

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ યાદવામુખી સા

વિષય સૈદ્ધાંત

રાહુનજાત.

અમુલ્ય ઉમ્મરને, બરબાદ ન કરો.

જેમ અને તેમ, પોતાથી ખુદાને રાજી કરો.

હર ઈનસાનને, જરૂર છે કે, પોતાનું નુરેઈમાન વધારે અને આખરેતમી કમાઈ કરે, પણ આખરેતમી કમાઈ કરવા માટે કેટલાંક સાધનો છે, તેમાંથી એક, આ પણ છે કે, અલગી ખુદા, હદીસો, ફઝાએલ, મોઅજ્જબ, વીગેરે સાંભળે અથવા વાંચે, પણ હાલના જગ્યાનામાં, વખત પુરા કરવા, અને નફસને રાજી રાખવા, મપાટા, સપાટા, અને જેડી કાંદેલી, ખાટે ખોટી વારતાઓ, વીગેરેના ઘણા ચોપાન્યાં નીકળ્યાં છે, પણ કોઈ ચોપાન્યું દીન સંબંધી, કે જેમાં કમદા કિમદા બનણુવા જેવા, પયગમબરો આખાંદો વીગેરેના કીસ્સા અને મોઅજ્જબ, નસીહતકાગક કલમાં, હદીસો, અને પરહેઝગાર લોકોની સાચી બનેલી હીકાયતો વીગેરે, કે જેના વાંચવાથી દીન અને દુન્યાના લાખો ફઝેદા થાય, અને ખુદા તથા પગલ દો પાક. અં રાજી થાય, એવું બંવામાં કે સાંભળવામાં, ન આવવાથી, આ, ન ચીજો ખુદા પર તબક્કત કરીને એક ચોપાન્યું નામે “રાહુનજાત” ઉપર લખેલી દીન સંબંધી બાબતો નવ વરસથી જતી કયું છે તે મુસલમાની દર મહીનાની પેહલી તારીખે વીસ પેજમાં બાહેર પડે છે, તેની કીમત રૂપે ૧ ની અગાઉથી હીંદુસ્તાનલાખા પાસેથી પોસ્ટેજ સાથે ફક્ત રૂ ૧૧૦ અને જંગપાર વીગેરે વાળા પાસેથી રૂ ૧૧૦ મુકરર છે. પણ અગર કોઈ ખીરાદર ગરબ, ગુરીય હાલ કે, તેને દર મહીને જે આના પણ આપવા ભારે પડતા હોય તો ફક્ત દર મહીને એક આતો એટલે વરસ ૧ ના બાર આના ટપાલ ખગ્ય સુધા મોકલી આપે તો ૧૦ ઈં કમુલ કરવામાં આવશે અમારો ખાસ મતલબ એવો છે કે, આ ચોપાન્યાના ફેલાવો એવી રીતે ૧૦ થાય કે આખી દુન્યામાં જે જે ઠેકાણે ગુજરાતી વાંચનાર હોય દર મોઅજ્જબ હોય, અને ત્યાં પોસ્ટ મારકને પો. ચી શકે એમ હોય તો કોઈ ઘર આ ચોપાન્યાથી ખાલી ન રહે. અગર વીચાર કરીએ તો દર મહીને જે આના કાંઈ ચીજ નથી, શેહીઆ લોકો તો એક વખતની પાનની પડી છે. તે ઘરે બેઠાં દર મહીને કેવી બાબતો આવ્યા કરે માટે દરએક ખીરાદરે આલક થવું જોઈએ.

નુરેઈમાન

એ ચોપાન્યું બધે મહીનાનું બેગું દર ખીજ ખીજે મહીને બતરીસ પેજમાં રેગ્યુલર ટાઇમ સાચવીને બાહેર પડે છે ગુજરાતી અને ઉરદુ આસાન સહેલી અને શીશીન જગ્યાનામાં, આકા ઇમામ હુસેન અંની મુસીબતોની સંવાયતો અને ખીજ કીસ્સા હીકાયતો નવલા સલામ, મરસીયા, રૂઆઈ, વીગેરે વીગેરે વીધયથી ભરપૂર હોય છે, તેનું સાતમું વરસ ચાલે છે, વળીછકા વરસથી “ગુલઝારે કરબલા” નામની કીતાબ ઉરદુ જગ્યાન ગુજરાતી હરફમાં તેના અરસા ભાગમાં એટલે સોળ પેજમાં આપવામાં આવે છે; જેની અંદર ઇમામ હુસયન અં ના નુરથી તે, ઇમામત સહાદત અને કરબલાના તમામ શોહાદતો અલવાલ, પાછળથી મુખપટારુ વગેરેની લડાઈ એ તમામ રીજે નાંખવામાં આવશે, મોઅજ્જબ, ફઝાએલ એવી ઘણી ચીજો નાંખવામાં આવશે એ નુરેઈમાનની કીમત વરસ એકની અગાઉથી પોસ્ટેજ સાથે રૂ ૧૧ જંગપાર વીં ના રૂ ૧૧૦ રાહુનજાતના આલકો પાસેથી ચાર આના ચોખા.

પાનું

અહવાલુનાસાનું સાંકળીઉં.

- ૧ દીખાવો.
- ૨ અહવાલ પહેલો, તેની અંદર દસ ફસલો છે.
- ૩ ફસલ પહેલી, નીકાઈ કરવાના સવામ તથા તાકીદીનું બયાન.
- ૪ ફસલ બીજી, ઓરતોની મહર અને શાદી કરીને ઓરતને ઘરમાં લઈ જવાનું બયાન.
- ૫ ફસલ ત્રીજી, નીકાઈ પડવાનું બયાન.
- ૬ ફસલ ચોથી, વકાલતનામું લખી મોકલવાની રીતનું બયાન.
- ૭ ફસલ પાંચમી, તલાકનું બયાન.
- ૧૧ ફસલ છઠી ઇદાનું બયાન.
- ૧૨ ફસલ સાતમી, જે ઓરતનો શવહર ગુજરી જાય, તેણીના સોગ વીશેનું બયાન.
- ” ફસલ આઠમી, મરદ ઓરતમાં અણુબનાવનાસયઅથી મરદનેકાંઈ આપીને તલાકલેવાનું બયાન.
- ” ફસલ નવમી, જેહાર એટલે ઓરતને માખેન જેથી કહે તેના અહકામનું બયાન.
- ૧૪ ફસલ દસમી, મરદ નામરદ થઈ જાય તો શું કરવું તેનું બયાન.
- ૧૫ અહવાલ બીજો, તેની અંદર પાંચ ફસલો છે.
- ” ફસલ પહેલી, મહેરમ અને નામહેરમ જે ઓરતો સાથે નીકાઈ કરવા હેરમ છે તે બયાન.
- ” ફસલ બીજી, બીજી કીસમતની રેઝાઈ ઓરતનું બયાન.
- ૧૬ ફસલ ત્રીજી, ત્રીજી કીસમતની મુસાહેરાત ઓરતોનું બયાન.
- ૧૮ ફસલ ચોથી, તહારત કરવાનું બયાન.
- ૧૯ ફસલ પાંચમી ધરખારના કામકાજ અર્યાને દુધ પીવડાવવા વીશેનું બયાન.
- ૨૦ અહવાલ ત્રીજો, તેની અંદર ચાર ફસલો છે.
- ” ફસલ પહેલી હયઝના મસાએલનું બયાન.
- ” ફસલ બીજી, નીફાસના મસાએલનું બયાન.
- ૨૧ ફસલ ત્રીજી, ઇસ્તિહાજના મસાએલનું બયાન.
- ૨૨ ફસલ ચોથી, ગુમલ કરવાની રીતનું બયાન.
- ૨૩ અહવાલ ચોથો, તેની અંદર ત્રણ ફસલો છે.
- ” ફસલ પહેલી, મરદપર ઓરતના હકનું બયાન.
- ૨૪ ફસલ બીજી, ઓરતપર મરદના હકનું બયાન.
- ૨૬ ફસલ ત્રીજી, જીનાના અઝાબનું બયાન.
- ૩૦ અહવાલ પાંચમો, તેની અંદર ત્રણ ફસલો છે.
- ” ફસલ પહેલી, મરદો અને ઓરતોના અહકામમાં તફાવતનું બયાન.
- ૩૩ ફસલ બીજી, ખાસ ઓરતો માટેના અહકામનું બયાન.
- ” ફસલ ત્રીજી, ઓરતોના રોહાનું બયાન. [ફસલો છે.
- ૩૫ અહવાલ છઠો, ઓરતોને હમલરહે અચ્ચુ પેદા થાય વીજેરે બાળતો, તેની અંદર તેર.
- ” ફસલ પહેલી, દીકરીની ફઝીલતનું બયાન.
- ૩૭ ફસલ બીજી, દીકરીની જલદી શાદી કરી આપવાનું બયાન.
- ૩૮ ફસલ ત્રીજી, બુલ્લ થવાની દોઆનું બયાન.

- ૪૦ ફસલ ચોથી, હમલવાળી, ઓરતનાં સવાળનું તથા તેણીએ શું કરવું ને હમલથી છોકરો પેદા થાય તેનું બયાન.
- ૪૧ ફસલ પાંચમી, હમલ પડી ન જાય ને બચ્યું આસાનીથી જન્મે તેની દોઆનું બયાન.
- ” ફસલ છઠ્ઠી, બચ્યું પેદા થયા પછી શું કરવું તે બયાન.
- ૪૨ ફસલ સાતમી, બચ્યાનું નામ રાખવાનું બયાન.
- ૪૫ ફસલ આઠમી, ઝંકોકાનું બયાન.
- ૪૭ ફસલ નવમી, ખેતના (સુનતા) કરવાનું બયાન.
- ૪૮ ફસલ દસમી, બચ્યાને દુધ પીવરાવવાનું બયાન.
- ” ફસલ અગીયારમી, બચ્યાની પરવરીશ તથા તેઓના હકનું બયાન.
- ૪૯ ફસલ બારમી, નેક ઔલાદનું ફળનું બયાન.
- ૫૦ ફસલ તેરમી, માબાપના હકનું બયાન.
- ૫૩ **અહવાલસાતમો,** મોહટા મરતબાવાળી બીબીઓના બયાન, તેની અંદર અગીઆર ફસલો છે.
- ૫૩ ફસલ પહેલી, જનામે ફાતેમાહ અં ના નુરને જન્નતમાં હજરત આદમ અને હવાએ જોવાનું બયાન.
- ૫૮ ફસલ બીજી, જનામે ફાતેમાહ અં ની શાદીનું બયાન.
- ૬૩ ફસલ ત્રીજી, જનામે ફાતેમએ ઝહરા અં ના ફઝાએલનું બયાન.
- ૬૭ ફસલ ચોથી, જનામે ફાતેમાહ અં ના મરતબાનું બયાન.
- ” ફસલ પાંચમી, જનામે ફાતેમાહ અં ના મોઅજ્જાનું બયાન.
- ૭૦ ફસલ છઠ્ઠી, જનામે ખોદયજતુલ કુબરા હજરત રસુલે ખુદા સં ની બીબીનો અહવાલ.
- ૭૨ ફસલ સાતમી, જનામે ફાતેમાહ અં ની કનીઝ. હીંદુસ્તાનના બાદશાહની દીકરી જનામે ફીઝીનું પોતાના માબાપના પાસેથી આવવાનું બયાન.
- ૭૮ ફસલ આઠમી, જનામે ફીઝીએ કુરઆનની આયતોથી આપેલા જવાબોનું બયાન.
- ૮૦ ફસલ નવમી, હજરત અય્યુબ પયગંમબરની બીબી જનામે રહમતનું બયાન.
- ૮૮ ફસલ દસમી, જનામે મરયમ અં નું બયાન.
- ૯૩ ફસલ અગીઆરમી, બદખ્ષત ફીરઝાનની નેકબખ્ષત ઓરત જનામે આસીયાહનું બયાન.
- ૯૫ **અહવાલ આઠમો,** નેકબખ્ષ અને પરહેઝગાર, ચાલાક અને અક્કલમંદ વીગેરે ઓરતોના બયાન; તેની અંદર અઘાર ફસલો છે.
- ” ફસલ પહેલી. આંધળી બેરી અને હાથ પગ વગરની ઓરત.
- ૯૮ ફસલ બીજી. એક નેકબખ્ષ ઓરતની પાક દામની.
- ૧૦૦ ફસલ ત્રીજી, બાદશાહથી ન લગ્નચાતા હીકમતથી બાદશાહે શરમીંદો કરી કાઢી મુકનાર પાકદામન એક ઓરત.
- ૧૦૨ ફસલ ચોથી, પોતા ઉપર અને પોતાના બચ્યાઓ ઉપર ફાકાની મુસીબત પડવા છતાં હસમ કામથી બચનાર એક ઓરત.
- ૧૦૫ ફસલ પાંચમી, ખુદા પર તવક્કલ કરનારી ઓરત.
- ૧૦૬ ફસલ છઠ્ઠી, ખાસ ખુદાની ખુશી, અને તેના ખૌફ માટે જીનાથી બચવાવાળી ઓરત.
- ૧૦૭ ફસલ સાતમી, એક પાકદામન ખુદાની ફરમા બરદાર પોતાના બાવીંદની તામેદારનો બહુજ મુસીબત ભરેલો અબજએબ નસીહત કારક અહવાલ, જેને વાચી ઓરત અને મરદો પણ હૈરત પામી ઝરઝર રોઇ પોતાનો હાલ સુધારવા તૈયાર થાય.

- ૧૧૬ ફસલ આઠમી, એક પરહેઝગાર મરદના સળગ્યથી બદલ્યખ ઓરત નેકળખ બની ગઈ.
- ૧૧૮ ફસલ નવમી, ખુખી અને મીઠાસ ભરેલા જવાબ આપનારી કનીઝ.
- ૧૧૯ ફસલ દસમી, પીરતુ બોપાણું ઉઘાડું કરનાર ઓરત.
- ૧૨૦ ફસલ અગીઆરમી, એક સખી દીલની ગિદાર અહલેબએતે અતહારની મોહીબ્યા ઓરતનો અબ્બએબ જેવો અહવાલ.
- ૧૨૪ ફસલ બારમી, નેક ઓરત હોય તો ખુદો મરદ જવાબ દેખાય તે વીશેની હીકાયત.
- ૧૨૬ ફસલ તેરમી, એક નેકળખ છોકરીએ પોતાની આંખો કાઢી નાંખી.
- ૧૨૮ ફસલ ચઉદમી, એક પાકદામન સોનારણની પાકદામની અને તેની ધનામ હુસએને મહાકરવી.
- ૧૩૧ ફસલ પંદરમી, “સલમા” નામની એક “સાઅદ” તાજરની છોકરીનો પરહેઝગારી ભરેલો અબ્બ તરાહનો ગંમ અને ખુંશી ભરેલો અહવાલ.
- ૧૫૩ ફસલ સોળમી, એક ચહુદાણીનું નુરેઇમાન.
- ૧૫૫ ફસલ સતરમી, ધમામ હુસએન અં ની મોહીબ્યત માટે જનમાલ અને આબર ફુર્યાન કરનાર એક ઓરત.
- ૧૫૮ ફસલ અઠારમી, એક નેકળખ મોઅમેના ઓરતે હઝરત અલી અં ની મોહીબ્યતમાં તેઓનાજ વખતમાં પોતાની જન ખોવી અને ધમામ હુસએન અં ની મોહીબ્યતમાં રોઝે આ શુરા પોતાના ફરજંદને પોતાની નજરની સામે આકાપર ફુર્યાન કરેલો.
- ૧૬૪ અહવાલ નવમો, ખાસ અકલમંદ અને હુશીઆર ઓરતોનો અહવાલ તેની અંદર ચાર ફસલો છે.
- ” ફસલ પહેલી, એક હકીમના સવાલોના જવાબ આપનાર અક્કલમંદ છોકરી.
- ૧૬૬ ફસલ બીજી, આબીદ અને આલીમ કરતાં, વધારે હુશીઆર અને પરહેઝગાર એકછોકરી
- ૧૭૦ ફસલ ત્રીજી, અક્કલમંદ અને વફાદાર બે શહજદીની હીકાયત.
- ૧૭૪ ફસલ ચોથી, હાજર જવાબ, વફાદાર એક કનીઝ.
- ૧૭૮ અહવાલ દસમો બેવફા અને ખરાબ ઓરતોના અહવાલ તેની અંદર ચાર ફસલો છે.
- ” ફસલ પહેલી. એક બેવફા ઓરતનો નમુનો.
- ૧૮૧ ફસલ બીજી, એક નેક મરદને ગુનાહમાં ફસાવવા ચાહનારી બદ ઓરત.
- ૧૮૩ ફસલ ત્રીજી, સ્ત્રી ચરીત્ર. અથવા ઓરતોના મકરનો નમુનો.
- ૧૮૭ ફસલ ચોથી; પોતાના આશક માટે પોતાના છોકરાનું ખુન કરવા તૈયાર થનાર ને ધણીનો માલ બરબાદ કરનાર એક ઓરત અને તેજ છોકરાનું અચાનક બાદશાહ થવું ને સખાવતનું ફળ.
- ૧૯૪ અહવાલ અગીઆરમો, પરચુરણ ગુદી ગુદી બાબતો.
- ૧૯૯ અહવાલ બારમો, વીરસા વીશે બે બોલ.
- ૨૦૧ કીતાબોનું લીસ્ટ.
- ૨૦૩ અમાસ તરફથી ખાસ દોનદારીના પ્રગટ થતા ચોપાનીઆ અને પ્રગટ થીએલ કીતાબો વીશે મજેલ સરદીશીકેટામાંથી નમુનો.

ચાક્ષ્ણા હાં.

અહંવાલુચીસા.

ખીસમીલાહીર, રહમાનીર; રહીમ.

અલહંમદો લીલાહીલ લઝી; ખંલકં

આદમા વહંવાઅ;

વખસ્સા મીનહોમા રેખલન કસીરા, વનેસાઅ

વસ્સલાતો વસ્સલામો અંલા અશરફીલ અ-

ખેયાઅે વલ મુરસલીન; મોહમ્મદીન વ અ-

હલેખઅેતેહીત્તાહેરીન.

અલ્લાહો જલ્લશાનહુ, કે જેણે હઝરત આદમ અને હુવાઅંને
ને ખંલક કરી તેઓની નસલની અંદર ઘણા મરદો અને ઓરતો પેદા
કરી આ દુનીઆને ફેલાવી. તે પરદર દીગારની ખેશુમાર તાઅમરીફ અને
તેના ખાસ અવલોયા અંખીયાઓ, ને ખુસુસન તમામ પયગમખરોના
સરદાર હઝરત મોહમ્મદ મુસ્તાફા સં અને તેઓની અહલે ખઅેતે તા-
હેરીન ઉપર ખેહદ “સલવાતો સલામ” ની ખાઅદ.

આખાકસાર અખદુક ઝહુકુઝ ઝલીલુલ હકીરલ મીસકીનુલ ફકીર
ગુનેહગાર ઉમ્મેદવારે રહમતે ગફાર, શુલામ, શુલામાને અહલે ખઅેતે અ-
તહાર “હાલિશુલામેઅલી ધખને હાલિધસમાધલ” ભાવનગરી હાલ
અહમદે આખાદી;

તમામ બાધઓ અને ખાસ કરીને બહેનોની ખીદમતે આલીમા અરઝ કરે છે, કે આ ઝમાનામાં દીન બદીન દીન ઇસલામનો ઝહુરો વધતો જાય છે, ને ઇનશા અલ્લાહ હજુ પણ વધશે. હવે અવા ઝમાનામાં જે લોકોને દીનદારીનો શોખ વધતો હોય, સિવામાં તેઓને દીન ઇસલામની માહેતીને વાકેફગારી માટે જેમ અને તેમ તેના સાધનો ભેગા કરવા જેઇએ, તો તે સાધનો એ છે કે મજલીસોમાં જઇ વાઝેઝ નસીહત સાંભળવી; ને કીતાબો વાંચવી; હવે મજલીસની અંદર ઘણે ભાગે ઓરતો થોડી જાય છે, ને મજલીસોમાં તમામ અહકામ તફસીલવાર બયાન થતા નથી; ને કીતાબો અરબી, ફારસી અને ઉરદુમાં છે; ને અનુદલમ હજુ ધરે ધરે પહોંચેલ નથી; ને ગુજરાતી ઇલમ ઘણે ભાગે આપણા મુલકના લોકો જાણે છે, વધારે નહીં તો વાંચતા તો ઘણાઓને આવડે છે; તો એવા કારણોથી ખાસ કરીને ઓરતોને લગતી તમામ જરૂરી બાબતોમાં કોઇ પણ કીતાબ ન હોવાથી અમોએ વીચાર કરી આ કીતાબ કે જેની અંદર ઘણી અગત્યની જરૂરી બાબતો, અને ઓરતો પરહેઝગાર બની ખુદા રસુલના હુકમથી, ને દીન ઇસલામના અરકાનથી વાકેફ થઈ, પોતાના શહવરની તાબેદારી કરી પોતાના માબાપની તાઅરીફ કરાવે એવી ઇનશા અલ્લાહ બની જાય, એ હેતુથી કેટલીક ઉમદા ઉમદા ફારસી અને ઉરદુ કીતાબોમાંથી ઇનિતેખાબ કરીને અને ઓરતોને લગતા મસાએલ તથા અહકામ મુજતહે દેહીંદ જનાબ મૌલાના વમુકતદાના સમ્પદ મુસ્તાફ સાહેબ દામઝીલ્લ હુલઆલીની કીતાબનામે “અહકામુત્રીસ” માંથી લખીને આ કીતાબ બનાવી, નામ “અહવાલુત્રીસા” રાખ્યું છે. જેની હકીકત સાંકળીયામાં જેવાથી અને પ્રધારે ખુલાસો કીતાબ વાંચવાથી માઅલુમ પડશે.

જે જે ઓરતો વાંચી ન જાણે તેઓએ એક વખત પણ જરૂર વંચાવીને, લાભ લેવો એ ખાસ મારી ઇલિતેમાસ છે.

ચાર ધરસ થયા આ કીતાબની એક હજાર નકલો છાપી હતી, તે તમામ ખલાસ થઈ અને ખીરાદરોની માગણી ચાલુ હોવાથી ફરીને થોડી નકલો છાપાવી છે, માટે તાકીદે મંગાવી લીએ, અને એની ખુબી માટે એટલુંજ બસ છે કે બીજી વખત છાપાવવી પડીછે, અને ઇનશા અલ્લાહ હજુ પણ છપાસે. વાંચનાર ખીરાદરો અને બહેનોની ખીદમતમાં ખમ્મતાથી અરજ કરવામાં આવે છે કે ઇનસાનની તખીઅતનો ખાસીયત મુજબ અગર કોઇ જગ્યા હુલયુક જેવામાં આવેતો સુધારી ને સવાબ હાસીલ કરવો, અને આ કીતાબથી ફૈઝહાસીલ કરો તે વખતે મુજ ગુનેહગારને હરહાલમાં દુઆએ ખૈરથી યાદોશાદ ફરમાશો.

અહંવાલ પહેલો.

તેની અંદર દસ ફસલો છે.

ફસલ પહેલી નીકાહ કરવાનો સવાબ તથા તાકીદીનું ખયાન.

અહલેખએત તાહેરીનથી મનકુલ છે કે જે શાદી કરે તો તેનો અરધો દીન ઇસલામ તો બદીથી હીફાઝતમાં રહેછે, ને બાકીના અરધાજ દીન ઇસલામને સાંચવવાની ગોઠવણ કરે. ને જે શખ્શ ઓરતવાળો બેરકાત નમાઝ પડે, તો ઓરત વગરના શખ્શની સીતેર રકાત કરતાં બેહતર અને અફઝલ છે. ને શાદી કરવાને ખુદા બહુજ પસંદ કરેછે. એટલે જે શખ્શ ઓરત કરે તે ખુદાની ખુશીનું કામ છે.

ને તલાક આપવાને ખુદા પસંદ કરતો નથી. અગરએ તલાક આપવાનો હુકુમ ફરમાવ્યો છે પણ તે ઘણીજ નાખુશીથી હુકુમ આપ્યો છે હઝરત રસુલે ખુદા સં ફરમાવ્યું કે મુઝ મોઅમીન શાદી કરવામાં ઢીલ ન કરે કે વખતે તેનાથી ઓલાદ થાય, ને તે ખુદાનો ઝીકર કરે તો તેને પણ સવાબમાં ભાગ મળે.

વળી તેઓએજ ફરમાવ્યું કે શાદી કરોને ઓલાદ વધારવાની કોશીશ કરો કે કયામતના દીવસે તમારાથી હું રજા કર. મનકુલ છે કે જે વખતે ઓરતને કસુવાડ થઈ જાય ને છોકરું પડી જાય, તો તે કયામતના દીવસે ગુસ્સામાં બરેલું બેહીસ્તના દરવાજા ઉપર ઉભું રહેશે ને બેહીસ્તનો દારોગો કહેશે કે અંદર જ?

આ સાંજળીને તે બચ્ચું કેલશે કે જ્યાં સુધી મારા મા બાપ બેહીસ્તમાં નહીં જાય ત્યાં સુધી હું પણ બેહીસ્તમાં નહીં જઈ

તે વખતે ખુદાવદે રહીમ એક શીરીસ્તાને હુકુમ કરશે કે આના મા બાપને બેહીસ્તામાં દાખીલ કરો.

હદીસમાં છે કે જે શખ્શ ઓરત વગરનો મરે એટલે શાદી કર્યા વગર મરી જાય તો તે ખરાબ છે.

હઝરત ઇમામ જઅફરે સાદેક અં ફરમાવ્યું કે આખી દુન્યા અને દુન્યાની તમામ ચીજો મારી હોય, ને હું એક રાત ઓરત વગર રહું તે હું બેહતર નથી જાણતો એટલે તમામ ચીજો હોય ને ઓરત ન હોય તે કરતાં કાંઈ ન હોય ને ઓરત હોય તેને હું બહુજ પસંદ કરું છું વળી ફરમાવ્યું કે ઓરતવાળાની બેરકાત નમાઝ, ઓરત વગરના શખ્શની તમામ રાતની નમાઝ ને તમામ દીવસના રોજ શખ્શા કરતાં બેહતર છે.

હદીસમાં છે કે જે શખસ ખુદ પાસે પાક અને પાકીજી જગ્યા આહેતો તે ઓરત કરે. ને અગર પોતાની ગરીબી હાલતના સખખથી ઓરત ન કરે તો તે ખુદ સાથે ખુદ ગુમાન કર્યા જેવું છે. કેમકે ખુદાએ ફરમાવ્યું છે કે અગર તમે ગરીબી હાલતમાં હો, તો ઓરત કરો કે તમને પછશા વાળા કર.

વળી હદીસમાં છેકે બે જણ વચે મહેનત કરીને શાદી કરાવી આપવી તે બહુજ બેહતરમાં બેહતર કામ છે. ને જે કોઈ શાદી કરાવી આપવાની બાબતમાં જેટલી કોશીશ કરે. તે હરએક સખખ બોલવા અને હરએક કદમ ચાલવાની ગણતરી પ્રમાણે હકતઆલા તેને એક એક વરસ આખી આખી રાત નમાઝ પઢવા જેટલો ને એક એક વરસના રેગ શખવા જેટલો સવાખ આપે ને જન્મતમાં હજર “હુર” તેઓના મકાન યાકુત અન્ન મોતી સુધા તેને આપે.

વળી હદીસમાં છે કે જે શખસ કોઈ ઓરત વગરના શખસને ઓરત કરાવી આપે તો કયામતના દીવસે એ લોકોમાંથી હશે, કે જે લોકોપર ખુદ પોતાની રહમત કરશે.

અને અગર ઓરત મરદ વચે અણબનાય થયો હોય તેને કોઈ દુર કરે ને એક બીજાને રાજી કરે તો તેને હજર શહીદનો સવાખ મળે. ને એ સલાહ કરવવાના કામ માટે પણ ને પગલા ઉપાડે ને જખાનથી સુખન કહે તો હરએક પગલું ભરવાના બદલામાં અને હર એક સુખન બોલવાના બદલામાં એક એક વરસની બદગીનો સવાખ મળે.

ઓરતોની તારીફમાં લખેછે કે ઓરતોની કીમતજ નથીજ, એટલે સારી નેક ઓરતો છે તે સોના અને રૂપા કરતાં પણ સારી અને બેહતર છે, ને ખરાબ ઓરતોનાં કરતા ખાક [માટી] સારી છે.

હદીસમાં છે કે સારી ઓરતો સાથે શાદી કરો, ને ઘણું કરીને ઓલાદની સુરત મામા જેવી થાય છે,

ને જે શખસ માલ અને રૂપને માટે યદને શાદી કરે તો તે બહુ ચીજથી મહૂંમ રહે છે,

અને અગર દીન અને ધમાન માટે યદને શાદી કરે તો માલ અને રૂપ બંને ચીજ મળેછે,

અને ઓરતની બરકત વીશે લખે છે કે જે ઓરતનો ખરચ થોડો હોય અને છોકરા બહુજ આસાનીથી જન્મતા હોય અને તેની મહર પણ થોડી હોય; મલલખ એ કે એવી ઓરત સારી છે, અને જે ઓરતનો ખરચ વધારે હોય; ને છોકરાં મુશકીલીથી જન્મતા હોય અને મહર પણ વધારે હોય, તો તે ઓરત ખરાબ છે, સુન્નત છે કે નીકાહ રાતના વખતે પઢવા, કેમકે રાતને ખુદાએ રાહત અને લીજ્જત માટે પેદા કરી છે, ને કમરદર અકરબમાં (વીણુડો) ને તારીખે હોય તે તારીખે નીકાહ ન કરે ને તે તારીખ કઈ કઈ છે તે રાહેન જાતના હીસ્સા સાથે ભેટ આપેલા કોઠામાં લખેલ છે; અને ગરમીના દીવસમાં દીવસના ભાગમાં સખત ગરમી પડતી વખતે જે નીકાહ કરે તો મરદ ઓરતની વચમાં ગુદાઈ થાય, ને સોમવારના દીવસે પણ નીકાહ ન કરે, કે તે દીવસ ઘણો નહંસ છે, પણ

સોમવારના દીવસે કોઈ માઅસુમની વીલાદતની તારીખ અથવા કોઈ કદ હોયતો હરકત નથી; અને વધારે વીગત એટલે સારા વાર અને તારીખની ઉપર લખેલા કોલમાં લખા-
એલ છે, અને ખાસ કરીને દર મહીનાની ૨૬ મી ૨૮ મી ૨૯ મી અને ૩૦ મી તારી-
ખના નીકાહ કરવા ઠીક નથી.

જાણવું જોઈએ કે નીકાહ (શાદી) કરવા વાજીબ એટલે ફરજ નથી, પણ અગર કોઈને
ઝીનાની અંદર ફસી જવાનો ખોફ હોય તો તે વખતે નીકાહ કરવા વાજીબ છે. અને જે ઓરતનો
શવહર મરીજાય ને બીજો શવહર ન કરે તેના માટે ગુનાહ તો નથી પણ પોતાને પાક
પાકીબ રાખવું એટલે હરામ કામથી બચવું વાજીબ છે; ને એટલાજ મંદે હીંદુસ્તાનવાળા
જે નકીતાઓ લખેછે તે ખુબ પાડે છે, કે હીંદુઓની રસમ મુજબ કેટલાંક મુસલમાનમાં પણ
બીજો ધણી કરવાને ખરાબ સમજે છે ને નાનપણથી કોઈ રાંડી હોય તોપણ તેને ખેસારી
રાખે છે તે ઠીક નથી, વીગેરે ઘણું લખે છે.

ફસલ બીજ ઓરતની મહર અને શાદી કરીને ઓરતને ઘરમાં લઈ જવાનું ખયાન.

જાણવું જોઈએ કે નીકાહની અંદર મહર ઠેરાવે તો એક બીબની મરજી ઉપર
આધાર છે. એટલે જોઈએ તો એક રૂપીઆની અથવા લાખ રૂપીઆની મહર ઠેરાવો જેવો
બનેતો રજીપો અને નીકાહ માટે જો છોકરીને પુરા નવ વરસ થઈ ગયા હોય તો તેની
પોતાની રજા લેવી જોઈએ માબાપની રજા કામ આવતી નથી. હા છોકરીને અગર નવ વ-
રસ પુરાં ન થયા હોય તો બાપની રજા લઈને નીકાહ પડાવી શકાય છે; તેમજ છોકરો
જ્યાંસુધી બાલેગ ન થાય ત્યાં સુધી તેના બાપની રજા લઈને નીકાહ પડાવાય પણ તે બા-
લિગ થયા પછી તેની રજા લેવી જોઈએ અને નીકાહ માટે જરૂર છે કે સહીહ જેમ ખુ-
દા વરસુલનો હુકમ છે તેમ પડાવે તે જો એ મુજબ કોઈ પડનાર પોતાના ગામમાં ન
હોય તો બીબ ગામમાં જ્યાં પડાવી જાણે એવો રાખશ હોય ત્યાં કાગળ લખીને નીકાહ
પડાવે. ને સુન્નત છે કે મહર એકસોને ત્રણ રૂપીઆની હોય.

નીકાહની ખુશહાલી માટે એક યા જે દીવસ વલીમો (મોઅમેનોને ખાવું ખવરાવવું)
સુન્નત છે,

નીકાહ દાયમ માટે મેહરનો ઝીકર કરવો એટલે નીકાહ પડાવતી વખતે મેહર નક્કી
કરવી સુન્નત છે, અને વગર મેહર મુકરર કરે નીકાહ પડે તો પણ હરકત નથી પણ
મેહર મુકરર કર્યા સીવાય ઓરત સાથે સોહબત ન કરે, કેમકે જો મેહર ઠેરાવ્યા સીવા-
ય સોહબત કરવામાં ગુનાહ નથી પણ “મેહરમીસલ” દેવી લાજીમ થાયછે હવે મેહર મી-
સલ કેને કહેછે તો તે જાણવું કે જેમકે કોઈ ઓરતની મેહર ઠેરાવ્યા સીવાય નીકાહ
કરીને સોહબત કરે તો તે ઓરતના કુટુંબમાં જેમકે મા, બેન, વીગેરેની જે મેહર મુ-
કરર થએલી હોય એટલી આપવી પડે.

નીકાહ અગર ઓરત મરદ ફક્ત બેળ જણુ જો આવડે ને આપસમાં પડી લીએ તોપણ બસ છે. પણ શરત એટલીજ છે કે બંને આકીલ અને બાલીમ હોવા જોઈએ. ને મા બાપ ના થાકે તો પણ હરકત નથી, પણ જો છોકરા અથવા છોકરી કે જે બાલીમ હોય ને તે નારાજ હોય ને મના કરે તે છતાં મા બાપ તેઓના નીકાહ કરાવી આપે તો તે નીકાહ ફરસ્ત અને કપુલ નથી બલકે ખોટા અને બાતીલ છે.

જે વખતે શાદી થાય ને ઓરતને મરદના ઘરે લઈ જાય, તો પેહલે મરદ બેરકાત નમાઝ પડે ને તેની સુન્નતની નીયત કરીને ફક્ત ફજરની જેમજ પડે, પછી ખુદનો હમ્દ કરીને સલવાત પઢીને આ દુઆ પડે. “અલ્લા હુમ્મર ઝુકની અલફેલા વુદ્દા, વરેઝાહા, વઅરઝેની બેહા વજમઅ બયનના. બેઅહસને ઇજતેમાઈન, વઅયસરે ઇતિલાફીન, ફઈનકા તોહીબમુલહલાલ વતુકરેહુલહરામ” મજકુર દોઆ પડતી વખતે કોઈ હાજર હોય તો આમીન કહે.

પછી એજ મુજબ સુન્નતની નીયતથી ઓરત પણ બેરકાત નમાઝ પડે ને તે આ મુજબ દોઆ પડે, “અલ્લાહુમ્મર ઝુકની ઇલફેલોવુદ્દો વરેઝાહોબી વઅરઝેની બેહી વજમઅ બયનના બે અહસને ઇજતેમાઈન, વઅયસરે ઇતેલાફીન, ફઈનકા. તોહીબમુલહલાલ વતુકરેહુલહરામ”

પછી મરદ ઓરતની સામે જુવે તે વખતે પોતાની ઓરતના કપાળ ઉપર હાથ રાખી પોતાનું મોઢું કીચલા તરફ કરીને આ નીચે મુજબ દોઆ પડે “અલ્લાહુમ્મા અલાકેતાબેકા, તઝવજતોહા, વફીઅમાનતેકા અખેઝતોહા, વબેકલેમાતે કસ તહલલતોહા; ફઈનકંઝયતાલી રહંમેહા શયઅન ફજઅલહો સુસલેમન સવી અ્યન, વલાતજ અલહો શીરકશયતાન” પછી ઓરતના પગ ધોઈને ઘરની અંદર એક તરફથી તે ચારે ખુણે બરાબર છાંટે તો સીતેર હાજત પુરી થાય, ને સીતેર બરકત ઘરમાં આવે; ને ઓરતપર પણ સીતેર એવી રહમત આવે કે હરએક રહમતની બરકત તમામ ઘરના ખુણા સુધી પહોંચે ને બરસ, (સફેદ ઘાગ) જુઝામ (કાઢ) અને જુનુન (દીવાનાપણું) થી ખુદની હીકાઝતમાં રહે.

પછી સોહબત કર્યા પછી ઓરત દુધ, સીરકો, કશનીજ અને ખાટા સેબથી પેહલુ અઠવાડયું પરેઝ કરે એટલે ન ખાય કેમકે એ ચીજો ખાવાથી બચ્ચું રેલવાના ભાગને સરદ કરી નાખેછે, ને ઓલાદ થવા. અટકાવે છે ને સીરકો ખાધાથી હયઝ મુશ્કીલીથી બંધ થાય છે વીગેરે.

જાણવું જોઈએ કે ઘાએમી નીકાહ કરવા તે ચાર ઓરતથી વધારે કરવી હરામ છે પણ ચારમાંથી એક મરી જાય અથવા તલાક આપે તો બીજી કરવી જાયજ છે, એટલે ચારથી ઓછી થાય તો એથી કરવી ફરસ્ત છે. બે બેહુનોને ભેગી કરવી હરામ છે, એટલે ઓરતની સગી બેન સાથે નીકાહ કરવા હરામ છે, પણ જો ઓરત યુવરી જાય અથવા ઓરતને તલાક આપે તો તેની બેન સાથે નીકાહ કરવા ફરસ્ત છે.”

ફસલ ત્રીજી નીકાહ પડવાનું બયાન

જાણવું જાઈએ કે શરએ મુકદ્દસમાં નીકાહ પડવા આસાન છે, જ્યાં સુધી શરાબ કાએદા મુજબ નીકાહ ન પડાય ત્યાં સુધી એરત તેના પર હલાલ થતી નથી, લાખો ક-રોડો રૂપિયા ખરચ કરે, ખવરાવે જમાડે ધામધુમ કરે; જોઈએ તો હરામ કામ કરીને નાચુરંગ કરે જોએ તે કરે પણ જ્યાંસુધી દીને મોહમ્મદીના હુકમ મુજબ નીકાહ સહીલ રીતે નહીં પડાય ત્યાંસુધી, હલાલ નહીં થાય.

કોઈકોઈ નીકાહની ચોપડી બતાવી આપે અથવા તેમાં લખવા મુજબ પડાવે છે, કોઈ અહમ્મદમદની મુરા પડાવે છે, પણ એમ કરવાથી નીકાહ થતા નથી.

હવે કેટલાક સાહેબોની અમોને ફરમાશ છે કે ચોપાનીઆમાં અથવા કોઈ કીતાબમાં નીકાહ પડવાની રીત લખો, પણ તે લખાણ કરેથી બરાબર તેના મતલબ સમજ પડેજ નહીં, ને જો ફક્ત નીકાહના સીગા લખું કે તેની સમજણ જાણનારાને પુછીને પછી પડાવજો તો લોકો પુછવા તો કોઈકજ નય, પણ ધડધડ એ મુજબ નીકાહ પડાવા લાગે, જેમકે આગળ ઘોડા વરસ ઉપર કોઈ કોઈ કીતાબમાં નીકાહના સીગા લોકોએ લખીને છપાવેલ છે વળી કોઈએ એમ પણ લખેલ છે કે આલીમ પાસે દુસ્ત કરીને પડવા પણ તે ઉપર કોઈ ધ્યાન રાખતું હોય એવું જોવામાં આવ્યું નથી, ને તે કીતાબ લઈને નીકાહ પડાવી આપી વગર મફતના ગુનાહ ઉપાડે છે. માટે જો કોઈને નીકાહ પડવા શીખવું હોય તો આઠ દીવસમાં બરાબર સીખી શકાય છે માટે કાંતો સીખે, અથવા બાહેર ગ્રામ શાદીની પહેલા પાંચ પંદર દીવસ જ્યાં પડાવનાર હોય લખીને નીકાહ પડાવી લેવા, શાદીની ધામધુમ માટે કોઠાની લખાય છે દેશાવરથી સગાઓને બોલાવાય છે તો નીકાહ પહેલેથી પડાવી લેવા તેમાંશું અડચણ છે ? માટે અમે નીકાહને બદલે બાહેર બીજે ઠેકાણે નીકાહ પડાવવા હેય તો તે કેવી રીતે લખવું ને શું કરવું તેની વકાલત ની રીત નીચે મુજબ લખીએ છીએ તે મુજબ અમલ કરવો.

છોકરો તથા છોકરી નું વકાલતનામું લેવાની રીત.

પહેલે જો છોકરો બાલીગ હોય ને તેના નીકાહ પડાવવા હોય તો તેને પુછવું જેમકે છોકરાનું ને તેના બાપનું નામ, અબદુલ્લાહ બીન મોહમ્મદઅલી હોય, ને જની સાથે શાદી થતી હોય તે છોકરીનું નામ શીઝા બીનતે રહમતુલ્લાહ હોય ને તે છોકરા પણ બાલેગ હોય તો તે છોકરાને પુછવું કે ઓ અબદુલ્લાહ તમારી નીકાહ રહમતુલ્લાહબાઈ બીન નુર મોહમ્મદની દીકરી બાઈ શીઝાની સાથે પાંચસો રૂપિયાની મેહરપર પડવા માટે બાવનગરમાં મુલા હાજી જાઅરને વકીલ કર્યા? તે કહે કે હા, મેં મારા નીકાહ રહમતુલ્લાહબાઈની દીકરી શીઝા સાથે માંચસો રૂપિયાની મેહરપર પડવા માટે મુસ્તા હાજી જાઅરને વકીલ કર્યા; પછી છોકરીને પુછે ઓ શીઝા બાઈ તમારા નીકાહ મોહમ્મદઅલી બીન ગુલામ મોહમ્મદની દીકરી અબદુલ્લાહની સાથે પાંચસો રૂપિયાની મેહરપર પડવા માટે બાવનગરમાં

મુલ્લા હાજી ગુલામહુસેનને વકીલ કર્યા ? તે કહે કે હા !! અથવા કહે કે મોહમદઅલી બાઇનો દીકરો અબ્દુલ્લાહ અથવા નામ ન લીએ તો ફલાણો અથવા મખસુસ તમોએ નામ લીધું તેની સાથે મારા નીકાહ પાંચસો રૂપીઆની મહર પર પડવા મુલા હાજી ગુલામહુસેનને વકીલ કર્યા, તો બસ છે, ને બનેના વકાલતનામા લીધા કહેવાય; જો ગામમાં નીકાહ પડાવે તો પણ એજ મુજબ વકાલતનામું લીધા પછી નીકાહ પડાવાય છે, ને પરગામ નીકાહ પડાવે તો પણ એજ મુજબ વકાલતનામું લઈ ત્યાં લખીને મોકલી આપે પણ તે લખવાની રીત પણ ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ માટે તે નીચે મુજબ,

ફસલ ચોથી વકાલતનામું લખી મોકલવાની રીતનું બ્યાન.

બ્યારે ઉપર મુજબ વકાલતનામું બનેતું લીએ તો પછી નીચે મુજબ છોકરા તરફથી લખી મોકલે,

જનાબ મુલા હાજી બહરબાઈ શ્રી ભાવનગર, પુનાથી લી. અબ્દુલ્લાહ ખાંન મોહમદ અલીના સલામ બાદ બાણુકું કે મેં મારા નીકાહ રહેમતુલાબાઈ ખાંન નુરમોહમદની દીકરી ફીઝાની સાથે પાંચસો રૂપીઆની મેહર પર પડવા માટે તમોને વકીલ કર્યા છે માટે મારા નીકાહ પડીને જવાબ લખશો.

ને છોકરી તરફથી વકાલતનામું આ મુજબ મોકલે, જનાબ મુલ્લા હાજી ગુલામહુસેન બાઈ શ્રી ભાવનગર; પુનાથી લી. ફીઝા ખાંનને રહેમતુલાહના સલામ બાદ બાણુકું કે મારા નીકાહ મોહમદઅલી ખાંન ગુલામમોહમદનો દીકરો અબ્દુલ્લાહની સાથે પાંચસો રૂપીઆની મેહર પર પડવા તમોને વકીલ કર્યા છે માટે મેહરખાતી કરીને મારા નીકાહ પડીને જવાબ લખશો,

એ મુજબ બને નામના વકાલતનામા લખાવી અથવા તેઓને પુછી લખીને સહી લઈને કોઈ ઉપર બીડી દેવા કે તે બને સાહેબોને આપી નીકાહ પડાવીને પાછો જવાબ લખે, તો પછી પોતાના ગામમાં જોઈએ તે દીવસે જાહેર શાદીની ધામધુમ મોઝમેનોને જમાડવું વીગેરે રાહરસમ જે સારી ને નેક હોય તે કરીને શાદીનું કામ ખલાસ કરવું,

હ્યો એમાં 'લે શું' મેહનત છે? કે વગર મેહનતે ને વગર કારણે એવી મોહોટી બાબતમાં સુસતી કરવી; માટે જરૂર છે કે નીકાહ સહીહ પડાય એવી ગોઠવણ કરવી, કેટલાક સાહેબો બાણુ છે કે નીકાહ સહીહ ન આવડે તો પડાવવા નહીં તે છતાં પણ પડાવે છે તે વધારે ભુલ છે,

બાણુકું જોઈએ કે અગર છોકરો અથવા છોકરી નાબાલેગ હોય તો તેના બાપ તરફથી વકાલતનામું લેવું ને વકીલ થાય તે તેના બાપને પુછે, ને બાપ એમ વકાલતનામું આપે અથવા મોકલે જેમકે ઉપરનાજ નામો મુજબ, અબ્દુલ્લાહ નાબાલેગ હોય તો તેનો બાપ એમ લખે કે હું મોહમદઅલી તમોને મારા છોકરા અબ્દુલ્લાહના નીકાહ રહેમતુલા ખાંન નુરમોહમદની દીકરી બાઈ ફીઝાસાથે પાંચસો રૂપીઆની મેહર પર નીકાહ પડાવવા માટે વકીલ કર્યા.

તેમજ જે છોકરી નાબાલેગ હોય તો તેનો બાપ પણ એજ મુજબ છોકરના બાપની જેમ વકાલતનામુ મોકલે.

ને છોકરો અથવા છોકરી નાબાલેગ હોય ને તેઓનો બાપ મુજબ ગયો હોય તો દાદાની રજા લેવી, ને દાદો નીકાહ માટે વકાલત નામુ આપે ને બાપ કે જદો ન હોય તો મા, કાકા, મામા, ભાઈ વીગેરેથી નીકાહ પડવાય નહીં, ને રજા પણ ન અપાય ને રજા આપે તો તેઓની રજા કામ પણ ન આવે માટે બાલેગ થયાપછી નીકાહ કરવા.

• છોકરી કુંવારી હોયતો સુન્નત છે કે બાપની રજા વગર પોતાના નીકાહ ન કરે, ને ઉપર જે વકાલતનામા બયાન થયાં કે છોકરો કે છોકરી નાબાલેગ હોય તે તેઓના બાપ તરફથી વકાલતનામુ આપે, પણ જે બનેમાંથી એક બાલીગ હોય ને એક નાબાલેગ હોય તો જે બાલીગ હોય તેના પોતા તરફથી વકાલતનામું આપવું ને નાબાલેગ હોય તો તેના બાપ તરફથી વકાલતનામુ આપવું.

ફસલ પાંચમી તલાકનું બયાન.

જાણવું જોઈએ કે તલાક આપવા માટે શરાઈ મનાઈ નથી, પણ મકકૂલ છે અને તેની મજીમ્મત ધણી વારીદ થઈ છે કે બનતા સુધી તલાક ન આપવી; પણ જે તલાક આપે તોપણ મરદને હુકમ છે કે તેના ઇદા સુધી ઓરતને પોતાના ઘરમાંથી કાઢી ન મુકે ને બાવાનું કપડા વીગેરે આપે, ને ઓરતને પણ હુકમ છે કે ઇદા પુરો થાય ત્યાં સુધી મરદના ઘરમાં રહી બનાવ સલુગાર કરીને ધણીની સાંમેથી નીકળે, એટલે આંખમાં સુરમો લાથ માં મેહદી લગાડે સારા કપડા પહેરે કે વખતે મરદના દીલમાં તેણીની મોહબ્બત પએવસ્ત થઈ જાય ને તેણીને માછી ઓરત તરીકે રાખે તો ઇદાની અંદર ફરીને નીકાહ પડવાની જરૂર નથી; તેથીજ ખુદા ફરમાવે છે કે મેં ઇદા મુકરર કરેલ છે તેમાં એ મસલેહત છે કે વખતે તેણીનો શવહર પસતાઈને તલાકને ફેરવી લીએ.

જાણવું જોઈએ કે નીકાહની અંદર વધારે મુશકીલ નથી ફક્ત સહીલ નીકાહ પડવા જોઈએ, પણ તલાકમાં ધણીજ અડચણ છે તેની શરતો પુરી હોયતોજ તલાક આપી શકાએ. એ પણ ખુદાની મોહટી રહમત છે કે મરદને શુસ્સો આવે તો ઝટપટ તલાક આપી ન શકે, ને પાછળથી પસતાવું ન પડે, તેની શરતો નીચે વાંચશો તો ખબર પડશે, ને એથી મોહટી રહમત એ છે કે તલાક આપ્યા પછી મરદને હુકમ છે કે ઓરતને ખોશાકી પોશાકી આપી ઘરમાં રાખે, ને ઓરત સલુગાર કરીને મરદની સામે થાય, કે મરદનું મન ગબજા વાર ન લાગે, ને પાછી ઘરમાં ઓરત તરીકે રાખવી હોય તો ઇદાની અંદર નીકાહ વીગેરે કાંઈ કરવાની તકલીફ કે જરૂર નથી. હા તલાક આપ્યા પછી ઓરતને ઘરમાં રાખ્યાથી કાંઈ ફસાદ બનતો ખોદ રહે તો ઘરમાં ન રાખે.

તલાક આપે તો તેણીના મેહરના રૂપીઆ જે પહેલે ન આપ્યા હોય તો તે વખતે આપે, ને જે ઓરતને તલાક આપે, ને તેણી સાથે મુદલ સોહબત કરી ન હોય તો તેણીની બારણી મેહર આપવી.

હવે જો તલાકને પસંદ નથી કરતા પણ વીચારો કે અગર તલાક હરામ કરતો તો મરદ પર કેવો મુલમ ગુજરતો? કે વખતે કોઈની ઓરત બહુજ ખરાબ હોય ને મરદ કંટાળી ગયો હોય તો શું કરે?

તલાક આપવાની શરતો નીચે મુજબ છે.

૧-લી, શરત એકે તલાક આપવાવાળો બાલીગ અને આકીલ હોય, આકીલ હોય એટલે દીવાનો ન હોવો જોઈએ.

૨-તલાક આપવાવાળો પોતાની રાજી ખુશીથી તલાક આપે તો સહીદ છે, તે અગર કોઈની બજારાઈથી પરાણે તલાક આપે તો સહી નથી.

૩-તલાકનો સીગો બેઆદીલની સામે જરૂરી કરવો જોઈએ, ને તે બંને આદીલ ધ્યાન આપીને બરાબર સાંભળે. ને એકજ વખત એક ઠેકાણે બેળા હોવા જોઈએ.

૪-જો દીવસે તલાક આપે તે દીવસે તે ઓરત હએઝ કે નીકાસવાળી હોવી ન જોઈએ બલકે તે બંનેથી પાક હોવી જોઈએ.

૫-જો ઓરતને તલાક આપવી તેનું નામ વીગેરેથી ખાસ કરીને ઓળખાવવી જોઈએ ને જો ગામમાં તલાક આપે તે ગામમાં મરદ ઓરત બંને હોય તો ઓરત હએઝ અને નીકાસથી પાક હોવાની શરત છે.

૬-તલાક આપે તે વખતમાં તે શખ્શ પોતાની ઓરત સાથે પાક થયા પછી સોદ-બત ન કરી હોય તો તલાક આપી શકે, નહીતો હએઝ આવે ને પાક થાય એટલી મુદત સખર કરે પછી તલાક આપે.

જાણવું જોઈએ કે નીકાહ કરતા તલાક બહુજ સખત છે ને તેમાં બેઆદીલની શરત છે તો જ્યાં બેઆદીલ હોય એવા કોઈ ગામમાં પોતા તરફથી કોઈ ઉપર વકાલતનામુ લખી મોકલે એટલે તે શખ્શ તેની તરફથી બેઆદીલની સામે તલાક આપે આદીલ એ કહેવાય છે કે; યુનાહ કખીરા જેમકે શરાબ પીવી, વીચાજ આવું અથવા દેવું તેની શરતો મુજબ, વીગેરે કામ ન કરે, હજ ઝકાત ખુમ્સ નમાઝ, રોઝા વીગેરે જે વાજબ થાય તે અદા કરે; વીગેરેથી આદીલ કહેવાય છે,

તલાકનું વકાલતનામું. આ મુજબ મોકલવું જેમકે કોઈ શખ્શ પોતાની ઓરતને તલાક આપવા આહે તો જે ગામમાં બેઆદીલ હોય ત્યાં કોઈ એકને લખી મોકલે કે ફલાણા સાહેબ મારી ફલાણી ઓરતને મારા તરફથી તલાક આપવા તમેને વકીલ કર્યા છે; માટે બેઆદીલની સામે તલાક આપજો.

જાણવું કે જે રીવાજ છે કે જમાતની સામે તલાક આપે છે કામગીરી લખીને ફારમતી આપે છે, તે શરા પ્રમાણે તલાક ગણાતી નથી; ને તેથી તે ઓરત શવહરના હકમાંથી મુક્ત થતી નથી; તેથી તેણીને ખીજે શવહર કરવો હરામ છે. ને મરદ જ્યાં સુધી સહીદ તલાક નહીં આપે ને તેણીને મુક્ત સમજી કાઢી મુકશે તો તે યુનેહગાર છે વીગેરે.

તલાક કેટલીએક તરાહની છે, કે તલાક આપ્યા પછી ઈદાની અંદર પાછી ઓરતને ઓરત તરીકે રાખી શકાય છે, કોઈ ઓરતને પાછી નીકાહ સીવાય પાછી રખાતી નથી વીગેરે બાબતો છે પણ આ ઠેકાણે એવા મસાએલની જરૂર ન ધારતા હુકમમાં જરૂરી બીના લખીએ.

ફસલ ૬ ફી ઇંદાનું બયાન.

બાણુનું જોઈએ કે ઇંદો બે જાતનો છે, એક તલાકનો ઇંદો ને બીજો વફાતનો ઇંદો, તલાકના ઇંદામાં તલાકે રજા કે જેને વગર નીકાહે ઇંદાના અંદર પાછી ધરમાં લાવી શકાએ છે તેમાં તેણીને ધરમાં રાખવી ખોરાકી પોશાકી આપી વીગેરે જે તલાકમાં બયાન થયું તે મુજબ વરતવું જોઈએ; ને ઓરતને પણ તે વખતમાં પણ મસ્તૂનીના હરમાની કરવી ન જોઈએ, ને તે મુદતમાં બીજો શવહર કરવો હરામ છે. ને તલાકે બાએન જેની અંદર ઇંદાની અંદર વગર નીકાહે લાવી શકાતી નથી વીગેરે તેમાં ઓરતને ખોરાકી પોશાકી દેવી વાજબી નથી. હા હમલવાળી હોય તો ખોરાકી પોશાકી આપવી જોઈએ.

ઇંદાની મુદત વીશે બાણુનું કે જે ઓરત આઝાદ હોય ને શવહરે તેણી સાથે સોહબત કરેલ હોય ને હએઝની આદત મુકરર હોય તેણીને તલાક આપે તો તેનો ઇંદો ત્રણ “તોહર” છે એટલે ત્રણ વખત હએઝ આવીને પાક થાએ એવી રીતે કે પહેલે તે પાક હોય તે વખતે તલાક આપી હોય તો પાછું હએઝ આવે ત્યાંસુધી એક તોહર કેહવાય, વળી હએઝ આવીને પાક થાય તો તે બીજું તોહર ને વળી હએઝ આવીને પાક થાય તો તે ત્રીજું તોહર પુર થઈ વળી હએઝ આવે ત્યારે તે ત્રણ તોહર પુરા થયા કેહવાય છે. ને જે ઓરતની મોટી ઉમ્મર હએઝ ન આવે તેવી ન થઈ હોએ છતાં હએઝ ન આવતું હોએ તો તેણી માટે તલાકનો ઇંદો ત્રણ મહીના પુરા થયા જોઈએ. ને ઓસમામાં મશહુર એ છે કે જે ઓરત નાની ઉમ્મરની એટલે નાબાલેગ હોય, અથવા હએઝ ન આવી શકે એટલી ઉમ્મરે પહોંચી હોય અથવા તે ઓરત સાથે નીકાહ કર્યા પછી મુદલ સોહબત કરી ન હોય તો એવી ઓરતને તલાક આપે તો તેઓ માટે ઇંદો મુદલ નથી.

હમલવાળી ઓરતને તલાક આપે તો તેણીનો ઇંદો બચ્ચું પેદા થાય ત્યાંસુધીનો છે;

વફાતનો ઇંદો શવહર ગુજરી જાય ત્યાંથી ચાર મહીના ને દસ દીવસ છે, ને તે આઝાદ ઓરત માટે ઇંદો છે, અને નાબાલેગ હોય કે મોટી ઉમ્મરની હોય કે સોહબત કરી નહોય વીગેરે એ કાંઈ શરત નથી તે તમામ ઓરતોને માટે એકજ હુકમ છે; પણ હમલ વાળી ઓરત માટે એવો હુકમ છે કે “બોઅફૂલ અન્જલએન” એટલે બનેમાંથી જે છેટેની મુદત હોય તેટલો ઇંદો રાખવો જોઈએ, જેમકે શવહર ગુજરી ગયો ને બચ્ચું પેદા થવાને છ મહીનાની વાર હોય તો બચ્ચું પેદા થાય ત્યાં સુધી છ મહીનાનો ઇંદો રાખવો, ને અગર બચ્ચું પેદા થવાને બે મહીનાની વાર હોય ને શવહર ગુજરી ગયો હોય તો ચાર મહીનાને દસ દીવસ ઇંદો રાખવો, ને વફાતના ઇંદામાં શું હુકમ છે તે સોગના બયાનમાં નીચે આવશે,

ફસલ સાતમી, જે ઓરતનો શવહર ગુજરી જાય તેણીના સોગ વીશેનું ખ્યાન.

જે ઓરતનો શવહર ગુજરી જાય તેણીને ઘણું પુરું થાય ત્યાં સુધી સોગ રાખવો વાજબી છે, ને ત્યાં સુધી બીજો શવહર કરવો હરામ છે; ને બીજા મરદને પણ કલ ઇદા વાળી ઓરતો સાથે નીકાહ કરવા હરામ છે,

સોગની અંદર એવો હુકમ છે કે સણગાર કરે નહીં; સારા અને રંગીન કપડાં કે જેનાથી સોગથી વીરધ ગણાય એવા કપડાં પહેરવા નહીં; રંગીન કપડાંથી મતલબ એ છે કે જે અમર રંગીન કપડાં પહેરવાથી જીનીત (શોભા) ગણાતી હોય તો ન પહેરે, મતલબ એ કે જેની અંદર જીનીત કેલવાય તેવા કપડાં પહેરવા નહીં; ખુશખો જેમકે અંતર વીગેરે લગાડવું નહીં, શોભા માટે સુરમો પણ લગાડવો નહીં; પણ આંખની બી-મારીના સખબથી અગર સુરમો લગાડવો જરૂર હોય તો રાત્રે લગાડીને સવારે છુદી નાખે. મહેંદી લગાડવું નહીં, જીનીત સીંચાય માંધુ ઓળવું દાંતણું કરવું નાખ લેવાના વા સાત બીજાનાપર બેસવું તેની મનાઈ નથી, ને એ હુકમમાં તમામ ઓરતો નાની હોય માટી હોય વીગેરેનો એક હુકમ છે,

ફસલ આઠમી મરદ ઓરતોમાં અણબનાવના સખબથી મરદને કાંઈ આપીને તલાક લેવાનું ખ્યાન.

જાણવું જોઈએ કે મરદ ઓરતમાં અણબનાવ થાય ને ઓરત કંટાળે ખાઈને મરદને કાંઈ આપીને પોતાનો છુટકો કરાવે, તેને શરામાં “ખલઅ” કહે છે ને બીજે જગ્યાએ એક બીજાથી કંટાળી ગયા હોય ને તલાક લીએ તો તેને “મોખારત” કહે છે, હવે તેમાં ઓરત મરદને મેહર માફ કરીને તલાક લીએ અથવા બીજું કાંઈ આપે તેમાં પણ તલાકની માફક કેટલીએક શરતો છે માટે તે વીશે પણ તલાકની જેમ જ્યાં આદીલ હોય ત્યાં લખીને મોકલવું અને ખુલાસા સાથે જવાબ મંગાવવો જોઈએ વીગેરે,

ફસલ નવમી “ઝેહાર” એટલે ઓરતને મા બેન જેવી વીગેરે કહે તેના અહંકારનું ખ્યાન.

કાંઈ મરદ પોતાની ઓરતને પોતાની મહરમ જેમકે મા, બેન, ની પીઠ (વાસા) જેવી અંરબીમાં કહે બલકે બાઅંજે મુજતબહે લખે છે કે પોતાની જખાનમાં કહે કે તુમારી મા, અથવા બેનને ઠેકાણુ છો; તો તે “ઝેહાર” થાયછે ને ઝેહાર થાએ એટલે તે ઓરત સાથે ઝેહારને કફરો આપવા વગર સોહબત કરવી હરામ થાએછે, ને કફરો આપ્યા

પૂજી સોહબત કરવી દુસ્ત છે ને ઝેહારથી ઓરત હમેશાં માટે હરામ થતી નથી તેમ નીકાહ તુટી જતા નથી;

ઝેહારની અંદર શરતો છે માટે તે શરતો પુરી હોય તોજ ઝેહાર થાય નેજો પુરી શરતો ન હોય તો ઝેહાર થયો ગણાય નહીં, ને સોહબત હરામ થતી નથી તેમ કફૂરો પણ વાજીબ થતો નથી;

• ઝેહારની શરતો—૧-ઝેહાર કરવા વાલો બાલેગ અને આકેલ હોવો. જોઈએ એટલે દીવાનો હોવો ન જોઈએ. ૨-પોતાના ઇખતીયાર અને ઇરાદાથી ઝેહાર કરતો ઝેહાર થાય. ૩-ઝેહારનો શબ્દ જોમકે ઓરતને કહેકે તું મારી બેન અથવા માને ઠેકાણે છો તે કહેતી વખતે તરત તેજ ઠેકાણે બેચાંદીલ સાંભળે તો ઝેહાર થાય છે. ૪-હએઝની અંદર ઓરત નહોય તે વખતે ઝેહાર થાયતો લાગુ પડેછે વીગેરે.

જાણવું જોઈએ કે ઝેહાર થવો પણ ઘણો મુશ્કીલ છે કે બેચાંદીલની સામે ડાણુ એવી રીતે કહેછે ? તેથી વધારે ખુલાસો લખ્યો નથી ને સાધારણુ જો લોકો પોતાની ઓરતને કળ્યા અને ગુસ્સામાં મા બેન કહી નાખેછે ને બેચાંદીલ વગેરે શરતો પુરી હોતી નથી, તો તેવી બાબતથી કાંઈ ઓરત હરામ થતી નથી તેમ નીકાહ પણ તુટી જતા નથી તોપણ એવા શબ્દો કાઢવા તે ઝાહેરન ઇનસાનીયતને ઘટે નહીં તેથી જખાનને કબજે રાખવી અફઝલ છે.

ને ઝેહાર થઈ જાયતો તેનો કફૂરો એ છે કે, યા એક ગુલામ આઝાદ કરે અગર તે ન બની શકેતો બે મહીનાના રોજ તેની શરતો મુજબ રાખે; અને અગર તે પણ ન થઈ શકે તો સાઠ મસકીનને ખાવું ખવરાવે.

હવે જાણવું કે જો મરદે ઝેહાર કરેલ હોયતો જ્યાં સુધી કફૂરો ન આપે ત્યાં સુધી સોહબત હરામ છે ને તે કફૂરો ન આપે તો ઓરતની મરજી પર આધાર છે કે જોઈ એ તો મરદ કફૂરો આપે ત્યાં સુધી સખર કરે અથવા હાકીમે શરાઅ મુજતહંદની પાસે ફરયાદ કરે તો તે વખતે હાકીમે શરાઅ તેને સમજવી કફૂરો અપાવશે, ને તે છતાં પણ ન માને તો ત્રણ મહીનાની મુદત આપે; ને તેની દરમીયાન પણ ન માને તો હાકીમે શરાઅ તેને જખરાઈથી તલાક અપાવશે ને તે છતાં પણ નહીં માને તો તેને કેદમાં નાખશે; ને ખાવા પીવામાં તંગી વાપરશે એટલી સુધી કે યાતો તે કફૂરો આપે અથવા તલાક આપે વીગેરે.

જાણવું જોઈએ કે એ ઝેહાર સીવાય બીજી કેટલીએક બાબતો છે કે મરદ કસમ ખાએ કે સોહબત નહીં કરે ને મરદ ઓરત પર જીનાનું તોહમત મુકે વીગેરે કેટલાએક અહકામો છે કે તેની હર વખત જરૂરત પડતી નથી, તેથી લખવામાં આવ્યા નથી, ખુદા ન કરે ને વખતે કોઈને એવું દરખીશ થાય તો આલીમને પુછાવી તે મુજબ અમલ કરવો જોઈએ, કેમકે શરએ મોર્કદસમાં તમામ બાબતોના ખુલાસા અને અહકામ છે. કોઈ બીજા પોતાની મરજી મુજબ અથવા નાત જાતના ધારા જે શરાથી ઊલટા હોય તે મુજબ ચાલવું તે બીદઅત અને હરામ છે, ને ખુદા રસુલના હુકમથી ઉલટું ચાલવું તે સખત

શુનાહ છે, ઇનિસાનને જરૂર છે કે દરેક બાબતમાં દીન ઇસલામની વીરૂધ પગ ન રાખે, ને ગેરવાજબી રીતે આગળ પગલા ન બેરે કેમકે તેમાં બહુજ ખતર અને દીન દુન્યાની ખરાબી છે,

દાખલા તરીકે જેમકે મધ્યીત ને શુસલ કદન દફન કરવા માટે જવું તમામ પર વાજબી કીકાર્થ છે, વળી જવું જોઈએ તેમાં છુટકો પણ નથી અમીરને ધરે હોય કે અરીખને ધરે કે સગાને ત્યાં હોય કે ગૈરને ધરે પણ જવું જરૂરનું છે, વળી દીન ઇસલામ સીવાય દુન્યાની રીતે પણ એક બીજા જાય છે ને નજવાને ખરાબ સમજે છે વીગેરે; તો હવે કદાચ સરવે જણ મધ્યીતમાં જતા ન હોય તો આપણે બેગા થઈને ડંડ મુકરર કરીએ કે જે કોઈ મધ્યતમાં ન આવે તેનો ચાર આના ડંડ લેવો, તો હવે જે તે રાજ ખુશીથી આપે તો ઠીક તે લેવું અને કારે ખૈરમાં અથવા ઠેરાવ મુજબ બીજા કોઈ હરામ ન હોય એવા કામમાં વાપરવું જાએજ છે, પણ જે તે પરાણે અથવા નારાજ પણથી આપે તો તે લેવું હરામ છે તે લેનાર વસુલ કરનાર અને નામુ લખનાર અને વાપરનાર તમામ મુનાહમાં દાખીલ છે; હવે કોઈ એમ કહે કે અમને કેમ ખબર પડે કે તે નારાજ છે કે રાજ ? તો તે ઇનિસાનના બોલવા બલકે સુરત ઉપરથીજ જણાઈ આવે છે ને તેમજ હોય કે તે રાજથી આપે છે તો ઉમરાણી શા માટે કરવી જોઈએ ? એક પેટી રાખીને કહીએ કે ભાઈ આની અંદર પછસા લાગુ પડે તે નાખી જાજો પછી દસ વીસ જણા પર પછસા લાગુ થયા હોય બાદ દસ પંદર દીવસે પેટી ઉઘાડીને જોવું કે અંદરથી શું નીકળે છે, તો તરત ખબર પડવાની કે કેટલા સાહેબ રાજ ખુશીથી નાખી ગયા છે. હું તો જાણું છું કે વખતે તે પેટીને તકલીફ ન આપતા તેમજ ખાલી રાખે તો નવાઈ નહીં;

ફસલ ૧૦ મી મરદ નામરદ થઈ જાય તો શું કરવું તેનું બયાન

મરદ પહેલે સહીહ વસાલીમ હોય, પણ પછી નામરદ થઈ નકામો થઈ જાય તો, ઓરતની ખુશી હોય તો એવી હાલત પર સખર કરીને તેના ઘરમાં બેસી રહે. અને અગર મરજ ન હોય તો હાકીમે શરાઅ પાસે ફરયાદ કરે.

તો હાકીમે શરાઅ જે દીવસ ફરયાદ આવે તે દીવસથી એક વરસ સુધી તેણીના મરદને મોહલત આપશે કે પોતાનો ઇલાજ કરાવે ને દવા કરે, ને જે સારો થયો તો ઠીક, નહીતો વરસ પછી ઓરતને તલાક લેવી હોય તો જખરાઈથી તલાક અપાવશે. હવે પહેલેથી નામરદ હોય ને ઓરતે કયુલ કરેલ હોય અથવા ઓરતને ખબર ન હોય વીગેરે તે વીરોના પણ ખુલાસા છે, તે વધારે હકીકતની અત્રે જરૂર નથી, અને અગર મરદ દીવાનો થઈ જાય તો તેની શરતો મુજબ હાકીમે શરાઅ તેની ઓરતની મરજ હોય તો તલાક અપાવશે.

અંહવાલ પીળે:

તેની અંદર પાંચ ફસલો છે.

ફસલ પેહલી, મહરમ, અને નામહરમ, જે ઓરતો સાથે નીકાલ કરવા હરામ છે તે બયાન.

જાણવું જોઈએ કે મહરમ ઓરતો સાથે નીકાલ હરામ છે ને કેટલીક નામહરમ સાથે પણ હરામ છે, તો તે કેટલીએક તરાહની ઓરતો છે તેની કીસમ નીચે મુજબ.

પહેલી, કીસમ નસંખી કેહવાય છે જે ખાસ પોતાની સગીઓ હોય, તેમાં સાત કીસમ છે.

૧-મા, અને માની મા તથા બાપની મા એટલે નાની તથા દાદી તે ઉપર સુધી જોઈએ તેટલા દરજ્જા હોય, તે તમામ મહરમ છે.

૨-દીકરી, અને દીકરીની દીકરી ને તેની દીકરી તે નીચે જોઈએ તેટલા દરજ્જા ઉતરે તે તમામ મહરમ છે; તેમજ દીકરીની દીકરી, તે પણ નીચે સુધી તમામ મહરમ છે.

૩-બેન, પોતાતી બેન જે એક માબાપથી હોય તે, અથવા બાપ એક ને મા બે હોય, અથવા મા એક ને બાપ બેના જુદા જુદા હોય તોપણ તે બેન મહરમ છે.

૪-લાત્રીજ, એટલે સગા બાઈની દીકરી અથવા તેના દીકરાની દીકરી, તેની દીકરીની દીકરી તે તમામ મહરમ છે.

૫-લાણેજ, એટલે સગી બેનની દીકરી તે નીચે સુધી તમામ મહરમ છે.

૬-કુઈ, પોતાની કુઈ, અથવા પોતાના માબાપની કુઈ તે પણ મહરમ છે.

૭-માસી, પોતાની માસી, અથવા પોતાના માબાપની માસી તે પણ મહરમ છે.

જાણવું જોઈએ કે એ તમામ ઓરતો મહરમ છે તેઓ સાથે નીકાલ હરામ છે, ને આપણો પરદો મજકુર ઓરતોએ રાખવો વાજબી નથી.

ફસલ બીજી, બીજી કીસમની રેઝાઈ ઓરતોનું બયાન.

એટલે કોઈ ઓરતનું કોઈ બચ્ચું તેની શરતો મુજબ દુધ પીયે તો તે બચ્ચાને દુધ પીવરાવવાવાળી ઓરત મા તરીકે થઈ મહરમ ગણાય છે, ને બ્યારે તે મા થઈ તો તેનો ધણી બાપ, અને તેના દીકરા દીકરીઓ બાઈ બહેન ગણાઈ મહરમ ગણાય છે તેથી તેઓ સાથે પણ નીકાલ હરામ છે તેમજ પોતાના સગા માબાપના સગાઓ જેવી રીતે સગા થાય છે, તેમજ દુધ માબાપના સગાઓ પણ સગા થાય છે.

હવે દુધ પીવાથી જે ઉપર મુજબ સગપણ થઈ જાય છે, તે દુધ પીવામાં કેટલીએક શરતો છે માટે તે શરતો પુરી હોય તોજ રેઝાપણું હાસીલ થાય નહીંતો કાંઈ નહીં. તેની શરતો નીચે મુજબ.

૧-લી, શરત એ કે જીવતી ઓરતનું દુધ પીધું હોય.

૨-જી, એ કે છાતી થકી દુધ પીધું હોય, કેમકે અગર કોઈ ક્ષમમાં દુધ કઢીને પીવાયું હોય તો મહરમપણું નહીં થાય.

૩-જી એકે ચોખુ દુધ પીએ, એટલે બચ્ચાના મોઢામાં સાકર વીગેરે એવી બીજી કોઈ ચીજ હોય કે દુધ તેને મળીને પેટમાં જાય તો, તે વખતે પણ મહરમપણું હાસીલ નહીં થાય.

૪-થી, એ કે તે ઓરતને બચ્ચુ થવાના સખબથી દુધ પેદા થયું હોય તો, કેમકે અગર અમસથુ કુદરતી બચ્ચું પેદા થવા વગર દુધ ઉતરે ને તેપીએ તો મહરમપણું થતું નથી.

૫-મી, એકે તે ઓરતને સહીહ નીકાહના મરદથી દુધ થયું હોય એટલે અગર જીનાના સખબથી હમલ રહીને દુધ થાય તે દુધ પીએ તો મહરમપણું થતું નથી.

૬-ઠી, એ કે તે દુધ એટલું પીએ કે તે દુધથી હાડકા સમત થાય ને ગોસ્ત જામે, અથવા એક રાત ને દીવસ દુધ પીએ, અથવા દસ યા પંદર વખત બરાબર ઉપરા ઉપર દુધ પીએ, તો એથી પણ મહરમપણું હાસીલ થાય છે, ને દસ પદર વખત જે દુધ ઉપરાઉપર પીવાવાનું છે તેથી મતલબ એ કે દરેક વખતે પેટ ભરીને દુધ પીએ, ને પોતે મુઠી આપે એવી રીતે સચેર થઈને પીએ. ને વળી એ દસ પદર વખતની અંદર વચમાં બીજી કોઈ ઓરતનું દુધ પીધું ન હોય.

૭-મી, એ કે એ દુધ પીવા વાળું બચ્ચું બે વરસથી વધારે ઉમ્મરનું ન હોય, ને બાંચુંને કોઈમાં લપે છે કે તે ઓરતનું બચ્ચું બે વરસથી ઉપરનું ન હોય.

૮-મી, એ કે બે છોકરાને દુધ બે વખત થઈને જુદા જુદા ધણીનું દુધ પીવાયે તો તે બંને બચ્ચાં આપસમાં મહરમ નહીં થાય.

ફસલ ત્રીજી, ત્રીજી કીસમની મુસાહેરાત ઓરતોનું બચ્ચાંન.

એટલે પોતાની ઓરતના સખબથી જે ઓરતો સાથે નીકાહ કરવા હંરામ ને કેટલીક મહરમ થાય છે તે છે.

૧-લી, ઓરતની મા એટલે સાસુ, મહરમ છે, તેમજ સાસુની મા નાની દાદી, તે ઉપર સુધી.

૨-જી, પોતાની ઓરત જેની સાથે મોહબત કરી હોય, તેની પેહલા ધરની છોકરી.

૩-જી, બાપની ઓરત એટલે ઓરમાન મા, તેમજ દાદાની ઓરત તે ઉપર સુધી ને તેમજ રેઝાઈ બાપની ઓરત પણ મહરમ છે.

૪-થી છોકરાની ઓરત તેમજ છોકરાના છોકરાની ઓરત તે નીચે સુધી મહરમ છે.

જાણીતું જોઈએ કે સાળી મહરમ નથી, પણ ઓરત ધરમાં હોય ત્યાંસુધી સાળી સાથે નીકાહ હરામ છે, હા, ઓરત મુજરીબ અથવા તલાક આપે તો પછી સાળી સાથે નીકાહ જાય છે.

ઝોરતની ભગીજી અથવા જાણેજ સાથે નીકાહ થઈ શકે છે પણ ઝોરતની રજા લેવી જોઈએ તેણીની રજા વગર નીકાહ ન થાય,

ચોથી કીસમની ઝોરતો એ છે કે તલાક વીગેરેના કારણથી તેઓ સાથે નીકાહ કરવા હરામ થઈ જાય છે તે ફટલીએક ઝોરતો છે.

૧-લી, એ ઝોરત કે જેણીને શવહર હોવા છતાં અથવા ઇદિમાં કોઈએ તેણી સાથે જીના કર્યા હોય, ને પછી તે ઝોરતને તેનો ધણી તલાક આપે અથવા તે ગુનરી જાય તોપણ આ જીના કરનાર તેણી સાથે કદી નીકાહ કરી શકતો નથી, હા મરદ વગરની ઝોરત સાથે જીના થયા હોય તો તેણી સાથે નીકાહ થઈ શકે છે (આ ટેકાણે મસલો ખયાન થયો છે, બાકી જીનામાં બહુજી ગુનાહ અને હરામ છે તેતો છેજી.)

૨-જી, એ ઝોરત કે જેણીને મરદે તલાકે રજા આપી હોય; ને તે તેણીના ઇદિમાં હોય નેતે જાણતો હોય કે નીકાહ કરવા હરામ છે તે છતાં નીકાહ કરે તો તે હરામે મોઅખ્ખદ થઈ જાય છે એટલે તે નીકાહ બાતીલ ને ફરીથી બીજા નીકાહ થઈ શકતા નથી; અને અમર અંજાણુપણે નીકાહ કરે તો ફક્ત નીકાહ કરવાથી હરામ નહીં થાય પણ તે સોહબત કર્યા પછી હરામે મોઅખ્ખદ થઈ જાય છે; કે ફરીને કદી પણ નીકાહ નહીં થાય.

૩-જી, એ ઝોરત કે જેણીની સાથે હંજના એહરામની સાથે નીકાહ કર્યા હોય, ને હરામ છે એવો મસઅલો પણ જાણતો હોય તો હરામ મોઅખ્ખદ થઈ જાય છે પણ અગર મસઅલો ન જાણતો હોય ને ખબર વગર નીકાહ કરે ને સોહબત ન કરી હોય તો તે હરામે મોઅખ્ખદ નહીં થાય.

૪-થી, એ ઝોરત કે જે ઝોરતને લોઆન કરે ને લોઆનનું ખયાન જુદુજી છે.

૫-થી, એ ઝોરત કે ગુંગી અથવા બેરી હોય ને તેનો મરદ તેને કહે કે તે જીના કરાવ્યા છે તો એટલું કેહવાથીજ તે ઝોરત હરામ થઈ જાય છે.

૬-ઝાઈ શખસ એવું બદકામ કરેજી નહીં પણ વખતે શએતાનના ફરેબમાં આવીને કોઈ મરદ મરદ સાથે બદ કામ કરેતો તે આગલાની મા, બેન, અને દીકરી, આ શખસ પર હરામ થઈ જાય છે એટલે તે ત્રણેમાંથી કોઈ સાથે નીકાહ કરી શકતો નથી,

૭-મી, એ ઝોરત કે તલાકની રીત મુજબ મરદે અગર નવ વખત તલાક આપી હોય તો તે ઝોરત પણ હરામ છે,

૮-મી, એ ઝોરત કે નવ વરસ પુરા થયા ન હોય તે છતાં તેણીનો શવહર સોહબત કરે તો તે જખજી નથી, ને જો સોહબતથી ખરાબી થઈ તેની શરતો મુજબ થાય તો તે ઝોરત કાયમ માટે હરામે મોઅખ્ખદ થઈ જાય છે,

૯-ઝાઈ એવું કામ તો કરેજી નહીં, પણ વખતે શએતાનના ફરેબથી કુઈ અથવા મારી સાથે બદ કામ કરે તો પછી તેણીની છોકરીઓ સાથે નીકાહ થઈ શકતા નથી,

ફસલ ચોથી તહારત કરવાનું ખ્યાન.

જાણુવું જોઈએ કે તહારત રાખવી તે કાંઈ ફક્ત એકતરનેજ માટે નથી, તે તો મરદ એસ્ત માટે એકજ હુકમ છે, પણ ધણું કરીને એસ્તો ધામ ધોવે ધામકાજ કરે તેથી તેઓને ધ્યાન વધારે રાખવું જોઈએ, એટલા માટે આપણુ એસ્તોના અહંકામમાં લખ્યું છે, ૧-કોઈ ધામ નજીસ થઈ જાય તો તે ધામને બે વખત ધોઈ નાખે એવી રીતે કે તમામ ઠેકાણે બંને વખત પાણી પહોંચે ને તે બંને વખત પાણી નાખી દીએ તો પાક થઈ જાય છે, તથા વખત ધોવે તો બેહતર છે અથવા નજીસ વાસણમાં તથા વખત પાણી ભરીને ખાલી કરેતો તે પણ અંદરથી પાક થઈ જાય છે,

૨-ધામ નજીસ કેવી રીતે થાય છે તે જરા જાણુવું જોઈએ જેમકે ધરની અંદર ગારો માટી છાણ તે પાક ન હોય એવી જમીન પરથી લાવીને ધરમાં લીપે, અથવા ધરની અંદરની જમીનનો ગારો માટી પેહલેથીજ કાઢી વીગેરેએ બનાવી હોય કે નજીસ માટીથી બનાવી હોય તો તે જગા નજીસ કેહવાય છે, હવે તેના પર બીનું ધામ રાખે અથવા જમીન બીની હોય ને સુકુ અથવા બીનું ધામ તેની ઉપર રાખે તો તે નજીસ થયું ગણાય;

૩-કોઈ ધામ કુતરો નજીસ કરે જેમકે ચાટી જાય અથવા પાણી પીઈ જાય તો, તે ધામને પહેલે સુકી માટીથી ઘસે પછી બે વખત ધોઈને પાક કરે,

૪-કપડા નજીસ હોય તો બે વખત ધોઈને બંને વખત નીચોવે તો પાક થાય છે ને ને નહી તલાવ વીગેરેમાં કપડા એકજ વખત બોળીને નીચોવે તો પાક થઈ જાય છે,

૫-જમીન નજીસ થઈ જાય તો તેનાપર પાણી નાખીએ કે તે પાણીથી પલળીજાય પછી તડકે સુકાઈ જાય તો પાક થઈ જાય છે,

૬-રીંગણા મુળા વીગેરે નજીસ હોય તો બે વખત ધોઈ નાખે કે તમામ ઠેકાણે પાણી પહોંચે તો ખસ છે,

૭-શરાબથી અથવા સુવરથી અથવા ઉંદર મરી જવાથી જે ધામ નજીસ થઈ જાય તો સાત વખત ધોવું બેહતર છે,

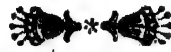
૮-પોતાનું શરીર પણ નજીસ થાય તો બે વખત ધોવાથી પાક થઈ જાય છે,

૯-લોહી વીગેરેની નળસતથી કપડું નજીસ થાય તો પેહલે તે નળસતને છોડાવે પછી બે વખત ધોઈને પાક કરે, પણ બનતાં સુધી નળસતનો ડાગ કાઢે ને પછી જે ડાગ રંગ બાકી રહે તેની હરકત નથી,

૧૦-જે કપડું કાચા રંગનું હોય કે ધોવાથી રંગ નીકળ્યાજ કરે તે યોગ્ય પાણીથી પાક થતું નથી, તેને તલાવ નહી વીગેરેમાં ગોતો (બોળા) કરીને નીચોવે તો પાક થઈ જાય છે,

જાણુવું જોઈએ કે જે પાણીથી પાક કરે તે પાક હોવું જોઈએ ને પાક કરતી વખતે પાક પાણીમાં નજીસ હાથ નાખવો નહી પાક હાથથી પાણી લેવું, અને હાથ પાક ન હોય તો કોઈ રીતથી પાણીમાં હાથ નાખ્યા વગર પાણી લઈ હાથ સાફ કરે,

ફસલ પાંચમી ધરખારના કામકાજ બચ્ચાને દુધ પીવરાવવા વીશેનું બયાન.

બાળુવું જોઈએ કે ઓરત મરદની તાબેદાર છે તાબેદારીથી એમ ન બાળુવું કે તે તમામ જાતની ખીદમત કર્યા કરે.

બચ્ચાને દુધ પીવરાવવું, મરદના કપડા ધોયાં, ખાવું પકાવવું રાંધવું, પાણી ભરવું એ ચીજો ઓરતપર વાજી નથી; તે જો સવાળ માટે ખુશીથી કરે તે તેની મેહરબાની ન કરે તો મરજી પણ બાચ્ચાને આલીમ દુધ પીવરાવવાને વાજી જાણે છે. દુધ પીવરાવા માટે પોતે ન પીવરાવે તો દાઈ રાખવી જોઈએ અથવા દુધ પીવરાવાની મળુરી જો માગે તો આપવી જોઈએ. આ ઠેકાણે મારા વાંચક બાઈઓ એમ ન કહેતા કે એવો હુકમ શા માટે જાહેર કર્યો એતો ઓરતો માથે ચડી જાય, પણ સાહેબો આપણો હક તેના પર છે કે તે ધણીની સામે ન બોલે ધણીની રજા વગર બાહેર ન જાય, ને જો એ બાળતોમાં ધણીથી ઉલટી ચાલે તો ખુદની લાચનત ઉતરે છે વીગેરે બાળતોથી ખીરાદરો ખુશી થાય ને તેણીના હકનું બયાન થાય તો નારાજ થાય એ કેટલી બે ધનસારીની વાત છે?

હા ઓરતો ધણીના ધરમાં ખુશીથી કામકાજ કરેજ છે, તો આ મસાએલ જાહેર થવાથી કાંઈ ને કામ કરતી હશે તે કાંઈ મુકી દેનાર નથી, પણ એટલુંજ કે મરદોને જાહેર થાય કે કાંઈ કાંઈ કામકાજ માટે ઓરતો પર જુલમ ગુજારે છે ને જરા જુલમુક રાંધણામાં આવે તો ગુસ્સે થાય અથવા મારે, તો તેઓને ખબર પડે કે ખુદાએ તેઓ પર કાંઈ ફરજ કરેલ નથી, તેથી થતો જુલમ વખતે ખુદાનો યોદ્ધા ખાએ તો અટકે ગરીબ લોકોની ઓરતો ખુદ પોતાનેજ પોતાનું ધર વહાણું હોય છે તેથી કાંઈ તેણીઓ ધણીને વધારે ખરચ કરાવેજ નહીં, તેમ પોતાના શવહરોની મોહબ્બતમાં ખલલ નાખેજ નહીં.

ઓરતને શરા મુજબ ફક્ત એક વરસમાં ચાર જોડ કપડા આપવા વાજી છે, ઉપરાંત જરૂરી ચીજો આપવી વાજી છે. પણ તે કરતા વધારે તે હંકદાર નથી તસહ તરાહ જાતના કપડા જરૂરી કરતા વધારે ઝેવર દાગીનાં વીગેરે જે ઓરતને માટે મરદો કરાવે છે તે પણ પોતાની ખુશીથી કરાવે છે તો ઓરતો પણ પોતાના ધણીના ધરમાં સારી રીતે ખાવા પકાવાનું કામ કાજ કરે તો મરદ પણ સારી રીતે કપડા દાગીના લાવી આપે, ને જો ઓરતો કહે કે લ્યો ફલાણી બાળત મારા પર વાજી નથી તો શું મરદો નહીં કહે? કે ફલાણી ફલાણી બાળતો તારા માટે મને ક્યાં વાજી છે? તો મતલબ એકે એક બીજા સલાહ અને સંપથી ચાલે તો અલખત બહુજ રાજી ખુશીથી એક બીજાની જીદમી ગુજરે માટે ઓરતે મરદના હાલપર નજર કરી ધરનું કામ કાજ કરીને શવહરને રાજી રાખી ખુદ વ રસુલ પાસે પોતાનો મોહટો ફરજે મેળવેલ, કેમકે ઓરતો ધણી વખત મરદના કસુરમાં આવી જાય છે, માટે જો ધરના કામ કાજ કરતી રહે તો અલખત તે કસુરની મારી થઈ દીન અને દુનીઆમાં બેડો પાર થાય.

અહંવાલ ત્રીજે

તેની અંદર ચાર ફસલો છે.

ફસલ પેહલી “હંચ” ના મસાએલનું ખયાન.

જાણવું જોઈએ કે નવ વરસની અંદર અને પચાસ વરસની ઉપર ચોરોને હંચ નું ખુન આવતું નથી, પણ સઘંદાણીઓને સાઠ વરસ સુધી આવી શકે છે.

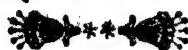
હંચ ત્રણ દીવસથી ઓછું ને દશ દીવસથી વધારે રહેતુ નથી; ત્રણ દીવસથી ઓછું અથવા દસ દીવસથી વધારે ખુન આવે તો તે હંચ નહીં કેહવાય, પણ ઇસતેહાજા કહેવાશે, જેનો હુકમ નીચે જુદોજ ખયાન થશે,

હંચની અંદર નમાઝ માફ છે માટે નમાઝ ન પડે, ને, પડે તો હરામ છે અને હંચ પછી કઝા પણ પડવી નહીં ને હંચની અંદર માહે રમઝાનના રોઝા પણ રાખવા નહીં, પણ તે જેટલા રોઝા હંચના સખબથી રખાણા નહોય તે હંચથી પાક થવા પછી કઝાની નીચ્ચતથી રાખે,

હંચની અંદર આઠ ચીજો હરામ છે; ૧-નમાઝ વાજીબ અથવા સુન્નત પડવી હરામ છે, પણ મઘીયતની નમાઝ માટે હરકત નથી, ૨-ખાનગે કાર્યખતો વાજીબ અથવા સુન્નત તવાફૂ કરવો હરામ છે, ૩-મક્કા અને મદીનાની મસજીદમાં દાખીલ થવું હરામ છે, ૪-ખીજ હરકોઈ મસજીદમાં ફેરવું હરામ છે, ૫-કુરઆનના હરફ તથા પૈગમબરો અને હિમામે અ. ના નામ ઉપર હાથ અગ્રડવો હરામ છે, ૬-સુરએ અંજાએમ પડવા હરામ છે એટલે સુધી કે એ સુરાની ખીસમીલ્લાહ પણ ન પડે, ને તે ચાર સુરા છે કે જેની અંદર સીજદા વાજીબ છે, પેહલો સુરો-“અલેફલામમીમ” સીજદાહ, બીજો “હામીમ” સીજદાહ, ત્રીજો “વનનજમ” ચોથો “ઇફ્રાઅ” એ ચાર સુરા સીવાય કુરઆન પડવામાં હરફત નથી, ૭-માહે રમઝાનના તથા ખીજ કેટલાએક રોઝા રાખવા હરામ છે, ૮-મસજીદમાં કોઈ ચીજ રાખવી.

જાણવું જોઈએ કે હંચવાળા ચોરતપર એ આઠ ચીજો હરામ છે, તેમજ એજ આઠ ચીજો નીફાસવાળા ચોરતપર પણ હરામ છે, તેમજ મરદ અથવા ચોરત જનાબ-તના ગુસલવાળા ઉપર પણ એ આઠ ચીજો હરામ છે, ને હંચ અને નીફાસની અંદર સોફત કરવી હરામ છે.

ફસલ બીજી નીફાસના મસાએલનું ખયાન.

ખચ્ચું પેદા થતી વખતે અથવા પેદા થયા પછી જે ખુન આવેતેને નીફાસ કહે છે, અને નીફાસના ખુનની એકી મુદત નથી જ્યાં સુધી આવીને બંધ થઈ જાય તો તે પણ

નીફાસ છે. ને વધારામાં વધારે દસ દીવસ સુધી લોહી આવે તોપણ નીફાસ ગણાશે, ને નીફાસ જો દસ દીવસ કરતા વધી જાય તો આઠાર દીવસ સુધી નીફાસ ગણે પણ તે દસ ઉપરના જેટલા દીવસ ખુન રહે તેમાં નીફાસ અને ઇસતેહાઝા બંને મુજબ અમલ કરે એટલે નીફાસમાં હરામ હોય તે કામ ન કરે ને ઇસતેહાઝા માફક ગુસલ કરીને નમાઝ પડે બચ્ચું પેદા થવાની પહેલા ખુન આવે અથવા ખીલકુલ ખુન ન આવે તો તેને માટે નીફાસનું ગુસલ વાજીબ નથી ને નમાઝ પણ માફ નથી તે પાક છે નમાઝ પડે વીગેરે. ને હઝ્ઝેઝની અંદર જેટલી ચીજો હરામ છે તેટલી ચીજો નીફાસમાં પણ હરામ છે. બચ્ચું પેદા થએથી લોકો કહે છે કે ઓરતને અડવું નહીં તેણીના હાથનું ખાંડું નહીં તે કાંઈ શરાથી હરામ કે મનાઈ નથી.

ફસલ ત્રીજી ઇસતેહાઝાના મસાએલનું બયાન.

ઇસતેહાઝાનું ખુન ઘણે ભાગે પીળું થાંડું અને પાતળું હોય છે, ને તે હઝ્ઝેઝની દસ દીવસની મુદત ઉપરાંત અથવા ત્રણ દીવસની અંદર આવે તે પણ ઇસતેહાઝા છે, ઇસતેહાઝાની થોડી કે ઝાઝી મુદત નથી જોઈએ તેટલા દીવસ આવે, ઇસતેહાઝામાં નમાઝ માફ નથી નમાઝ પડવી જોઈએ ને રોઝા રાખવા; ઇસતેહાઝાની ત્રણ કીસમ છે ને તે દરેકના જુદા જુદા અહકામ છે.

‘ઇસતેહાઝા “કલીલા” “મોતવરસેતા” “કસીરા” એ ત્રણેની પારખ એમ છે કે ૩ રાખવા પછી તપાસે કે જો લોહી ૩ ઉપર ચોટલું હોય ને ૩ની અંદર દાખીલ થયું ન હોય તો તેને કલીલા કહે છે. ને જો લોહી ૩ની અંદર દાખીલ થયું હોય પણ ૩ની બાહર નીકળ્યું ન હોય તો તે “મોતવરસેતા” છે, ને લોહી ૩ની અંદર થઈ બાહર નીકળે તો તે કસીરા છે.

કલીલાવાળીને જરૂર છે કે દરેક નમાઝ પડવાની પહેલા નજસ જગોને ઉપરથી ધો-ધને પાક કરે, ને ૩ બદલીને મજબુતીથી બાંધે, ને દરેક નમાઝ માટે વજુ પણ જુદુ જુદુ કરીને નમાઝ પડે મોતવરસેતાવાળી માટે પણ એજ કલીલાવાળીની જેમ પાક કરી ૩ બદલી વજુ કરીને નમાઝ પડવાનો હુકમ છે પણ વધારે એટલુંજ કે સુબહની નમાઝ ની પહેલા સુબહની નમાઝ માટે ગુસલ કરે; ને કસીરાવાળી માટે કલીલાની માફક અમલ કરીને સુબહની નમાઝ માટે ગુસલ કરીને નમાઝ પડે, ને ઝોહર અસર બંને નમાઝ માટે એક ગુસલ કરે, ને તે પછી મગરીબ ઇશા બંને નમાઝ માટે એક ગુસલ કરે.

એ મજકુર અર્થમાલ કરે એટલે નમાઝ પડે ને રોઝા પણ રાખે; ને ઇસતેહાઝા નો અમલ કરે એટલે હઝ્ઝેઝ અને નીફાસમાં જે જે ચીજો હરામ છે, તે હરામ રહેતી નહી. જાણવું જોઈએ કે ત્રણે ગુસલોની અંદર ખીજા ઘણા મસાએલ છે, પણ આ ટેકાણે જેટલી બહુજ અગત્યની જરૂરત હતી તેટલી બીના લખી છે અને જે મુજતેહદની તકલિફ કરે તેની રાએ મુજબ કામ પડે જવાબ મંગાવી અમલ કરવો.

ઔરતો ઉપર છ ગુસલ વાજીય થાય છે, ૧-જનાબત, ૨-હએઝ, ૩-નીફાસ, ૪-ઇસ્તેહાઝા, ને એ ચારેના હુકમ ઉપર ખયાન થઇ ચુક્યા, ૫-મસેમઇયીત એટલે ક્રોધ મે-ઇયતને ગુસલ આપવાની પહેલા અડવાથી, આપણા પર ગુસલ ચડે તે. ૬-મઇથીતનું એટલે કોઈ ગુજરી જાય તો તેને ગુસલ આપવું તે, ને આ છઠ્ઠું ગુસલ વાજીયે કીફાઇ કહેવાય છે, વાજીયે કીફાઇ એટલે ખાસ કોઇ ઉપર અથવા તમામ ઉપર વાજીય હોય એમ નહીં, હા કોઈ ગુસલ ન આપે ત્યાં સુધી જેને જેને ખબર હોય તે તમામ પર વાજીય છે, પણ જ્યારે કોઈ એક જણ ગુસલ આપે તો તમામ ઉપરથી તે વાજીય ઉતરી જાય છે.

ફસલ ચોથી ગુસલ કરવાની રીતનું ખયાન.

જાણવું જોઈએ કે મરદ અને ઔરતને ગુસલ કરવાની એકજ રીત છે, એટલે તેમાં કાંઇ મરદ ઔરતમાં તફાવત નથી; અને ઔરતો માટે જે છ (૬) ગુસલ વાજીય ખયાન થયા તે તથા ખીજા સુન્નત ગુસલ જેમકે જુમ્માનું તૌબાનું વીગેરે તે તમામ ગુસલ કરવાની રીત સરખી છે. ફક્ત નીચ્ચતમાં ફેર છે. જેમકે જનાબતનું ગુસલ કરવું હોય તો પહેલે તમામ શરીરને પાક કરે એટલે જ્યાં જ્યાં નજસત લાગી હોય તે બે વખત ઘોષ નાખે, પછી નીચ્ચત કરે કે ગુસલ કરે છું છું જનાબતનું અથવા હર કોઈ ગુસલ જે કરવું હોય તે, કુરબતન એલ્લાહ (ખુદાની ખુશી માટે) એમ નીચ્ચત કરીને પહેલે માથુ મોઢું ગરદન કાન વીગેરે તમામ ધોવે એટલે સુધી કે માથાના વાળની નીચે બરાબર પાણી પહોંચે, આખી ગરદન ગળું નીચે સુધી ધોવે, પછી જમણી તરફનું અરધું અંગ ગળા પાસેથી તે જમણાહાથ બગલ પેટ વાંસો પગ વીગેરે તમામ ધોવો દુટ્ટી ને શરમની જગાઓનો અરધો ભાગ ધોવો મુશકીલ તેથી તમામ ધોવો, તમલબ એકે અરધામાં જરાએ કોર ન રહે અરધાથી વધારે ધોવાએ તેની હરકત નહીં, પછી તેજ માફક ડાબી બાજુનું અરધું અંગ ધોવે ને તે પણ અરધાથી જરાએ ઓછું ન રહે તેથી જમણી તરફનું જરા ધોવે તો હરકત નહીં, આપણા લોકોના આદત છે કે ગુસલ મોહરીમાં કરીએ ને મોહરી નજસ હોય છે તેથી છાંટા પગ ઉપર ઉંડે પગ નીચે હોયતો તળીઆ નજસ થાય, માટે જ્યારે પગ ધોવાનો વારો આવે તે વખતે પહેલે તે પગને પાક કરીને પછી ગુસલ માટે ધોવે.

મરદ ઔરત બંનેને માટે હુકમ છે કે જનાબતનું ગુસલ કર્યા પછી નમાઝ માટે વજુ કરવાની જરૂર નથી; ને ખીજા ગુસ્સો કરવા પછી નમાઝ માટે વજુ પણ કરે.

અહંવાલ યોથો

તેની અંદર ત્રણ ફસલો છે.

ફસલ પહેલી મરદ પર ઓરતના હકનું પુચાન.

• મરદ પર ઓરતનો હક એછે કે તેના ખાવા અને પેહરવા માટે એટલું આપે કે બીજાની મોહતાળ ન થાય, એટલે તેને પુર થાય ને પોતાની મકદુર પ્રમાણે તેને હર બાબતમાં વધારે આપે એટલે ખાવા પેહરવાની તંગી ન કરે,

ને તેના માટે પોતે કપડા સારા પેહરે ઝીનતથી રહે કેમકે મરદ સારી હાલત ઝીનત (શીબા) થી, રેવાથી ઓરતોને પાક રેહવાનું કારણ છે, મતલબ એકે ઓરતની સામે જેવા તેવા ખરાબ હાલતથી ન રહે, કે તેને જોઇને ઓરતને રંજ થાય કે ન કપડાનું ડેકાણું ને ન શરીરનું ભાન, કપડા મેલાં તો મેલાંજ શરીર પર મેલતો મેલજ બરેલો એવી હાલતથી ન રહે, કેમકે જેમ મરદોને ઓરતોનો સણગાર ને સારા કપડા પેહરી સ્વચ્છ રેહવું પસંદ છે તેમજ ઓરતોનો પણ હાલ છે કે મરદો સારા કપડા પેહરી સ્વચ્છ રહે તે નોઓની ખુશીનો સબબ છે

ઓરતની નાદાની અને ભુલ ચુક ઉપર ન જુલે બલકે માફ કરી આપે, ને હર વખતે જરા જરા વાતમાં તેને તંગ ન કરે ને ઈજા ન આપે. ને વાત વાતમાં તેનાથી ગુસ્સે ન થાય; ને મારકુટ ન કરે, જનામે રસુલે ખુદા સં ફરમાવ્યું કે બેહતરમાં બેહતર એ મરદ છે કે પોતાની ઓરત સાથે ખુશમીજનથી રહે, ને ખરાબમાં ખરાબ એ મરદ છે કે પોતાની ઓરતને મારે અને ઈજા પહોંચાડે,

મરદો ઈદને દીવસે પોતાની મકદુર પ્રમાણે ઓરતો માટે સણગારનો સામાન અને તોહફા લાવે, રીવાયતમાં છે કે જેને ખુદાવદે કરીમ બરકત આપે તો વાજબ છે કે પોતે પોતાના ઘરના માણસો માટે હાથ છુટા રાખે, કેમકે ઘરના માણસો કેદીની મીસાલ છે, ને જે શખસને બરકત થવા છતાં ઘરના માણસો પર તંગી કરશે તો તેની નેઅમત જલદી બરબાદ થઈ જશે,

જે કોઈ પોતાના ઘરના માણસોનો ભાર બીજા પર નાખે તો તે મલકન છે, એટલે પોતાની ઓરત અને બચ્ચાઓનો ખરચ પોતે ન આપતા બીજાને માથે નાખે કે તે આપે તો તેવો શખસ મલકન છે,

મોઅમીનને જરૂર છે કે જેવી હાલતમાં ખુદા રાખે એવી હાલતથી પોતાના ઘરના માણસો સાથે વરતે બેહતરમાં બેહતર સદકો અને એહસાન એ છે કે પેહલે પોતાના ઘરનાં માણસોને ખરચ કાઢીને પછી બચે તેમાંથી સદકો અને એહસાન કરે, જે શખસ પોતાની ઓરત સાથે સારી રીતે ચાલે તો ખુદા તેની રોજમાં બરકત આપે,

હઝરત ઇમામ ઝએનુલ આબેદીન અં ફરમાવ્યું કે અગર મારા ધરના માણસને ગોસ્ત ખાવાની ખાદીશ હોય ને હું બજારમાં જઈને વેચાતી વાવું તો ગુલામ આઝાદ કરી રવા કરતા એ કામને હું વધારે પસંદ કરશું,

મનકુલ છે કે એક વખત કોઈ શખસ હઝરત રસુલે ખુદા સં ની પાસે બે દીનાર સોનાના લાવ્યો, ને અરજ કરી કે યાહ હઝરત આ બે દીનારનો જહાદ કરવાવાળા માટે ઘોડો વેચાતો લીઓ; હઝરતે ફરમાવ્યું કે આ દીનાર લઈજી ને તારા માઆપના ખરચમાં વાપર કે આ અફઝલ છે, આ સાંભળીને તેણે હઝરતના હુકમ મુજબ અમલ કર્યો

વળી થોડા દીવસ બાદ બે દીનાર લાવ્યો હઝરતે ફરમાવ્યું કે અગર તારી ઓરત હોય તો તેના ખરચમાં લાવ કે તે આ કરતા બેહતર છે તે વખતે પણ તેણે હઝરતના ફરમાન મુજબ કર્યું, થોડી મુદત બાદ બીજા બે દીરહમ લાવ્યો તે વખતે હઝરતે ફરમાવ્યું કે અગર તારો કોઈ ખાદીમ હોય તો તેના ખરચમાં લાવ કે આ તે કરતા વધારે સારું છે એ વખતે પણ એજ મુજબ કર્યું, વળી થોડા દીવસ પછી બે દીરહમ લાવ્યો ને અરજ કરી કે યા હઝરત હવે તો જહાદ માટે ઘોડો લેવાની મરજી છે, હઝરતે ફરમાવ્યું કે ઠીક ઘોડો વેચાતી લે પણ યાદ રાખ કે આ કામ એ કામ કરતા અફઝલ નથી,

હદીસમાં છે કે મોઅમ્મીનને જરૂર છે કે હમેશા પોતાની ઓરત સાથે હસી ખુશીથી રહે પોતાની ઓરત સાથે જેટલી મોહબ્બત રાખશે તેટલી ફઝીલત તેના ઇમામની વધારે છે,

અને મરદને જરૂર છે કે પોતાની ઓરતને હલાલ હરામ, અને અહકામે ખુદાની તાલીમ આપે, ને દીનના આદાબ પણ શીખવે,

“નાજી” કહે છે કે આ જમાનામાં તો કોઈકજ ઠેકાણે હશે કે ઓરતોને અહકામે દીન શીખવે ને નમાઝ રોઝાની તાકીદ કરે, પણ એથી ઊલટું કે જે કામ શરાથી વિરૂધ્ધ હોય તે કામ ઓરત કરે તો તેને મના કરતા નથી જેમકે ગીત ગાવા જવું ને રાસડા લેવા ને કુદવું કે તેમાં કેટલાંક કામ હરામ અને શરા મુજબ બેશરમાઈના કામ છે તે ઓરત કરે તો ના પાડતા નથી એ કેટલું બુદ્ધ ભરેલું છે? અરે ખુદા કહે કે નમાઝ પડે રોજ રાખો ને ઓરતો ન નમાઝ પડે, ન રોજ રાખે તેની જરા પણ તાકીદ ન કરવી, તે ઠીક નથી કાલે કયામતમાં ખુદાને શું જવાબ આપીશું?

અગર શાકમાં મીઠું વધારે થાય અથવા જમવાનું વેલું મોડું થાય તો ઓરતને બેહદ ઇપકો આપવો, બલકે બાજે વખત મારવી તે ઘણુંજ નાદાનીતું કામ છે. ને જે ઠેકાણે મારવાનો હુકમ છે ત્યાં મારવાને બદલે ઇપકો પણ ન આપવો? એ શું ખુદાને નારાજ કરવાનું કામ નથી? જેમકે હદીસમાં છે કે ઓરત નમાઝ ન પડે તો બનતા સુધી નર-માસ અને મીઠાશથી ખુબ સમજાવે વીગેરે, આખર કોઈ રીતે ન માને તો છેલ્લે બાકી મારીને નમાઝ પડાવવાનો હુકમ છે માટે જેમ બને તેમ પોતાના ધરના માણસને અહકામે દીન શીખવી નમાઝ રોઝાની તાલીમ આપવી, તેમજ પોતાના બચ્ચાઓને પણ નાનપણથી જ દીનઈસલામની કેળવણી આપવી ને હરામ અને ગુનાહના કામથી બના કરવી.

ફસલ ખીજ ઓરતપર મરદના હંકનું ખયાન.

ઓરતપર મરદનો હંક એ છે કે ઓરત મરદની ખીદમત કરે ને કોઈ કામ મરદની મરજી વીરૂધ ન કરે, કોઈ ચીજ ધરની અંદરથી મરદના હુકમ સીવાય આપે નહીં, ને હુકમ વગર આપે તો ઓરતને ગુનાહ ને મરદને સવાળ થાશે. એટલે સુધી કે મરદની રજા સીવાય સદકો પણ કરવો નહીં, ને ધરનો બદોબસ્ત રાખે, અને ધરને સાંચવે.

ઓરત મરદના ધરમાં અગર કોઈ મસલેહતને બેહતરી માટે કોઈ ચીજ એક ઠેકાણેથી ખીજે ઠેકાણે રાખે તો તેનાપર ખુદા એવી રહમત કરે કે ફરીને તેનાપર અજાબ ન કરે. ને મરદને માટે થઈને પોતે બનાવ સણગાર કરીને રહે, મેલી ને ગંદી ન રહે ને મેંહદી વગરના હાથ ન રાખે. ને મરદની રજા વગર ધરની બાહર કોઈ ઠેકાણે પણ ન જાય; કેમકે જે ઓરત મરદની રજા સીવાય ધરેથી બાહર જાય તો આસમાન જમીન અને રહમત અને ગજબના શીરસ્તા તેનાપર લાઅનત કરે એટલે સુધી કે ધરે પાછી આવે ત્યાં સુધી લાઅનત કર્યા કરે.

રીવાયત છે કે હઝરત રસુલે ખુદા સં ના વખતમાં એક ઓરતે પુછાવ્યું કે યા હઝરત મારો શવહર મુસાફરીએ ગએલ છે, ને મને કહી ગયો છે કે હું પાછો આવું ત્યાં સુધી બાહર જઈશ નહીં. હવે મારો બાપ ખીમાર છે માટે જો બાપ શરમાવો તો મારા બાપને જોવા માટે જઈ. હઝરતે જવાબ મોકલ્યો કે તારા શવહરની ફરમાબરદારી કર ને ધરમાં બેસી રહે. વળી થોડા દીવસ બાદ હઝરતને પુછાવ્યું હઝરતે તે વખતે પણ તેજ જવાબ મોકલ્યો.

પછી આખર તેના બાપ ગુજરી ગયો; તે વખતે તેણે પુછાવ્યું કે હું મારા બાપની નમાઝ માટે જઈ ? હઝરતે ફરમાવ્યું કે તને તારા શવહરની તાબેદારી લાઝીમ છે.

જ્યારે તેના બાપને દફન કરી ચુક્યા તો હઝરતે તે ઓરતને કેહવરાવ્યું ને તે તારા શવહરની તાબેદારી કરી તેના સબબથી ખુદાએ તને અને તારા બાપને બખશી આપ્યો.

ઓરત મરદની તાબેદારી કરે તો તેને સુન્નની ઇબાદત કરવા જેટલો સવાળ મળે. ને હુકમ છે કે મરદની મરજી ન હોય તો ઓરત સુન્નત રોજો પણ ન રાખે, તેમજ શવહરની મરજી સીવાય રોજની માનતા પણ ન કરે. ને ગુલામ પણ તેની મરજી સીવાય આઝાદ ન કરે. મનકુલ છે કે એક ઓરતને હઝરત રસુલે ખુદાએ શરમાવ્યું કે તું મુતવફાતીયોમાંથી છો; તેણીએ અરજ કરી કે યા હઝરત મુતવફાતી તે કોણ ? હઝરતે જવાબ આપ્યો કે જે ઓરતનો મરદ ખીલવતમાં બોલાવે ને તે આઝાબવળા બાના કાઢીને ન જાય તે, ને પછી શવહર સુધી જાય ત્યાં સુધી મલાએકા તે ઓરતપર લાનત કર્યા કરેછે. મનકુલ છે કે ઓરતથી વગર કારણે પણ શવહર નાસજ થઈ જાય તો પણ તેને રાજી કર્યા વગર સુવે નહીં અને અગર રાજી કર્યા વગર સુધી જાય તો તેની કોઈ ઇબાદત કમુલ નથી. ને ઓરત મરદને કહે કે તારામાં કોઈ દીવસ ખરાબ સીવાય નેકી હુ જોતી નથી તો તેના તમામ આમાલ બાતીલ થઈ જાય. જે ઓરત પોતાના શવહરને ઇબ્ન પહોંચાડે હુઃખ આ-

ખ્યા કરે તો તેની કોઈ ઈઆદત ખુદ કયુલ નહીં કરે, અમરચે હમેશા નમાઝ પડે રાહ રાખે બંદ આઝાદ કરે ને પોતાનો માલ રાહે ખુદમાં વાપરે.

મનકુલ છે કે જે શખશ પોતાની ઓરતની બદમીબજી ઉપર સખર કરેતો જનાખે અ-ધુબ પયમજાસર અં. જેટલો સવાબ મળે. ને તે ઓરત પર જંગલની રેતીની ગણતરી પ્રમાણે ગુનાહ લખાય છે. કેટલીક ઓરતો ધણી નેક પણ હોય છે ને ખુદની ખુશીનાજ કામ કર્યા કરે છે જેમકે તે મતલબની એક નકલ બયાન કરેલું, કે—મનકુલ છે કે એક નેકબખ્ષ ઓરતે વાએઝની અંદર સાંભળ્યું કે જે કોઈ મોઅમીન અથવા મોઅમેના દુન્યાના કામને છોડીને અબ્વલ વખતમાં નમાઝ પડ્યા કરે તો ખુદ તેના દીલને નુરાની કરે ને તેની મુશકીલોને આસાન કરે. ને બદ લોકોની બઠીથી બચાવે; મજકુર ઓરત જ્યારથી આ હદીસ સાંભળી ત્યારથી હમેશા અબ્વલ વખતમાં નમાઝ પડવા લાગી, એક દીવસ રોટી પકાવ્યા માટે ખમીર કરેલો ને ખમીર ખુબ જોશમાં આવીને ઘામમાં ન રહે એવો થઈ ગયેલો ને તન્નુર (ચુલો) સળગાવેલો, ને છોકરો રોવા લાગ્યો. ત્યાં એકદમ અઝાન થઈ તે વખતે તેણીએ વીચાર કર્યો કે ત્રણ કામ સાથે થયા હવે પેહલે કયું કામ કરું, એમ વીચાર કરતા ઠેરાવ્યું કે પેહલે નમાઝ પડી લઉં કે તેનાથી બેહતર કોઈ કામ નથી એમ વીચારી તન્નુર સળગતો, ખમીર એમજ, છોકરો રોતો મુકીને નમાઝ પડવા લાગી; તે વખતે શએતાન રાડે રાડ પાડવા લાગ્યો તેના તાબેદાર બેગા થઈ ગયા ને પુછવા લાગ્યા કે અએ સરદાર શું આદત આવી છે? અરે બયાન તો કર! તેણે કહ્યું કે હું સીજદો ન કરવાથી રાન્ચો ગયો ને આ ઓરતને જુઓ કે તમામ કામ પડતા મુકીને નમાઝ પડે છે, મુરીદોએ કહ્યું કે કાંઈ શીકર નહીં તે નમાઝમાં મશગુલ થાય એટલે તેના છોકરાને તન્નુરમાં નાખી દે કે તેને બળતો જોઈને નમાઝ તોડી નાખશે;

પછી શએતાને તેના છોકરાને તન્નુરમાં નાખ્યો તે પોકાર કરવા લાગ્યો. તેની માના કાનમાં અવાજ જવાથી નમાઝ તોડી નાખવાનો વીચાર થયો, પણ વળી ખ્યાલ કર્યો કે આ શએતાનનો શરબ છે માટે નમાઝ તો પુરી કરવી પછી નમાઝ પડીને છોકરા પાસે ગઈ તો જોયું કે છોકરો આગની અંદર રમે છે ને જરાએ ઈબ્ન પ્રહોંચી નથી તેથી ખુશી થઈને તન્નુરમાંથી કાઢી ખુદને શુકરનો સીજદો કરીને તેને દુધ પીવડાવ્યું.

સારી ઓરતો ધણીના દુઃખમાં બાગ લીએ છે ને બદ ઓરતો સુખની અંદર પણ રાહત આપતી નથી, ઓરતોને માટે જહાદ એ છે એટલે જહાદનો સવાબ એની અંદર છે કે પોતાના શવહરની ખાતરદારી કરે મુશકીલાઈને સખતીપર સખર કરે.

હઝરત રસુલે ખુદ સં. ફરમાવ્યું કે અએ ઓરતો તમે સફકા કરો જોઈએ તો અરધો ખુરમો હોય, ને પોતાના શવહરની તાબેદારી કરો કેમકે તમામમાંથી ધણી ઓરતો દોઝખી થાશે, બ્યારે આ મુજબના ફક્મ સાંભળ્યું, તો ઓરતો રોવા લાગી; ને એક જ-ણીએ ઉઠીને અરજ કરી કે યા હઝરત શું અમે કાફરની સાથે દોઝખમાં બળીશું? ખુદ-ની કસમ અમે કાફર નથી, હઝરતે ફરમાવ્યું તમે પોતાના શવહરથી તો કાફર થાઓ, એટલે તેઓનીતો ના ફરમાની કરો છો.

• બીજ ઓરતે, અરજ કરી કે, યા હઝરત અમે સખતી ઉઘડીએ હમલકે બીજ બન મીએ બચ્ચાએને દુધ પીવરામીએ, એ ચીજો, બસ તથી? એટલુંજ નહીં પણ બે મેક બખ્ત છોકરો પેદા થાય તો શું દોઝખમાં જઈશું? એ સાંભળીને હઝરત રોવા લાગ્યા ને ફરમાવ્યું કે અગર તમારા શહવરોને રંજદા ન રાખો ને વમાજ પડે તો કોઈ પણ તમારામાંથી દોઝખમાં નહીં જાય.

આ ઠેકાણે નમાઝનું નામ આવ્યું તો જરા ઓરતોની નમાઝ માટે બેસુખન કડવા બ્યાન કરેલું અગરએ તેના ફળ મીઠા સાકર જેવા છે; તે શું કે બ્યારે ઓરતોને ફરજદ ન થાય તો ખુબ નમાઝ પડે ને હર વખત દોઝખ માગે કે અએ ખુદવંદ એક ફરજદ અતા ફરમાવ, એટલુંજ નહીં પણ ઘણી જાતની માનતા પર માનતા માને બ્યારે ખુદવંદે કરીમ પોતાની મેહરબાનીથી ફરજદ આપે તો (કહેવત છે કે અર્થ સરે વૈદ વેહરી થાય.) તો પછી નમાઝને બીજી ટાંગી મુકે મુસલ્લાને બાંધી મુકે ચાંખડીને બળતણ કરે કે નહીં કોણ જાણે વખતે તેમ પણ કરે; ને કોઈ પુછે કેમ બેન નમાઝ કેમ પડતા નથી? તો કહે અરે બાઈ જુવોની? શું નમાઝ પડુ આ બચ્ચો રોવા કરે તેથી નમાઝની ફરસદ મળતી નથી, ને ઝાડો, પીશાબ કરે કપડા પાક રહેતા નથી તેથી નમાઝ પડતી નથી.

પણ એટલું નથી વીચાર કરતી કે નમાઝ પડતા તે કેટલી વાર લાગે? અરે કપડા નાપાક હોય તો નમાઝના કપડા જુદાજ રાખીએ ને નમાઝ પડવી હોય તે વખતે બદલી નાખીએ ને અંગ નજસ થયું હોય તો જેટલું નાપાક થયું હોય તેટલુંજ બે વખત ઘાઈ નાખીએ બસ હવે શું ઉજર છે? કે એ પરવરદીગારે નેઅમત આપી તેના શુકરને બદલે કુદર ક્યામાં આવે?

પછી એક ઓરતે હઝરત રસુલે ખુદા સં ને પુછ્યું કે યા હઝરત મરદ પર સર વેથી વધારે હક કેનો છે? હઝરતે જવાબ આપ્યો કે બાપનો.

વળી પુછ્યું કે ઓરત પર સરવેથી વધારે હક કેનોછે હઝરતે જવાબ આપ્યો કે તેના ઘણીએ ને અગર બે ખુદા સીવાય બીજા કોઈને સીજદો કરવો જાયઝ હવે તો હું ઓરતોને હુકમ કરતેકે પોતાના મરદને સીજદો કરે.

હુકમ છે કે મરદની રજા વગર ધરથી બાહર ઓરતને જવું ન જોઈએ, ને સગા અથવા ગેર સગા સાથે ને નામેહરમ હોય તેની સાથે વગર જરૂરતે વાત પણ ન કરે, ને પોતાની આવાજ પણ જાણીને કોઈને ન સાંભળાવે, તેમજ બીજા કોઈ નામેહરમને પોતાનું શરીર દેખાવા ન આપે; ને ફક્ત પોતાના ઘણીને બતાવા સીવાય બીજા કોઈને પણ બતાવા કાઠ માઠ અને સણગાર ન કરે. પણ અફસોસ આ મુલકમાં તો સીવાજ છે કે ઉભી બજારે જ્યાં સાસ નરસા મળુઓનો વધારે મેલાવડો હોય અથવા મેલો કે ઓરસ હોય ત્યાં જવા માટે ખુબ સણગાર કરીને તેલ અત્તર લગાડી નીકળે, ને ઘરે મરદ પાસે આવે ત્યારે તેજ જુના પુરાના ફારેલા તુટેલા કપડા પ્રહેરે, ખેર તેઓના મરદોને એમજ ગમતુ હશે, નહીંતો ઓરતની મક્કુર તથી કે ઘણીની મરજી વિશદ કરી સકે.

ને ઓરતોને માટે હુકમ છે કે જો ઓરત બચ્ચાબની હોય તેની સાથે વાત પણ ન કરે, ઘણીની રજા વગર કોઈ ઠેકાણે નોકરી પણ ન કરે, કેમકે શવહરનું મકાન ખાલી હોવાથી

નુકસાન થવાનો સંભવ રહેછે; પણ મરદ બીચારો લાચાર હોય ને તેનો ખરચ ચલાવી ન શકતો હોયતો પોતાની ધનિત આખર રહે એવી નોકરી કરવામાં હરકત નથી જરૂર છે કે વખતે આપસમાં તકરાર થાયતો ગુસ્સામાં એક બીજાને જે મહરમ હોય તેની નીસબત ન આપે એટલે જેમકે મરદ પોતાની ઓરતને મા, બેન, કુઈ માસી, વીગેરે ન કહે તેમજ ઓરત પોતાના મરદને બાપ, કાકા, ભાઈ, વીગેરે એમ ન કહે, એ બાબતનું ધ્યાન રાખે, કેમકે કીતાબમાં લખેલ છે કે એવા કલમાં જે બે આદીલની સામે નીકળે તો એક ગુલ્આમ * આઝાદ કરવો વીગેરે કફારો આપવો વાજબી થઈ પડેછે, પણ હવે તે બાબત જે મુજતહદની તકલીફ કરે તેને પુછીને વાંકે થવું જોઈએ.

ફસલ ત્રીજી જીનાનું ખયાન.

મરદને જરૂર છે કે પોતાની ઓરત અને લોડી કે જે હલાલ હોય વીગેરે તે સીવાય બીજી ઓરતોથી પરહેઝ કરે કેમકે અગર માણસ પોતાની ઓરતને મુકીને બીજી ઓરત સાથે જીનાખોરી કરે તો તેની ઓરતને પણ બગડવાનો સંબવ રહેછે બલકે હદીસમાં છે કે અગર તમો ચાહો કે તમારી ઓરતો બદકામથી પાક રહે તો તમો બદકામથી છોટ રહે તો તે પણ પાક રહેશે, ને જીના કરનારને સખત આજાબ થાશે ને તે ગુનાહ કબીરા છે ને કબીરાનો અજાબ વધારે છે ધણીવાળી ઓરત સાથે જીના કરવાને “જીનાએ મોહસેના” કહે છે ને તેના ગુનાહ બહુજ વધારે છે એટલે જીના કરવા તેજ ગુનાહ છે પણ તેમાં બે જાતના ગુનાહ છે એક તો ધણી વગરની ઓરત સાથે જીના કરવા ને બીજું ધણીવાળી ઓરત સાથે જીના કરવાને બંનેમાં ગુનાહ છે પણ ધણીવાળી ઓરત સાથે જીનાનો ગુનાહ બહુજ વધારે છે, કે તે ખુદાનો અને તે ઓરતના ધણીનો બંનેનો ગુનેહગાર થાયછે કે ક્યામતમાં વખતે ખુદા તેના ગુનાહ માફ કરે. પણ ધણી માફ ન કરેતો પણ અજાબ થાશે;

ઓરત જીના કરાવે તો તેને પણ ધણી ગુનાહ છે, જે જીના કરે તેને માટે આખેરતમાં તો અજાબ છેજ પણ દુન્યામાં પણ તેના માટે હદ મારવાનો હુકમ છે, પણ તે હદ પયગમબર યા ઈમામ હાજર હોય તો મારી શકે. જીનાની હદ બે જાતની છે તેમાં પણ ખુદાના ઈન્સાફ અને રહમત તરફ જરા ધ્યાન કરવાનું છે કે જે ઓરતવાળો શખ્શ જીના કરે તો તેની સગ્ન એ છે કે તેને સંગસાર કરવો એટલે પથરાથી કુટીમી મારી નાખવો, ને જે ઓરત વગરના શખ્શ જીના કરી હોય તો તેને ફકત એકસો કોરડા મારવા. તેમજ ઓરત માટે છે કે મરદવાળી ઓરત જીના કરાવે તો સંગસાર કરવી, ને મરદ વગરની ઓરત જીના કરે તો તેને એકસો કોરડા મારવા.

દુન્યાની અંદર અજાબ આશ્ચર્યો થાય છે કે ન જુવે ન ખાત્રી થાય જરા શક પડે કે ફલાણે જીના કર્યા તેવું યકીન કરી બેસે છે એટલુંજ નહીં પણ જીના કરવાની ખાત્રી આપીને ભેડોને કહેછે, પણ જે શર પ્રમાણે પુછે તો જીના કરવાનું સાખીત થવું બહુજ મુશ્કેલીય છે જ્યારે ચાર આદીલ માણસ પોતાની નજરે બરાબર જીના થતા જુએ તેપણુ કેવી રીતે

કેજરાએ પરદો નહીં જેનો દાખલો અજળ તરાહનો લખેલો છે તે લખતો નથી એમ જુએ તો ઝીના સાખિત થાય તે સિવાય બીજી જુએ તેટલી નીશાની જુવે જેમકે એક ધરમાં બે જણને જુએ તોપણ શરા મુજબ ચકીની સાખીત થાય નહીં. પણ તે સાખીત ન થવાથી કાંઈ અજાણ એણે થતો નથી તેથી એટલેજ કાયદો કે દુન્યામાં તેને સળ ન થઈ શકે ને લોકોમાં રસવા ન થઈ કોઈથી ઝાની ન કહેવાય,

ઝાની માટે ખુદાવદે કરીમે છ અજાણ મુકરર કરેલાછે ત્રણ દુન્યામાં અને ત્રણ આખે રતમાં. દુન્યાના અજાણ એછે કે ૧-મોહાતું તુર ચાલ્યું જાયછે, ૨-મોહાતું જાય છે, ૩-મોત જલદી આવેછે. ને આખેરતના અજાણ એછે કે ૧-ખુદા ગજળ કરે છે, ૨-હીસાખમાં સખતી થાયછે ૩-ને હમેશા દોઝખમાં રહેવાની લાયક થાયછે ને ખરવા પછી પણ કયામત સુધી ઘણા અજાણ થયા કરેછે.

હવે એટલું જાણવાનું કે ધનિસાનને જરૂરછે કે ખુદાની રહમતથી નાઉમ્મેદ ન થાય. ને જેજે ગુનાહ થઈ ગયા હોય ખુદાના દરબારમાં સાચા દીલથી તૌબા કરે તો ઇન શરીમ પોતાની રહીમીથી બખશી આપશે. માટે તૌબા કરવામાં દીલ કે શરમ ન કરવી ને શએતાનનો લુલાવો અને ઘોખો ન ખાવો જલદીથી ગુનાહથી તૌબા કરી ગુનાહથી પાક થવું પણ તૌબામાં જેજે શરતો છે તેના પર અમલ કરવો જરૂર છે તે સીવાય ઢોગીની અને મક્કાર દગાખાજની તૌબા કમુલ થતી નથી તે આવેમુલ ગએમ તમામ ખાતગી અને દીલની બાબતોનો જાણનાર છે તેનાથી મક્કર અને ફરેખ નહીં ચાલે એ તો દુન્યાના લોકોને હગવાનું અને છેતરવાનું રહ્યું ત્યાં ફરેખ ચાલવાનો નથી જેમકે આ ઠેકાણે એક નકલ યાદ આવી તે અજામત આ મકાનને માટે મુનાસીબ નસીહતકારક અને ખુશી ઉપજાવનારી છે અગરચે કોઈ પાસે સાંભળેલી છે,

એક ઝમાનામાં કોઈ શખસ પાસે ઝકાતના પદશા બેગા થયા હવે તે મોટી રકમ હોવાથી આપતા મન થાય નહીં તેમ ન આપવા તેમ પણ દીલ રાજ થાય નહીં એવી ફીકરમાં પડતા તેણે વીચાર કર્યો કે કોઈ એવી તજવીજ કરવી કે પદશા બચે ને ઝકાત ન દેવાય એવો હીલો કરવો એમ વીચાર કરીને એક મોહટુ તરખુજ મંગાવ્યું તેની ડગળી કાઢીને અંદર જકાતના પદશાનું સોનું વીગેરે ભરી પાછા ડગળી લગાડીને હતું એવું કર્યું ને તેનાં હકદાર ફકીરને બોલાવીને કહ્યું કે બ્યો માખાપ આ તમારો હક છે એમ કરી ને આખ્યું ને તેને પુછ્યું કેમ માખાપ તમારો હક પહોંચ્યો? તે બીચારે હા પાડી, હવે ફકીર તો તરખુજ વધીને ચાલ્યો ત્યાં આ બાઈ સાહેબે છોકરાને શીખવીને પેહલેથી જરા છોટે ઉમો રખેલો જ્યાં તરખુજ લઈને ફકીર નીકળ્યો તો તે છોકરો બોલ્યો કે ઓ મીયાસાખ ચેહ તરખુજ બોહોત અછ હએ મુજક દો તો આઠ આને દુ, બીચારો ફકીર જાણે બે આનાના માલના આઠ આના આવેછે તરખુજ આપીને આઠ આના લઈ ચાલ્યો ગયો, હવે તે બાઈખંધ ધરે આવીને તરખુજ પોતાના બાપને આખ્યું તેણે તેની અંદરથી નાણું કાઢી લીધું ને ખુદા થયા કે આઠ આનામાં જકાતનો હક અદા થઈ ગયો; ખુદાવદે કરીમે તે જમાનાના પયગમ્બરપર વહી મોકલી કે તેને કહે કે તે મક્કર કર્યો તેમને ખખર પડી અને તેમ જકાતનો હક અદા થાય નહીં.

અહંવાલ પ મો

તેની અંદર ત્રણ ફસલો છે.

ફસલ પહેલી-મરદો અને ઓરતોના અહેકામમાં તફાવતનું બયાન.

જાણવું જોઈએ કે વાળખ અથવા સુન્નત વીગેરે ઘણી બાબતો છે કે તેની અંદર ઓરત મરદના જુદા જુદા અહેકામ છે તેની અંદરથી જરૂરી કેટલીક બાબતો નીચે મુજબ.

૧—છોકરીને વરસની ગણતરીથી નવ વરસ પુરા થીએથી અહેકામે ખુદ વાળખ થાય છે.

ને છોકરાને વરસની ગણતરીથી પંદર વરસ પુરા થીએ વાળખ થાય છે.

૨—અકીકા કરે તો છોકરી માટે અકીકાનું જનાવર માદાં લીએ ને છોકરા માટે નર લીએ તો ખેહતર છે.

૩—ખતના (સુન્નતા) છોકરાની કરવી વાળખ છે; ને દીકરીની સુન્નત છે.

૪—છોકરાને લખવા સીખવું, ને છોકરીને ન સીખાવવું કેમકે મકરહ છે;

૫—મરદોને મસજીદમાં નમાઝ પડવી ખેહતર છે, ને ઓરતોને ઘરમાં નમાઝ પડવી ખેહતર છે; પણ આ ઠેકાણે જરા જણાવવાનું છે કે, ઘણું કરીને આપણા કાઠીઆવાક તરફ આપણા ભોકોમાં નમાઝના મકાન અને મસજીદો છે તેની અંદર મરદ ઓરત વીગેરે નમાઝ પડવા આવે છે, ને ઘણી ઓરતો ઘણું કરીને ઘરે તહારત બરાબર ન રેહવાથી મકાન અથવા મસજીદમાં નમાઝ પડવા આવે છે, ને જો મસજીદમાં આવવાની મના કરીએ તો નમાઝ પણ ન પડે, માટે એવા વખતમાં મારી સમજ મુજબ મુનાસીબ એ છે કે પરદા પોશીથી ઓરતોને મસજીદમાં કે મકાનમાં નમાઝ પડવાની રજા આપી તાકીદ કરવી જોઈએ.

૬—વજુ કરવા માટે મરદોને સુન્નત છે કે કોણી ધોતી વખતે પેહલે કોણીના વાસાપરથી પાણી નાંખે. ને ઓરતો માટે સુન્નત છે કે કોણીના અંદરના ભાગપરથી પાણી નાંખે.

૭—અઝાન અને એકામાહ મરદ ભોકા આવાજથી કહે, ને ઓરતો માટે હુકમ છે કે અગર નામહરમ સાંભળે તો આહીસ્તાથી કહે.

૮—નમાઝની હાલતમાં મરદો બંને પગ ચાર આંગળ જેટલા છેટે રાખવા ને ઓરતોએ બંને પગ ભેગા રાખવા, ને મરદોએ બંને હાથ સીધા પગ પાસે રાખવા ને ઓરતોએ બંને હાથ છાતી પાસે રાખવા. રૂકુઅની અંદર મરદોએ બરાબર ઝકવું કે વાંસો બરાબર રહે; ને ઓરતોએ થોડું ઝુકવું. મરદ સીજદામાં જય તો પેહલે જમીનપર હાથ રાખવો પછી ગોઠણુ રાખે, ને સીજદામાં કોણીએ ઉચી રાખે ને તથાહુદ માટે એસે તો બંને પગ ઉઘા રાખીને એસે. ને ઓરતો સીજદામાં જય તો પહેલે જમીનપર એસી જય પછી સીજદામાં જય અને સીજદામાં કોણી જમીનપર રાખે, ને તથાહુદમાં ઉભડક મુગના તળીઆ ઉપર એસે.

- ૯—નમાઝની અંદર મરદોને આગળ પાછળની શરમની જગો છુપાવવી વાજીબ છે, એટલે અગર તમામ કપડા પેહર્યા ન હોય ને ફક્ત લુંગી પેહરી હોય તોપણ નમાઝ પડી શકાય છે, અગર નમાઝને સારી રીતે ધનિર પેહરાણુ અબ્બા અમામો (પાગડી) પેહરીને પડે તો બેહતર છે. ને ઓરતોને નમાઝ પડતી વખતે તમામ બદન છુપાવવું વાજીબ છે, તેમાં ફક્ત મોઢું હાથ પગ કાંડા સુધી ઉઘાડા હોય તો હરકત નથી.
- ૧૦—નમાઝ વગર પણ ઓરતોને પરાયા નામહરમથી તમામ બદન છુપાવવું વાજીબ છે પણ નમાઝની અંદર જેટલો ભાગ ખુલ્લો રાખવો જાએજ છે. ઉપર લખ્યું છે તેટલો ભાગ પરાયા મરદની સામે ખુલ્લો હોય તો તેમાં ધખિતેલા છે, બાઅંજે ઓલમાં જાએજ જાણેછે પણ તે પણ કહેછે કે ગરદન કાન ગળું માથાના વાળ એતો છુપાવવા વાજીબ છે, ને નમાઝમાં પણ એજ મુજબ હુકમછે; ને તમામ શરીર છુપાવે કે જરાએ ન દેખાય તો બહુજ બેહતર છે.
- ૧૧—ખાલીસ રેશમી કપડું મરદ પેહરવું હરામ છે ને ઓરતોને પેહરવું જાયજ છે તેઓ માટે હરકત તેમ મનાઈ નથી.
- ૧૨—સોનાના ઝેવર જેમકે વીટી કડા વીગેરે મરદોને પેહરવા હરામ છે. ને ઓરતોને માટે સોનાની મનાઈ નથી; જેઘંએ તેટલું પેહરે.
- ૧૩—મરદ પેસ ધમામ હોય તેના પાછળ મરદ ઓરત તમામ જમાઅતની નમાઝ પડી શકેછે પણ ઓરત પેસ ધમામ હોય તો તેણીની પાછળ ફક્ત ઓરતો જમાઅતની નમાઝ પડી શકેછે, મરદો પડી શકતા નથી.
- ૧૪—ઓરતો પર જુમ્મા અને ધંદની નમાઝ વાજીબ નથી.
- ૧૫—રોજા રાખીને મરદ લોકને પાણીમાં બેસવાની હરકત નથી, ને ઓરતો માટે મકરહ છે.
- ૧૬—કોઈ શખ્શ મુજરી જાય, તેની નમાઝ રોજા કઝા હોય, ને તેની પાછળ એક છોકરો ને એક છોકરી હોય, તો તે નમાઝ રોજા છોકરા પર વાજીબ છે કે કઝા કરે છોકરી પર વાજીબ નથી.
- ૧૭—હંજના મસાએલમાં કેટલેએક ઠેકાણે મરદો અને ઓરતોમાં તફાવત છે, પણ તે અન્ને લખવાની જરૂર નથી કેમકે એતો હજ કરવા જાય તે વખતે તપાસીને સરવે કોઈ હંજ કરેછે.
- ૧૮—મરદ ઓરતને તલાક આપી શકેછે પણ ઓરત મરદને છોડી શકતી નથી તેમ જખ્-રાધથી તલાક લઈ શકતી નથી, હા કેટલેક ઠેકાણે ઓરત જખ્રાધથી તલાક લઈ શકેછે, જેનું બધાન ઊપર લખ્યું છે.
- ૧૯—મરદપર વાજીબ છે કે કમાઈને ઓરતને ખવરાવે ! ને ઓરત પર કમાઈને મરદને ખવરાવવું વાજીબ નથી.
- ૨૦—ધરની બાહેર જવું હોયતો મરદને ઓરતની રજની જરૂર નથી પણ ઓરતને વાજીબ અને જરૂર છે કે મરદની રજ વગર બાહેર ન જાય.
- ૨૧—મરદ માટે ધખિતીયાર છે કે એકથી ચાર ઓરત નીકાહ કરીને સાથે રાખી શકે ચા-રથી વધારે ઓરત સાથે રાખવી હરામ છે. હા ચારમાંથી એકને તલાક આપે અથવા.

ગુજરી જાયતો ખીજી ઓરત કરવી જાયજ છે. ને ઓરત માટે તો એકજ શવહર કરવો જાયજ છે, જ્યાં સુધી શરા મુજબ સહીહ તલાક ન આપે અથવા શવહર ગુજરી ન જાય, ને તલાક આપ્યા પછી અથવા શવહર ગુજરી ગયા પછી જ્યાં સુધી ઇદો પુરો ન થાય ત્યાં સુધી ખીજો શવહર કરવો હંસમ છે.

૨૨-ઓરતની રજા વગર ઓરતની ભત્રીજી કે ભાણેજ સાથે મરદથી નીકાહ થઈ શકતા નથી તેમજ આગ્રહ ઓરતની રજા વગર લોંડી સાથે પણ નીકાહ થઈ શકતા નથી

૨૩-ગવાહી જાખતમાં હુકમ એવો છે કે માલના મુકદ્દમામાં એક મરદ અંદીજને જે ઓરતોની ગવાહી કમુલ કરવામાં આવેછે; ને નીકાહ, તલાક, અને ચાંદની સાથેતી માટે મરદની ગવાહી કમુલ ને ઓરતોની ગવાહી કમુલ કરવામાં નહીં આવે, તેમજ કીસાસ અને ખુનના ખારામાં પણ ઓરતોની ગવાહી કમુલ નથી; ને વસીયતના ખાખમાં ચાર ઓરતોની ગવાહી કમુલ કરવામાં આવેછે. ને એક ઓરત સીવાય ખીજી ઓરતો નહોય તો એક ઓરતની ગવાહી ચોથા ભાગમાં લાગુ પડશે. ને ઓરતોની ખાનગી ખાખતોની ગવાહી ઓરતો આપે તે કમુલ કરવામાં આવેછે, જેમકે કોઈ ઓરત બાકરા (કુચારી) છે કે નહીં વીગેરે

૨૪-ઓરત ગુજરી જાય તો મરદને માટે ઇદો નથી તરત ખીજી શાદી કરી શકે છે. પણ ઓરતને માટે હુકમ છે કે મરદ મરી જાયતો ચાર મહીના ને દસ દીવસ સુધી ઇદો રાખે પછી ખીજો શવહર કરવો હોયતો કરે, તેમજ તલાક માટે છે કે ઓરતને તલાક આપ્યા પછી ઓરતને તરત ખીજો શવહર કરવો જાયજ નથી વીગેરે ખ્યાન તેના મવકાફર લખાણ છે

૨૫-વારસામાં છોકરા કરતા છોકરીને હીસ્સો ઓછો છે.

૨૬-મરદો માટે આખી ઉમર સુધી આખાખની તાબેદારી કરી તેઓનો હુકમ પાળવો વાજીબ છે ને ઓરતો માટે શાદી પીચા પછી શવહરનો હુકમ પાળવો વાજીબ છે. એટલે શવહરને નારાજ કરીને આખાખની તાબેદારી ન કરે.

૨૭-જહાદ (લડાઈ કરવી) તેની શરતો મુજબ કે જ્યારે ઇમામ જાહેર હોય ને રજા આપે વીગેરે) તો તે મરદપર વાજીબ છે. ને ઓરતો પર જહાદ વાજીબ નથી;

૨૮-મરદની વેચાતી લીધેલી લોંડી હોય તો, તે લોંડી ઓરતની જેમ છે એટલે તેને મરદથી પરદો કરવાની જરૂર નથી. ને કોઈ ઓરત ગુલામ વેચાતી લીએ તો તે મહરમ નથી ને ખીજા મરદોની જેમ નામહંસમ છે, તો તેનો પણ પરદો કરે.

જરા પુરસદે વાંચજો

અમારા તરફથી, ખુદાની મેહરબાની અને અહલે બચ્ચે તે તાહેરીનના સદકાથી ખાસ દીન ઇસલામ ખાખત જે ચોપાનીયા પ્રગટ થાય છે એક “સહેનજાત” તે દર મહીનાની પેહેલી તારીખે, ને ખીજું “નુરેઈમાન” દર ખીજા મહીનાની પંદરમી તારીખે, ને તેની અંદર મરદો ઓરતો તમામ ઇસલામી બાકાઓ અને બાકાઓને વાંચવા લાયક ખ્યાન આવે છે, વધુ વીગત પાછળ જાહેર ખબરોમાં વાંચી જુઓ.

ફસલ બીજ ખાસ ઓરતો માટેજના અહકામનું બયાન.

- ૧—ઓરતોએ હાથમાં મેહેંદી લગાડવી, પણ મેહેંદી વીગેરેનાં નકશા હાથ ખગ પર (ચીતર) કરવા મકરૂહ છે.
- ૨—ઓરતોએ પરાયા મરદને આવાજ ન સંભળાવવી, ને જરૂર પડે પરાયા મરદથી વાત કરે તો નરમ અને મીઠાસથી વાત ન કરે બલકે રોઅબ અને દુખદયાથી જવાબ આપે કે, તે આગલાનું દીલ તેણી તરફ લલચાએ નહીં.
- ૩—ઓરતો ઓરતે આપસમાં એક બીજની શરમની જગોપર નજર કરવી હરામ છે ને ગુનાહ છે, એટલે સુધી કે નવ વરસની દીકરી થઈ હોય તો પછી તેની શરમની જગોપર પણ નજર ન કરે.
- ૪—તાજવા પડાવવા હરામ છે,
- ૫—હેઝ અને નીકાસમાં નમીઝ માફ છે. ને પડે તો હરામ છે.
- ૬—હેઝ અને નીકાસમાં નમાઝના વખતસર વજુ કરીને કીઅલ્લા સામે તસબીહ પડવી ખુદાનો ઝીકર કરવો સુન્નત છે.
- ૭—માથાના વાળ મુંઝાવવા હરામ અને ગુનાહ છે.
- ૮—પગની અંદર અંઝર ધુધરાવાળો દાગીનો જેનો આવાજ સંભળાય તે પેહરીને પરાયો મરદ સાંભળે ત્યાં નીકળવું ન જોઈએ.
- ૯—ધણે ભાગે મરદ લોક ચાલતા હોએ એવે રસ્તે બનતા સુધી ઓરતોએ ન ચાલવું. ને જરૂરથી એવેજ રસ્તે જવું પડે તો મરદોથી છોટે છોટે થઇને ચાલે.
- ૧૦—સારા સારા કપડા જેવર વીગેરે સણગાર દ્રવ્ય પોતાના મરદને બતાવવા માટેજ કરે.
- ૧૧—પોતાની સગી જે ન હોય એવી ઓરતની સાથે એક ચાદર અથવા એક જોદડું ઓઢીને બે જીણીયું સુવે નહીં.
- ૧૨—ખુદી ઓરતો જે બહુજ ઝખ્ખિ થઈ ગઈ હોય તેણીને માટે જવાન ઓરતોની જેમ પરદની વધારે તાકીદ નથી,
- ૧૩—ઓરતો મરદનો લીપાસ (કપડા) પેહરે તો તે હરામ છે, તેમજ મરદો માટે પણ ઓરતોનો પેહરવાસ પેહરવો હરામ અને ગુનાહ છે.
- ૧૪—મરદો કરતા ઓરતોનો મરતબો હલકો છે માટે ઓરતોએ હર હાલમાં પોતાના મરદની સામે બહુજ નમ્રતાથી વરતવું.

ફસલ ત્રીજી ઓરતોના રોદડાનું બયાન

દુન્યાની અંદર ઘણા યોગ્ય સીકો એવા હશે કે ઓરતો તરફથી સુખ્યા હોય, કેમકે બનેના મીઠાજ એક સરખા હોયજ નહી. ને ઘણે ભાગે તકરાર અને ફસાદ એજ કાર-

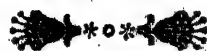
જુથી થાય છે હવે મરદને પોતાની ઓરતની બદમીઝાજી પર સખર કરી થંડ દીલથી સી-ખામણુ આપીને રીજી કરવી જોઈએ કે જો આપણો આવો હાલ છે માટે આ મુજબ ચાલવું, તારી ફલાણી ટેવ બરાબર નથી તેથી મને સદમો થાય છે માટે એમ કરીશ નહીં. ઓરતે પણ પોતાના મરદની તઝીઅત સાંચવવી તે જો વખતે નારાજ થાય અથવા વગર કારણે ઈજા પહોંચાડે તો બ્યારે ખુશીમાં હોય તે વખતે કહે કે ફલાણી બાબત તમો ન કરો તો આપણી મોહંમ્મતમાં વધારો થાય વીગેરે.

હવે બહુજ લાંબી નજરે જોતા મરદો કરતા ઓરતોના વાંક વધારે હોય છે માટે આ ઠેકાણે ઓરતોના દુઃખની એક નકલ સાંભળેલી લખવી ઘટે છે, તે એ કે, એક વખત એક આલીમ મીમબરપર બેસી વાએઝ કરતો હતો, તે વાએઝમાં ઓરતો વીશે હકીકત નીકળતા તેણે હાજરીન મજલીસના માણસોને કહ્યું કે અએ સાહેબો તમારી અંદર જે જે સાહેબોને ઓરત તરફથી દુઃખ હોય તે ઉભા થાઓ, ને જેને જેને ઓરતો તરફથી સુખ હોય તે બેસી રહો.

આ સાંભળીને તમામ જણ ઉભા થઈ ગયા ફક્ત એકજ શખસ બેસી રહ્યો. તે વખતે આલીમ સમજ્યો કે આ ઉભા થએલા તમામ જણને ઓરતો તરફથી દુઃખ છે, પણ અલહંમદો લીલ્લાહ આ એક જણ સુખીયો છે કે તેને પોતાની ઓરત તરફથી જરા પણ દુઃખ નથી, એ વીચારીને લોકોને કહ્યું કે સાહેબો ! આ એકજ જણને ઓરતનું સુખ પુરેપુરું છે, આ સાંભળીને તે બીચારો બોલ્યો કે ના, ના, એ સાહેબ એમ સમજશો નહીં હું પણ દુઃખ્યો છું, એટલુંજ નહીં પણ આ તમામ સાહેબો કરતા મને મારી ઓરતનું દુઃખ વધારે છે, ને ઉભો થયો નહીં તેનું એ કારણ છે કે ગઈ રાત્રે મારી ઓરતે એટલો માર માર્યો છે કે આ વખતે ઉભા રહેવાની મને શક્તી નથી.

યા અલ્લાહ એવી પણ ઓરતો દુન્યામાં થતી હશે ? કે મરદને મારે ? વાચ વાચ તેણીની હાલતપર ખુદાને શું જવાબ આપશે ? જનાબે ફાતેમા અં ને શું મોદું બતાવશે ? અરે મરદની સામે બોલવાથી ને જરા નારાજ કરવાથી તજામ નેકી બરબાદ થઈ જાય છે તો આ કેવી ગજબની વાત છે ?

ખુદાવદે કરીમ બેહકે મોહંમ્મદ વચ્ચાલે મોહંમ્મદ તમામ બીસદ્દરોને એ બલ્લાથી બચાવે, ને તમામ ઓરતોને નેક તૌફીક આપે કે પોતાના ઘણીની તાબેદારી કરે; ને મરદો પણ પોતાની ઓરતોપર ખુદામ અને જફા ન કરે કે ઓરત બીચારી કેદીની મીસાલ છે, માટે તેને હર હાલમાં દીલાસો આપી એક બીજા સંપ અને સલાહથી રેહવું.

અહંવાલ છઠો.

ઓરતોને હંમલ રહે બચ્ચું પેદા થાએ વીગેરે બાબતો.

તેની અંદર તેર ફસલો છે.

ફસલ પહેલી, દીકરીની ફઝીલતનું બયાન.

જન્મામે રસુલે ખુદા સં ફરમાવ્યું કે બહુજ અરકતવાળી એ ઓરત છે, કે પેહેલે તેને છોકરી થાય, ને પછી છોકરો થાય. વળી હઝરતે ફરમાવ્યું કે જેના ધરમાં છોકરીઓ હોય તેના ધરમાં હમેશા ખાર અરકત નાઝીલ થાય છે. ને આસમાનથી બાદ રહેંમત; તે ધરમાં આવે છે. અને હમેશા તે ધરની ઝીયારત કરવા ફરીસ્તા આવેછે, અને દીકરીઓના બાપ માટે હમેશા એક વરસની ઇબાદત લખાય છે. અને ધરમાં કાંઈ ચીજ બચ્ચાઓ માટે લાવવી, તો અફઝલ છે કે પેહેલે દીકરીને આપે, પછી દીકરાને આપે. “નાજ” કહે છે આ જમાનામાં તો તેથી ઉલટું સાંભળવામાં આવે છે કે, સારી સારી ચીજ પેહેલે છોકરાને આપે, ને જો વધારો હોય તો, પછી છોકરીને આપે. ને કોઈ કોઈ ઓરત છોકરીને હાથ આપે, ને છોકરાને દુધ આપે, ને સવારમાં છોકરાને નાશતો કરાવે ને છોકરીને કાઢી મુકે વીગેરે ને કહેછે કે છોકરો તો બા ! મોટો થઈને ખવરાવશે, છોકરી તો પોતાને ધરે ચાલી જશે. પણ તે ખીચારીયું, નથી જાણતી કે રીઝક ખુદા પર છે, છોકરી પણ પોતાના નસીબ સાથે લઈને આવે છે માટે એમ કરવું ન જોઈએ. હઝરત ઇમામ જઅફરે સાદિક અં ફરમાવ્યું કે દીકરીઓ હંસનાત છે. અને છોકરા નેર્અમત છે; તો હંસનાત એટલે ને-ક્યુનો તો સવાબ મળશે, ને નેર્અમતનો તો સવાબ નહીં મળે, પણ હીસાબ દેવા પડશે ખીજ હંદીસમાં છે કે, દીકરીઓ મેહંનત છે, અને છોકરા નેર્અમત છે, ને ખુદા મેહંનત ના સબબથી બેહીસ્ત આપે છે, ને નેર્અમતના સબબથી કાંઈ બેહીસ્ત નથી આપતો, હંદીસમાં છે કે, અગર કોઈ દીકરીને ખુંશી કરે તો ખુંદાના ખૌફથી, ભુખ્યા રહેવા જેટલો સવાબ છે. હંદીસમાં છે કે છોકરીઓને લખતા સીખવવું નહીં, પણ કાંતતા સીખવવું અને દીન ઇસલામની બાબતો કુરઆન વગેરે સીખવવાની બધી તાકીદ છે. દીકરીને નવ વરસ પુરા થાય કે તમામ ખુદાના હુકમ જેમકે નમાઝ, રોઝા વીગેરે વાજબ થાય છે, માટે જરૂર છે કે નવ વરસ પુરા થવાની પેહલાં, દીકરીને નમાઝ, રોઝા, તથા તેના મસાએલ સીખવવા, ને આદત રાખવી કે પરદો રાખે, શરમ હયા, ચી, ચાલે, ઠેકચી મસકરી ને હંસવાની મના કરે, વળી એ પણ આદત પાડવી કે જરાયો મરદ જો નામહરમ હોય તેની સાથે વાતોચા તાકા ન કરે ધરમાં મરદો નોકર હોય તેની સાથે અદબ શરમથી

વરતે વીગેરે. નવ વરસુ પુરા થાય તે વખતની અંદરજ તેને ઇમાનની ચીજો યાદ અપા-
વવી જરૂર છે ખુદા, રસુલ, ઇમામ, કુયામત, નો એતેકાદ કરાવે જો દસમું વરસ એસે ને
એતેકાદ દુસ્ત ન હોય તો તેને મુસલમાન કહેવું મુશ્કીલ થઈ પડશે. પણ હાય અફસોસ
આ જમાનામાં તો ઉપર લખેલી બાબતોથી ઉલટું ચાલવાનો રીવાજ બહુજ જોવામાં આવે
છે. દીકરી નીશાબે ગુજરાતી બણવા નહીં જાય તો મારીને મોકલશે, ને નમ્રજ નહીં પડે
અથવા નહીં શીખે તો જરા ઠપકો નહીં આપે. દીકરીને ખ્યારના સખખથી માથે ચઝવીને
ખોલકી કરવી વીગેરે તે તેના હકમાં દુશમની છે માટે જેમ અને તેમ અદખ આદખ
વીગેરે બહુજ સીખવવા.

હંઝરત રસુલે ખુંદ સં થી મનકુલ છે કે હંકીતચીલા છોકરાઓ કરતા છોકરીઓ
પર વધારે મેહરબાન છે. જે ઓરતકે પોતાની મહંરમ હોય જેમકે દીકરી, બેન, બત્રીજી,
ભાણેજ, વીગેરે એને ખુશી કરેતો કયામતના દીવસે ખુદાવંદે કરીમ તેને ખુશી કરશે.

હંઝરત ઇમામ જઅફરે સાદેક અં ફરમાવ્યું કે છોકરીઓ હંસનાત છે ને છોકરા-
ઓ નેઅમત છે; ને ખુંદા હંસનાતનો સવાખ આપે છે ને નેઅમતનો હીસાખ લીએ છે;
ને તે જનાએ પોતાના એક અસહાયને ફરમાવ્યું કે મેં સાંભળ્યું છે કે તને ખુદાએ
છોકરી આપી છે ને તેનું તેને ચાહતો નથી; તો તે તને શું તુકશાન પહોંચાડે છે? અરે તે
તો કુલ છે તેની ખુશખો શુધ, ને તેની રોજી ખુંદા પર છે. ને હંઝરત રસુલે ખુંદા સં છો
કરીઓના બાપ હતા.

મનકુલ છે કે હંઝરત ઇબ્રાહીમ અં ખુંદાના દરખ્યારમા દોઝ્યા કરી કે અએ પરવર
ધીગાર મને એક છોકરી આપ કે મારા મરવા પછી મારા પર રોવે.

મનકુલ છે કે જે કોઈ પોતાની છોકરીને મરવાની આરજી કરે તેના માટે કુયામતમાં
સવાખ નહીં રહે, ને ખુદા પાસે ગુનેહગાર થશે.

મનકુલ છે કે એક શખ્શ હંઝરત રસુલે ખુંદા સં ની પાસે બેઠો હતો ત્યાં તેને
કોઈએ ખ્યાર આપી કે તારે ઘરે છોકરી પેદા થઈ, આ સાંભળીને તેના એહરામો રંગ બ-
દલાઈ ગયા; એ જોઈ હંઝરતે ફરમાવ્યું કે જમીન તેને ઉપાડે છે આસમન તેના પર છાં-
ચો કરે છે ને ખુદા રોજી આપે છે, ને તે તારા માટે કુલ છે તે ખુશખો શુધ.

એમુજબ ફરમાવીને અસહાયો તરફ મોંડું કરીને ફરમાવ્યું કેજેને એક દીકરી હોય તેને
મોટા ભાર છે ને જેને બે દીકરી હોય, તો ખુદાની કસમ તેની ફર્યાદને પહોંચજો! ને
જેને ત્રણ છોકરીઓ હોય તો જહાદ વીગેરની બાબતો તેના પરથી માફ કરી આપો! ને
જેને ચાર છોકરીઓ હોય તો અએ ખુંદાના બંદાઓ તેના પર રહંમ કરજો! અએ ખુદાના
બંદાઓ તેને કરજ આપજો. ને અએ ખુદાના બંદાઓ તેના પર રહંમ કરજો.

ખીજી રીવાયતમાં તે હંઝરતથી મનકુલ છે કે જે કોઈ ત્રણ છોકરીઓ અથવા ત્રણ
બેહનોને પાળે તેના માટે બેહીસ્ત વાળખ છે. પછી ફરમાવ્યું કે એક અથવા બેને પાળે
તોત્રણ તેના માટે બેહીસ્ત વાળખ છે;

“નાજી” કહેછે કે હંઝરતનું ફરમાવું તો આ મુજબ છે ને કેટલાક તેથી ઉલટું વરતે
છે કે જ્યારે છોકરી પેદા થાય કે ગોયા બધા સમજે ને તેને ખાવા પીવામાં છોકરાઓ

દરતા તદ્વાવત રાખે છે તે ઠીક નથી, જેમકે ઓરતો છોકરાઓને દુધ આપે ને છોકરીઓને જાજી આપે તે ગેરવાજબી છે વીગેરે; ને છોકરીઓ ઉઘ્મર લાયક થાય ને તેને શાદી કરી આપે પણુ જો તે જોની સાથે રાજી ન હોય તેની સાથે જળપરાઈથી શાદી કરી આપવી હરામ છે; માટે દીકરીની રજા લેવી જોઈએ; ને એટલાજ માટે શરૂઆતમાં બ્યારે નીકાલ પડાવે તો છોકરીની રજા લઈ તેને પુછીને વકીલ કરે તે વખતે નીકાલ પડાવાય છે, ને તેમજ છોકરાનો પણુ હુકમ છે કે તેની પણુ રજા સીવાય નીકાલ પડાવાય નહીં, ને એ બાબતો ઘણી અગત્યની હોવા છતાં તેના પર જરા થોડું ધ્યાન રહે છે તો એમ થવું ન જોઈએ બલકે શાદીની બીના કરવાની પહેલાંજ તમામ બાબતો તપાસતી જોઈએ.

ફસલ બીજ, દીકરીની જલદી શાદી કરી આપવાનું બયાન.

જનાએ ઇમામે રજા અં થી મનકુલ છેકે, જળપરાઈએ અમીન અં ખુદના હુકમથી હઝરત રસુલે ખુદા સં ની પાસે આવ્યા ને કહ્યું કે યા હઝરત! તમારો પરવરદીગાર સલામતની બાદ ફરમાવે છે કે, કુંવારી છોકરીઓ, ઝાડના મેવાની માફક છે, કે જે વખતે મેવો ઝાડ ઉપર પાકીને તઈયાર થાય. તો તેને તોડી લીધા સીવાય બીજે ઇલાજ નથી. કેમકે અગર તેને ન તોડેતો સુરજ અને હવા તેને ખરાબ કરીને બગાડી નાખેછે. તો તેજ પ્રકારે, જે વખતે કુંવારી છોકરીઓ, ઝાઘર લાયક થાય, તો તેની શાદી કરી આપવા સીવાય ચારો નથી. અગર શાદી જલદી ન કરી આપે તો પછી, તેના માટે ખરાબીનો ખોદરહેછે. આ હુકમ સાંભળીને હઝરત મીબર પર ગયા, ને લોકોને બેગા કરીને ખુતબો પડ્યા ને તેઓ માટે ખુદાએ જે હુકમ મોકલ્યો હતો તે ઉપર મુજબ કહી સંભળાવ્યો. તે વખતે લોકોએ પુછ્યું કે યા હઝરત અમો છોકરીઓ કેને આપીએ! હઝરતે જવાબ આપ્યો કે, તેના “કુફૂવ” (વડ) ને આપો, લોકોએ પુછ્યું યા હઝરત કુફૂવ કોણ છે? હઝરતે જવાબ આપ્યો કે. મોઅમ્મીનલોક એક બીજના કુફૂવ છે. એટલે મોઅમ્મીનલોક આપસમાં એક બીજને છોકરીઓ આપે. ને તેજ વખતે મીબરપર બેઠાંબેઠાં, પોતાના કાકા ના દીકરી “સબ્બાહ”ને એક મીકાદાદ નામના અસહાયને આપીને નીકાલ પડી આપ્યા ને ફરમાવ્યું કે, અમે લોકો મારા કાકાની દીકરી મીકાદાદને એટલા માટે આપી કે, તમારામાંથી નીકાલની શરતો ઓછી થઈ જાય, એટલે તમો આપસમાં હસબ નસબને ખાનદાન અને વડ ત તપાસો, બલકે જે મોઅમ્મીન હોય. તેને પોતાની છોકરીઓ આપો. “તાજ” કહે છે આ બાબતમાં પણુ, જોવામાં ઉલટું આવેછે કે લોક પોતાની અક્સ બહુજ દોડાવે છે. ને ખુદા રસુલનો જે હુકમ છે તેને જાપરે મુકી આપે છે. પણુ યાદ રહે કે મોઅમ્મીન સીવાય બેદીનને દીકરી આપવી હરામ છે. ને તેનાથી ખુદા રસુલ બલકે પંજીતને પાક અં નારાજ છે. ને છોકરી બંધાં સુધી બેદીનના ઘરમાં રહે ત્યાં સુધી હમેશાં તેના માટે અંઝીમ ગુનાહ લખાય છે. એટલુંજ નહીં પણુ જીન ખોરીમાં ગણાયછે;

ફસલ ત્રીજી બચ્ચાં થવાની દોઝાઓનું બયાન.

હજરત રસુલે સુદા સં થી મનકુલ છે કે ફરજદે સાહેબે બેહીશ્તના કુલમાંથી એક કુલ છે, ને ઈનસાનની નેકબર્ખતી નેક ફરજદથી છે, ને ફરમાવ્યું કે ઝાઝા છોકરા થાય એમ કરજો કે તમે ઝાઝા હોવાથી ફયામતમાં ફખેર કરીશ.

મનકુલ છે કે જેને છોકરું ન થાય તો સીજદામાં આ નીચેની દોઝા પડે “રખ્ખે હુબલી મિલ લદૂનકા ઝુર રીયતન તંધયેબતન ઇ-નકા સમીકેદ દોઝાઅ, રખ્ખે ઝુરની ફરદન વચ્ચનતા ખંચરૂલ વારેસીન”.

ખીજી રીવાયતમાં છે કે જે કોઈ ચાહે કે તેની ઓરતને હુમલારહે, તો જુમ્માની નમાઝ પછી બેરકાત નમાઝ પડે ને રકુઅં અને નીજદામાં બહુજ વાર લગાડે, પછી નમાઝ પડી રહ્યા બાદ આ નીચેની દોઝા પડે; “અલ્લાહુમ્મા ઇન્ની અસ અલોકા બેમા સઅલકા બેહી ઝકરીયા રખ્ખે લાતઝરની ફરદન વચ્ચનતા ખંચરૂલ વારેસીન. અલ્લાહુમ્મા હુબલી મિલલદુનકા ઝુર રીયતન; તંધયે બતન ઇ-નકા અખંજુ તોહા ફધન કંઝયતા ફીરહુમેહા વલદન, ફજ અંલહો ગોલામન મોખારકન ઝકીયન વલાતજ અંલ લિશશયતાને ફીહે શિરકન વલા નસીબન.”

મનકુલ છે કે એક શખ્શે હજરત ઇમામ મોહમ્મદ બાકર અં ની ખીદમતમાં અરજ કરી કે યા હજરત મને ફરજદ થતો નથી હજરતે ફરમાવ્યું કે હમેશાં રાતના યા દીવસના સો (૧૦૦) વખત ઇસતીગદાર કર; ને બેહતર છે કે નીચે મુજબ ઇસતીગદાર કરે “અસતગંફેરૂલ્લાહા રખ્ખી વચ્ચતુબો એલહય,”

મનકુલ છે કે બચ્ચાઓ પેદા થવા માટે હમેશા સવારના અને સાંજના નીચે મુજબ અંમલ કરે, કે-૧૦ વખત “અસતગંફેરૂલ્લાહા રખ્ખી વચ્ચતુબો એલહય” ને નવ વખત “મુબહીનલ્લાહે ને પછી એક વખત “અસતગંફેરૂલ્લાહા રખ્ખી વચ્ચતુબો એલહય” પડે; રાત્રી કહે છે કે ઘણા જણાઓએ એ અંમલ કર્યો ને ઘણા બચ્ચાઓ થયા. હજરત ઇમામ જાઅફરે સાહેબે અં ફરમાવ્યું કે ફરજદની ખાહીશ હોય તેણે હમેશા મળસકે ઉઠીને ૧૦૦ વખત ઇસતીગદાર પડવું, ને જે તે વખતે જે ભુલી જાયે તો ખીજે વખતે કઝાની નીચ્ચતથી પડે.

એક શખ્શે અરજ કરી કે યા હજરત મને છોકરા થતા નથી હજરતે ફરમાવ્યું કે જે વખતે સોહબત કરવાનો ઇરાદો કર તો તે વખતે આ દોઝા પડ—અલ્લા હુમ્મા ઇન રઝકંતના ઝકરન સમ્મયતોહુ મોહમ્મદન”

મનકુલ છે કે હજરત ઇમામ રઝા અં ની પાસે એક શખ્શ આવીને અરજ કરી કે યા હજરત હું હમેશા ખીમાર રહું છું ને મને ઓલાદ થતી નથી હજરતે ફરમાવ્યું કે તારા ઘરમાં આવાજથી અઝાન આપ્યા કર! રાત્રી કહે છે કે મેં એ મુજબ કર્યું તો હું તનદુસ્ત થઈ ગયો ને ઘણા બચ્ચા થયા.

મનકુલ છે કે એક શખ્શે હજરત ઇમામ જાઅફર સાહેબે અં ની પાસે શીકાયત કરી કે યા હજરત મને છોકરા થતા નથી; હજરતે જવાબ આપ્યો કે બ્યારે તારી ઓરતની

પાસે જવાની મરજી થાય તો પેહલે આ ત્રણ આયત પઢીને પછી સોહબત કરા તો મુનિશા અલ્લાહ ખુદ તને છોકરા આપશે, તે આયતો આ છે—“વઝનુને ઇઝઝહબા મોઝાઝેબન ફઝન્ના અનલન નકદેરા અંલયહે ફનાદાફિઝ્ઝીલોમતે, અનલાએલાહા ઇલ્લા અનતા સુબહાનકા ઇન્ની કુનતોમે નઝીલેમીન ફસ તજખના લહુ વ ન-જખનાહો મેનલ ગંમે વક ઝાલેક તુનજલ મોઅમેનીન. વ ઝકરીયા ઇઝનાદા રખખહુ રખમે લાતઝરની ફરદન, વ અનતા ખંયરૂલ વારેસીન”.

ખીજી હદીસમાં છે કે જેને ફરજંદ ન થાય તોતે નીચ્ચત કરે કે અગર મને ફરજંદ થશે તો તેનું નામ “અંલી” રાખીશ, ને જે એ મુજબ નીચ્ચત કરે તો ઇં ખુદ તેને છોકરો આપે.

• હઝરત ઇમામ ઝએનુલ આબેદીન અં. થી મનકુલ છે કે જે કોઈ આ દોઝાને બહુ પડે તો તે જે ચાહે તે એટલે માલ ફરજંદ, અને દીન અને દુન્યાની ખંચેર, તો ખુદ તેને અંતા ફરમાવે અને તે આ મુજબ પડે કે—રખમે લાતઝરની ફરદન વ અનતા ખંયરૂલ વારેસીન વજ અંલી મીલદુનકા વયેરેસોની ફીહ્યાતી વયસતગંદે રોલી ખાઅદા મવતી, વજ અંલહા ખંલકંન સવીચ્ચન વલા તજ અંલલિરશ-ચતાને ફીહેનસીઆ અલ્લાહુમા ઇન્ની અસતંઈફેરેકા, વ અતુખો એલયકા ઇન્નકા અનતલ ગંફુર રહીમ” અને ખાસ કરી છોકરું થવા માટે ઉપરની દોઝા સીતેર વર્ષત પડવાનુ લખ્યું છે.

તીજીમલ અઈમ્મા નામની કીતાબમાં મનકુલ છે કે એક શખશે હઝરત ઇમામ મોહમ્મ આફેર અં. ની પાસે ઓલાદ યોગી હોવાની શીકાયત કરી; હઝરતે ફરમાવ્યું કે ત્રણ દીવસ ત્રણ સુબહેની અને ઇશાની નમાઝ બાદ ૭૦ વખત “સુબહાનલ્લાહ” ૭૦ વખત “અસતંઈફેરેલાહ” પડા અને પછી આ આયત પડ—“ઇસતગંદે ફેરે રખખકુમ ઇન્નહુ કાન્ના ઇફેરા, યુર સેલિરસમાઅ, અંલયકુમ મિદરારા; વયુમ દિદકુમ, ખેઅમવાલિન વ ખનીના, વયજ અંલ લકુમ જન્નાતિન વયજ અંલલકુમ અ-ન હાન્ન.” એ મુજબ ત્રણ દીવસ અંમલ કરીને ત્રીજી રાતના તારી ઓરત સાથે સોહબત કરા કે સારી ખીલકતવાળો છોકરો ખુદ તને આપશે.

નવા દેરૂલ હીકમત નામની કીતાબમાં મનકુલ છે કે એક શખશ હઝરત ઇમામ જાઅફર સાદેક અં. ની ખીદમતમાં આવ્યો.ને અરજ કરી કે યા હઝરત ખુદએ મને આઠ દીકરીઓ આપી છે પણ હજી સુધી એકે છોકરાનુ મોદું જોયું નથી. હઝરતે ફરમાવ્યું સોહબત કરવા માટે તારી ઓરતનાપગ વચે ખેસ તે વખતે તારો જમણો હાથ ઓરતની ફુટીની જમણી બાજુપર રાખીને “ઇન્ના અનઝલનાહુ” નો સુરો સાત વખત પડ; પછી સોહબત કર.

મજકુર શખશ કેહેછે કે એ મુજબ કરવાથી ખુદએ મને ઉપરાપર સાત દીકરા આપ્યા.

હઝરત ઇમામ હુસન અં. ફરમાવ્યું કે જેને ફરજંદની ખાહીશ હોય તે ઇસતીફા-ફાર બહુજ કર્યા કરે.

ફસલ થોથી, હંમલવાળી ઓરતના સવાબનું, તથા તેણીએ શું કરવું
ને હંમલથી છોકરો પેદા થાય તેનું બયાન.

મનકુલ છે કે હંમલવાળી ઓરતને ઘણો સવાબ છે, અહલેખએતે તાહેરીનથી રીના-
યત છે કે—હંમલવાળી ઓરતને હર વખત રોજી રાખવા જેટલો સવાબ છે; બલકે જ-
હાદ કરવા જેટલો સવાબ છે;

ને જે હંમલવાળી અથવા સુવાવડી ઓરત ગુનરી જાય તો હંકતઆલા તેની રહને કબરમાં
રેહવા આપતો નથી, પણ ક્યામત મુઘી તેની રહને ખાસ પોતાના દરબારમાં આરામથી રાખે છે.

હંમરત ઇમામ જર્ઝીફરે સાદેકે અં મે શરમાવ્યું કે હંમલવાળી ઓરતો! અગર “બેહી”
નામનું ફળ ખાય તો બચ્ચાનો રંગ સાફ ને ખુશખોવાળો થાય છે.

હંમરત રસુલે ખુંદા સં ફરમાવ્યું કે ઓરતને બચ્ચું થાય કે તરત “રતુબ” ખા-
ય કેમકે તેની તાઅંરીફ હંકતઆલાએ ફરમાવી છે જનામે મરયમને ફરજદ હંમરત ઇસા
પેદા થયા તે વખતે ફરમાવ્યું કે રતુબ ખાઓ; કોઇએ પુછ્યું કે રતુબનો વખત ન હોય
તો? હંમરતે ફરમાવ્યું કે મદીનાના ખુરમામાંથી નવ દાણા ખવરાવે; ને જે મદીનાનો ખુરમા
ન મળે તો પછી જે ખુરમા હોય તે ખવરાવે કેમકે હંકતઆલાએ ફરમાવ્યું છે કે મારી ઇફ્રીત
અને જલાલની કસમ છે કે જે ઓરત જણીને તરત રતુબ ખાય તો તેના છોકરાને સારો બનાવુ;

હંમરત રસુલે ખુંદા સં ફરમાવ્યું કે હંમલવાળી ઓરતને “કુદુર” ખવરાવો! કે-
મકે કુદુરની ખોરાકી બચ્ચાના પેટમાં જાય તો તેના સબબથી બચ્ચું અક્કલમદ્દ ને
મજબુત દિલવાળુ થાય છે; જે છોકરો હોયતો બહાદુર થાય છે, ને અગર છોકરી હોયતો
મરદને ખારી થાય છે.

મનકુલ છે કે હંમરત ઇમામ ઝએનુલ અબેદીન અં ની એવી આદત હતી કે જ્યારે
ઓરતને બચ્ચું પેદા થવાતો વખત થાય તો બીજી ઓરતોને ઘરની બાહરે કાઢી ભુકતા
કે બચ્ચાની શરમની જગ્યોપર પેહલ વેહલે ઓરતોની નજર ન પડે. ને જે વખતે તેઓને
બચ્ચું થવાની ખુશ ખબરી આપે તો પોતે એમ પુછતા ન હતા કે—છોકરો છે કે છોકરી?
પણ પુછતા હતા કે ખલકત બરાબર છે કે નહીં? જે જવાબ મળતો કે ખલકત બરાબર
છે ને કાંઇ અએબ નથી, તો ખુદાની તાઅંરીફની એક દોઆ પડતા હતા; તેનો મતલબ
એ કે ખુદાની તાઅંરીફ કરેછું કે તેણે મને એબ વગરનું બચ્ચું આપ્યું.

ઓરતને હંમલ રહ્યા પછી કોઇની મરજી હોય કે છોકરોજ થાય, તો જ્યારે ચાર
મદીના પુરા થાય તે વખતે પોતાની ઓરતને કિબલાની સામે મોઢુ ફરીને ખેસારે ને “આ-
મતલ કુરસી” ખડે; પછી પોતાની ઓરતના સાથળપર હાથ રાખીને કહે કે ખુદાવંદ મેં
આ બચ્ચાનું નામ “મોહમ્મદ” રાખ્યું, તો ઇં તે નામની બરકત અને ખુદાની મેહર-
બાનીથી છોકરોજ થશે; ને છોકરો થવા પછી પોતાના અહદપર વક્ષ કરે એટલે તેનું નામ
‘મોહમ્મદ’ રાખે, ને જે તેમ નહીં કરે તો મુખારક નહીં થાય; “નાજી” કહે છે કે મજકુર
અમલ આ નાઘીજનો અજમાવેલ છે ને તેમજ થીએલ છે.

ફસલ પાંચમી. હમલ પડી ન જાય ને બચ્ચું આસાનીથી જન્મે તેની દોઆઓનું બચાન.

મનકુલ છે કે અગર ઓરતને જણવું મુશ્કેલી થઈ પડે તો તેના માટે હરણના ચામડામાં નીચેની આયતો લખે ને તેના પર દોરો બાંધીને તે ઓરતની જમણી રાન ઉપર બાંધે તો ઈં આસાનીથી બચ્ચું પેદા થશે, ને બચ્ચું જન્મ્યાં પછી તે છેડી લીએ (ને ટૂંકાવ અથવા દરયામાં નાખે કેમકે બાહેર રખડીને બેઅણી થવા દેવી ન જોઈએ.) ને તે આયત આ છે.—“**બસમિલ્લાહિર રહુમાનિર રહીમ. કઅન્નહુમ યયમા યરવનહા માયુઅંદુના લમયલબસુ ઇલ્લા સાઅ્યતન મિન્નહાર; કઅન્નહુમ યયમા યરવનહા લમયલબસુ ઇલ્લા અશિય્યતન અવઝોહાહા; ઇં કાલતિમ રઅતો હમરાના રખ્મેહન્ની ન ફુરતોલકા માફીઅતની મોહુરરરન.**”

ઓરતના હમલને હીકાજતમાં રાખવા માટે લખે છે કે પાક હામમાં “શુરએ” બચ્ચું નાહ” પુરો લખીને પાંચ તો જણવના સુધી તમામ આશ્વતથી ખુદાની હીકાજતમાં રહેશે ને બચ્ચું આસાનીથી જન્મવા માટે ઓરતને જણવાતો દુખાવો શરૂ થાય કે તરત આ નીચે મુજબ તાલીજ લખીને ઓરતની જમણી રાન પર બાંધે તોપણ આસાનીથી બચ્ચું પેદા થાશે, તે તાઅવીઝ આ છે—

અર્ખરિજ નફસી, મિનહાઝલ મજલીસ

૪	૬	૨
૩	૫	૭
૮	૧	૯

લોનશોકોરા લઈમિકા.

ફતોહાલ્લાહુ ડાગિરિજસાબ

ફસલ છઠી, બચ્ચું પેદા થયા પછી શું કરવું તે બચાન.

હઝરત ઈમામ જઅફરે સાદેફે અં થી મનકુલ છે કે જ્યારે છોકરું પેદા થાય તો મસુરની બરાબર “જવશીર” લીએ ને પાણીમાં ઘુટી નાખે પછી તે પાણીને બે ટીપાં જમણી બાજુએ નાકમાં ને એક ટીપું ડાબી બાજુ નાકમાં નાંખો ! ને નાળા કાપવાની પછી જમણા કાનમાં અઝાન અને ડાબા કાનમાં એકમાહ કહો. જો એ મુજબ કરે તો તેના માટે કાંઈ ન રહે ને ભરાઈ જવાનું દરદ થાય નહીં. અને બચ્ચાના કાનમાં અઝાન શુસલ આપવાની બાદ આપવી.

ખીજ રીવાયતમાં છે કે સુપાણી અથવા ખીજ કેઈને કહે કે બચ્ચાના જમણા કાનમાં એકામાહ કહે તો તેની બરકતથી જન લોક હરકત કરી શકે નહીં, ને દીવાલું પણ થાય નહીં.

હજરત ઇમિમ મોહમ્મદ ખાદર અં. ફરમાવ્યું કે બચ્ચાના તાળવાને કુરાતના પાણીથી ઉપાડો ને જમણા કાનમાં એકામાહ કહો.

ખીજ રીવાયતમાં છે કે તાળવાને ખાકે શકા અને કુરાતના પાણીથી ઉપાડો ને કુરાતનું પાણી ન હોયતો વરસાદના પાણીથી ઉપાડો, એક ઠેકાણે છે કે તે પણ નહીં તે કોઈ પણ મીઠા પાણીએ ઉપાડો. હજરત અમીરલ મોઅમેનીન અં. ફરમાવ્યું કે બચ્ચાઓના તાળવાને પુરમાંથી ઉપાડો કે હજરત રસુલે ખુદાએ હંસન અને હુસેએન અં.ના તાળવાને પુરમાંથી ઉપાડેલ છે.

હજરત રસુલે ખુદા સં. ફરમાવ્યું કે જેને ઘેર બચ્ચું પેદા થાય તો જમણા કાનમાં અઝાન અને ડાબા કાનમાં એકામાહ કહે તો શએતાનના ફરેબથી બચે.

બચ્ચાઓ જન્મે કે તરત જરીવાળા કપડામાં વીટવા મુકરહ છે, ને સફેદ કપડામાં વીટવા સુન્નત છે. ને હજરત ઇમિમ જઅફર સાદેક અં. ફરમાવ્યું કે બચ્ચાઓના તાળવાને ઇમિમ હુસેએન અં. ની તુરબત (ખાકેશકા)થી ઉપાડો કે તેથી દરદો અને બલાઓ થી અમાન મળે છે.

હર અહલે ઇસલામને જરૂર છે કે બ્યારે બચ્ચું પેદા થાય તો તેના બદનપરથી નનસત દૂર કરે પછી ગુસલ આપે; ને નીચત કરે કે ગુસલ આપું છું આ બચ્ચાને મવલુદનું સુન્નત કુરબતન એલલાહ, પછી પાક પાણીથી પેહલે બચ્ચાના માથા ગરદનને ધોવે પછી જમણી તરફનું અરધું અંગ, ને પછી ડાબી બાજુનું અરધું અંગ ધોવે; મતલબ એ કે આપણે જનાબત વીજેરેનું યોગ પાણીથી જેમ ગુસલ કરીએ છીએ તેમજ ગુસલ આપે, પછી જમણા કાનમાં અઝાન અને ડાબા કાનમાં એકામાહ આપે, તો બચ્ચું ભરાઇ જવાની બીમારીથી ને તેના ખૌફથી હીફાજતમાં રહે ને ખાકે કરબલા અથવા પુરમાંનો શીરો અથવા મધ કુરાતના પાણીમાં અથવા વરસાદના અથવા ખીજ રોઈ મીઠાણીમાં ભેળવીને છોકરાનું તાળવું ઉપાડવું સુન્નત છે. હજરત અમીરલ મોઅમેનીન અં. ફરમાવ્યું કે અગર કુદાના લોકો પોતાના ફરજદોના તાળવાને કુરાતના પાણીથી ઉપાડે તો તે તમામ અમારા શીઆહ થતે,

ફસલ સાતમી, બચ્ચાનું નામ રાખવાનું બયાન.

છોકરાના જમણા કાનમાં ખાંકું કરવું સુન્નત છે. રીવાયતમાં છે કે બચ્ચું પેદા થવાની પેહલા માથાપ તેનું નામ રાખે; કેમકે અગર હમલ પડી જાય ને તેનું નામ રાખ્યું ન હોય તો તે ક્યામતમાં પોતાના માથાપને કેહશે કે મારું નામ કેમ રાખ્યું નહીં. મનકુલ છે કે જનાબે ફતેમા અં. ને હંમલ હતું તેનું નામ હજરત રસુલે ખુદા સં. “મોહસીન” રાખેલું, પણ હજર અફસોસ કે જનાબે રસુલે ખુદા સં. ની વફાતની

બાદ, જનામે ફાતેમા અં ના પેટ મુખારકપર એક રાખશે દરવાજો ખાડ્યો ને તેના સ-
બબથી તે બચ્ચું સહીદ થઈ ગયું એટલે હમલ પડી ગયું.

બ્યારે બચ્ચું પેદા થાય તો જો છોકરો હોય તો સાત દીવસ સુધી તેને **મોહમ્મદ**
કેહવું, ને જો દીકરી હોય તો ફાતેમાહ કેહવું સુન્નત છે, પછી જોઈએ તે નામ રાખે.

બાપ ઉપર પહેલો હેંક ફરજાંદો એ છે કે સાડ નામ રાખે; “નાજ” કહે છે કે એ
હેંક હાલના લોકો અદા કરે છે ખરા! તો પણ કેટલાક સમજી હોવા છતાં પોતાના બચ્ચા-
ઓના નામ વાહિયાત જેવા રાખે છે તે ઘણું અજબ છે, જેમકે નાથો, સીદીડો, બુર્યો,
લવકો, માધો, ગાંડો, કાજો લીમો, કાનજી, દામજી, શામજી, વીગેરે શું હજી
આંખ ઉઘડી નથી? અરે તેવા નામ જલાલતના જમાનામાં રાખતા, અલહમદોલીલાહ
તે વખત તો ગયો હવે તો સુધરેલો જમાનો દીન બદીન ઇલમના ફેલાવાનો વખત આ-
વ્યો, તો શું હવે અમો નામ રાખવાને જાહીલિયતના કામો જે દરયાને પીર કરી માનવે!
બાઈડીયો દુધના કળશા રેડવા ને પગે લાગવા જાય, ખીજડને પુનજો શું એવા એવા
કામ હવે અમો કરવા દેશું? ના, ના, હરગીજ થવા દેનાર નથી, તો કોઈ કહેશે કે શું
તમારો હુકમ આલે છે? તૈ મના કરશે? હ્યો આવોતો ખરા! ને મના તો કરી જુઓ?
તો ખબર પડે કે કેટલી વીશે સો થાય છે; તો તેતો જવાબ એમજ આપીશું કે અહલે
ઈસલામ જે ઇસલામ પાળનાર છે તેઓનેજ કહીશું, ને ઇસલામના માઈના શું થાય છે
તે જાણો ને સમજો તે અંરખી શબ્દ છે તેના માઈના ફારસીમાં લખીને ગુજરાતીમાં તર-
જુમો કરે છું તે વાંચો!!

“અલહસલામો”=યાઅની-(તવકે ૧૨માં બરદારી દરગરદન નેહાદન.)

ખુલાસો=ઈસલામ એટલે તાબેદારીનો તોક ગળામાં પેહરી લેવો. હ્યો બ્યારે જોણે
જોણે શરા મુકદ્દસની તાબેદારીનો તોક ગળામાં પેહર્યો હશે તે શું પોતાના ધરખારમાં સુ-
ધારો કરી જાહીલિયતની બાબતોને બાંધ પછાડી અથવા દુધને બદલે તે બાબતોને દરયામાં
નાખીને ઇસલામી રીવાજ નહીં કરે?!

બાપ ઉપર છોકરાનો પેહલો હેંક એ છે કે તેનું નામ સાડ રાખે; તે વીશે
આગળ મતલબ લખી બીજી બાબત ઉપર ઉતરી બચાન લખ્યું હવે જાણવું કે જે નામ
માં ખુદાની બંદગી નીકળે તે નામ સાડ છે; જેમકે “અબ્દુલ્લાહ” “અબ્દુર રહમા-
ન” પછી પયગંમબરો અને ઇમામોના નામ મુખારક રાખવા કે તે મુખારક છે; જેમકે
રીવાયતમાં છે કે-જે ઘરમાં છોકરાનું નામ **મોહમ્મદ**, અલી, હસન, હુસયન જાઅફર
તાલેબ, હોય; ને દીકરીનું નામ ફાતેમા હોય; તો તે ઘરમાં તે નામોની બરકતથી મો-
હતાજ થતી નથી.

રીવાયતમાં છે કે બચ્ચાઓની વીલાદતને છઠે દીવસે બાપ પોતાના બચ્ચાનું નામ રા-
ખે ને દીકરીઓના નામ જનામે ફાતેમા અં ની દીકરીઓના નામ મુખારકપર રાખે જે-
મકે ઝએનબ, કુલસુમ, રોક્યાહ, જે એવા નામ રાખે તો એ નામ સાંભળીને શએ-
તાન નારાજ થાયછે; ને કલઈની જેમ ગળે છે ને જો અહલેઅએતના દુશમનોના નામ રા-
ખે તો તે સાંભળીને શએતાન રાજ અને ખુશી થાય છે.

રીવાયતમાં છે કે જેનું નામ ઇમામોના નામપર હોય તેના અદબ માટે તેને ગાળ
દેવી નહીં, તેમ તેને રંછા કરવો નહીં; ને તેનાથી રંછા થવું પણ નહીં.

રીવાચતમાં છે કે હઝરત રસુલે ખુદા મોહમ્મદ યુસ્તફા સલ્લલ્લાહો અલયહે વઆલે હી વસલ્લમે ફરમાવ્યું કે જેને ખુદા આર ફરજંદ આપે ને તે આરમાંથી એકનું નામ પ. જી મારા નામ મુજબ તને રાખે તો તેણે જોયા મારાપર જીલમ કરવા જેવું છે.

મનકુલ છે કે એક શખ્શ હઝરતની પાસે આવ્યો ને અરજ કરીકે યા હઝરત મારે ધરે છોકરો આવ્યો છે તેનું શું નામ રાખું? હઝરતે જવાબ આપ્યો કે મારી પાસે બેહતરમાં બેહતર “હુમઝા” નામ છે માટે એ નામ રાખ.

મનકુલ છે કે એક શખ્શ હઝરત ઇમામ જઅફરે સાદેકે અં. ની ખીદમતમાં આવ્યો ને અરજ કરી કે યા હઝરત મને ખુદાવદે કરીમે એક છોકરો આપ્યો, હઝરતે ૪૨ માવ્યું કે મુબારક થાય તેનું શું નામ રાખ્યું? તેણે જવાબ આપ્યો કે મોહમ્મદ નામ રાખ્યું છે. એ સાંભળીને હઝરતે પોતાના માથાને નીચું કર્યું ને બે ત્રણ વખત એ નામ જવાનથી લીધું ને એટલું માયું નમાવ્યું કે નઝદીક હતું કે જમીનપર અચ્ચે જાય; પછી ફરમાવ્યું કે મારી મારા ફરજદેની મારા માઆપની મારી ઓરતોની અને તમામ દુન્યા ની જાન હઝરત રસુલે ખુદા સ. ઉપર શીદ થાય; અચ્ચે શખ્શ; તેં તારા છોકરાનું અવું મુબારક નામ રાખ્યું તો હવે તેને ગાળ આપીશ નહીં; તેમજ તેને મારીશ નહીં ને તેને ઇજ્જ આપીશ નહીં. ને જાણ કે જે ધરની અંદર મોહમ્મદ નામ હોય તે ધરને પાક અને પાકીજા કરે છે.

કેટલીએક હદીસોમાં છે કે હઝરતે ફરમાવ્યું કે હકમ, હકીમ, ખાલીદ, માલીક, એ નામ રાખવા નહીં, ને ફરમાવ્યું કે ખુદા દુશ્મન રાખે રાખે છે હારીસ, માલીક, અને ખાલીદ, એ નામોને.

હદીસમાં છે કે “ચાસીન” નામ રાખવું નહીં કેમકે તે ખાસ નામ હઝરત રસુલે ખુદાને માટે છે;

હઝરતે ૪૨ માવ્યું કે જે લોકો મશવેરા કરવા બેસે ને તેની અંદર મોહમ્મદ, હામેદ, મહમુદ, અહમદ, એવા નામનો કોઈ શખ્શ હોય તો તે મશવેરામાં જે બેહતર હોય તેજ નીકળે.

હદીસમાં છે કે—જઅ્યાનું નામ મોહમ્મદ રાખો તો પછી તેને ગીરામી રાખો (ગીરામી એટલે સારી રીતે માનથી.) તે જે ઠેકાણે આવે તો તેના માટે જઅ્યો આપો, જો તેની સામે ખાદુ મોંઢું ન કરો.

મનકુલ છે કે જે ધરની અંદર કોઈ પયગમબરનું નામ હોય, તો હકતઆલા હમેશા સવારના અને સાંજના શીશીસ્તાને મોકલે છે કે તેઓ માટે પાકીજા દોઆ કરે.

રીવાચતમાં છે કે નામ સાતમે દીવસે રાખે. હઝરત અમારફલ મોઅમેનીન અં. ફરમાવ્યું કે ફરજંદને બીમારી આવે છે તેથી તેના મા આપના શુનાહ માફ થાય છે,

મનકુલ છે કે એક દીવર હઝરત રસુલે ખુદા સ. ની પાસે જઅરઘબ આવ્યા, તે વખતે હઝરત અને મૈલાઅલ્લી બને રોતા હતા જઅરઘલે રોવાનું કારણ પુછ્યું, તો હઝરતે જવાબ આપ્યો કે અમારા બે ફરજંદ બીમાર થઈ ગયા ને તેઓને અજીવત થઈ લેથી રોવું આવે છે; જઅરઘલે કહ્યું કે યા હઝરત તમારા શીઆહતા ફરજદો જ્યારે રોવે છે તો તેઓનું રોવું સાતમાં આસમાનસુધી “લાએલાહ ઇલલ્લાહ” પડ્યા જેવું છે, ને જ્યારે સાત વરસ થઈ જાય છે તો તેઓનું રોવું માઆપની જઅશીશ આહવામાં ગણાય

છે. ને જ્યારે બાધીકી (ઉંમર લાંબક) થાય તો તેના સવાબમાં માખાપને ભાગ મળે છે, ને જે ગુનાહના કામ કરે તો તેમાં ભાગ નથી.)

હજરત રસુલે ખુદાએ ફરમાવ્યું કે જે વખતથી ઓરતને હેઠલ રહે ત્યાંથી તે બહાનુ ના દુધ પીવરાવવાના દીવસ ખલાસ થાય ત્યાં સુધી તે ઓરતને ઇજ્જલામી કુમક અને મદદ માટે સરહદમાં કુશરોનો અટકાવ કર્યો હોય ને તેઓના શરથી બચાવ્યા હોય, એવો સવાબ મળે છે.

ને જે એ દરમીયાનમાં મરી જાય તો ખુદા તેને શહીદનો મરતબો આપે છે.

ફસલ આઠમી, અંકીકાનું બયાન.

જાણવું જોઈએ કે બચ્ચાનો અંકીકો સાહેબે મહંદુર ઉપર સુન્તે મવક્કીદ છે બલકે બાઅજ આલમા પાસે વાજીબ સાબીત છે. ને બેહતર છે કે સાતમે દીવસે અંકીકો કરે; ને જે સાત દીવસ કરતા વધારે વાર લગાડે તો બચ્ચું બાલેગ થાય ત્યાં સુધી તે ના બાપ ઉપર સુન્નત છે, ને તે પછી પોતાની આખી ઉમ્મર સુધી પોતા પર સુન્નત છે. મોઅતબર હદીસમાં વારીદ છે કે જેને ઘરે ફરજાંદ પેદા થાય તેનાપર અંકીકો કરવો વાજીબ છે. કેટલીક હદીસનો ખુલાસો એ કે બચ્ચું અંકીકાની અંદર ગુચવાએલ છે એટલે જે અંકીકો ન કરે તો વખતે બલા અને હલાકતમાં ફસાવાનો ખોફ રહે છે. હજરત ઇમામ જાઅફરે સાદેકે અં. થી મનકુલ છે કે પદશાવાળા ઉપર અંકીકો કરવો વાજીબ છે, ને જે ગરીબ હોય તેને મળે તે વખતે અંકીકો કરે, ને ન મળે તો કાંઈ હરકત નથી ને કોઈએ અંકીકો કર્યો ન હોય ને તેના માટે ફરવાની કરે તો તે અંકીકાના બદલામાં બસ છે.

કોઈ શયશે તે હજરતને પુછ્યું કે અમેએ અંકીકા માટે બકર તપાસ કર્યું પણ મળ્યું નહીં માટે અગર ફરમાવો તો અંકીકાની કીમતના પશિશા સદકો કરીએ હજરતે જવાબ આપ્યો કે નહીં, જ્યારે મળે તે વખતે અંકીકો કરજો કેમકે મોઅમીનને ખવરાવામાં જે ખુન વેહરાવવામાં એટલે બકર જખલ કરવાને ખુદા દોસ્ત રાખે છે.

કોઈએ પુછ્યું કે બચ્ચું સાતમે દીવસે ગુજરી જાય તો તેનો અંકીકો કરવો કે કેમ? જવાબ મળ્યો કે જોહરની પહેલાં ગુજરી જાય તો અંકીકો ન કરે, ને જોહરની બાદ ગુજરી જાય તો અંકીકો કરે.

ઉમરબીન યઝીદે હજરતને પુછ્યું કે યા હજરત મને ખબર નથી કે મારા બાપે મારો અંકીકો કર્યો છે કે નહીં, હજરતે જવાબ આપ્યો કે તું તારો અંકીકો કર; તે વખતે ખુદપણમાં તેણે પોતાનો અંકીકો કર્યો.

હદીસમાં છે કે ફરજાંદનો અંકીકો સાતમે દીવસે કરવો ને નામ પણ સાતમે દીવસે રાખવું; ને સાતમેજ દીવસે માથાના વાળ ઉતરાવી તે વાળને રૂપાની સાથે તોળીને તેટલું રૂપ સદકો કરવું, ને અંકીકાની એક રાત સુયાણીને આપવી કે જેણીએ જન્મ થતી વખતે મદદ કરી હોય. ને બાકીનો જોસ્ત લોકોને ખવરાવવો સદકો કરવો. ને બીજી હદીસમાં વાળ તોળવા માટે રૂપા અથવા સોના સાથે તોળીને તેટલું રૂપ અથવા સોનું

સદકો કરવાનું ફરમાવેલ છે. ને અગર સુચાણીએ મદદ ન કરી હોય તો તે ભાગ બચ્ચાની માને આપવો કે તે જોઈએ તે કરે; ને અકીકાનો ગોસ્ત આછામાં આછા દસ માણસોને ખવરાવે, ને દસથી વધારે હોયતો બેહતર છે ને પોતે અકીકાનો ગોસ્ત ખાવો નહીં, ને સુચાણી સુહુદી વીગેરે હોય તો તેને ગોસ્ત ન આપતા તેની કીમત થાય તે આપવી. હઝરત ઇમામ રજા અંધી મનકુલ છે કે હઝરત રસુલે ખુદાએ હસન અને હુસએન અંધો નો જન્મ થવા પછી કાનમાં અજ્ઞાન આપી, ને જનાબે ફાતેમાએ સાતમે દીવસે અકીકા કર્યો ને સુચાણીને એક રાત એક અશરશી આપી.

અકીકાની અંદર જો ઉંટ હોયતો પાંચ વરસ અથવા તેથી વધારાનો હોય અને બકર હોયતો એક વરસ અથવા તેથી વધારાનું હોય અને મેદુ હોયતો છ મહીના અથવા તેથી વધારાનું હોય; ને અકીકાનું જનાવર બેહતર છે કે ખસી સીંગ તુટેલ કાન કાપેલ ન હોય; તેમજ બહુજ દુખળું પણ ન હોય, તેમજ લંગડું આંધળું પણ ન હોય. અગરએ હદીસમાં છે કે અકીકા કુરબાની માફક નથી તેથી અગર અએખવાળું હોય તોપણ હરકત નથી.

ને છોકરાના અકીકા માટે સુન્નત છે કે નર હોય ને છોકરીના અકીકા માટે માદા હોય વળી એમ પણ છે કે બને માટે નર બેહતર છે;

અને સુન્નત છે કે અકીકાનો ગોસ્ત મા આપ ન ખાય, બલકે એથી બેહતર એ છે કે જો ખાવામાં તે ગોસ્ત નાખ્યો હોય તે ખાવાનું પણ મા આપ ન ખાય તેથી પણ બેહતર એ છે કે તે ઘરના તમામ માણસો જેઓ તેના આપના સગા હોય તે પણ ન ખાય, ને સુન્નત છે કે અકીકાના ગોસ્તની અદરના હાડકા ભાંગે નહીં, બલકે બદ બંદથી બુદા કરે, ને કાચુ વેંહચી આપે તો પણ ઠીક છે. ને અકીકાનું જનાવર ન મળે તો કીમત સદકો કરવા ફાયદાકારક નથી, બલકે જનાવર મળે તે વખતે અકીકા કરે, ને અકીકા ગરીબોનેજ ખવરાવવો જરૂર નથી, પણ બેહતર છે કે ગરીબોને અને સાલેહ લોકો હોય.

સન્નત છે કે પેહેલે બચ્ચાના વાળ જિતરાવે પછી અકીકાનું જનાવર જખાલ કરે; હદીસમાં છે કે માથાના વાળ જિતરાવવા અકીકાનું જનાવર જખાલ કરવું વાળ સોના યા રૂપાથી તોળવાને સદકો કર્યો ને તમામ એક વખતે ને એક ટેકાણે કરે, માથુ મુંડાવતી વખતે ચોટલી ન રાખે ને તમામ વાળ ઉતરાવે.

રીવાયતમાં છે કે હઝરત રસુલે ખુદા સં ની ખીદમતમાં એક શખશ પોતાના છોકરાને દોઝા કરાવા માટે લાવ્યો, તેના માથા પર ચોટલી હોવાથી હઝરતે દોઝા કરી નહીં; ને ફરમાવ્યું કે ચોટલી કાઢી નાખો.

બચ્ચાના માથાના વાળ ઉતરાવવા પછી ઉપર કેસર ચોપડવું, ને અકીકાનું લોહી ચોળવાની મનાઈ છે.

હઝરત ઇમામ જઅફર સાદેકે અંધી મનકુલ છે કે અકીકાનું જનાવર જખાલ કરતી વખતે આ મુજબ દોઝા પડે “બીસમીલ્લાહે વબીલ્લાહે અલ્લા હુમ્મા

હાંડેલી અંકીકતુન અંમ, (એટલું કહીને ઓકરાનું તથા તેના બાપનું નામ મૂકવું ને પછી કેહવું
 *કે) લહમોહા બેલહમોહી, વદમોહા બેદમોહી, વઅંઝમોહા, બેઅંઝમોહી અલ્લા
 હુ મમજ અંલહા, વેકામન લેઆલે મોહમ્મદીન અંલયહે વઆલેહીરસલામ.” અને જો
 ઓકરીનો અંકીકો હોય તો ઉપરની દોઆમાં કેટલાક શબ્દોમાં ફરક છે. ચાટે પેહલી તે
 નાની દોઆ પછી ઓકરીનું તથા તેણીના બાપનું નામ લખને આ મુજબ પાવું, “ લહ
 મોહા બેલહમોહા, વદમોહા બેદમોહા, વઅંઝમોહા બેઅંઝમોહા, અલ્લાહુમમજ
 અંલહા વેકામન લેઆલે મોહમ્મદીન અંલયહે વઆલેહીરસલામ”

ફસલ નવમી ખંતના (સુનતા) કરવાનું બયાન.

જાણવું જોઈએ કે ઓકરાની ખતના (સુનતા) કરાવથી સાતમે દીવસે તાકીદ ભરે
 લી સુન્નત છે. તે તે પછી ખતના કરે તો ચાલે; ને તે બાલીજ થના પછી
 તો પોતા ઉપર વાજબ થઈ જાય છે; બધાકે બાઅંઝ આલમા લખે છે કે ઓક-
 રા બાલીમની નજીક પહોંચે તે વખતે બાપ ઉપર વાજબ છે કે ઓકરાની ખતના
 કરાવે. ફક્ત પ્રમામ જાઅંફર સાદેકે ફરમાવ્યું કે તમે ઓકરાની ખતના સાતમે દીવસે
 કરાવો, કે તેથી બચ્યાનું બદન વધારે પાક થાયછે ને બદનમાં ગોસ્ત જલદી પેદા થાય છે;
 જમી ખતના ન થઈ હોય તેની પેશાબથી જમીન કરાહત રાખે છે. ખંતના કરાવતી વખતે

આ નીચેની દોઆ પઝવી; “અલ્લાહુમ્મા હેઝેહી સુન્નતોકા, વસુન્નતો. નબીયેકા
 મુસલવાતોકા અંલયહે વઆલેહી, વધતેબાઉન, મીન્નાલકા, લે નબીયેકા, વધરા-
 દતેકા, વકંઝાએકા, લે અમરીન અરદતહુ, વકંઝાધન હંતમતહુ, વ અમરીન અન
 ફંઝહુ, ફઅંઝકંતહુ, હંરરલ હદીદ, ફીખંતા નેહી, વહેંજમતેહી, લેઅમરીન,
 અનતા અઅરફે બેહીમીન્ની; અલ્લાહુમ્મા ફતંહહીરહો, મેનઝં ઝોનુબે, વઝી-
 દની ફીકેમરેહી, વદફૂલ આફાતે અંન, બદનેહી, વલ અવબઅં, અંન હરમે-
 હી, વઝીદહો મેનલગેના, વદફૂઅં અંનહુલ ફકેરા, ફધન્નકા તઅંલમો વલા
 નઅંલમો.

મનફૂલ છે કે એ દોઆ પઝવાથી બચ્યું કેતલ થવાથી અમાનમાં રેહશે.

* જાણવું કે ઓકરાનું ને તેના બાપનું નામ ને ઓકરીનું ને તેણીના બાપનું નામ
 લેવું તો આ મુજબ કેહવું ઘામલા તરીકે, ગુલામ મોહમ્મદ, ધખને ગુલામ અલી, શર્તે
 મા બીનતે નુરમોહમ્મદ.

ફસલ ફસમી બચ્ચાને દુધ પીવરાવવાનું બચાવ.

મનુષ્ય જે કે બચ્ચાને બે વરસ સુધી દુધ પીવરાવવું, અને મસદૂર છે કે કઈ બિનકામર બચ્ચાને બે વરસથી વધારે દુધ પીવરાવવું હિરામ છે પણ બીજાની વીજેરના બચ્ચાની કારણથી બે વરસથી વધારે પીવરાવે તો હરકત નથી; અને એકવીસ મહીનાથી એણે પણ ન પીવરાવે.

બાળકે કોઈક દરમ્યાને છે કે માને વાછળ છે કે પોતાનું દુધ બચ્ચાને પીવરાવે; કેમકે બે એકાદું દુધ બચ્ચાને ન પીવરાવે તો તે મરી જવાનો ખોશ રહે છે; ને બે ન મરે તો કુવતવાળું વહી થાય, માનું દુધ બચ્ચા માટે સુખારકમાં સુખારક (બહુજ સાર) છે, ને બે બાલીથી દુધ પીવરાવવું કેમકે એક તરફનું ખાવાની જેમ ને બીજી તરફનું પાણીની જેમ છે. ગભર જે આગને પુજે છે તેવી ઓરાતનું તથા ઝીનાનું, તથા ફરમી ઓરાતનું દુધ પીવરાવવું નહીં, ને ચલુદાથી અને નસરાનીનું દુધ પીવરાવે તો તે બચ્ચાને શરામ પીવાની અને સુવચ્ચે ગોસ્ટ ખાવાની મનાઈ કરે અને મનાઈ છે કે એવ-કે ઓરાતનું, અને આખમાં એમ હોય એવી ઓરાતનું દુધ પીવરાવવું નહીં, કેમકે દુધની તાકીર બચ્ચામાં થાય છે.

હંઝરત અમીરલ મોઅમેનીન ઈ. હરમાબું કે દુધ પીવરાવવાવાળી છાઈ સુરત અને સીરત (આઠત અઘવલસુ) માં નેક હોવી જોઈએ, કેમકે દુધની બચ્ચામાં તાકીર થાય છે, ને બચ્ચા જેનું દુધ પીયે તેણી જેવી આઠત અને સુરતવાળું થાય છે, એમ પણ વારીક છે કે છોકરાને બે વરસ અને છોકરીને એકવીસ મહીના દુધ પીવરાવવું જોઈએ, તેથી એણે પીવરાવવું તેઓપર બુલમ કરવા જેવું છે.

ફસલ અમીઆરમી, બચ્ચાની પરવરીશ તથા તેઓના હંકનું બચાવ.

હંઝરત હમામ બઅરે સાદેક ઈ. હરમાબું કે જ્યારે બચ્ચું ત્રણ વરસનું થાય તો તેને કહે કે સાત વખત "લાએલાહા હલલેલાહ" કહે. ને જ્યારે ત્રણ વરસ અને સાત મહીના ને વીસ દીવસનું થાય તો કહે, કે સાત વખત "માહુમ્મદુન રમુલુલાહ" કહે ને જ્યારે આર વરસ પુરા થાયતો કહે કે સાત વખત, "સલલેલાહો અલા માહુમ્મદીન વ આલેહી" કહે ને જ્યારે પાંચ વરસ પુરા થાય તો કહે કે ખુદાને સીજદો કરે. ને જ્યારે છ વરસ થાય તો તેને નમાઝ સીખાવે; ને જ્યારે સાત વરસ પુરા થાય તો વઝુ અને નમાઝ બરાબર સીખવે ને નમાઝ પાવાની તાકીદ કરે. ને જ્યારે નવ વરસ પુરા થાય તો વઝુ અને નમાઝની વધારે વાકીદ રાખે ને વઝુ નમાઝ તરફ કરે તે ખારો; જ્યારે બચ્ચું વઝુ અને નમાઝ યાદ કરે છે તો ખુદા તેના માખાપને બખ્શી આપે છે.

હંદીસમાં છે કે બચ્ચાને સાત વરસ સુધી રખા આપો, ને સાત વરસથી ચઉદ વરસ સુધી ફરમાન ક્રીતાબ લખવાનું વીજેરે સીખાવે અને ચઉદ વરસ પછી બીજા

• સાત વરસ સુધી અદબ આદબ સારી ચાલચલણ વીગેરે સીખાવો, તો એ એકવીસ વરસ થવાથી જો છોકરામાં સારા આસાર ને દીનદારી વીગેરે તેમાં જુઓ તો તેને વધારે તા-
ર્થીય આપવાની કોશીશ કરો; ને દીનદારી વીગેરેના આસાર ન જુએ તો પછી તેના પરથી હાથ ઉપાડી લીઓ.

ને છોકરી હોય તો તેને પણ મસલા મસાએક દીનની જરૂરી ચીજો સીખવો છઠ વરસની છોકરીઓ થાય તો બનેને એક બીજાનામાં સુવરાવવી નહીં, ને બીજી રીવાયત-
માં છે કે છોકરા છોકરીઓ દસ દસ વરસના થાય તો પછી એક બીજાનામાં ભેગા સુવરાવો નહીં.

હંઝરત ઇમામ જર્મીયેરે સાદેક અં. ફરમાવે છે કે પોતાના બચ્ચાઓને દીનની કેળવણી જરૂરી આપીને હદીસો સીખવો કે બેદીન લોકો તેઓને ફરવી ન શકે.

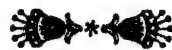
હંઝરત અંલીએ ફરમાવ્યું કે હંઝરત રસુલે ખુદા સં. ફરમાવ્યું કે પોતાના છોકરાઓને તરતા અને તીર મારતા સીખવો; ને એક રીવાયતમાં છે કે જે બચ્ચું આડું ચાલે ને તેજ હોયતો સમજવું કે તે મોટો થવા પછી અકકલમંદ અને ગંભીર થશે.

હંઝરત રસુલે ખુદા સં. ફરમાવ્યું કે જેમ માબાપની તાબેદારી ન કરવાથી છોકરા “અંક” થઈ જાય છે તેમજ માબાપ પણ છોકરાઓથી અંક થઈ જાય છે ને તેઓને પણ ગુનાહ થાય છે, તે માટે માબાપને જરૂર છે કે બચ્ચાઓથી સારી રીતે વરતે, આસાન કામ બતાવે મુશકીલ કામ ન કહે, ને તેઓને ઇજા ન આપે, તેઓથી ખરાબ રીતે ન વરતે.

જે કોઈ પોતાના બચ્ચાને એક બોસો લીએ તો ખુદા તેને માટે એક નેકી લખે છે જે પોતાના બચ્ચાઓને ખુશી કરે તો ખુદા તેઓને કયામતમાં ખુશી કરશે. એક શખ્શ હંઝરતની ખીદમતમાં આવ્યો ને બોલ્યો કે યા હંઝરત મેં કોઈ દીવસ મારા બચ્ચાઓને ખ્યાર ક્યો નથી. ન્યારે તે ચાલ્યો ગયો તો હંઝરતે ફરમાવ્યું કે હું આ શખ્સને જહન્નમી જાણું છું; જેને ખુદાએ બચ્ચા આપ્યા હોયતો તે બચ્ચાઓ સાથે રમત કરીને રાજ કરે.

ને તમામ બચ્ચાઓ સાથે સરખી મોહબ્બત રાખે, પણ હા કોઈ બચ્ચાને તેના ઇલમ અને નેક હોવાના સબબથી વધારે ખ્યાર કરે તો હરકત નથી.

ફસલ ખારમી, નેક ઔલાદનું ફળ.

જાણવું જોઈએ કે છોકરા નેક હોય તો માબાપને ઘણો ફાયદો છે, અને પાછળ કાંઈ પણ કારેખીર કરે તો માબાપને ઘણો ફેઝ પહોંચે છે.

હંઝરત રસુલે ખુદા સં. થી મનકુલ છે કે હંઝરત ઇસા અં. એક કબર તરફથી ની-
કળ્યા તો ખબર પડીકે એક શખ્સને કબરમાં ઐઝાબ કરે છે; પછી બીજે વરસે તેજ કબર તરફથી નીકળ્યા તો તે મધ્યિતને ઐઝાબ કરતા નહતા; તેથી હંઝરત ઇસાએ સવાલ ક્યો, તો પરવરદીગાર તરફથી વહી થઈને જવાબ આવ્યો કે તે મધ્યિતનો છોકરો મોટો થયો ને તેણે એક રસ્તાને દુરસ્ત કરાવ્યો ને એક યતીમને જગ્યો આપી; તેના સબબથી (કે તે છોકરે નેક ઐમલ ક્યો) તેના બાપને બખશી આપ્યો. એ મુજબ ફરમાવીને

હઝરતે ફરમાવ્યું કે ઇનસાનની પાછળ જે સારી ખીરાસ છે તે છોકરો છે કે તેની પાછળ ખુદાની ઇબ્નાદત છે.

એક રીવાયતમાં છે કે જે ફરજદ વગરનો મરી જાય તો એવું છે કે તે લોકોમાં હતો નહીં; ને જે મરી જાય ને છોકરો પાછળ હોય તો તે જીવતો છે સમજવું.

હકીકતમાં જે વીચાર કરીએ તો એમજ છે પણ જે નેક ઔલાદ હોય ને બાપની કમાણી સારા કામમાં વાપરે તો, ને જે હરામ કામમાં વાપરે ને બદ કામ કરે તો માબાપને મરવા પ્રછે નારાજ અને રજીદ થવાનું કારણ છે. ખુદાવદે કરીમે પાંચ પદશાની પુજા આપી હોય તો તેને પોતાની હયાતીમાં સારી રીતે કારેખેરમાં વાપરી લેવી એ કેમ ખબર પડે કે ઔલાદ પાછળથી કેવા કામમાં વાપરશે, પણ હા! એકદમ બચ્ચાઓને બીખૂરી કરીને પણ ન જાય કે તેની ઘણી મજીમ્મત છે.

ફસલ તેરમી, મા બાપના હકનું ખયાન.

જનામે અએઝહેબારી એટલે ખુદાએ તઆલા કુરઆને શરીફમાં ફરમાવે છે. વકંઝા રખ્ખોકા, અહલાતઅખોદુ, ઇહલાઇઅ્યાહો. વખીલ વાલેદયને એહસાના. યાને તારા પરવરદીગારે તમામ બંદઓને વાજબ અને લાઝીમ, હુકમ કર્યો છે કે, કોઈની ઇબ્નાદત ન કરો! પણ ખાસ ખુદાવદે કરીમનીજ ઇબ્નાદત કરો. અને તમો માબાપ સાથે બહુજ મોટા દરજ્જાની નેકી કરો. કેમકે તેઓનો બહુજ મોટો મરતબો છે. અને તેઓનો કેટલો મોટો મરતબો છે, તેની દલીલ કે,

ખુદાએ કુરઆનમાં, પોતાની ઇબ્નાદતની સાથેજ, માબાપ સાથે નેકી કરવાનો હુકમ ફરમાવ્યો છે. હઝરત ઇમામ જઅફરે સાદેક અં ફરમાવ્યું કે, ખુદાએ જે માબાપ સાથે એહસાન કરવાનો હુકમ કર્યો છે, તેનો મતલબ એ છે કે, તેઓ સાથે બલાઈથી ચાલો. અને માબાપને જે ચીજની જરૂરત હોય, અને તને ખબર પડે, તો તેઓ માગેતેની પહેલાં આપ, એટલે તેઓ જે બાબતને ચાહતા હોય, અને હજી તેઓ બોલ્યા ન હોય તેની પહેલાં તેઓની મરજી પ્રમાણે તેઓનું કામ કરી આપ. વળી ખુદા ફરમાવે છે કે, તારા માબાપ અથવા બંનેમાંથી, કોઈપણ જે જરૂર થાયતો, “ફલાતકુંલ, લહોમા ઊફ્ફીન,” એટલે તેઓને “ઉફ્” પણ ન કહો, એટલે તેઓથી ગુસ્સામાં આવી, બીજો બોલતો નહીં પણ જે બહુજ નાનો બોલ “ઉફ્” છે એટલું પણ ન કહો, અને વળી ફરમાવે છે કે, તેઓને ઝીડક (છણક) નહીં. જનામે રસુલે ખુદા સં ફરમાવ્યું કે, જે શખ્શના માબાપ તેનાથી રાજી હશે, તો હું પણ તેનાથી રાજી છું. વળી હઝરતે ફરમાવ્યું કે જન્મત તમારી મા ના કદમની નીચે છે, એટલે તેઓની ફરમા બરદારી, અને તાબેદારીમાં તમારા માટે જન્મત છે. હદીસમાં વારીદ થયું છે કે, બેહીસ્તની ખુશબો પાંચસો વરસના રસ્તાથી આવે છે. પણ જે શખ્શ માબાપને નારાજ કર્યા હશે તે બેહીસ્તની ખુશબો પણ સુધવા નહીં પામે હઝરત રસુલે ખુદા સં ફરમાવ્યું કે, જે કોઈ માબાપને નારાજ રાખશે તો ખુદા તેને કેહશે કે, તું જોઈએ તે અમલ કર, પણ હું તારી બખશીશ નહીં કરું.

• અને હજરત ઇમામ જાઅફરે સાદેક અં ફરમાવ્યું કે, મા, બાપ, મારે તોમણુ તે-
ઓને સખતીથી જવાબ ન આપ. તેઓ સામે બોલ નહીં. અને ખુદાએ ફરમાવ્યું છે કે, મા
બાપ સાથે બહુજ આદબથી નેક વાત કર, અને આજેજીથી વરત, અને તેઓ સાથે
બગાઇ કર નહીં. વળી ઇમામ જાઅફરે સાદેક અં ફરમાવ્યું અગર મુ બાપ મારે તો
કહે, કે ખુદા તમને બખશી આપે. અને જેમ “ગુલામ” પોતાના માલીક સાથે વરતે તે-
મજ મા બાપ સાથે વરત. અને યાદ કર તું, એ દીવસને કે, જે દીવસે તું, લાચાર હતો
ને તારામાં કોઈ જાતની શક્તિ ન હતી તે વખતે તારી પરવરીશ કેવી રીતે કરી છે? ને
કેવી રીતે તને સાંચવતા હતા. વળી હજરત ઇમામ જાઅફરે સાદેક અં ફરમાવ્યું કે,
મા બાપની સામે નજર ભરીને પણ જોવું નહી. પણ બહુજ નરમીથી અને આજેજી
થી તેઓ તરફ નજર કર, અને તેઓના હાથ કરતાં તારા હાથ ઉંચા ન કર, તેઓના
બોલવાથી વધારે અવાજથી બોલ નહી. અને તેઓની આગળ થઇને ચાલ નહીં. ને
તેઓની પાછળ પાછળ ચાલ, ને ગુલામ અને ખીદમતગારની માફક તેઓની પછવાડે
ચાલ. હજરત ઇમામ મુસા કાઝીમ અં ફરમાવ્યું કે, મા બાપનું નામ લઇને બોલાવવું
નહીં; તેઓની આગળ બેસવું નહીં. ને પાછળ બેસવું. અને માબાપને કોઈ ખરાબ કહે; અથવા
ગાળ આપે એવું કામ કરવું નહીં; ખુદા ફરમાવે છે કે, તું ખુદા પાસે દોઝી માગ અને
કહે કે અમે પરવરદીગાર મારા માબાપ ઉપર રહીમ અને મેરખાની કર અને તેઓની
બખશીશ કર, ને એવી મેરખાની કર કે, હમેશા બાકી રહે. અને મા બાપ મોઅમીન હોય
તો કહેવું કે ખુદાવંદા, તેઓને “બેહીસ્ત” માં જગ્યો આપ, અગર મોઅમીન ન હોય તો કહે
કે, ખુદાવંદા તેઓને મોઅમીન કર; હજરત ઇમામ રઝા અં ને કોઇએ પુછ્યું કે, યા
હજરત મારા મા બાપ બેદીન છે તો તેઓ વાસ્તે દોઝી કર? હજરતે જવાબ આપ્યો
કે હા, તેઓ માટે દોઝી કર, ને તેઓ જીવતા હોય તો પણ તેઓ તરફથી સદકા
(ખેરાત) કર, ને તેઓ સાથે નરમાસ કર, કેમકે જનાબે રસુલે ખુદા સં ફરમાવ્યું કે
ખુદાએ મને “રહીમત” ની સાથે મોકલ્યો છે સખતીની સાથે મોકલ્યો નથી.

હજરત ઇમામ જાઅફરે સાદેક અં ફરમાવ્યું કે, માબાપની ફરમાં બરદારી કર, ને
તેઓ સાથે નેદી કર, અને અગર તેઓ હુકમ કરે કે, તારી ઓરતને છોડી આપ, તો છોડીદે, એટલે
તલાક આપ અગર હુકમ કરે તારો માલ આપી દે તો માલ પણ આપ; કેમકે એમ ક-
રવાથીજ ઇમાનદારી છે. “નાજ” કહે છે કે, માબાપના કેહેવાથી ઓરતને તલાક આ-
પવી. તેમાં ફેટલી એક શરતો છે, તે કોઈ ચાલીમને પુછવાથી ખુલાસા સાથે માલુમ પડશે.
અને મેં પોતે કરચલામાં નાઇબે ઇમામ, જનાબે “શીખઝએનુલ” આબેદીન સાદેજ મર-
હુમને, આસરે બસો સવાલ પુછ્યા હતા, તેમાં એક સવાલ, આ, પણ પુછ્યો હતો કે અ-
ગર માબાપ હુકમ કરેકે તારી ઓરત ને તલાક આપ, તો શું તલાક આપવી વાજબ છે?
જવાબ આપ્યો કે વગર કારણે, તાલક હુકમ કરેતો તેઓના કહેવાથી તલાક આપવી વા-
જબ નથી. હા, અગર ઓરતે માબાપની બેઅદબી કરી હોય, ને તોબા પણ ન કરતી
હોય તો પછી તેઓના કેહેવાથી તલાક આપવી જોઇએ.

જાણવું જાઇએ કે માબાપનો હુકમ તમામ કામમાં પાળવો વાજબ છે. પણ જે કેકાણે

કે, ખુદનો હુકમ હુકમો હોય તે દેશો તેઓના હુકમ માનવો હુશીયાર છે, જેમકે અગર માખાપ કહે નમાઝ ન પડ, અથવા તહારત ન રાખ, અથવા વાજીપ રોજો ન રાખ અથવા હંજ વાજીપ અથવા છતાં હંજ કરવાની ના પાડે વીગેરે; એવી આખતોમાં તેઓનો હુકમ પાળવો હુશીયાર અને ગુનાહ છે. પણ ખનતા સુધી, બહુજ મીઠસ અને નરમાસ અને લાચારીથી જવાબ આપવો. જેમકે કોઈનો આપ કહે કે નમાઝ પડીશ નહીં તો એકદમ ગરમ થઈને પોકાર પાડી એમ ન કહે કે, ના, ના, હુતો નમાઝ પડીશ. ખુદનો હુકમ છે, તમો ના પાડો તેમાં શું? એમ ન કહેતાં, એમ કહેકે અએ પીતાજી સાહેબ આપ મને નમાઝ પડવાની ના પાડો છો તેતો ઠીક હું તમારો ગુલામ છું ને જે કામ કરમાવો તે કરવા તાબેદાર હોજર છે. દીલોજનથી આપનો હુકમ બળવી લાવું; તમારા હુકમથી જરાપણ ઉલટું ચાલવા મારી મરજી નથી. પણ જુવો નમાઝ પડવી વાજીપ છે ને તે આપણા પરવરદીગારનો ફરજ હુકમ છે, માટે તેની મના કરો છો તે કેમ થઈ શકે? માટે મેહરબાની કરીને તે આખતમાં મને માફ રાખો, હું ખુબ જાણું છું કે આપને નારાજ ન કરવા બેઠાએ. — પણ આ આખતમાં તમને રાજી રાખવા બજી તો; મારો અક્લાહ પૈદા કરનાર નારાજ થઈ જાય; તો તે મારાથી નહીં બને. મતલબ એકે, ઘણીજ નમ્રતાથી સમજાવે પણ કોઈ રીતે ખુદનો હુકમ તોડે નહીં. હા, સુન્નત કામની ના પાડે તો ન કરે, જેમકે સુન્નત રોજો રાખવાથી માખાપ નારાજ થતા હોયતો ન રાખે વીગેરે.

પણ હાય અફસોસ, કેટલાક રાખશ એવા છે કે, માખાની સાથે નરમાસથી ચાલવું એક તરફ, પણ ઉલટાં માખાપની સામે બોલે, ગાળો આપે છે, તે કરતાં વધારે અફસોસ કરવા લાયક આ આખત છે કે સાંભળવા પ્રમાણે કોઈ કોઈ મા આપને મારે છે. “અદલાહો અકબર” ગઝબની વાત છે, એવા રાખશનો દીન અને દુન્યામાં શું હાલ થાશે? અરે. રે, રે, મા આપની સામે આવાજથી બોલવાનો હુકમ ન હોય, તેના બદલામાં તેઓને મારવું હક વાત તો, આ, છે કે, તેના હાથ સુકાઈ જવા બેઠાએ પણ ખુદ બહુજ રહીમ છે તેથી તરત બદલો નથી આપતો. ખૈર “કલ ક્યામત હોગી.”

અહંવાલ સાતમો.

મોહટા મરતખાવાળી બીબીઓના બીયાન.

તેની અંદર અગીઆર ફસલો છે.

ફસલ પહેલી જનાબે ફાતેમાહ અં ના નુરને જન્નતમાં હજરત આદમ અને હંવાએ બેવાનું બચાન.

મનકુલ છે કે જ્યારે ખુદાવદે કરીમે હજરત આદમ અં મે પેદા કર્યા, તો તેઓ

એકલા નમુનએ તેથી તેઓની ડાબી બાજુથી જતામે હંચાને પેદા કર્યો, પછી બને જણ જન્નતુલ શીરદૌસ અને બેહીસ્તના બગીચાઓમાં ફરવા લાગ્યા; ને ખુદાવદે કસીમની બ નાવેલી ચંબળએય ચીજોની સચેર કરતા હતા, ને આધિનાની અંદર પેતાના ચેહરા પણ જોતા હતા, ને પોતાની ખુબસુરતી અને રૂપાળાપણું જોઈને આપસમાં કેહતા હતા કે આપણું કરતાં વધારે ખુબસુરત કોઈને ખુદાએ બનાવેલ હશે કે નહીં.

જ્યારે એ મુજબનો ચીચાર તેઓના થયો તો ખુદાવદે તરબીલાએ જીખરફલિ અ-
મીનને તેઓ પાસે મોકલ્યા, જીખરફલે આવીને કહ્યું કે ઓ આદમ તમારા દીલમાં જે
વાતુ યુજરી તે ખ્યાલની પાક પરવરદીગારને ખબર પડી છે, ને હુકમ કર્યો છે કે તમે બે-
હીસ્તમાં ફરો એટલે તમારા સવાલનો જવાબ મળી આવશે.

આ સાંભળીને હંઝરત આદમ અને હવ્વા બને જણ જન્મતના બાગ બગીચામાં
વળી ફરવા લાગ્યા; ફરતા ફરતા એક ઠેકાણે નીકળ્યા તો ત્યાં એક મોહટું આલીશાન
ફકત રાતા હીરાના એકજ દાણાનું બનેલું મકાન જોવામાં આવ્યું, તેની ભીતો લીલા
ઝમરદની બને છાપર સફેત મોતીનું હતું; તેની અંદર પરચાર ફીરોજનો ને તરાહ તરાહના
જવાહરાત અને સોનાથી નકશ કરી ચીતરેલ હતું. પણ તે મકાનનો દરવાજો બંધ હતો.
તે જોઈને બનેએ જીખરફલિને પુછ્યું કે ઓ જીખરફલિ આ દરવાજો બંધ છે, તો તેની
અંદર શું ચીજ અને બેદ હશે તે બયાન કરો.

આ સાંભળીને જીખરફલે કહ્યું કે તેના બેદની મને પણ ખબર નથી, ને બ્યારથી
મને ખુદાએ પેદા કર્યો તે વખતથી હું આ મકાનને જોઉં છું, મારી ઇમ્મરની ગણતરી હું
જાણતો નથી પણ એટલી ખબર છે કે એક સીતારો એક ફલકના ખુણામાં છે ને તે સી-
તારો ત્રીસ હજાર વરસે એક વખત ઉગે છે ને ફલકની અતરાફ સચેર કરે છે, તે સીતા-
રાને ત્રીસ હજાર વખત મેં જોગતા જોયો છે, તો એટલી મોટી ઇમ્મર હોવા છતાં આ
મકાનની અંદરના બેદની મને ખબર નથી.

તે વખતે હંઝરત આદમે પરવરદીગારે આલીમની દરગાહમાં દોઝ્યા કરી કે અએ ખુ-
દાવદા આ મકાનના અંદરના બેદથી મને આગાહ કર; તે વખતે રખપુલ હઝૂત તરફથી
આવાજ આવી કે અએ જીખરફલિ આ મકાનના દરવાજાને ઉઘાડો તે વખતે જીખરફલે ખુ-
દાનો હુકમ થવાથી દરવાજો ઉઘાડ્યો; ને આદમ અને હવ્વા બને જણ અંદર દાખીલ
થયા, તો જોયું કે તેની અંદર એક રાતા યાકુતનું તખ્ત છે; ને તે વખતે ઉપર એક
છોકરી આરામ ફરમાવે છે, ને એવી તો ખુબસુરત હતી કે તેઓના ચેહરા પર નજર
ઠેહરી શકતી ન હતી; માથા ઉપર લીલા તુરનું એક તાજ હતું ને લીલા ઝખરજુદનો
હાર ગળામાં હતો, ને કાનની અંદર જોયા તુરાની મોતીના બે લોલક હતાં, ને તખ્તની
અતરાફ તેજવાળા અમકતા સીતારા અને બહુજ રૂપાળીઓ હજાર હંફાઓ અદખ માટે
હાથ બાંધીને બેસીયો છે. જ્યારે આદમ અને હવ્વાએ એ તુરાની સુરત એવી ઈજ્જતોશાન
સાથે જોઈ, તો હૈયતના સખબથી કે આ કોણ હશે? એકદમ સીંજદમાં ગયા. ને બોલ્યા
કે આ સુરતની સામે આપણે ઉભા રહેવાને લાયક નથી; પછી જીખરફલે પુછ્યું કે ઓ

આદમ તમે જાણો છો કે આ કોણ છે ? આદમે જવાબ આપ્યો કે અમે જાણતા નથી, પણ કોઈની ક્ષતિ નથી કે તેઓને જોઈ શકે, તમે કહો કે કોણ છે ?

જીવરક્ષિને ખુલ્લવદે કશીમ તરફથી ખબર મળવાથી જવાબ આપ્યો કે આ મુરત હંઝરત મોહંમદ મુસ્તાફા સલવલ્લાહો અંલયહે વખાલેહી વસલ્લામની દીકરી જનામે ફા-તેમાહ અંલયહીસ્સલામની મુરત છે. તે જીવરક્ષિનાની ખરકતથી તમેને મને અને તમામ ઘોળેને ખુદાએ પેદા કરી છે, ને તે મોઅમ્મુમાના વાલીની શાનમાં ખુદાએ ફર-માવ્યું છે કે “લવલાક લમા અંલકંતુલ અફલાક,” એટલે અમે મારા હંખીબ અમર હુ ન હતે તો કોઈને પણ પેદા ન કરતે. પછી હંઝરત આદમે પુછ્યું કે અમે જીવરક્ષિ એ બીબીના સર મુખારક પર નુસની તાજ છે તે શું છે ? જવાબ આપ્યો કે એ તાજ હંઝરત મોહંમદ મુસ્તાફા સં છે, કે તેઓના વાલીદ (બાપ) થાય છે. વળી પુછ્યું કે તેઓના ગળામાં જે ઉંચો હાર છે તે શું છે ? કે તેના તુર પર નજર નખાતી નથી, જવાબ આપ્યો કે એ હાર તે બીબીના શાવહુર (ધણી) હંઝરત અંલી અં છે. વળી પુ-છ્યું કે કાનમાં જે લોલક બહુજ ઉંમદા અને તેજદાર છે તે શું છે ? જીવરક્ષિ કહ્યું કે એ બંને તે બીબીના ફરજદે દીલબંદ હંસન અને હુંસએન અં છે.

પછી આદમે પુછ્યું કે આ જીવરક્ષિના કોણ લોક છે ? જવાબ આપ્યો કે તે ત-મારી નસલની અંદરથી દુન્યામાં જન્મ પામશે. પણ તેઓનો એવા અસ્તમો છે કે અમર તે જીવરક્ષિના ન હતે તો ન તમે હતે ન ચલાએકા હતે, ન આસમાન, ન અર્ધ ન કુ-રસી, ન સીતાસ ન જમીવ હતે. તો અમે આદમ તમે તે જીવરક્ષિનાના નામ માદ કરો કે વખતે કોઈ દીવસ તમેને કામ આવે; હંઝરત આદમે કહ્યું કે મને તેઓના નામ માદ કરાવો તે વખતે જીવરક્ષિ કહ્યું કે “મોહંમદ” “અંલી” “ફાતેમાહ” “હંસન” “હુંસએન” આ સાંભળીને હંઝરત આદમે એ પંચતને પાક અં ના નામ મુખારક જ-વાનથી બે વખત લીધાને પોતાના દીવમાં માદ રાખ્યા, ગોમા કે બનો દીવ પર લખી લીધા.

પછી હંઝરત આદમે જીવરક્ષિને કહ્યું કે મને એક સવાલ પુછવો છે, જીવરક્ષિ કહ્યું કે પુછો. હંઝરત આદમે કહ્યું કે આ બીબીના કાનમાં બે ગોશવારા (લોલક) જે બે ફરજદો છે પણ ને બંને એક રંગના નથી એકનો લીલો રંગ ને બીજનો સોતો રંગ છે તેનું શું કારણ હશે ? જ્યારે આ સવાલ સાંભળ્યો તો જીવરક્ષિ રોવા લાગ્યા ને કહ્યું કે ઓ આદમ તમારી આલાદમાં કેટલાક માણસો જુદમ અને હંસદ કરશે ને કીના કપટ રાખશે, ને ગુમરાહ બેદીન થઈ જશે, ને એવો વખત આવશે કે આ જીવરક્ષિનાથી નાહાક દુશમની કરશે, એટલે સુધી કે એ બંને ભાઈ માર્મસુમ (બેગુનાહ) ને શહીદ કરશે. (મારી નાખશે) કે જોનો લીલો રંગ છે તેને ઝેર ખવરાવીને શહીદ કરશે ને તેથી આખરી વખતે તેનું બદન લીલું થઈ જશે, અને બીજને જુદમથી મેહમૂન બોલાવી ભુખ્યા ખાસા તલવારથી મારીને શહીદ કરશે ને તેથી જખમના લોહીના સખબથી તેનું બદન સંતું થઈ જશે.

આહ જ્યારે આ કલામ સાંભળ્યા તો હંઝરત આદમ અને હંબા અં રોવા લાગ્યા

ને બહુજ રોવા, એટલે સુધી કે પોતાના પેદા થયેથી બેઝાર થયા; ને રોઈ રોઈને આંખો ટપા લાગ્યા; (મનકુલ છે કે પહેલું રોવાનું તે વખતથી સાર થયું છે.) ને આદમ અને હંવાને રોતા બેઠને આસમાન અને બેહીસ્તાના મલાઓકાઓ રીઝવાનો અને ફેરીઓ રોવા લાગ્યા; ને તે દીવસે હંઝરત આદમ અને હંવા ગમી કરીને બેઠા, તેથી પુદ્ગલ્લે કરીને મલાઓકાની સફાઈને તેઓ પાસે તબીબીયત (ખરખરો) કરવા માટે મોકલ્યા, તેઓએ બનેને ધણોજ દીવાસો આપ્યો ને સંખરના કલામ કહીને તે ગમી દૂર કરી. પછી બેહીસ્તાના ખામ અને બગીચાઓમાં ફરવા લાગ્યા;

હવે આદમ અને હંવા તો એ મુજબ અંઓશ અને આસમ કરતા હતા, પણ હાલ લીસ સંએતાન મલકેન કે તેણે હંઝરત આદમને પુદ્ગલે કુકમ થવા છતાં સીજો નહીં કરેલ ને તેના પર લાઘ્યનત ઉતરેલી, તેથી તે તેઓની દુશ્મની કરતો હતો ને કોઈ મવકો તમાસતો હતો; તેથી એક વખત બેહીસ્તામાં ગયો, તો પહેલી ચોક્કી સાંખની ને બીજી ચોક્કી મોરની હતી, તે બંનેને ફરેખ આપીને બેહીસ્તાની અંદર જનાબે હંવાની પાસે ગયો, ને હંવાને ફરેખ આપીને જે જાડનો મેવો ખાવાની પુદ્ગલે મના કરેલી તે ખાવા વીશે કહ્યું, ને બોલ્યો કે આ મેવો બહુજ સારો અને મીઠો છે ને તેના જેવો લીજનતવાળો બીજો કોઈ મેવો નથી, હંવાએ કહ્યું કે મેં આદમ અં થી સાંખનું છે કે તે ખાવાની અમેને પુદ્ગલે મનાઈ કરેલી છે, શંએતાને કહ્યું કે તમે કહો છો તેમ નથી, માટે તમે જરા ખાઈ જુઓ ને તપાસો કે મારી વાત ખરી છે કે ખોટી ? પછી હંવાએ તે ફળ ખાધું ને હંઝરત આદમ અં આગ્રા તો તેઓને પણ વાત કરી આદમે પ્રજા તેમાંથી એકાદ ઘણો ખાધો, (કહે છે કે તે ફળ ઘઉં હતું.) બીજી રીવાયતમાં છે કે શંએતાન મલકેન હંઝરત આદમ અં ની પાસે આવીને રોવા લાગ્યો, હંઝરતે પુછ્યું કે શા માટે રોઈ છે? તેણે જવાબ આપ્યો કે તમે મરી જશો ને તમારી નેઅંમતો આલી જશે તેથી મને રોવું આવે છે; આદમે પુછ્યું કે તેના ઇલાજ શું છે ? જવાબ આપ્યો કે આ ઘઉંનું જાડ છે તેમાંથી ખાઓ તો હમેલા કાયમ બેહીસ્તામાં રહેશો, આદમે કહ્યું કે એ જાડનો મેવો ખાવાની અમેને મનાઈ છે, શંએતાને પુદ્ગલે કસમ ખાધો અને બોલ્યો કે તમે કહો છો તે આ જાડ નથી. આદમ અને હંવા એમ સમજ્યા કે પુદ્ગલે કસમ ખોટી ખાય નહીં તેથી તેના ફરેખમાં આવીને તે જાડનો મેવો એટલે ઘઉં ખાધો.

જ્યાં હંઝરતના પેટમાં તે ઘઉંનો ઘણો ગયો ત્યાં તેજ વખતે પેટ દુખવા લાગ્યું અને કરામતનું તાજ માથા પરથી પડી ગયું, ને શરીર પરથી કપડા નીકળી પડ્યા, તેમજ હંવાના પણ કપડા નીકળી ગયા, ફેરાઓ ગીલમાનો તેઓ પાસેથી બાગી ગયા પછી બંને જણ રોવા લાગ્યા. (આ રોવાનું બીજી વખત હતું) ને પોતાનું બદન છુપાવવા માટે કોઈ ચીજની તલાશ કરી પણ કોઈ મળ્યું નહીં, પછી બેહીસ્તાના જાડના પાંદ ઉપર નજર કરી તો તે પાંદથી અંગ છુપી શકે એવા હોવાથી ક્ષેવા ગયા તો તેની ડાબો ઉંચી થઈ ગઈ, કે હંઝરતે પુદ્ગલે મના કરેલી ચીજ ખાધી તેથી તેની મદદ ન કરવી, પછી હંઝરત આદમ અં અંજરના જાડ પાસે ગયા, અંજરના જાડે જોયું કે હંઝરત આદમ અં નો એવો મોહરો મરતોયે તે યુરુગી હોવા છતાં જે અવી ખરાબ હાલતમાં આવી ગયા તે બેઠને

રહમ આવી, ને તેઓની આગળની ખુરશીના સખખથી પોતે નમી ગયું કે આદમ પાંદ લઇને પેહર, તે વખતે આદમ અને હવ્વાએ તેના પાંદ તોડીને પેહર્યા ને તેના માટે ક્ષેમી કરી;

પ્રુદાવડે કરીમે આદમની દેઆ અજરના આડ માટે કયુલ કરીને અજરના અને પ્રુદાવડે કે અએ આડ બેહીસ્તાના તમામ આડાએ આદમને પાંદ આપ્યા નહીં ને તે પાંદ શા માટે આપ્યા ? અજરના આડે જવાબ આપ્યો કે અએ પરવરદીગારા તે હજરત આદમ એં ની સાથે જે ઇજ્જત અને તવકીરથી વસ્તેલ તે મેં જોઇ હતી, ને આ વખતે તે ઇજ્જતના મુકબેલામાં અવી ખરાબ હાલત જોવાથી મને રહમ આવી, ને તેથી મારા પાંદ આપ્યા, તે છતાં પણ અગર આ કામમાં મારી ખતા ગણતો હોતો મને માફ કર હું તૌબા કરું છું.

આ મુજબ કેહવાથી પરવરદીગારે આલમના દરબારમાંથી આવાજ આવી કે અએ આડ તે આમારી ખુરશી અને ઇજ્જત કરેલી તે પરથી આ કામ કર્યું તેથી તારી ખતા માફ કરી આપી, એટલુંજ નહીં પણ તારા મેવાને શીરીન (મીડો) કમોડને આગ તારા પર હરામ કરી,

પછી હજરત આદમને સાપ ઉપર અને હવ્વાને મોર ઉપર બેસારીને બેહીસ્તામાંથી કાઢી મુખ્યા. (પ્રુદાની મસલેહત હતી કે આદમને બેહીસ્તાની અંદરથી જમીન પર મોકલે, અગર એવો ખતાવ ન ખતે તે પોતે હુકમ કરતે કે દુનીઆમાં મારા તરફથી જઈને રહો કે ખલકેત વસાવવીછે વીગેરે.) આદમ એં સરાંદીપના પહાડપર જે હીંદુસ્તાનની અત-સાફ છે ત્યાં ઉતર્યા, હવ્વા એં હીજ્જતના મુલકમાં યમનની પાસે ઉતર્યા, આદમ અને વજીની વચમાં ૫૧૦૦ એકાવનસો માઇલનું છેડું હતું, આદમ એં ત્યાં ઉતરીને બેહીસ્ત અને હવ્વાની જુદાઈમાં રોવા લાગ્યા, એટલે સુધી કે આળીસ વરસ સુધી રોવા; મેં એ મુદતની દરમીયાનમાં આવતું પીવાનું દુઃખ અને મુસીબતના સખખથી તમામ શરીર ગળી ગયું; હજરત આદમનો એ હાલ જોવાથી ને પોતાપર પ્રુદાનો ખાફ ગાલેખ થવાથી જમીન અને આસમાનના ફીરીસ્તા ધખરાવા લાગ્યા. ને અંરશો કુરસી જમીન અને આસમાનના ફીરીસ્તા માથા ઉઘાડ કરીને પરવરદીગારની દરગાહમાં આજેઝી કરવા લાગ્યા, ને કેહતા હતા કે પરવરદીગારા તુ રહીમ અને કરીમ છો તું તવખાને કયુલ કરનાર છો અમે નથી જાણતા ને તું જાણે છે, ને અમારી શક્તિ નથી કે આદમની શફાઅત કરીએ, તોપણ તેને તેં નકામા પેદા કરેલ નથી, માટે અમારા આ બેઅદબી ભરેલા કેહવા પર રહમની નજર દેખાઈ તેઓને તું જન્મત આપ,

આ મુજબના ફીરીસ્તાઓના કલામ સાંભળીને પરવરદીગારે આલમની રહમતના દરખાને નીચે આદમને, ને જખરઇલને દુઆવ્યું કે અએ જખરઇલ આદમને સંભાળો, તેજ વખતે જખરઇલ જમીન ઉપર નાઝીલ થયા ને સરાંદીપના પહાડ ઉપર જઈને આદમને જોમાકે અમારું થઈ ગીએલા પડ્યા છે, ને આલવાની શક્તિ છે તેમ ન આપમાં નુર છે ગોસ્ત ગળીને હાડકા રહી ગયા છે, ખહુજ રોવાના સખખથી આંખમાં જખમ થઇ ગી-એલ; તજજ જઈને જખરઇલે પ્રુદાવડે કે એ આદમ કેવો હાલ છે? હજરતે જખરઇલને એમણ્યા પણ દરમના સખખથી જવાબ આપ્યો નહીં; વગી જખરઇલે મેહેરબાની અને નરમાસથી કહ્યું કે અએ આદમ જન્મતની અંદર જે નામ મુબારક સંખવેલા તે યાદ છે?

જવાબ આપ્યો કે અએ જીબરહલ આ વખતે મારા ધ્યાનમાં કાંઈ નથી; તે વખતે જીબરહલે ફરીને પંજતને પાક અં ના નામ બતાવ્યા, તે વખતે આદમે દોઝા કરી કે અએ પરવરદીગારા બેહુરમતે “મોહમ્મદ” “અલી” “ફાતેમા” “હસન” હુસએન” આ બંદએ યુનેહગારને બખશી આપ, એમ કહીને એટલું રાયા કે બેહોરા થઈ ગયા;

હજુ એ કલામ પુરા થયા ન હતા કે એકદમ ખુદાએ જીબરહલને ખીતાબ કર્યો કે આદમને કહો કે તમારાથી જે બેહતર કામ તરક થીએલુ તે માફ કર્યું ને બખશી આપ્યું તે વખતે જીબરહલને આદમ અં ને ખુશખબરી આપી કે એ પંજતને પાક અં ના ના મની બરકતથી ખુદાવંદે કરીમે આપથી બેહતર કામ તરક થીએલાને બખશી આપ્યું.

જ્યારે એ ખુશખબરી આદમે સાંભળીતો સીજદામાં ગયા, ને સીજદામાં ઘણી વાર લગાડી જ્યારે સીજદાથી માથું ઊપાડ્યું તો એહરો નુરાની થઈ ગયો હતો ને તમામ તરાહથી તનદુસ્ત થઈ ગયા, વળી બીજો સીજદો કર્યો- ને માથું ઊપાડ્યું, તે વખતે ચારે તરફ અજવાળું જોયું તેથી જીબરહલને પુછ્યું કે આ મુજબ અજવાળું તો પેહલે ન હતું ? જીબરહલે જવાબ આપ્યો કે તમારાથી બેહતર કામ તરક થીએલું તેના સખબથી દુનીઆમાં અંધારું થઈ ગયું હતું, ને તમેએ તેથી તવબા કરી તો અજવાળું થયું, ને આદમે બે સીજદા કર્યા તેથી બે રકાત નમાઝ પડ્યાતો હુકમ થયો, ને ત્યાંથી આદમને અંરફાતમાં લઈ ગયા ને હવ્યાને ત્યાં મેળાવી આપ્યા, તેથી તે જોતું નામ અંરફાત થયું.

“નાજ” કહે છે કે હઝરત આદમે જે મના કરેલું ફળ એટલે એક રીવાસત મુજબ તે ઘઉં ખાધાતો તે મનાઈ હરામ તરીકે ન હતી પણ બેહતર તરીકે હતી, ને બેહતર કામ તરક કરવાથી કાંઈ યુનેહગાર થતા નથી, તો જાણવું કે હઝરત આદમ અં થી તે આખર સુધી તમામ પયગમબરો ગુનાહથી પાક પાકીઝા છે, તેઓથી જાણીને અથવા ભુલથી ગુનાહ થીએલ નથી અને મોહટા દરજવાળા માણસોથી બેહતર કામ તરક થાય તેને તેઓ ગુનાહની જેમ ગણતા, ને ખુદા પણ તે કામની સજા તેઓના દરજા મુજબ કરેલો કે એથી કામ પણ તેઓથી થવા ન જોઈએ, દુનીઆમાં જીવો કે હલકી કામ ના માણસો આપસમાં હસતા હસતા ખરાબ ગાળો એક બીજાને આપે તો તેઓએ ખરાબ કામ કર્યું નહી કહે, પણ કોઈ બલા માણસો મોટા હુદાવાળા અગર જરા ખરાબ સુખન જ્યાનથી કાઢે તો કેહશે કે આણે બહુજ ખરાબ કામ કર્યું વીગેરે.

ફસલ બીજી જનાબે ફાતેમાહ અં ની શાદીનું બયાન,

હઝરત ઇમામ મોહમ્મદ બાકેર અં થી મનકુલ છે કે જે વખતે જનાબે ફાતેમાહ અં ની, નવ વરસની, ઉમર થઈ, તે વખતે ખુદાના હુકમથી, જીબરહલ અં જનાબે રસુલે ખુદા, સં ની પાસે આવ્યા, અને કશું કે અએ રસુલે ખુદા હકતઆલા તમને સલામની બાદ હુકમ કરેછે કે અએ મારા હબીબ (દોસ્ત) તમારી દુખતરે (દીકરી) નેક અખતર, જનાબે ફાતમા અં ની શાદી કરી આપ અને એક નુરને બીજા નુર સાથે મેળ-

વી આપ. પછી આપસમાં, કેટલીએક વાતો કરીને જીવરહિલ ચાલ્યા ગયા પછી બીજે દી-
વસે સવારના જનાએ રસુલે ખુદાએ સુખહની નમાઝ બાદ મસજીદમાં, અસહાબો તરફ મો-
દુ કરીને ફરમાવ્યું; કે મને ખુદાવદે કરીમનો હુકમ થયો છે, કે ફાતેમાહ અં ની શાદી
કરી આપુ, અમ્મદુલ્લાહ બીન અબ્બાસે પુછ્યું, યા હઝરત તમો ફાતેમાહને અસહાબને
આપશેા યા બાદશાહને આપશેા યા અમીરને ?

હઝરતે જવાબ આપ્યો કે ન બાદશાહને, તેમ ન અમીરને, ન અસહાબને, કોઇને
નહીં આપુ, પણ જેના માટે ખુદાવદે કરીમ, હુકમ કરશે તેને આપીશ. જે વખતે અ-
સહાબોએ આ મુજબ સાંભળ્યું તો સરવેના દીલ લલચાયા; પછી રાતને વખતે અખુબ-
કરે પોતાને માટે પેગામ મોકલ્યો; અને સવારે ઉમરે એક શખ્શને મોકલ્યો, થોડીવાર
પછી, ખાલીદે કોઈ શખ્શને મોકલ્યો. તેની બાદ બસીર અનસારીએ પોતા માટે કેહવ્યું.
હાંસકલામ, એટલા અસહાબોએ માગા મોકલ્યા કે એક અઠવાડિયામાં, એક હજાર સા-
તસો, માણસોની સંખ્યા થઈ, અને જનાએ રસુલે ખુદાએ તમામને એજ જવાબ આપ્યો.
કે ફાતેમાહ અં ની સગાઈ વાસ્તે બીલકુલ મારો ઈખતીયાર નથી, પણ ખુદાવદે કરીમ,
સુખત્યાર છે. જેના સાથે હુકમ કરશે તેની સાથે શાદી કરી આપીશ, પછી અબ્દુરરહ-
માન બીન ઔફ કે તે અસહાબોની અંદર મોહટા અને માલ દોલતવાળો હતો, જેમકે
તેના હાલમાં લખ્યું છે, કે એક હજાર માણસો તો ફક્ત બાર ગામની ઉધરાણી ઉપર રહે-
તા હતા, અને એકહજાર “ગુલામ” પોતાની ખીદમતમાં રાખતો હતો, અને ત્રણસો વે-
પારી તેના તરફથી તીજરત કરતા હતા; અને “મદીના”, “તાએફ” અને “શામ”, વી-
ગેરે ગામોમાં તેની ત્રણસોને પચાસ દુકાનો હતી, અને હરએક દુકાન ઉપર તેના ગુમા-
સ્તા અને માણસો રહેતા હતા.

આખર મતલબ મજકુર અબ્દુરરહમાને પણ પોતા માટે જનાએ રસુલે ખુદા સં
પાંસે માચુ લઇને એક માણસને મોકલ્યો, તે શખ્શે હઝરત પાંસે આવીને જનાએ ફાતેમા
અં ની માગણી કરી, તે સાંભળીને જનાએ રસુલે ખુદા સં ચુપ થઈ ગયા અને કાંઈ
પણ જવાબ આપ્યો નહીં તેથી તે શખ્શ ચાલ્યો ગયો, અને અબ્દુરરહમાનને હકીકત
બયાન કરી તેથી અબ્દુરરહમાન સમજ્યો કે હઝરત ચુપ રહ્યા તેથી માલુમ પડે છે કે
મારી સાથે શાદી કરી આપવા રાજી છે,

આ વીચાર કરીને જનાએ રસુલે ખુદાની ખીદમતમાં, પેગામ મોકલ્યો કે જેટલો
માલ, ઘોડા, ગાંટ, ગાયો, અને બકરાં, મારી પાસે છે, તે તમામ તમારી દુખતરે નેક
અખતરની “મેહરમા” આપુછું; અને એટલો માલ અને અસખાબ તમારી ખીદમતમાં
મોકલીશ, કે જેની ગણતરી મુશકીલ થઈ પડશે. આ સાંભળીને હઝરત ગુસ્સે થયા. ને અબ્દુર
રહમાનને બોલાવીને જમીન ઉપરથી એક મુઠી કાંકરા લઇને તેના બોળામાં નાખ્યા, “રાવી”
કહે છે, કે તે કાંકરા બ્યાં સુધી જનાએ રસુલે ખુદાના હાથમાં હતા ત્યાં સુધી ખુદાની
“તસખીહ” પડતા હતા, અને જે વખતે અબ્દુરરહમાનના બોળામાં ગયા, તો ગાંચી
કીમતના મોતી થઈ ગયા; પછી આપે ફરમાવ્યું કે આ લઈજા; કે તારી દોલતમાં વધારો

• થશે, અને અંએ અબ્દુરરહમાન મેં કેટલી વખત કહ્યું કે આ કામ ખુદના હાથમાં છે, મને તેમાં કાંઈપણ દખલ નથી.

અને તેણે જીખરધલ અં સાથે કહેવરાવ્યું છે, કે તુરને તુરની સાથે મેળવી આપ, તો એક તુર તો ફાતેમાહ અં છે, અને જેની સાથે શાદી કરી આપુ, તે એવો આલીશાન હોવો જોઈએ કે, જેને ખુદાએ તુર ફરમાવ્યું છે, તો માલ, જવાહર, અને મોતીથી કાંઈ તુરપણું મળતું નથી એટલે જેની પાસે નાણું હોય, તે કાંઈ તુરમાં ગણાતો નથી, કસમ છે ખુદાવદે કરીમની, કે અગર કોઈ શખ્શ, હવે પછી આ બાબતમાં, મને કાંઈ પણ કેહશે તો, હું ખુદા પાસે તેની શિકાયત કરીશ, પછી તેજ રાત્રે જીખરધલ અં નાજીલ થયા, અને કહ્યું. કે, યા રસુલે ખુદા સં ખુદાવદે કરીમે તમોને સલામ બાદ હુકમ કર્યો, કે જુમાની રાત્રે “ઝોહરા” નામનો સીતારો જે શખ્શના ધર ઉપર ઉતરે, તેની સાથે જનાળે ફાતેમાહ અં ની શાદી કરી આપો, કેમકે મેં પણ ફાતેમાહ અં ને તેજ શખ્શને આપી છે, બીજે દીવસે જનાળે રસુલે ખુદા સં મીમખર પર ગયા, અને ફરમાવ્યું કે “અધ્યોહાસ.” (અંએ લોકો) તમોને ફાતેમા અં ની ખાહીશ હતી, તો મને ખુદા તરફથી “વહી” નાજીલ થઈ છે, કે જુમાની રાત્રે જે શખ્શના ધરના કોઠા ઉપર સીતારો ઉતરશે તે શખ્શને હું ફાતેમાહ અં ને આપી ચુક્યો છું, ને મારી તરફથી તેમના “નીકાહ” થઈ ગયા છે, તો તમે પણ તેની સાથે નીકાહ કરી આપો, તે વખતે એક શખ્શે પૂછ્યું કે યા હઝરત, તે શખ્શ તમારા અસહાયમાંથી છે કે બીજે? હઝરતે જવાબ આપ્યો કે, અસહાયમાંથી છે, આ સાંભળીને વળી તમામ અસહાયોને લાલચ લાગી અને જુમાની રાત્રે અસહાયોએ પોતાના ધરોને સજુગાર્યા, ને ઉદ, અં-મખર, અને કસ્તુરી, ની ખુશખો કરી, અને કાકુરીની બતીયો, દીવા અને મશાલોની રોશની કરી, અને તરેહના પરદા અને બીજાના બીજાવી તઈયાર થઈને બેઠા, જનાળે રસુલે ખુદા પણ નીમાઝની બાદ, પોતાના સેહનમાં આવ્યા, અને આસમાન તરફ સીતારાની રાહ જોતા હતા, અને તમામ લોકો પણ ધરના કોઠાપર ચડીને જોતા હતા, પછી જનાળે રસુલે ખુદા સં ધરના કોઠાપર ગયા, અને આસમાન ઉપરથી સીતારો કેવી રીતે અને કોના ધરપર ઉતરે છે, તે જોવા સાથે જનાળે ફાતેમાહ અં પણ જનાળે રસુલે ખુદા સં ની પછવાડે ગયા, પછી અડધી રાત થઈ ત્યારે “ઝોહરા” નામનો સીતારો, આસમાનથી નીચે ઉતરવા લાગ્યો, અને તેને જોઈને ફાતેમા અં “અહલાહો અકખર” કહેવા લાગ્યા, જે વખતે ચોતરીશ વખત, કહી રહ્યા, ત્યારે તે સીતારો નીચે ઉતરી રહ્યો, અને તમામ કોઠા ઉપર, ફરવા લાગ્યો ને જે વખતે હઝરત “અલી” અં ના, કોઠા ઉપર પોહ્યાં, તો ત્યાં ઉતરી પડ્યો ને કોઠા પરથી સેહનમાં જઈને, હઝરત અલી અં ને સલામ કરી અને મુખારક બાદી આપી. જે વખતે જનાળે ફાતેમાહ અં નેયું કે સીતારો હઝરત અલી અં ના ધર ઉપર ઉતર્યો તો કહેવા લાગ્યા કે શુંકર છે પાક પરવરદીગારનો કે, હું પોતાના ખાનદાનમાંથી, પરાયા લોકના ધરમાં નહીં ગઈ, અને તેના શુકરમાં “અલહમદોલીલલાહ” કહેવા લાગ્યાં અને જે વખતે, તેતરીસ, વખત, કહી રહ્યા ત્યારે, તે સીતારો, પાછો આસમાન તરફ જવા લાગ્યો અને તે સીતારાની એટલી રોશની હતી, કે અધારી રાત

શ્રેષ્ઠ જેવી લાગતી હતી, પછી તે સીતાસાથી એક અનન્ય તરાહનો અવાજ થયો, અને જે રસ્તેથી આવ્યો હતો, તે રસ્તે ચાલતો થયો, અને તે સીતારાને અને તેની રાશનીને જોઈને જનાખે, ફાતેમાહ અં અનન્ય થયા. અને “સુખાહાનલલાહ”, કેહવા લાગ્યા, અને તેતરીસ વખત કહી રહ્યા ત્યાં તે સીતારો આસમાન ઉપર ચાલ્યો ગયો. પછી સીતારાને આસમાન ઉપર જતો જોઈને, સરવે લોકોની ઉમેદ ટુટી ગઈ; અને જે વખતે ગુમેરાતની રાત આવી, ત્યારે જીખરદલ અં નાજલ થયા, અને કહ્યું કે મારસુલે ખુદા, ખુદાવદે કરીમે ખેહીસ્તાના ખબનદારોને હુકમ કર્યો છે, કે ખેહીસ્તાને શબ્દગારે, અને “તુખા” અને “સીદરા” નામના ઝાડને હુકમ કર્યો છે કે, તરેહ તરેહના પોશાક, પોતાની અંદરથી કાઢે, અને “હુરાને” હુકમ કર્યો છે કે ખેહીસ્તાની અંદરથી તરેહ તરેહની, ખુશબો, અને અંતર બાહર લાવીને ચારે તરફ ફેલાવી આપે, અને “માસીન”, “હામમીમ” અને “તાસીમ”, ની સુરાહ, પડે, અને ફીરીસ્તાઓને, હુકમ કર્યો છે કે, ચોથા આસમાન ઉપર ભેગા થાય, અને “ખએતુલ માઅમુરના” ચોકમાં નુસ્ની કુસ્સી તદ્દયાર કરી રાખે, અને તમામ ફીરીસ્તામાં “રાહીલ” નામનો “ફસીહ” (ખહુજ સારા કલામ બોલનાર) એક ફીરીસ્તો છે, તેને હુકમ કર્યો છે કે, તે નુસ્ની, કુસ્સી ઉપર, બેસીને “ખુતબો” પડે, અને ખુદાવદે કરીમે ફરમાવ્યું કે અએ મલાએજ, સાક્ષી રહોકે, મેં મારી “કનીજે” ખાસ ફાતેમાહ એહરાને, મારા “વસી” અને મારા હબીબના, “વસી” ને આપી છે, તે વખતે, તુખાએ પોતાની અંદરથી, જનાખે ફાતેમાહ અં ના નામ ઉપરથી “નીસાર” સદકા તરીકે એવરને વીખેર્યા, ને હુસેએ વીણી લીધા, ને તે નીસાર કયામત સુધી, એક બીજાઓને હદીયા તરીકે મોકલશે; અને ફખર કરશે કે આ ફાતેમાહ એહરા અં ની શાદીનો “નીસાર” છે, અને વાદળાને હુકમ કર્યો કે, કસ્તુરીના તુમાર લાવે, ફીરસ્તોએ અરજ કરીકે, ખુદાવદા આ તુમાર શું ચીજ છે? જવાબ મળ્યો કે; હઝરત અલી અં ના શીઆતે માટે દોઝખની આગથી છુટકારાના પરવાના છે અને જે શખશ કે અલી અં અને તેવોની ઓલાદથી જરા પણ મોહબ્બત રાખતો હશે તેને જહનમથી છુટકારાના આ પરવાના આપવામાં આવશે; મજકુર પરવાનામાં લખેલું છે, કે, “હાઝા ખરાઅતુમ, મેનદલાહીલ, જખખાર, લેશીઅતે, અલીધીન, વફાતેમાહ, મેનન, નાર; ચાને આ પરવાના જહનમની આગથી છુટકારાના, અલલાહે જખખારના તરફથી હઝરત અલી અં અને જનાખે ફાતેમાહ અં ના શીઆહ માટે છે;

આ ખખર આપીને જીખરદલ અં કહ્યું કે અએ રસુલે મકખુલ સં હવે તમે નુરને નુર સોંપી આપો, પછી જનાખે રસુલે ખુદા સં મસજીદમાં ગયા, ને તમામ અસહાબને ભેગા કરીને એક ખુતબો ખુદાવદે કરીમની તાઅરીફમાં પડયા, અને ફરમાવ્યું કે અએ “માહાજર” અને “અનસાર” ના, લોકો મને જીખરદલ અં ખખર આપી છે, કે ખુદાવદે કરીમે આસમાન ઉપર, “ખએતુલ” “માઅમુર” પાસે, તમામ ફીરીસ્તાઓને ભેગા કરીને, ફાતેમાહ અં ના નીકાહ હઝરત અલી અં ની સાથે પડ્યા છે અને મને હુકમ થયોછે, તેથી હું પણ બનેના નીકાહ પડી આપું. પછી હઝરત અલી અં ને હુકમ આપ્યો કે તમે પણ ખુતબો પડો, તેથી તે જનાખ પણ ખહુજ ઉમદા અને

- ખુખીથી ખુતખો પડ્યા, પછી ખુતખો પડીને ફરમાવ્યું કે “ અહ્યો હનાસ ” (અએલોકો)
- તમે ગવાહ રહો કે હઝરત રસુલે ખુદાએ ખુદાના હુકમથી પોતાની દીકરી ફાતેમાહ અં ની મારી સાથે શાદી કરી આપી, એટલું કહીને શુકરનો સીજદો કર્યો. પછી હઝરત રસુલે ખુદા સં ના ફરમાવવાથી ખુરમા અને હલવાદા થાળા લાવ્યા, ને “અખદુલાહ ઈબને અખ્યાસ” અને “અકીલ” ઉઠ્યા ને તમામ લોકોને વેંહથી આવ્યા, અને ફરમાવ્યું તમામ અસહાય પોતાના બચ્ચાઓને માટે તપ્પરક સમજીને લઈ જાઓ, કેમકે જે કોઈ ખાશે તે નેકબખત થાશે; પછી જનામે રસુલે ખુદા સં ત્યાંથી ઉઠીને જે ઠેકાણે ઓરતો હતી ત્યાં આવ્યા, અને ફરમાવ્યું કે ફાતેમાહ પાસે જાઓ, અને મુબારક બાદી આપો! અને ખુશી કરો, અને તેમની મા, “ ખુદએજ કુબરા ” ના કપડા પેરાવો ને કુરસી ઉપર બેસારો, અને તમે સરવે તેની અતરાફ બેસો, અને ખુદાનો ઝીકરકરોને અંતર, ખુશબો, લગાડો, અને ખીજાના પાથરો એટલું કહીને બાહર આવ્યા, પછી હઝરત અલી અં ને બોલાવીને તેવોની પેશાની (કપાળ) પર બેસો આપ્યો, પછી હઝરત અલી અં અરજ કરીકે, યા હઝરત હું પોતાની “ઝીરા” (બકતર) ને બનરમાં વેચવા લઈ ગયો હતો ત્યાં રસ્તામાં એક અરબ મળ્યો, તેણે પુછ્યું કે યા અલી તમે આ વેચો છો! મેં કહ્યું કે હા! તેણે કહ્યું શું લેશો? મેં જવાબ આપ્યો કે પાંચસો દીરહમ, આ સાંભળી તેણે મને પાંચસો દીરહમ આપ્યા, આ વાત કહીને તે દીરહમ હઝરતની સામે રાખ્યા, જનામેરસુલે ખુદાએ કહ્યું યા અલી, તમે તે અરબને ઓળખ્યો?
- અલી અં જવાબ આપ્યો કે ખુદા અને તેનો રસુલ બેદતર જાણે છે; હઝરતે ફરમાવ્યું કે તે જીવરશદિ હતા, અને તમે મારી પાસે આવવાની પહેલાં, તમે વેચેલી “ઝીરા” આપી ગયા છે, હાંસલકલામ જે કોઈ શાદીના ખરચ માટે સામાન જુવે, તે ખરીદ કર્યો; અને અસહાબો ઘણા નોહકા, હદીયા, બકરાં, ઊંટ, ખુરમાં, ચોખ્ખા, ઘી, વીજેરે, હઝરત પાસે લાવ્યા. પછી હઝરતે હર એક અસહાબને ચોરો થોડો ન્સોટ આપીને
- ફરમાવ્યું કે જુમાને દીવસે શેટલીક ઢરાવી લાવજે, અને જુમાની સતે હઝરત અલી અને હઝરત રસુલે ખુદા સં ખાવાનો તમામ સામાન તયાર કર્યો. પછી હઝરતે અલી અં ને ફરમાવ્યું કે તમે તમામ મહાજર, અને અગસાર, નજક અને છેટેના હોય, તે સરવેને જમવા સારું બેગા કરો, હઝરત અલી અં અરજ કરી કે યાહઝરત હું તે સરવેને કેવી રીતે બેગા કરી શકું? કેમકે કેટલાક માણસો સહેરની બાહર બેતી વાડીના, કામમાં લાગેલાં છે. હઝરતે ફરમાવ્યું કે તમે મસજીદના કોણ ઉપર ચડીને મોટા આવવાજી કહો, કે રસુલે ખુદા પાસે લાગર આઓ. પછી હઝરત અલી અં મસજીદના કોણ ઉપર ચડીને આવજા કરી, ત્યારે ખુદાવદે કરીમે ફવાને હુકમ કરવાથી ફતાએ પંદર પંદર માહલ મુઘી હઝર અલી અં ની આવજા સરવેના કાનમાં પહોંચાડી આપી. પછી તમામ લોક આવીને બેગા થયા, એટલે સુધી કે, અમીર, મરીબ, નાનું, મોટું, કોઈ બાકી ન રહ્યું. પછી હઝરતે હુકમ કર્યો કે દસતરખાન ખીજાવો, પછી હરએકને બેસારીને તમામની સામે આવવાની ઝીંજે રાખી, પછી સરવે જોડેએ ખુબ પેટ ભરીને ખાઈ પોત પોતાની જગા ઉપર જઈને બેઠા. પછી જનામે રસુલે ખુદાએ “ઉમ્મેસલમા” ને હુકમ કર્યો કે, તમે જાઓ અને હફસા, આએશા, અને અસઅબીનને ઉખમ્મસ, જન-

આદરેતધારની ધરવાળી અને તમામ બની હાશમની ઓરતોને, પોતાની સાથે લઇને ફાતેમાહ જહરાને ધરે જાઓ, અને તેવોને સણગારીને, કપડા દાગીના અને ખુદએજ કુબરાની પોશાક પેહરફીને અંતર ખુશખો લગાડીને ખુશી કરતા, કરતા, હજરત અલી અં ના ધરે પહેંચાડી આપો; આ સાંભળીને તમામ ઓરતોએ હજરતના હુકમ પ્રમાણે કર્યું. અને જે વખતે રાત થઈ તો રસુલે ખુદએ “શેહબા” નામના ઘોડા ઉપર જનામે ફાતેમાહ અં ને બેસાર્યા, સલમાન ફારસી, ને હુકમ કરવાથી તેણે લગામ પકડી, અને તમામ ખુશી કરતા અને “રજઝ” (તાઅરીફની વાતો) પડતા ને ખુદનો ઝીકર કરતા અને દુરદ પડતા, પડતા હજરત અલી અં ને ધરે પહેંચ્યાં ને બની હાશમના મરદલોકો દરવાજા સુધી પહેંચાડીને પાછા ગયા, અને બની હાશમની ઓરતો ધરની અંદર દાખલ થયું.

મનકુલ છે કે, “જીમરમલ” “મીકામલ” અને સીતેર સીતેર હજર શીરીસ્તાની બે લાઈન જનામે રસુલે ખુદ સં ના ધરેથી તે જનામે અલી અં ના ધર સુધી, હવા ઉપર ઉભા રહીને રહંમત, અને મગફિરત, અને નુર, નીસાર કરતા હતા, પછી હજરતે જનામે અલી અં ને મસજીદમાંથી બોલાવ્યા, ને સલમાનને કહ્યું કે હજરત અલીને દોઢો ધરમાં જાય અને તમામ ઓરતોને રજા આપો કે પોત પોતાના ધરે જાય; પણ અસમાખીન તે ઉમએસને રેહવા આપો, એટલા માટે કે, ખુદએજ કુબરા પોતાની વફાત વખતે કહી ગયા છે કે, મારી ફાતેમાહની શાદી કરો ત્યારે તે દીલગીરી ન થાય તે માટે એકલા ન રાખતા આ કહીને હજરત રોવા લાગ્યા.

આખર મતલબ તમામ ખીખીયો પોત પોતાને ધરે ગઈ, અને અસમા ખીનતે જીમએસ ખુદએજ કુબરાની વસીયત પ્રમાણે સાત દીવસ સુધી ત્યાં રહ્યા; પછી ત્રણ દીવસની બાદ જનામે રસુલે ખુદ સં ફાતેમાહજહરાને બેવા માટે ગયા. ફાતેમાહ અં પોતાના બાપની સામે આવીને બેઠા, હજરતે મુબારકબાદી આપી, તેથી જનામે ફાતેમાએ બહુજ શરમને લીધે માથું નીચું કર્યું થોડીવાર પછી માથું ઊંચું કરીને કહ્યું કે યા રસુલે ખુદ સં જે વખતે તમે મને મોકલી તો સવારમાં ઘણી ઓરતોને મેં જોઈ, કે તેવોની ખુબસુરતીને એહરા અને ચાલ ચલણ દુન્યાની ઓરતોથી જુદી તરાહની હતી; અને તેવોના કપડા અને સણગાર દુન્યાની ઓરતો જેવો નહીં હતો; અને બહુજ સાફ અને ખુશખોવાળી હતી. આ સાંભળીને હજરતે ફરમાવ્યું કે અએ મારી આંખોના નુર, તે “હુર” હતી કે તે તમને શાદીની મુબારકબાદી દેવા આવ્યું હતી. તેટલામાં એક શખશે આવીને અરજ કરી કે યા હજરત કોરેશની ઓરતો સણગાર કરીને મુબારકબાદી દેવા આવે છે. હજરતે ફરમાવ્યું આવવા દીધો. પછી તમામ કુરેશની ઓરતોએ આવીને મુબારકબાદી આપી તે વખતે હજરત અલી અં ધખાદતની મેહરાબમાં બેઠા હતા. અને તેવોની સામે એક થાંભલો હતો, તે થાંભલાને આંખના ખુણાથી જોઈને આસમાન તરફ જોયું, અને હોઠ હલાવીને કાંઈ દુઆ કરી તેથી તરત બે, લીલી, ડાબો, તે થાંભલામાંથી બાહર નીકળી, ને તેની અંદર તરાહ તરાહ જાતના મેઝા લાગેલા હતા, મછી હજરત અલી અં સલમાનને ફરમાવ્યું કે જેટલા મેઝા લાગેલા છે તે તોડીને આએ ઓરતોને આપો; પછી સલમાને મેઝા તોડી થાળામાં ભરીને તે ઓરતોની સામે રાખ્યા, પછી ઓરતોને મેઝો

આપ્યા બાદ હઝરત અલી અં. ફરમાવ્યું કે આ ઝળ ઉપરનો મેવો ખાસ અમારા દો-સ્તોને માટે છે તો જે અમારા સાચા દોસ્ત હોય, તે આ ઝળીયું ઉપરથી મેવો તોડવા બેસે તો તેવોના હાથ ઝળીયું સુધી પહોંચશે; અને જે અમારા દુશ્મન હશે તેવોના હાથ નહીં પહોંચે, અને તે મેવાથી મહરૂમ રહેશે.

પછી સાચા દોસ્તો તો ખુશી થઈ થઈને તે મેવાને તોડીને ખાતા હતા, અને દુશ્મન લોકોના હાથ ન પહોંચવાથી ના ઉમેદ રહીને મેવાના બદલામાં અફસોસ કરતા હતા; આ બન્યા જોઈને કેટલાક હઝરતના દોસ્ત થઈ ગયા, અને કેટલાંક પોતાના દુશ્મનપણામાં વધારે ઘટ થયા. (સહવાત.)

ફસલ ત્રીજી જનાબે ફાતેમએ ઝહરા અલયહીસ્સલામના ફઝા-એલનું બયાન.

ફાતેમાએ જોહારલ અનવારમાં છે કે, જનાબે રસુલે ખુદા સં ફરમાવ્યું કે, મારી દી-કરી ફાતેમા ઝહરા દુનીઆની તમામ ઓરતો જેઓ થઈ ગઈ અને થશે તે તમામની સરદાર છે, અને તે મારા બદનનો એક ટુકડો છે, ને મારી આંખોનું ગુરુ છે, મારા દીલનો મેવો છે; ને તે ધનસાનની સુરતમાં “હુર” છે.

જનાબે ફાતેમા અં. નો ઘણોજ મોહટો મરતબો છે, તેઓના કેટલાક ફઝાએલ મો-અજીઝા અને વીદાલત (જન્મ) નો બહુજ ઉમદા અલવાલ “હુરરે એબહા” નામની કીતાબમાં લખી ચુક્યા છીએ માટે ફરીને તે તમામ અલવાલ અહીંયા લખતા નથી.

એક શખ્શ બયાન કરેછે કે મેં જનાબે ઇમામ જઅફરે સાદેક અં. ની ખીદતમાં અ-રજ કરી કે યા હઝરત ફરમાવો કે જનાબે ફાતેમા અં. ને “ઝહરા” શા માટે કહેછે ? હઝરતે જવાબ આપ્યો કે ઝહરા કેહવાનું, કારણ એછે કે ખુદાવંદે કરીમે તેઓને જન્મ-તની અંદર એક મહેલ આપેલ છે, ને તે રાતા યાકુતનો છે, ને તે મહેલ એક વરસના રસ્તાને છોટે જમીનથી ઉંચો છે, ને તે હવાની અંદર અધર રાખેલ છે, કે તેને કોઈ ચીજનો ટેકો નથી, તેમ કોઈ ચીજ ઉપર ટાંગેલ નથી;

તે મહેલનાં લાખ દરવાજા છે, ને દરેક દરવાજા પર લાખ શીરીસ્તા દરવાજાને બ્યારે જન્મતી લોક તેના પર નજર કરે છે તો તે મહેલ બહુજ નુરાની અને રોશન દેખાય છે, જેમકે જમીનના લોકોને આસમાન પર સુરજ ચમકતો નુરાની દેખાય છે તેમજ તે દેખાય છે; તો જન્મતના તમામ રહેવાવાળા તે જોઈને કહે છે “હાઝેહીઝ ઝહરાઅ.” આ ઝહરા એટલે ચમકવાવાળું મકાન જનાબે ફાતેમા અં. માટે છે તો તે સબબથી જનાબે ફાતેમા અં. ને ઝહરા કહે છે;

હઝરત રસુલે ખુદા સં ફરમાવ્યું કે કયામતના દીવસે મારી દીકરી ફાતેમા જન્મતી

હાટણી પર બેસશે; ને હાટણીનું મોઢું જનતી દીખાથી સણુઆરેલ હશે અને સાચા ઉંચા ચમકતા મોઢીની તેની મેહાર હશે ને તેણીના પગ લીલા અમરદળ હશે, ને દુમ ખાલીસ કચ્છરીની હશે, ને સાતા માકુતની આંખો હશે, ને તેના પર નુરની બહુજ નાગુક અમ્મારી હશે કે અંદરથી બાહરનો ભાગ અને બાહરથી અંદરનો ભાગ દેખાતો હશે. ને તેની અંદર ખુંદની અખશીશો ભરી હશે. ને બાહરથી તે અમ્મારીને રહંમતે ખુંદાએ ઘેરી લીધી હશે. ને ફાતેમાના માથા પર નુરનું તાજ હશે, ને તે તાજને સીતેર ખુણા હશે, ને દરેક ખુણા એટલી અને ચાકુતથી જડેલ હશે કે તેથી સીતારાની જેમ ચમકશે.

જમણી બાણુ સીતેર હજાર અને ડાબી બાણુ પણ સીતેર હજાર ફીરીસ્તા હશે; પછી તે હાટણીની મેહાર જીખરધલ પોતાના હાથમાં લેશે, ને પોકાર કરીને કેહશે કે અએ મહશરના લોકો પોતાની આંખો બંધ કરી લીઓ ને માથા નીચે કરો કે અહીંયાથી જનાએ ફાતેમએ ઝહરા હંઝરત મોહમ્મદ સુસતફા સં ની દીકરી રવાના થઈ ગય.

આ હુકમ સાંભળીને તમામ પયગંમબરો, સીદીકો, અને શહીદો પોતાની આંખો બંધ કરી માથા નીચા કરી લેશે; ને કોઈ માણુસ પોતાનું માથું ઉંચું નહીં કરે તેમજ આંખ પણ નહીં ઊઘાડે એટલે સુધી કે જનાએ ફાતેમા અં ત્યાંથી નીકળી જશે.

મનકુલ છે કે એક વખત જીખરધલ અં જનાએ ફાતેમા અં ના ઘર પાસેથી નીકળ્યા તો જોયું કે જનાએ ફાતેમા સુધ ગયા છે; ને જુલાની અંદર ધમામ હુસએન અં રોવે છે, તે વખતે જીખરધલ ધમામ હુસએન અંના જુલા પાસ જઈને બેસી ગયા, જુલો જુલાવવા લાગ્યા, ત્યાં જનાએ ફાતેમા અંની આંખ ઉઘડી ગઈ, તો જોયું કે કોઈ જુલો જુલાવે છે; પણ જુલો નાખનાર દેખાતું નથી, તેથી અજબ થયા;

એ હકીકત હંઝરત રસુલે ખુદા સં પાસે બયાન કરી, આ સાંભળીને હંઝરતે જવાબ આપ્યો કે, અએ પારએ જગર મારી ફાતેમાહ, અલ્લાહ તર્બીલાએ આલે મોહમ્મદની ખીદમત માટે ઘણા ફીરીસ્તા મુકરર કરેલ છે, આ વખતે જોણે મારા હુસએનમે જુલો નાખ્યો તે જીખરધલ હતા.

એક રીવાયતમાં છે કે જ્યારે જનાએ ફાતેમા અં ઘરના કામ કાજના સમયથી થાકીને સુધ જતા ને ધમામ હુસએન અં રોતા હતા તો જીખરધલ અને મીકાઇલ બંને આવતા જીખરધલ જુલો નાખતા ને મીકાઇલ હાલડા ગાતા હતા; ને તે એવી રીતે કેહતા કે,

“ધન્નીલ જન્મતે નહરન મેત મદલન બેલબનીન”

“લે અલીચીન વલે ઝહરા વ હુસબનીન વ હુસનીન”

એટલે જન્મતની અંદર એક નહર દુધની છે, તે અલી, ફાતેમા, હંસન, હુસએન અં માટે જરી છે, રાત્રી કેહ છે કે આ રોચર સાંભળીને હંઝરત ધમામ હુસએન મુપ રેહતા ન હતા, ને એમજ રોયા કરતા હતા, ગોમા કે આ ખુંદ ખંખરીથી કાંઈ રાજ થતા ન હતા, તો પછી મીકાઇલ તેની પછી આ નીચેના ખીબ રોચર કેહતા હતા;

“ધન્ન બનકાના મોહીખન લહુમ”

“દખલ જન્મતા મીન ગંએરે મોહનીન”

એટલે બતહંકીક કે જે કોઈ એ બુઝરગવારોને દોસ્ત રાખશે, તે હીસાબ આપ્યા વગર જન્મતમાં દાખીલ થશે, આ સાંભળીને ઇમામ હુસએન અં. મુસકરાઈને ખુંશ થતા હતા. એથી મતલબ એ કે પોતાના નાનાની ઉમ્મતના લોકો જેઓ અહલેબએતને દોસ્ત રાખે તેઓની ખુંશખેંચરી સાંભળીને રાજ થતા હતા.

જન્મખે ફાતેમા અં. ની એવી આદત હતી કે હઝરત અલી અં. પાસે કોઈ ચીજ માગતા નહતા ને હર હાલમાં ખુશી રેહતા હતા જેમકે.

મનકુલ છે કે એક દીવસ હઝરત અમીરલ મોઅમેનીન અં. બાહેરથી ઘરમાં ગયા, તો જોયું કે શરીએરોએજા જન્મખે ફાતેમાઝહુરા, બહુજ સખત તાવ આવવાના સખ-બથી ગશમાં પડેલા છે. તેથી તેઓ પાસે ખેસીને તેઓનું સર મુબારક પોતાના બોળામાં મુક્યું. થોડીવાર પછી જન્મખે ફાતેમાહ અં. ને હોશ આવ્યો; ને આંખો ઉઘાડી. તે વખતે જન્મખે ફાતેમાહ અં. ને હઝરત અલીએ ફરમાવ્યું કે અએ હસનએનની મા, આ વખતે તમારે કાંઈ ચીજ ખાવાનું મન છે? જન્મખે ફાતેમાહ અં. મન હતું તો પણ કાંઈ ખોલ્યા નહીં ને ચુપ રહ્યા. (ને ચુપ રહેવાનું કારણ એ હતું કે હઝરત રસુલે ખુદા સં ભલામણ કરી હતી કે અએ ફાતેમાહ કોઈ ચીજ અલી પાસે માગશો નહીં. કેમકે અગર તે ચીજ અલીથી નહીં લવાય. તો તેઓને શરમી દગી થાશે.)

પછી વળી બીજી વખત હઝરત અલીએ પુછ્યું, તો તે વખતે પણ કાંઈ જવાબ આપ્યો નહીં.

વળી ત્રીજી વખતે પુછ્યું; ને ઘણીજ તાણ કરી. તો તે વખતે જન્મખે ફાતેમાહ અં. અરજ કરી કે “યા અબલહસન” (હસનના બાપ) અગરજો મળી શકે તો આ વખતે અનાર ખાવાનું મન છે.

આ સાંભળીને હઝરત અલી અં. ઘરમાંથી બાહેર નીકળ્યા, ને અસહાબોને કહ્યું કે આ વખતે મને અનારની ખાહીસ છે. તે વખતે અનારની મોસમ ન હોવાથી તમામ ચુપ થઈ ગયા. પણ એક શખશે અરજ કરી કે યા હઝરત, શમઊન યહુદી તાએફથી થોડા અનાર (ડાળમ) લાવ્યો હતો તો વખતે તેની પાસે હોયતો હોય.

આ સાંભળીને હઝરત અલી અં. શમઊનને ધરે ગયા; ને દકકુલખામ કર્યો એટલે બારણું ખડખડવ્યું તેથી શમઊન બાહેર આવ્યો હઝરતે ફરમાવ્યું કે અએ શમઊન મેં સાંભળીયું છે કે તારી પાસે અનાર છે; તો મને વેચાતી આપ.

તેણે કહ્યું કે યા હઝરત ઘણા દીવસ થયાં હું તાએફથી અનાર લાવ્યો હતો, પણ તે તમામ ખલાસ થઈ ગયા છે, ને એક પણ બાકી નથી.

હઝરતે ફરમાવ્યું કે તારી ઓરત પાસે જ કે તેની પાસે એક અનાર છે.

રાવી કહેછે કે મજકુર વાતો, પસ્તાની ખાછળ શમઊનની ઓરત સાંભળતી હતી તેથી તેણે પોતાના શવહરને કહ્યું કે હા હઝરત સાચુ કહેછે. મેં તારાથી જાનું એક અનાર રાખ્યું છે ને તે હજી છે.

શમકન ધરમાં ગયો ને તે અનાર લાવ્યો હજરતે તેની કીંમતના ચાર દીરહમ આપ્યા ને તે અનાર લઈને ઘર તરફ ચાલ્યા,

થોડે છેડે ગયા હતા ત્યાં એક ખરાબામાં કોઈ ખીમાર જોયો આવાજ આવ્યો, તે આવજ સાંભળીને હજરત બેકરાર થઈ ગયા, તેથી ત્યાં ગયા, તો જોયું કે એક આંધળો ખીમાર પડેલો છે. ને સીરાને તક્યાને બદલે ઘટો રાખેલી છે આ મુજબનો તેનો હાલ જોઈને તેની પાસે બેસી ગયા. ને તેનું માથુ ઊપાડીને પોતાના ખોળામાં મુક્યું. ને ઘણીજ મેહરબાનીથી અહવાલ પુછ્યો, કે અએ શખશ આ વખતે તને કાંઈ તઝીમ (અનાજ) ખાવું છે ?

તેણે અવી મેહરબાની જોઈ તેથી બોલ્યો કે હું ભુખ્યો છું ને અનારની ખાહીશ રાખું છું. આ સાંભળીને તેજ વખતે હજરતે ખીસામાંથી અનાર કાઢીને તેના બે કટકા કરીને અરધું તેને આપ્યું. ને ફરમાવ્યું કે અએ શખશ આ અનાર હું ફાતેમાહ માટે વેચાવું લાવ્યો છું. પણ હવે અરધું તું ખા ! ને અરધું ફાતેમાહને આપીશ. તે શખશ તે અરધુ અનાર ખાઈને બોલ્યો કે યા હજરત માઈ પેટ ભરાઈ નહીં, માટે ખીજું અરધું છે તે પણ મને આપો ! ખુદા તમને જઝાએખએર આપશે.

મોઅમેનીન હજરતની રહમદીલી જુઓ કે તે અરધું અનાર પણ તેને આપી દીધું. પછી પોતે ખાલી હાથે ઘરે પાછા ચાલ્યા; મજકુર વખતે શરમાતા શરમાતા ધીમે ધીમે ચાલતા હતા ને દીઝમાં કેહતા હતા કે ફાતેમાહ અનાર માગશે તો શું જવાબ આપીશ. હવે જુઓ જનાબે ફાતેમાહ અં ની ફઝીલત, હ કેજરત અલી હજું હજું દરવાજા સુધીતો ગયા; પણ શરમના સખબથી અંદર જઈ શક્યા નહીં. ને દરવાજાની તડથી જોયું, તો માર્ચલુમ થયું કે જનાબે ફાતેમાહ અં ની પાસે અનારનો થાળ પડેલો છે, ને તેમાંથી ખાયછે.

આ જોઈને હજરત અંદર ગયા ને પુછ્યું કે આ આ અનાર કોણ લાવ્યું ?

જનાબ ફાતેમાહ અં ફરમાવ્યું કે એક શખશ દરવાજા પર આવ્યો ને બોલ્યો કે આ અનાર હજરત અલીએ, ફાતેમાહ અં માટે મોકલ્યા છે. (સલવાત)

ફસલ ચોથી જનાબે ફાતેમાહ અં ના મરતખાનું ખયાન.

જનાબે ફાતેમા અં ની ખુઝરગી અને મરતખા વીશે મનકુલ છે કે બ્યારે હજરત અલી અં મસજીદે નખવીથી ઘરે જતા તો જનાબે ફાતેમા અં હમેશા પુછતા કે યા અબલહસન મારા પદરે ખુઝરગવારે વાએઝમાં શું ફરમાવ્યું ? તો એ સાંભળીને હજરત અલી અં જે સાંખ્યું હોય તે ખયાન કરતા હતા.

એક વખત હમેશના ધારા મુજબ જનાબે ફાતેમાએ પુછ્યું, તો તે વખતે હજરત

અંલીએ કાંઈ જાણ્યા આપ્યો નહીં, ખીજી વખત પુછ્યું તોપણ જવાબ આપ્યો નહીં, જ્યારે ત્રીજી વખત પુછ્યું તો હંઝરતે જવાબ આપ્યો કે આજે હંઝરતે જનાબે સોલયમાન પએશમખરની દીકરીની શાદી અને તેને આપેલા જેહેઝ (દેગ) નો હાફ ખયાન કર્યો હતો, તેની અંદર હંઝરત સોલયમાને પોતાના દામાદ (જમાઇ) ને એક તાજ આપેલું તેની કીંમત બેહદ હતી કે કેટલાએક મુલકની નીપજની કીંમત હતી;

જ્યારે એ હકીકત જનાબે ફાતેમાએ સાંભળી તો શરમાઇને માથું નીચે કરી લીધું કેમકે જનાબે ફાતેમા અં ને રસુલે ખુદાએ જે જેહેઝ આપેલ તે મશહૂર છે, એક ચક્રી, એક જમો, એક ચટાઈ નમાઝ પડવા, ને ચામડું ખીછના ચાટે, લાકડાનો એક વાટકો, એક જોડ નાઅંલએન પગમાં પેહરવા, એક દાતણુ ને એક જુની ચાદર, એ આપેલ.

રાત્રી કહે છે કે જનાબે ફાતેમા અં ની વફાતની બાદ હંઝરત અંલી અં સ્વપ્ના માં જોયું કે એક જન્નતી અંલીશાન મકાનમાં ગયા, તેની અંદર એક તખત જવાહેર નીગાર ઉપર એક ખીખી આરામ ફરમાવે છે, ને એક છોકરી જવાહેરાતનો થાળ લઇને સીરાને ઉભી છે, જ્યારે હંઝરત પાસે ગયા તો તે ખીખી આંખ ઉઘાડીને બેઠા થયા, ને કહ્યું કે યા અંલી હું તમારા આવવાથી ઘણી ખુશ થઈ, તે વખતે હંઝરતે ઝોળાખ્યા કે તે જનાબે ફાતેમા અં છે, તેથી હંઝરત ત્યાં બેસી ગયાં ને પુછ્યું કે આ છોકરી કોણ છે; કે જવાહેરાતનો થાળ લઇને ઉભી છે; તે વખતે જનાબે ફાતેમાએ ફરમાવ્યું કે આ એજ છોકરી હંઝરત સોલયમાન અં ની છે, કે જેણીના જેહેઝ વીશેની હકીકત મારા પદરે ખુઝરગવારે ખયાન કરી હતી, ખુદાવંદે કરીમે એને મારી ખીદમત માટે મુકરર કરેલ છે કે જવાહેરાતનો થાળ લઇને મારા સીરાને ઉભી રહે જ્યારે હું ઉઠું તો તે મારા પર નીસાર કરે.

• જનાબે ફાતેમા અંના ઘણા મોઅજ્જા છે, તેઓની સખાવત ગરીબ પરવરી રહંમ દીલી પણ ઘણીજ હતી.

ફસલ પાંચમી, જનાબે ફાતેમાહ અંના મોઅજ્જાનુ ખયાન.

મનકુલ છે કે એક વખત હંઝરત ઇમામ હંસન અને ઇમામ હુસએને ત્રણ દીવસ થયા કાંઈ ખાધું ન હતું, ને લુખના સખબથી હંઝેરાન હતા, ને હર ધડી પોતાની મા ફાતેમાએ ઝહરા પાસે ખાવાનું માગતા હતા, પણ ધરની અંદર ખાવાની કોઈ ચીજ ન હોવાથી જનાબે ફાતેમા દીલાસા માટે કેહતા કે બચ્ચાઓ સખર કરો કે તમારા નાના હમણે આવશે ને તમારા માટે કાંઈ ખાવાનું લાવશે.

તો એ દીલાસાથી બંને ભાઈ બાહેર જતા, વળી થોડી વાર રહીને પાછા આવીને એજ સવાલ કરતા; એટલે સુધી કે જનાબે ફાતેમા અં બહુજ દીલગીર થયા, ને આંખો

માંથી આંસુ નીકળી પડ્યા, તે વખતે હઠી થોડા કાંકરા વીણીને તપેલીમાં નાખી પાણી રેડીને ચુલા પર ચઢાવીને આગ સળગાવી, કે બચ્ચાઓ એ જોઈને ખાવાનું પાકે છે એમ સમજીને સખર કરે; તે જોઈને બને ભાઈ બાહર ગયા, વળી થોડી વારમાં પાછા આવીને કહેવા લાગ્યા કે ખાવાનું પાકી ગયું હશે માટે અમોને આપો, જનાબે ફાતેમાએ ફરમાવ્યું કે થોડી વાર છે માટે સખર કરો. તે વખતે ધીમામ હંસન અં. ચુલાની પાસે ગયા ને ઢાંકણી ઉઘાડીને જોયું ને જોલ્યા કે અંએ માદર જોઈએ તો પાકયું હોય ને જોઈએ તો કાચું હોય મને આપો, જનાબે ફાતેમાહ અં. વાટકો લઈને ગયા ને જોયું તો માર્ચલુમ થયું કે બહુજ ઉંમદા ખુશખોદાર ખાવાનું તૈયાર છે તેથી બને ભાઈઓને ખાવાનું કાઢી આપ્યું.

બને ભાઈ ખાવા લાગ્યા ને જનાબે ફાતેમાહ તાઝુવઝુ કરીને બેરકાત નમાઝ શુકરની પડ્યા; ને તે પછી જ્યારે જરૂરત પડે તે વખતે જનાબે ફાતેમાહ અં. એ મુજબ કરતા હતા; હંઝરત રસુલે ખુદા સં ને ખબર પડવાથી જોલ્યા કે અલહંમદો લીલ્લાહ અંએ ફાતેમાહ આગળના ઝમાનાના પયગંમબરોની ઝુરીયતમાં જે ચીજો હતી તે તમારામાં છે.

શિવાયતમાં છે કે એક દીવસ જનાબે રસુલે ખુદા સં મસજીદમાં બેઠા હતા. ત્યાં એક સાએસે સવાલ કર્યો; પણ હંઝરતની પાસે કાંઈ ન હોવાથી ખીલાલને 'કહ્યું કે આ સાએસને જનાબ શાતમા અં. ને ઘેર લઈજા. અગર તેનાપર પણ તગી છે. તોપણ સાએસના સવાલને રદ નહી કરે. પછી જે વખતે ખીલાલ તે ફકીરને લઈને ફાતમા અં. ને ઘરે પહોંચ્યો, ને સાએસે સવાલ કર્યો. ને તે વખતે હસન અને હુસેન અં. ને ત્રીજો શકો હતો; ને બકરાનાં એક ચામડાં સિવાય બીજું કાંઈ પણ ધરમાં નહતું; ને તે ચામડા ઉપર હસન અને હુસેન ફાકાથી ગશમાં પડ્યા હતાં ફકીરનો અવાજ સાંભળીને ફાતેમાહ અં. બચ્ચાઓ પાસે આવ્યા, ને બાળુ હલાવીને કહ્યું કે અંએ મારા ભુખ્યા બચ્ચાઓ એક ફકીર ફાકાથી આવ્યો છે, તે વખતે બને ભાઈઓએ કહ્યું આ ચામડું ફકીરને આપી દીઓ. હાંસલ કલામ તે ચામડું ફકીરને આપ્યું તે વખતે ફકીરે કહ્યું કે અંએ રસુલે ખુદા સં ની દીકરી હું ભુખ્યો છું આ ચામડાને લઈને શું કરું? પણ હવે ખબર પડી કે તમારા ધરમાં પણ ફાકા છે, બચ્ચાઓ રોવે છે.

આ સાંભળીને ફાતમા અં. ફરમાવ્યું કે મારા ધરમાં ફાકા છે તેમાં તને શું ? હું જાણું ને મારો ખુદા જાણે, કે તેમાં શું ભેદ છે, મારા ફાકાનો નતીજો એ છે, કે મારા શીઆહ અને મોઅમીન તંગીમાં ન રહે. પછી ફકીરે અરજ કરી કે, માફ ધર દુર છે કાંઈ વાટ ખરચી આપો તો બચ્ચાઓ પાસે જઈને તેઓની પરવરીશ કરું, કપડા લાવું, ખાવાનું દઈ, આ વાત સાંભળી તો મનકુલ છે કે ફાતમા અં. ના ગળામાં એક હાર હતો તે તેજ વખતે ફકીરને ઉતારીને આપી દીધો ફકીરે તે હાર લઈને આંખોથી લગાડીને હંઝરત રસુલે ખુદા સં ની પાસે ગયો. ને ફાતેમાહ અં. આપેલી ચીજની વાત કરી હંઝરતના અમ્માર નામના અસહાબે તે વખતે કેટલીક ચીજો તથા એકસોને વીસ દીરહમ આપીને તે હાર ફકીર પાસેથી વેચાતો લીધો. પછી ફકીર પોતાને ધરે ગયો અમ્મારે તે હાર એક પાકીજા કપડામાં વીંટીને પોતાના સહમનામના ગુલામને આપીને કહ્યું કે તું હંઝ-

રૂત રસુલે ખુદા સં ની ખીદમતમાં જા, કે આ હાર અને તને રસુલે ખુદા સં ને ન-
જર કરી (એટલે બખશી આપ્યો) સહમ ગુલામે હઝરત પાસે જઈને પોતાના આકાના
કહેવા મુજબ કહ્યું હજરતે તે હાર અને ગુલામને ફાતમા અં ને બખશી દીધો. જનામે
ફાતેમાએ ગુલામને કહ્યું કે અએ સહમ મેં તને આજાદ કર્યો તે વખતે ગુલામ બોલ્યો કે

“બોલા ગુલામ, હંસકે, ઝહે, શાને કીબરીયા”

“અલ્લાહરે મોઅલ્લાએ, ગુલુબદ પુરઝીયા”

“ઊરીયાંકો, રખત બખશા, ગદાકો ગંની કીયા”

“ભુખે કો સચેર, બંદકો આજાદ કર દીયા”

“સમજેગા વોહ ચેહ રમઝ જો નુકતા, શનાસહએ”

“ફએઝ ઊસકા દુર દુર ચેહ સાહેબકે પાસ હએ”

મતલબ એ કે જનામે ફાતેમા અં ના હારનો કેવો મોઅલ્લાએ કે ઉધાડને કપ-
ડા પહેરાવ્યા, ફકીરને અમીરંકર્યો, ભુખ્યાને સચેર કર્યો, અને ગુલામને આજાદ કર્યો, આ
બેદ એજ સમજે કે જે અક્કલમંદ છે; કે તેનો ફેજ દુર દુર છે ને પોતે પોતાના માલીક
પાસે છે. એટલે હારનો ફેજ અને બરકત કેટલે કેટલો પહોંચી ને હાર પાછો હતો
ત્યાંજ આવ્યો.

મનકુંદ છે કે એક વખત હઝરત રસુલે ખુદા સં ત્રણ દીવસથી ભુખ્યા હતા તેથી
જનામે ફાતેમા અં ને ઘરે આવ્યા, ત્યાં પોતાના દીલના મેવાને જોયા કે ચેહરો કરમાઈ
ગયો છે, તેનું કારણ પુછ્યું તો જનામે ફાતેમાએ અરજ કરી કે અએ બાબા જન ત્રણ
દીવસ થયા છે કે મેં કાંઈ ખાધું નથી તેમ આ બંને ફરજદ હસન અને હુસએન અં
પણ ભુખથી બેહાલ અને ગમગીન સુતા છે.

હઝરતે બંને ભાઈઓને જગાડીને એકને જમણી રાન પર, ને બીજાને ડાબી રાન
પર બેસાર્યા. ને જનામે ફાતેમાહ અં ને પોતાની સામે બેસાર્યા; ને હઝરત અંલી અં
પણ ત્યાં જઈને બેઠા તે વખતે હઝરતે તેઓની બલાઈ વીશેની દોઝી કરી.

અને જનામે ફાતેમા અં ત્યાંથી ઉઠીને બીજી કોટડીમાં ગયા, ને બેરકાત નમાઝ
પડીને આસમાન તરફ હાથ ઉંચા કરીને દોઝી કરી કે ઇલાહી વસધયદી, આ તારા પય-
ગંમબર ને આ તેના કાકાના દીકરા ભાઈ અંલી ને આ તારા પયગંમબરના બંને નવાસા
બેઠા છે. માટે અમારા માટે માએદો (નેઅંમતનો થાળ) નીચે મોકલ, જેવી રીતે કે બની
ઈસરાઈલ માટે મોકલ્યો હતો, ને તેઓ ખાધને કેટલાક બેઈમાન થઈ ગયા, ને અમે તેના
પર ઈમાન લાવ્યા છીએ માટે અમારા માટે માએદો મોકલ.

હવે જનામે ફાતેમા અં ની દોઝી પુરી થઈ ત હતી કે જોયું કે એક પ્યાલો
નેઅંમતથી ભરેલો મીસ્ક (કસ્તુરી) કરતા સારી સુગંધ ખુંશબોવાળો આવ્યો; જનામે ફાતેમા
અં તે લઈને પોતાના મહેમાન રસુલે ખુદા સં ની પાસે રાખ્યો;

એ જોઈને મૈલા અંલીએ પુછ્યું કે આ ક્યાંથી લાવ્યા ? જનામે રસુલે ખુદાએ જવાબ
આપ્યો કે ખાઓ અને પુછો નહીં; અએ અંલી ખુદાનો શુકર કરેલું કે ઈમરાનની દીકરી
મરયમ જેવી દીકરી ખુદાએ મને આપી. કે બ્યારે તેઓની મેહરાબમાં હઝરત ઝકરીયા.

પયગંમબર જતા ને તેઓની પાસે ખાવાનું જોતા તો પુછતા કે મા મરયમ આ ક્યાંથી આવ્યું ? તો મરયમ કહેતા કે ખુદ પાસેથી આવ્યું છે, ને તે જોને ચાહે બેહીસાબ રોજ આપે છે. તે પછી તે ખાલામાંથી પંજતને પાક અંબાં ખાધું.

જનામે ફાતેમા અંબાં હીજરી સનની પહેલાં આસરે સાત વરસે તારીખ, ૨૦ મી જમાદીઉલ આખરના જનમ્યા. ને સને ૧૧ હીજરી તારીખ ૧૪મી જમાદીઉલ અવ્વલના ફકત અદ્દર વરસની ઉમ્મરમાં ગુજરી ગયા, ને મદીનએ મુનુવ્વરામાં દફન થયા.

ફસલ છઠી જનામે “ખાદયજતુલ કુબરા” હંઝરત રસુલે ખુદા સં
ની બીબીનો અહંવાલ.

જાણવું જોઈએ કે જનામે ખાદયજનો અહંવાલ કે તેઓની શાદી હંઝરત રસુલે ખુદા સં સાથે થઈ છે તે ઘણોજ હુમદ જાણવા જેવો છે, ને તે બ્યાન રાહેનજતની અંદર અગીયાર ચોપાનીઆમાં થઈ પુરો લખ્યો છે. આ ઠેકાણે તેઓના થોડા ફઝાએલ લખવામાં આવે છે; હદીસમાં છે કે હંઝરત રસુલે ખુદા સં ના ફરમાન મુજબ સરવેથી પહેલે મરદોમાં હંઝરત અલી અંબાં ચાલ્યા છે, ને ઓરતોમાં જનામે ખુદાએજયકુબરા હંઝરતના ફરમાવવા મુજબ ઇમાન લાવેલ છે; હંઝરત રસુલે ખુદાએ ફરમાવ્યું કે બેહીસ્તની બેહતરમાં બેહતર ચાર ઓરતો છે. ૧-ખુદાએજ, ૨-ફાતેમાહ, ૩-મરયમ, ૪-આસીયાહ. એક દીવસ હંઝરત રસુલે ખુદા સં ઘરમાં આવ્યા તો સાંભળ્યું કે હંઝરતની બીબીઓ માંથી એક ઓરત જનામે ફાતેમાહ અંબાં સાથે આવ્યાથી વાતો કરે છે, ને કહે છે કે ઓ ખુદયજની દીકરી તમે એમ જાણતા હશે કે તમારી માનો મરતબો અમારા કરતા વધારે છે; પણ નાના એમ જાણતા નહીં, કેમકે તે પણ અમારા જેવી હંઝરતની બીબી છે, હંઝરત રસુલે ખુદાને જોઈને જનામે ફાતેમાહ અંબાં રોવા લાગ્યા, હંઝરતે પુછ્યું કે અએ ફાતેમા શામાટે રોવો છો ? જનામે ફાતેમાએ ગુજરેલી હકીકત બ્યાન કરી, એ સાંભળીને હંઝરતે પોતાની બીબીને ઠપકો આપીને કહ્યું કે આ શું કહે છે ? અરે જે ઓરત પોતાના શવહરને દોસ્ત રાખે તેને ખુદા બરકત આપે છે, ને તેણીથી ઘણા ફરજંદ થાય છે, ખુદયજ ઉપર ખુદા રહંમત નાઝીલ કરે કે તેણીથી “અબદુલ્લાહ, ફાસીમ, રોક્યાહ, ફાતેમાહ, જએનબ, અને ઉમ્મેકુલસુમ પેદા થીએલ છે ને ખુદાએ તને વાંઝણી રાખી છે કે કોઈ ફરજંદ પેદા થીએલ નથી.

બીજી હદીસમાં છે કે જ્યારે ખુદાએજ ગુજરી ગયા તો જનામે ફાતેમાહ અંબાં હંઝરતની અતરાફ ફરતા હતા ને કહેતા હતા કે અએ બાબા જન મારી માં ક્યાં છે ? તે વખતે જબરહલ અંબાં નાઝીલ થયા ને કહ્યું કે હંકતઆલાએ આપને કહ્યું છે કે ફાતેમાહને મારા તરફથી સલામ સાથે કહો કે એક મકાન બહુજ હુમદ જવાહેરાતથી જડેલું આસીયા અને મરયમના ઘરની વચમાં છે ત્યાં તમારી મા ખાદયજ રહે છે. હંઝરત ઇમામ મોહમ્મદ બાકર અંબાં થી મનકુલ છે કે જ્યારે મને જબરહલ મેઆરાજ પર લઈ ગયા ને પાછા લાગ્યા તો મેં કહ્યું કે અએ જબરહલ તમારી કોઈ હાજત છે ? જબરહલે કહ્યું કે

હા એ હાજર છે કે ખુદયજનને ખુદ તરફથી અને મારા તરફથી સલામ કેહશે ન્યારે હજરતે ખુદયજનને જીખરધલનો પએગામ પહોંચાડ્યો તો ખુદયજનએ પણ જીખરધલને સલામ કહ્યા. એથી મતલબ એ કે ખુદયજનનો એવો મરતબો કે ખુદા અને જીખરધલે સલામ કેહવરાવ્યા; રી-વાયતમાં છે કે ન્યારે જીખરધલ નાઝીલ થતા ને ખુદએજ હાજર ન રહેતા તો તેઓને સલામ કેહેતા હતા; એક દીવસ જીખરધલ અંબાવ્યા ને કહ્યું કે યા હજરત થોડીવારમાં ખુદએજ અહીંયા આવશે ને આપ માટે ખાવાનું લાવશે, તો તેઓ આવે તે વખતે મારા તરફથી અને ખુદના તરફથી સલામ કહીને ખુશખબરી આપશે કે ખુદએ તેઓના માટે બેહીસ્તમાં એક મકાન જવાહેરનીગાર બનાવેલ છે. જેની અંદર જરાએ રજકે દુઃખ નથી.

મનકુલ છે કે એક દીવસ હજરત રસુલે ખુદા સં પોતાની ખીખીઓની પાસે બેઠા હતા, ને વાતો કરતા કરતા ત્યાં ખુદયજનની વાત નીકળી તો રોવા લાગ્યા, તે વખતે એક ખીખીએ કહ્યું કે તમે એક ખુદી ઓરત નેખનીઅસદના કખીલામાંથી હતી તેના માટે તે શું રોવો છો ? હજરતે ફરમાવ્યું કે ખુદએજ મારાપર એ વખતે ઈમાન લાવેલ છે કે ન્યારે તમે તમામ મને ઝુઠો ઠેરાવતા હતા; ને તે વખતે તમે કાફર હતા; ખુદએજથી મારા માટે ફરજદો પેદા થયા, ને તમે તમામ વાંઝણી છો. મજકુર ઓરત કહે છે કે ન્યારે અમે હજરતનો પ્યાર મેળવવા ચાહતા તો હજરતની સામે ખુદએજના વખાણુ કરતા હતા. મનકુલ છે કે જનાખે ખુદએજ હજરત રસુલે ખુદા સં ને હરહાલમાં બહુજ મદદ કરતા હતા, લોકો હજરતથી છેટા રહેતા તો તેઓ હજરતની દીલદારી કરતા હતા, હજરત માટે થઈને ખુદએજએ ઘણી તકલીફ ઉપાડી છે કે ન્યારે ખુદએજએ હજરતની સાથે નીકાહ કર્યા તો તમામ ઓરતોએ ખુદએજથી જુદાઈ પકડી ને પાસે આવવું બંધ કર્યું એટલે સુધી કે ન્યારે જનાખે ફાતેમાહ અંબા ના જન્નમનો વખત થયો તો તે વખતે ખુદએજ કુખરાએ હાશમીયાની ઓરતોને કેહવરાવ્યું કે હવે બચ્ચું પેદા થવાનો વખત નજીક છે, ને આ કામ ઓરતો સીવાય બરાબર થતું નથી માટે જરૂર છે કે તમે આ વખતમાં મારી મદદ કરો. મજકુર પએગામ જવાથી તે ઓરતોએ જવાબ મોકલ્યો કે ફકીર, મોહતાજ જે અખુતલીખનો યતીમ છે તેની સાથે અમે ના પાડવા છતા નીકાહ કર્યા, તેથી હવે અમે તમારા ઘરમાં નહીં આવીએ,

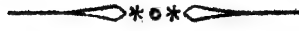
આ જવાબ સાંભળીને ખુદએજ બહુજ ગમગીન થયા ને વીચારમાં ને શીકરમાં પડી ગયા કે ખુદાવંદ આ વખતે મારી મદદ કોણુ કરશે ? એ મુજબ કહે છે ત્યાં એકાએક ચાર ઓરતો હાશમીયાના ઓરતોના ચેહરા જેવી આવ્યું, તેઓને જોઈને ખુદએજ ડરી ગયા, તે વખતે એક ઓરતે કહ્યું કે અએ ખુદએજ તમે ડરો નહીં અમે તમારી બેહનો છઈએ, હું સારા છું, આ આસીયા છે. તે હજરત ઇસાની મા મરયમ છે ને આ હજરત મુસા અંબા ની બહેન કુલસુમ છે, તમારી મદદ કરવા માટે ખુદએ અમેને મોકલેલ છે.

હાંસલ કલામ ખુદએજએ હજરત રસુલે ખુદા સં ની ઘણી મદદ કરી છે તેઓ પાસે ઘણો માલ ગુલામ અને લોડીઓ હતી, તે માલ દીને મોહમ્મદી ફેલાવામાં વાપર્યો છે, ન્યારે ખુદએજ ગુજરી ગયા તો ૬૫ વરસની ઉમ્મર હતી હીજરી સન ૬૩ થવાની ત્રણ વરસ પેહલે ગુજરી ગયા. હજરત રસુલે ખુદા સં પોતાના હાથથી દફન કર્યા. “નાજ” કહે છે કે તેઓનો રોઝો મક્કામાં જન્નતુલ મોઅલ્લા નામના કબરસ્તાનમાં છે, તેઓની

ઝીયારત મારા તથા રહેનખત અને નુરે હમાનના બ્રાહ્મકોની તરફથી પડ્યો છુ, ખુદા કબુલ કરે ઇલાહી આમીન.

ફસલ સાલમી જનાબે ફાતેમાહ અં ની કનીઝ, હીંદુસ્તાનના
બાદશાહની દીકરી ફીઝાનું પોતાના મા
બાપ પાસેથી આવવાનું બયાન.

જાણવું જોઈએ કે જનાબે ફીઝા અગરચે બાદશાહની દીકરી હતા, તોપણ અહલે બચ્ચેતની સાથે રહી સખતી અને મુસીબતો સેહન કરી, તેથી ખુદાએ તેઓને એવી કરામ આપેલી કે જે દોઝ્યા કરતા તે તરત કબુલ થતી, તેઓ જનાબે ફાતેમા અં પાસે કેવી રીતે આવ્યા તેનું મરસીયાના બંદમાં ગુજરાતીમાં સાર સાથે બયાન.

ખાસ અહવાલુખીસા માટે આ બયાન આપનાર જનાબે હાફીઝઅલી
જવાહાહ લાવનગર મદ્રેસાના મોઅલ્લીમ.

ઝહરાકી કનીઝીમે જે મુમતાઝથી ફીઝા=સખ ચૌરતોમે સાહેબે એઅઝઝથી ફીઝા;
મખ્મદુમએ કૌનએનકી દમ સાઝથી ફીઝા=ચૌર ખીલઅતે ઇંસમતસે સરઅફરાઝથી ફીઝા,
જરરી થા સદા નામે બતુલ ઉસકીઝબાં ખર
પરવાનાથી શમએ રૂપે ખાતુને જનાં પર

સાર—જનાબે ફાતેમાએ ઝહરા અંની કનીઝીમાં જનાબે ફીઝા હતા, પણ તમામ ચૌરતો કરતા વધારે મરતબો અને ઇંજૂત હતી, એટલુંજ નહીં પણ હમેશા જનાબે ફાતેમા અં ની ખીદમતમાં હાજર રહી તેઓને રાજી રાખતા, ને પાક દામન પરહેઝ ગાર હતા ને હર વખત જનાબે ફાતેમા અં ઉપર કુરબાન રેહતા હતા.

માખાપકે ધરસે ઉસે તકદીર જે લાઇ=ખાતુને કયામતકી કનીઝીમે વોહ આઇ,
હમાન મીલા દવક્તે ઇસલામ બી પાઇ=સખએક તરફ આલે પયમખરમે કહાઇ.

હીંજત નહીં કુછ ઉરકે મરાતીબકે બયાંકી
લંવડી કુછ ઉરકી કે જે બીબીથી જહાંકી.

સાર—તેઓને તકદીર માખાપના ધરેથી ખેંચીને જનાબે ખાતુને કયામત ફાતેમા અં ની ખીદમતમાં લાવી, ને ત્યાં જવાથી હમાન અને ઇસલામની દૌલત નસીબ થઈ એટલુંજ નહીં પણ આલે પયગમખરની અંદર મરતબો ગણાણો, ને તેઓનો મરતબો બયાન કરવાની વધારે જરૂર નથી કેમકે એટલુંજ જાણવું બસ છે કે જે બીબી તમામ દુનીઆની અને દીનની ચૌરતોની સરદાર હોય તેઓની કનીઝ કેહવાણા, હકીકતની અંદર જે

વીચાર કરીએ તો એ મરતખો ઓછો નથી બલકે બેહદ મોહટો મરતખો છે, એ શીઝો એ છે કે પંજતને પાક અં ની ખીદમતમાં ઘણા વરસો રહેલ છે, તેઓએ હંઝરત રસુલે ખુંદ સં ની ઘઅંબત કરી છે, આકા ઇમામ હુસએન અં ના ફરઝંદે માટે ખાવાની દોઆ કરી છે ને ગએબથી ખાવાનું આવેલ છે એટલુંજ નહીં પણ આખેરી વખતે જનામે ઇમામ હુસએન અં તેઓ પર સલામ કરી છે. હવે જે બીખીનો એવો મરતખો છે તો અલબત્ત એ કહેલી ખીના ખુલાસા સાથે જણાવવી જોઈએ.

સાખીત હએ તવારીખસે હસબો નસખ ઉરકા=શેહઝાદીથી ખુદ વાલીએ હીંદ ઉરકા પદરથા થી સાહેબે જાહો હંશમો દવલતે દુન્યા=મવજુદથી ખીદમતકે લીધે લવંઝીયા સદહા;

જસ ચીઝકી ખાહીશ હુધ મવજુદ વહીથી,
સખ કુછ થા મગર દવલતે ઇસલામ નહીંથી*

સાર-તવારીખથી સાખીત છે કે જનામે શીઝો હીંદુસ્તાનના બાદશાહની દીકરી હતા, તેઓના બાપ પાસે દુન્યાનો માલ અસબાબ ઘણો હતો, નોકર ચાકર લવંઝીઓ વીગરે ઘણું હતું, જે માહે તે મવજુદ હતું, એ તમામ ચીજો હતી પણ જે ખાસ જરૂરી ચીજ "ઇમાન" ન હતું એટલે તે મુસલમાન નહતો.

કારીર બા પદર હંઝરતે શીઝોકા સરાસર=પર ઇફ્ટે મોહંમદથા બરા સીનકે અંદર, એક રાતકો જે સોગયા વોહ સાહેબે અફસર=રૌયા મેં નઝર આયા ઉસે નુરે પયમબર; દેખાકે અંજબ અંરીઝે તાબાંકી ચમક હએ એક નુરે ખુદા ફરીસે લે અંશ તલક હએ*

સાર-અગરચે તે બાદશાહ કાફર હતો, તોપણ હંઝરત મોહંમદ મુસતાફા સં ની મોહંબબત તેના દીલમાં હતી, ને એક રાત્રે સ્વપ્નાની અંદર તેણે હંઝરત રસુલે ખુંદ સં ને જોયા, કે બહુજ નુરાની ચેહરાવાળા છે,

એક એકસે લગા ખવાબ મેં વોહ પુછને સબકો=યેહ બંદએ મકબુલે ખુંદા દીન હએ યારો. હૈરાન હું લીલાહ મુજહે જલ્દ બતાદો=વોહ કહને લગે હએ ચેહી પયગંમબરે ખુંદકો. યેહ સૈયદે લવલાક હએ નાયબ હએ ખુંદાકે, મુખતાર હએ લવંહો કંલમો અરઝો સમાંકે*

સાર-એ વખતે સ્વપ્નાની અંદરજ એક એકને પુછ્યું કે આ ખુઝુરગવાર કોણ છે? અએ કોકો હું હએરાનહું જલ્દી મને બતાવો કે કોણ છે, કોકોએ જવાબ આપ્યો કે, આ આખર જમાનાના પયગંમબર હંઝરત મોહંમદ મુસતાફા સં છે તેઓ ખુદાના નાએબ દીન અને દુનીઆના મુખતાર છે.

બેઘર હુવા બીજામે' રોમાસે વોહ નાગાહ=દુની હુઈ બસ ઉલટતે પ્રવર્ગમખરે ઝીજાહ,
બોલા નહીં ખીદમતમે' પહોંચ સકતા હું મએઆહ=હદયાતો બલા બેળું કોઈ માંસે સુએશાહ.
હએ લાએકે તોહંદા નહીં કુઝ ચીઝ ચહાંકી,
એક બેટી હએ સો નઝર કરે શાહે ઝમાંકી*

સાર-જ્યારે સ્વપ્નું જોઇને ઉઠ્યો તો હંઝરતની મોહંબ્યતમાં વધોરો થયો તેથી બો-
લ્યો કે મારાથી હંઝરતની ખીદમતમાં જવાએ એમ નથી, પણ એક છોકરી છે તે હંઝરત
ને હદીયા તરીકે મોકલું.

યેહ કહકે ગરઝ “ફીઝી” કો પાસ અપને બુલાયા=બેટીકો બોહોત ખ્યાર કીયા છાતી લગાયા,
જબ ઉસ્કે લગા બેજને તો રોકે સુનાયા=દીદારે નખી ખ્યાબમે' મુજહકો નજર આયા
કયા ચીઝ કરે નઝર રસુલે અંરખી કે,
લે તુઝકો દીયા મએને કનીઝીમે' નખી કે*

સાર-પછી પોતાની દીકરીને બોલાવીને સ્વપ્નાની હકીકત બયાન કરીને કહ્યું કે ઓ
બેટા તને તે જનાબને હદીયા તરીકે આપુ છું;

ફીર ઘરસે રવાના કીયા ફીઝીકો બસદ આહ=કહને લગાયાં રાહમે' ઉસ્કા દીલે આગાહ,
હું જુસ્કી કનીઝીમે' ચલી અએ મેરે અલલાહ=રખતા હએ બોહત દવલતે દુન્યા વો શહનશાહ
કયા અહલે દવલ અએસા નહીં ચૌર કોઈ હએ,
આઈ યેહ નીદા ઈએબસે વહાં ફાકાકશી હએ.

સાર-પછી પોતાની દીકરી ફીઝીને રવાના કરી; રસ્તાની અંદર જનાબે ફીઝી વી-
ચાર કરતા હતા કે યા અલલાહ જો શખશને માટે મને મારા બાપે બેટ તરીકે મોકલી
છે, શું તે શખશ માલ અને દૌલત બહુજ રાખતો હશે? તેના સીવાય બીજું કોઈ મોકલ
નહીં હશે. આ મુજબ વીચાર કરે છે ત્યાં ગએબી આવાજ આવી કે ત્યાં તો ફાકા અને
ગરીબી છે.

પહોંચી જો વોહ ખીદમતમે' રસુલે દોસરાકી=ખાતુને કયામતકો મોહંમદને અંતાકી,
સુરત નઝર આઈ જો ઉસે ખએરે નીસાકી=લવંઝી હુઈ બસ દીલસે બતુલે ઝોઝરાકી.
ઉસ રોઝ ગઈ ઘરમે' રસુલે અંરખીકે
જબ તીસરા ફાકાયા નવાસોંપે નખીકે.

સાર-પછી જ્યારે હંઝરતની ખીદમતમાં પહોંચ્યા તો હંઝરતે જનાબે ફાતેમાહ
અં. ને બખશી આપ્યા, જ્યારે ફીઝીએ જનાબે ફાતેમા અં. નો એહરો મુખ્યરક જોયો
તો તેજ વખતે દીલોજનનથી તેઓની કનીઝ થયા.

ખીનતે શહે લવલાકસે કહને લગા કોઇ=અએ ખીખી યેહ હએ બાદશાહે હીંદી ખેરી,
 ઉસ વક્ત અંબળ દર્દસે મખદુમાહ વોહ ખોલી=ગએરતકી જમાહ હએ કે યેહ કયા કહેમી.
 ઉલકતાથી મેરી કુછ દીલેમાદર ન પદરમે,
 બેળ હએ યહાં ફાકા કશોકે મુજહે ધરમે.

સાર—તે વખતે જનાબે ફાતેમા અં ને કોઇએ કહ્યું કે આ ફીઝા હીંદુસ્તાનના બાદશાહની દીકરી છે, આ સાંભળીને જનાબે ફાતેમા અં શરમાઈ ગયા ને કહ્યું કે ફીઝા પોતાના દીલમાં કેહશે કે મારા માબાપના દીલમાં મોહબ્બત નહતી તેથી મને આ ફાકાકશોને આપી.

અએ લોગો અગર અહલે દવલકી હએ યેહ જાઇ=દુખયારી હુ કપ ઇસકી મંએ નઝરમે સમાઈ,
 હીસ્સેમે હમારે તો હએ ફાકા કશી આઈ=નાદરોકે ધરમે ઉસે તકદીર હએ લાઈ.
 ઇસ હાલસે આગાહ તો સખ છોટે બડે હએ,
 બચે મેરે દોરોઝસે ફાકોસે પડે હએ.

સાર—એ મુજબ કહીને ફરમાવ્યું કે અએ લોકો એની નજરમાં હું ક્યાંથી આવીશ ? કે અમારી તકદીરમાં તો ફાકા અને મુસીબતો છે એ દીવસ થયા મારા બચ્યા ભુખ્યા છે.

વાં પહના તકલુફકા લીખાસ ઉસને સદા હએ=યાં સરપે મેરે એક પુરાનીસી રીદા હએ,
 વાં ઉરકો સદા રાહંતો આરામ રહા હએ=યાં આસીયા ગરદની હએ ઔર રંને બલા હએ.
 વાં ઉરપે મુસીબત નહીં ફાકોંકી પડી હએ,
 યાં ફાકાકશી બાંધે હુવે હાથ ખડી હએ.

સાર—પોતાના માબાપને ધરે સારા સારા કપડા પેહરતી હતી, ને અંહીયા મારી પાસે એક જુની એવી ચાદર છે, ત્યાં હમેશાં અંએશ અને આરામમાં રેહતી હતી ને અંહીયા તો દળણું દળવું પડશે.

ફીઝાને નઝર આહ જોડી જનમે અતશાલ=દેખા કે હએ માઅસુમ પડે ભુખસે બેહાલ.
 રોને લગી બેસાખતા રખ આંખોપે રમાલ=શીર ખોલી યેહ ઝેહરાસે કે અએ સાહેબે ઇકબાલ.
 અબ ભુખસે બચ્યુંસે તો ઉઠી નહીં જતા,
 માઅસુમોંકા અહવાલ યેહ દેખા નહીં જતા*

સાર—ત્યાં ફીઝાએ જોયું કે જનાબે ફાતેમા અં ના બચ્યા ભુખના સખબથી બેહાલ પડેલા છે, તે જોઇ આંખોપર રમાલ રાખીને રોવા લાગ્યા, ને કહ્યું કે આ બચ્યાની ભુખ મારાથી જોવાતી નથી.

કુરઆન યેહ લવડી હુઈઆંસુ ન બહાઓ=ઉસરત હુઈ સખ દદઅ ગમ અબ દીલમે ન ખાઓ,
 જો ઝંઈ મીસી ધરમે ધરે હએ વોહ લેઆઓ=ઝહરાને કહા કામ હએ કયા અએસા બતાઓ.
 મીસ બતાના કહાં ધરમે મરીબોં કે બલા હએ,
 હાં એક કઠોરા સો વોહ પાનીકા ધરા હએ*

સાર—વળી પોતેજ કહ્યું કે રોવો નહીં હવે તમારી ભુખ ચાલી ગઈ રંજ ન ખા-
ઓ, ને ઘરની અંદર ત્રાંખાના જે કામ હોય તે મને લાવી આપો, જનાખે ફાતેમાએ કહ્યું
કે અરે ગરીબોના ઘરમાં ત્રાંખાના કામ ક્યાંથી હોય ? ફક્ત પાણી પીવાનો એક વાટકો છે.

વોહ કહને લગી ખૈર કટોરાહી મુજહેદો=શીઝીને ગરઝ લેકે ધરા આગપે ઉરકો,
થી સાહેએ અકસીર ઝેબસ ફીઝીએ ખુંશખાં=મખંદુમએ આલમસે કહા આન કે દેખો *
રખતે હુવે કુછ આગપે અરસા ન હુવાયા,
શીર દેખા જે સખને તો કટોરા વો તીલા થા.

સાર—શીઝીએ કહ્યું કે ખૈર વાટકો તો વાટકો લાવો, પછી તે વાટકો આગ
ઉપર મુકીને પોતાને કીમીયા આવડતી હતી, તે થકી તે વાટકાને સોનાનો કર્યો.

ખાતુને જહાંકો ઉસે ફીઝી લગી દેને=કહને લગી બીકવાઓ ઉસે જલ્દ કીસીસે,
સદકે ગઘ કુછ ફીકરે તઆમ આજતો હોલે=રોના મુજહે આતા હએ કે ભુખે હએ યેહ બઝએ*
ફાકોંકે નહીં દીનહએ હુસએન ચૌર હસન કે,
કુમલાતે હએ યેહ ફુલ નખુવ્વતકે ચમનકે *

સાર—પછી કહ્યું કે ઓ બીબી આને જલદી વેચાવીને ખાવાતું મંગાવો કેમકે
હસન અને હુસએન ભુખથી પડેલા મારાથી જોવાતા નથી.

ફરમાને લગી ફાતેમા મુજહકો નહીં દરકાર=તુ દીજયો ઇસ્કો કે જે ઇસિ ઘરકે હએ મુખતાર,
યેહ ખાતે થી જે આએ વહાં હએદરે કરાર=નીઝદે અસદુલ્લાહ ગઘ લેકે વોહ એકખાર.

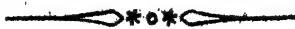
હંસકર કહા હએદરને કે રખ છોડ ઇસે જાકર,
આએ જે મોહમ્મદ તો ઉસે દીજયો લાકર.

સાર—આ સાંભળીને જનાખે ફાતેમા અં ફરમાવ્યું કે મને એની દરકાર નથી.
ને જે આ ઘરતું મુખતાર છે તેને તું આપજો. એ મુજબ કેહતા હતા ત્યાં મૌલા અલી
આવ્યા; તેથી તેજ વખતે શીઝીએ તે વાટકો હઝરતને આપ્યો. એ સોનાનો વાટકો જોઈ
હઝરતે હસીને ફરમાવ્યું કે હાલ રાખી મુક, ને જ્યારે હઝરત રસુલે ખુદા સં આવે તે
વખતે આપજો.

આએ જે વહાં ઝેબદેહે મસનદે લવલાક=શીઝી ગઈ લેકર તો યેહ બોલે નખીયે પાક,
નાહક યેહ બનાયા ઇસે હમ જબનતે હએ ખાક=દો ઉગલીયા શીર શેહને ઉઘાઈ સુએ અફલાક
ફરમાયા કે દુન્યાકી તમન્ના હમે કબ હએ
ઇન ઉંમલીયોંમે દેખ તુ કે કયા કુદરતે રખહએ.

સાર—ત્યાં હઝરત રસુલે ખુદા સં પણ આવ્યા, તે વખતે તેઓ પાસે શીઝી તેવા-
ટકો લઈ ગયા, તે જોઈને હઝરતે ફરમાવ્યું કે, ઓ શીઝી નાહક તે આ વાટકાને સોનાનો
ખનાવ્યો, અરે અમો તેને ખાક જાણીએ છીએ; એમ કહીને ફરમાવ્યું કે અમોને દુની-
આની તમન્ના નથી, ને આ મારી એ આંગળીઓની વચમાં ખુદાની કુદરત જે.

શીઝાને નઝરકી જે ઉધર દેખતી ક્યા હએ=દરહાએ ફલક વાહએ અંજળ લુદે ખુંદાહએ,
એક બાઈ હએ સર સમજ ન દેખા ન સુના હએ=ઉસ બાઈમે એક કસ મુરસૂઆઈલી બનાહએ.

તખત ઉરપે ધરા લાઈલકા બારફર્યંતોશાં હએ,

ઉસ તખતપે ખાતુને જહાં જલવાકુનાં હએ.

સાર—શીઝાએ જોયું કે આસમાનના દરવાજા ખુલ્લી ગયા છે, ને એક લીલો કંચન
જવો ઉમદા બગીચો છે, તે તેની અંદર એક ઔલીશાન મકાન છે, ને તે મકાનમાં જ-
વાહેરાતથી જગત તખત રાખેલું છે, ને તેના પર જનાએ ફાતેમા અંબેદા છે.

પહને હુવે હએ નુરકી પોશાક બસદશાં=ઔર ગોતાઝનાં બહેરે જવાહેરમે હએ દરઆં,
હુરેં હએ ખી ગીદ સફે બાંધે હુવેવાં=હએ બીન્ટે સોલયમાં અંકમે પુશત મગસરાં,

ખીદમત હએ ચેહ વાંમરયમે પાકીઝા સીયરકો,

ઝહરાપે લુટાતી હએ ખી લાઈલો ગોદરકો.

સાર—ને નુરાની પોશાક અને જવાહેરાતના ઝેવર પેહરેલા છે, ને હુરાઓ ખીદમત
માટે સફે બાંધીને ઉભીઓ છે, ને જનાએ સોલયમાન પએગમખરની દીકરી લાથમાં પંખો
લાઈ હવા નાખે છે, ને જનાએ મરયમ અંબેદા જનાએ ફાતેમા અંબેદા ઉપરથી લાક અને હીરા
સદકો કરે છે.

હંઝરતને કહા કુઠ નઝર આયા તુજહે ઈસઆન=કરતે કહા જે દેખા વાહ મંએ ક્યા કહું કુરઆન,
ફીર સુએ ઝમીં ઉગલીયાં લાએ શહે ઝીશાન=શીઝાસે ચે ફરમાયા કે ઇધરકોતુ કર અબધ્યાન.

દેખા જે ઉધરકો તો કહું ક્યા નઝર આયા,

અલ્લાહકી કુદરતકા તમાશા નઝર આયા.

સાર—પછી હંઝરતે પુછયું કે આ વખત કાંઈ દેખાય છે? શીઝાએ કયું કે યા હંઝ-
રત હા મેંજોયું, તેની શું તાઈરીફ કર? પછી હંઝરતે જમીન તરફ આંગળીઓ કરીને
ફરમાવ્યું કે હવે નીચે જુવો! જ્યારે નીચે જોયું તો ત્યાં પણ ખુદાની કુદરતનો તમાશો જોયો.

આયા હએ સમેટ જીતના દશીનાથા ઝમીંકા=કારતકા ખઝાનાથા મવજુદ સખ ઉસ જન,
હંઝરતને કહા શીઝા બતા ક્યા યહાં દેખા=કરતે કહા કુરઆન ચેહ લવ્વી મેરે આકા.

હો માલીકો મુખતાર તુમ્હીં ઘરમે ખુદાકે,

લારએબ કે બાએસહો બીનાએ દો સરાકે.

સાર—કે જમીનનો દશીનો ભેગો થઈને આવ્યો છે, એટલે સુધી કે કારૂનનો ખ-
જનો પણ મવજુદ છે, પછી હંઝરતે પુછયું કે આ શીઝા કહો શું જોયું?

શીઝાએ જવાબ આપ્યો કે યા હંઝરત હું આપપર કુરઆન થઈ જાઉં બેશક તમે
ખુદાની બનાવેલી ચીજોના મુખતાર છે.

અલ્લાહને દીહએ તુમ્હેં સખ તરહકી તાકત=અકસીરકી ઔર કીમીયાકી ક્યા હએ હકીકત
શહ બોલેકે દુન્યાસે હમેશા રહી નફરત=અએજોહએ ચેહ શકાકશ ઉનમે હએ વોહ તાકત

અકસીર નઝર ઉનકી હએ સદકેસે ખુંદાકે,

ચાહેં તો બનદેં ચેહ અબીકોહ તીલાકે.

સાર—યા હંઝરત ખુદાએ તમોને તમામ તરાહની શક્તિ આપી છે, અકસીર અને કીમીયાની હકીકત કાંઈ નથી; પછી હંઝરતે ફરમાવ્યું કે અમોને દુન્યા ગમતી નથી અમને તેથી નફરત છે, ને આ બચ્ચાઓને ભુખ સેહન કરવાની શક્તિ છે, તેઓની પાસે પણ અકસીર કોઈ ચીજ નથી, અગર તેઓ ચાહે તો પહાડોને સોનાના કરી આપે.

હમતાલેમે ઉક્યા હએ નહીં તાલીમે દુન્યા=દુન્યાને હમેં છોડા નહીં હમને હએ છોડા, ઈસ ઉત્રે દો રોઝાકા ભલા ક્યા હએ ભરેંસા=અકસીર બડી યેહ કે કર દીલકો મોસદ્દા.

કર યાદે ખુદા મનસઓ જાગીર યેહી હએ,

દવલત યેહી દુન્યા યેહી અકસીર યેહી હએ.

સાર—અમો દીન ચાહીએ છીએ, અમને દુન્યાથી કામ નથી; દુન્યાએ અમને મુક્યા નથી, બલકે અમોએ દુન્યાને મુકી છે; આ ફીઝી આ બે દીવસની દુન્યાનો ભરેંસો નથી, અરે મોહટી અકસીર એક છે કે દીલને પાક અને સાફ કર; ખુદાને યાદ કર, તો એજ દુન્યા, એજ જાગીર, અને એજ અકસીર છે.

તકરીરે નખી કરગઈ બસ કલ્પપે તાસીર=શીર મુંહસે નીકાલા નકીસે કલતે હએ અકસીર ફીઝીકો ગરજ હંકંતે યેહદી ઇઝ્તો તવકીર=હો મરસીયેકો તુલ અગર કીછયે તહંસીર જીસ ચીજકી ખાતીર હુઈ મશગુલ દોઝામેં

મકયુલ વહીં હો ગઈ દરગાહે ખુદામેં.

સાર—આ બાબતો ફીઝીના દીલમાં ઉતરી ગઈ. પછી કોઈ વખત અકસીર (કીમીયા) નું નામ પણ લીધું નહીં, ને ખુદાએ પણ ફીઝીને ઘણો મોહટો મરતબો આપ્યો કે જે ચીજની જરૂરત હોય ને દોઝા કરતા કે તેજ વખતે દુન્યા કમુલ થતી.

હવે તેજ જનાએ ફીઝીએ કુરઆનની આયતથી આપેલા જવાબ વાંચો, ને વીચારો કે કેવે દરજે પહોંચ્યા છે.

ફસલ આઠમી, જનાએ ફીઝીએ કુરઆનની આયતોથી આપેલા જવાબોનું ખયાન.

મેહારફ અનવારમાં મનકુલ છે કે એક શખશ ખયાન કરેછે કે એક વખત હું મુસાફરીએ જતો હતો રસ્તાની અંદર હું કાફલાની પાછળ રહી ગયો; રસ્તાની અંદર એક ખીયાબાનમાં એક ઝોરતને એકલી જોઈ તેણીને મેં પુછ્યું કે અએ નેકબખ્ત તુ કોણુ છે? તેણીએ મારા જવાબમાં આ કુરઆનની આયત કહી કે “કુલસલામુન ફસવફા યાઅલમુન ” એટલે ખુદા કુરઆનમાં ફરમાવેછે કે તુ સલામ કહે ને નજીક છે કે તે લોક જાશે, એથી હું સમજ્યો કે ધનિસાનને જરૂર છે કે માત કરવાની પહેલે સલામ કરે; તેથી મેં સલામ કરીને પુછ્યું કે અએ નેક નેહાદ તુ આ જંગલમાં એકલી કેમ છો? ને પગથી ચાલીને કાફલા સાથે કેવી રીતે પહોંચી સકીશ? તેણીએ એના જવાબમાં કુર-

આવની આ આયત કહી, “**وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّسْتَفْهِمُ حَقَّهَا**” એટલે જે ને સ્વેચ્છા બતાવનાર ખુદા હોએ તેને કોઈ ભુલાવી શકતુ નથી; પછી મેં પુછ્યું કે અએ ખા-ઈ તુ ઇનસાન છો કે જાનાતમાંથી છો ?! તેણીએ તેના જવાબમાં આ આયત કહી,

“**يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ**” એટલે અએ આદમના ફરજંદો પોતાનો દેખાવ સારો રાખો. તેથી હું સમજ્યો કે તે ઓરત જાનાતમાંથી નથી તે આદમની ઔલાદ એટલે ઇનસાન છે. મેં પુછ્યું કે અએ ખાઈ તું ક્યાંથી આવેછે ? તેના જવાબમાં આ આયત પડી “**يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ**” એટલે છેટેથી લોકોને ઓલાવેછે; તેથી હું સમજ્યો કે તે છેટેથી આવેછે; વળી મેં પુછ્યું કે હવે ક્યાં જવાનો ઇરાદો છે ? તેણી તેના જવાબમાં આ આયત પડી કે-“**وَلَا تَقْرَأُوا الْيَتِيمَ**” એટલે લોકો પર ખુદાનો હક છે કે તેઓ ખાનગે કાર્યખાનો હંજ કરના જાય; તેથી હું સમ-જ્યો કે તેણી હંજ કરવા માટે જાય છે.

પછી મેં પુછ્યું કે તમેને ઘરેથી નીકળે કેટલા દીવસ થયા છે ? તેના જવાબમાં તેણીએ આ આયત પડી “**وَلَا تَقْرَأُوا الْيَتِيمَ**” એટલે ખુદા ફરમાવે છે કે મેં જમીન આસમાન અને તેની ફરમીયાનની તમામ ચીજોને છ દીવસમાં બનાવી. તેથી હું સમજ્યો કે એ ઓરતને ઘરેથી નીકળે છ દીવસ થયા છે. પછી મેં પુછ્યું કે એ નેકબખત તે કાંઈ ખાધું છે કે નહીં ? તેણીએ તેના જવાબમાં આ આયત કહી, **وَمَا يَكْنُزُهَا** એટલે ખુદા ફરમાવે છે કે અમેએ પયગંમખરના બદનને એવા નથી બનાવ્યા કે ખાવાનું ન ખાએ. તેથી હું સમજ્યો કે તેણીએ કાંઈ ખાધું નથી, તેથી જે કાંઈ મારી પાંસે હતું તેની સાંમે રાખીને કહ્યું કે ખા ! તેણીએ બહુજ થોડુ ખાઈને હાથ ખેંચી લીધો, મેં કહ્યું કે એ ઓરત ખુબ પેટ ભરીને ખાઈ લે, તે વખતે તેણીએ જવાબમાં આ આયત કહી, **لَا يَكْنُزُهَا** એટલે ખુદા ફરમાવે છે કે હું ઇનસાનને તેની શક્તિ પ્રમાણે તકલીફ આપુ છું, તેથી હું સમજ્યો કે પરાણે તાણુ કરવી નહીં. પછી મેં કહ્યું કે એ ખાઈ તુ ચાલીને પહોંચી નહીં શકીશ માટે મારા ઘોડા પર મારી સાથે બેસ; તેના જવાબમાં આ આયત પડી કે “**لَا يَكْنُزُهَا**” એટલે ખુદા ફરમાવે છે કે જમીન અને આસમાનમાં એક ખુદા સીવાય બે ઝાઝા ખુદા હોતે તો જમીન અને આસમાનમાં ફસાદ પડી બરબાદ થઈ જતે તો મતલબ એ કે ખુદા એક છે. તેથી હું સમજ્યો કે એક ઘોડાપર મરદ અને ઓરતને બેગું બેસ-વું તે ખરાબી થવાનું કારણ છે, તેથી મેં તેણીને ઘોડાપર એકલી બેસારી, તે વખતે તેણીએ આ આયત કહી, “**سُبْحَانَ اللَّهِ**” એટલે પા-ક છે એ ખુદા કે જેણે અમારા માટે આ હએવાનને તાબેદાર બનાવેલ છે.

પછી તેણી ઘોડાપર ને હું ચાલીને રવાના થયા, ને કાફલા સાથે મળી ગયા, તે વખતે મેં પુછ્યું કે આ કાફલામાં તમારું કોઈ વારીસકે ઓળખાણવાળું છે ? તેણીએ તે .

ના જવાબમાં આ આયત કહી “યા “હાહિદો” ઇન્ના જન્મલનાક ખંલીફતન ફીલ
અરઝ; વમા “મોહમ્મદુન” હલ્લા રસુલ; યા “યહયા” ખાલીલ કેતાબ
યા “મુસા” ઇન્ની અનહલાહો” એ ચાર ખુરગવારોના નામને કુરઆનની આયતમાં
કહ્યા, તેથી હું સમજ્યો કે તેના ચાર જણ આ ચાર નામવાળા ૧-હાઉદ, ૨-મોહમ્મદ
૩-યહયા, ૪-મુસા, સગા છે. પછી તેણીએ એ ચારે નામ લઈને કાફલામાં હાંક મારી
તો તે ચારે જણ આવ્યા; મેં પુછ્યું કે આ ચારે જણ તમોને શું સગા થાએ છે? તેના
જવાબમાં આ આયત પડી, “અલમાલો વલ બનુના, ઝીનતુલ હયાતીદ હુન્યા.”
એટલે માલ અને છોકરાં છે તે હુન્યાનો શણગાર છે, તેથી હું સમજ્યો કે ચારે તેના દી-
કરા છે. પછી તેણીએ પોતાના છોકરાઓને આ આયત કહી. યા અખતીસ તાઅજરહે
ઇન્ના ખઅર મનીસ તઅજરતલ કુવીચુલ અમીન” એટલે ખુદાએ હઝરત મુસા
અં. ના કીસ્સામાં ફરમાવેલ છે કે જે વખતે મુસાએ એક પયગંમખરની બકરીઓને પાણી
પાયું હતું ને તેની છોકરીએ પોતાના બાપને આ મુજબ કહેલ કે અએ બાપ આ શ-
ખશે આપણાપર એહસાન કરેલો છે માટે તેનો બદલો કરવો નેહએ, ને આ શખશ
નેકબખ્ત અમીન બરોસાદાર માણસ છે, એથી હું સમજ્યો કે પોતાના છોકરાઓને મા-
રા માટે કહે છે કે તેમને ઘોડાપર બેસારી મારાપર એહસાન કરીને લાવ્યો છે, એટલુંજ
નહીં પણ તે નેક અને સારો ઇમાનદાર માણસ છે માટે તેનો બદલો તેને આપો. એ
આયત સાંભળીને તેણીના છોકરાઓએ મને ઘણો માલ આપ્યો; વળી તે ચોરતે પોતાના
છોકરાઓને આ આયત પડી સાંભળાવી કે “વલ્લાહોયોઝા અંદ્રા મયશાઓ.”
એટલે ખુદા ફરમાવે છે કે હું ચાહું તેને બમણુ આપુ છું; એથી હું સમજ્યો કે તેણી
કહે છે તમોએ આપ્યું તે કરતા વધારે આપો, એ સાંભળીને વળી તે છોકરાઓએ પહેલે
કરતા વધારે માલ આપ્યો.

પછી મેં તે છોકરાઓને પુછ્યું કે અએ સાહેબો આ નેકબખ્ત કયા ખાનદાન અને
કબીલાથી છે કે આવી નેકબખ્ત પાકદામન અને કુરઆનની હાશીઝ અને હાન્ર જવાબ છે;
આજસુધી આવી ચોરત મેં નેહ નથી. તેઓએ જવાબ આપ્યો કે “હાઝેહી ઊમ્માના
ફીઝ્ઝતો જરેયતુઝ ઝહરાઅ” એટલે આ ચોરત અમારી મા થાયછે તે જનાબે ફાતેમાહ
અં. ની કનીઝ શીઝ છે; અએ શખશ વીસ વરસ થયા તે કોઇ વાત કરતી નથી, પણ
જ્યારે કાંઈ કહે અથવા જવાબ આપે તો ફક્ત કુરઆનની આયતથીજ બોલે છે.

**કસલ નવમી, હઝરત અચ્યુબ પયગંમખરની બીબી જનાબે
રહમતનું બયાન.**

જાણુવું નેહએ કે ફનીઆની અંદર નેક ચોરતો ધણી થોડી છે ને બદ ચોરતો
ધણી વધારે છે; કેટલાક પયગંમખરોની ચોરતો પણ ખરાબ હતી, ને કેટલાકની ચોરતો
બહુજ પરહેઝગાર અને દીનદાર હતી કે, હરહાલમાં ખુદાનો શુકર અને સખર કરીને રહ-

તી હતી; ધ્યાન આપીને વાંચો કે જનાખે અધ્યુષ અં ની બીબી જનાખે રહમત કેવા નેકબખ્ત અને સખર વાળા હતા કે હંઝરત અધ્યુષ અં ઉપર જે જે બલા આવી તેમાં ભાગ લઈ હરહાલમાં સાથે રહીને મુસીબતો ઉપાડી.

જેમકે મનકુલ છે કે-હંઝરત અધ્યુષ અં પયગંમઅર હતા ને તેઓ પાસે ઘણો માલ હતો તે જમાનામાં તેઓ જેવું કોઈ માલદાર નહતું, તમામ જંગલ પહાડો તેઓના કબજામાં હતા, ને ગાય, બકરાં, ઉંટ વીગેરે ઘણા હતા, ને બાગબાગીચા અને ખેતીવાડીઓ પણ બહુજ હતી, ફક્ત ગાયના પાંચસો જેણ હતા ને દરેક જેણપર એક એક ગુલામ મુકરર હતો, ને ચારસો ગુલામો ગોવાળ તરીકે હતા, ને તે દરેક ગુલામ ઓરત બચ્ચા વાળા હતા, હંઝરતની બીબી રહમત નામના હતા તેઓ હંઝરત યુસુફ અં ની ઔલાદમાંથી હતા, તે રહમતથી ખુદાએ સાત દીકરા અને સાત દીકરીઓ આપી હતી, અધ્યુષ અં બહુજ રહમવાળા ને મુસાફરો ઉપર મેહરબાની કરવાવાળા હતા; મીસકીનોને ખાતુ ખવરાવતા હતા, ને ખુદાવદે ક્ષીમનો શુકર બહુજ કરતા હતા, રાત અને દીવસ ઈબાદતમાં મશગુલ રહેતા હતા;

એક દીવસ તેઓની પાસે જીવરખલ અં આવ્યા ને કહયું કે અમે અધ્યુષ ઘણી લાંબી મુદત થઈ છે કે તમે નેઅંમત અને ફરાજતમાં રહો છો, તો હવે હુકમ થયો છે કે તમારી રાહત અને અરામ બદલાઈને બલા અને મુસીબત આવે, ને ગરીબ ફકીર થઈ જાઓ, ને તંદુસ્તીને બદલે બીમારી આવે, આ સાંભળીને હંઝરત અધ્યુષે ફરમાવ્યું કે અગર દોસ્તની રજા એવીજ છે ને તેમાંજ તે રાજી છે તો હું હાજર છું, દોસ્તના તરફથી જે કાંઈ થાય તે સાઈન છે.

પછી અધ્યુષ અં બલાની રાહ જોતાં હતા કે ક્યારે આવે છે ત્યાં એક દીવસે લોકોને વાએઝ અને નસીહત કરતા હતા ત્યાં એકાએક મસજીદના દરવાજાથી ફરયાદની આવાજ આવી, જેવું તો બકરાને ચરાવવાવાળા કહે છે કે અમે અધ્યુષ પહાડપરથી એક એવી ચીજ આવી કે તમામ બકરાં હલાક થઈ ગયા; હજુ એ મુજબ કહેતા હતા ત્યાં સારબાને આવીને ખબર આપી કે એક એવી ગરમ હવા ચાલી કે તેથી તમામ ઉંટ મરી ગયાં; એ મુજબ કહે છે ત્યાં બાગબાનો પોકાર કરતા આવ્યા કે એક એવી વીજળી પડી કે તમામ ઝાડ બળીને ખાખ થઈ ગયા.

હંઝરત અધ્યુષ અં એવી એવી ખબરો સાંભળતા હતા અને ખુદાનો શુકર કરતા હતા, ત્યાં બચ્ચાઓને પાળવાવાળા રોતી રોતી આવી ને ખબર આપી કે તમારા છોકરાંઓ મોટા બાઇના ઘરે મહેમાન હતા ત્યાં ઘરતું છાપડું પડી ગયું ને તમામ બચ્ચા દબાઈને મરી ગયા; એ સાંભળીને હંઝરતે શુકરનો સીજદો કર્યો, પછી ખુદાવદે કરીમે તેઓના શરીર માં બીમારી મોકલી કે તેથી તરાહ તરાહની બીમારીમાં મુખતેલા થઈ ગયા, ને તેઓની બીમારી અને ગરીબીના સખબથી તમામ લોકોએ તેઓ પાસે આવવું છોડી આપ્યું ને છોટે છોટે ભાગવા લાગ્યા; ને એ ભાગવું ને છોટે રહેવું તેઓની નાદાની અને જહાલતથી હતું.

મનકુલ છે કે ક્યારે અધ્યુષ અં બીમાર થયા તો બીજા બીમારો તેઓની પાસે

ચારે તરફથી આવતા અને તેઓ પાસે શક્તી હોય તો આહતા, તેઓ હોય કરતા ને ખુંદાવદે કરીમ તમામને સફા આપતો. આ જોઈને લોકો પુછતા કે અમે અધ્યુષ તમે પોતા માટે શક્તી શાખાટે હોય કરતા નથી? હંઝરત જવાબ આપતા કે મને હંયા અને શરમ આવે છે કે એસી વરસ સુધી મે રાહત અને નેઅમતમાં ગુજરાન કરી, ને હવે આ થોડા દીવસની મહેનત અને બલાથી ધબરાઈને તે દેદે થવાની હોય માગુ ?

શએતાન મલકેને પોતાની બનતી કોશીશ કરીને હંઝરત અધ્યુષ અં ને સખર અને શુકર નત્કરવા દેવાના ઘણા ઉપાયો કર્યા ફરેખ દેવા ચાહું પણ કોઈ વખતું નહીં, તેમજ જનામે રહંમતને પણ ઘણી વખત ફરેખ આપીને અધ્યુષ અં થી દીલ ફેરવવાના ને તેઓની ખીદમત કરવા ન આપવાની તજવીજ કરી તો તેમાં પણ નીષ્ફળ થયો; તેણે પોતાના ફરેખમાં કોઈ ચીજ બાકી રાખી હોય એવું લાગતું નથી, એટલે સુધી કે ગામના લોકોને ફરેખ આપી આપીને અધ્યુષ અં ની તકલીફમાં વધારો કરાવ્યો જેમકે તે બાબત નીચેની હંકીકતથી માન્યલમ પડશે.

મનકુલ છે કે જ્યારે હંઝરત અધ્યુષ અં ફકીર ગરીબ અને મોહતાજ થઈ ગયા, ને સખત બીમારીમાં ફસાણા તે વખતે દોસ્ત આશના તમામ જણાઓએ પાસે આવવું છોડી આપ્યું, ને છોટે રેહવા લાગ્યાં; પણ તેઓની બીબી રહંમત કે પોતે સારા નયુ-વતના ખાનદાનથી એટલે હંઝરત સુંસુફ પયગમબરની ઔલાદમાંથી હતા તેઓ હમેશા ગામમાં જઈ લોકોનું કામકાજ કરીને અધ્યુષ અં ને ખવરાવતા હતા.

જ્યારે એ મુજબ ઘણી મુદત ગુજરી તો શએતાન મલકેન બુદ્ધની સુરતમાં ગામમાં ફરીને કેહવા લાગ્યો કે આ ઓરત અધ્યુષ અં ની ખીદમત કરે છે ને વળી દરેકના ઘરમાં આવે છે તેથી અધ્યુષની બીમારી બીજને વળગવાનો ખૌફ રહેછે, આ સાંભળીને લોકોએ રહંમતને પોતાના ઘરોમાં આવવાની મનાઈ કરી, જ્યારે એવો બનાવ બન્યો તો અધ્યુષ અં ના ગુજરાનમાં ખલલ પડી ગયો ને બહુજ તંગ હાલ થઈ ભુખ્યા રહેવાના દીવસો આવ્યા. અધ્યુષ અં પોતાની ઓરત રહંમતને કહ્યું કે આપણે લોકોને સારસાર ખાવાનું ખવરાવતા હતા એ જગ્યોમાં લઈ જઈને સુવરાવ કે વખતે એ જગ્યો જોઈને લોકોને એ ખાવાનું યાદ આવે ને આપણને ખાવાનું આપે. જ્યારે રહંમત ત્યાં લઈ ગયા તો વળી શએતાને લોકોને કહ્યું કે આ ઠેકાણે અધ્યુષ રહે છે તેથી તેની બીમારી તમેને વળગશે; આ સાંભળીને લોકો ભેગા થઈ ગયા ને હંઝરત અધ્યુષને પથ્થર મારવા લાગ્યા, આ બનાવ જોઈને રહીમા અધ્યુષ અં ને ત્યાંથી છોટે રસ્તામાં લઈ ગયા ને ત્યાં રસ્તામાં માણસો નીકળ્યા તેઓએ રહંમતની મદદ કરીને અધ્યુષ અં ને એક ગામમાં પહોંચાડ્યા, ત્યાંના લોકોએ પણ રહેવા આપ્યા નહીં તેથી બીજે ગામ લઈ ગયા ત્યાંના લોકોએ પણ કાઢી મુક્યા; પછી બીજે જગ્યે રહ્યા, રહંમત હમેશા લોકોનું કામકાજ કરતા પોતાના શવહરને ખવરાવતા ને દીલોગનથી ખીદમત કરતા હતા.

એ મુજબ કેટલાક વરસ ગુજરી ગયા, ને રહંમત હજાર તરાહની મહેનત મુસીબત ઉપડીને તેઓ માટે ખાવાનું પેદા કરતા, એક દીવસે એક ગામગ્રામાં ગયા, તો ત્યાં લો-

કોને જમાડવા માટે ખાવાનું પકાવતા હતા, તેથી રહમત ત્યાં ગયા ને બીચાર કયો કે આની અંદરથી થોડું મારા બીમાર માટે લઈ જઈ, એવા બીચારથી જો ધરે જમને એક ઓરતને કહ્યું કે વરસોના વરસ થઈ ગયા સાથે ખાવાનું અર્યુય અલયહીસ્સલામે ખાધું નથી, માટે ખુદાને વાસ્તે જો થોડું આપ તો તેઓ માટે લઈ જઈ, તે ઓરતે જોયું કે રહમતના વાળ બહુજ ઊમદા અને સારા છે, તેથી બોલી કે તારા વાળ* કાતરીને મારી છોકરી માટે આપ તો હું તને ખાવાનું આપું, રહમતે કહ્યું કે ઓ ઓરત અરે તને એ શોભેછે? કે હંઝરત યુસુફ અં. ની દીકરીના વાળ એક લુકમાધાન માટે કુતરાવે? તેણીએ કહ્યું કે મને તો વાળ જોઈએ.

યાઅલલાહ રહમતને હંઝરત અર્યુય અં. ની કેવી કંદર હતી ને પોતે કેવા રહમ દીલ હતા કે તરત પોતાના વાળ કાતરીને ખાવાનું લઈ અર્યુય અં. પાસે આવ્યા; તો અર્યુયે વાળ કાતરેલા જોઈને કહ્યું કે આ શું કર્યું? મને શકા થશે તે વખતે તને સો લાકડી મારીશ, રહમતે તમામ્ અહવાલ બયાન કરીને કહ્યું કે હું તમારા માટે ખાવાનું લાવીને તમો આ મુજબ કહો છો? એ સાંભળીને હંઝરતને બહુજ રંજ થયો ને ગભરાણા ને ખુંદા પાસે નોંધને દોઝી કરી કે “અન્ની મરસનેયઝં જુરરો, વ અનતા અરહમુર રાહિ-મીન” એટલે અએ પરવરદીગારા મને બહુજ સખંતી પડી છે, ને તુ રહમ કરવાવાળો છો. ને બીજી રીવાયતો મુજબ શએતાનના મુઝવવાથી હંઝરતને કંટાળો આવ્યો છે ને દોઝી કરી છે જે વીશે નીચે આવશે.

મનકુલ છે કે જેમ જેમ હંઝરત અર્યુય અં. ની બીમારી વધતી હતી તેમ તેમ તેઓ ખુંદાને શુકર અને સખર વધારે કરતા હતા; ને તેઓની બીબી રહમત તેઓની ખીદમત કરતા હતા, શએતાન મલકીને ધાણું આણું કે હંઝરતના સખર અને શુકરમાં ફસાદ નાખીને એથી અટકાવે પણ તેનો ઇલાજ ચાલ્યો નહીં, તેથી પોતાના મુરી-દો ભેગા કરીને એ બાબતમાં મશવેશે કયો તેઓએ કહ્યું કે તું અમારો સરદાર છો તમામ તરીફનાં મક્કર અને ફરેય અમો તારી પાસેથી સીખ્યા છીએ, તોપણ હવે અમો મત આપીએ છીએ કે તે હંઝરત આદમ અં. ને ફરેય આપ્યો ને બેહતર કામ તરક કરાવ્યું તે કયો ફરેય હતો? શએતાને કહ્યું કે એતો તેઓની બીબી હવ્વાયકી મેં ફરેય આપેલ, મુરીદોએ કહ્યું કે અર્યુયને પણ તેઓની બીબીયકી વસવસો નાખીને તારા ફદામાં ફસાવ.

આ સાંભળીને શએતાને કહ્યું કે આ વાત બરાબર કહી, એમ કહીને રહમતની પાસે આ બ્યો તો જોયું કે તે કાંઈ ખાવાનું પકાવે છે તેઓને જમને કહ્યું કે અએ કનીએ ખુદા તારો શવહર કયાં છે? જવાબ આપ્યો કે ફલાણી જગ્યોએ બીમાર પડ્યો છે, ને ઘણી મુ-દતથી બીમાર છે હજુ સુધી શકા થતી નથી.

* અંરયસ્તાનમાં એવો ધારો છે કે જે ઓરતોના ટુંકા વાળ હોય તેઓ બીજી લાંબા વાળવાળી ઓરતોના વાળ લઈ પોતાના વાળ સાથે બાંધી પોતાના લાંબા વાળ હોય એવો દેખાવ કરેછે.

શએતાને જોયું કે રહંમતને પોતાના શવહરની બીમારીનો ધણોજ રંજ છે તેથી ક-
થું કે આ રહંમત તમને તે માલ ખુબસુસ્તી અને બચ્ચાઓ યાદ આવતા નથી? વગેરે
કહીને એવી ધણી વાતો ફરેબની કહી; ને એવી એવી વાતો કરીકે તેથી રહંમત રોવા
લાગ્યા; શએતાને કહયું કે અએ રહંમત તમો ગમ ન ખાઓ કેમકે હું તેનો ધલાજ નાજું
હું, માટે જો મારી નસીહતને કબુલ કરીને મારા કેલવા મુજબ અમલ કરતો હું ઇલા-
જ બતાવું. રહંમતે કહયું કે તે શું ઇલાજ છે? શએતાને કહયું કે આ બકર લઈ જ-
ઈને મારા નામસ્ત્રી જખાહ કરતો ખુદા તેને શફા આપશે, ને તમામ બીમારીઓ ચાલી જશે;

આ સાંભળીને રહંમત તે બકર લઈને અર્યુબ પાસે આવ્યા ને કહયું કે હવે તમો
ક્યાં સુધી બીમારીમાં રેહશો? એક હકીમ આવ્યો છે ને તેણે મને ઇલાજ બતાવેલા છે
ને તે તમામ વાત કહી સંભળાવી, એ શએતાની બાબતો સાંભળીને અર્યુબે કહયું કે આ
કમઅક્લ તે શએતાન દુશમને ખુંદા છે ને તે તને ફરેબમાં લાવીને ખુદાથી ફરેબીને કાફર
બનાવે, તે તુ નથી જાણતી કે તમામ ફવલત અને નેર્થમત રંજ મેહંનત ખુદાના તરફથી
છે; તો તે ચાહે તો નેર્થમત આપે ને તે ચાહેતો બંદને મેહંનત અને બલામાં નાંખે.

શએતાને જોયું કે આ મક્રર અને ફરેબ કાંઈ કામ આવ્યો તહીં, તેથી એક ખુંબ
સુરત મરદની સુરત બનીને એક ઘોડાપર સ્વાર થઈને રહંમતની પાસે આવ્યો ને પુછયું
કે તારા શવહરનો કેવો હાલ છે? જવાબ આપ્યો કે બહુજ બીમાર અને રંજુર છે, તેણે
કહયું કે મને ઓળખે છે? રહંમતે કહયું કે નહીં શએતાને કહયું કે હું જમીનનો બાદ-
શાહ છું, ને મેંજ અર્યુબના માલ અને ફરજંદોને ફના કરેલ છે, ને મેંજ તેને આવી
બીમારીમાં ફસાવ્યા છે, ને એ મુજબ કરવાનું કારણ એટલુંજ છે કે તેણે મને મુકીને
આસમાનના ખુદાની બંદગી કરી, માટે હવે જો તું મને એકજ સીંજદો કર તો હું તેની
તમામ બીમારીને દફે કરું. ને તમારો તમામ માલ અને ઓલાદ પાછો આવું.

રહંમતે આ સાંભળીને જવાબ આપ્યો કે હું મારા શવહરની મરજી અને સંલાહ
લીધા વગર કાંઈ પણ કરનાર નથી; શએતાને કહ્યું કે અગર એ મુજબ ન કર તો તારા
શવહરને કહે કે જમતી વખતે બીસમીલ્લાહ ને જમી રહ્યા પછી અલહંમદો લીલ્લાહ ન
કહે, તોપણ હું તેનાથી રાજી થઈ જાઉં ને શફા આવું.

આ સાંભળીને રહંમત અર્યુબ અં ની પાસે ગયા ને એ બનેલી હકીકત કહી સં-
ભળાવી તે વખતે હઝરત બહુજ ગુસ્સે થયા ને બોલ્યા કે આજે તું આપો દીવસ શએ-
તાનના ફરેબમાં રહીછો, કસમ છે ખુદાની જો મને શફા થશે તો તને એકસો લાકડી મા-
રીશ ને આ વખતે મારી પાસેથી ચાલીજ, તે વખતે રહંમત તેઓ પાસેથી ચાલ્યા ગ-
યા ને અર્યુબ એકલા રહ્યા કોઈ એવું ન હતું કે ખાવું પકાવે ને પાણી પીવડાવે, તે-
થી ગભરાણું ને પરવરદીગાર પાસે “અન્ની” ઉપર મુજબ દોઝા કરી મનકુલ છે કે
અર્યુબ અં એ બલાઓમાં ફસાણું તો તેઓના અસહાબીમાંથી એક શખશે કહ્યું કે
અર્યુબથી ખુદાની મરજી વીરધતું કોઈ મોહદું કામ થયું છે તેથી ખુદા તેઓ પર રહંમ
કરતો નથી; આ સાંભળીને તેઓનાજ અસહાબીમાંથી બીજો શખશે જવાબ આપ્યો કે

અરે આ મુજબ શું કહોછો? તમે નથી જાણતા? કે તેઓ ખુદના પયર્ગમખર છે; ને હંકતઆલા ઇમતેહાન માટે થઇને પોતાના દોસ્તોને તરાહ તરાહની બલામાં ફસાવે છે, કે તેથી લોકો પર તેઓના સખરની ખબર પડે. કાંઈ ગુનાહના સળખથી તેઓને બલામાં ફસાવેલ નથી, કેમકે તેઓ ગુનાહથી પાક છે; પહેલે ખુબ નેશ્વમત આપીને ઇમતેહાન કરી જોયું, ને હવે બલામાં ફસાવીને ઇમતેહાન કરેછે; માટે તમે ખુદાથી ડરો અને તૌબા કરો, ને પયર્ગમખરોના હંકમાં બદગુમાન ન કરો.

આ મુજબની વાનો તેઓ કરતા હતા તે હંઝરત અર્યુખ અં. પણ સાંભળતા હતા, તેથી તે વખતે દોઝા માટે હાથ ઉંચા કરીને બોલ્યા કે—અએ પરવરદીગારા તું જાહેર અને છુપી તમામ ચીજનો જાણનારછો કે હું કોઈ વખત પણ પેટ ભરીને સુતો નથી, ને તે મારા આગળુઆગળ કોઈ ભુખ્યું સુતેલ નથી, એટલે મને ખબર પડવાથી મેં ખાવું ખવરાવ્યુંછે, ને જેને જેને કપડા વગરનો જોયો તેને તેને કપડાં પહેરાવ્યાં છે, ને જે જણ મારી પામે ઝગડો લાવતા ને એક જણ ગુસ્સામાં આવીને કસમ ખાતો તો હું પોતે મારી પાસેથી તેનો કદકારો આપતો હતો, કે વખતે તેણે ખોટી કસમ ખાધી હોય તો તેનો કદકારો થઈ ગુનાહ માફ થાય, ને તું જાણે છે કે મેં હરગીજ તારી નાફરમાની કરી નથી, ને હમેશા તારી ફરમાબરદારી ને ઇબ્નાદત કરતો રહ્યો છું, ને ગરજ મારી એથી એટલીજ છે કે તું મારાથી રાજી રહે.

આ મુજબના કલામ સાંભળવાથી ખુદાવદે કરીમ તરફથી જવાબ મળ્યો કે અએ અર્યુખ અં તને એ કામોની કોણે તૌફીક આપી છે? આ સાંભળીને હંઝરતે મોઢામાં ખાક લીધી ને કહ્યું કે અએ પરવરદીગારા તેં તૌફીક આપી તેથી એ કામ મારાથી બન્યા છે. તે વખતે જીબરહલ અં નાઝીલ થયા ને બોલ્યા કે તમારી મેહનત અને બલા દેઢે થઇ, હવે દોઝા કરો કે ખુદા શક્ષ આપે.

હંઝરત અર્યુખ અં સાત વરસ સુધી એ બલામાં રહ્યાં, ને જ્યારે બલાના દીવસો ખલાસ થયા, ને શક્ષ અને આફીયતના દીવસો આવ્યા તેના બયાનમાં લખે છે કે હંઝરત અર્યુખ અં પોતાની બીમારીના દીવસોમાં પાયખાને પણ પોતે જઈ શકતા ન હતા તેથી તેઓની બીબી રહમત હાથ પકડીને બાહરે લઈ જઈ એક ઠેકાણે બેસારીને ચાલ્યા આવતા, ને હંઝરત ફારેગ થતા તે વખતે બોલાવતા, તે વખતે જઈને હાથ પકડીને લાવીને બીજાનાપર સુવરાવતા હતા. એક દીવસે ધારા પ્રમાણે રહમત અર્યુખ અં ને પાયખાને મુઢી આવ્યા, ત્યાં ખુદાવદે કરીમે અર્યુખ અં ને વહી મોકલી કે “ ઊરકુઝે બેરીજલેકા હાઝા મુઘતસેલુન બારેદુન વશરાખ ” એટલે તમે આ ઠેકાણે લાત મારો કે અહીંયા ગુસલ કરવાની જગ્યા છે, ને પીવાનું થંડું પાણી છે, તે વખતે હંઝરતે ત્યાં લાત મારી તો કદમની નીચે બે ચશમા નીકળ્યા, એક ગરમ પાણીનો બીજો થંડો પાણીનો, જીબરહલે કહ્યું કે આ ગરમ ચશમામાં ગુસલ કરો ને થંડું પાણી પીયો; હંઝરતે ગરમ પાણીમાં ગુસલ કર્યું ને થંડું પાણી પીધું, ગુસલ કરવાથી શરીર ઉપરની તમામ બીમારીઓ ચાલી ગઈ, ને પાણી પીવાથી અંદરની બીમારીથી શક્ષ મળી.

ને પેહલા કરતા હંઝરત અરયુખ ઈં ની જવાની ખુંખસુરતામાં વધારો થયો; ને જીઅરમ્મિ અં બેહીસ્તમાંથી કપડા લાવ્યા, તે પેહરીને એક ટેકરા ઉપર બેસી ગયા; ને જી અરમ્મિ અં સાર્થિ વાતો કરવા લાગ્યા;

જ્યારે ઘણું વાર થઇને અરયુખ ઈં પોતાની બીબીને ધારા પ્રમાણે બોલાવ્યા નહીં, તેથી રહંમત ધખરાણા કે વખતે કાઠ થઈ ગયું હશે, એમ સમજીને પોતે રોતા રોતા ત્યાં ગયા, તો જોયું કે ટેકરા ઉપર બે માણસ બેઠા છે, ને અરયુખ નથી, તેથી એક ચીખ (રાડ) પાડીને રોવા લાગ્યા, ને બોલ્યા કે એ અરયુખ તમોને શું થયું? એમ કહીને તે ટેકરા પાસે જઈને (અરયુખ ઈં ઘણાજ રૂપાળા અને ખુંખસુરત બેઠા હતા) તેઓને પુછ્યું કે અહીંયા એક બીમાર માણસ હતા તે ક્યાં ગયા? તેઓએ પુછ્યું કે તે તારો કોણ છે? જવાબ આપ્યો કે તે મારો શવહર છે. તેઓએ કહ્યું કે અગર તેને જીવેતો એ જાળીશ? જવાબ આપ્યો કે કેમ ન જાળીશું? કે વરસોના વરસ થયા તેઓની સોહંબતમાં રહીશું; વળી અરયુખે પુછ્યું કે તેની સુરત અને શીકલ કેવી છે? રહંમતે જવાબ આપ્યો કે તેઓ જવાન હતા તે વખતે તમારા જેવાજ હતા, અસ સાંભળીને કહ્યું કે હુંજ તારો શવહર અરયુખ છું; હંકતઆલાએ મારાપર એહેસાન અને મેહરબાની કરી, ને મારી તમામ બીમારીઓ અને બલાને દુર કરી; ને જવાનીની હાલત પાછી આપી; તે વખતે બંને જણ એક બીજના ગળામાં હાથ નાખીને બહુજ રોયા, ને ખુદને શુકરનો સીજદો કર્યો;

ને એ નેઅમતો પાછી આપી તે વીશે ખુદાવદે કરીમ કુરઆનમાં ફરમાવે છે કે “વવહુખના લહુ અહલહુ, વમીસલહુમ મઅહુમ, રહંમતમ, મીન્ના, વઝી-કરાલેઓલીલ અલબાખ” એટલે ખુદા ફરમાવે છે કે અમોએ તેને તેની અવલાદ અ ને ઔલાદ જેવી બીજી અવલાદ વધારાની તેઓને આપી, ને એ આપવું અમારી રહંમત ના સખખથી છે કે અફલમંદ લોકોને નસીહત પકડવાનું કારણ છે. કે મુસીબતના વખત માં સખર પકડીને તેના વસીલાથી નેઅમતો અને સવાબ મેળવે. હદીસોમાં છે કે ખુદાએ અરયુખ ઈં ને માલ ઔલાદ બમણી આપી, ને રહંમતને બીજા ફરજદો અતા ફરમાવ્યા; હંઝરત ઇમામ જાઅફરે સાદેક ઈં ફરમાવ્યું કે ખુદાવદેકરીમે અરયુખ ઈં ના બચ્ચાઓને રહંને કળજ કરેલે ને તેઓ યુજરી ગયા હતા તે સર્વને જીવતા કર્યા ને બીજી ઔલાદ પણ આપી

મનકુલ છે કે હંઝરત અરયુખ ઈં ને શફા મળી તેથી સાત દીવસ સુધી પોતાની ઉમ્મતને ખાવું ખવરાવ્યું; ને મુસીબતમાં સખર કરવાની તેઓને ઘણીજ તાકીદ કરી; (નાજી કહે છે કે સુખહૈનહલાહ કેવા રહંમ દીલ પયગંમખરકે ઉમ્મતે તેઓની કાઠી મુકવા છતા જરાએ કોઈ જાતની મદદ ન કરવા છતા હંઝરતે તેઓને સાત દીવસ સુધી ખાવું ખવરાવ્યું) ઇબને અબ્બાસથી મનકુલ છે કે હંકતઆલાએ તમામ માલ ઔલાદ બકરાં ઉંટ વીગેરે બમણા બમણા આપ્યા ને સફેદ અને રાતા વાદળાને તેઓના ધરપર મોકલ્યા ને તેમાંથી સોનાના ટીડ વરસ્યા;

હવે અરયુખ ઈં બીમાર હતા ને પોતાની બીબી રહંમતના વાળ કાતરેલા જોઈને અથવા શએતાને આવી આવીને રહંમતને વસવસો કરેલ ને તે વાતો અરયુખ ઈં ને કહીને તેથી તેઓ રંજીદ થઈને જે કસમ ખાધેલી કે મને શફા મળશે તો સો લાગી

મારીશ, તે બાબત યાદ આવીને પસતાવા લાગ્યા કે બીમારીની હાલતમાં એ કસમ તો ખાધી પણ હવે એ કસમ ઉતરે ને બીબીને ઇજા પણ ન પહોંચે. એ કેમ અને ? તે વીચારમાં પડી ગયા, તે વખતે ખુદાવદે કરીમે અચ્યુળ અં. ને હુકમ કર્યો કે સો સળી અથવા ત્રીણી લાકડીઓનો ઝુડો ભેગો લે ને તારી ઓરતને એક વખત તે માર તો તે સો લકડી મારી ગણાશે ને તેથી તારી કસમ ઉતરી જશે ને તે માફ થશે આ હુકમ આવવાથી હંઝરત અચ્યુળ અં. એ મુજબ અમલ કર્યો.

• “વાંચનાર” બહેનોની ખીદમતમાં અરજ છે કે જુઓ જનાખે રહમત કેવા પર હેઝગાર દીનદાર અને શહવરની ખીદમતગાર હતા કે પોતાના શવહરની બલામાં અને દુઃખમાં ભાગ લીધો ને જ્યાં સુધી બીમાર રહ્યા ત્યાં સુધી મેદનત મઝદુરી કરીને ખવરાવ્યું; ને હર હાલમાં શએતાનનો ફરેજ ન ખાતા સખર અને શુકર કરીને રહ્યા, તો દરેક ઓરતને જરૂર છે કે હરહાલમાં પોતાના શવહરની ખીદમત કરી જેવી હાલત હોય તેનાપર સખર અને શુકર કરવો કે તેમાં ખુદા રસુલ જનાખે ફાતેમા અં. બલકે પંજતને પાક અં. રાજી. છે. ને ખુદાવદે કરીમે દીન અને દુનીઆમાં બદલો આપે છે, નેકી હરગીજ હરગીજ બરખાદ જનાર નથીજ ને બદીની સગ્ન મળવા વીના રેહતીજ નથી, અગર કોઈ સારા અર્થમાલના સખઅથી બદીની સગ્ન ન મળે તો સવાબ અને ફાએદાતો ઓછા થાયજ એમાં કાંઈ શક નથી; માટે જેમ અને તેમ નેકીનો વધારો ને બદીનો ઘટારો કરવા કોશીશ કરતા રેહવું.

જાણવું જોઈએ કે હંઝરત અચ્યુળ અં. ને બલામાં ફસાવા વીશે જે કેટલીક બાબતો મશહુર છે કે તેઓની બંદગી અને શુકર શએતાન જોઈ શક્યો નહીં, ને ખુદા પાસે અરજ કરી કે તેં આ મુજબ માલ દવલત અને નેઅંમતો અચ્યુળ અં. ને આપી છે તેથી તેઓ શુકર કરે છે; પણ જો બલામાં ફસાવ તે છતા શુકર અને સખર કરે તો હું જાણું કે તે શુકર કરનાર છે. એ ઉપરથી ખુદાએ તેને કહ્યું કે તું કહે તેમ થાય તોપણ તે સખર અને શુકર છોડશે નહીં. શએતાને કહ્યું કે મને ઇખતીયાર આપ તો હું તેને બલામાં ફસાવું પછી ખુદાએ તેને ઇખતીયાર આપ્યો ને તેણે હંઝરત અચ્યુળને તરાહ તરાહની બલામાં ફસાવ્યા, ને નાકમાં ડુંક મારી તેથી સખત બીમાર થયા, ને તેઓના અંગમાં કીડા પડી ગયા, ને બદબો આવવા લાગી, ને તેથી લોઢાએ કાઢી મુક્યા, વીગેરે એવી એવી બાબતોપર એતેબાર રાખીને સાચી જાણુની નહીં, કેમકે ખુદા પોતાના પયગંમખર ઉપર શએતાન મરદુદને ગાલેબ કરીને ઇજા પહોંચાડવાની રજા આપેજ નહીં, તેમ પયગંમખરોને એવી ખરાબ બીમારી બદબોવાળી કે જેથી લોકો નફરત કરે એવી બીમારી આપે નહીં.

એ સીવાય બીજી પણ જે જે બાબતો પયગંમખરો અને ઇમામોના બારામાં તેઓનીશાન અને મરતાબાથી ઉલટી હોય તે કોઈ રીતે પણ કપ્યુલ કરવી નહીં, તેમજ તેઓ નો ગુનોહ સાબીત થાય, એ બાબતો પણ ખોટી સમજથી અથવા તેનો મતલબ જુદોજ હશે સમજવો કેમકે પયગંમખરો અને ઇમામો ગુનાહથી પાક છે.

ફસલ દસમી, જનાબે મરયમ અલયહસ સલામનું ખયાન.

મનકુલ છે કે આગળના ઝમાનામાં બચ્ચેતુલ મુકદ્દસની ખીદમત કરવી તેને બહુજ મોહુ અંજીમ કામ ગણતા હતા, તે તેને મોહટી ઇબાદત ગણતા હતા, ને તે વખતના લોકે પોતાના છોકરાઓને તે કામ માટે નઝર કરતા હતા, કે તેઓ તેમાં ઝાડુ આપે ચીરાંગ પત્તી કરે, ને આંખીદોની ખીદમત કરે, ને ત્યાંથી જરૂરત વગર બાહરે જતા ન હતા,

ને તેઓ બાલેજ થાય ત્યાં સુધી ત્યાંજ રહે, ને બાલીજ થયા પછી મરજમાં આવે તો રહે ને મરજમાં આવેતો બાહરે ચાલ્યા બન્ય; ને અંખીયા અને અવલીયા પોતાનો એક છોકરો અથવા તેથી વધારે બચ્ચેતુલ મુકદ્દસ માટે આઝાદ કરતા હતા;

તો ઇમરાનની બીબી જનાબે મરયમ અં ની મા ગુનાએ એ ધારા પ્રમાણે પોતાને હંમલ રહેલ તે વખતથીજ નઝર કરેલી જેમકે તે વીશે નીચે ખુલાસો આવશે.

બ્યારે એ મુબબ નઝર કરીતો જનાબે ઇમરાને કહ્યું કે તમોએ નઝર તો કરી પણ વખતે તે બચ્ચું છોકરી હશે તો શું કરશો ? તે વખતે મરયમ અં ની માએ ખુદ પાસે અંરજ કરીકે પરવરદીગારા મેં તે નઝર કરી માટે હવે તુ કંમુલ કર, ને મારી નીચત ફકત તારી ખુશી માટેજ છે ને તે તુ ખુબ જાણે છે. ને એ નઝર કરવાનો સબબ એ પણ થીએલો કે આગળ ઇમરાનને ખુદાએ વહી મોકલી હતી કે હું તને એક ફરજદ આપીશ કે તે આંધળાઓને દેખતા ને મુરદાઓને જીવતા કરશે ને એ ઉપરથી ગુનાને ગુમાન થીએલ કે ખુદાએ જે વાએદો કરેલ તે આએજ બચ્ચું વખતે હશે.

ખુદાવંદે કરીમ ફરમાનમાં ફરમાવે છે કે જનાબે ઇમરાનની બીબીએ નઝર કરી હતી એ અએ પરવરદીગારા મારા પેટમાં જે બચ્ચું છે તેને હું “ મોહરર ” કરીશ, એટલે તારી ખુશી માટે બચ્ચેતુલ મુકદ્દસની ખીદમત માટે આંખીદોની સાથે ત્યાં બેસારીશ; (જનાબે ઇમરાન તે જનાબે મરયમના બાપ થાય છે.) ઇમામ મોહમ્મદ બાકર અંથી મનકુલ છે કે મોહરરર એને કહેછે કે જેને મસજીદ અથવા ઇબાદતખાનાને માટે ખાસ કરે કે તે ત્યાંજ રહે ને જરૂરત વગર બાહરે ન નીકળે; જનાબે મરયમ અં ની મા તું નામ ગુના હતું, ને યહયા અં જનાબે મરયમના માસીના દીકરા બાઈ હતા; યહયાના બાપનું નામ ઝકરીયા હતું.

પછી બ્યારે જનાબે મરયમ અં પેદા થયા તો ગુનાએ કહ્યું કે અએ પરવરદીગારા મેં વાએદો કરેલો છે કે જે બચ્ચું જન્મશે તેને મોહરરર કરીશ, પણ આતો છોકરી પેદા થઈ, તો છોકરીને કેવી રીતે મસજીદમાં રખાય ?

અએ પરવરદીગારા એનું નામ મેં “ મરયમ ” રાખ્યું છે; ને હું તેને તથા તેની બોલાદને સએતાન મલકૈનના ફંદાથ તારી પનાહમાં સોંપું. (મરયમ એટલે ઇબાદત કર વા વાળી અથવા ખીદમત કરવા વાળીને કહે છે.)

ખુદાવંદે કરીમ ફરમાવે છે કે અગરએ તે છોકરી પેદા થઈ તોપણ મેં જનાબે મરયમ ની માના કેહવા મુબબ તેને કંમુલ કરી, કે ખુશીથી બચ્ચેતુલ મુકદ્દસમાં રાખે.

પછી જનાબે જુનાબે મરયમ અં. ને કપડામાં વીટીને મસજીદમાં લઈ ગયા, ને આંખીદોની પાસે જઈને રાખ્યા, ને કહ્યું કે આ મારી નજરને લીઓ. તે વખતે આંખી-દોએ આપસમાં ઝગડો કર્યો, કે તમામ જણુ કેહવા લાગ્યા કે અમો તેની પરવરીશ કરી-શું, જનાબે ઝકરીયાએ કહ્યું કે તમે તમામ કરતા હું એની પરવરીશ કરવા વધારે હક-દાર છું કેમકે તેની માસી મારી ચોરત છે; આ સાંભળીને લોકોએ કહ્યું કે એમ થવા નહીં આપીએ માટે કરઓહ નાખો એટલે ચીઠ્ઠીઓની જેમ બાળત કરો કે જેનું નામ ની-કુળે તે તેની પરવરીશ કરે; એ મતપર તમામ જણુ રાજી થયા, અને નેહરને કીનારે ગયા, ને તેઓ ઓગણત્રીસ જણુ હતા, તેઓ ફેલાહની કલમથી તવરેત લખતા હતા; તેઓ એ એવો ફેરાવ કર્યો કે પોતાની કલમો પાણીમાં નાખો જેની કલમ પાણીમાં હુએ નહીં ને તરે, તે મરયમની પરવરીશ કરે.

પછી તમામ જણુઓએ પોતાની કલમો પાણીમાં નાખીયું, ને તે તમામ કલમ પા-ણીમાં હુથી ગાઢ ફક્ત જનાબે ઝકરીયાની એકજ કલમ પાણીપર તરી ને હુથી નહીં; તેથી તેઓ મરયમ અં. ને પાળાના મુતવલ્લી થયા; જનાબે મરયમના આપ ઇમિરાન પયગંમ-બર હતા, ને જનાબે ઝકરીયા પણ પયગંમબર હતા, તેઓ મરયમ અં. ને પોતાને ઘરે લઈ ગયા, ને તેઓ માટે દાર્દ મુકરરર કરી, ન્યારે જનાબે મરયમ બચપણથી મોટા થયા તેઓને ઇબ્રાહીમનામાં લઈ ગયા, જનાબે મરયમ અં. ની નવ વરસની ઊમ્મર થઈ તો બહુ ઇબ્રાહીમ નમાઝ રોઝા વીગેરે કરતા હતા, ને તેઓ જવાન થયા તો ચેહરાથી વીલાયતના આસાર જાહેર હતા. ને ન્યારે ઝકરીયા મરયમની પાસે જતા હતા તો તેઓની પાસે ગરમીની મોસમમાં સરદીના મેવા અને સરદીની મોસમમાં ગરમીના મેવા જતા હતા, ને તે મેવા ખુદાવદે કરીમ ગએબથી મોકલતો હતો; એક વખત હઝરત ઝકરીયાએ અંજબ થઈને પુછ્યું કે આ મેવા ક્યાંથી છે ? કે એની તો હજુ મોસમ પણ આવી નથી, જવાબ આપ્યો કે મારા પરવરદીગાર પાસેથી આવેલ છે; તદ્દીક ખુદા જેને ચાહે તેને બેશુમાર રોજ આપે છે.

હઝરત ઇમામ મોહમ્મદ આકેર અં. ફરમાવ્યું કે જનાબે મરયમ અં. બહુજ ખુબ સુરત હતા, ન્યારે મેહરાબની અંદર નમાઝ પડવા માટે ઉભા રહેતા, તો તે મેહરાબ તે-ઓના નુરથી રોશન થઈ જતી હતી.

ખુદાવદે કરીમે જનાબે ઇમિરાન અં. સાથે વાએદો કરેલ કે તમોને એક ફરજંદ એ-વો આપીશ કે તે આંધળાને દેખતો ને સુરદાને જીવતો કરશે તો ખુદાએ તેઓને દીકરી જનાબે મરયમ આપ્યા, પણ જનાબે મરયમ અં. ના પેટથી હઝરત ઇસા અં. ને પેદા કર્યા, ને તેઓ પયગંમબર થયા ને ખુદાએ વાએદો આપ્યા મુજબ તમામ સીફતો તેઓમાં હતી, તો એથી સાબીત થયું કે ખુદાનો વાએદો હક છે પણ દીકરીની ઓલાદ તે પણ પોતાનીજ ગણાય છે. જેમકે હઝરત રસુલે ખુદા સં. ફરમાવ્યું કે હુંસન અને હુંસએન મારા ફરજંદ છે, અગરએ તેઓ દીકરીના દીકરા હતા.

જાણું નેધએ કે હઝરત ઇસા અં ને ખુદાએ બાપ વગર પોતાની કુદરતથી ફક્ત માના પેટમાંથી પેદા કર્યા છે, ખુદાની અજબ શાન છે, જે માબાપ બને વગર પેદા કરી શકે, તો તે ફક્ત બાપ વગર પેદા કરે તેમાં શું નવાઈ?

હઝરત ઇસા અં ની માનું નામ સુબારક “જનાએ મરયમ” છે તેમનો હાલ બહુજ. ઉમદા “જાણવા જેવો છે તેથી લખ્યો છે. જે વખતે જનાએ મરયમ અં ને નહાવાનું આવતું તો મસજીદમાંથી બાહર આવતા ને પોતાની માસી ઝકરી યાની બીબી પાસે રહેતા હતા, ને બ્યારે પાક થતા તો મસજીદમાં જતા એક દીવસે ઝકરીયાના ઘરમાં તરકામાં પરદો નાખીને ગુસલ કરતા હતા. ત્યાં એકાએક જીવરહલ એક જવાન શખશની સુરત બનીને આવ્યા, તેઓને જોઈને જનાએ મરયમને કહ્યું જેમકે ખુદા કુરઆને શરીફમાં ફરમાવે છે કે કાલતઘ્ઘત્રી અઊઊઊ બીર રહમાને મીનકા ઇન કુનતા તકીયા” એટલે અએ શખશ હું તારી બધીથી ખુદાએ રહમાનની પનાહ ચાહું, માટે અગર જે તું પરહેજગાર હો તો ચાલ્યો ના! આ સાંભળીને જીવરહલે કહ્યું કે ઇન્ના અના રસુલો રખમેકે લે અહબલકે ગાલામન ઝકીયા” એટલે હું તો તમારા પરવરદીગાર તરફથી પયગામ લાવનાર છું, મને એટલા માટે મોઢલ્યા છે કે એવી ખુદાની હીકમત કરૂં કે તમને એક ફરજદ જે ગુનાહથી પાક હોય (વીગર) તેવો પેદા થાય. (હઝરત મરયમે શાદી કરી નહતી અને તેનું વીગત સાથે કારણ ઇં આગળ જે મરયમ અં નો અહવાલ લખીશું તેમાં આવશે.)

આ મુજબ સાંભળીને જનાએ મરયમે કહ્યું કે મેં કોઈ શવહર ક્યો નથી તેમ હું બદકામથી છોટે છું. તે છતાં મને ફરજદ કેવી રીતે થાશે?

જીવરહલે કહ્યું કે તમારા પરવરદીગારે કહ્યું કે (વગર બાપે બચ્ચું પેદા કરવું) તે મારાપર આસાન છે. ને એટલા માટે એમ કરીશું કે બલાયકને માટે આયત અને મારી હુજૂરત થાય, અને મારો કમાલ કુદરત અને રહમત થાય, ને મારી મરજીમાં એમજ આવેલ છે કે એ ફરજદને એજ રીતે પેદા કરૂં. હાંસલ કલામ ખુદાનો હુકમ સાંભળીને જનાએ મરયમ રાજી થયા, તે વખતે જીવરહલે “હવા” (રહ) ને જનાએ મરયમ અં ના મોઢામાં ડુંકીને તે હવા પેટમાં જમને હમલ થયું; ને કોઈ રીવાયત મુજબ ફક્ત નવ કલાકમાં નવ મહીનાના હમલની જેમ બચ્ચું મોટું પેદા થવા જેવું થયું.

પછી મરયમ અં ત્યાંથી બાહર નીકળ્યા ને પુરા દીવસવાળી ઓરત જેવો હાલ થઈ ગયો; ને બચ્ચું પેદા થવાનો વખત થયો, તો તેઓની માસીએ જોયું તો અજબ થયાં, ને જનાએ મરયમને આ હાલથી શરમીંદગી થઈ, તેથી બાહર ચાલ્યા ગયા, ને તે દીવસ બની ઇસિરાઈલનો બજારનો દીવસ હતો, ને ચારે તરફ તેઓ ભેગા થયા હતા. હઝરત મરયમ ગુલાહા (કપડા વણનાર) ની પાસે ગયા (તે જમાનામાં ગુલાહાનું ઘણું માન હતું તે તેઓનો ધંધો હતો કેહવાતો હતો.) જનાએ મરયમે તેઓને પુછ્યું કે ખજુરના સુકા ઝાડ ક્યાં છે? તે લોકોએ મશકરી કરી ને કાઢી મુક્યા એથી મરયમે બદ દોઝી કરી કે ખુદા તમારા ધંધાને ખરાબ કરે ને તમને લોકોની અંદર બેઈજબત, રસવા, અને ફજેત

કરે; (તે વખત પછી તેઓનો ધંધો હલકો અને ખરાબ ગણાય છે) હકીકતમાં મશકરી કરવી તે બહુજ ખરાબ ચીજ છે, ને તેથીજ પયગમખરો વીગરે મશકરીથી પરહેજ કરતા હતા.

પછી સૌદાગરો (વેપારી) ની એક જમાઅત મળી તેઓને તે જાડની નીશાની પુછી તેઓએ ખરાબર પતો બતાવ્યો, તેથી તેઓના હકમાં દોઆ કરીકે ખુદ તમારા ધંધામાં બરકત આપે ને ખલાયકને તમારા મોહતાજ કરે,

• પછી જનાળે મરયમ તે જાડની નીચે ગયા, ને ત્યાં જનાળે “ ઇસા ” અં પેદ થયા, ને તે વખતે જનાળે મરયમ ગમગીન થયા, ને બોલ્યા કે કાશ હું પેદાથેથી મરી જતે ને લોકોની અંદરથી માફ નામ મટી જતે તો સાફ હતું, કેમકે આ બચ્ચું પેદા થવાથી લોકો મારાપર બદકામનું ગોઠોતાન નાખશે કે ધણી વગર છોકરો કેમ પેદા થયો, ને મારી વાત લોક કેમ કબુલ કરશે કે ખુદના હુકમથી જીવરમલે રહ કુંકવાથી બચ્ચું પેદા થયું છે, મને સરવે કોઈ જાણે છે કે હું તેઓના ઇમામની દીકરી છું, ને હજરત ઝકરીયા પયગમખરની ગોદમાં મારી પરવરીશ થઈ છે, હવે આ ખીજલતને કેવી રીતે દેફે કરીશ, ને લોકોની જાણ કેવી રીતે બંદ કરું, ને શું જવાબ આપું. પછી જીવરમલે આવાજ આપી કે અંચે મરયમ તમો ગમગીન ન થાઓ ને તમારી નીચે નેહર છે તેમાંથી પાણી પીઓ, નહાઓ, ને આ જાડમાંથી રતુબ ખાઓ ને શામાટે ગમગીન થાઓ છો ખુદાએ તમને મોટો મસ્તબો આપ્યો છે તેથી ખુશી થાઓ. મનકુલ છે કે ત્યાં નેહર હતી તે સુકી હતી પણ હજરત ઇસાએ પગ માર્યો તેથી જરૂરી થઈ, ને ખુરમાનું જાડ હતું તે પણ સુકું હતું ને ખુરમાની મોસમ પણ નહતી પણ મરયમ અં ને હુકમ થવાથી તે જાડને પગ લગાડ્યો તેથી તે લીલુ થઈ મેવો લાગ્યો ને તાજ રતબ પડ્યા. રીવાયતમાં છે કે ખુદાએ ખુરમા એકદમ જમીનપર ન પાડતા હુકમ કર્યો કે જાડને હલાવો તો એથી મતલબ એ કે દોશીશ કરેથી ખુદા રોજ આપે છે. ને એજ મુજબ લોકોમાં આદત જરૂરી રહે. પછી ઇસા અં ફરમાવ્યું કે મને એક કપડામાં વીંટો. ને બીજી કેટલીક બાબતો બયાન કરી, ને કહેયું કે અગર કોઈ માણસને જુઓ તો કહોકે રોજને રાખ્યો છે તેથી નહીં બોલું (તે વખતે રોજને રાખતા તો ખુદાના ઝીકર સીવાય વાત પણ ન કરતા, ને ઇસા અં કહ્યું કે કહો રોજને છું એટલે ઇશારાથી સમજાવો.) હજરત મરયમે જે ખુરમા ખાધો તે બહુજ ઉચી જાતનો હતો, ઇમામ મોહમ્મદ બાકર અં ફરમાવ્યું સુવાવડી ઓરતને માટે તાજ રતબ બહુજ સારા છે, કે તેના જેવી કોઈ ચીજ શક આપવાવાળી નથી. કે ખુદાએ મરયમ માટે ખાવાનું કહ્યું. મરયમ અં ને ઇસા અં પેદા થયા તે વખતે જનાળે મરયમની દસ વરસની ઉમ્મર હતી.

મનકુલ છે કે જે વખતે મરયમ અં ખુરમાના જાડની પાસે પહોંચ્યા, તો સરદી લાગી ને તે વખતે ત્યાં યુસુફ નજ્જારે લાકડા લાવી ચારે તરફ સળગાવી આપ્યા, કે મરયમ અં ને સરદી નહાળે ને પોતાની પાસે સાત અખરોડ હતા તે કાઢીને આપ્યા, ને તે જનાળ મરયમે ખાધા ને તેજ સખખથી નસારો (અંગરેજ) હજરત ઇસા અં ની જન્મની રાત્રે આગ સળગાવે છે ને અખરોડથી રમત કરે છે.

પછી જનાએ મરયમ હઝરત ઇસા અં ને લઇને પોતાની કૌમ તરફ આવ્યા, તે વખતે તમામ જણાઓ બોલ્યા કે અમે મરયમ તમે એક નવાઈની ચીજ લાવ્યા છો, કે બાપ વગરનું છોકરું કાઢી આવ્યા, અરે મરયમ ! તમારો બાપ અને મા તો ખરાબ કામ કરનાર ન હતા, ને તમોએ આ શું કર્યું ? ! એટલે તમે અવા ખાનદાનના હોવા છતાં શા માટે બદકામ કર્યું કે તેથી બચ્યું પેદા થયું.

મનકુલ છે કે જ્યારે જનાએ મરયમને તેઓની ઇબ્રાદતની જગ્યોમાં ન જોયા તો હઝરત ઝકરીયા અને બીબા કેટલાંક જણ તેઓને તપાસવા માટે નીકળ્યા, ત્યાં જોયું કે હઝરત મરયમ જનાએ ઇસા અં ને તેડીને ચાલ્યા આવેછે, બનીઈસરાઈલની ઓરતો બેગી થઈ ગઈ ને ખરાબ સુખનો કહી મેણા મારવા લાગી. એટલે સુધી કે તેઓ પર થુકવા લાગ્યું. હઝરત મરયમે જરા પણ વાત કરી નહીં ને એમજ ગુપચુપ ઇબ્રાદતની મેહરબામાં ગયા, તે વખતે ઝકરીયા બનીઈસરાઈલની સાથે તેઓ પાસે ગયા ને કહ્યું કે અમે હાઈનની બેન તમોએ બદકામ કર્યું ને તમારા સળબથી બની ઇસરાઈલને બદ નામ કર્યા; મરયમ અં ને હાઈનની બેન એટલા માટે કહી કે તે વખતમાં હાઈન કરીને એક રાખશ ખરાબ હતો ને તે ઝીનાકાર હતો તેથી હાઈનની બેન કહી. ઇમામ મોહમ્મદ બાકર અં થી મનકુલ છે કે ૭૦ ઓરતોએ જનાએ મરયમ અં પર ઝીનાની તોહમત નાખી.

તે વખતે ખુદાવંદે કરીમે હઝરત ઇસા અં ને ગોયા (બોલતા) કર્યા તેથી બોલ્યા કે અરે વાચ થાય તમારા પર ? કેમ મારી મા ઉપર બોલતાન નાખોછો ? હું ખુદાનો બદો-છું મને ખુદાએ પોતાનો પયગમબર કર્યો છે ને મને કીતાબ આપીછે. ખુદાની કસમ ખા-ઈને કહુંછું કે તમોએ મારી મા ઉપર તોહમત નાખી છે તેથી તમોને હદ મારીશ; પછી જ્યારે હઝરત ઇસા અં પયગમબર થયા તો તોહમત નાખનારો પર હદજરી કરી.

બીજી રીવાયતમાં છે કે જે વખતે જનાએ મરયમને ઓરતોએ ખરાબ કલામ કહ્યા તો પોતે ચુપ રહીયા. કાંઈ જવાબ આપ્યો નહીં; પણ હઝરત ઇસા અં તરફ ઇશારો કર્યો કે આ બચ્ચાને કહીને તમારો જવાબ સાંભળો, લોકોએ કહીયું કે તે નાનું દુમ પી-તુ બચ્ચું છે તેને કેવી રીતે પુછીએ? તે વખતે હઝરત ઇસા અં બોલ્યા ને ફરમાવ્યું કે હું ખુદાનો બદોછું મને તેણે કીતાબ અતા ફરમાવી છે, એટલે મારાપર ઇનજીલ મોકલશે ને મને પયગમબર કર્યો છે, વળી મને અરકતવાળો કર્યો છે એટલે મને ઇલિમ આપ્યો છે ને બીમારોને શફા આપવી મુરદઓને જીવતા કરવાની શક્તિ આપીછે. ને હું જ્યાં રહું ત્યાંથી ખલકને મારા તરફથી ફાયદો પહોંચશે ને મને વસીયત કરીછે વમાઝ પડવાની અને ઝકાત આપવાની ને તેની ખલકને તાકીદ કરવાનો હુકમ પણ કર્યોછે, કે જ્યાં સુધી જીવ-તો રહું ત્યાં સુધી એ કામ કર્યા કરું.

વળી મને મારી માના તરફથી નેક કીરદાર કર્યોછે ને માનો હુકમ ન પાળવો ને શકી (ખરાબ) થવું એ મારા માટે નથી. “વસ્સલામો અલ્લાય્ય થવમા વોલિદતો વયવમા અમુતો વયવમા ઊબ અસો હુથ્યા” એટલે મારા પર ખુદાની સલામ છે જે દીવસે કે હું જન્મ પામ્યો, ને જે દીવસે કે શુજરી જઈશ ને જે દીવસે કયામતમાં મરવાની બાદ જીવતો થઈને ઉઠીશ.

ફસલ અગીઆરમી બદખખત ફીરઝાનની નેક ઓરત, જનાબે આસીયાહનો અહવાલ. ૯૩

જ્યારે આ મોઅજ્જો જોયો ને હઝરત ઇસાએ એ મુજબ કલામ કર્યો તો બની ઇસરાઈલ સમજ્યા કે હઝરત મરયમ અં અમે સમજીએ છીએ તે કામથી પાક છે. ને જે બદ યુમાન કરતા હતા તે ખોટા છે બલકે આ બનાવ ખાસ ખુદાની કુદરતથીજ મોઅજ્જા તરીકે બન્યો છે,

મનકુલ છે કે જનાબે મરયમને ખુદાવદે કરીમે મોટા દરજ્જે આપેલ છે ને તે કુરઆનમાં એક આયતની અંદર બે વખત મોટા મરતબો આપ્યો એવું ફરમાવેલ છે, તો એક મરતબો તો એ કે તેઓને પયગંમબરોની નસલથી પેદા કર્યા, અને બીજો મરતબો એ કે તે વખતની તમામ ઓરતોથી મોટા દરજ્જે હતો કેકાઇ મરદે હાથ ઝીંઝાયા સીવાય હઝરત ઇસાનો જન્મ થયો.

જનાબે મરયમ તો પોતાના વખતની ઓરતોથી મોટા મરતબો ધરાવતા હતા પણ જનાબે ફાતેમાએ ઝહરાને ખુંદાએ તમામ દુનીઆની ઓરતો કરતા મેહટા મરતબો આપ્યો છે ને તેથીજ તેઓનું નામ છે કે “સદયદ તુન્ને સાઅઈલ આલમીન” એટલે દુનીઆની તમામ ઓરતોની સરદાર.

મનકુલ છે કે એક દીવસ હઝરત રસુલે ખુદા સં બેઠા હતા ને જમીનપર ચાર લીટી ઓ ખેંચીને ફરમાવ્યું કે તમે જાણો છો? કે આ ચાર લીટીઓ શું છે? અસહાબોએ અરજ કરી કે ખુદા અને રસુલે ખુંદા બેહતર જાણે છે; તે વખતે હઝરતે કહ્યું કે બેહીસ્તાની અંદરની ઓરતોમાં ચાર ઓરતો બેહતર છે.

૧-ખુદએજ, ખુંવયલદની દીકરી. ૨-ફાતેમાહ, મોહમ્મદ નીદીનરી, ૩-મરયમ, ઇમરાનની દીકરી. ૪-આસીયાહ, મઝહુમની દીકરી.

ખુદએજને જનાબે ફાતેમાહ અં ની મા, ને રસુલે ખુદા સં ની બીબી, ને ફાતેમાહ તે, હઝરત રસુલે ખુદા સં ની દીકરી, ને અમીરલ મોઅમેનીન અંની બીબી ને મરયમ તે હઝરત ઇસા અં ની મા; ને આસીયા તે ફીરઝાનની ધર વાળી.

ફસલ અગીઆરમી બદખખત ફીરઝાનની, નેકખખત ઓરત, જનાબે આસીયાહનો અહવાલ.

જાણુ જોઈએ કે જનાબે આસીયાહની તાર્બીફ ખુંદાવદે કરીમે “કુરઆન” શરીફ માં ફરમાવી છે. તો વીચારવાનું કે જે ઓરતની તાર્બીફ ખુદા ખુદા કર તેનો મરતબો કેટલો હોવો જોઈએ? ફીરઝાન મલકઉનના ઘરમાં હોવા છતાં પોતાનું ઇમાન સુસતકીમ (મજબુત) રાખતા હતા.

હઝરત રસુલે ખુંદા સં ફરમાવ્યું કે તમામ શખ્સ એક છે કે ખુદાના ફરમાનથી એક આખ વીચકાસ જેટલા પણ કાફર થયા નથી. ૧-મોમીન આલે ફીરઝાન ૨-આસીયા ફીરઝાનની ઓરત, ૩-હઝરત અંબી અં વળી હઝરતે ફરમાવ્યું કે બેહીસ્તાની બેહત-

રમાં બેહતર ચાર ઓરનો છે, જનામે ખોદએળના અહવાલમાં બધાન થયા, તો તેમાં ચોથું નામ આસીયાનું છે.

મનકુલ છે કે ફીરઝ્ઝાન મલકન, ખુદાઈનો દાવો કરતો હતો, તેના જમાનામાં, હજ-ઈલ્લ કરીને એક મોઅમીન હતો. તેની ઓરત પણ મોઅમીના હતી. તે હજઈલ્લને ફીરઝ્ઝાને મારી નખાવ્યો હતો. અને તેની ઓરત હતી તે, ફીરઝ્ઝાનની છોકરીની “મરશા-તાહ” (એટલે માથું ગુંથનારી) હતી, એક દીવસ મજકુર ઓરત તે છોકરીનું માથું ઓળતી હતી ત્યાં તેના હાથમાંથી, કંગઈ પડી ગઈ, તેથી તેણે “મીસમીલ્લાહ” કહીને તે કંગઈ ઉપાડી; આ સાંભળીને, તે છોકરીએ પુછ્યું તેને અદલાલને યાદ કર્યો; તે મારો આપ કે? તેણે જવાબ આપ્યો કે નહીં, હું તો તારો, મારો, અને તારા આપનો જે પેદા કરનાર છે તેનું નામ લઉં છું. છોકરીએ કહ્યું હું મારા આપને કહી દઈશ!! તે મોઅમીનાએ કહ્યું કહી દેજે. પછી મજકુર છોકરીએ ફીરઝ્ઝાનને તમામ હાલ કહ્યો, તેથી ફીરઝ્ઝાને તે મોઅમીનાહને, તથા તેના બચ્ચાઓને, બોલાવ્યા, ને તે બાઈને પુછ્યું કે તારો પરવર-દીગાર કોણ છે? જવાબ આપ્યો કે, મારો અને તારો પરવરદીગાર તમામ જહાનનો ખુદા છે તે છે. આ સાંભળીને તે ઝાલીમે હુકમ કર્યો કે, એક તાંબાના તનુરમાં આગ સળગાવો, પછી તે મોઅમીના અને તેના બચ્ચાઓને, બાળી નાખવા માટે તનુર પાસે બોલાવ્યા, તે વખતે મોઅમીનાએ માંગણી કરી કે, અએ ફીરઝ્ઝાન તું અમને બાળી નાખે છે, તો મારી ચરજ છે કે, અમારા હાડકાને જમીનમાં દફન કરજે. ફીરઝ્ઝાને કહ્યું તારો હક મારા પર છે, તેથી હું આ વાતને કમુલ કરું છું, ને તારા કહેવા મુજબ કરીશ. પછી તે ઓરતના એક એક છોકરાને તનુરમાં નાખ્યો, પછી જે વખતે તેના નાના “શી-રખાર” (દુધપીતા) બચ્ચાને, તે આગમાં નાખ્યો. તો તે, બચ્ચું કુદરતે ખુદાથી બોલ્યું કે અએ મો!! “સખર” કર!!! કેમકે તું હૈક પર છો. (એટલે તું ફીરઝ્ઝાનને ખુદા કેહતી નથી, તેથી અમને આગમાં નાખ્યા ને તને નાંખશે.) તેની બાદ તે બીચારી મોઅમીનાહને પણ આગમાં નાખી. (“નાહ” કહે છે હાય અફસોસ, આ, રીવાયતથી, દીલ ભરાઈ આવે છે, કે અદલાહો અકબર, આ ફાની દુન્યાની મગરૂરી અને પંઈશા માટે, એવી બેરહમી કરી, આતો શું પણ કરબલાનો હાલ યાદ કરીએ તો, દીલ બળે છે તે તો એક તરફ પણ વીચાર થાય છે કે, તે કયા સંગ દીલ બેરહમ હતા, કે દુન્યાના પંઈશા માટે ઇમામ અં ના ધરતે બરબાદ કરી નાખ્યું) ફીરઝ્ઝાનની બીબી “આસીયાહ” ના, હાલમાં લખે છે કે, તે દીનદાર બાલીસ મોઅમીનાહ હતી, ફીરઝ્ઝાનના ઘરમાં હમેશા મ-ખંદી (છાની) ખુદાની ઇબાદત કરતી હતી; પછી જે વખતે ઉપરનો બનાવ બન્યો એટલે તે મોઅમીનાહને અને તેના બચ્ચાઓને ફીરઝ્ઝાને બાળી નાખ્યા, તો આસીયાહએ જોયું કે તે બાઈની રૂહને ફીરિસ્તા આસમાન તરફ લઈ જાય છે. આ ખુદાની કુદરત નજરે જોવાથી, આસીયાહનું ઇમાન વધારે મજબુત થયું. તેટલામાં ફીરઝ્ઝાન તેની પાસે આવ્યો ને તે મોઅમીનાહને બાળી નાખવાનો હાલ બધાન કર્યો. આ સાંભળીને આસીયાહએ કહ્યું કે, વાપ થાય તારા પર, અએ ફીરઝ્ઝાન તું ખુદાની સામે આવી બે અદબી કરે છે? ફીરઝ્ઝાને કહ્યું, શું તું પણ તે ઓરત જેવી દીવાની થઈ ગઈ છે? (એટલે તું પણ મને

ખુદા કેહતી નથી ?) આસીયાહએ કહ્યું હું દીવાની મઠ મઠ નથી. પણ હું જે મારો અને તમામ દુન્યાનો પૈદા કરનાર છે, તેનાપર ઈમાન લાવી છું. આ સાંભળીને શીરઝોને આસીયાહની માને તેડાવીને કહ્યું કે, આ તારી છોકરીની અકકલ આલી ગમ છે, માટે તેને સમજવ ! ! કે તે મુસાના ખુદાપર ઈમાન લાવી છે તેને છોડી આપે, નહીંતો હું તેને મારી નાંખીશ. આસીયાહની માએ તેને ઘણી રીતથી સમજાવી, પણ કાંઈ ફાયદો થયો નહીં. એટલે શીરઝોનને ખુદા કેહવાનું કમુલ કર્યું નહી. તેથી તે મલકન બદખખત નાપાકે, તે ખીચારી નેકબખત પાક પાકીઝાહને, સુવરાવી હાથ પગમાં લોહાના ખીલા જડી સખત ઈન્ન આપી, ને જે વખતે તેઓપર આ ઝુલમ થવા લાગ્યો, તે વખતે હઝરત મુસા અં તરફથી નીકળ્યા, તો આસીયાહનો, એવો હાલ જોઈને, ખુદા પાસે દોઝ્યા કરી તો તેજ વખતે ખુદાએ તેઓની ઈન્નને દુર કરી, તે વખતે આસીયાહએ દોઝ્યા કરી કે, અએ પરવરદીગાર ! ! મારા માટે બેહીસ્તમાં એક મકાન બનાવ ! ! તો તેજ વખતે ખુદાવદે તઝ્યાલા તરફથી આવજા આવી કે, આસમાન તરફ નજર કર ! આ સાંભળીને આ રીયાએ, આસમાન તરફ નજર કરી, તો પોતા માટે બેહીસ્તમાં મકાન જોયા. ને તેથી બહુજ ખુશી થયા ને હસ્યા. શીરઝોને તેઓને હસતા જોઈને, કહ્યું કે, આ કેવી દીવાની છે? કે હું તો તેને ઈન્ન પહોંચાડું છું ને તે હસેછે. પછી તેજ વખતે હઝરત આસીયાહ ખુદાની રહમતે પહોંચ્યા “નાજ” કહે છે કે શીરઝોને પોતાની ખુદાઈ ચલાવવા માટે ઘણા ખુન કર્યા છે, “હાથ” અફસોસ દુન્યાની મોટપ અને પધસાની લાલચને માટે બંદગાને ખુદાને જનથી મારી નાખ્યા. ને કેવા કેવા ખીચારા નેકબખત લોકોને ઈન્ન પહોંચાડી, ખુદાવંદેકરીમ તેવા મલકનોને હાલ જે અજાબ થતો હોય તે કરતાં લાખો દરજ વધારે અજાબ કરે. અને જે જે ઈન્ન ઉઠાવી મઝલુમીથી શહીદ થયાછે. તેઓને હાલ જે દરજે આપ્યો હોય તે કરતાં કરોડો દરજે વધારે અતા ફરમાવે. મેં દોઝ્યા કરી ઉમ્મેદછે વાંચનાર સાહેબો “આમીન” કેહશે.

અંહંવાલ આઠમો.

નેકબખત અને પરહેઝગાર, ચાલાક, અને અક્કલમંદ વીગેરે ઓરતોના બયાન.

તેની અંદર અઠાર ફસલો છે.

ફસલ પહેલી આંધળી, બેરી, અને હાથ પગ વગરની ઓરત.

હું ખુદા પાસે દોઝ્યા માગુ છું, કે તમો સરવે મારી બહેનો, આ ઓરત જેવી, આંખ, કાન, હાથ પગ, અને જગ્યાન વગરની થાઓ.

વા અલ્લાહ વાંચનાર અને સાંભળનાર આનુઆ કેહશે કે “નાજી” ને શું થઈ ગયું ? કે અવી બદોઆ અમારા માટે ચહે છે ! ! ! પણ ના, ના, એ બહુજ સારી નેક દોઆ છે કે તમે આ હીસ્સાને વાંચ્યા પછી એવી હાલત થવા માટે આતુર થશો.

મનકુશ છે કે એક શખશ પરહેઝગાર દીનદાર અને આબીદ હતો, ને હર હાલમાં ખુદાપર તવક્કલ કરતો હતો; તે સાથે સતીપી પણ ધણી હતી, એક વખત એ દીવસના કાંઈક અંશ, ત્રીજે દીવસે નહીને કીનારે જઈને વજુ કરવા લાગ્યો, ત્યાં પાણીની અંદર નેચું કે એક સેબ પડેલું છે તે ત્રણ દીવસનો ભુખ્યો હતો તેથી તે સેબ ખાધ ગયો, ત્યાં કોઈએ કહ્યું કે અરે તું પરહેઝગારીનો દાવો કરે છે તે છતાં આ સેબ ખાધું તો તે ક્યાંથી હલાલ થયું ? આ સાંભળવાથી તે ડરી ગયો ને પોતાનું માથું કુટી લીધું ને બોલ્યો કે આહ આહ મેં બદ કર્યું, એમ કહીને તે સેબ ક્યાંથી વેઢીને આવ્યું હશે તેની તલાશ કરવા માટે ઉપર ગયો તો બાગ જોયો તે બાગવાળા પાસે તેની માશી ચાહી, બાગવાળાએ કહ્યું કે અમે ત્રણ ભાઈ છીએ ને આ બાગમાં ત્રણેનો ભાગ છે; તો હું મારા હીસ્સાની માશી આપું છું; એમ કહી તેને રાત્રે ત્યાં રાખ્યો, સવારે તેના બીજા ભાઈ પાસે ગયો, પંદર માઈલને આસરે છેટે તે રહેતો હતો ત્યાં પહોંચ્યો; તેણે આબીદની મહેમાની કરીને પોતાનો ભાગ માફ કર્યો. ત્યાંથી બીજે દીવસે ત્રીજા ભાઈ પાસે ગયો ને પોતાના મતલબની વાત કહી, તેણે જવાબ આપ્યો કે સાહેબ એક અઠવાડિયું રહો પછી જવાબ આપીશ, આબીદે કહ્યું કે સાહેબ પહેલે તે સંજેખનો હીસ્સો માફ કરી આપો પછી મરજીમાં આવે તે કરો. તેણે કહ્યું કે ભાઈ હલાલ કરવામાં મારો હખતેબાર છે મારી મરજીમાં આવશે તો હલાલ કરી માફ કરીશ. આબીદે કહ્યું કે અગર એવીજ મરજી હોય તો તે તમારા હીસ્સાની કીમત કહો તે આપું;

જ્યારે તે શખશ એવી રીતે મનખુશ અને ઘટ જોયો તો બોલ્યો કે સાહેબ હું મારો હીસ્સો વેચનાર નથી, પણ મારી મરજી મુજબ એક કામ કરો તો માફ કરી આપું. આબીદે કહ્યું કે તે કયું કામ છે ? તેણે જવાબ આપ્યો કે મારી એક દોકરી આંધળી બેરી જવાબ અને હાથ પગ વગરની છે; એ છોકરી સાથે તું શાદી કર તો મારો હીસ્સો માફ કરું; ને જો એ છોકરી સાથે નીકાહ નહી કરીશ તો હું કદી પણ કોઈ રીતે મારો હીસ્સો માફ કરનાર નથી.

આબીદે કહ્યું કે સાહેબ હું આબીદ શખશ એવી છોકરીને લઈને શું કરું ? તેણે કહ્યું કે તે વીશે હું કાંઈ જાણતો નથી જોઈએ તે કર ! ! ! પણ એ સીવાય બીજા કાંઈ જાણ નથી, “નાજી” કહે છે કે, હવે તે ખીચારો શું કરે ? ખુદની મરજી સાંભળવાને હરામ કામથી નજાત પામે એટલે તે નજીવો હીસ્સો માફ કરાવ્યો મયો તો આ મુજબ જવાબમાં દેખીતી બક્ષા આવે છે, કે હાથ પગ વગરની વળી આંધળી અને બેરી ઓરતને લઈને શું કરે ? તેને કેવી રીતે સાંભળવે બીચારો ધણો હોસરાન અને પરેશાન થયો હશે; પણ દીનદારી એને કહે છે કે જો શાય તે શાય ફનીઆ આ પારથી આ પાર અર્ધ જામ, પણ

ખસ ખુદા રાજી રહે તેજ કામ કરવું, ને તે વખતે ખુદા પણ તેને એવા હાલમાં ન છોડતા તેનો નેક બદલો એવો આપેછે કે તે આગલી મુસીબતો મીઠી સાકર જેવી લાગી તેથી ખુંશ ખુંશ થઈ જાયછે.

હાસલ કલામ, આંખીદે જાણ્યું કે એ છોકરી સાથે નીકાલ કરવા સીવાય છુટકારો નથી, તેથી લાચાર થઈને કમુલ કર્યું; તેથી તે શખશે પોતાની છોકરીના નીકાલ લે આંખીદ સાથે કરી આપ્યા, ને એક ઘરની અંદર પોતાની છોકરીને તખત ઉપર ખેસારી, જ્યારે આંખીદ અંદર જવા લાગ્યો હશે તે વખતના તેના દીલનો હાલ પુછવો જોઈએ કે કેવા વચાર અને ફીકરમાં પડી ગયો હશે? કે આ બલારને હું શું કરીશ? ખૈર તે તો ઘરની અંદર ગયો તો જોયું કે એક જવાન છોકરી ખુબસુરત હાથ પગવાળી સહીલ સાલોમ તનદુરત તખત ઉપર ખેડેલી છે, વાહ સુબહાનલ્લાહ આંખીદ પણ કેવો ધમાનદાર કે એવી એકાંત અને આવી ખુબસુરત રૂપાળી છોકરી જોવા છતાં એકદમ બાહેર ગયો, ને પોતાના સસરાને જઈને કહ્યું કે સાહેબ તમોએ મારી સાથે કેમ મશકરી કરી? કે જે છોકરી સાથે મારા નીકાલ કર્યો, તેની પાસે ન મોકલતા બીજી પાસે મને શામાટે મોકલ્યો? અરે સાહેબ આ છોકરી હાથપગવાળી તનદુરત છે;

આ સાંભળીને તે શખશે કહ્યું કે અએ આંખીદ મારી છોકરી તો એજ છે કે જેને તે જોઈને તેનીજ સાથે તારી શાદી કરી આપી છે; ને જે તેના વીશે મેં કહેલ કે હાથ પગ આંખ કાન નથી તે પણ સાચી વાત છે ને તેની હકીકત આ મુજબ છે તે ધ્યાન આપીને સાંભળ!! મેં કહ્યું કે તેને આંખ નથી તેથી એ મતલબ કે તેણીએ પોતાની આંખ નામહરમ પર નાખી નથી, તો ગોયા તેની હરામ કામ થીએલી આંખ નથી, ને એવી આંખથી આંધળી છે; તેને કાન નથી કહેલ તો તેણીએ કાનથી હરામ રુખન સાંભળ્યા નથી, તો જે કાને હરામ કામ કરેલ હોય એવા કાન નથી; ને જખાન નથી એટલે જખાનથી નામહરમ સાથે વાત નથી કરી, તો જે જખાનથી નામહરમ સાથે વાત નથી કરી, તો જે જખાનથી નામહરમ સાથે વાત કરી હોય એવી જખાન નથી; ને હાથ નથી એટલે તેણીએ હાથે કરીને કોઈ હરામ કામ કરેલ નથી, તો જે હાથે હરામ કામ કર્યા હોય એવા હાથ નથી. ને પગ નથી એટલે તે પગથી ચાલીને કોઈ હરામ કામ કરવા ગએલ નથી, તો જે પગે હરામ કામ કર્યા હોય એવા પગ નથી.

તો અએ આંખીદ તને એવો પરહેજગાર જોયો કે એક સેખ હલાલ કરવા માટે આટલી તકલીફ ઉઠાવી, તેથી મેં જાણ્યું કે આ મારી આવી સીરત વાળી છોકરી તારાજ લાયક છે તેથી તને આપી. કે આ નેઅમત ખુદાએ તારાજ માટે બનાવી છે હવે તું જાણ કે મને આ છોકરી સીવાય બીજી ઓલાદ નથી તેથી કહું છું કે આ તમામ માલ દોલત તારાજ માટે છે, માટે હવે ખેડીકર રહીને ખુદાની ઈબ્લાદતમાં મશગુલ રહે કે તવક્કલની બરકતથી અવી નેઅમતે પહોંચ્યા;

“નાજી” કહે છે કે હીરાની પરખ ઝવેરીને હોય છે, આ જમાનામાં ઘરમાં છોકરી હોય, તો તે આપવા માટે પછશા અને માલ તપાસશે જોઈએ તો તે પછશાવાળો

એ નમાઝ હોય, શરાબખાર હોય, ઝીનાખોર હોય; દીનથી ઉલટો ચાલતો હોય તે તરફ ધ્યાન નહીં કરે, બસ ફક્ત પધશાવાળો હોય તો બસ છે. પણ ધલિમ ઇબ્રાહિમ અને દીનદારી તપાસશે નહીં, અરે જો બાબતો તપાસવી તો એક તરફ પણ જો એવી સીદાતવાળો શખ્સ નાણાવગરનો હશે તો તેને કદી છોકરી નહીં આપે. આહ આહ એ કેવી મોહટી ભુલ છે? અરે સાહેબો નાણુ હમેશા એસી રેહતુ નથી, નાણાવાળો જોઈને આપે ને ફકીર થઈ જાય છે, ગરીબને આપે ને અમીર થઈ જાય છે, એવો તકદીરની વાત છે; માટે જેમ અને તેમ દીનદારી અને નેક ચાલ તપાસવી; જેમકે મજકુર શખ્સો જુવો કે એક ચાલતા મુસાફરને વગર ઝોળખાણે પીછાણે પોતાની છોકરી પરાણે આપી; તેમજ મરદ કોકો પણ ધ્યાન નથી રાખતા કે કેવી ઓરત લાવવી, એ પણ પધશાવાળાની છોકરી તપાસશે પણ એ નહીં તપાસે કે તે પડેલી, પાક દામન, પરહેજગાર, છે કે નહીં, પરદામાં રેહશે કે નહીં માટે એમ ન કરતા પોતાની આખેરતની ખૈર થાય એવી ઓરત કરવી જોઈએ

ફસલ ખીજ એક નેકખખત ઓરતની પાક દામની અને દોઆ કબુલ થવી.

મનકૂલ છે કે પુરાસાનની અંદર એક શખ્સ માલદાર હતો, તેની ઓરત ધણીજ ખુબસુરત અને પાક પાકીજ નેકખખત હતી. ધણીની ફરમાબરદાર અને પરહેજગાર હતી. હમેશાં સાચું બોલતી ને ધણીની કોઈપણ વાતમાં ખયાનત કરતી નહતી.

મજકુર શખ્સનો એક ગુલામ બલખી બહુજ નાપાક અને ખરાબ હતો, એક દીવસ તે ઓરત વધુ કરતી હતી અચાનક ત્યાં ગયો ને તે ઓરતના ચેહરાપર નજર પડી ને તેજ વખત તેનાપર અંશક ગઈ ગયો, ને એકદમ તેનાપર ફરેફરો થઈ તેની મુલાકાતના વલવલામાં ધણી જાતના તંતર મંતર કર્યા પણ કોઈ રીતે ફાવ્યો નહીં. મજકુર ઓરતને તેના હાલની ખબર પડવાથી બોલી કે અચ્ચે બદખખત શક્ષી મારા ઘરમાં તું માત્ર છોકરીની મીસાલ છો મારા મરદના ઘરના નમકથી ડર, ને આ બાબત છોડી આપ, ને થંડા લોહને ટીપ નહીં, કે તેમાં કાંઈ ફાયદો નથી. યાદ રાખ મારા પાક દામનને તારા નાપાક દામન સાથે મળવા આપનાર નથી.

એ મુજબ તે નેકખખતે કમખખતને સમજાવ્યો પણ તેને જરાએ અસર થયો નહીં ને હમેશા તેની વીસાલનો જિમ્મેદાર રેહતો હતો પણ બ્યારે કોઈ રીતે તે ફાવ્યો નહીં, તો તે પાક દામન ઉપર તોહમત મુકી દુઃખી કરવાના વીચારમાં પડ્યો ને તેજ કારણથી બે પોપટ વેચાતી લીધા, એકને પોતાના બલખી જખાનમાં સીખવ્યું કે મેં બીજીને દરખાન (નાકર) ભેગી સુતા જોઈ. ને બીજાને સીખવ્યું કે મેં બીજીને જોઈ. એ મુજબ બંને પોપટને જુદી જુદી વાત સીખવી ને હમેશા એજ મુજબ યાદ અપાવતો હતો, ને તેઓને આદત પડવાથી હમેશા એજ મુજબ બોલ્યા કરતા હતા; ને તે બાજુ તથા તેનો મરદ તેઓ મોઝલ હોવાથી બલખી બોલી જણાતા નહતા, પણ ફક્ત તેઓનું બોલવું સાંભળી

મુશ થતા હતા, ને તે ઓરતને બને પોપટ બહુજ પસંદ આવી ગયા; તેથી પોતાથી જુદા કરતી નહતી ને બહુજ પ્યાર કરતી હતી,

બનવાકાળ એક વખત બલખના મુલકના કેટલાંક માણસો તેને ઘરે મહેમાન આવ્યા, ને તેઓ બેઠેલા સાં તે પોપટને લાવ્યા; ને તેઓ પોતાની આદત મુજબ તેજ બને કલમા બોલવા લાગ્યા; એ સાંભળીને મહેમાનોએ શરમના લીધે માથું નીચે કર્યું; ને એ કલામથી બહુજ તાર્ચ્યજ્ઞુબ થયાં; ને વીચારમાં પડી ગયા, ધરવાળાએ જોયું કે મહેમાનોના ચહેરા ઉદાસ અને પરેશાન થઇ ગયા, પણ તે શા કારણથી હશે તે સમજ્યો નહીં, તેથીપુછ્યું કે શા માટે તમે વીચારમાં પડી ગયા છો ? તે વખતે એક જણાએ કહ્યું કે અએ સાહેબ તમે આ પોપટની જગ્યાન જાણતા નથી ? તેણે કહ્યું કે આ શું બોલે છે તે સમજતો નથી પણ એનો આવાજ બહુજ સારો લાગે છે, તમે સમજતા હો તો કહો શું કહે છે ?

મહેમાને કહ્યું કે એક પોપટ કહે છે કે મેં ખીખીને દરખાન બેગી સુતા જોઈ, ને ખીખીને કહે છે કે મેં ખીખીને જોઈ.

આ મવકા બરાબરનો સમજીને ગુલામ નાપાક તેજ વખતે બોલ્યો કે હા સાહેબ મેં ઘણી વખત એ મુજબ જોએલ છે.

ધરવાળાને એકદમ ગુસ્સો આવી ગયો ને પોતાની ઓરતને જનથી મારી નાંખવા નક્કી કર્યું ને કોઈ સાથે કેહવરાવ્યું કે અએ મક્કરખાજ આવી પરહેઝગાર દેખાતી હતી ને અવા ખરાબ કામા કરે છે ? બસ તને મારી નાંખવી હલાલ છે.

આ મુજબનો પએગામ જ્યારે તે ખીચારી પાકદમને સાંભળ્યો તો ધભરાણી ને એકદમ અંદરથી દરવાજા પાસે પરદાની અંદર આવીને બોલી કે અએ મરદ આ શું કહે છે ? અરે ખુદનો ખૈદ નથી કે અવું તોહમત મુજ બેગુનાહપર નાખે છે ! ? ને ખુદ ગવાહ છે કે આ બાબતની ખીલકુલ મને ખબર નથી, વળી આ બાબતમાં તમે જલદી ન કરો કે આખર પસતાવું પડે, ને પાછળથી પસતાવું ખીલકુલ ફાએદો નહીં કરે. અક્કલમંદ લોકો મારી નાંખવા માટે બહુજ વીચાર અને તપાસ કરવી વાજબી જાણે છે; ને જો મને મારી નાખવીજ હોયતો વખત ક્યાં ચાલ્યો જાય છે; ને હું તમારા કબજામાંથી ક્યાં જનાર છું, ને જો જલદી કરીને વગર તપાસે મને મારી નાખશે ને પાછળથી માફ બે ગુનાહપાણું સાબીત થયું તો આખેરતનો વખાલ તમારાપર બાકી રેહશે.

આ સાંભળીને મરદ ખામોશ થઈ ગયો; પછી ઓરતે પુછ્યું કે તમેને કેવી રીતે સાબીત થયું ? મહેમાનોએ કહ્યું કે આ પોપટ કહે છે; ઓરતે કહ્યું કે શરામાં તો ચાર શખશ ગવાહી આપે તો સાબીત થાય છે; મરદે જવાબ આપ્યો કે આ કાંઈ ઇનસાન નથી કે ખોટું બોલે. ઓરતે તે વખતે મહેમાનોને પુછ્યું કે અએ સાહેબો આ પોપટ એટલુંજ બે કલમા બોલી જાણે છે કે વધારે પણ કાંઈ બોલે છે, તેઓએ જવાબ આપ્યો કે એથી વધારે બોલતા નથી; ઓરતે કહ્યું કે મેહરખાની કરીને એક દીવસ વધારે રહો ને તપાસ કરો કે આ પોપટ એથી વધારે કાંઈ સીએલા છે કે નહીં, કેમકે આ ગુલામે

માથપર બદનગર કરેલી ને મેં તે બાપતથી ઇનકાર કરેલો; ને તે પછી આ પોપટ તેજ વેચાતી લાગ્યો છે, માટે વખતે તેણે એ મુજબ બોલતા સીખવી રાખ્યું હશે. માટે જુઓ અગર તેઓ એ કરતા વધારે વાત કરતા હોય તો તેઓને સાચા જણો, ને એ બેજ શબ્દ સીવાય બીજું કંઈ વધારે ન બોલે તો તેને સીખવેલું સમજો.

આ મુજબના કલામ સાંભળી મરદે તે મહેમાનોને એક દીવસ રોક્યા ને તે પોપટ તેઓની પાસે રાખ્યા પણ તે પોપટ એ બે કલમા સીવાય બીજું કંઈ પણ બોલતા ન હતા; તેથી તે બાઈપર તોહમત મુકેલ છે એમ ખાત્રી થઈ; તોપણ ગુલામને બોલાવીને પુછ્યું તો બોલ્યો કે હા મેં મારી આંખોથી જોએલ છે, તે વખતે મજકુર ઓરતે દોઝા કરી કે અએ પરવરદીગાર મને મારા શહવર અને મહેમાનની સામે શરમીંદા ન કર હજુ તે દોઝા કરતી હતી ત્યાં તે ગુલામના હાથમાં એક બાઝ હતી તે હડીને તે મરદુદની આંખમાં ચાંચ મારીને એક આંખ ફેડી નાંખી, તે બદબખ્ત અરેરે કરતો હતો ત્યાં બીજી આંખ કાઢી નાંખી. તે વખતે બંને હાથ આંખોપર રાખીને પોકાર કરવા લાગ્યો, ને તે નેકબખ્ત ઓરતે ખુંદાને શુકરનો સીજદો કર્યો. પછી ગુલામ બોલ્યો અએ માલીક મારી ભુલ થઈ મેં ખતા કરીને તમારી બીબીપર બોડી તોહમત મુકી હતી, ને હું મારી સન્મને પહોંચ્યો.

આ મુજબનો બનાવ બન્યાથી એ મહેમાન અને ઘરવાળાને તે બીચારી પાકદામનની પરહેઝગારી સાબીત થઈ.

અએ મારી બહેનો જુઓ કે સાચને આંચ નથી; ખુદાની ખુંશી માટે જો ગુનાહથી બચો તો ખુદા પોતે મદદ કરે છે. માટે જેમ બંને તેમ પરહેઝગારી ઈખતીયાર કરો કે તેથી તમારો પરવરદીગાર રાજ રહી હરહાલમાં તમારી મદદ કરે.

ફસલ ત્રીજી બાદશાહથી ન લલચાતા; હીકમતથી બાદશાહને શરમીંદા કરી કાઢી મુકનાર પાકદામન એક ઓરત.

મનકુલ છે કે એક બાદશાહ એક વખત પોતાના મકાનની બારીની અંદર બેઠો બેઠો રસ્તામાં જોતો હતો, ત્યાં એક ઓરત બહુજ ખુબસુરત નીકળી ને બનવાકાળ તેનાજ પર બાદશાહ આંસઠ થયો, તેથી તેની તપાસ કરી તો ખબર પડી કે તેના ગુલામ શીરોઝની ઓરત છે. તે વખતે બાદશાહ વીચારમાં પડી ગયો કે હવે શું કરવું ને કેવી રીતે તેનો મેળાપ કરવો. વીચાર કરતા તેને બાહર ગામ મોકલવા નક્કી કરી એક કામ બતાવી કાગળ લખીને શીરોઝને રવાના કર્યો.

શીરોઝ તે દીવસે ન જતા રાત ધરમાં રહી સવારના રવાના થયો; બાદશાહે ખબર કઢાવી તો માર્ગભ્રમ થયું કે શીરોઝ રવાના થઈ ગયો; તેથી બાદશાહ તેના ધરે વેસ બદલીને કોઈ ન ઓળખે એવી રીતે ગઈ. ને શીરોઝની ઓરતને કહ્યું કે હું આ શહેરનો બાદશાહ છું, તમારા દીદાર કરવા માટે આવ્યો છું.

આ સાંભળીને તે નેકળખત પરહેઝગાર પાકદામન બોલી કે ઓ બાદશાહ સાહેબ તમારા અવા દીદારથી હું ખુદા પાસે પનાહ ચાહુ છું, એમ કહીને કેટલાએક શેખર બોલી તેનો ખુંલાસો અને મતલબ એ કે અમે બાદશાહ તમારી નજદીકી ચાહનાર ઘણીયું છે ને હું એ વાતને ચાહતી નથી, ઓ બાદશાહ અગર જમવાની સારી અને ઉંચી ને અમત હોય ને તેમાં માંખ પડે તો પછી તે ખાવા લાયક રહેતી નથી, એટલુંજ નહીં પુણુ કુતરાઓનું એકું પાણી શેર (વાધ) પીતા નથી; અરે બાદશાહ અમીર માણસ ભુખ્યો હોવા છતાં કંગાલ અને ફકીરનું ખાવાનું ખાવું પસંદ કરતો નથી; તો ફરમાવો સાહેબ કે તમારા કુતરાએ જે ખાવાનું એકું કર્યું હોય તે તમે જમશો ખરા ? !

બાદશાહને આ ખુબી અને બેદ બરેલા કલામ બરાબર તીરની જેમ કલેજમાં પચે-વસ્ત થઈ ગયાં, ને સમજ્યો કે આ મને મેણા મારીને કહે છે કે તમારો ગુલામ જે કુતરા જેવો તેની ઓરત સાથે તમે અવું કામ કરશો ? બસ શરમાઈને એકદમ જલદીથી પાછો ભાગ્યો, ને ઘણરાહટમાં પગભો એક જોડો ત્યાંજ રહી ગયો ને પોતાના ઘરે ચાલતો થયો.

હવે શીરોઝ તો ચાલ્યો જતો હતો ત્યાં રસ્તામાં યાદ આવ્યું કે બાદશાહે આપેલો કાગળ હું રાત્રે ઘેર સુવા ગીએલો તે ભુલીને આવ્યો છું તેથી રસ્તામાંથીજ પાછો ફર્યો; ને બાદશાહ ઘરની બાહર નીકળીને ગયો તેજ વખતે આ ઘરે પહોંચ્યો ધરમાં જઈને તે કાગળ લીધો ત્યાં તે બાદશાહનો જોડો નજરે આવ્યો તેથી શીરોઝ સમજ્યો કે બાદશાહે મફત અને ફરેખ કરીને મને બાહર મોકલ્યો છે, પણ શું કરે ગયા વગર છુટકો નહીં તેથી પાછો જઈ તેણે બતાવેલું કામ કરી આવ્યો, બાદશાહે તેને સો અશરશી ધનામ આપી.

શીરોઝે બીજું કાંઈ કર્યું કે પુછ્યું નહીં ને પોતાની ઓરતને તેણીના માળાપને ઘરે મોકલી આપી; ને પાછો બોલાવતો નહતો; બ્યારે ઘણા દીવસ થયા તો તેના સાળાએ પુછ્યું કે ઓ શીરોઝ શું કારણ છે ? કે તમેને એટલો ગુસ્સો ચડી ગયો કે તમે મારી બેનને બોલાવતા નથી તેની શું તકસીર છે ? ! માટે મેહરબાની કરીને તમારું માણસ લઈ જાઓ.

ઘણું કહ્યું પણ શીરોઝ આડા અવળા જવાબ આપે પણ તેડી ન જાય, તેથી તેના સાળાએ કાજ પાસે ફરયાદ કરી; કાઝીએ શીરોઝને બોલાવ્યો ને તે વખતે બાદશાહ પણ કાજની કચેરીમાં હતો, તેથી તેના સાળાએ આહુ કે ઉઘાડી અને સાફ વાત બાદશાહની રૂબરૂ ન કરે ને બરમમાં પોતાનો દાવો રજુ કરે, એથી કાજને કહ્યું કે અમે કાજ આ શીરોઝે મારી પાસેથી મારો બગીચો લીધો છે. કે તેની અંદર મેવા વાવે ને તેને તરોવાઝ લીલો અને સારી હાલતમાં રાખી તેના લાભ લીએ; તો તેણે તે બગીચો લઈ તેને થોડો વાપરીને પાછો મને સોંપી ગયો છે માટે તે પાછો સોંપવાનું શું કારણ છે ? તે પુછો.

શીરોઝ મતલબ સમજી ગયો ને તેણે પણ બાદશાહની શરમને ખાતર મતલબ ઉઘાડો ન કરતા બરમમાં જવાબ આપ્યો કે સાહેબ તેનું કેહવું વાજબી છે, તેણે બહુજ ઉમદા અને સારા મને પસંદ પડે એવો બગીચો આપેલો, પણ એક દીવસ તે મારા બગીચા પાસે હું ગયો તો ત્યાં એક વાઘનું પગલું જોઈ તેથી હું ડરી ગયો કે તે બાગમાં વાઘનો પગ પેડો એટલે હવે માફ ત્યાં જવું સાફ નથી બલકે મને તે વાઘથી

ઈન્ન પહોંચવાનો ખૌફ રહે છે, એટલા માટે થઈને મેં તે બગીચો આ રાખણને પાછો આપી દીધો ને મારા માટે તે બગીચો હરામ કર્યો. તો મજબૂર કારણ સીવાય બીજું કંઈ પણ કારણ તે પાછો આપવાનું નથી.

આ સાંભળીને બાદશાહ સમજી ગયો કે તેને મારી વાતની ખબર પડી છે ને તેથી તે મારાથી ડરી ગયો છે, તેથી જવાબ આપ્યો કે અએ ફોરોઝ તું તારા બગીચામાં જ ! ને ખાતીરજમા રાખીને તે બગીચો વાપર, કેમકે ખુદાની કસમ ખાધને કહું છું કે તે બગીચો અને વાધની બાબત હું જાણું છું તેથી કહું છું કે તે વાધ તારા બગીચામાં જ એલો હતો પણ કોઈ ચીજ બગાડી નથી, ને એમજ સલામત છે, એટલુંજ નહીં પણ હવે પછી તે વાધનો જરાએ ખૌફ રાખવો નહીં; એ પણ કહું છું કે તે વાધ તારા બગીચા જેવો કોઈ બગીચો જોયો નથી, તે બગીચો તાર્કરીફ કરવા લાયક છે, કેમકે તેની અંદર એવી સીકત છે કે પોતાના ધણી સીવાય બીજાને પેસવા દેતો નથી, ને જો કોઈ જખરદસ્ત પેસવા જાય તો તેનો એવો ધલ્લાજ કરે છે કે એકદમ પાછો આવ્યો જાય છે.

આ વાત સાંભળવાથી ફોરોઝ ધણો ખુશી થીઓ, ને કચેહરીના માણસો અને કાજી વીજેરે કોઈ એ ભેદને સમજ્યા નહીં, ને ફોરોઝ પોતાની ઓરતને ઘરે લઈ આવ્યો.

“નાજી” કહે છે કે મજબૂર બાધને બેહદ શાખાશ અને આફરીન ઘટે છે, કે બાદશાહના એક અદના ગુલામની ઓરત હોવા છતાં, વળી તેણીની પાસે ગામનો હાકીમ બાદશાહ પોતે આવ્યો તોપણ તેની રાધે ન લલચાતા પોતાની પાકદામની અને પરહેઝગારી જળજી કેવા ઉમદા હીકમત ભરેલા જવાબ આપ્યા કે બાદશાહ શરમાઈને પાછો ગયો.

અએ વાંચનાર બેહતો તમો એ ઓરત કરતા વધારે પરહેઝગાર અને પાકદામન રેહવાની ઇચ્છા રાખી ખુદાની જનાબમાં દોઝા માંગતા રેહશો.

ફસલ ચોથી, પોતા ઉપર અને પોતાના બચ્ચાઓ ઉપર ફાકીની મુસીબત પડવા છતાં, હરામ કામથી બચનાર ઓરત.

રાવી લખે છે કે એક જમાનામાં એક લુવાર ઉપર ખુદાની એટલી મેહેરબાની હતી કે તેને આગ બીલકુલ ઈન્ન પોચાડતી હતી નહીં અને જે કંઈ લોહનો સામાન બનાવતો હતો તે આગની અંદરથી વગર હચીઆરે ગરમ લાલ થઈ ગયેલા લોહને હાથે કાઢીને મરજી મુજબ સામાન બનાવતો હતો જે વખતે આ વાતની લોકોને ખબર પડી ત્યારે તેને ખુબયું કે તું એવું અજબ તરાકવું કામ કરે છે કે અમેને ધણી નવાઈ લાગે છે તો બયાન કર કે આ બાબત તને કઈ ચીજથી હાંસીલ થઈ છે તે વખતે લુવારે પોતાની હકીકત બયાન કરી જે એક વખત ઘણેજ દુકાળ પ્રમાણે લોકોને ફાકી ઉપર ફાકી થવા લાગ્યા અને હિંદુ મુસલમાન તમામ દુઝા માંગતા હતા પણ વરસાદની નીચાની પણ દેખવામાં આવતી નહીં હતી અને લીલા ખડ અને ઝાડ તમામ સુંકાઈ ગયા અને ખાવાની તમામ જથ્થો ધણીજ મોંઘી થઈ ગઈ અને ખણી વીજેરે તો છું કહું એટલે સુધી કે ખાસને લીધે બેલવાની રા-

હતી અને ચાલવાની તાકાત રહી નહીં પણ તે જમાનામાં મારા ઉપર ખુદાની ઘણી મે-
હેરબાની હતી કે હરેક જાતનો મકદુર અને ખાવા પીવાની તમામ ચીજો મારા ઘરમાં બ-
રી હતી અને મારા પાડોશની અંદર એક નેક બખત ઓરત રહેતી હતી પણ તે ઓર-
ત ઘણીજ મોહતાજ અને ગરીબ હતી તેની પાસે દુન્યાનો કાંઈપણ અસંખ્યાળ હતો નહીં
અને ઓરત બહુજ ખુબસુરત રૂપાળી હતી જે વખતે તેના કુલ જેવા ચેહરાને ફાકાને
લીધે લુખની આકૃત આવી તેથી ચેહરો કરમાઈ ગયો અને તે બાઈના નાના નાના કેટલાંક
બચ્ચાં હતાં તે બચ્ચાઓની પરવરીશ માટે બહુજ ઉદાસ અને ફીકરમાં રહેતી હતી જેમકે

શાએર કહેછે.

ચેહી રંજ રહતા ઉસે સુબહો શામ=કહાંસે કડેં શીકરે આબો તઆમ,
ચેહ મઆસુમ બચ્ચે મેરે હરઅમાન=તડપેતે હંએ હૈફ બે આબો નાન.
નહીં ઘરમે ખાનેકી સુરત કહીં=અગર સુબહ ખાયા તો શબકો નહીં.

હાંસીલ કલામ, જે વખતે બચ્ચાઓપર બહુજ ફાકા થવા લાગ્યા ત્યારે તે ઓરત
કેહવા લાગી કે હવે હું ક્યાં જાઉં અને આ બચ્ચાને માટે ખાવા પીવાની ક્યાંથી તજવીજ
કરેં હાય, હાય, આ મારા કુલજેવા બચ્ચા કરમાઈને મુકાઈ ગયા હવે તો શરમ કરવાનો
વખત બાકી નથી. તો કોઈ ઠેકાણે જઈ બચ્ચા વાસ્તે કાંઈ ખાવાની ગોઠવણ કરેં તે
દીલની બળેલી ગમગીન દુઃખી બિચારી આ વીચાર કરીને રોતી રોતી મારે ઘરે આવી
અને મારી સામે આવીને કેહવા લાગી કે અચ્ચે શખશ હું તારી હમસાયા (પાડોશણ)
છું. ખુદાને વાસ્તે મારા હાલ ઉપર રહુંમ કર મારા નાના, નાના, બચ્ચા લુખને લીધે સ-
વાર સાંજ તડપડ્યા કરે છે; હવે ખાવા પીવા વગરના મરી જશો આ વખતે કાંઈ પણ
ખાવાની ચીજ આપ, જે વખતે આ લાચારી અને ગમગીની અને દીલસોજના કલમા તે
ઓરતે બચાવ કર્યા તે સાંભળીને મારેં દીલ એકદમ ભરાઈ આવ્યું. પણ એટલામાં તેના
ચેહરા ઉપર એકાએક મારી નજર પડી તેની ખુબસુરત પરી જેવી શીકલ જોઈ હું તેના
ઉપર આશક થઈ ગયો. અને આશક થવાના સબબથી તેના હાલ ઉપર રહુંમ ન કરતા
પોતાના મનની મુશ્કેલ પુરી કરવાને માટે મેં તેની પાસે તે કામની માગણી કરી. અને
કહ્યું કે જ્યાં સુધી મારી નજદીકી કબુલ નહીં કરે ત્યાં સુધી કાંઈપણ હું તને આપનાર
નથી, હા, અગર મારા દીલની ખાહેશ પુરી કર તો જે માગ તે આપું આ સાંભળી તે
નેકબખત ઘણીજ શરમીદ થઈ. હયાને લીધે પોતાની આંખોમાંથી આંસુની ધાર કાઢતી
પાછી પોતાને ઘેર ચાલી ગઈ તેણે થોડા દીવસ તો તેમજ ગુજાર્યા, એને જે વખતે ઘ-
ણીજ સખત હાલ થયો ત્યારે બીજી વખત મારી પાસે આવીને રોઈ રોઈને ખાવાનો સવાલ
કરવા લાગી, તે વખતે પણ મેં કીધું કે તું મારા મેળાપને કબુલ કરેતો જે માગેતે આપું
તે વખતે પણ તે પરહેજગાર ઓરત મારા હૃદયમાં નહીં આવતા પાછી ચાલી ગઈ. આ-
ખર મતલબ કેટલી એક વખત તે ઓરત મારી પાસે આવી અને ગઈ, પણ દર વખતે
મેં તેને તેજ જવાબ આપ્યો પછી જે વખતે તેનો હૃદયી વધારે સખત હાલ થયો ત્યારે
મારી પાસે આવીને કેહવા લાગી કે હવે મારી સખર શક્તિ ચાલી મધ અને લુખને મારે.

ધણીજ સખતી ખેચી, અને આંખોમાં અંધારા આવી ગયા અને મારા નાના ભાઈ બચ્ચા જીવનના સખતથી મરવાને નજીક થઈ ગયા. શું કરું બહુજ લાચાર છું, હવે તું જે કહે તે માટે તૈયાર છું પણ એક શરતથી આ કામને હું કબુલ કરું કે જે જગોએ કોઈ પણ જનદાર ન હોય અને તારા સીવાય બીજા કોઈને ખબર ન પડે તેવી જગો ઉપર ચાલ. આ સાંભળી હું ઘણોજ ખુશી થયો અને મારે એક મકાન ખાલી હતું ત્યાં તેને લઈ ગયો અને જે વખતે તે કામ માટે હું તૈયાર થયો, તે વખતે, તેને કમખત થર થર ધ્રુજવા લાગી અને કહ્યું કે અંધને નેક મરદ જરા ઠેરી જા. અને જે શરત તે મારી સાથે કરી છે તે યાદ કર તે વખતે મેં કહ્યું. અંધે મારીજનન આ ઠેકાણે મારા અને તારા સીવાય બીજા કોણ છે? આ સાંભળી એક થંડી આહ કરીને બોલી કે આ ઠેકાણે એવો જૈયનો જાણનાર હાજર છે કે તેનાથી કોઈથીજ છુપી નથી તે સીવાય બે શ્રીસ્તા નેકી અને બદીના લખનાર હાજર છે. બલા, તેઓની સામે આ કામ કેમ થઈ શકે? અંધે શખશ સરમ અને હયાને લીધે મને મારી જીંદગાની ભારે થઈ પડી છે પણ તને ખુદથી કાંઈ જરાપણ શરમ આવતી નથી. હજી પણ અંધે શખશ ખુદને વાસ્તે શરમ કર. અને શ્રીસ્તાઓની સામે આ કામ ન કર કે તારા નામ બીનાખોરમાં ન લખે. તે દીનદારના આ નસીહતના કલામ મારી છાતીમાં નશરતની પ્રમાણે લાગ્યા અને એવો તો અસર થયો કે ખુદના ખૌફથી મારે દીલ કાંપવા લાગ્યું અને મારા મનને હું રહીને કેહવા લાગ્યો કે અંધે બેખતર પુરખતા બદશર્ચર તને ખુદના કેહરથી કાંઈ શરમ અને ખૌફ નથી? આ એક ઓરત જોત થઈને કેટલી પર-હેજગાર છે હવે તું આ જીંદગીને ગુન્હાના કામમાં બરબાદ ન કર અને ખાલીકની બંદગી કર એ રીતે કહી મેં તે બદકામ ન કરતા તૈયાર કરી અને તે ઓરતને તેની જરૂરત પ્રમાણે કપડા અનાજ વીગેરે આપીને રજા આપી તે ઓરત મારા હકમાં દુઆ કરતી કરતી ચાલી ગઈ.

જેમકે શેઅર

ખુશી હોકે જીસ દમ વો ઘરકો ચલી=દુઆ રખસે તબ જેરે હક જે થેકી; કે જીસ તરહ અંધે ખાલીકે હરરો બરદ=કીયા ઇસને શહવતકી આતીશકોસરદ; ઉસી તરહ ઇસ મરદ પર સરદ કર=થેહ દુન્યાકી આગ ઓર નારે સકર.

તો જે વખતે તે ઓરતે દીન અને દુન્યાની આગ મારા માટે થંડી થવાની દુઆ કરી તે દીવસથી મને આગથી બીલકુલ ઇજા પહોંચતી નથી. હું મારા તમામ કામ વગર હથીઆરે લાથથી કરું છું, નાજી કહે છે જીવો ખુદના ખૌફથી બદ કામ છોડી આપવાથી દીન અને દુન્યાના કેટલા ફાયદા છે; તો હર ઇનસાનને જરૂર છે કે જે કામ કરે તે વખતે જીવે અગર પોતાનો પૈદા કરનાર રાજી હોય તો કરે. અગર નારાજ હોય તો તે કામ ન કરે અંધે ભાઈ જાનો અને બેહેનો અગર માથુ ફેરવીને આ દુન્યામાં પૈદા કરનારનો હુકમ તોડીએ તો વખતે પોતાના દીલની મુરદ પુરી થાય. પણ તેમાં મજા તો બે ઘડી માલુમ પડે અને આખેરતની અંદર તે માલીકની સામું જવું તેમાં શક નથી તો તેને શું જવાબ આપીએ અને તેના અજાબથી ભાગીને ક્યાજીએ? માટે આપણને શું લાગીમ છે તે તમારી મુનસફી ઉપર સોંપું છું.

કસલ પાંચમી ખુદા પર તવક્કલ કરનારી ઓરત.

મનકુલ છે કે એક શેખ મક્કે જતો હતો, રસ્તાની અંદર મુબહની નમાઝ પડવા માટે ઉભરીને આગળ ચાલવા લાગ્યો, ત્યાં રસ્તામાં જોયું કે કાફલાની આગળ આગળ એક ઓરત ઉતાવળી ઉતાવળી ચાલી જાય છે; તેની પાસે ગયો તો માઅંલુમ થયું કે એક ખુદી હાથમાં ફાકડી લઈ ઉઠના વાળની ચાદર ઓઢીને “અલ્લાહ” “અલ્લાહ” કરતી ચાલે છે.

તે વખતે શેખ સમજ્યો કે આ ખીચારી પાસે ન સ્વારી છે ન સામીન તેથી ચાલીને આ મુજબ તકલીફ ઉપાડીને જાય છે, તેથી પોતાના ખીસામાંથી કાઢીને વીસદીરહમ તે ખુદીને દેવા ગયો, ને બોલ્યો કે અએ બાઈ પઈશા લે ને જરા સખર કર કે કાફલો આવી પહોંચે પછી તારા માટે ઉઠ બાડે કરીને બેસ. ને બ્યારે મનજીલ પર ઉતર તે વખતે મારા ખ-એમામાં આવીને ખાવાનું ખાઈ જશે.

આ મુજબના લાએકીં અને ઉદાર દીલીના કલામ સાંભળીને તે પઈશા પર નજર કરીને ન લેતા આસમાન તરફ હાથ ઉઠાવી કરીને એક મુદી ભરીને નાણું બતાવ્યું. ને બોલી કે અએ શેખ તમોએ તમારા ખીસામાંથી પઈશા કાઢ્યા ને હું હવામાંથી કાઢું; માટે તમો તમારા પઈશા વાપરો મને જરૂર નથી; એમ કહીને આ આપત પડી “વમંય થત વ-ક્કલ, અલ્લાહ હે ફહોવા હુસબોહ” (યાને જે કોઈ ખુદા પર તવક્કલ કરે તેને ખુદા આપે છે) અરે સાહેબ મારું બાતું અને રીઝક ખુદા પર છે. મેં હજી સુધી મખલુક પાસે હાથ લાંબો કર્યો નથી.

આ સાંભળીને શેખ બોલ્યો કે મેં મરહોની વાતો સાંભળી કે મક્યુલે ખુદા થઈ ગયા છે, ને ઓરતને તો નજરે જોઈ કે મક્યુલે ખુદા છે. એમ કહી માફી ચાહીને બોલ્યો કે અએ બેન તને ખુદાના કસમ આપું છું કે અત્રે મોહટો રતબો ક્યાંથી મળ્યો? ખુદીએ જવાબ આપ્યો કે ધખલાસ અને તવક્કલના સખખથી આ રતબો મને મળેલ છે. શેખ કહે છે કે તે ખુદીનો અવો હાલ જોવા પછી હું પણ તવક્કલ કરવા લાગ્યો.

“નાહ” કહે છે કે જુઓ દુનીઆમાં અવી પણ ઓરતો થઈ ગઈ છે કે જે દોઆ માગે તે કમુલ થાય; એ છતાં પણ ચાલીને હજ કરવા જતી હતી, હકીકતમાં જેમ જેમ ગુનાહના કામથી બચીને ખુદાની ખુશીના કામ કરે તેમ તેમ મોહટે દરજે પહોંચાય છે. પણ અફસોસ કે આ જમાનાની ઓરત એવે દરજે કોઈ હોય એવું સાંભળ્યું નથી. અલબત્ત ખુદાની ખુદાઈમાં હશે, ને એથી હલકી ઓરતો ઘણી જોવામાં આવે છે કે ન નમાઝ પડે, ન રોજા રાખે, ન ધણીની તાબેદારી કરે, વાય વાય તેના દરજે કેટલો મોટો સમજવો? ને તેઓ હાથ ઉઠાવી કરીને દોઆ માગે તો શું મળવું જોઈએ? માટે એમ ન કરતા એવી એવી પરહે-જગાર ઓરતોના કીસ્સા સાંભળીને પોતાની હાલતને સુધારી શવહરની તાબેદારી કરી, પોતાની આકેબતને સુધારે.

ફસલ છઠી ખાંસ ખુદાની ખુશી અને તેના ખાં માટે ઝીનાથી બચવાવાળી ઓરત.

“તૌબા” એ ઊમદા પુસ્તક છે.

હંઝરત ઇમામ ઝએનુલ આબેદીન અં થી રીવાયત છે કે, એક શખસ પોતાની ઓરત અને બચ્ચાઓને લઇને કીસ્તીમાં બેઠો બનવા કાળ રસ્તામાં કીસ્તી તુટી ગઇ ને તમામ ગરક થઇ ગયા.

પણ તે શખસની ઓરતના હાથમાં એક તખતો આવવાથી તેના પર બેસી ગઇ, ને તે તખતો એક જઝીરાના કીનારે લાગ્યો તેથી તે ઓરત ઉતરીને તે જઝીરામાં ગઇ. ત્યાં એક લુટારૂ લુચ્ચો માણસ ફરતો હતો ને ગુનાહનું કોઈ કામ છોડતો નહતો તો તે ઓરતપર તેની નજર પડવાથી પુછ્યું કે તું જીન છો કે ઇનસાન? તેણીએ જવાબ આપ્યો કે હું ઇનસાન છું.

પછી તો બીજી વધારે કાંઇ પણ ન પુછતાં તે ઓરતને બદ નજરથી વળગી પડ્યો, તે વખતે તે ઓરત થર થર ધ્રુજવા લાગી, તેથી પુછ્યું કે અરે શા માટે તું આ મુજબ ગભરાયે છે? તેણીએ આસમાન તરફ દશારો કરીને કહ્યું કે હું ખુદાથી ડરું;

આ સાંભળીને તે શખસે પુછ્યું કે તે કોઈ દીવસ પણ એવું કામ કર્યું નથી? તેણીએ કહ્યું કે નહીં.

તે વખતે તે બોલ્યો કે તે કોઈ દીવસ પણ એવું કામ કર્યું નથી તે છતાં ખુદાથી એટલી ડરે છે, એટલુંજ નહીં પણ આ વખતે તારો ઇખતીયાર નથી તું તારી ખુશીથી આ કામ કરવા ચાહતી નથી, હું જખરાઈથી એ કામ કરવા ચાહું છું તોપણ તું ખુદાનો એટલો ખોફ ખાય છે; તો મને તારા કરતા વધારે ડરવું જોઈએ; તો તે વખતે એવો વીચાર કરીને તે શખસ તે ગુનાહનું કામ ન કરતા ચાલતો થયો.

ને પોતાના ગુનાહોથી પશોમાન થયો ને તૌબા કરવાની નીચ્યત કરી;

રસ્તાની અંદર એક આંબીદ મળ્યો તેથી તેનો રફીક થઇ બને જણ ભેગા ચાલ્યા, આક્રતા ચાલતા સખત ગરમી પડી તેથી આંબીદે કહ્યું કે અએ બીરાદર બહુજ તડકો પડે છે માટે ખુદા પાસે દોઆ કરો કે વાદળું થઈ જાયે થાય; આ સાંભળીને તે શખસે કહ્યું કે અએ બાઈ કોઈ નેકી મારી પાસે નથી કે તેના સખબથી ખુદા પાસે દોઆ કરીને હાજત તલબ કરું.

આંબીદે કહ્યું કે હું દોઆ કરું છું ને તું “આમીન” કહે, પછી એ મુજબ કરવાથી ખુદાવહે કરીમે વાદળું મોકલી બનેપર જાયે કયો. તેથી તે બંને જણ તે વાદળાના છાયામાં ચાલ્યા જતા હતા; ત્યાં આગળ જતા બંનેના જુદા જુદા રસ્તા આવ્યા તેથી તે શખસ એક તરફ ચાલ્યો ને તે આંબીદ બીજી તરફ ગયો, તે વખતે મજકુર વાદળું તે

ગુનેહગારના માથાપર છાયો કરોને તેની સાથે ચાલવા લાગ્યું ને તે આંખીદ તડકામાં બળવા લાગ્યો.

આ જોઇને આંખીદે કહ્યું કે અએ ભાઈ તું મારા કરતા બેહતીર હતો કે જે મારી દોઝા કયુલ ન થઈ ને તારું આમીન કેહવું કયુલ થઈ ગયું, માટે કહેકે તેં એવી કઈ નેકી કરી છે? કે તેનાં સખખથી ખુદાએ તારા આમીન કેહવાને કયુલ નકરી આ કરામત નસીબ કરી.

આ સાંભળીને તે ગુનેહગારે પોતાપર ગુજરેલી ખીના કહી સંભળાવી; આંખીદે કહ્યું કે તૌઆ બહુજ ઉમદા ચીજ છે કે તેં આજે જે હરામ કામ ખુદાના ખુદાથી ન કરતા પોતાના થીએલા ગુનાહથી તૌઆ કરી તેથી પરવરદીગારે તારો મોટો મરતબો કયો હવેથી નેક કામમાં ખુબ કોશીશ કરતો રહેજે.

ફસલ સાતમી એક અફીફા પાકદામન ખુદાની ફરમાંબરદાર, પોતાના ખાવીંદની તાબેદારનો બહુજ મુસીબત ભરેલો અન્યથા નસીહતકારક અહવાલ; જેને વાંચી ઓરતો અને મરદો પણ હૈરત પામી, ઝાર ઝાર રોઈ પોતાનો હાલ સુધારવા તૈયાર થાય.

મનકુલ છે કે બનીધસિરાઇલની અંદરનો એક શખ્શ “અયુસાલેહ” હમીરી કરીને હતો; પોતે પરહેઝગાર અને દીનદાર હતો; ને ખુદાની મેહરબાનીથી તેની ઓરત પણ બહુજ ખુબસુરત પરહેઝગાર અને સાલેહા પાકદામન હતી; તેનું અફીફા નામ હતું.

એક વખત અયુસાલેહ હૈજ કરવા જવા માટે તૈયાર થયો ને ચાલતી વખતે પોતાના ભાઇને બોલાવીને કહ્યું કે હું ચાહુ છું કે હૈજ કરવા માટે જઈ તેથી મારા ઘરની ખંજર જખજોને જોઇએ તે લાવી આપજો, એ મુજબ તમામ તરાહની બલામણુ કરીને રવાના થયો.

હવે તેના ભાઇએ પોતાની બાબીતું રૂપાળાપણું અને ખુબસુરતીની ઘણી તાઅરીફ સાંભળેલી તેથી તેનું મોટું જોવા ચાહતો હતો; તેથી ખખર ગીરીના બાહાનાથી હમેશા બાબી પાસે જાએ, તે વખતે પરદાની અંદર તે નેક બખત ખુદાનો ઝીકર કરતી હોય, આ પરદાની બાહરથી પુછપરછ કરીને પાછો આવે.

બનવાકાળ એક વખત ઘરનો દરવાજો ખુલ્લો હતો ને તે ગયો, ને પોતાની મુરાદ પુરી કરવા માટે રજા સીવાય ઘરની અંદર ચાલ્યો ગયો, તો જોયું કે તે પાકદામન ઝીકરે ખુદા કરતી હતી, તેના તુરાની રૂપાળા ચેહરાપર નજર પડવાથી એકદમ તેનાપર આશક થઈ ગયો, તેણીએ તરત આદર મોઢાપર ઢાંકી લીધી, લંવડી હાજર હતી તે બોલી કે ઓ શખ્શ રજા વગર અંદર કેમ આવ્યો? બાહર જા. તે કેહવા લાગ્યો કે હું મારી બાબીપર આશક થઈ ગયો છું, હું ઘણી મુદતથી ખુબસુરતીની તાઅરીફ સાંભળતો

હતો; પણ કોઈ મવકે જોવાનો મળતો નહતો. હવે આજે મેં જોઈ માટે જોઈએ તેમ થાય હું મારી મુરોદ પુરી કરવા સીવાય છોડનાર નથી. ભાભીને કહે છે એ આતુન મને નાજીએદ ન કરે અરે તારા માટે મારું દીલ તડપ્યા કરતું હતું.

તે બીચારી પાકદમન કેહવા લાગી કે એ બેહવા બેશરમ આ શું બકે છે ?? અરે ખુદથી શરમ કર, અરે તું મારા ભાઈના ઠેકાણે છો, હવે જલદી ઘરમાંથી બાહર નીકળ. ને લંવડી પણ પોકાર કરતી હતી, તેથી તે તે વખતે બાહર ચાલ્યો ગયો; પછી તો તે બીચારીએ દરવાજો મળ્યુત બંધ કરી લીધો. વળી સાંજ થઈ ત્યાં તે બેશરમ પાછો આવ્યો ને દરવાજો ખડખડવા લાગ્યો, કોઈએ જવાબ ન આપવાથી પાછો ગયો, એ મુજબ કેટલાક દીવસ સુધી આવી આવીને પાછો ગયો, ન્યારે બહુજ સતાવા લાગ્યો તો તે બાઈ નરમાસ અને મીઠાસથી સમજવા લાગી કે અંચે બીરાદર તું મારા ભાઈને ઠેકાણે છો, અરે અવા બદકામથી પરહેઝ કર તારો ભાઈ આવશે તેને જવાબ શું આપીશ ? અરે ખુદથી ડર અને યકીન કરીને જાણ કે કોઈપણ રીતે હું તારા હંદમાં આવનાર નથી;

આ સાંભળીને તે બદખખત બોલ્યો કે અમર મારી મુરોદ પુરી નહીં કરીશ તો યાદ રાખ કે તારી જાન બોઈ બેસીશ, ને તને હલાક કરવા સીવાયે ચંચેન નહીં લઉં. અશી-ફાએ જવાબ આપ્યો કે જા તારે જે કરવું હોય તે કર હું મારી જાન ખુદને સોંપું છું; ને જાન ગઈ તોપણ શું થયું. ? ! !

ન્યારે કોઈ રીતે તે અશીફા આ મરદુદના ફરેબમાં ન આવી તો પાછો પોતાને ઘરે ગયો ને આખી રાત એજ ફીકરમાં હતો, સવાર થઈ તો ઉઠીને શહેર કાઢીને ઘરે ગયો ને બોલ્યો કે સાહેબ મારો ભાઈ હેજ કરવા ગીએલ છે, ને ઘરના માણસો મને સોંપી ગયોછે, હવે તેની ઓરત મક્કરબાજ અને બદકાર છે, ને તે જીનાના કામમાં ફસાએલી છે આ સાંભળીને કાઢીએ કહયું કે હું તારા ભાઈને સારી રીતે ઓળખું છું, ને તેની ઓરત પરહેઝગાર મશહુર છે ને તેની ઓરત એવી નથી; માલુમ પડેછે કે તું તેના પર તોહમત નાખીને ઝુકું બોલેછે, તે બદખખત બહુજ રીતે સમજાવીને કેહવા લાગ્યો કે સાહેબ હું સાચી વાત કહું છું મારા કેહવામા ફેરખથી.

ન્યારે બહુજ આગ્રહ કરીને બોલ્યો તો કાઢીએ કહયું કે આ બાબત માટે ચાર ગવાહ આદીલ થવા જોઈએ, તેણે જવાબ આપ્યો કે હા સાહેબ ચાર સાક્ષી પણ છે અગ. ૨ હુકમ કરો તો હાજર કરું કાઢીએ હા પાડવાથી તે નાપાક બાહર ગયો ને ગામમાં તપાસ કરીને ચાર ખુદઓને બહુજ નાણુ આપવું કરીને બીજે દીવસે ખોટી સાક્ષી આપવા માટે કાઢીની પાસે લઈ ગયો. ને તે ચારે જણે ગવાહી આપી કે હા અમેએ આ-શખસની ભાભીને જીના કરાવતા જોએલ છે.

આ સાંભળીને કાઢી ગુસ્સે થઈને બોલ્યો કે તે ઓરત પાકદમન છે મેં તેની ઘણી તાઅંરીફ સાંભળી છે; માટે તમારી ગવાહી કમુલ કરવામાં નહીં આવે.

ન્યારે કાઢીએ ગવાહીને કાઢી મુક્યા તો તે મરદુદ ખુદ નાતરસ હાકીમની પાસે ગયો ને કહયું કે આ મુજબ મારી ભાભીએ જીના કરી છે મેં કાઢીને જાહેર કર્યું ગવાહી લઈ ગયો પણ તે કમુલ કરતો નથી; હાકીમે કાઢીને ધનસાફ કરવા માટે કહયું; ને હા-

હીમની પાસેના કેટલાક માણસોને પણ લાંચ આપી અને કાઝી પાસે કેલવસવું કે હાકીમે પણ કબુલ કરેલ છે માટે તે ઓરતને સજા આપો. જ્યારે કાઝીને હાકીમનો હુકમ મળ્યો, વળી ચાર મરદોએ સાક્ષી આપેલી તેથી લાચાર થઈને તે ઓરતપર રજમ કરવા નો (એટલે પાણાથી કુટિને મારી નાખવાનો) હુકમ આપ્યો.

આ હુકમ મળવાથી કેટલાક સીપાહીઓને લઈને તે નાપાક ખખીસ તે પાકદમનને ઘરે ગયો દરવાજો બંધ હોવાથી દરવાજો ભાંગીને અંદર ગયો ને બોલ્યો કે જો આ સીપાહી લોક તને પકડીને સંગસાર કરવા માટે ઉભા છે, મેં હાકીમ તથા કાઝી પાસેથી રજમ મેળવી છે માટે હજુ પણ મારી મુરાદ પુરી કરતો તને બચાવું; તે બીચારી બોલી કે જો કરવું હોય તે કર પણ મારાથી બદકામ થનાર નથી. આ સાંભળીને તે પક્ષીને વધારે ગુસ્સો આવ્યો તેથી આહ આહ તે મઝલુમા બીચારીના વાળ પકડીને ખેંચીને બાહરે લાવીને કેલવા લાગ્યો કે હવે શું કહે છે? અરે હજુ પણ રાજ થાએ તો છાડી મુકે નહીં તો જાણ કે સંગસાર થઈને મરી જાઉંશ. તેણીએ જવાબ આપ્યો કે મારો એકજ સુખન છે કે જોઈએ તે થાય પણ હું કદી બદકામ કરનાર નથી.

પછી તો તે નાપાક તે બીચારીને માટીપર ખેંચતો ખેંચતો લઈ ચાલ્યો ને તે મઝલુમા ખુદનો શુંકર કરતી હતી. ગામની બાહરે લઈ જઈ ખાડો ખોદી તેની અંદર ઉતારી પથરે પથરે કરી મારી નાંખી ને તમામ જણ ચાલ્યા ગયા.

તે બદબાખતો પોતાની સમજ મુજબ મારી નાંખીને ગયા; પણ આએ નેકબાખ પાકદમનને ખુદપર તકલ્લ કરીને પોતાની જાન ખુદને સોંપેલ તેથી પરવરદીગારે રહીમે તેના હાથપર રહમ કરીને તે પથરાની ઇજ્જતથી બચાવેલી, કે ખુદએ એક ફીરીસ્તાને મોકલેલ કે કોઈ રીતથી તેને ઇજ્જત પહોંચવા દેવી નહીં, ત્યાં પથરાની નીચે ખાડાની અંદર પણ તે ઓરત આસને આસને ઝીકરે ખુંદ કરતી હતી.

ત્યાં એક અંજામ ઉંટપર સ્વાર જંગલમાંથી નીકળ્યો તેણે તે ખાડાની અંદર પથરાની નીચેથી આવજા સાંભળી કે કોઈ શખશ ખુદનો ઝીકર કરે છે; ને મુનાઘનત કરે છે. કે ઇલાહી તું ખુબ જાણે છે કે મેં જે મુસીબત ઉપાડી તે ખાસ તારી ખુશી માટેજ છે. ને તારી મેહરબાની અને લુતફ કરમની ઉન્મેદવાર છું; તારા સીવાય મારો કોઈ દસ્તગીર નથી, મે તારા ફરમાન મુજબ કર્યું, આ મુજબના કલામ સાંભળવાથી તેને વીચાર થયો કે મેં આજે ગામમાં સાંભળેલું કે એક ઓરતને ઝીનાની તોહમતના સબબથી સંગસાર કરેલ છે તો તે આની અંદર તેજ ઓરત હશે ને તે બેગુનાહ પાકદમન હશે તેથી ખુદએ તેને બચાવી હશે, એમ જાણીને પાસે જઈ પથરા દુર કરીને જોયું કે એક ઓરત ઝીકરે ખુંદ કરે છે; તે અંરબે સલામ કરી, બાઈએ સલામનો જવાબ આપ્યો; ને અંરબે પૂછ્યું કે અએ બહન તું એજ છો ના? કે ઝીનાની તોહમત મુકીને તને સંગસાર કરીને તે ખુદની રજાપર સખર કરી તેથી ખુદએ તને પોતાની હીફાજતમાં રાખી; એમ કહીને પોતાની પાસેની ચાદર ઓઢવા માટે આપી, તેણીએ ચાદર ઓઢી પછી તે અંરબે કહ્યું કે અએ બહન તું આ ઉંટપર બેસ હું મારે ઘરે લઈ જાઉં, તે પાકદમન ઉંટપર બેઠી ને અંર-

બ ઉઠતી મેહાર પકડીને ધરે લઈ ગયો, અંરળને ધરે ઝોરતો બચ્ચા હોવાથી તે અંદ્રી-
ફાને ઝોરતો પાસે મોકલી; પછી તેના માટે ખાસ જુદીજ જગ્યાની સગવડ કરી આપી
તેથી તે ઝોરત હમેશા તેની અંદર ખુદાની ધ્યાદત અને બંદગી કરતી હતી, અંરળ અને
તેની ઝોરતે તેની ધ્યાદત બંદગી જોઈને કહ્યું કે અચ્ચે બહેન કોઈ તરાહનો ખોશ ન ખા,
ને તારો શવહર હજ કરીને પાછો આવે ત્યાં સુધી ખુંશીથી રહે.

બનવાકાળ તે અંરળનો એક ગુલામ હતો ને તે ધરતું કામકાજ કરતો હતો, એક
દીવસ તે અંદ્રીફા વજુ કરતી હતી ત્યાં ગુલામ અચ્ચાનક આવી ગયો ને તે બાઈના ચેહરા
પર નજર પડી ને તેજ વખતે તેના પર આશક થઈ ગયો. ને ધરતું કામ કાજ લુલીને
તેની યાદમાં પડ્યો, એટલે સુધીકે એક વખત તે અંદ્રીફાની પાસે જઈને ખરાબ કામની
ખાદીશ બતાવી, અંદ્રીફાનો બદકામથી બચવા માટે થઈને એવી બલામાં ગીરફતાર થીએ-
લી, તે નાલાએકના ફદામાં ક્યાંથી આવે ? તરત જવાબ આપ્યો કે અચ્ચે ગુલામ તુ મારા
બાઈની માફક છો અરે તું આ શું કહે છે ? અરે તારા ખરાબ વીચારને છોડી દે ને
જાણુ કે કદી પણ એ કામ મારાથી થનાર નથી.

ગુલામે કહ્યું કે મારી ઉમ્મેદ પુરી નહીં કરીશ તો હું તને ફજેત કરીશ, અંદ્રીફા
પાકદામને કહ્યું કે તારી મરજમાં આવે તે કર, વળી એક વખત ગુલામ બદ અંગનમે
કહ્યું કે યાદ રાખ અગર મારી મુરાદ પુરી નહીં કરી તો તારા પુરા હાલ થવાના, તેણી-
એ જવાબ આપ્યો કે જોઈએ તે થાય, પણ હું એ કામમાં ફસનાર નથી, એ બેહુદા એ
વાતને છોડી આપ. આખર તે શકી રાતના ઉઠ્યો ને અંરળના એક નાના શીરખ્વાર (દુ-
ધખીતા) બચ્ચાનું માથું કાપી તે માથું તેના પેટ ઉપર મુકીને છુરી તે અંદ્રીફાની રેહવાની
કોટડીમાં નાખી આવ્યો.

જ્યારે અંરળની ઝોરતે બચ્ચાને દુધ પીવરાવવા આણું તો જોયું કે બચ્ચાનું માથું
કપાએલું છે, તેથી પોકાર પાડીને રોવા લાગી અંરળ જાગ્યો પોતાની ઝોરતના રોવાનું પીટ-
વાના સખબથી આગાહ થયો, ત્યાં ગુલામ બદબખ તે અંદ્રીફાની કોટડીમાંથી લોહી ભરે-
લી છુરી બાહરે લાગ્યો ને કહેવા લાગ્યો કે અચ્ચે સાહેબ મેં મારી નજરે જોયું કે આ
ઝોરત જેને તમોએ ધરમાં રાખી છે તેણીએ તમારા બચ્ચાનું ખુન કર્યું; આ સાંભળીને
અંરળની ઝોરત દોડીને તે ખીચારી અંદ્રીફાને કેટલોક માર માર્યો, તે અંદ્રીફા કહેવા લા-
ગી કે અચ્ચે બાઈ હું આ વાતમાં કાંઈ જાણતી નથી અરે હું બેગુનાહ છું ને ગુલામે જે
તેના પર આશક થઈ પોતાની મુરાદ બર ન આવતા તેણી પર તોહમત મુકવા કહેલ તે
તમામ હકીકત કહી, અંરળ અને તેની ઝોરત અંદ્રીફાને પાકદામન પરહેઝગાર જાણતા
હતા તેથી ખાત્રી થઈ કે આ ખીચારી બેગુનાહ છે, ને આ કામ ગુલામનુંજ છે.

પછી છોકરાને દફન કરવા બાદ અંદ્રીફાએ અંરળને કહ્યું કે અચ્ચે બાઈ હવે તમારા
ધરમાં રેહવું મુનાસબ નથી કેમકે અગરચે તમો મને એ કામથી પાકે જાણો છો તોપણ
તમારી ખીખી જ્યારે મને જોશે તે વખતે તેનો ફરજંદ યાદ આવશે કે મારા આવવાના
સખબથી અવું કામ થયું; ને તમોએ મારા પર ધણીજ બેહદ મેહરબાની કરી તેનો અનર-

પાકપરવરદીગાર આપશી એ મુજબના કલામ કલા તેથી અરખને એ વાત પસંદ આવી તેથી તેણીને સો દીરહમ ઝકાતના હશે તે તથા એક ચાદર આપીને, વીઢઅ કરીને કહ્યું કે મને દોઝ્યએ ખએરથી લુલીશ નહીં. અધીશ તે પછશા ચાદર લઈ અરખના હકમાં દોઝ્યો કરતી કરતી રવાના થઈ.

ચાલતા ચાલતા એક ગામની પાસે પહોંચી તો જોયું કે ઘણા માણસો ભેગા થયા છે ને એક યુદ્ધી જાર જાર રોવે છે ને ફરયાદ કરે છે લોકોને પુછ્યું કે આ શુ છે? કોઈએ જવાબ આપ્યો કે આ યુદ્ધીના છોકરાપર બાદશાહને ખેરાજનો પછશા લેણો થયો છે ને તે આપતો નથી તેથી તેને મુળીએ ચડાવે છે કે લોકોને ખૈદ થાય, તેથી તેની મા રોવે ને ફરયાદ કરે છે. અધીશએ પુછ્યું કે કેટલા પછશા માટે મુળીએ ચડાવે છે? લોકોએ કહ્યું કે સો દીરહમમાટે, અધીશએ વીચાર કર્યો કે અરખે મને સો દીરહમ આપેલા છે તે બેહતર છે કે તેના પછશા અથા નેક કામમાં વાપરું, વળી નાણુ છે તે પણ મારા માટે એકજાતની બલા છે, એવા વીચાર કરી તે યુદ્ધીને બોલાવીને સોદીરહમ આપી તેના છોકરાને છોડાવા માટે કહ્યું. યુદ્ધીએ તેના માટે ઘણી દોઝ્યો કરીને તે સો દીરહમ બાદશાહને આપી પોતાના છોકરાને છોડાવ્યો. છોકરે પુછ્યું કે અએ મા મને કોણે વેચાતી લીધો? અરે મારી જાન કોણે બચાવી? યુદ્ધીએ કહ્યું કે એક ઓરત રસ્તામાં ચાલી જતી હતી તેણીએ તને છોડાવ્યો આ સાંભળીને છોકરે કહ્યું કે અએ માતે કેવી છે ને ક્યાં છે? યુદ્ધીએ કહ્યું કે ફલાણે રસ્તે ચાલી જાય છે ને જાનની ચાદર બોલેલી છે. છોકરો તરત તેની પાછળ ગયો ચાલતા ચાલતા તેની નજીક પહોંચીને સલામ કરી તેના પગપર પડી ગયો ને બોલ્યો કે. અએ બાઈ તેં મને જીવતો કર્યો, ઓરતે કહ્યું કે અએ બાઈ હું શું કરી શકું? ખુદાએ તને જીવતો કર્યો, તે બોલ્યો કે હવે હું તમારી સાથે આવીશ, ઓરતે કહ્યું કે બાઈ તું પાછો જા, તેણે કહ્યું કે હું પાછો કેમ જઈ હું તો તમારો ગુલામ થયો, અધીશએ કહ્યું કે મેં તને આજાદ કર્યો માટે બાઈ તારા ઘેર જા. તો પણ તે પાછો ગયો નહીં ને તેણીની પાછળ પાછળ ચાલ્યો એટલે સુધી કે સાંજના વખતે એક ગામમાં પહોંચ્યા, ત્યાં મસજીદ હતી તેની અંદર અધીશ ગઈ, ને બાહરે તે શખસ સુધ રહ્યા મવારે મુબહની નમાઝ પડીને તે ઓરત ચાલી તેની પાછળ તે શખસ પણ ચાલ્યો અધીશએ ઘણું કહ્યું પણ તે પાછો ગયો નહીં, આખર ચાલતા ચાલતા એક નદીને કીનારે પહોંચ્યા; અધીશ વજ્ર કરવા ગઈ ત્યાં તકદીરની કહાણીને મુસીબતની બલાથી તેણીના માથા પરથી ચાદર ઉડી ગઈ ને તેજ વખતે તે શખસની નજર તેણીના ચેહરાપર પડી, તે પાકવાન ખુબસુરત અને રૂપાળી તો હતીજ તરત તે મરફુદ તેના પર આશક થઈ ગયો; તેથી પહેલે જરા કાલાવાલા કરી પોતાનું ઈશિક બહાર કરીને બદ કામની માગણી કરી, ઓરતે કહ્યું કે આ બદબખ્ત આ શું કહેછે! અરે મેં તને મોતની જાળમાંથી બાહર કાઢ્યો તેના આ બદલો કરેછે? તારા દીલથી એ વાત કાઢી નાખ.

પછી આગળ ગયા તો જોયું કે નદીને કીનારે લોકો કીસ્તી પર બેસેછે, અધીશ એક ખુલામાં જઈ નમાઝ પડવા લાગી; ને તે બદમઆલ કીસ્તીવાળાઓની પાસે જઈને કેહવા લાગ્યો કે મારી પાસે એક કનીઝ બહુજ ખુબસુરત છે, પણ તે મારી તાબેદારી

ન કરવાથી હું વેચી નાખુ છું, જેની મરજી હોય તે લીએ; લોકોએ કહ્યું કે ખતાવ, તે ખતાવા લઈ ગયો તો તે નમાઝ પડતી હતી એક જણે ચાલ્યો ખેંચી તો જોયું કે બહુન ખુખસુરત છે તેથી તમામ જણ ખરીદવા માટે આતુર થયા, તે ચોરત કાણું કેહવા લાગી કે અરે લોકો આ શખશની હું કનીજ નથી અરે હું શવહરવાળી ચોરત છું મારો ખાતીંદ હજ કરવા માટે ગયો છે, મારા પર દુઃખ પડવાથી બાહર નીકળી છું; અરે આ કમખખતને સુળીએથી છોડાવ્યો છે તેનો આ બદલો કરે છે, (અફસોસસ દુનીઆમાં ધનસાધ કેની પાસે છે? ગરીબો લાચારની મદદ કોણ કરે? ખરા ખોટાની પારખ કેને હોય; જેને ખુદાનો ખૈદ હેખ તેતો થોડાજ હેખ,) હાંસલ કલામ કોઈએ બીચારીની ફરયાદ તરફ ધ્યાન આપ્યું નહીં ને લીલામની જેમ તે બીચારી પાક દામન વેચાવા લાગી ને ડિછાણુણી થઈ ને લોકો વધવા લાગ્યા એટલે સુધી કે એક સવદાગરે હજાર દીનારમાં લીધી. તે નાપાક એહસાનનો અવો બદલો કરી દીનાર લઈ ચાલતો થયો, સવદાગરે અફીફને જોર જુલમથી કીસ્તીમાં ખેસારી; હવે આ બીચારી શું કરે? ક્યાં જાય? કેવી રીતે પોતાની ઇજ્જત બચાવે? અએ વાંચનાર બેહનો જુઓ ને વીચારો હવે પોતાને પાકદામન કેવી રીતે રાખી શકે? ન્યાં સુધી માર માર્યો કાઢી મુકી જુલમ કર્યો ત્યાં સુધી તમામ સખતીઓ ખમીને પોતાની ઇજ્જત બચાવી, હવે કોઈ રસ્તો બચવાનો રહ્યો નહીં, પણ જેને સાચી દખતથી બચવું હોયતો ખુદા મદદ કરે છે, ને બચે છે, તે વખતે તે ખુદા પારો દોઝ્યા કરવા લાગી કે અએ પરવરદીગારા ન્યાં સુધી મારાપર મુરીબતો પડી ત્યાં સુધી મેં ઉપાડી પણ મારા છેડાને ખરાબ ડગ લાગવા આપ્યો નહીં, હવે હું લાચાર છું, તું મદદ કર તોજ આ બલામાંથી છુટી શકું, નહીં તો હવે મારો ઇલાજ નથી. એમ કહીને વીચાર કર્યો કે હવે એક ઇલાજ છેલ્લો બાકી છે કે કીસ્તી ઉપરથી પાણીમાં કુદીપડું, એવો વીચાર કરી ન્યાં પાણીમાં ઠેકઠો મારવા જાય છે ત્યાં ગએખી આવાજ આવી કે હાં સખર કર પાણીમાં પડીશ નહીં, ખુદા તારી આખર સાચવશે. આ ગએખી આવાજ સાંભળીને દીલાસો મળવાથી પોતાના ઇરાદાથી અટકીને ખુદાપર તવક્કલ કરીને ખેસી રહી.

વળી જરા જુલમ થવાનો સાંભવ જોયો કે દોઝ્યા કરીકે અએ પરવરદીગારા, અએ દસ્તગીરે દરદમાંનદગાન, અએ ફરયાદરસે બીચારગાન, અએ પનાહે મઝલુમાન મને આ જાલીમોના જુલમથી બચાવ, ત્યાં ફરીને આવાજ સાંભળી કે અએ પાકદામન તે બલાઓપર સખર કરી અમારી નેઅમતોનો શુકર કર્યો, માટે તારો જે મતલબ હોય તે માગ તારી ઉમ્મેદ પુરી થવાની, આ આવાજથી વળી તસલ્લી થવાથી ખામોશ રહી; પછી જેણે અફીફને વેચાતી લીધેલ તેણે આશુ કે અફીફ સાથે પોતાની ખાહીશ પુરી કરે ત્યાં કુદરત એક એવો હાથ પેદા થયો કે તેને ઉપાડીને પાણીમાં નાખી દીધો, એ હાથને તે અફીફ સીવાય કોઈએ જોયો નહીં; માલીક નાખુદ થયા પછી તો દરેકનું દીલ લલચાણું કે એવો મવકો પાછો ફરીફરીને હાથ નહીં આવે એમ વીચારી તે અફીફની પાસે એક એક જણ આવતો ગયો ને જે આવે તે તેજ પ્રમાણે પાણીમાં પડી પોતાને ઠેકાણે પહોંચી જવા લાગ્યો. અલ્લાહ રે અલ્લાહ કેવા બેઅકલ આંધળા હતા કે પોતાની નજરે એવો હાથ જોવા છતાં તે હીરસ અને લાલચ ન મુકતા તમામ જણાએ અજલમાં ગીરફતાર

થઈ પાણીમાં ડુબી ગયા, એટલે સુધી કે ખલાસી ટડેલ વીગેરે ગરક થઈ ગયા, ફક્ત બે કનીએ બાકી રહી.

પછી કુદરતે ખુદથી આપો આપ ક્રીસ્તી ચાલવા લાગી ને ચાલતા ચાલતા એક શહેર-ને કીનારે પહોંચી લોકોએ જોયું કે ક્રીસ્તી આપો આપ આવી ને જોની અંદર કોઈ નાખુદા વીગેરે નથી તેથી અન્યથા થયા ને બાદશાહને ખબર આપી બાદશાહે તેને તપાસવા માટે માણસો મોકલ્યા, અંશીકાએ વીચાર કર્યો કે હવે લોકો અહીંયા આવશે ને તેઓ સા-થે વાત કરવી પડશે એવી મસલેહતથી મરદોનો લીઆસ પેહરી મોઢાપર કપડું નાંખીને બેઠી; બાદશાહના માણસો ક્રીસ્તીપર ગયા ને અંશીકાને હકીકત પુછી અંશીકાએ જવાબ આપ્યો કે એની અંદર ભેદ છે ને તે ભેદની વાત બાદશાહ સીવાય બીજા કોઈને કેલવામાં નહીં આવે, આ સાંભળીને તેઓ બાદશાહ પાસે જઈ તેણીએ કહેલી વાત કરી. બાદશાહ સમજ્યો કે નાખુદા અને ખલાસીઓ વગર જે ક્રીસ્તી આપી છે તો અલગતા તેની અં-દર કોઈ ખુઝરગવાર સાહેબે કરામત કોઈ મોટું માણસ હોવું જોઈએ; તેથી પોતે ક્રીસ્તી-પર ગયો; અંશીકાએ ખાનશીમાં પોતાપર ચુનરેલી તમામ હકીકત બયાન કરી; ને કહ્યું કે આ ક્રીસ્તીનો તમામ માત્ર તમો લઈ જાઓ મને કાંઈ પણ જોઈતું નથી, ફક્ત આ કીનારાપર એક ઈગ્યાદતખાનુ બનાવી આપો તો તેની અંદર પાકપરવરદીગારની બંદગી અને ઈગ્યાદત કર્યા કરે.

પછી અંશીકા માટે ત્યાં ખએમો નખાવી તેની અંદર ઉતારો આપ્યો ને એકદમ ત્યાં મકાન બનાવાનો હુકમ આપ્યો ને ક્રીસ્તીનો માત્ર અનામત તરીકે જુદોજ રાખી મુક્યો. બાદશાહ હમેશા એક વખત તે મકાન જોવા જતો એટલે સુધી કે થોડા દીવસમાં મકાન તૈયાર થયું, ને અંશીકા તેમાં રેલવા લાગી, બાદશાહ હમેશાં ત્યાં જઈ પરદાની બાહર બેસીને તે ઓરત પાસેથી વાએજ અને નસીહત સાંભળતો ને ખુદનો શુકર કરતો હતો કે ખુદાએ તેના ગામમાં એવી પાકદમન અને પરહેજગાર ઓરતને મોકલી આપી એટલુંજ નહીં પણ “મુસતગ્નમુદ દર્આવાત” હતી એટલે જે દોઆ માગે તે કમુલ થતી ને જે ખીમાર આવે તે તેની દોઆથી તનદુસ્ત થતોજ. થોડીજ મુદતમાં એવો શાહરો થઈ ગયો કે નદીને કીનારે એક એવી ઓરત રહે છે કે જોઈએ તે ખીમારી અને દુઃખ હોય તેની દોઆથી સાફ થાએ છે, ને તેની દોઆ રદ થતી નથી.

હવે આ વાત અહીંયા મુકીને તે અંશીકાનો શવહર અખુસાલેહનો અલ્લાલ બ-યાન કરું કે અખુસાલેહ હજ કરવા ગએલો તે એક વરસ પછી આવ્યો. તો જોયું કે ધર ખરબાદ થઈ ગયું છે, પુછા કરી તો કહ્યું કે તમારા ભાઈએ તમારી ઓરતપર જીનાનું તોહમત મુકીને સંગસાર કરી નાખી છે, અને તે સંગસાર કરવાની બાદ ત્રીજે દીવસે આંધળો થઈ ગયો ને અરધું શરીર સુકાઈ ગયું; તેથી ચાલી પણ શકે નથી. ને બે ત્રણ કનીએ હશે તેઓએ પણ હકીકત કહી સંભળાવી. આ સાંભળીને અખુસાલેહ બહુજ રોયો, પછી સખર કરી ખુદનો શુકર કર્યો ને ભાઈને જોવા માટે ગયો; જોયું કે બંને આંખોથી આંધળો થઈ ગયો છે, ને અરધું શરીર સુકાઈ ગયું છે; અલ્લાલ પુછતા તે નાપાકે કહ્યું

કે તમારી ઝોરતે જીન્ના કરાવી તેથી તેને સંગસાર કરાવી નાખી અયુસાલેહે કહયું એ-
અદખાપ્ત શકી અરે તું કહે છે એવી તે ઝોરત નહતી. પછી કાજ અને કેટલાક અમીરો
તે નાપાકને જોવા આવ્યા, કાજએ તે ચારે ગવાહોની ખબર કહાવી તો માઅલુમ થયું
કે તેઓ પણ તેજ બીમારીમાં ફસાએલા પડ્યા છે; કે આંખે આંધળા થઈ ગીએલા ને અ-
રથા અંગ સુકાઈ ગયા છે.

આ બનાવ બનવાની ખબર પડવાથી સેહરના તમામ લોકોને ખાતી થઈ કે અ-
યુસાલેહની ઝોરત નેક બપ્ત પાક દામન અને પરહેજગાર હતી, પણ આ મરદુદ અ-
યુસાલેહના ભાઈએ ખોટા સાક્ષી ઉભા કરીને તે બીચારીને બે ગુનાહ સંગસાર કરાવીને
તે જુલમના બદલામાં પાંચે જણ એ બદલામાં ફસાઈ ગયા;

અયુસાલેહે પોતાના ભાઈને કહયું કે ઓ શકી તમોએ આ મુજબ તે બીચારી પર
જુલમ કર્યો તેથી તે નેક બપ્ત સાલેહાની બદલોઆથી તમો બલામાં ગીરફતાર થયા.

પછી થોડી મુદતમાં આ લોકોને પણ ખબર પડી કે ફલાણે ઠેકાણે એક એવી
ઝોરત છે કે તેની દોઆ રફ થતી નથી ને તે જે દોઆ માગે તે કમુલ થાય છે, અયુ-
સાલેહે વીચાર કર્યો કે પોતાના ભાઈને ત્યાં લઈ જઈ તો શકા થાય, કેમકે જેમણે તેવો
હોય તોપણ ભાઈની મોહબ્બતનો જેશ જુદોજ છે એવા વીચારથી એક ગધેડા પર
પોતાના ભાઈને નાખીને ત્યાં લઈ ચાલ્યો, ને તે ચાર ગવાહોના સગાઓએ એ વાત સાં-
ભળવાથી તેઓને પણ ત્યાં લઈ ચાલ્યા, તે ગુલામ કે જેણે અરબના છોકરાને મારી નાંખે
લ ને તે અશીફા પર તોહમત મુકેલું તે પણ ત્રણ દીવસની બાદ તેજ બલામાં ગીરફતાર
થઈ ગયો હતો; ને તેનો માલીક તે અરબને પણ તે ઝોરતની દોઆની ખબર પડવાથી તે
પણ પોતાના ગુલામને લઈને ત્યાં રવાના થયો. અને તે બુદીનો છોકરો કે જેને સુળાએથી
તે મરદુદ નાપાકને છોડવેલને તેણે તે અશીફાને વેચી નાખેલી તે પણ ત્રણ દીવસ બાદ
એજ મુજબ આંધળો થઈ લકવાની બલામાં સપડાણું હતો, તેની માને તે ઝોરતની દો-
આની ખબર પડવાથી તે પણ પોતાના છોકરાને ત્યાં લઈ ચાલી; એ સરવે ચાલતા ચા-
લતા રસ્તામાં ભેગા થઈ ગયા; ને તેઓ કોઈને એવી ખબર ન હતી કે તે તેજ અશી-
ફા છે, ફક્ત એટલીજ ખબર કે એ “મુસતબ્બ બુદ દબવાત” એક ઝોરત નદીને કીના-
રે રહેછે તે જેમણે તેવી બીમારીવાળો ત્યાં જાય તો તેની દોઆની બરકતથી શકા પા-
મેછે તેથી તેઓ ત્યાં ગયા.

હવે તે બાદશાહે એવો ઠેરાવ કરેલ કે જે જે બીમાર આવે તેનું નામ ગામ ઠેકા-
ણું લખીને તે ઝોરતને ખબર આપે પછી તે ઝોરત તેઓ માટે દોઆ કરે, જ્યારે
મજકુર લોકો ત્યાં ગયા, તો નોકરોએ દસ્તુર પ્રમાણે તેઓના નામ ગામ અને ઠેકાણું લખીને
તે પાકદામન અશીફા પાસે મોકલ્યા, અશીફાને ખબર પડી કે આતો એજ જાલીમો ભેગા
આય છે કે જેઓએ મારાપર તરાહ તરાહની સખતી નાખી હતી, ને ખબર પડી કે તેનો
સવહર હજ કરીને પાછો આવ્યો ને તેના ભાઈને લઈને શકા માટે અત્રે આવેલછે, તેથી
બાદશાહેને ખોલાવીને કહ્યું કે મારા પર જુલમ ગુજરનારાઓ એવી સખત બલામાં ગી-

રક્તાર થવાછે ને હાલ તેઓ શક્તીની દોઆ માટે મારી પાસે આવેલ છે; માટે હવે તમે એવો હુકમ કરો કે જેઓ બીમાર છે તેઓએ બીમાર પડવાની પહેલા કોઈ પર ખુલમ કરેલ હોય અથવા કોઈ પર તોહમત નાખી હોય તે સાચી સાચી વાત બયાન કરે તો ખુદાવંદે કરીમ શક્તિ આપશે; બાદશાહે તેજ પ્રમાણે મુનાદી કરાવીને સરવેને, કેહવરાવ્યું.

બ્યારે આ મુજબનો ઢંઢેરો થયો તો તે ઝાલીમો સાચુ બોલવા માટે અચકાવાને આનાકાની કરવા લાગ્યા કે આપણે જે જે ખુલમ કરેલ છે તે જબાનથી કેવી રીતે ઇકિરાર કરવો. એવા વીચારમાં હતા ત્યાં વળી ફરીને મુનાદી કરી કે જુમ્માની રાત્રે તમામ બીમારો ભેગા થઈને પોતાના ગુનાહોનો ઇકિરાર કરે ને જે ઇકિરાર નહીં કર્યો તો ખુદા તેઓને શક્તિ નહીં આપે. પછી જુમ્માની રાત્રે તમામ જણ ભેગા થયા અશીકા પણ પરદાની અંદર આવીને બેઠી ને બોલી કે અએ સાહેબો તમોએ જે જે ગુનાહ બીમારીની પહેલાં કરેલ હોય તે બયાન કરો, તો ખુદા તમોને શક્તિ આપે. પછી બાદશાહે અબુસાલેહના ભાઈને બોલાવીને પુછ્યું તો તેણે ઇનકાર કર્યો, ધાણુંજ પુછ્યું પણ કોઈ રીતે કબુલ કર્યું નહીં. પછી તે ગુલામને બોલાવીને પુછ્યું તેણે જે ખતા કરેલી તે કબુલ કરી, તેની બાદ તે બુદીના છોકરાને પુછ્યું તેણે પણ પોતાની ખતા કબુલ કરી, બાદ તે ચારે ગવોહોને પુછ્યું તેઓએ પણ પોતાની તકસીર કબુલ કરી.

પછી અશીકાએ ખુદાવંદે કરીમના દરબારમાં દોઆ કરી કે “યા એલાહલ આલમીન, વયા ખેએઝ્ઝાસેરીન, વયા અમાનલ ખાએફીન વયા અહુકમલ હાકે મીન-વયા અર હુમર રાહેમીન; વયાદલીલલ માતહુરેરીન, આ બીચારોએ પોતાની ખતા અને ગુનાહોનો ઇકિરાર કર્યો માટે બખ્શી આપ; તેજ વખતે તેની દોઆ કબુલ થઈ ને ખુદાવંદે કરીમે તે તમામ જણને શક્તિ આપી. પણ તે મરદુદ શક્તિ અબુસાલેહના ભાઈએ પોતાની તકસીર કબુલ નહીં કરેલ તેથી તેને શક્તિ થઈ નહીં, ને એજ હાલતમાં આંધળો અને લકવાથી અરધુ અંગ સુકાઈ ગીએલો રહ્યો, ને આખર એવીજ હાલતમાં મરીને જહન્નમ વાસીલ થયો.

પછી અશીકાએ બાદશાહ અને પોતાના ખાવીંદ અબુસાલેહને બોલાવ્યા ને અબુસાલેહને કહ્યું કે તમારાપર શું શું ગુજર્યું તે બયાન કરો તેણે પોતાના હૈજની મુસાફરી અને પાછળથી બનેલ અહવાલ વીગેરે તમામ હકીકત કહી, અશીકાએ પુછ્યું કે અએ સાહેબ અગર તમે તમારો બીબીને જુવો તો ઓળખશો? તેણે કહ્યું કે હા! શમાટે ન ઓળખું? ને તમારો આવાજ પણ મારી બીબીના જેવોજ છે. બાદ અશીકાએ બાદશાહને રજા આપી ને પોતાના શયરની સામે ચાદર કાઢી એહરો બતાવ્યો અબુસાલેહે પોતાની ઓરતને ઓળખી, ઓરતે પોતાની કએફીયત કહી સંભળાવી ને બોલી કે ખુદાવંદે કરીમે પોતાની મેહરબાનીથી તમામ બલાથી બચાવીને પાકદામન રાખી છે, અબુસાલેહે ધણી મુદત પછી પોતાની બીબીને જોઈ તેથી ખુદાને શુકરનો સીન્દો કર્યો ને પછી બને જણ બહુજ રોયા. બાદ ઓરતે કહ્યું કે એ ફીસ્તી ઉપરનો તમામ માલ અમાનત તરીકે બાદશાહે રાખેલ છે ને તેની અંદરથી કોઈ પણ વાપરેલ નથી માટે તમે લઈ નંઈ ખુદાની રાહમાં ખરચ કરો. પછી અબુસાલેહે તે નાણાથી ધણી મસજીદો, મદરેસા, પુલ, વીગેરે બનાવ્યા; ને તે અશીકા ત્યાંજ ઇબાદત કરતી હતી.

વાંચનાર બહેનોની ખીદમતમાં અચળ છે કે જુઓ અને વીચારો ને નસીહત પકડો કે દુનીયામાં એવી પણ ઓરત થઈ ગઈ છે કે બેહદ બધા પર બધા આવી તો પણ ખુદા પર તવક્કલ કરી સખર અને શુકર કરતી રહી. ને આખર ખુદાવંદે કરીને તેનો કે-વો બદ્દો દુનીયામાં આપ્યો ? ને વળી આખેરતમાં આપશે તે તો જુદોજ.

તો જેમ અને તેમ તમે તમારા શવહરોની તાબેદારી કરો કોઈ વખત પણ તેઓને નારાજ ન કરો, અગર ઉઠ કહેતો ઉઠો ને એસ કહે તો એસો કે તેથી પરવરદીગારે આદમ બહુજ રાજ છે, ને પોતાના ખાવીંદને નારાજ કરવામાં તમામ જહાનનો માલીક નારાજ છે, જેમ જેમ પાકદામની ઈખતીયાર કરી પરહેઝગારી કરશે તેમ તેમ તમારા મરતબામાં વધારો થશે ને જેમ જહરની અંદર પોતાનો હાલ અને ડોળ સારો રાખો તેવીજ રીતે આતીનમાં પણ પોતાના નફસને કબજે કરી ખુદાની અને શવહરની નાફરમાનીથી બચો, શવહરની નાફરમાની કરવાથી ઈબાદત કમુલ થતી નથી, ને ફીરીસ્તા રહમત મોકલતા નથી; એવું ન કરો કે ખાવીંદ ઘરમાં હોય તો ન્પાક અને પાકીજ રહી ઘરમાં છુપી રહો ને ખાવીંદ બાહર ગયો કે ન પરદાનું ધ્યાન ન માથાનું ઠેકાણું કે ઉધાડું છે કે ઢાંકેલું ને બાહર નીકળી જવું, ને કોઈ ઢેડ મોચી નીકળે તો તેનાથી માથું ન ઢાંકવું ને કોઈ સગો નીકળે તો લાજ કાઢવી તેમજ કોઈ પડેલો આલીમ નીકળે તો મોઢું છુપાવવું ને કોઈ જાહીલ નીકળે તો મોઢું ન છુપાવવું ને કોઈ જાહીલ નીકળે તો તેની સાથે તડાકા કરવા. એવી બાબતોથી બચો, ખુદા છુપા ભેદનો જાણનાર છે, તેને તમામ બાબતની ખબર પડે છે; અગર અધારી રાતમાં અધારી કોટડીમાં છુપીને કોઈ કામ કરીએ તો તેની પણ તે માઅ્યુદને ખબર પડે છે; હદીસથી સાબીત છે કે નેક પાકદામન ઓરતની કીમતજ નથી બલકે તે સોના કરતા બેહતર છે, ને ખરાબ ઓરત કરતા માટી સારી છે; પરહેજગાર ઓરતો જન્મતની અંદર હુરાઓ કરતા વધારે ખુબસુરત થશે ને હુરાઓ કરતા તેઓને મોટા મરતબો મળશે. ને બદ્દઓરતોને સખીત અંજાય થશે.

આએ દુનીયા બે દીવસની ફાની છે, ખબર નથી કે ક્યારે મરવું છે, ને મરવું બરહક છે તેમાં શક પણ નથી મઠે આખેરતની કમાઈ કરી લીઓ ને જનાબે ફાતેમા અમં ની તમે કનીજે કહેવાઓ છો તો જનાબે ફાતેમા અમં તમારાથી રાજ થાય એવા કામ કરો; એવું ન થાય કે રોજે કયામત જનાબે ફાતેમા અમં નારાજ થઈ જાય ને તમે તેઓની ખીદમતમાં જાઓ તે વખતે મોઢું ફેરવી લીએ; બલકે એવી રીતે વરતો ને ચાલો કે રોજે કયામત જનાબે ફાતેમાઅમં તમોને પોતાની દીકરીઓની માફક પ્યાર કરી એક એકનો હાથ પકડી પોતાની સાથે જન્મતમાં લઈ જાય લ્યો એવી ઉમ્મેદ હોયતો કહો “ધલાહીઆમીન”

ફસલ આઠમી એક પરહેજગાર મરદના સબબથા, બદબખ્ત ઓરત નેકબખ્ત બની ગઈ.

હઝરત રસુલે ખુદા સં ના જમાનામાં એક પરહેજગાર સખીશ હતો, તેની રાજ તંગ હતી, એક દીવસ થોડા દીરહમ લઈ ઊંટઉપર બેસીને બજારમાં ચાલ્યો, રસ્તામાં એક

ગલ્લીની અંદર નીકળ્યો ત્યાં એક ઓરતની તેનાપર નજર પડવાથી તેનાપર આશક થઈ ગઈ તેથી કનીઝને મોકલીને તેને પોતાની પાસે બોલાવીને પુછ્યું કે ઓ શખશ તું કયાં જાએ છે? તેણે કહ્યું કે બજારમાં અનાજ લેવા માટે જઈ છું, તેણીએ કહ્યું કે મારી પાસે અનાજ છે ને હું તે મફત આપું છું, પણ જરા મારી મુશ્કેલી પુરી કર નો આપું.

આ સાંભળીને તે બોલ્યો કે “તોઆહ” “અસલ ગંદેરહલાહ” એ કેવી વાત છે? અરે શું કહે છે? અરે બોલે છે કે બકે છે? તું મારી બેઠન જેવી છો, એટલુંજ નહીં પણ હવે સુધી એવું બદકામ મેં કરેલ નથી, માટે એ વાત તારા મગજમાંથી દુર કર એ બનવા જોગ નથી. તે ઓરતે કનીઝને કહ્યું તેણીએ દરવાજા બંધ કરી દીધો, તે ઓરત બોલી કે જોઈએ તેમ કર પણ મારા મનની ઉમ્મદ પુરી કર્યા વગર તારો છુટકારો નથી, તે શખશે કહ્યું કે જોઈએ તેમ થાય અગર મારા શરીરના કટકે કટકા થઈ જાય તોપણ હું તે કામ કરનાર નથી.

ઓરતે કહ્યું કે અગર મારા કહેવા મુજબ નહીં કરીશ તો યાદ રાખ હમણાજ હું પોકાર કરીને લોકોને ભેગા કરી છું ને કહીશ કે આ શખશ જખરાઈથી મારા ઘરમાં ધુસી ગયો ને મારી ઇજ્જત લેવાનો ઇરાદો કરે છે, તો તે વખતે તારો કેવો હાલ થવાનો? યાદ રાખ તે વખતે તને લોકો ભેગા થઈને હલાક કરી નાખશે.

તેણે કહ્યું કે ઓ ઓરત ખુદ તમામ ઠેકાણે હાજર અને મવજુદ છે તે તમામ સ્ત્રીને જુવે છે “કેરામન કાતેબીન” શીરીસ્તા આપણી પાસે છે, ને જે થાય તે લખે છે, માટે કાલે કેયામતને દીવસે ખુદને શું જવાબ આપીશ? અરે તમામ અવ્યવસ્થા અને આખરના માણસો ભેગા થશે તેમાં આપણે રસવાં અને ફજેત થશું માટે એ ઇરાદો છોડી દે.

આ સાંભળીને તેણીએ તેના ગળામાં હાથ નાંખી દીધો ને લોડીઓને હુકમ કરી તેને બાંધીને મારવાનો ઇરાદો કર્યો તે વખતે તે શખશ સમજ્યો કે હવે જરૂર મારશે ને જખરાઈથી હરામ કામ કરાવશે તેથી હરામ કામથી બચવા માટે કહ્યું કે મને મારો નહીં હું તમને કહેવા મુજબ કરું છું, પણ તેને છોડ્યો, તે વખતે બોલ્યો કે મને પાપખાનું બતાવો તેણીએ પાપખાનું બતાવ્યું આ તેની અંદર જઈ ખીસામાંથી છુરી કાઢીને પોતાની શરમની જગ્યા કાપવા લાગ્યો કે તે કાપી નાખે તો પણ તેણી શું કરે? પણ કુદરતે ખુદથી છુરી ચાલી નહીં ઘણું જોર કર્યું પણ કાંઈ વળ્યું નહીં, તે વખતે બોલ્યો કે ઇલાહી અમે ખુદાવંદ આની અંદર શું બેદ છે? તે બખર પડતી નથી; એમ કહી ત્યાંજ પાપખાનની અંદર સીજદામાં ગયો ને રોઈને દોઝાં કરી ત્યાં આવાજ આની કે અમે બંદએ ખુદા માથું ઉંચું કરે કે તને નજાત મળી, તે વખતે તેણે માથું ઉંચું કર્યું તો જોયું કે પાપખાનની બીંત ફાટી ગઈ છે, તો તેજ વખતે સાંથી બાહર નીકળ્યો તો તેનો ઉંટ અનાજથી ભરપૂર ઉભો છે, તે વીચારમાં પડી ગયો કે તે અનાજ કોણ રાખી ગયું હશે? એમ વીચાર કરી ઉંટની મેહાર પકડીને હંઝરત રસુલે ખુદા સંની ખીદમતે બા બરકતમાં ગયો, ને પોતાપર શુજરેલી તમામ હકીકત બયાન કરી.

હંઝરતે ફરમાવ્યું કે તારી પહેલાં મારી પાસે “જખરમહલ” આવ્યા ને તમામ કંઝે શીયત બયાન કરી ને તમામ અસહાયોએ તારી પહેઝગારી પર આફરીન કહી ને તે વીશે

માસ પર ખુદ તરફથી આવત નામીલ થઈ છે. તેનો મતલબ એ કે જે કોઈ ખુદ પર ત-
ત્કલ કરે ને હરમ કામથી પરહેજ કરે તો ખુદ તેને તે બલામાંથી નમત આપે છે ને
તેના હુકમનો સ્તો બતાવે છે ને આખેરતમાં તેના માટે બલાઈ છે પીઠ ને એ અનાજ
પણ તેને ખુદ તરફથી મળેલ છે.

આ કેકાણે એ શખશનો આ મુજબ બનાવ બન્યો, ને ત્યાં ઘરમાં તે ઓરત તેની
રાક જોઈ રહી કે ક્યારે બાહેર નીકળશે બ્યારે બહુજ વાર થઈ તો તે ઓરત પાશખાના-
માં ગઈ તો તે ત્યાં ન હતો ચારે તરફ જોયું તો દરવાજા બંધ છે; કોઈ રસ્તો બાહેર
જવાનો નથી, સમજ કે ખુદએ તેને નમત આપી, ને એ પોતાના કરેલા ફેઅલથી શ-
રમીલ થઈને પસતાણી, ને ખુદનાં દરબારમાં દોઆ કરી કે અએ પરવરદીગારા તારા એ-
વા પણ બંદ છે કે તારી નાફરમાની કરતા નથી ને તારા ખૌદથી ડરીને ગુનાહના કામથી
ભાગે છે, અએ ખુદબંદા મેં બહુજ ખરાબ કામ કર્યું હવે હું મારા થીએલા ગુનાહોની માફી
ચાહીને તારી દરગાહમાં તૌઆ કરું છું, ને એ પરહેજગાર માણસ કે જેને મેં ઘરમાં પુ-
ર્યો હતો તેની ઇજ્જતનો વાસ્તો આપુધું કે મારા પર રહમત કરી મને બખશી આપ; એ
મુજબ દોઆ કરીને સીજદામાં ગઈ ને ઝર ઝર રોવા લાગી, તે વખતે અએયથી આ-
વાજ આવી કે ઓ ઓરત તેં તૌઆ કરી તેથી મેં પણ તારા ગુનાહ માફ કરી આપ્યા.

પછી તે ઓરત ત્યાંથી હઝરત રસુલે ખુદ સઠ ની ખીદમતમાં આવીને તમામ ક-
એરીયાત બચાન કરી, હઝરતે તેના માટે દોઆ કરી, પછી તો તે એવી નેકબક્ષ થઈ ગઈ
કે તેણીની પરહેજગારી તમામ મદીનામાં મશહુર થઈ.

“નાજી” કહે છે કે જુઓ ખુદની કેવી રહમત છે કે જે કોઈ તેના પર તત્કલ
કરી હરમ કામથી બચાવા ચાહે છે તેને ખુદ બચાવે છે, ને ગએથી મદદ કરે છે ને તૌઆ
કસનારની તૌઆને કબુલ કરે છે; માટે હરહાલમાં ખુદનો ખૌદ રાખી ગુનાહના કામ ન કરવા,
ને વખતે ઇનસાનીયતથી ગુનાહ થઈ ગયો હોય તો તાકીદે એકદમ તૌઆ કરીને માફી ચા-
હવી, ઇનશા અસ્લાહ તે ગફુર રહીમ પોતાના ફઝલો કરમથી જરૂર બખશી આપશે,
તેની રહમતથી નાકુએદ થવું નહીં, તેમ તેની રહમત પર નજર કરી ગુનાહનું કામ
કરવું નહીં, કેમકે એ શએતાનનો ફરેજ છે.

ફસલ નવમી ખુંખી અને મીઘસ ભરેલા જવાબ આપનારી કનીઝ.

અખદરહમાન નામનો શખશ બચાન કરે છે કે હું એક વખત મક્કએ મોઝાફમાં જતો
હતો બગદાદ પહોંચ્યો તો દસ્લાલને કહ્યું કે મારા માટે એક નેક અને સારી કનીઝ વે-
ચાતી લાવ ! કે આ મુસાફરીમાં મને રાહત મળે. તેણે એક કનીઝ બહુજ રૂપાળી અને
ખુબસુરત બતાવી, તેણીને જોવાથી મને પસંદ આવી, મેં તે કનીઝને પુછ્યું કે ઓ ક-
નીઝ તારું શું નામ છે ? તેણીએ જવાબ આપ્યો કે મારું નામ “મક્કા” છે; આ સાં-
બળીને મેં કહ્યું કે મારે મક્કે જવું છે તે તો નજીક મેલું. ત્યાં તેણીના એકસાથે કાગે

તલ જોયો, તેથી પુછ્યું કે આ શું છે? તે મુસકસમને બોલી કે “હજી હજરલ અસવદ” આ હજરલ અસવદ છે (એટલે મક્કાની અંદર ખાનએ કાચખામાં જે કાચો પથ્થર છે તે) આ સાંભળીને મેં કહ્યું કે અએ મક્કા રજા આપ તો હજરલ અસવદને ખોસો લડો !! (કેમકે ખાનએ કાચખાના હજરલ અસવદને ખોસો લેવામાં સુવાળ છે) તેના જવાબ માં તેણીએ કુરઆનની આયતથી. જવાબ આપ્યો કે “લમતકુનુ બાલેગીહે ઇલ્લા બે શકંકીલ અનફ્રાસ” એનો મતલબ એ કે ખુદા કુરઆનમાં ફરમાવે છે કે પદશિ ખરચ્યા સીવાય ને રંજે મુસીબત ખેચ્યા સીવાય હરમે મોહતરમ ખાનએ કાચખામાં પહોંચવું મુશ કીલ છે. એટલે તું પદશિ ખરચીને વેચાતી લે તો ખોસો લેવા મળે.

આ સાંભળીને હું ઘણોજ ખુશી થીઓ ને તેણીને તેજ વખતે વેચાતી લીધી; ને ઘણે ભાગે તેણી કુરઆનની આયતથીજ જવાબ આપતી હતી.

ફસલ દસમી, પીરનું બોધાણું ઉઘાડું કરનાર ઔરત.

મનકુલ છે કે એક રાખશ પીરીમુરીદી કરતો હતો, ને લોહો તેના પર બહુજ ભ-રોસો રાખતા હતા, એક વખત મસજીદની અંદર તે પીર નમાઝ પઢાવતા પઢાવતા હું! હું! કરવા લાગ્યા, નમાઝ પુરી થવા બાદ કોઈએ પુછ્યું કે સાહેબ નમાઝની અંદર શું કેહતા હતા? પીરે જવાબ આપ્યો કે મસજીદુલ હરામ (મક્કાની મસજીદની) અંદર કુતરો ધુસી ગયો તે મેં નમાઝ પડતા પડતા જયો તેથી હું, હું, કરીને હાંકી મુક્યો,

આ સાંભળીને મુરીદો અજબ થયા; ને પીરના હાથ ચુમી પગ પર પડવા લાગ્યા; ને પીર પર એઅતેકાદ વધી ગયો ને દરેક ઠેકાણે પીરની એ કરામત બયાન કરવા લાગ્યા, એક વખતએક હુશીઆર ઔરતના શવહરે પોતાની ઔરતને પીરની મજકુરકરામતની વાતો કરીને કહ્યું કે તું પણ એ પીરને પીર કરીને કબુલ કર તેણીએ કહ્યું કે તેની કરામત હું પેતે નજરે જોઈ તો કબુલ કરું માટે તમે તેની મેહમાની કરી બોલાવી લાવો પછી તેણીના ઘણીએ પીરને દાઅવત કરીને બોલાવી લાવ્યો, ને બીજા કેટલાએક માણસોને પણ મેહમાનીમાં બોલાવ્યા. જમતી વખતે તે ઔરતે તમામ જણુ માટે જમવાનું મોકલ્યું તેમાં દરેક રકાબીમાં ચોખા ને તેની ઉપર એક એક મુરગી રાખી; ને પીરની રકાબીમાં ચોખાની નીચે મુરગી રાખીને ઉપર ફક્ત ચોખા રાખ્યા; બ્યારે પીર પાસે રકાબી આવીતો પીર એ જોઈ ને ગુસ્સે થઈ ગયા, ને બોલ્યા કે, આ મુજબ કરવાનું શું કારણ છે? કે તમામ જણુની સામે મુરગી રાખીને મને મુરગી આપી નહી, આ વાતો કરતા હતા તે વખતે પીરની વાતો બાઈ સાંભળતી હતી, તેથી તરત બોલી કે આ સાહેબ અહીંયા નમાઝ પડતા પડતા ખાનએ કાચખામાં કુતરો મથો તે જોયો ને તમારી સામે ચોખાની નીચે મુરગી છે તે દેખાતી નથી? એમ કહી તેની સામેની રકાબીની અંદરથી મુરગી કાઢી આપી. એ જોઈ પીર શરમાઈ ગયા ને સમજ્યા કે આ મેહમાની ફક્ત મારે ઇમતેહાન લેવા માટેજ કરેલ છે. પછી તે ઔરતના શવહરને પણ પીરના બોધાણીની ખબર પડી ને તેના પરથી એતેકાદ ઉઠી ગયો.

ફસલ અગીયારમી, એક સખી દીલની ઉદાર અહલેખએતે
અતહારની મોહીખ્યા ઝારતનો અજએખ જેવો અહવાલ.

મનકુલ છે કે, બીનીઅખ્યાસની ખીલાફતના જમાનામાં, ખસરા નામના શહેરમાં એક મોઅમીન દીનદાર અહલેખએતનો મોહીખ હતા. તેની પાસે માલદોલત ઘણી હતી પણ જમાનાનો હાલ જુઓછો કે, એક સરખો રહેતો નથી તે બીચારો બનનાકાળ ગરીબ અને મોહતાજ થઈ ગયો.

જે વખતે ગરીબીના સખખથી ખસરામાં ગુજરાનની સુરત નહીં જોઈ; તેથી કુદ્દા માં આવ્યો. બજારમાં એક શખશ દુકાનમાં ઘણી જાતનો સારો સારો માલ વેચતો હતો, તેની દુકાને જઈને તેને કહ્યું કે, બેઠકે મોહમ્મદ વખાલે મોહમ્મદ અને હઝરત અલી અની મોહમ્મદનો વાસ્તો આપુછું કે, હું ઘણાજ પરેશાન થઈ ગયોછું માટે મને કાંઈ આપ!!!

મજકુર શખશ ખારજ હતો, તેથી હઝરત અલીનું નામ સાંભળીને ગુસ્સે થયો. ને બોલ્યો કે, અરે! પછાતા એક તરફ, પણ અલીના નામ ઉપર તને માટી પણ ન આપું.

તે દીનદાર બીચારો આ સાંભળીને, દીલતંગ થયો ને રોઠને બજારમાંથી ગૂલ્લીઓ માં ગયો. ત્યાં ગૂલ્લીઓ અને મોહલ્લાઓમાં ફરતા, ફરતા, એક મકાન આલીશાન જોવામાં આવ્યું તેની બારી (ગોખ) માં એક ઝોરત બહુજ રૂપાળી અને ખુબસુરત બેઠેલી હતી.

તેબાઇએ મજકુર દીનદારને જોયો, તોતેનો ખરાબ હાલ જોઈને તેના પરહમ આવી.

તેથી પાસે બેલાવીને તેનો હાલ પુછ્યો, તે બિચારે તમામ હાલ બયાન કર્યો.

કુદરતે ખુદથી તે ઝોરત અહલેખએતની મોહીખ હતી તેથી પોતાના કાનમાંથી ગોશવારા (લોલક અથવા ઝોરન) કેતેની અંદર ત્રણલાલ, હજાર હજાર દીનારની કીમતના જડેલા હતા, ને તે તેના બાપના વારસામાંથી મળેલા હતા, તે ઉતારીને તે દીનદારને આપ્યા.

તે લઈને બજારમાં ગયો ને કીમત કરાવી તો ત્રણ હજાર દીનાર કીમત થઈ. પછી તે પેહેલી દુકાને તે ખારજ પાસે ગયો ને કહ્યું કે તું ઝોરતો કરતાં પણ ખરાબ છો કે જો! આ, એક ઝોરતે મને બખશીશ આપ્યા. તે ખારજએ ગોશવારા બોળખ્યા ને તેને પોતાની ઝોરતના કાનમાં હતા તેવા લાગ્યા, તેથી સમજ્યો કે, મારી ઝોરત પણ અલીની મોહીખ છે. તો તેજ વખતે દુકાન બંધ કરીને, ઘરે ગયો, ને ઝોરતને પુછ્યું કે, તે કાનમાંથી ગોશવારા શા માટે ફકીરને આપ્યા? ને ખુબ ગુસ્સે થયેલો, ને બોલ્યો કે, અરે તે ફકીર તો અલીનો મોહીખ હતો.

તેની ઝોરતે કહ્યું કે, તને તેનું શું કામ છે? તેતો મારો માલ હતો. કાંઈ તારા માલમાંથી આપેલ નથી. વળી મેં કાંઈતે ફકીરને આપ્યા નથી. મેંતોતેના વસીલાને આપ્યા છે. તેણે પુછ્યું કે તે વસીલો કાણ છે?

તે નેકબખતે જવાબ આપ્યો કે, તે, જનાએ અમીરલ મોઅમેનીન, ઇમામુલ મુતકીન, શુજઅત અને સખીવત વાળાં છે કે તેઓની મોહમ્મદ સીવાય, ઇમાન, કબુલ નથી તે બખીસ નાપાક, સમજીતો ગયો, તોપણ જાણીને અંજણો થઈને, બોલ્યો કે, જેની તેં અટલી તાઅનીફ કરી, તેનું ખુલ્લું નામ લે, કે તે કાણ છે?

• એમને કહ્યું તે, અંલી ઇબને અબી તાલીબ છે,

હઝરતનું નામ સાંભળીને તે ખારજી લાલચોળ જોવો બની ગયો. ને બોલ્યો કે અએ નાકસ, મને લાગે છે કે, તું અંલીની મોહીય છો તો હવે જેની મોહિત્વમાં, તે જે હાથે ગોશવારા આપ્યા છે. તે હાથ લાંબોકર, તો હું તે તારો હાથ કાપી નાખું.

આ સાંભળીને, તે નેકબખત બોલીકે, અરે હાથ તો શું; હજાર જુન, તેઓના દોસ્તો અને અવલાદ ઉપર કુરબાન છે. એમ કહીને, હાથ લાંબો કરીને કહ્યું કે હાથ શું માથું પણ તે હઝરત માટે હાજર છે.

પણ અએ શખશ તું મને લોકોની મોહતાજ ન કર !! અગર મારા પર ઝુલમ કરીશતો, આખેરતમાં ખરાબ બદલો પામીશ.

સુબહાનહલાહ તે વખતે ખુદાવંદે કરીમનો, ફરીસ્તાઓને ખીતાબ થયો કે, અએ મલાએકાઓ, જુવો, કે આ મોઅમેનાહ અમીરલ મોઅમેની અં ની મોહિત્વમાં, કેવી રીતે દીલેરી કરે છે ???

તે વખતે મલાએકાએએ તે ખારજી ઉપર “લાઅનત” કરી અને તે પરહેઝગાર મોઅમીનાયાઈ ઉપર “આફરીન” કરી. આખર તે બદખખતે, તે બિચારીનો હાથ કાપીને તમામ ઘરેણું કપડા ઉતારી લઇને, ફક્ત એક જીનું કપડું પહેરાવીને કાઢી મુકીને કહ્યું કે, તું અંલીને માનવાવાળી છો, તેથી મારાપર તું હંદામ છો ને તારું ખુન કરવું મને હલાલ છે.

પછી તે બિચારી ઉઠતી પડતી, જેમ તેમ કરીને, કુફેથી ત્રણ ગાઉને છેટે, મુસાફર ખાનું હશે ત્યાં ગઈ, ને તે મુસાફર ખાનાની બીંત પાસે ગંજાખાધને પડી ગઈ.

બનવા કાળ, તે મુસાફર ખાનાના એક ખુણામાં એક ખુદો અને તેની ચોરત ખુદી અને રેહતાં હતાં ને તેઓને અવલાદ નહતી.

• તે ખુદો ત્યાં નીકળ્યો, તો તે બાધને ખુબસુરત અને હાથ કાપેલી પડી જોઇને હૈરાન થઈ ગયો. તેથી મોતાની ખુદી બીબીને જોઇને હાલ બયાન કર્યો. ને તેને લઇને ત્યાં આવ્યો ને બને જણ તેના માથા પાસે બેઠા. એટલામાં, તે બાધને હોશ આવ્યો, ને આંખો ઉઘાડી ખુદાને જોઇને સલામ કરી. ને પોતાનો તમામ કિસ્સો બયાન કર્યો.

તે બને ખુદો ખુદી અહેલબએતના મોહીય હતા, તેથી, વિચાર કર્યો કે આપણને ફરજંદ ન હતું, આનેજ ફરજંદ સમજીશું એવો વિચાર કરીને પોતાને ઘરે લઈ ગયા; ને તેના હાથનો ધલાજ કરાવ્યો તેથી હાથનું જખમ રૂઝાઈ ગયું.

પછી તે બાઈ હમેશા રાત દીવસ ખુદાની બંદગી કર્યા કરતી હતી. સાત વરસ તો એમજ ગુજર્યા.

ત્યાં એક દીવસે હીંદુસ્તાન તરફથી એક કાફલો આવ્યો. તેમાં એક શેઠ હતો, ને તેની પાસે એકસોને એંસી ભાર ઉમદા ઉમદા સામાન હતો. ને ઘણા ગુલામ અને લોંગી-ઓ પોતાની પાસે હતી.

પણ તેની આંદત હતી કે, હમેશા અરધી રાત્રે ઉઠીને “તહજ્જુદ”ની નમાઝ પડતો હતો ને કાફલામાં ફરતો હતો.

તો તે દીવસે પણ રાત્રે ઉઠ્યો, ને તહજ્જુદની નમાઝ પડીને કાફલામાં ફરવા લાગ્યો. ત્યાં એક ખુણામાં રોશની દેખાણી, તેને ગુમાન થયો કે, વખતે ચોર હશે; તેથી તે તરફ ગયો. તો જોયું કે, તે રોશની તો એક ઘરમાં છે, ને તમામ ભીંત નુરાની ચર્ચ ગઈ છે. ને આસમાન સુધી તેનું તેજ જાય છે તે શેઠ દીલમાં કહેવા લાગ્યો કે આની અંદર કાંઈ પણ ખુદાનો ભેદ હોવો જોઈએ. તેથી હળવેથી દરવાજો ખોલીને અંદર ગયો.

જોયું કે એક ખુદો અને ખુદી તો સુતા છે. ને એક છોકરી મુસલ્લા ઉપર ખેઠેલી ખુદાની ઈબ્દત કરે છે. ને તેનાજ નુરથી તમામ નુર ફેલાઈ ગયું છે. ને એવી રીતે ખુદાની યાદમાં, લાગેલી છે, કે કોઈ ચીજનું ધ્યાન નથી. તે સખ્ષ જોઈને તેના પર આશંક થઈ ગયો ને પોતાને ઠેકાણે પાછો આવ્યો.

સવારમાં કેટલાંક જવાહરના થાળ ઉઘી ઊઘી કીમતના ભરીને અને કેટલોક માલ લઈને તે ખુદાને હદીયા તરીકે આપ્યો.

આ જોઈને ખુદો અજબ થઈ ગયો; ને તેને, પુછ્યું કે, શું તમને મારાથી કાંઈ લાગત છે? તેણે કહ્યું કે તમારી દીકરીને શવહર છે કે નહીં? ખુદે કહ્યું કે નહીં.

આ સાંભળીને તે શેઠ ખહુજ ખુશ થયો, ને કહ્યું કે હું ચાહું છું કે, તમારી દીકરીને મારી સાથે નીકાહ કરી આપો.

ખુદે કહ્યું કે, ઘણી સારી વાત છે, પણ જરા સખર કર! એ મુજબ કહીને તે થાળ લઈને છોકરી પાસે ગયો; ને તમામ હકીકત બયાન કરી; ને કહ્યું કે, તારી સાથે નીકાહ કરવા ચાહે છે, તેમાં તારી શું મરજ છે?

છોકરીએ કહ્યું કે તમોને ઇખતિઆર છે.

આ સાંભળીને ખુદો ખુશ થયો; પણ તે બાઈ દીલમાં ગમગીન હતી, કે અવા ક-પાઈ ગીએલા હાથથી શવહર પાસે કેવી રીતે જઈશ?

પછી ખુદો શેઠ પાસે ગયો ને મુઆરકબાદી આપી ને કાજને ખોલાવીને નીકાહ પડાવી આપ્યા.

ને શેઠે શાદીનો ઘણો સામાન તે ખુદા પાસે મોકલ્યો. ને એક સાઈ મકાન બનાવ્યું તેમાં બાગ લગાડ્યો જે વખતે મકાન તઈયાર થયું તો, તેમાં તે છોકરીને લઈ ગયા.

શેઠે મોહટી મજલીસ કરી, ઘણા મેહમાન ભેગા થયા; ને તરફ તરફની નેઅમતો સરવેને આપી.

પછી સતના વખતે શેઠે પોતાની બીબીને ખોલાવી.

તે નેકબખત બાઈએ કેહવરાવ્યું કે એક કલાક સખર કરો; કે, મને થોડું કામ છે.

એ મુજબ જવાબ મોકલીને, પોતાના જુના કપડા પેહરીને, વજ્ર કશીને, બેરકાત ન-માઝ ઘણીજ આજેજ અને લાચારીથી પડી. ને માથું સીજદમાં રાખીને રોવા લાગી, ને કેહવા લાગી કે, અએ પરવરદીગાર! જે લોકોએ તારી ખુશી માટે જન આપી, ને મેં

પણ તારા દોસ્તોની દોસ્તીમાં હાથ કપાવ્યો. તેઓનો વાસ્તો અને વાસ્તો મોહમ્મદ અને અલી અ. ની દુરમતનો, અને તેઓના અહલેખએતનો કે, મને શરમીંદા અને ફજેત ન કરે!!!

હાંતો હાથ સારો કરી આપ. યા મારીજન લઇલે આ મુજબ દોઝ્યા મારીને એ-
ટકું રોઈ કે બેહોશ થઇ ગઈ ને સુઈ ગઈ.

ત્યાં ખુદાની રહમતના દરયાને જોશ આવ્યો. ને તેણે સ્વપ્નામાં જોયું કે, એક ગડબડાટ થઈ ને, તેને ફીરદોસ નામની જનતમાં, લઇ ગયા.

ત્યાં તેણે એક રાતા ચાકુતનું મકાન જોયું; કે તેમાં લીલા જખરગુદનું એક તખત છે. ને તેના પર એક શખશ બેઠેલા છે. ને તેઓની અતરાફ હજારો ફીરીજા સફ બાંધી-
ને ઉભેલા છે.

આ હાલ જોઇને તે બાઈ ડરી ગઇ. ત્યાં એક ફીરીજો તેને પકડીને તખતની પાસે લઈ ગયો. તે વખતે તે તખત પર બેઠેલા શખશ બોલ્યા કે, અએ છોકરી હું અંકી છું અને અખીતાલીખ છું, કે જેની મોહમ્મદમાં તે હાથ કપાવ્યો. મારી પાસે આવ! જે વખતે હું તેઓની પાસે ગઇ તો કહ્યું કે, હાથ ખોલ, મેં હાથ ખોલ્યો તો, જોયું કે મારો હાથ, હતો એવો સારો થઈ ગીએલો છે.

આ જોઇને તેણે એવી એક આવાજ કરી કે, તેની પાસેના માણસો અંદર ગયા, તો જોયું કે તે માટીપર જુના કપડા પેહરીને સુઇ ગઈ છે.

થોડીવાર સરવે બેઠા, ત્યાં તે બાઈ ઉઠીને પોતાનો હાથ સારો થીએલો જોઇને ખુ-
દાનો શુકરનો સીજદો કર્યો પછીતો સારા સારા ખુબ જિમદા કપડા પેહરીને શવહર પાસે ગઈ. (ને પછી બને જશુ સારી રીતે રહેવા લાગ્યા.)

બનવાકાળ એક દીવસે તે બાઈ પોતાના શવહર પાસે બેઠી હતી. ત્યાં એક ફીરી આવીને સવાલ કર્યો તે વખતે તેના શવહર ખીસામાંથી પડસિ કાઢીને દેવા માટે ચાહ્યું. પણ કોઈ લોંડી હાજર નહતી તેથી તે બાઈ પોતે પછશા લઇને ફીરીને દેવા માટે ગઇ. ત્યાં તે મલકનને ઓળખ્યો કે, એતો તેનો પેહલો ધણી છે તેથી કહ્યું કે અરે તું ફસા-
લો છોન્કે? ને હું તારી ઓરત હતી; ને મેં ફીરીને અલીના નામ ઉપર ગોશવારા આપ્યા હતા, તેથી તે મને હાથ કાપીને, તલાક આપી, કાઢી મુકી હતી ને તે કહ્યું હતું કે, જા અંકીની દોસ્ત છો તેથી મારાપર હરામ છો ને તારા ખુન મારા પર હંજાલ છે ને તે આ પણ કહ્યું હતું કે જા અંકી તારો હાથ સારો કરી આપશે.

હવે જો!!! મારો હાથ અંકીએ સારો કર્યો કે નહીં? તે આ સાંભળીને રોવા લાગ્યો, ને કહ્યું કે હા! હું એજ શખશ છું, પછી તે બાઈએ પુછ્યું કે તારો અવો હાલ કેમ થયો?

તેણે જવાબ આપ્યો કે, જે વખતે તારો હાથ કાપીને તને કાઢી મુકી, તો મારા ઘરમાં આમ લાગી ગઇ. ને તમામ માલ દોસ્ત બગી ગઇ. ને હું મોહતાજ થઈ ગયો પછી તે ખખીસ આલ્યો ગયો.

આ સરવે વાત તે જાઇને તે નવો શવહર સાંભળતો હતો; તેથી તે બાઈના

પ્રથમ ઉપર પડી ગયો ને પોતાની બીજાને કહેવા લાગ્યો કે અરે ! હું તારો શુભામ ધુનને આ તમામ માલ તારો છે; આ સાંભળીને તે બાઈએ પોતાના શવહરને કહ્યું કે, અરે મારા બાવીશ તમે આવું કેમ બોલો છો ? તે શખશે કહ્યું કે. અએ મારી પ્યારી, મેહેર-
ના હું એજ “ફકીર” છું કે તે પોતાના કાનમાંથી ગોરાવારા ઉતારીને આપ્યા હતા; ને તેનીજ બરકતથી આ તમામ માલ મેળવ્યો છે.

પછી બને જણાઓએ, ખુદને શુકરના સીજદા કર્યા. તે પછીતો બહુજ ખુશીથી રહેવા લાગ્યા (સલવાત)

“નાજી” કહે છે કે કેમ મોઅમેનીન અરે મારા વાંચનારા બાઈઓ, અને બહેનો જુઓ, કે એવીપણ નેકબખત ઓરત થઈ ગીએલ છે ને ખુદ નેકીનો બદલો દુન્યામાં પણ અ.પે છે.

માટે જરૂર છે કે, જે કામ કરવું તેમાં ખુદ રાજી હોય તે કામ કરવું કેમકે ખુદાની રજા માટે જે કામ થાય તેમાં ખુદ મદદ કરે છે ને ફતેહમંદી હાંસલ થાય છે. લોકોને રાજી કરવા ને ખુદને નારાજ કરવો. તેમાં આખર અલીલ અને ખાર થવાનું કારણ છે.

અહલેખએતનાં ધરથી જે દુશમની કરે તે દીન અને દુન્યામાં રસવા અને ફજેત અને ખરાબીમાં છે.

જુઓ મજકુર ખારજીનો હાલ કે આખર તે શખશને ઘરે માગવા ગયો કે જેને માઠી પણ આપવા રાજી નહેતો. (સલવાત)

ફસલ ખારમી, નેક ઓરત હોય તો, ખુદો મરદ જવાન દેખાય તે વીશેની હીકાયત.

મનકુલ છે કે બની ઇસરાઈલમાં એક શખશ માલદાર અફઝમંદ હતો; તેના ત્રણ છોકરાં હતા, તેમાં એક નેક ઓરતનો છોકરો હતો તે તેને મલતો હતો ને બીજી ઓફતના બે છોકરા હતા; તો તે તવંગરે મરતી વખતે વસીયત કરી કે મારો તમામ માલ તમે ત્રણમાંથી એક જણને છે.

પછી જ્યારે તે મુજરી ગયો તો તે ત્રણે જણ કહેતા કે મારો માલ છે, ને હરએક કહેતો કે બાપના કુલ માલનો હું મુખતાર છું.

હાંસલ કલામ ત્રણે જણ શેહર કાઝીની પાસે પોતાના તકરારની વાત કરી, કાઝીએ તેઓનો અગરો સાંભળીને કહ્યું કે હું તમારો ફેસલો કરી શકતો નથી માટે બેહતર છે કે તમે બની ગમામની કેમમાં જઈને ચુકદો કરાવો, ત્રણે જણ બની ગમામની અંદરથી એક ખુદા માણસ પાસે ગયા ને પોતાની હકીકત બયાન કરી તેણે કહ્યું કે આ બાખતમાં હું કાંઈ કહી શકતો નથી માટે મારા કરતા મારો મોટો બાઈ છે તેની પાસે જાઓ; જ્યારે તેની પાસે ગયા તો બેયું કે તેનો મોટો બાઈ તેના કરતા નાનો લાગે છે કે ખુદો તો નહી પણ આધેડ જેવો છે, તો તેની પાસે પોતાના તકરારની વાત કરી, તેણે સાંભળીને જવાબ આપ્યો કે આ મુકદ્દમાનો ખુલાસો મારાથી નહીં બને માટે મારા કરતાં મારો મોટો બાઈ છે તેની પાસે જાઓ કે તે બહુજ હુશીઆર અને અફઝમંદ છે.

જ્યારે તેની પાસે ગયા તો જોયું કે એક જવાન માણસ પોતાની ગાદી ઉપર બેઠો છે, એ શખશને જવાન જોઈને એ ત્રણે ભાઈ બોલ્યા કે અમે સાહેબ અમે તમારી પાસે અમારી તકરારનો ચુકાદો કરવા માટે આવ્યા છીએ, પણ અમને તમારો હાલ જોઈ અચરત થાય છે માટે પેહલે તમને પુછીએ છીએ બતાવો કે તમારા નાનાભાઈને જોયો તો ખુદો લાગે છે ને તમારા વચલા ભાઈને જોયો તો તે કરતા જવાન લાગે છે ને તમે સરવેથી મોટા હોવા છતાં તેઓ કરતાં જવાન લાગે છે તેનું શું કારણ?

આ સાંભળીને તેણે જવાબ આપ્યો કે મારા નાનાભાઈની ઓરત છે તે બહુ જ ખરાબ છે ને તેને તે હર વખત દુઃખ આપ્યા કરે છે તેથી તે ખુદો જવો થઈ ગયો છે, ને મારા વચલા ભાઈની ઓરત છે તે કોઈ વખત રંજ આપે છે કોઈ વખત ખુશી કરે છે તેના સમજથી તે અધેડ માણસ પડે છે; ને ખુદાએ મને નેક બખત ઓરત આપેલ છે કે તે મારી તાબેદારી ઉકાવે છે ને તેના સમજથી હું રાહત અને આરામમાં છું, ને તેજ કારણથી હું જવાન જવો દેખાઉં છું કીતાબ લખનારે લખેલ છે કે મેં કોઈ ભરોસાદારથી સાંભળેલ છે કે તે શખશે પોતાની ઓરતની બલાઈને નેક બખતી બતાવા માટે થઈને પોતાની ઓરતને બોલાવીને કહ્યું કે કોઈ ઉપર તરખુજ રાખ્યા છે તેમાંથી એક તરખુજ લઈ આવ! કે મારા મેહમાનને ખવરાવવા છે જ્યારે તે બાઈ ઉપર જઈને તરખુજ લાવી તો તે ત્રણે ભાઈઓએ જોયું કે તે બાઈને હમલ છે ને બચ્ચુ પેદા થવાના દીવસ પુરા થયા છે પછી તેના શવહરે કહ્યું કે આ નહીં બીજુ લાવ, તે બીચારી નેક બખત ઉપર ગઈ, ને એક તરખુજ લાવી, વળી ત્રીજી વખતે તેના શવહરે કહ્યું કે આ નહીં બીજુ લાવ, મતલબ એ કે કેટલીક વખતે તેના ઘણીએ તેને ઉપર મોકલી પણ તે ઓરત હર વખત એક જ જાતનું તરખુજ લાવતી હતી. ને વારે વારે ચડઉંતર કરવાથી થાકી પડી ગઈ.

પછી તે શખશ એ ત્રણે જણને ઉપર લઈ ગયો ને બતાવ્યું કે ત્યાં ફક્ત એક જ તરખુજ છે કે તે બાઈ વારે વારે તેજ લાવતી હતી. તે વખતે તેણે કહ્યું કે કેમ તમોએ મારી ઓરતની તાબેદારીના હાલ જોયો? કે ફક્ત મને તમારી સામે શરમીદો ન કરવા માટે થઈને તે બોલી નહીં કે ત્યાંતો ફક્ત એક જ તરખુજ છે આ હાલ જોઈને ત્રણે જણ બહુ અજબ થયા (નાજ કહે છે કે સુખહીનલાહ એવી પણ ઓરતો દુનીયામાં યુજરી ગઈ છે આ જમાનામાં એવી ઓરતો હશે? ના કેમ કેહવાય પણ અલખત કોઈક જ કહે છે હશે. હા તેથી ઉલટી ઓરતો તો ઘણી હશે કે બીજુ તરખુજ લાવવાનું કહે તો જો બલી હોય તો કહે ત્યાં બીજુ નથી અને શું નાહાકનો આંટો ખવરાવો છો; ને જો ખુશી હોય તો શું પુછવું? એમ જ કહે કે અહમારો પીટયો જોને બહાઈ મારે છે? એક તરખુજ રાખીને ખોટે ખોટે બીજુ મંગાવે છે ને મફતનો મને ધક્કો ખવડાવે છે જોને તારા તાંટયાં નથી?)

હાંસલ પછી તે ત્રણે જણાઓએ પોતાનો હાલ બયાન કર્યો,

તે શખશે સર્વે હકીકત સાંભળીને કહ્યું કે જાવ તમારા બાઈની કપર બોદી હાડકા કાઢી અને બાળીને મારી પાસે લાવો! પછી તમારો ચુકાદો કરીશ.

આ સાંભળીને ત્રણે જણ ગયા તેમાં બે જણાઓ કોઠાળી લાઇને બાપની કબર ખોદવા ચાલ્યા. ત્રીજાને ખબર પડનાથી પોતાના બાપની તલવાર લઈને ગયો બ્યારે તે બે બાઇઓએ કબર ખોદવાનો ઇરાદો કર્યો તો તે ત્રીજો નાનો ભાઈ બોલ્યો કે હરગીજ મારા બાપની કબર ખોદવા નહીં આવું, ને બે એમજ મરજી હોયતો જાય મને માલ જોતો નથી.

આ બનાવ બનનાથી તે ત્રણે જણ પાછા તે શખશ પાસે આવ્યા ને પોતાનો હાથ બતાવ કર્યો, તેણે કહ્યું કે જાઓ તમામ માલ મારી પાસે લાવો જેનો હક હશે તેને આ પીશ; આ સાંભળીને તે ત્રણે જણ ગયા ને તમામ માલ લાવીને હાજર કર્યો; તે વખતે તે અકલમંદ શખશે તેનેક ઓરતનો નાનો છોકરો હતો તેને કહ્યું કે આ તમામ માલ તું લઈ જા આ તારો હક છે, કેમકે અગર આ બંને જણ તેના ફરજદ હતોતો તેઓના દીકરામાં પણ બાપની મોહબ્બત હતે, જેમકે તારા દીકરામાં બાપની મોહબ્બત આવી ને કબર ખોદવા આવી નહીં.

ફસલ તેરમી, એક નેક બખ્ત છોકરીએ પોતાની આંખો કાઢી નાખી

સીવાયતમાં વારીદ થયું છે કે હજરત અલી અ. ના વખતમાં, મદીનામાં એક પર-હેજમાર દીનદાર અને મોઅમીન હતો. પેહલે તે હજરત ઇસા અ. ના દીનપર હતો, પછી દીને મોહમ્મદી ઇખ્તિયાર કર્યો હતો. અને એટલો આબીદ હતો કે, તમામ જગોમાં મશહુર થઈ ગયો હતો. તે શખશની એક છોકરી બહુજ ખુશસુરત અને રૂપાળી હતી બચકે હુર જેવી હતી એમ કહીયે તોપણ ચાલે. અને ખુદાની ઇઆદતમાં આ હાલ હતો, કે દીવસના રોજ રાખતી હતી, અને રાતના ઇઆદતની મેહરાબમાં ઉભી રહીને ખુદાની બંદગી કરતી હતી, અને પોતાના નફસે અમારને, (ખરાબ ખાહીશને) કાળે રાખ્યો હતો, એટલે સુધીકે, કોઈ જાતનું ગુનાહનું કામ કરતી નહતી. ફક્ત અદલાહની ઇઆદતમાં મશગુલ રહેતી હતી. એક વખત પોતાની પડોસમાં તેનો કોઈ સગો બીમાર થયો. તેથી તે છોકરી પોતાના ઇઆદતખાનામાંથી નીકળીને તે બીમારને જોવા ચાલી, રસ્તામાં એક અમીરનો છોકરો નીકળ્યો તેટલામાં તે છોકરાની નજર તે છોકરીની આંખો પર પડી. તેથી તેજ વખતે તેની આંખોપર આશક થઈ ગયો. અને તે દીવસથી હમેશા, તેના ઇશિકમાં દીવસ બળતું હતું; ને દીન બદોન ઇશિકની ગમી વધતી હતી, એટલે સુધી કે સખર ચાલ્યો ગયો. ને ખાવું પીવું સુવું તમામ બારે થઈ પડ્યું. અને જમ અને ગુસ્સાથી દુખાળો મજબુત જોવા બની ગયો. ચાર વરસ સુધી તેને પોતાના હાલની અબર રહી નહીં. અને રોજાને બે કરારી સીવાય કાંઈ કામ ન હતું. હરવંદ સમા વહાલા દોસ્ત બીરાદર, તેને સમજાવતા હતા, પણ કોઈના પણ કેહવાથી તેને કામદે થતો ન હતો. ને તેજ વીચાર અને ખ્યાલમાં રહેતો હતો. એટલે સુધી કે તમામ લોકોમાં ફજેલ થયો. અને નાના મોટા સરવેને અશુભનુમાં થયો, મતલબ એ કે તમામની સામે તેની કબર

આલી ગઈ. તે છોકરો દર મહીને એક વખત તે છોકરી પાસે આવ્યું મોકલતો હતો. અને કેહરાવતો હતો કે, અએ જાતેજહાં, અએ આરામે દીલેનાતવાં, અએ ખરક-મઝને દીનાઈમાં. મતલબ એકે તમામ આશકપણના ખોલ કહીને કેહતો હતો કે, એક વખત તારા ચેહરાને દેખાડી આપ, નહીં તો હું તારી જુદાઈમાં જલાક થઈ જઈશ, અને માઈ ખુન તારી ગરદનપર થાશે.

હાંસલ કલામ ને વખતે તે શખશના પેગામથી તે છોકરી લાચાર થઈ ગઈ, તો તેણે એક શખશને તેની પાસે મોકલ્યો. અને કેહરાવ્યું કે, અએ શેક્તએ, ખીરમને જાં-સોઝ, વચ્ચે વાલએ, શબકે, ચશમાને, દીલદોઝ, મતલબ એકે અએ ખડુજ આશક થઈ ગયેલા, મેં તને કેહરાવ્યું કે તું મારી લાલચ છોડી આપ! અને મારી તમા ન કર! ને ખુદાથી ડર, ને મારી યાદ ભુલીજ! પણ તેં મારા કેહવાને માન્યુ નહીં હવે તું કહેકે તું મારી કઈ ચીજપર આશક થયો છે? ને વખતે માણસ આ પેગામ લઈને તે છોકરા પાસે ગયો, અને તમામ વાત કરી, તો તે શખશ ઉભો થઈ ગયો, અને કાસીદની તાઅજીમ કરીને તેના હાથ પગ ચુમ્યા, અને કહ્યું કે અએ ખુશ ખગરી આપવાવાળા કાસીદ, તે પરી જેનીને કહે કે, હું તારી આંખોપર આશક થયો છું. આ કેહવાથી તે કાસીદ તે છોકરી પાસે ગયો અને કહ્યું કે તે શખશ તો તારી આંખોપર આશક થઈ ગયો છે.

આ સાંભળીને તે છોકરીએ ચાકુથી પોતાની બંને આંખો કાઢી નાંખી અને થાલામાં રાખીને કહ્યું કે, તેને કેહજે કે જેનો તું આશક છો તે આ લે. અને આ આંખોપર નામદરમની નજર પડી તેથી, તે મારા કામની પણ રહી નહી. પછી ને વખતે તે થાળાને લઈને તે કાસીદ ગયો. તો તે શખશ તે જોઈને, પોતાના કપડા ફાડી નાખી, માથું કુટવા લાગ્યો; ને મોઢાપર તમાચા માર્યા, ને રોયો, પછી તે થાળાને લઈને હઝરત અલી અ. ની પાસે ગયો. તે થાળાને હઝરતની, સામે રાખીને તમામ લાલચ બયાન કર્યો. આ સાંભળી હઝરતે ફરમાવ્યું કે, અએ શખશ તેં તે બાઈના ચેહરાપર કેમ નજર કરી? અને શાં મોટે પોતાને આખેરતનાં અઝાબમાં, દાખીલ કર્યો? આ સાંભળીને તે જવાન રોવા લાગ્યો અને ચરજ કરી, યામવલા, મેં ખડુજ ખરાબ અને બદકામ કર્યું હવે હું તવળા કઈ છું. અને અહંદ કઈ છું કે હવેથી કોઈપણ વખત અતું કામ નહીં કરું; ને ખડુજ આ-જેજ અને લાચારી કરી. તેટલામાં તે છોકરીની માને ખગર પડી કે છોકરીએ, પોતાની બંને આંખો કાઢી નાંખી છે; તેથી રોતી રોતી અને કુટતી કુટતી હઝરત અલી અ. ની ખીદમતમાં આવી. ને હઝરતના કદમ મુજારકપર પડી ગઈ; અને ઝાર ઝાર રોવા અને પોકાર કરવા લાગી. તેથી હઝરતને તેનાપર રહમ આવી, ને ફરમાવ્યું કે, અએ ખુદી તારી છોકરીને મારી પાસે લાવ, આ સાંભળીને તે ગમગિન બીચારી દોડી ગઈ અને પોતાની છોકરીનો હાથ પકડીને હઝરત પાસે લાવી તે છોકરી હઝરત પાસે આવીને હઝરતના કદમ મુજારક પર પડી ગઈ, અને ત્યાંની માટી લઈને પોતાના કપાળ પર ચોળીને કહ્યું યા મવલા, તમારા કદમપર મારી હજાર જાન શીદા થાય. પછી હઝરતે તેની બંને આંખો તેની જગ્યામાં સુકી, ને પોતાનું કમરુ તેના માથાપર નાંખ્યું.

પછી અવલંબની સુરત પડ્યા, જે વખતે સુરત પડી રહ્યા કે તરત તેની આંખો બરાબર સારી થઈ ગઈ ને તેનું મોઢું નુરાની થઈ ગયું તે છોકરી હઝરતની તાઅરીફ કરવા લાગી; જે વખતે આ મોઅજ્જની લોકોને ખબર પડી, તો ઘણા યહુદિ અને ગબર મુસલમાન થઈ ઈમનિ લાવ્યા. પછી તે છોકરીને હઝરતે ફરમાવ્યું કે અએ નેકઅખત દીકરી આ શખશે તારા ઇશકમાં બહુજ મેહનત, આઝાર, અને સખતી ભોગવી છે; તો હવે તું એને કમુલ કર ! !

આ સાંભળીને છોકરીએ કહ્યું અએ શહેઅવલીયા તમને ઈખતીયાર છે, પછી તેજ વખતે હઝરતે બનેના નીકાહ પડી આપ્યા, ને તે બને જણ પોતાની મુરાદને પહોંચી પોતાના ઘરે રવાના થયા. નાજ કહે છે આ મોઅજ્જ ઉપરથી નસીહત લેવી જોઈએ કે જુવો તે છોકરી ઓરતગત થઈને કેટલી પરહેજગાર હતી, કે પરાયા મરદને, પોતાનું મોઢું પણ દેખાડતી નહતી, અને જે વખતે તેને ખબર પડી કે, મારી આંખો પર પરાયા મરદે નજર કરી છે, તો કેહવા બાગી કે, હવે આ આંખો મારૂ શા કામની ? અને જે ત્રણ કારણુ ભેગા થવાથી આંખો કાઢી નાંખી; તે ઉપરાંત કેટલી આમેદાહ હતી, તેને રાતને દીવસ અદલાહની ઈબાદત સીવાય, બીજુ કામ નહતું. તો અફસોસ છે એ શખસના હાલપર, કે રાત દીવસનો તમામ વખત તો નહીં, પણ થોડીવાર દુરસદ મેળવી પાંચ વખતની નમાઝ ન પડે, તે ખુદાને શું જવાબ આપશે ? અને વધારે અફસોસ એના હાલપર કે, નેકીતો એક તરફ પણ હરવખત ગુનાહના કામમાં મશગુલ રહે. અરે બાઇમનો મેહરબાનો એક છોકરી થઇને કેટલી પરહેજગારી કરે કે, ગુનાહનો છાંટો પણ અંગપર આવવા દીએ નહીં, ખુશા નશીબ તેના. ખુદા બેહકે મોહમ્મદ વઆલેમેહમ્મદ આપણુ સરવેને નેક કામ કરવાની, અને બદ કામથી બચવાની તૈયારી આપે, ઈલાહીઆમીન.

ફસલ ચંડિદમી, એક પાકદામન સોનારણની પાક દામની, અને તેની ઈમામ હુસએને મદદ કરવી.

હીંદુસ્તાનના મુજતહેદ જનાએ મુશ્તી સંધિદ અંબ્યાસ સાહેબે સહને ચમન નામની કીતાબમાં લખ્યું છે કે અમદાવાદની પાસેના એક ગામડામાં એક હીંદુ સોનારની ઓરત બહુ રૂપાળી ખુબ સુરત હતી; એક દીવસ પોતાના શવહરની સાથે કોઈ ટેકણે જતી હતી, ત્યાં રસ્તામાં એક અફગાની મુસલમાનની તેણી ઉપર નજર પડવાથી આશક થઈ ગયો; એવો આશક થયો કે તેણી માટે આતુર રહેતો ને બેચએન રહી મળવાની ઊમ્મેદ રાખતો, તેથી એક વખત પોતાના ઇશકની વાત તેણીને કેહવરાવી. આ સાંભળીને તે ઓરત ધબરાણી ને પોતાના આપને વાત કરી; ને કહ્યું કે હવે અહીંયા રેહવું ઠીક નથી માટે હું મારા શવહરને લઈને તેને ગામ જઈશું, ને ત્યાંજ રહીશ; પછી મા આપથી રખસત થઈ પોતાના મરદને સાથે લઇને રવાના થઈ;

બ્યારે આ બાબતની તે અફગાનીને ખબર પડી કે તે પોતાની માઅંશુકા તેના ધણી ભેગી જાય છે, તેથી પોતાના એક રફીકને ભેગો લઈ તેની પાછળ રવાના થયો; તે ઓ-

રત મરદ રસ્તામાં એક બગીચાની અંદર બેઠા હતા, ત્યાં ઝોરતે છેટેથી જોયું કે તેજ અફગાની એક બીજા માણસને ભેગો લઇને આવેછે, તે જોઇને ડરી ગઈ તે શવહરને કહેવા લાગીકે આ સફાક તમને મારી નાખશે એવું લાગેછે માટે તમો અહીંયા છુપી જાઓ; એ મુજબ કહવાથી તે બીચારો ઝાડની આડમાં છુપી ગયો, પછી તે અફગાન તે બાગમાં ગયો તો જોયું કે તે ઝોરત એકલી બેઠીછે. તેણીને પુછ્યું કે તારો શવહર ક્યાં ગયો તે બીચારીએ જવાબ આપ્યો કે મારો શવહર મારી સાથે આવેલ નથી, આ સાંભળીને તે અફગાની અને તેનો રશીક બોલ્યો કે અમોએ અમારી આંખોથી જોયો કે તારી સાથે હતો માટે કહેને સાચુ બોલકે તે ક્યાં છે? એમ કહીને તે બીચારીને બહુજ થમકાવી, તે વખતે તે બોલીકે જોઇએ તેમ થાય પણ હું હરગીજ બતાવનાર નથી, કેમકે મને તમારી બીક લાગે છે, તેણે કહ્યું કે કોઈ બાબતથી ડર નહીં અમો તેને કાંઈપણ કરીશું નહીં, તે ઝોરત બોલીકે કાંઈને જમીન આપતો મને ખાત્રી થાય; તેઓ બોલ્યાકે કેને જમીન માગે છે? તે બાઈ બોલીકે આ મહીનો મોહરરમનો છે ને તમો મુસલમાનો હસન અને હુસએનને રોવોછો માટે જો તમારૂં દીલ સાફ હોયતો તેને જમીન આપો. તેઓ બદબખ્ત બોલ્યા કે દીક તેને જમીન આપીએ છીએ કોઈ જાતનો દગો નહીં કરીએ ને ઈજ્જ નહીં આપીએ. એ મુજબ કહવાથી તેજ વખતે તેણીએ પોતાના ધણીને બતાવી દીધો, એને જોવાથી તે બંનેએ તે બીચારાને પકડીને તેજ વખતે તે ઝોરતની સામે મારી નાખ્યો, ને તેણીને લઇને પોતાને ઘરે ચાલ્યા, તે બીચારી ઝર ઝર રોતી રોતી ને પાછળ જોતી જોતી જતી હતી, ને કેહતી હતી કે અએ મુસીબતવાળાના મદદગાર યો બેકસોના જમીન અએ હસન અને હુસએન તમો ક્યાં છો? જલદી મારી ફરયાદને પહોંચો, તમો ખુબ જાણોછો કે આ જાલીમોએ મારાપર કેવો ઝુલમ કર્યો? કે શવહરને તો મારી નાખ્યો ને હવે મારી આબરૂ લેવાની ફીકરમાંછે, તમારી જમાનત ઊપર મેં આ બેદીનો ના બરોંસો કર્યો, હવે તેઓના પંજથી મને નજાત આપો.

• જ્યારે આ મુજબ તે બાઈ કેહતી ને રોતી હતી, તે વખતે તે બદબખ્ત હસી હસીને અને ખુશી થઈ થઇને તાઅન (મેણા) મારીને બોલ્યા કે કેમ ? તેં તારા જમીનને બહુજ બોલાવ્યા પણ તેતો હજુ આવ્યા નહીં ? બીજી રીવાયતમાં લખે છે કે તેઓ બોલ્યા કે અરે કેને બોલાવે છે? જે તારો જમીન છે તે પોતે મરીગીએલછે જવાબ કોણ આપશે?

એ મુજબ કહે છે ત્યાં એકાએક બે સ્વાર નીકાબદાર આવ્યા કે જેઓના નુરથી તે જંગલ રવશન અને મુનુવ્વર નુરાની થઈ ગયું; ને તે બંનેને ઘેરીને પાછા તેજ બગીચામાં જ્યાં તે ઝોરતના શવહરને કતલ કરેલ ત્યાં લઇ ચાલ્યા, રસ્તાની અંદર એક મોહટું વડું ઝાડ મળ્યું ત્યાં ઉભા રહીને તેઓએ તે ઝોરતને પુછ્યું કે તારીપર શું મુસીબત પડી છે ? કે આ મુજબ રોવે છે ને ફરયાદ કરે છે, તેણીએ તમામ હકીકત બયાન કરી, પણ તે અફગાન બોલ્યો કે અમો જાણુતા નથી અમોએ કાંઈ મારેલ નથી, ત્યાં એકાએક તેજ વડી બે વડાઈ લાંબી થઇને તે બંને મરદુદો નાપાકના ગળામાં વીટળાઇને ઉંચી થઈ ગઈ ને તેઓ ફાંસીની જેમ તે ઝાડપર લટકીને તેજ વખતે મરી

ગયા. ને બીજી રીવાજમાં એમ છે કે તે વખતે તે યુગ્ગવવાર સ્વારોએ જાડ ધસાસે કરીને કહયું કે આ જાણીએને પકડી લે! ને તેથી તેજ વખતે બે વડવાઈ લાંબી થઈ તેઓના ગળામાં વીંટલને ટાંગી લીધા; ને તેથી તે બંને મરી ગયા.

પછી તે સ્વારોએ તે ઓરતને કહયું કે તારા શવહરની લાશ ક્યાં છે? તેણીએ બતાવી, તે વખતે તે બંને યુગ્ગવવાર તેની લાશ પાસે ગયા, એક જણ તેના માથાને ધડ સાથે લગાડી કાંઈ પડ્યા ને તેથી તેજ વખતે તે જીવતો થઈને ઉભો થયો ને તાત્કાલ જીવુબથી આડું અવળું જોવા લાગ્યો. હૈરાન હતો કે હુતો મરી ગયો હતો જીવતો કેવી રીતે થયો; વળી આંખો ચોળતો હતો કે સ્વપ્નામાં છુ કે ભયું છું, જરા ઓરત સામુ જીવે જરા તે સ્વારો સામે જીવે કે આ શું છે? પછી જ્યારે હવાસ દુસ્ત થયા ને જરા આરામ થયો તો બંને ઓરત મરદ અદ્ય માટે હાથ જોડીને તે યુગ્ગવવાર સ્વારોને કે-હવા લાગ્યા કે તમો કોણ છો? કે અમારી મરદ માટે આવ્યા? ને અવી બેકસી ને લા-ચારીને વખતે કામ આવ્યા. આ સાંભળીને તેઓએ કહયું કે અમો તમારા જામીન હસન અને હુસએન છીએ, એ સાંભળીને બંને જણ ઓરત મરદ મુસલમાન થઈ ગયા; ને અ-રજ કરીકે અમારા ગામડાના અમારા સગાઓ કાફર છે ફરમાવો તો તેઓને લાંબીએ કે આવીને આપના દીદાર કરે ને ધમાન લાવે. તેઓએ રજ આપી તેથી તેઓ ગયા ને પોતાના સગાઓને તમામ હકીકત કહીને બોલાવી લાવ્યા; તેઓ આવીને બંને યુગ્ગ-વારોની સામે ધમાન લાવ્યા; પછી તે બંને યુગ્ગવવાર ગએબ થઈ ગયા. તીજીસ નામનો ઇંગરેજ બયાન કરે છે કે તે ગામડાનો ઉપરી જે ઇંગરેજ હતો તેણે તે બંને મરદ ઓરતને કોર્ટમાં બોલાવીને મરદને પુછ્યું તો મરદે કહયું કે હું વાકેફ નથી આ ઓ-રત કુલ હકીકત જાણે છે તેને પુછો, ઓરતને પુછતા તેણીએ તમામ કએદીયત બયાન કરી.

ઇંગરેજે કહયું કે તમો ઝુકું બોલો છો તમોએજ તે બે જણને જાનથી મારી નાખી. ને જાડ સાથે ટાંગી દીધા છે; ને પોતાના છુટકારા માટે આવા ઢોંગ કરો છો; ને એટલી વાત કહોછો કે તે ધ્યાનમાં પણ આવતી નથી ને અક્કલ પણ કપુલ કરતી નથી, એ મુજબ કહીને વધુ તપાસ માટે તે વખતે કેદમાં રાખ્યા; ને તે લાશોને જાડથી ઉતારાવોને કચેરી-માં રાખી; ને વળતે દીવસે તપાસ ઉપર મુલતવી રાખ્યું.

રાતના વખતે તે લાશો ગએબ થઈ ગઈ, ને સવારે તપાસ કરીને તેજ જાડ ઉપર જ્યાં પેહેલે ટંગાઈ ગઈ હતી ત્યાંજ ટંગાએલી મળી; અમલદારને ખબર પડી તેથી સમજ્યા કે આ પેહરાવાળા મુસલમાન છે તેથી તે ખુનીઓની સાથે મળી ગીઆ ને એ લાશો પાછી હતી ત્યાં ટાંગી આવ્યા; ને અવા મક્કર અને દુરેબને પોતાના પએગમ-બરંતો મોર્ચીએ બતાવે છે ને જો એવું ન હતે તો કેવી રીતે એ લાશો પોતાની મેજ હતી ત્યાંજ જાય; વળી તે લાશો ત્યાંથી મંગાવીને ચોકીમાં રાખીને પોતે વચમાં કુસ્સીપર બેઠો ને અતરાફ સીપાહીઓને ઉભા રાખ્યા.

થોડી રાત બુજરી હતી ત્યાં બંને તુરેખુદ એટલે ધમામ હસન અને હુસએન ધો-ડા પર સ્વાર એહરાબર નીકાબ નાંખેલી હાથમાં નેઝા લઈને જાહેર થયા, ને કચેરીમાં જ-

ધને નેત્રી આથી ધણી કર્યો, ત્યાં તેજ વખતે તે બને લાશ ઉઘી થઈ આવી ગઈ તે વળી તેજ ઝાડને જઈને ટંગાઈ; ને તે બને યુગ્ગવાર થોડે છેડે જઈને છૂ પી ગયા; આ બનાવ નજરે જોવાથી તે ઇગરેજ અમલદારને ખાત્રી થઈ કે આ કામ આ સોનારનું નથી, તેઓને એવા શખેશ મારેલ છે જેનો બદલો અમારાથી બને તેમ નથી સવારના લોકોએ જઈને જોયું તો તે લાશ તેજ ઝાડ ઉપર ટંગેલી હતી. લોકોએ લાશ ને ખેંચી તો લાશ વધારે ઉઘી થઈ ગઈ; તે લોકો હટી ગયા તો વળી લાશ નીચે ઉતરી આવી; મજકુર બનાવ બનવાથી ગુજરાતમાં શાએરોએ નઝમ (કાવ્ય) માં એ બીના ગોકવીને ફકીરો શેહરોની ગદલીઓમાં ફરતા ને વાંચતા હતા.

આ બાબત ઉપરથી તે સોનારણી ધમાનદારી અને પાકદામની જાણવાની છે કે જુઓ કેવી રીતે પોતે બદકામથી બચી; અને બીજું એ જાણવાનું કે આકા ધમાન હુસએન અં ઉપર ધમાન રાખ્યું તો તેઓએ મદદ પણ કરી તો જુઓ કે ઓરત હિંદુ થઈને પોતાની પાક દામની સાંચવી ને આકાને વસીલો પકડ્યો તો પાક દામન રહી અને આકાએ મદદ પણ કરી તો તમે જે શીઆહ અને જનામે ફાતેમાહ અં ની કનીને ફેહવાઓ છો તો શું તમારી મદદ ફાતેમાહ ઝહરા ન કરે? અલબત્ત મદદ તો કરે પણ તેઓ પર ધમાન અતેકાદ અને ભરોંસો રાખવો જોઈએ, ને હકીકતમાં દરેક ઠેકાણે જ્યાં સાચ હોય ત્યાં આંચ ન હોય ને પરહેઝગારની હમેશા ફતેહ અને ફતેહ છે.

ફસલ પંદરમી, “સલમા” નામની એક “સાર્વદ” તાજરની છોકરીનો પરહેઝગારી ભરેલો અજબ તરાહનો ગંમ અને ખુશી ભરેલો અહવાલ.

તેની અંદર દસ પ્રકરણ છે.

પ્રકરણ પહેલું સાર્વદનો અહવાલ.

મનકુલ છે કે ચીનના મુલકમાં અતન ગામમાં એક તાજર (વેહપારી) હતો તેણે નામ સાર્વદ બીનતાહેર હતું, ઘણો માલદાર ઈજ્જત આપણાનો હતો, ને હરએક જણ તેની ઈજ્જત કરતું, એટલે સુધી કે બાદશાહો પાસે પણ તેની કદર સારી હતી; ને ઘણે ઠેકાણે તેની દુકાનો હતી ને હમેશા મુસાફરીએ જતો હતો. કેટલીએક ઓરતો સાથે શાદી કરેલી પણ બાલાદમાં ફક્ત એક દીકરો, અને એક દીકરી હતી, છોકરાનું નામ ફરખ ને દીકરીનું નામ સલમા હતું; બહાનને બાઈ સાથે ઘણી મેહબૂબી પણ બાઈ બહાનને આહતો નહતો.

સાલેહ કરીને એક મોલવી જાહેરમાં દીનદાર અને પરહેઝગાર હતો, એ ધલમ પણ સારી રીતે જાણતો હતો, તેમજ લખાણ વીગેરેમાં હુશીઆર અને આલાક હતો; અને

અહુજ સારી રીતે અચ્ચાઓને પગથી જાણુતો તેથી લોક તેની અહુજ તાત્પર્ય કરતા હતા; અગરચે જાહેરમાં તમામ તરહાથી અહુજ લાયક અને પસંદ કરવા જેવો હતો, પણ ખાતીનમાં પરહેજગારી ન હતી,

“અલકીરુસા વોહ સાલેહું બદઅખતર=ફર્ખકે પડહાને પર થા નવકર.”

મજકુર સાચ્ચંદ તાજરે પોતાનો છોકરો ફરખને પડવા માટે એજ સાલેહને નોકર રાખેલો તે હમેશા ઘણીજ સારી રીતે પડાવતો હતો, સાચ્ચંદ જ્યારે મુસાફરીએથી પાછો આવ્યો તો પોતાના છોકરાનું હાથેહાથ લીધું તો તે પાસ થયો, તેથી સાચ્ચંદ અહુજ રાજ થયો ને એ મોલવી સાહેબનો પગાર હમેશા માટે મુકરર કર્યો ને કેટલોક માલ પણ ઇનામ લાખલ આપ્યો.

“ખીલઅંત રૂખસત કાદેકે ફીલહાલ=અખશા કુછ ઓરબી ઝરે માલ.”

પછી સાચ્ચંદે પોતાના છોકરાને અદબ આસન વેહપાર વેહવારની રીતભાત અમીરો પાદશાહની મુલાકાતની રીત વીગેરે બાબતો સારી રીતે સીખવી.

પ્રકરણ બીજું, સાચ્ચંદનું મુસાફરીએ જવું ને ફરખની હુશીઆરી.

પછી સાચ્ચંદ પોતાના છોકરાને ભેગો લઇને વળી મુસાફરીએ ગયો, ને ચારે તરફની પોતાની દુકાનો બતાવી એક વરસ સુધી પોતાની ભેગો ફેરાવ્યો.

“લેજા ઉરકો વતનકી જાનેખ=મજ્હેમે” ગયા વોહ હંજકા તાલેખ.”

પછી સાચ્ચંદે ફરખને ઘરે મોકલ્યો ને પોતે હંજ કરવામાટે રવાના થયો, જ્યારે ફરખ ઘરે પહોંચ્યો તો તેની મા વીગેરે અહુજ ખુંશી થયા,

“સલમાકી ખુંશીકા કયા હો મઝકુર=સારે ઘરસે સીવાથી મસર.”

તમામ કરતા ફરખની બહુ સલમા પોતાના બાઈને જોઈને અહુજ ખુંશી થઇ; પછી સાચ્ચંદ હજ કરીને પાછો ફર્યો પણ ઘરે ન આવતા બીજા કેટલાક કામ હોવાથી તે તરફ ગયો, કે મક્કામાં બે કાગળ આવેલા એક ચીનથી ને બીજો ચમનથી, એ કાગળો વાંચીને પોતે ચમન તરફ ગયો, ને પોતાના છોકરાને લખ્યું કે હું ચમન જાઉં છું ને તમે ચીન જાઓ ને બીજા જે જે કામ લખ્યા છે તે કરજો.

“એક રોઝ ન ઘરમે ફીર ઠહેરના=ખત પડહતેહી સખ ચેહ કામ કરના”

“જિજલતસે સુએ ચીન જાના=ખીગડી હુઇ ખાતકો ખનાના”

ચીન જાતી વખતે ફરખે સલમા માટે પગવાનો પાક્કો બદોખસ્ત કરતા જાળે, તે કુરઆન તો ખતમ કરી ચુકી છે, પણ અહકામે દીનથી વાકેફગાર અને હુશીઆર થાય, માટે સાલેહ મોલવીને બોલાવી માલ નાણું આપીને સલમાને પગવાનો હુકમ કરજો.

જ્યારે એ મુજબ કાગળ આવ્યો, તો તેજ મુજબ અમલ કરી સાલેહને બોલાવી સલમાને પડવા માટે નેમી, કેટલાક માણસો સાથે લઇને ફરખ ચીન તરફ ગયો. ને ત્યાં

જઈને તમામ કામ તમામ કરી પોતાના બાપને લખી મોકલ્યું કે તમામ બાબતો આપના હુકમ મુજબ કરી, અત્રેનું કામ ફતેહ કર્યું છે.

“હસ્તુલ હુકમે હજુરે પુર નુર=પહોંચ્યા જબ ચીનમેં ચેહ રંજુર”

“બીગડે હુવે કામકે સંવારા=સરકારકે દુશમનોંકે મારા”

હવે લખો તો અહીંયા રહું ને આપની મરજી હોય તો આપની પાસે યમન-માં આવું; જ્યારે આ મુજબનો કાગલ ગયો તો સાચ્ચદને ઘણી ખુશી હાસીલ થઈ અને લખ્યું કે હવે તમો યમનમાં મારી પાસે આવો. આ મુજબનો કાગળ જવાથી ફરખ તરત યમનમાં ગયો, ને બને જણુ બાપ દીકરો એક બીજાને મળીને ઘણા ખુશી થયા.

“પહોંચ્યા વોહ લાઅંલ જબ યમનમેં=એક તાઝાસા ગુલ ખીલા યમનમેં”

પ્રકરણ ત્રીજું. સાલેહ મવલવીએ સલમાપર બદ નજર કરવી ને સલમાનું પાકદામન રેહવું.

“સાલેહ મરદક જે મવલવી થા=ઝાહેરમેં કમાલ મુત્તદી થા”

હવે અહીંયા ઘરનો હાલ સાંભળો કે, સાલેહ મોલવીને સલમાને બળાવીને ફરખ ગયો; ને સાલેહ હમેશા સારી રીતે સલમાને પડાવતો હતો; એક દીવસ હમેશા ધારા મુજબ સલમા પડ્યા આવીતો તે વખતે સાલેહે ખોળામાં બેસારી પ્યાર કરી બોસા લીધા,

“ઝાલીમને ગોદમેં બીઠાકે=બોસે લીચે ઉસ્કે દરતો પાકે”

“થી દીલકી જે પાક વો પરીઝાદ=સમઝી ઉસે દીલમેં મેહુરે ઉરતાદ”

એ બીચારી સાદા દીલની બોળી હતી, તેથી સમજી કે આ જે મને પ્યાર કરે છે તે ફક્ત ઉસ્તાદ થાય છે તેથી મને પોતાની દીકરી જણી પ્યાર કરે છે.

• પણ જ્યારે તેના મોઢાપર નજર કરી તો સમજી કે આ પ્યાર કરવો તે ઉસ્તાદ તરીકે નથી, બલકે ખોટી નીચ્ચતથી લાગે છે, તેથી અજમાવા તરીકે હસીને બોલી કે આ સાહેબ આ વખતે તમો મને જે પ્યાર કરો છો તેનું શું કારણ છે? ને તેથી તમારો શું મતલબ છે તે કહો.

“ઇસદમ ઉલફત ઝીયાદાહ કયા હુએ ?=ફરમાઇયેતો ઇરાદાહ કયા હુએ”

“ચેહ સુનકે લઇન મુસકરાયા=કુછ મુંહ કુછ ઇશારેસે બતાયા”

આ સાંભળીને તે બદખખ્ત હરામખોરે કાંઈ ઇશારાથી કાંઈ જાણનાથી પોતાનો મતલબ કહ્યો, સલમાએ જવાબ આપ્યો કે આપ મારા બાપને ઠેકાણે છો આપથી મને શું વધારે છે? જે હુકમ કરો તે કરવા હાજર છું, માટે ઉઠો ને જે ઇરાદો હોય તે કરો હું કાંઈ મના કરતી નથી, લ્યો તૈયાર થાઓ પણ જરા મારી અરજ છે કે દરેક કામમાં જલદી કરવી પસંદ કરવા જેવી નથી, માટે જોઈ વીચારીને કરવાથી પાછળથી પસંતાવું પડતું નથી, હવે એકજ વીચાર છે તો પહેલે મકાનના દરવાજા અને બારીઓ બંધ કરો, ને અહીંયાથી ગીચેની જગ્યામાં જઈને બેસીએ માટે ચાલો નીચે ગિતરો હું પણ તમારી પાછળ પાછળ આવું છું.

“સુનકર ઉસ આકેલાકી ચેહ બાત=ખુંશ હો ગયા વોહ શકી બદબાત”

સલમાના અક્કલમંદીના કલામ સાંભળીને તે મરદુદ બેહયા ખુશ થયો, પછી તે નીચે બિતર્યો ને આ પાછળ પાછળ પોતાની ચાલાકીમાં નય છે, જરા છેટે જવા દધને પાછળ થી સલમા ભાગી ગઈ; ને તે જોધને તે કંમળખ નાપાક હેરતમાં પડી ગયો. ને ડરો કે સલમા વખતે ઘરમાં જધને આ વાત કરશે તો મારા બાર વાગી જશે, હવે કાંઈ એવો ઈલાજ કરવો કે સલમા ખોટી પડે, એમ વીચારીને સલમાના બાપને એક કાગળ લખ્યો કે અએ હજરત સખી અને ઉદાર દીલવાળા સાહેબ આ નાચીજ તમારો નમકખાર હાથ નેડી અદખની સાથે અરજ કરે છે કે આ તમારો નોકર હમેશા મકાનપર જધને આપની દુખતર સલમાને પડવું છું, પણ હું તેણીથી ઘણો લાચાર અને તંગ થઈ ગયો છું તે પડતી સીખતી નથી, ને હર વખત બેશરમાઈથી વરત્યા કરે છે, ને સરવેની મશકરી અને ઠેકડી કર્યા કરે છે, નાના મોટાનો મરતબો બાળવતી નથી, મારાથી કે તેની માથી ડરતી નથી, તે જેમ આવે તેમ બોલ્યા કરે છે, વધારે શું લખું અક્કલમંદને એક ઈશારો બસ છે કે તેણીની ચાલ ચલણુ ઠીક નથી. આપણા ઘરમાં ને આખા મોહલામાં તેની વાત થાય છે, માટે સાહેબ ગરીબપરવર હું તમારું નમક ખાધને નમકહરામ થનાર નથી, પણ અવી છોકરીને પડવીને બદનામી બિદાવવી તે પસંદ કરવા લાયક નથી. ને આખા શહેરમાં તે મને બદનામ અને ફજોત કરશે, તેથી બેહતર છે કે આજથી હું પડવા વહીં જાઉં ને ઘરે બેસી રહીશ.

એ મુજબ કાગળ લખીને પડવા જવું છોડી આપ્યું. બે દીવસ થઈ ગયા તોપણ તે સલમાને પડવા આવ્યો નહીં, તેથી સલમાની માએ સાલેહ મોલવીને ઘરે માણસ મોકલીને પુછાવ્યું શા માટે પડવા આવતા નથી, તેના ઘરમાંથી જવાબ મળ્યો કે તે પોતાના ભાઈને ઘરે શાદીના કામકાજ માટે ગયા છે તેથી આવી શક્યા નથી, ને કામ ખલાસ થીએથી આવશે. સલમાની માને બહુજ ખરાબ લાગ્યું કે એવો કેવો નોકર બેવકુફ જેવો છે, કે બે દીવસથી ઘરે રહ્યો ને રજા પણ લેવા આવ્યો નહીં.

પ્રકરણ ચોથું, સાલેહે, સાઅદને સલમા પર તોહમત મુકીને કાગળ લખવો, ને તેણે સલમાને મારી નાખવાનો હુકમ કરવો.

ન્યારે સાઅદને: એ મુજબ કાગળ પહોંચ્યો તો વાંચીને રોવા લાગ્યો ને એકદમ ઉદાસ થઈ ગયો, ને પોતાના છોકરાને બોલાવીને કહ્યું કે અએ ફરજંદ ઘરની પણ કાંઈ ખબર છે? તેણે કહ્યું કે નહીં, સાઅદે કહ્યું કે તું કસમ ખા કે જે હુકમ આપુ તે મુજબ અમલ કરીશ તો હકીકત બાહરે કડં, ફરખે કહ્યું કે જે કેહશે તે મુજબ કરીશ, કસમની કાંઈ જરૂરત નથી, સાઅદે કહ્યું નહીં, કસમખા, પછી ફરખે ખુદાની કસમ ખાધને કહ્યું કે આપ જે કેહશે તે કરીશ.

“બોલા ચેહ સુનકે વોહ હુંક આગાહ=જે કહીયેગા વોહ કડંગા વદલાહ”

પછી સાચ્ચંદે કહ્યું કે ઓ ફરખ સલમાં તમોને બહુજ પ્યારી છે, પણ જુઓ સાલેહ કાગળમાં શું લખે છે ? તે વખતે ફરખે કાગળ વાંચ્યો, ને એકદમ એહરો શીઝો થઈ ગયો, ને બોલ્યો કે આ કરતા મોત આવી હતે તો સાચું હતું કે આપણા ખાનદાનમાં એવું લગાડ્યો. સાચ્ચંદે કહ્યું કે ખેર જે કીસમતમાં હોય તે થાય, હવે વધારે અફસોસ કરવાની જરૂર નથી, માટે જલદી જ અને જે જંગલમાં પાણી ન હોય ત્યાં સલમાને લઈ જઈને જરા જરા કરીને કટકે કટકા કરીને ખુબ સજ્જ આપીને મારી નાંખ ને જે તેની મોહબ્બત લાવીને નહીં મારીશ તો તું મારો છોકરો નહીં,

ફરખે કહ્યું કે આપ જે ફરમાવો છો તે બરાબર છે તેણીની એજ સજ્જ છે, માટે મને આપના હુકમમાં જરાએ વાંધો નથી, પણ એટલું તો કહું છું કે જુઓ જે હુકમ કરો તે જોઈ વીચારીને કરજો પાછળથી પસ્તાવું કામ નહીં આવે; મારીને જીવતું કરવું તે મહાલ છે (ખનવા જોગ નથી) માટે વીચારો પછી હુકમ કરો.

“આસાન હચ્ચે ઝળાંકા હીલાના=દુશવાર હચ્ચે મારકર જીલાના.”

આ સાંભળીને સાચ્ચંદને ગુસ્સો આવ્યો ને લાલ્લવલ પડીને બોલ્યો કે મારો એક ખુદા છે ને મારું એક સુખન છે, તેમાં વીચારવાનું તે શું હોય ? બસ જ ! અને મારા હુકમ મુજબ અમલ કર.

“જીસતરહુંસે હો અલી સીધારો=જી જાઉં જે ઉસ બલાકો મારો.”

અચ્ચે ફરજંદ જલદી જાઓ, ને યાદ રાખો કે જે તેણીને મારશો તોજ હું જીવીશ, નહીં તો મારી જીન બોઈ નાખીશ.

પછી ફરખે સ્વારી મંગાવી રવાના થવા લાગ્યો, તે વખતે સાચ્ચંદે કુરઆન લાવીને કહ્યું કે જરા કુરઆન ઉપાડતા જાઓ કે મારા હુકમમાં ફરક નહીં આવે, ફરખે કહ્યું કે તમારા સરના કસમ ખાધાછે, તે બસ છે, તમો નીરાંત રાખો, ને શક ન લાવો હું તમારા ફરમાનથી ઉલટું કરનાર નથી; પછી પોતાના ફરજંદને રૂખસત કર્યો.

“કંટલે દુખંતરકા દેકે ખીલચંત=બેટેકો કીયા પદરને રૂખસત.”

પછી ફરખ જલદી જલદી રસ્તો તચ્ચે કરતો કરતો થોડી મુદતમાં ઘરે ગયો, ઘરે જવાથી તેની મા ઘણી ખુશી થઈને દીકરાને પ્યાર કર્યો, ફરખે પહેલેસાલેહ મોલવીને ખાનગીમાં બોલાવીને તમામ કચ્ચેરીયત પુછી, ને બદ બખ્તે તમામ હકીકત બોટે બોટી સલમાપર તોહમત મુકીને બયાન કરી, એ સાંભળીને ફરખને વધારે ગુસ્સો આવ્યો.

“ગુસ્સે સે હુવા ચેહ હાલ ઉસ્કા=ચેહરા હુવા ઔર લાલ ઉસ્કા.”

પછી સાલેહ ગયો, ને ફરખ ઘરમાં આવ્યો તો સલમા કુરઆન પડતી હતી તેથી બાઈને મળવા આવી નહીં, તેથી તેને વધારે શક પડ્યો; વળી કુરઆન પડી રહ્યા પછી મળવા આવી તો મોટી જવાન બેન એટલે બાઈથી શરમાઈને જા છોટે બેડી, તેથી વધારે શક પડ્યો. પછી પોતાની માને કહ્યું કે મારા પીતાજી હાલ ત્યાંજ રેહવાવાળા છે, ને તમોને તેડવે તો અહીંયા ઘર બરઆદ થાય, ને ત્યાં ઘરના માણસો સીવાય દીક પડવું નથી, માટે બેન સલમાને તેડવા મને મોકલ્યો છે, વળી સલમાની જુદાઈથી પણ તેઓ

ઉદ્ભવ રહે છે માટે રજા આપો તો સાથે લઈ જાઉં. આ સાંભળીને તેની માએ કહ્યું કે આ બેટા જોઈએ તેમ હોય પણ હું સહમાને રજા નહીં આપું, તેના સીવાય મારો દીવસ નહીં જાય.

“તકલીફ હો ઉનકો ચાકે રાહત=સહમાંકો તો મંએ નહુંગી રખસત.”

અએ બેટા તમને મુસાફરીએ જવાની રજા આપી, તો વળી આ દીકરીને પણ લઈ જવાનું મન થયું માટે એ નહીં બને, તમો તેના બદલે રડો તોપણ હું કમુલ નહીં કરું. માટે એ વાત છોડી આપો. વળી કુંવારી છોકરીને બારદેશાવર મોકલવી તે ઠીક ન કહેવાય.

“ઇસનાઓ નેઅમકી પાલી લડકી=બીન બીચાહી કુંવારી બાલી લડકી.”

અએ બેટા આ દીકરીને બાહર રખડવાની આદત નથી, તેને મેં કેટલીક વખત બાહર લઈ જવા ચાહ્યું પણ તે રાજી થઈ નહીં, બીજા બચ્ચાની આદત હોય છે કે બાહર ન લઈ જાય તો ઝીદ અને કજીઓ કરે, ને આને બાહર જવુંજ પસંદ નથી, એની જેટલી તાઅરીફ કરું થોડી છે, હું તો ખુદ પાસે દોઝા માણ છું કે જેને જેને દીકરી આપ તો સહમા જેવી આપજે.

“બાલીક બખશીશ કરે તો અએસી=બેટી બે કીસીકો દે તો અએસી”

અએ બેટા જોઈએ તે થાય પણ હું દીકરીને જુદી નહીં કરીશ; એમ કહે છે ત્યાં દીલ ભરાઇ આવ્યું, તેથી સહમાને કલેજેથી લગાડીને ખુબ રોધ ને મા દીકરી બંને જણને ગશ આવી ગયો પછી ફરખે જોયું કે કોઈ રીતે સહમાને રજા આપે તેમ નથી તેથી ધમકાવીને બોલ્યો કે જોઈએ તેમ કરો પણ સહમાને લઈ જઈશ, તેની માએ કહ્યું કે જોઈએ તેમ કર પણ હું કદી રજા આપનાર નથી, આખર બને મા દીકરામાં બહુજ તકરાર અને કજીઓ થયો, પછી ધરના બીજા માણસોએ સમજાવીને કહ્યું કે ધરના માલીકની સામે થવાએ નહીં, ને એમાં તે શું છે ? પાછી કાલે સહમા આવશે, માટે રજા આપો, જ્યારે સરવેએ કહ્યું તો તેની માએ રજા આપી. જ્યારે સહમાએ જોયું કે તમામ જણ એક મત થયા તો હવે મને લઈ જશે ને તેણીને બાહર જવું પસંદ નહતું.

“ધરવાલે એક ઝખાં હુવે જખ=સહમાંકા રંગ ઊડ ગયા તખ”

“દીલસે યેહ સુખન ઝખાંપે આચા=સખને મીલ કર મુજહે છુડાયા”

પછી ફરખ સહમાને લઈને જવા લાગ્યો, તો માએ કહ્યું કે આ બેટા સહમાને એકલી ક્યાં લઈ જાય છે ? તમો તેની બેગી એક ખુવાને પણ લઈ જાઓ, ફરખે કહ્યું કે કોઈનું કામ નથી, હું સાથે છું તે બસ છે, તેની માએ જાણ્યું કે કોઈ રીતે ફરખ માને તેમ નથી ખૈર જે થાય તે ખરું, સહમાને રજા આપીને બોલી કે અએ દીકરા મને ખબર નથી પડતી કે શું થનાર છે હાલ તો તમો મારાથી જુદા થાઓ છો, ખુદ જલદી મેળાવે, ખુદ જાણે રસ્તામાં શું થશે.

• “રસ્તેમેં તુમપે કુછ ન બન જાએ=પ્રીર ધરમેં ખંજોરરો ખુંદા લાએ.”

પછી કેટલીએક વાતો કહીને સહમાને વીદા કરી ને સહમાપર પાછી ઉતારીને પોતે પીઠ મઠ, સારા સાદા કપડા પહેરાવ્યા, ને રખને કહ્યું કે આ બેટા જેવી તમારી મરજી

લ્યો આ અરમાન ભરી ખેનને લઈ જાઓ. પછી તમામ ઓરતો આવી, ને સલમા માટે પરદાપોશીની સવારી મંગાવી, ને તમામ ઓરતો સલમાની જુદાઈમાં રોવા લાગી, ને સરવેથી વધારે તેની મા બહુન કકળાટ કરવા લાગી.

“માં કહતીથી રોકે હાએ ખીખી=પ્રીર તુમકો દાહી લાએ ખીખી”

“ખ્યારી ખેટી ઉધર સીધારી=ગંશ હો ગઈ માં સીતમકી મારી”

પછી સલમાને લઈને ફરખ રવાના થઈ ગયો, ને મા ગંશ ખાઈને પડી ગઈ, જતી વખતે ફરખ માને મળ્યો પણ નહીં તેથી તેની માના દીલમાં વસવસો થયો કે આ મુજબ જખરાઈથી અને ગુસ્સામાં લઈ જાય છે તે વખતે મારી નાખવા લઈ જતો હશે, તેથી તે વખતે તેની મા બોલી કે ખૈર તું કતલ કરવા લઈ જાએ છે, પણ ખુદા તેનો મદદગાર છે.

યેહ તુ પએ કતલ લે અન્ના હાએ=હાંકીઝ ઉસ્કા મગર ખુંદા હાએ”

પછી સલમાને લઈને ચાલતા ચાલતા ચાર દીવસને રસ્તે ગયો, ને જાણીને રસ્તો જુલોને ખીયાખાન જંગલમાં નીકળી ગયો, સાથેના માણસોએ કહ્યું કે તમે રસ્તો જુલો ગયા, કાંઈ ગામ પણ દેખાતું નથી, ફરખે કહ્યું કે જાઓ ચારે તરફ જઈને તમે તલાશ કરો, એ જાણું કરીને તેઓને મોડલ્યા, બ્યારે તેઓ ધણે છેટે નીકળી ગયા તો, સલમાની સામે તલવાર ખેંચીને બોલ્યો કે ઓ બેહવા બેશરમ અમે મુસાફરીએ ગયા તો ખાલી ધરં જોઈને તેં આ મુજબ ખરાબી કરીને અમારા નામને બદનામ કર્યું? હવે મજા આખ, તને તારી સજાએ પહોંચાડુ છું, તારા તમામ કર્તુકોની હકીકત અમને સાલેહે લખી છે, આ સાંભળીને સલમા હાથ જોડીને કેહવા લાગી કે ઓ ભાઈ તેણે મારા પર તોહમત નાખી છે ને તે જુઠો છે.

“સાલેહને ખખર યેહ ઝુઠ ઉડાઈ=જો બાત હાએ મુજહસે સુનીયે લાઈ”

• ફરખ બોલ્યો કે ઓ મુરદાર ચુપ રહે, વધારે ખોટા ઢોંગ ન કર, ને હાથ જોડ નહીં મને ભાઈ ન સમજ આ વખતે હું તારા લોહીનો પ્યાસો છું, માટે જલદી બાહર નીકળ. એમ કહીને તે ખીચારી બેગુનાહને બાહર કાઢીને એક તલવાર મારી હજુ તલવાર તેણીના અંગપર પડી નહતી ત્યાં તેનો હાથ સુકાઈ ગયો, તો ખીજ હાથમાં તલવાર લઈને મારવા દોડ્યો ત્યાં ખીજે હાથ પણ ખુદાની કુદરતથી સુકાઈ ગયો.

“અહ્વાહકે હુકમસે કઝારા=સુખા બાયાં લી હાથ સારા”

પછી ફરખ જખાનથી બદ બોલવા લાગ્યો, સલમા ખીચારી શું કરે? કાંઈ બોલી નહીં, ત્યાં જ ઘોડાપર ધરખ બેઠો હતો તે ઘોડો દોડતો દોડતો જંગલમાં ચાલ્યો ગયો, અહીંયા સલમા એકલી રહી, ને જ્યાં ઝાડ હલે કે જરા આવાજ થાય થરથર ધ્રુજતી હતી, પછી દીલમાં કહ્યું કે શામાટે ડરે છે? અરે જેણે ફરખના હાથથી નજાત આપી તેજ આ વખતે પણ મદદ કરશે.

“ફરખકો ઈસ્ને યાંસે ટાલા=કાફી હાએ વોહી બચાને વાલા”

“હીમતકો નહાર જીત બાઝી=દેખ અપને ખુંદાકી કાર સાઝી”

અરે હીમ્મત હાર નહીં, અગર મોત આવી છે તોપણ શું કરકત છે ? એક દીવસ તો જરૂર મરવું છે જુનમ હશે તેમ દીવસ ગુજરી જશે, માટે સખર સાથે રહે. અરે ધણી મુદત અંએશ અને આરામમાં રહી, હવે આ તકલીફ અને મુસીબતનો વખત આવ્યો છે તો શું થયું ? તે પણ ભોગવવું જોઈએ.

“મુદત તર્ક અંએશમે” ગુઝારી=તકલીફડી આજસે હએ ખારી”

પછી તો દીલને સમજાવીને ત્યાંજ રેહવા લાગી, પણ કોઈ માનવી જાત બોલચાલ માટે નહીં શું કરે, કેહવા લાગી કે આસમાન મારો બાપ, જમીન મારો મા, દીવસ મારો બાઈ ને રાત મારી બેન છે જાડ મારા નોકર, એવી રીતે દીલમાં ઠેરાવીને ખીયાબાન જંગલમાં ગુજરો કરવા લાગી.

હવે અહીંયા તો સલમા એ મુજબ રેહવા લાગી ને ખુદાની યાદ અને બંદગીમાં રાત દીવસ ગુજરતી હતી. ને ફરખને લઇને ઘોડો આખી રાત દોડયો ને ખુબ ધન પહોંચાડી, સવાર થઈ તો ન તે જંગલમાં છે ન ખીયાબાન એક સારી જગો આવી, ને જ્યાં હાથ હલાવે છે, તો હાથ પણ હતા એવા સારા બેયા, ને ઘોડો પણ મસ્તી કરતો બંધ થઈ ગયો, તે વખતે ગફલતની આખ ઉઘડીને સમજ્યો કે સલમા બેશુનાહ પાકદમન છે, તેણીનો જરાએ કસુર નથી.

“નીકલા ફીર મુંહસે હુંકે ચેહ કલમા=વલ્લાહ ચે બેખંતાથી સલમા”

“સચ્ચી બે વોહ મહલેફા નહોતી=નાહુંકે ચેહ મુજહે સઝા નહોતી”

અગર સલમા બે સાચી ન હતે તો મને અવી નાહક સજા ન થતે, અફસોસ બહુજ ખરાબ થયું, હવે તે ખીયારી જંગલમાં એકલી હશે કોઈ જનાવરે મારી નાખી હશે અફસોસ મોટો ગજબ થયો. એમ કહીને પછી પોતાના બાપ પાસે ગયો.

બાપની પાસે જઇને બોલ્યો કે આપના હુકમ મુજબ મારી નાખીને આવ્યો છું, બાપ એ સાંભળીને ધણો ખુશી થયો; ને ખ્યાર કરી ગળે લગાડ્યો. ત્યોડા દીવસ પછી વીચાર્યું કે હવે ધરે શું લખવું ને કેવી રીતે ખખર આપવી, એમ વીચારતા સુઝયું કે પેહલે કાગળ ખીમારીનો લખવો, પછી મરવાની ખખર આપવી. એમ વીચારીને પેહલે ખીમારીનો કાગળ લખ્યો કે સલમા બહુજ ખીમાર થઈ ગઈ છે, એ કાગળ જવાથી તેની મા બહુ જ ઝાર ઝાર રોવા લાગી; હળુ એ દગ દીલમાં છે ત્યાં તો બીજો કાગળ તેણીના મરવાનો આવ્યો, તે વખતે તો તમામ ધરમાં રોવા પીટવાનો કોહરામ પડી ગયો, અને પાડોસની ઓરતો આવીને રોવા લાગી, તેની મા પછાડયું ખાવા લાગી ને રોઈ રોઇને વળાપ કરતી હતી.

“ઉસ દુખતરે બેશુનાહડી માદર=ઢવડી સરસે પટકકે ચાદર”

“સલમા બીબી કીધર ગઈ તુમ=કયા મુજહે દુખ્યાસે કર ગઈ તુમ”

“હુર્યાં મેરે દુખએ દીલપે મારી=પરદેસસે અબ કહાં સીધારી”

“છોડા મુજહે તુમને આહ સલમા=કયા કામ કીયા હએ વાહ સલમા”

“જલ્દ આકે ગલેસે અબ લીપટ જાઓ=મંએ રોતી હું આંસુ પોછો સમજાવો.”
 “આપની ખ્યારીસે છુટ ગઈ મંએ=ખીગડી તકદીર છુટ ગઈ મંએ”
 “લવડી ખીદમતકો કોઈતો હો=ખીખી મુજહકો લી અબ ખુલાલો”
 “તુરખતમેં અકેલી તુમ ડરોગી=ઉલઝોગી જે માં ન પાસ હોગી”
 “શાદીકી હવસરહી મુજહે આહ=તુમ ચલ ખસીં કીસ્કા અબ કરૂં ખીયાહ”
 “તાકત નહીં મુજહમેં સથકી આહ=મુજકો લી ખુલાલો પાસ લીલાહ”
 “શીરના ન તુમહેં મીલા સફરસે=મરનેકે લીયે ગઈથીં ઘરસે”
 “અએ મેરી ખલા નસીખ સલમા=અરમાં ભરી ગંરીખ સલમા”
 “કીસમત તુમહેં લે ગઈ છુડા કર=પરદેસમેં મૌત આઈ જાકર”

ન્યારે એ મુજબ રોઈ રોઇને વલાપ કરવાને કુટવા પીટવા લાગી, તો તમામ ઓરતો સમજાવવા લાગી કે હવે ખસ કરો હર એક શખશને એક દીવસ મરવું છે, નાનુ હોય કે મોટું, પણ મોત કોઇને છોડતી નથી.

“ખસ ખસ ખાલેકકો યાદ કીજીયે=દમ કુલ ગયા હએ સાંસ લીજીયે”
 “હર શખસકો એક દીન હએ મરના=ખુડહા હો તીફલ હોકે ખરના”

ખુદાની અમાનતમાં આપણું જોર નથી, અને ધણું કરીને મોત પણ સારા સારા માણસોનેજ આહે છે, વળી કોઈ વેહલું કોઈ મોટું પણ દુનીઆથી જરૂર જશે દુન્યામાં ખુદાની જાત સીવાય તમામને જના છે બાકી કોઈ પણ રેહનાર નથી.

“એક ઉસ્કી જાતકો ખકા હએ=ખાકી હર ચીઝકો ફના હએ”

માટે ઓ ખીખી જેમ બને તેમ સખર કરો, એ મુજબ ધણું ધણું સમજાવતા પણ કોઈ રીતે તે માનતી નહતી, ને હમેશા રોયા કરતી હતી, ને ઓરતો સમજાવતી હતી એટલે સુધી કે ચાળીસમાં સુધી એજ હાલ રાખ્યો.

ન્યારે સલમાના મરી જવાની ગડબડ થઈ પડી તો તમામ ઓરતોમાં તરાહ તરાહ રીતની વાત થવા લાગી, સલમાની મા સંધ્યા બેગમની બાણેજ હમીદા ખીખી કરીને હતી તે પોતાની હમજેલી છોકરીઓ સાથે સલમાની વાત કરતા કરતા બોલી કે વખતે સલમા મરી ગઈ ન હોય ને કાંઈ બનાવ બન્યો હોય તો નવાઈ નહીં, ને તેણીના બાપે વખતે ખોટા કાગળ લખ્યો હોય, મેં એક વાત સાંભળી છે કે સલમાની જેમજ એક છોકરી ગુમ થઈ ગઈ ને લોકોએ તે મરી ગઈ કરીને મશહૂર કરેલું, પણ તેની માએ એક મુસાફરખાનું બનાવી તે થકી તેનો પતો મેળવ્યો હતો, માટે જે સંધ્યાહ બેગમ એજ રીતે કાંઈ ઉપાય કરે જે કુદરતે ખુદાથી આ વાત ખોટી ફરે ને તે મળી જાય.

આ વાતોની સંધ્યા બેગમને ખબર પડી (ને મસલ મશહૂર છે કે ગરજવાન દીવાના) તેથી પોતે એકદમ હુકમ કર્યો કે દલાણા ગામની પાસે તે રસ્તામાં એક મુસાફરખાનું બનાવો હુકમ થવાથી મજકુર હમીદાનો શવહર તે કામનો ઉપરી થઈ થોડી મુદતમાં એ મુસાફરખાનું તૈયાર કરી આપ્યું; ને મુસાફરો માટે ઘણી જાતની ખાવા પીવાની સગવડ

કરી, ને સમઘબેગમ પોતાનું ધરખાર મુકીને ત્યાં રહેવા ગઈ, જ્યારે સ્વામીદ ધરે આવ્યો તો બીજી ધરે ન હોવાથી ખખર પુછીને મુસાફરખાને ગયો ઓરતને ધણીજ સમજાવી કે સલમા મરી ગઈ છે અહીંયા કોણ આવશે ? વીજેરે પણ તે માની નહીં ને રાત દીવસ ખુદાની ઇબાદત અને બંદગીમાં ત્યાંજ રહી, સ્વામી પણ કંટાળીને પાછો ઘેર ગયો, પણ ઓરતની મોહબ્બત વધારે તેથી દર મહીને એક વખત ત્યાં આવવાનો ઠેરાવ કરી મહીને મહીને આવતો હતો. તેના આવવાથી સમઘ ન રાજી થાય તેમ જવાથી ન ગમગીન થાય તેણીનેતો આવે કે ન આવે સરખું હતું. હમીદાનો શવહર હમેશા મુસાફરખાનાની તજનીજ મેહમાનોની ખીદમતમાં મશગુલ રહેતો હતો.

પ્રકરણ પાંચમું; સલમાએ બીયાખાનમાં બહુજ સખતીથી ગુજરો કરવો,
અને ધરાનના શેહઝાદાનું આવવું.

સલમાને તે જંગલમાં ઘણા દીવસ થઈ ગયા તો ધખરાતી ને રોતી, વળી ઝાઝી મુદત થવાથી કપડા પણ ફાટી ગયા, તેથી ઝાડના પાંદડી પરદાપોશી કરી, ચારે તરફ જન્ય પણ કોઈ રસ્તો કે ઠેકાણું મળે નહીં, ઝાડના ફળફુલ ખાય ને પાણી પીધને ઝાડ ઉપર સુઈ રહે. એમ કરતા રોતા દોઝી કરતા કેટલાક વરસ તેજ જંગલમાં ગુજરીયા, પણ કોઈ વખત કોઈ માનવી જાત જોવામાં આવ્યું નહીં, જંગલી જનાવરોને જોઈને ડરે, વળી દીલાસો પકડીને સખર કરે, ને રાત દીવસ ખુદા પાસે દોઝી કરવા લાગી.

“સલમા ભી નમાઝે સુખડ પડહકર=જા બએઠી ફીર શજર પર ચડહકર”
“અમકા જો સુફએદ રૂખ સહરકા=દીખલાયા દોઝીને રંગ અસરકા”

એક દીવસ સુખડની નમાઝ પડીને એક ઝાડ ઉપર બેઠી હતી; ત્યાં દોઝીની તાસીર નો અસર થઈ ગયો, ને પાણીના ચશમા ઉપર એક હરણીયું આવ્યું પાણી પીઈ ખડ ખસ-ધને સુત્ર, ત્યાં એકાએક જવાન શખશ ઘોડા પર સ્વાર હાથમાં કમાન લૂછ ખસો ત્યાં આવ્યો, ને સલમા જો ઝાડ ઉપર રહેતી હતી તેની નીચે આવીને ઊતર્યો, રૂબરૂથી પસી-નો લુછી કપડા ખોલી, થોડી વાર દમ લઇને ચશમાનું પાણી પીધું. ત્યાં તે હરણીયું સુ-તેલું જોઈ એકદમ પકડીને લાવ્યો, થોડી વાર બેઠો ત્યાં બીજો એક નવ જવાન બહુજ ઉમ-દા ઘોડા પર બેસીને આવ્યો ને તેણે આવી અદબથી વાત કરી, તેથી સલમા સમજી કે આ શખશ તેના નોકર હશે. પછી તેણે તે હરણીયાને ઝપાહ કરીને તેના કબાબ બનાવ્યા.

“ફીર ઉસ્ને કીચે કબાબ તૈયાર=ખુશરંગ ઔર ચટપટે મઝેદાર”

“ખા પી કે હાથ મુંહ કે ઘોકે=બએઠે જખ દોનોં સચેર હોકે.”

“બોલા વોહ નવ જવાને ખુશરૂ=લેદુ મંએ બએઠ તું દો ઝાનુ”

પછી કબાબ ખાઈ કરી હાથ મોદું ઘોઘને બને જણુ બેઠા, ને એક જણુ કહયું કે હવે હું સુઈ જાઉં છું, ને તું હુશીયારીથી બેસજો એમ કહીને તે ગુલફ જવાન સુઈ ગયો, ને બીજો નોકર જોવો હતો તે બેઠો તે જવાન સુતો સુતો ઊંચે જુએ છે તો તેને ઝાડ ઉપર સલમાનું તુર અંદની માફક દેખાણું.

• “ખતશ ચેહ ફીર ઉરકે દીલમે આયા=ઈસપેડ પેહએ પરીકા સાયા”

તેથી સમજ્યો કે આ ઝાડ ઉપર દોષ પરીનો પડ્યો હશે, ત્યાં બચાવ સલમાના ચેહસ પર નજર પડી, તેથી એકદમ તેણી પર આશંક થઈ ગયો, એકદમ ધભરાહટમાં ઉઠીને બેઠો, બીજે શખશ કહ્યું કે ખૈરતો છે? તે બોલ્યો કે હા, પણ આ વખતે સાંમે જે ખાડા જેવું દેખાય છે, ત્યાં જઈને બેસ, અહીંયા જરા મને એકાંતનું કામ છે,

આ સાંભળીને તે શખશ તેના કેહવાથી ત્યાં ગયો, તે જવા પછી તેણે ઉપર આંખ ઉઘી કરીને જોયું, ને એકદમ તેણી સાથે તે કામ કરવા નક્કી ડેહરાવ્યું, સલમાએ તેની બદ નજર જોઈને પુછ્યું કે આ શખશ તું શું જુવે છે? તે બોલ્યો કે તારી સુરત અને શકલ જોઉં છું.

સલમા બોલી કે અરે આ શખશ ખુદથી ડર, પારકી છોકરી પર બદ નજરથી જોતું હરામ છે.

“સત્તાર ખુદા હએ ઉસસે ડર તુ=આંખે ન ગુનાહગાર કર તુ”

આ શખશ ખુદા સત્તાર છે તેનાથી ડર, ને આંખો ગુનેહગાર ન કર, મારું શરીર ઉધાડું છે પહેલે મને કાંઈ કપડું આપ તે હું ઓઢીને તને દોઆ આપું. આ સાંભળીને તેણે નેઝા ઉપર પોતાની અબ્બા રાખીને સલમાને આપી, ને કહ્યું કે આ ઓરત મને એવી ખબર નહીં કે તું ઉધાડી છો, હવે એ ઓઢીને મારી પાસે આવ, ને હું મારી ચાહું છું મને બખશી આપ!!!

“ઓઢે હુવે બિસ અબાકો સરસે=ઉતરી રેતી હુધ શજરસે”

“ગો સારાબદન છુપાએથી વોહ=પર શર્મસે સર બુકાએ થી વોહ”

પછી અબ્બા ઓઢીને નીચે ઉતરી એક તરફ ઉભી રહી, એક તરફ તે શખશ. એક તરફ સલમા અને વચમાં ઝાડ હતું, થોડી વાર સુધી બંને જણ ચુપ રહ્યા, પછી તે શખશ બોલ્યો કે કહો તમો કોણ છો? તમો ધનિસાન છો કે પરીઝાદ, અહીંયા શામાટે રહો છો? સલમાએ કહ્યું કે ન ધનિસાન છું, ન પરી છું, હું બેકસો લામાર આ વખતે આ જંગલની એક બક્ષા છું, તમો શેહઝાદા છો કે વઝીરઝાદા કોણ છો? તે કહ્યો.

આ સાંભળીને તેણે કહ્યું કે હું ઇરાનનો શેહઝાદો છું, મારું નામ સાલીમ છે, મારા બાપનું નામ સોલયમાન છે. સલમાએ પુછ્યું કે તમો અહીંયા કેમ આવ્યો છો? તેણે જવાબ આપ્યો કે મારી કીસમત તમારી મુલાકાત માટે હરણીયાના બહાનાથી લાવી છે, કે હું પોતે શીકાર કરવા નીકળ્યો પણ આ વખતે તમને જોઈ પોતે શીકાર થઈ ગયો છું. તમને જોઈ મારા હોશ ઉડી ગયા છે માટે તમારો અહવાલ મને કહો.

“યાં પાકે તુમહે હવાસ હએ ગુમ=જલદી હાલ અપના અબ કહો તુમ”

“બોલી એક એક બાત તુમ પુછો=કહડુંગી જો ચાહ હોગી મુજહકો”

સલમાએ કહ્યું કે તમો એક એક વાત પુછો તેનો જવાબ જે મને યાદ હશે તે કહીશ.

મકરણ છડું સલમા અને સવાલ જવાબ.

—*o*—

શેહઝાદો=તમારું આવવાનું ક્યાંથી થયું છે?

સલમા=જ્યાંથી તમામ લોક આવ્યા ત્યાંથી આવી છું.

શેહઝાદો=હવે તમારો વીચાર ક્યાં જવાનો છે?

સલમા=જ્યાં તમામ જણ જશે ત્યાં મને પણ જવું છે.

શેહઝાદો=તમારું વતન ક્યાં છે?

સલમા=હાલ મારું વતન અહીંયાજ છે.

શેહઝાદો=અહીંયા આવવાની પહેલા તમે ક્યાં રહેતા હતા?

સલમા=એ વીશે તમેજ સમજી જાઓ.

શેહઝાદો=તે તો હીક પણ કાંઈ કાંઈ તમારા વતનનું નામ બતાવશે?

સલમા=તેનું નામ ધરમશાળા છે.

શેહઝાદો=કયા ગામની ધરમશાળા?

સલમા=દુનીઆની.

શેહઝાદો=કેટલીક મુદત થઈ અહીંયા આવ્યા છો?

સલમા=કેટલાક વરસ થયા.

શેહઝાદો=તમે એકલા છે કે સાથે ખીજુ પણ કોઈ છે?

સલમા=હું એકલીજ છું.

શેહઝાદો=આ ખીયાળાન જંગલમાં તમે બહુજ ડરતા હશે?

સલમા=હા કોઈ વખત બહુ કોઈ વખત થોડી ડર કરું છું.

શેહઝાદો=ખાવું પીવું અને સુખ કેવું છે?

સલમા=ખાવા માટે ગમ છે, ને રાહતનું નામ નથી.

શેહઝાદો=કોઈ ચીજની ખાલીશ છે?

સલમા=હા! મરવાની આરજી રાખું છું.

શેહઝાદો=અવા ખીયાળાન જંગલમાં તમેને સાંચવાનાર કોણ છે?

સલમા=મારો સાંચવાનાર સરવેથી મોટો, પેદા કરનાર માલીક છે.

શેહઝાદો=તમે ખરી વાત કહેતા નથી, ને સાચો જવાબ ન આપતા આડા અવળા બહાના કરી ઉલટા જવાબ આપો છો, તે કાંઈ પસંદ કરવા લાયક નથી, માટે ખરેખરી હકીકત કહો કે તમે કોણ અને ક્યાંના રહીશ છો ને અહીંયા આવવાનું કેમ થયું?

સલમા=સાહેબ આ વખત સાચું બોલવાનો નથી, તેમ ખોટું બોલવું મને પસંદ પણ નથી, તેથી એવા જવાબ જે ખોટા નહીં, તેમ મારો બેદ ખુલ્લો પણ ન થાય એવી રીતે આપ્યા.

શેહઝાદો=સાચું બોલવામાં કોઈ જાતની હરકત નથી માટે કહો.

સલમા=મારી મસલેહત એવીજ છે કે મારા બેદની ખીજને ખખર ન પડે.

- “બોલા લીલાહ અબ નખહકાઓ=ઉલગન હોતી હવે જન્મ ખતાઓ”
 “હોકર ઉસ્કી કસમસે મજબુર=બોલી સલમા હવે નામ મશહુર”
 “એક શહેર ઉગડ ગયા ખુતન હવે=વોહ મુજહ નાશાહકા વતન હવે”
 “પુછા જો પદરકે નામકો ફીર=બોલી વોહ સઅદ ઈબને તાહેર”
 “બોલાવોહી સઅદ નેક અંજમ=ફખરૂત તુજ્જર જુસ્કા હવે નામ”
 “ફરખ જુસકા પીસરહવેવોહ સઅદ=નેકોમે જો નામવર હવેવોહ સઅદ”

પછી શેહઝાદે કહ્યું કે ઓ ઝોરત ભેદની વાત ન છુપાવ ને ખરી હકીકત કેલવામાં કાંઈ પણ તુકસાન નથી, જ્યારે બહુજ રીતથી સમજાવી તો લાચારી દરજે સલમાએ રોધને ખરો જવાબ આપ્યો કે ખતનની રહેવાશી સાઅદ તુજ્જરની છોકરી છું ને મારું નામ સલમા છે, આ સાંભળીને શેહઝાદે કહ્યું કે ઓહો જે સાઅદનું નામ ચારે તરફ મશહુર છે, ને મોહટો તુજ્જર છે ને તેનો એક ફરખ નામે નેકબખ્ત છોકરો છે તેનીજ તું દીકરી છો? સલમાએ કહ્યું કે હા તેજ સાઅદની છોકરી છું, તે વખતે સાલીમ પણ રોવા લાગ્યો ને બોલ્યો કે ઓ મરી જન તમો રોવો નહીં, અને હવે આ જંગલને છોડીને મારું કહ્યું મારી મારી સાથે ચાલો, ને જો નહીં આવો ને અહીંયાજ રહેવાનું કેલશે તો યાદ રખો કે હું પણ અહીંયા મરવાનો, માટે કાંઈ પણ બહાનું ન કરતા મારી ભેગા ધરાન આવો.

“મીનનત કરતા હું જોડ કર હાથ=ધરાન ચલી ચલો મેરે સાથ”

પ્રકરણ સાતમું, સલમાને ધરાન લઈ જવી ને સલમા સાથે શાદી કરવી.

• પછી જ્યારે શેહઝાદે એ મુજબ પોતાની સાથે ચાલવા કહ્યું તો તે વખતે વખત વરતી સમજ કે આ જંગલ અને બીયાબાનમાં એકલી રહીને શું કરીશ? તેથી તેની સાથે જીવાંરજ થઈ ને શેહઝાદે પોતાના લશકરને જે તેની સાથે આવેલ ને છોટે રહી ગીએલ તેને બોલાવીને સલમાન લઈ રવાના થયો. તેની ફોજની અંદર સાદીય કરીને એક ખરાબ નજરવાળો માણસ હતો, તેની નજર એકાદ વખત સલમાપર પડી તેથી તે તેણીપર આંશક થઈ ગયો, ને તેની ફીકરમાં રેલતો પણ કાંઈ ફાવ્યો નહીં, ને ફાંફા મારીને બેસી રહ્યો. તો પણ હર વખત તેની તદબીરમાં રહ્યા કરતો હતો.

પછી થોડા દીવસમાં શેહઝાદો પોતાના શેહરમાં પહોંચ્યો ને એક મોહટું આલીશાન પોતાનું જુદુજ મકાન હતું તેમાં સલમાને ઉતારી, સલમા નહાઈ કરી કપડા બદલી શેહઝાદાની પુરેપુરી મેહરબાની હોવાથી શેહઝાદાની એક ઉપર જઈને બેઠી. સાલીમ શેહઝાદો પોતાની મા પાસે ગયો, મા ઘણી ખુશી થઈને પુછ્યું કે ઓ બેટા તમો આ વખતે શીકારથી બહુજ વહેલા આવ્યા, કહો કે શું શું લાવ્યા?

“બોલા હંસકર વોહ આઈ નાફ-પાયા હવે એક ખુતનકા આહું”

શેઠજીદે હસીને જવાબ આપ્યો કે જો માં જો માં આવવતો બહુજ સારી ચીજ હાથ લાગી કે ચીનના મુલાકાતી ખુતના ગામની એક હુરબી શીકાર કરી લાવ્યો છું, આ એ કહ્યું કે જો દીકરું છું ખરું કહો છો? શેઠજીદે કહ્યું કે હા! મારી સાથે આવે તમેને બતાવું; માંએ કહ્યું કે જો ખેટા પરભારી ત્યાંજ સખી તો મારી પાસે શા માટે નહીં લાવ્યા? શેઠજીદે કહ્યું કે તે ત્યાંજ ઠેકરી ગઇ.

પછી શેઠજીદાની મા, બહન, અને બીજી કેટલીએક ઓરતો શેઠજીદાના ખાસ મહેલ માં ગઈ, ત્યાં બાદશાહ ધરે આવ્યો તો બીબી ન હોવાથી લોડીઓને પુછ્યું કે બીબી ક્યાં છે? તેઓએ જવાબ આપ્યો કે શેઠજીદા કોઇ નવી નવાઈનું અંજળ તરાહનું શીકાર લાવ્યા છે, તેથી તે જોવા માટે ત્યાં ગયા છે બાદશાહ પણ એ શીકાર જોવા આવુર થઈ શેઠજીદાના મહેલમાં આવ્યો.

હવે અહીંયાથી એ સરવે શેઠજીદાને મહેલ ગયા, ને ત્યાં મહેલમાં સહમા શેઠજીદાની જગ્યાપર જઇને બેઠી ત્યાં લોડીઓ ધાળની અંદર ઉમદા ઉમદા ઝેવર અને ધરેણા મોતી વીગેરે લાવ્યા.

“મુરશાતાને કંધી ચોટી કરકે=ઓર માંગડો મોતીયોંસે ભરકે”.

“ભારી જોડા પીન્હાયા ઉરકે=ચવથીકી દુલહન બનાયા ઉરકે”

અને કંગઈ કરવાવાળી આવી માથું ઓળી વાળ વાળ મોતી પરોતી ઝેવર ધરેણા પેહરાવી જેમ દુલહનને શણગારે એવી રીતે ભારે પોશાક (કપડા) પેહરાવ્યા. ત્યાં શેઠજીદાની મા અને બહન વીગેરે છેટેથી દેખાણા ખાદીમાઓ બોલી કે હ્યો આ શેઠજીદાની મા તથા બહન વીગેરે તમારી મુલાકાતે આવ્યા, એ સાંભળીને સહમા શરમાણી ને મોઢા પર પરદો નાખીને બેઠી.

“શરમાકે લજકે મુંહ છુપાકે=અએઠી ખામોશ સર છુકાકે”

પછી શેઠજીદાની મા મહેલના દાવાનમાં આવીને પુછ્યું કે જો ખેટા એ શીકારક્યાં છે? શેઠજીદે કહ્યું કે અહીંયાજ છે, એમ કહી અંદર મોકલ્યા, જ્યાં અંદર જાએ છે ત્યાં સહમા અદખને માટે ઉડીને પાંચ દસ કદમ આગળ ગઈ ને ઝુકીને સલામ કરી અવી ખુબસુરત નેક સીરત અદખ અને શરમવાળી રૂપાળી છોકરી જોઇને બીબી સાંહેબ બહુજ ખુશી થયા ને ગળેથી લગાડી, પછી શેઠજીદાની બહન આમેના પણ મળી, હળુ એ સરવે બરાબર બેઠા નહતા ત્યાં બાદશાહ પણ આવ્યા, તેથી સહમા એકદમ ઉભી થઈ સામે કદમ (પગ) ચુમવા માટે ગઈ.

“તસલીમ બજકે જખ વોહ ખુશબો=આઈ કદમોંકે ચુમનેકો”

બાદશાહ બહુજ ખુશી થયો ને વાંસાપર મેહરખાનીનો હાથ ફેરવ્યો, ને સાલીમને પુછ્યું કે જો ખેટા આ ક્યાંથી મળ્યા?

“માશા અહ્લાહ ચશમબદ દુર=જોડા તો મીલા હએ ઝંઝેરતે દુર”

માશા અહ્લાહ આ છોકરી પરી જેવી મળી છે. પછી માંએ કહ્યું કે જો ખેટા જે રજા આપો તો ચેહરો ખુલ્લો કરીને જોઇએ એમ કહે છે ત્યાં આમેનાએ સહમાના મોઢા પરથી પરદો કાઢી લીધો, તો બહુજ ખુબસુરત તુરાની ચેહરો મનર આવ્યો.

તે વખતે ખીખીએ કહ્યા થઈ સલમાને ખ્યાર કર્યો, ને તમામ જણ બહુજ મજા મચા; પછી માએ સાલીમને તે મળવાની હકીકત પૂછી. શેહઝાદે કુલ હકીકત કહી, આદશાહ બન- ને ખીખીનો મત થયોકે હવે શેહઝાદાને સલમા સાથેજ જલદી શાદી કરી આપીએ, એ મન- ત કરી. શાદીનો સામાન તૈયાર કરી એકદમ દુકે મુદતમાં પોતાના રીવાજ મુજબ ધામ ધુમથી ઘણીજ સારી રીતે શાદી કરી આપી.

ન્યારે સલમાને શેહઝાદા પાસે લઈ ગયા, તો તે ઘણી શરમાણી આખર શેહઝાદે પોતાના નરમ સુખનોથી તેનું દીલ રાજી કરી હસી ખુશીથી રેહવા લાગ્યા, ને કુદરતે ખુ- દાથી થોડીજ મુદતમાં ખુદાએ એક છોકરો આપ્યો જેનું નામ યુસુફ રાખ્યું, ને તેની બાદ એક છોકરી આપી તેનું નામ હંસીના રાખ્યું.

પ્રકરણ આઠમું સલમાનું પોતાના મા આપને મળવા જવું ને રસ્તામાં વઝીર- ઝાદે દગલ આજી કરવી.

ન્યારે સલમાને ઔલાદ થઈ તો પોતાની મા બાદ આવી ને તેણીને મળવા ચાહ્યું, તેથી રોવા લાગી ઘરમાં સરવેને ખબર પડીકે સલમા રોવે છે તેથી સાસુ નણદ વીગેરે પુછવા ગઈતો તેણીએ તેનું કારણ કહ્યું તો સાસુએ કહ્યું કે બેટા શું મને પોતાની માની માફક સમજતી નથી !

“ બોલી મલેકા ચેહ હોકે હએરાં=કયા મુજહકો નહીં સમજતી હો માં ”

સલમાએ કહ્યું કે આપની મારાપર ઘણીજ મેહરબાની છે તે કરતા હજાર દરજ વ- ધારે મોહબ્બત અને ખ્યાર કરો છો, આપ જેવી સગી મા પણ મેહરબાની ન કરે, આપે મને દીકરી કરતા વધારે રાખી, શેહઝાદી બનાવી બલકે દુલહન પણ કરી, તમોએ મારી ઘણી ધજ્જત આપફ વધારી, આપ વીશે જેટલું કહું તે થોડું છે.

• પુણું હવે જો મને રજા આપો તો ફક્ત એક વખત મારી માને મળી આવું; આ- દશાહને તથા શેહઝાદાને પણ એ વાતની ખબર પડી; આદશાહે કહ્યું કે બેટા તમારું કેહવું વાજબી છે; ને મને પણ એજ વીચાર હતો કે તમો એક વખત એ વાત કરશો; પણ હાલ ગરમીની મોસમ છે; માટે થોડા મહીના સખર કરો પછી જાઓ; કેમકે નાના નાના બચ્ચા બેગાછે; વળી છેટેની મુસાફરી તેથી ગરમીના દીવસમાં બહુજ તકલીફ પડશે; અમે શીકાર કરવા જઈએ છીએ તે ધબરાઈ જઈ છીએ આતો દુર દેસાવરનું કામ માટે થડીના દીવસોમાં જાવો.

સસરાની વાત કમુલ કરીને તે વખતે જવાનું મોકુફ રાખ્યું ને જ્યારે ગરમીના દીવસો ચુજરી ગયા ને થડીની મોસમ આવી તો સલમાએ પૂછી એજ વાત કાઢી, તે વખતે આદશાહે શેહઝાદાને પુછ્યું કે એની સાથે કેને મોકલીશું ? શેહઝાદો તો પોતાની ખ્યાલીને એકલી પેલાથી જુદી કરવા રાજી નહતો ને દીલ ચાહતું હતું કે પોતે બેગો જાય; પણ તે આદશાહોની ઈજ્જત અને આખરને ધક્કો પહોંચે ને ગેરવાજબી ગણાય તેથી એ વાત તો નહીં કરી પણ બોલ્યો કે કોઈ બલા માણસને બેગો મોકલો.

“ફરમાયા મ’એ ખુદ યેહ જનતાહું=લએકીન લેબું તો ફીરકો લેબું”
 “કહને કો બોહતસે હ’એગે ચું તો=પર જબ મુજહે એઅતેમાદલી હો”

આદશાહે ફરમાવ્યું કે તમે હીક કહો છો હું પણ બહુ છું, પણ મને કોઈ ઉપર ભરોસો આવતો નથી, શેહઝાદે કહ્યું કે વઝીરને મોકલો, તેણે કહ્યું તેના સીવાય અહીંયા આલે તેમ નથી, શેહઝાદે કહ્યું કે વઝીરના છોકરાને મોકલો, આદશાહે કહ્યું કે તે જવાન છે; ને જવાન માણસને ભેગો મોકલવો હું પસંદ કરતો નથી; શાહઝાદે કહ્યું કે વઝીરના છોકરાને મોકલવા આપ મના કરો છો પણ તે નેકઅમ્મ ધમાનદાર છે; માટે તેને મોકલવામાં કાંઈ હરકત નથી. આ સાંભળીને આદશાહે કહ્યું કે હીક તેને મોકલો.

હાસલ કલામ પછી સલમાની સાથે કેટલા માણસો નોકરો આપી વઝીરના છોકરાને મુકવા માટે સાથે મોકલ્યો; ને તેઓ રવાના થયા. અહીંયા શેહઝાદાને યએન પડતું નહતું; ને અફસોસ કરતો હતો કે હું ભેગો ગયો હતો તો વધારે સાફ હતું.

હવે અહીંયા શેહઝાદો તો એ મુજબ તકડતો હતો; ને રસ્તાની હકીકત ‘સાંભળો કે જે વઝીરનો છોકરો મરદુદ સાકેબ નામનો પેહલેથીજ તેણીપર આશક થીએલો અને મવકો હાથ લાગતો નહતો. ને ઘણી મુદતે બરાબરનો જોગ બન્યો તેથી રસ્તામાં એજ તબીબીજમાં હતો; સાતમી મનઝીલે પહોંચ્યો તો તમામ નોકર ચાકરે ઉતરી ખએમા બર-પા કરી તમામ જણ પોતપોતાના મકાનમાં આરામ કરવા લાગ્યા; આ મરદુદને કોઈ રીતે એન પડતું નહતું; તો તે વખતે ઢાંગ ઉભો કરી મક્કર અને ફરેબની જાળ લઈને સલમાના ખએમાં પાસે દરવાજાની બાહરથી બોલ્યો કે એકાએક શેહઝાદાનો કાગળ આવ્યો છે ને તે તમોને ખાનગી એકાંતમાં વાંચી સંભળાવાનું કહે છે માટે તમે તમામ ખીદમતગાર ઓરતોને પાસેના ખએમાંમાં મોકલો તો વાંચી સંભળાવું; સલમાએ કહ્યું કે કાગળ મને આપો હું પોતે વાંચીશ; સાકીએ કહ્યું કે નહીં મને એમ લુકમ નથી; બલકે કેટલાક મતલબ છુપો છે; તેથી તમને વાંચી સંભળાવવાનો લુકમ આવેલ છે. માટે જલ્દી એકાંત કરો; સલમા વીચારમાં પડી ગઈ કે યા અલ્લાહ એ શું હશે? પછી લાઈલાજ થઈ ખાદેમાઓને બીજા ખએમાંમાં મોકલી જ્યારે એકાંત થઈ તો સાકેબ અંદર ગયો અને કહ્યું કે ઓ નાઝુક અંદામ ઘણી મુદત થઈ તારી મુલાકાતનો મુનતઝીર હતો; તારા સીવાય મને યએન પડતું નહતું; લાંબા વખતની મારી ઉમ્મેદ આજે પુરી થઈ છે માટે હવે કોઈ જાતનો ઈનકાર ન કરતા મારા મનની મુરાદ પુરી કર ને મારી પાસે આવ !

યા અલ્લાહ એજ કારણથી સલમાએ મોહટી મુસીબત ઊઠાવેલી વળી તકદીરે એજ બક્ષામાં ફસાવી બીચારી શું કરે? ખએમાંમાં એકલી રાડ પાડી શકે નહીં તેમ બદલામથી તેને હજારો ગાંઠ છેટે રેલવું ને પરહેઝગારી સાંચવવી; તેથી વીચારમાં પડી ગઈ કે હવે આ ફાસામાંથી કેવી રીતે છુટવું? તે વખતે જરા મીઠી મીઠી વાતો કરીને કેલવા લાગી કે કાંઈ ફીકર નહીં તમારી અવીજ મરજી છે તો લ્યો હું હાજર છું માટે હવે જરા સખર કરો, આ સાંભળી સાકીબ ખુશ બની ગયો, ને એકદમ તેણીના ગળામાં હાથ નાખી પોતાની પાસે ખેચ્યો ગયો ત્યાં સલમાએ કહ્યું કે હું હું ઓ નાલાયક એ શું કરેછે?

સહમાનું પોતાના માથાપને મળવા જવું ને સ્ત્રીમાં વઝીરઝાદે દગલ્યાજી કરવી. ૧૪૭

ખખરદાર છેટે રેહજે, આ સાંભળી વળી તે ધખરાણો ને ગુસ્સો આવ્યો, તેથી વળી સહમાએ દીલી દોરી મુકીને કહ્યું કે આ સાહેબ હું તમારી મશકરી કરું છું મને તમારાથી જુદાઈ કે ધનિકાર નથી પણ ઉતાવળ કરવી ઠીક નથી, એમ કહીને કહ્યું કે હ્યો આ ગાદલા ઉપર બેસો હું પણ મોહરીમાં જઈને આવું છું, આહો એ વખતે તે નાદાન અકલનો દુશ્મન બહુજ રાજી અને ખુશી થઈ ગાદલા પર ચડી બેઠો ને દીલમાં કહેવા લાગ્યો કે હવે મારા દીલની મુરાદ પુરી થઈ.

“મસનદપે ગધા વોહ બનકે બચ્ચેઠા=ફીતના એક ઉઠાકે તનકે બચ્ચેઠા”

પછી સહમા મોહરીમાં ગઈ ને ત્યાંથી ખંજર થકી ખચ્ચેમાના પરદાને ફાડીને બાહર નીકળી જંગલમાં ભાગી ગઈ, ને ભાગતા ભાગતા છુપાવાનું કોઈ ટેકાણું ન મળતા એક કુવો મળવાથી તેની અંદર કુદી પડી, ને બોલીકે જોઈએ તેમ થાય પણ મારી ઇન્જલ અને આવજ નહીં બોલી.

જ્યારે ઘણી વાર થઈ ને તે આવી નહીં તો સાકીબ તેને જોવા ગયો તો માચ્ચ-લુમ થયું કે તે ખચ્ચેમા ફાડીને ભાગી ગઈ છે, તેથી તે પણ તેની પાછળ ગયો, ને તેજ કુવા પર પોતાના કેટલાક ખાસ માણસો લઈને પહોંચ્યો, કુવાની અંદર તેણીને જોઈ કે એક પડખે બેઠી છે, તેથી કહ્યું કે બાહર આવ; નહીંતો જન જવાની; તેણીએ કહ્યું કે આ મલકન જે થાય તે થાય પણ મારાથી એ બદકામ થનાર નથી, તેણે પોતાના બે માણસ અંદર ઉતાર્યા, જ્યાં માણસો અંદર ઉતરે છે ત્યાં તેણીએ ઝડપથી હાથ લાંબો કરીને ખંજરથી તેઓના માથા કાપી નાખ્યા.

“ગોદોનો હુંદકેથે કરારે=પર ફટ પડે ખંજરોંકે મારે”

પછી બીજા માણસોને અંદર ઉતરવા માટે સાકીએ કહ્યું પણ કોઈની હીમ્મત થઈ નહીં, જ્યારે કાંઈ ઇલાજ ન ચાલ્યો તો મરદુદ બોલ્યો કે યાદ રાખ હજુ પણ જે મારા કહેવાને નહીં માનીશ તો હું તારા બંને બચ્ચાઓને મારો નાખીશ, સહમાએ કહ્યું કે ઇન્જલ અને આવજ પર બચ્ચા પણ કુરબાન છે. આ કમબખ્ત એવી ધમકી શામાટે આપે છે? પછી તે મલકન દામ્તઓ પાસે ગયો ને તેણીઓને કેદ કરી બચ્ચાઓને લાવી કુવા ઉપર પેહલે યુસુફનું માથું કાપીને કુવામાં નાખ્યું, સહમાએ ખુદનો શુકર કયો ને બોલી કે કાંઈ શીકર નહીં, વળી મરદુદે છોકરી હસીનાનું માથું કાપી નાખીને કુવામાં નાખ્યું.

“ઉપરસે જબ ઉસ્કા લી સર આયા=સહમાને ચેહ દીલકો ફીર સુનાયા”
“બઉંગી અંધેરી કેબ્રમે જબ=કામ આવેગી ઇનકી રોશની તબ”

તે વખતે કહેવા લાગી કે આ બંને મારા દીલના દુકા કબરમાં મને કામ આવશે કે એ બંને અધારી કબરમાં ચીરાગે નુરાની થઈ પડશે, આ બચ્ચાઓ રોજે કયામત મને કામ આવશે ને મને મુકીને જનતમાં જશે નહીં.

“બચ્ચો ઉસ રોઝ કામ આના=બે મેરે બેહીશતમે ન બના”
“રોઝ ચેહ કહકે વોહ ખુશ ઇમાન=ખુઝ ખવકે ખુદા ન કુછ રહા ધ્યાન”

એમ કહીને રોશ લાગી ને ખુદના ખોદ સીવાય બીજી તરફ ધ્યાન રાખ્યું નહીં.

જ્યારે સાકીએ જોયું કે હવે કાંઈ શીતે સલમા માથે હાથમાં આવશે નહીં તેથી લા-
ચાર થઈ પાછો અચ્ચેમાં ગયો, માથાસોનાં બપરી હતો તેણે પુછ્યું કે સાહેબ આ શું
ગડગડ છે તમે ક્યા કામમાં પડ્યા છો ? સાકીએ કહ્યું કે શું કહું મારી રાત્રે શેઠજીને બચ્ચા-
ઓને લઈને બાગીચા છે તેને તપાસવા માટે ગયો ધણી મેહનત કરી પણ પતો લા-
ગ્યો નહીં, હવે શું કરીએ કાંઈ સુઝતું નથી માટે હવે પાછા આવો, પણ શેઠજીને શું
મોઢું બતાવીશું ? કેવો જવાબ આપવો એ વીચાર થઈ પડ્યો છે. હાસલકલામ પાછા ગયા,
શેઠજીને ખબર કરીકે અવી શીતે તે બચ્ચાઓને લઈને બાગીચા ગઈ છે.

પ્રકરણ નવમું શેઠજીદે સલમાનું લાગી જવાનું સાંભળી, ફકીર થઈ તેની
પાછળ જવું.

અને મુસાફરખાનામાં સલમા તથા તેણીના મા આપની મુલાકાત થવી.

પછી શેઠજીદે ધણી તપાસ કરી પણ કાંઈ તેણીને બાગવાનું કારણ માલુમ થયું
નહીં, તેથી બિદાસ હૈરાન પરેશાન ફકીર બનીને તેણીની પાછળ જવા આહ્વાન, તે વખતે
બાદશાહે મના કરી, શેઠજીદે અરજ કરીકે અચ્ચે બાદશાહ સલામત મારો વીચારો તે-
ણીની સાથે જવાનો હતો પણ આપની મરજી ન હોવાથી વઝીરના છોકરા ભેગી મોક-
લી, જે હું સાથે હતો તો આ બનાવ ન બનતો, માટે હવે જે થયું તે થયું, મને જવા
આવો, બાદશાહે કહ્યું કે અગર તમારે જવું જ છે તો માલ દોલત લશકર માથાસો લ-
ઈને જાહોજલાલતથી જાઓ, શેઠજીદે અરજ કરી કે એવી શીતે જવાથી મારો મતલબ હાં-
સીધ નહીં થાય, તે મને ફકીરી હાલતમાં જવા આવો ને એજ હાલતથી હું તેણીની
અરી હકીકત શું બની છે તે તપાસ કરીશ, આખર બહુજ બુજ્જત અને આગ્રહથી મા
આપથી રૂખસત થઈ, વઝીરજીદે ભેગો લઈને રવાના થયો, વઝીરજીદે શું કરે જવા
વગર છુટકો નહીં લાઈલાજે ભેગો થયો.

હવે અહીંયાતો શેઠજીદે ફકીર બની તેણીની તપાસ માટે નીકળ્યો ને સલમા દસ
દીવસ સુધી ફક્ત પાણી પીધને કુવામાં રહી દસમે દીવસે એક બકરાવાળો પાણી બરવા
આવ્યો, તેની ડોલ પકડી, તેણે પુછ્યું કે તું કોણ છો ? સલમાએ પુછ્યું કે હું જે છું
તે હું પણ કેહકે અહીંયા એક કાફલે બિતર્યો તે છે કે ગયો ? તેણે કહ્યું કે ધણી દીવસ
થમા તે તો ધરાન તરફ રવાના થઈ ગયો, તે વખતે સલમાએ પોતાને બાહેર કાઢવા માટે
કહ્યું તેણે મામમાં જઈને દોરી વીગેરે લાવી તેણીને બાહેર કાઢી પોતાને ઘરે લઈ ગયો.
સલમાએ પોતાનું ઝેવર તેને બખરી આપીને ખુતન જવાનો રસ્તો પુછ્યો તેણે કહ્યું કે
અગર સહેલ રસ્તે જવું હોય તો દલાણે કેકાણે નહીં છે ત્યાંથી કીસ્તીમાં બેસી દલાણે ગામ
બિતરી ખુશ્કીને રસ્તે એક મુસાફરખાનું છે. તેમાં રહીને ત્યાંથી થોડા દીવસનો રસ્તો છે
ત્યાં થઈ જાઓ. આ મુજબ સલાહ મળવાથી સલમા એજ રસ્તે મધ કીસ્તીમાં બેસી રવાના થઈ.

જ્યારે સલમા રવાના થઈને બકરાવાળો રાત્રે સુતો તો રાએતાની ખીમાલ થયો કે આ
હા. એ પરીશ ખુબ ધુરતને નાહક હાથમાંથી જવા આપી, દાઓનાને તે શું કરું, તેણી

સાથે એક વખત દીલની મુસદ પુરી કરી હતે તો બસ હતું, શું લાગ ખોયો ? કેવી એ વકુલી વાપરી; ખેર જે થયું તે થયું, હવે તેણીને મુકવી નહીં કેટલેક જશે તેની પાછળ નવું જોઈએ એ વીચારીને તેણીની પાછળ રવાના થયો. હવે શેહઝાદો અને વઝીરઝાદો બંને રખડતા બટકતા તેજ કુવા પાસે આવ્યા, વઝીરઝાદો સમજ્યો કે હવે મારા બેદની વાત ખુલી થઈ જશે ને મારું આવી બન્યું, પણ માથા ન હોવાથી શેહઝાદે બચ્ચાઓને ઓળખ્યા નહીં, પણ એ માર્ગસુમે એ ગુનાહ નાના નાના બચ્ચાઓની લાશ જોઈને દીલ ભરાઈ આવ્યું ને લાશોને ગુસલ કરી આપી, દફન કરી આપીને રોઈ રોઈ વીદાયકરીને આગળ રવાના થયા, તો રસ્તામાં બકરાવાળો પણ ભેગો થયો તે ત્રણે જણ નદીને કીનારે ગયા, તે વખતે સલમા એક ક્રિસ્તીમાં બેસીને રવાના થઈ ચુકી હતી, ત્યાં પાછળથી આ ત્રણેજળ ખીજી ક્રિસ્તીમાં બેસીને ગયા.

હવે સલમાની ક્રિસ્તી પહેલાં પહોંચી ક્રિસ્તીવાળે કહ્યું કે આ નવું મુસાફરખાનું બન્યું છે ત્યાં જાઓ તેમાં મહેમાનોની બહુજ ખીદમત કરે છે, સલમા તેને કાંઈ આપીને ગઈ, ત્યાં ઓરતો ખીદમતગાર આવીને અલાહેદા મકાનમાં લઈ જઈને બેસારીને તરત જ મવાનું ખાન લાવી. સલમાએ કહ્યું કે આ વખતે મારે ખાવું નથી ઘણી ખેંચ કરી પણ તે જમી નહીં, અને કહ્યું કે જે દુરસદ હોય તો મારી પાસે બેસ કે કાંઈ વાતો કરીએ તે બેઠી તે વખતે પુછ્યું કે કહો આ મુસાફરખાનું કોણે બનાવ્યું છે ? ખાદીમાએ જવાબ આપ્યો કે અહીંયાથી ઘણે છેટે એક ખુંતન કરીને શેહર છે ત્યાંની રહીસ સમઘિ બેગમ કરીને છે તેણે આ મુસાફરખાનું બનાવેલ છે; અને તે બનાવાનું કારણ એ છે કે તેની એક છોકરી બહુજ ખુંબસરત નેક સીરત હતી તે કુંવારી મરી ગઈ.

“ એક લડકીથી ઉત્કી ગંઝેરતે માહ=ખીન ખીયાહી મરગઈ વોહ ઝીબહ ”
“ ઉસ રોઝસે ઉસ્ને ઘરકેા છોડા=મુંહ બેટેસે ઓર મીયાંસે મોડા ”

તે દીવસથી તેણે અહીંયા એક મુસાફરખાનું બનાવ્યું, ને હવે પોતે તેમાં રહેછે, ને તેણીનો શબ્દર સર્વદ અને દીકરો ફરખ બને જણ દર મહીને તેણીને મળવા અહીંયા આવ્યા કરે છે; એ મુજબ વાતો કરીને ચાલી ગઈ; અને ક્રિસ્તીવાળાને વીચાર થયો કે અરે અવી પરીઃ ક્રિસ્તીમાં હતી ને તું કાંઈ કરી શક્યો નહીં, એવો એકાંતનો વખત જવા આવ્યો ? એ હીક કયું નહીં માટે હવે તેની પાસે જઈને બેબને તો દીલની મુસદ પુરી કરીએ એ વીચાર કરીને મુસાફરખાનામાં ગયો તો ત્યાં મરદો અને ઓરતોની જગ્યા જુદી જુદી હતી, વળી પરાયા મરદને ઓરતોની જગ્યામાં જવાનો હુકમ પણ ન હોવાથી શાશં મારીને ત્યાંજ અટકી રહ્યો હવે કુફરતે ખુદથી તેજ દીવસ સર્વદ અને ફરખને સમઘિબેગમને મળવા આવવાનો હતો, તેથી સાંજના વખતે તેઓ આવ્યા, અને તેઓની ભેગો મરદુદ નાપાક ઉસ્તાદ સાબેહ પણ આવ્યો, તેઓને સલમાએ ખીદમતગારની અંદરથી બોલા, થોડીવાર થઈ તો ખીજી ક્રિસ્તી પણ આવી પહોંચી ને તેમાંથી બકરાવાળો ને બાદશાહ અદિ તથા સાદેખ મરદુદ પણ ઉતરી તેજ મુસાફરખાનામાં આવ્યા, સલમા ઉતરેલી તેની પાસે મરદોનું મકાન હતું ત્યાંજ સાલીમ શેહનશાહ ઉતર્યો, લોકોએ કહ્યું કે આ કેમણે ન ઉતરે આવળ જગ્યા સારી છે પણ રાજ હટ તો શેહઝાદાઓમાં હોયજ,

કોઈનું કહેવું માન્યું નહીં ને ત્યાંજ ઉતર્યો, સવ્રમાએ અગરએ શેઠજાદાને ફરી શાલતમાં નેયો તોપણ ઓળખ્યો; પછી રાત થઈ તો વળી ખાદેમા સલમા માટે જમવાનું પુછવા આવી તેણીએ કહ્યું કે મારું પેટ ગમથી ભરેલું છે મને ખાવું નથી.

“ કયા ખાઈને ભરા હશે પેટ ગંભિરે=ખાનેકે લીધે કહો ન હમસે

એ સાંભળીને ખાદેમા પાછી ગઈ, ને સમઘબેગમને કહ્યું કે એક મહેમાન અંજન તરાહની આવી છે કે કોઈ રીતે ખાવાનું ખાતી નથી ને ગમગીન છે એમ કહે છે, સમઘએ કેહવરાવ્યું કે મારા તરફથી ઘણીજ નમ્રતાઈ સાથે જઈને કહે કે મહેરમાની કરીને ખાઓ, ને જો તે છતાં પણ નજ ખાય તો મારી પાસે બોલાવી લાવજો. એ મુજબનો પયગામ પહોંચ્યો તોપણ સલમાએ માન્યું નહીં, તેમ ભેગી પણ ગઈ નહીં તે વખતે સમઘએ કેહવરાવ્યું કે મહેરમાની કરીને આવો ને જો ન આવો તો હું પોતે તમારી પાસે આવું છું, સલમાએ જવાબ મોકલ્યો કે હું આવવાનો ઇનકાર કરતી નથી પણ બીજા મેકમાનો જેઓને હું કહું તેઓને પણ બોલાવો તો હું આવું. સમઘએ કહ્યું કે વગર ઓળખે બીજાને બોલાવવા તે શું હશે? ખૈર જે કહે તેને પણ લાવો, તેણીએ ફક્ત તેના મતલબના માણસોને બોલાવા કેહેલું એ હુકમ થવાથી તાલેબ નામનો માણસ તે મરદોને બોલાવા ગયો ખાદેમા સલમાને બોલાવા ગઈ, સમઘએ સવ્રમા માટે બેસવાની જગ્યા કરી સલમા આવવાથી ઘણીજ ઈજ્જત આપર સાથે જગો આપી, અને તમામ ઓરતો કનીઝો ભેગી થઈ ગઈ, તે ચારે જણને બાહેર બેસાડ્યા, સર્વેદ ફરખ અને સાલેહ મરદુદ વીગેરે ત્યાં હતા, પછી સલમાની માએ સલમાને જોઈ તો લાંબી મુદતની છુટેલી વળી કુંવારી હાલતમાં જુદી થીએલી ને આ વખતે મોટી ઉમ્મરની થઈ બાલ બચ્ચાવાળી થઈ, વળી મુસીબતોના સખખથી ગમગીન અને સુકાઈ ગીએલી વીગેરે કારણથી બરાબર ઓળખી તો નહીં પણ તેણીના સામે જોઈ રહી, ને રોતી હતી. પછી એક જણીએ કહ્યું હવે તમામ જણ ચુપ શામાટે બેઠા છો જે મતલબ હોય તે કહો, ને સલમાને કહ્યું કે તમે કેહતા હતા કે મારા ગંભિર વાત કરવી છે તો હવે કહો બોલો ચુપ શું બેઠા છો? તે ચાર જણને બોલાવા કેહેલ તે પણ બાહેર બેઠા છે, પછી સલમાએ જણીને પોતાની આગળ બગાડીને પોતાપર ગુજરેલો કીસ્સો બયાન કરવો શરૂ કર્યો.

“ અપની બીતીહુઈ કહાની=ચું ઉરને શુરઅદી અબાની ”

ખુતનામના શેહરમાં એક મોહટો નામવર તાજર હતો, તેને ખુદાએ બે બોલાદઆપેલી એક છોકરો ને એક છોકરી, તેને ત્યાં એક મોલવી નોકર હતો, તેની છોકરીને પડાવ તો હતો એક દીવસ તે બદખ્શ તેણી ઉપર આશક થઈ બદકામની ખાહીશ કરી, પણ તે છોકરી તેના જેવી બેઈમાન ન હોવાથી પોતાની પાકકામની અને ઈજ્જત સાંચવવા માટે તેને ફરેખ આપીને તેના ફક્કામાંથી બાગી ગઈ, (મજકુર બાબત કહી તો સાલેહ મુઝાલો સર્વેદ ગુસ્સામાં આવ્યો), તેથી તેણે તે બીચારીપર તોહમત મુકીને તેણીના બાપને કાગળ લખ્યો, તેણીના બાપે તેને નેકબખ્શ પરહેઝગાર જણી તેનું લખવું સાચું સમજી પોતાના છોકરાને તેણીને હઝાક કરવા મોકલ્યો, તેણે આવી ન વીચાર કર્યો ન તપાસ કરી તે પોતાની

એમનાહ પાકદામન બહેનને ખરાય સમજ પોતાની મા પાસેથી જમરાઈથી આપની પાસે મળવાને બહાને લઈ જઈ બીયાબાન અને જંગલમાં મારી નાખવાનો સામાન તૈયાર કરી તલવાર ઉગામી, તે બીચારી પોતાનું એમનાહપણું જાહેર કરતી રહી પણ તેના કેહવા પર જરાએ ધ્યાન ન કરતા તેના પર તલવારનો ધાક્યો, કુદરતે ખુદાથી તે બીચારી પાકસાફ એમનાહ હોવાથી, તેના બાઈનો હાથ સુકાઈ ગયો, તે વખતે તેણે બીજા હાથમાં તલવાર લઈ મારવા ગયો ત્યાં બીજો હાથ પણ સુકાઈ ગયો, પછી તો ઘોડો જંગલમાં લઈને ભાગી ગયો, ને તે બીચારી એવા બીયાબાન ઉગડ જંગલમાં એકલી વસેલી રહી, બાદ લાંબી મુદતે ખુદાએ ત્યાં ધરાનના શેઠજીદાને મોકલી આવ્યો તેણે એ બીચારીને એવી ખરાય હાલત ફર અને ફાકામાં જોઈને પોતાને ઘેર લઈ ગયો, તેની મા અને બાદશાહે તેણીની ધણી ઇજ્જત કરી માન આપી પોતાની દીકરી કરતા વધારે પ્યાર અને ચાહના કરીને આખર કુંવારી છોકરીને રાખીને શું કરે જેની તેને જરૂરત તે મુજબ ન્યામલ કરી ખાસ તે પોતાના જ શેઠજીદા સાથે મોહટી જાહે જલાલતથી શાદી કરી આપી. ને ખુદાએ તેણીને સાહેબે ઐલાદ કરી, એક દીકરો ને એક દીકરી આપી. બ્યારે ધણી દીવસ અએશ અને આરામમાં ગુજર્યા તો તે છોકરીને પોતાની મા બાદ આવી, તેથી મળવા જવાની રજા માગી પણ બાદશાહે ગરમી ના દીવસો હોવાથી મના કરી થંડીના દીવસોમાં જવાનું કહ્યું, બ્યારે થંડીના દીવસો આવ્યા તો પાછી તેણીએ જવાની વાત કાઢી તો બાદશાહ વીગેરેનો મત થવાથી તેને રજા મળી, પણ એકલી મોકલાય નહીં, ને વજીરને કામ ધણું, ને શેઠજીદાને પોતાથી દુર કરવો ને ભેગો મોકલવો એ મુનાસીબ નજાણતા વજીરના છોકરાને ભેગો મોકલ્યો, બનવાકાળ તે બદખ્શ ધણી લાંબી મુદતથી તેણી પર ખાનગી આશક થોએલો ને કોઈ મવકો હાથ આવતો નહતો, ને એ વખત બહુ જનીમત અને એકાંત અને નીરાંતનો સમજી રવાના થવાની બાદ સાતમે દીવસ ફરેલ કરીને તેણી પાસે આવ્યો કે શેઠજીદાનો કાગળ આવ્યો છે ને ખાનગી તમોને વાંચી સંભળાવાનો હુકમ છે એમ કહી તમામ ખીદમતગારેને છેડે કાઢી અંદર આવી. હાથ ફેલાવી તેણીને બગલમાં લઈ પોતાના મનની મુરાદ પુરી કરવા ચાલ્યું, ત્યાં તે પાકદામને એક ઝીડકી અને ધમકી આપી, તોપણ તે બેપરવા કે અહીંયા તેણીનું કોણ છે એમ જાણી ન ડરતા આમળ પગલા ભરવા ગયો, તેથી તે સમજી કે હવે આપણો એકેએ ઉપાય નથી; પણ જેને પાક રેહવું હોય તેને ખુદા બચાવે છે, તેણીએ હીમત કરીને એકદમ નરમાસ પકડીને તેની સામે જાહેરમાં રાજ થઈને ખુશી જણાવી કે અરે હું તો મશકરી કરું છું, હ્યો મને કોઈ જાતની હરકત નથી, હું તમારી ખાદીશ પુરી કરવા તૈયાર છું, તમો ગાદી ઉપર બેસો હું જરા મોહરીમાં જઈ આવું, એવો ફરેલ આપી તમુનો પરદો કાપી એકદમ સટકી ગઈ, (આ વાતો તે મરદુદે સાંભળી તો શેઠજીદાને કહ્યું કે ચાલો અહીંયા આપણું કામ નથી, એ સાંભળીને ફરેલ બોલ્યો કે બેસો હમણે જવાની રજા નહીં મળે) થોડીવાર થવાથી તે આવી નહીં તેથી તે જોવા ગયો તો ન હોવાથી પોતાના ચારને લઈને પછાડે ગયો, તે બીચારીને કોઈ જગો છુપવાની ન મળવાથી એક કુવામાં કુદી પડી તે મરદુદે પણ તે જ કુવા પર ગયો, ને બે માથુસો કાઢવા લાગ્યા તો તેણીએ હીમત કરીને બનેના માથા ખંજર થકી કાપી નાખ્યા. પછી તે મર

કુદ તેણીને ઠરાવ્યા માટે તેના નાના નાના બચ્ચા લાવીને બોલ્યો કે હજુ પણ બાહેર ત્રીકળીને માર' કહ્યું કહ્યું કર નહીં તે આ બને બચ્ચાની જાન જવાની, તે પાકલામને કહ્યું કે ઈજ્જત અને આબર પર એવા હજાર બચ્ચા કુર્યાન છે, આ સાંભળીને તેને રહમ ન આવતા હો બનેના માથા ઠાપીને કુવામાં તેણી પાસે નાખ્યા.

આ અહવાલ સાંભળીને શેહઝાદો એક આહ મારીને સમજી ગયો કે આ અહવાલ મારી ઓસ્તનો બચાવ કરે છે. સલમાએ કહ્યું કે સાહેબ જરા સખર કરો આ કીસ્સો પુરો કરવા આપો પછી ખુબ પેટ ભરીને સરવે જણુ પોત પોતાના હીસ્સાનું રોજો.

પછી દસ દીવસ સુધી તેજ કુવામાં પાણી પીધને રહી અગીઆરમે દીવસે એક બક-શવાળેઆવીને કાઢી, ને તે તેને ઝેવર આપીને કીસ્તી પર બેસી આ મુસાફરખાનામાં આવી. (આ અહવાલ સાંભળીને તે તમામ દુખયારા સમજી ગયા કે આતો અમારો અહવાલ છે, તે નામ લેતી નથી પણ અમારા સીવાય એવો બનાવ બીજા પર બન્યો હોય એ મ લાગતુ નથી.) પછી કહ્યું કે કુદરને ખુદાથી હજુ તે આછી ત્યાં તેણીનો શયહર અને તે મરદુદ ઝાલીમ સકીબ જેણે રસ્તામાં એવા હાલ કર્યા તે, અને બકરાવાળો તથા કીસ્તી વાળો એ ચારે જણુ આવી પહોંચ્યા; વળી તે તાજર તેનો છોકરો અને તે બદખ્શ મોલવી એ પણ આવ્યા, હવે તે બીચારી ગમઝદી માટે ખાવાનું મોકલ્યું તે કેવી રીતે ખાય? હાસલ કલામ પછી તેણીએ ન ખાવાથી તેનું કારણ પુછવા અહીંયા બોલાવી, ને જેનો અહવાલ કહયો તે પોતેજ છે, પણ તેણીના મા આપ અને ભાઈએ ઝોળખી નહી.

જબ કેહચુકી દાસ્તાન વોહ સારી=કીઆંખસે જુએ અશક જારી”

એ મુજબ કીસ્સો બચાવ કરીને ઝાર ઝાર રોવા લાગી, અને પોતાના બચ્ચાના માથા રરવેલી સામે કપડામાંથી કાઢી રાખ્યા. આહ આહ તે વખતનો બનાવ શું કેહવો? ઝોયા કે કયામત બરખા થઇ સરવે જણુ ઝારો નીઝાર રોવા લાગ્યા, પછી બાદશાહે સમ-દાને બહુજ સમજવી સરવેને ખામોશ કર્યા, પછી ફરખે ગુસ્સામાં આવીને એકદમ તે મરદુદ મોલવીને પકડીને તલવારથી ટુકડે ટુકડા કરી નાખ્યા, શેહઝાદે કહ્યું કે ઝો બીરા-દર આ મરદુદ સાકેબને શા માટે જીવતો રાખો છો તેને પણ પુરો કરો ફરખે તે વખતે તે મલઉન શકીને પણ જહામ વાસીલ કરી નાખ્યો.

પછી તમામ જણુ સસરો દામાદ અને સાસુ સાજો એક બીજા આપસમાં મળ્યા ને બહુ ખુશી થઇ ખુતનમાં ગયા.

પ્રકરણ દસમું, ફરખની શાદી શેહઝાદી સાથે થવી.

સલમાની માએ ખેહીશ કરી કે સલમાની શાદી થઈતે તો હીક, પણ આપણે કાંઈ જગરે જોઈ નથી, ને અહીંયા આપણો જમાઈ પણ આવેલ છે માટે ફરીને શદીની ખામ-કુમ કરે દીલની અરમાન પુરી કરીએ. સલમાએ સાંભળ્યું તો બોલી કે એ મા એ વાત

કાંઈ પસંદ કરવા લાયક નથી, માટે જો તમારી એવીજ મરજી છે તો હું એક વાત કહું છું કે બાઈ ફરખની શાદી કરો, અને તેના માટે છોકરી ગોતવાની જરૂર નથી કેમકે મારી નણુંદ આદશાહની દીકરી કુંવારી છે ને મને ખાત્રી છે કે તે આપશે.

આ વાત સમજા બેગમને બહુજ પસંદ આવી તેથી પોતાના શવહરનો મત લીધો, તેણે પણ હા પાડી ને કહ્યું કે સક્ષમા પોતાના શવહરને વાત કરે જો તે રાજી હોય તો તજવીજ કરીએ, સક્ષમાએ પોતાના શવહરને એ વીશે પુછ્યું તો;

“બોલા હંસકર વોહુ જાએરતે માહુ=અરઝીમેં ચેહી લીજખાહુએ વદ્દાહુ”

જવાબ આપ્યો કે મેં પણ મારા બાપને એજ બાબત કાગળમાં લખી છે માટે જવાબ આવવા દીધો.

ન્યારે આદશાહને એ મતલબનો કાગળ પહોંચ્યો તો તેણે કહ્યું કે દીક અહીંયા લઈ ને આવો, એ મુજબ લખાણ આવવાથી તમામ ધરના માણસો ધરિન રવાના થયા; આદશાહને ખબર પડવાથી ઇસતીફાલ માટે માણસો મોકલ્યા અને ઘણીજ ખુશી સાથે મળી સૌરો બિતારો આપ્યો.

આદશાહે પોતાની બેગમને પુછ્યું કે હવે તમારી શું મરજી છે ? તેણીએ જવાબ આપ્યો કે તમો કરો તે બેહતર છે એમાં મને તે શું પુછવું ? છોકરો બહુજ સારો છે વળી તેના મા બાપ નાણાવાળા અને સારા ખાનદાનના છે, તોપણ એટલું તો કહુ છું કે આપણી દીકરી તેઓના મુલકમાં મોકલવા હું રાજી નથી, માટે અહીંયાજ રહેવાનું કહે તો આપજો.

આદશાહે સાર્વંદને વાત કરી તેણે જવાબ આપ્યો કે સાહેબ આપના કદમ છોડીને ક્યાંઈ જતું નથી, અહીંયાજ રહીશું ને અહીંયાજ મરીશું.

પછી આદશાહે પોતાની છોકરીની ધામધુમથી મોહટા જાહેજલાલથી શાદી કરી આપી, પોતાના દામાદને માલામાલ કરી આપ્યો.

ફસલ સોળમી એક ચહુદાણીનું નુરેઈમાન.

મનકુલ છે કે એક ગામમાં એક ચહુદીની ઓરત હતી તે ઓરત બાતીનમાં છુપી રીતે મુસલમાન થીએલી હજરત ઈમામ હુસૈન અં ૭ ઉપર દીલોગ્મનથી કુરબાન હતી, ને મરદની બીકથી પોતાનું ઈમાન છુપુ રાખતી હતી, ને જ્યાં આકાઈમામ હુસૈન અં ૭ ની મજલીસ થાય ત્યાં ખાનગી રીતે જઈને ગીરયા વઝારી કરતી હતી.

એક વરસ કાઈ એવો મવઝો હાથ ન આવ્યો કે મજલીસમાં જાએ, તે સખખથી તે હમેશા બહુજ ઉદાસ અને ગમગીન રહેતી હતી. ત્યાં એક વખત એક મોઅમીનને ઘરે મજલીસ થઈ ને તેણીને ખબર પડવાથી જવાનો વીચાર કર્યો, પણ ઘરમાં તેજ દીવસે પોતાની કૈમના તેણીના શવહરે ચાળીસ મહેમાનોને જમવાની દાર્ખાવત કરેલી, ને હજુ સુધી મહેમાનદારીનો કાંઈ પણ સામાન તમયાર કરેલ નહીં, તો પણ મોહબ્બતના જ્વેશમાં એકદમ મજલીસમાં ગઈ ને મજલીસ સાંભળવા ને રૈવામાં એવી મશગુલ થઈ કે ઘરે

જામને મેહમાનદારીનો સામાન તૈયાર કરવાનો ખ્યાલ રહ્યો નહીં: એટલે સુધી કે સાંજ પડી ગઈ, ને મજલીસ ખતમ થઈને લોક ઘરે ગયા, તે વખતે એ ઓરતને ખ્યાલ આવ્યો કે આજ સાંજના મારે ઘરે મહેમાન આવશે ને મેં હજુ સુધી કંઈ કંઈ નથી. એટલે સુધી કે ખેસત્રા માટે ખીજાના પણ ખીજાવ્યા નથી, એવા વીચારથી તે પોતાના શવહરના ખોશથી ધ્રુજીને પડતી (કે હવે મારો કેવો હાલ કરશે ?) ધણી મુશકીલીથી ઘરે ગઈ, જ્યાં ઘરની અંદર પગ રાખે છે ત્યાં એકદમ મીશ્કો અંખરની ખુશખો આવવા લાગી હૈરતમાં પડી ગઈ કે અવી કિમદા ખુંશખો ક્યાંથી આવે છે ? ત્યાં અંદર જોયું કે તમામ મકાન સણગારેલું ને ઊંચી વતવતવતનું ખીજાનું ખીજાવેલું છે, ને ઠેકાણે ઠેકાણે કાકુરની શમા રવશન છે, ને ખીલોરી ફાનસમાં રોશની થઈ રહી છે. ને મકાનનો અંજળ ખનાવ કરેલ છે, ને કેટલીક નુરાની ચેલરાવાળી ખીખીઓ ઘરના કામ દાગમાં રસાગુલ છે, તેઓની અંદર એક મોર્ચામાં તનુર રોશન કરે છે, કોઈ ખીખી હમ ઘોંવ છે, કોઈ ખાવું પકાવે છે, ને એક નાની એવી છોકરી રતા કપડા પેહરેલા જેના કાન જખમી છે જાડુ કાઢે છે ને જ્યારે કોઈ ખીખી તે બચ્ચી પાસેથી જાડુ માગે છે તો તે આપતી નથી.

હાસલકલામ એવો સામાન ને એ બીબીઓને જોઈને તે ઓરત વીચારમાં ને હૈરતમાં પડી ગઈ. કે એ બીબીઓને ન જોળખુ છું, ન મારા મોહલામાં જોઈ છે, ને ન કોઈ ઠેકાણે ભાળેલ છે, ન મારી સાથે નાનો છે, ને મારા ઘરનું કામ દાગ શા માટે કરવા આવીયું હશે ? પછી જે બીબી કે તનુર પાસે હતા તેઓ પાસે જઈને અટખની સાથે સલામ કરીને હાથ જોડીને અરજ કરી કે અએ ખાતુને મોર્ચામાં તમો કોણ છો ? કે મુજ કનીજે નાચીજ ગરીબને ઘરે એહદ મોહટી મહેરબાની ફરમાવી;

આ સાંભળીને તેઓએ રોમને જવાબ આપ્યો કે જો નેકબખ તું આ વખતે ક્યાં ગઈ હતી ? તેણીએ કહ્યું કે હુંસએન ગરીબની મજલીસમાં ગઈ હતી; તે બીબીએ ફરમાવ્યું કે આહ હું આફતઝદી તેજ ભુખ્યા પ્યાસા હુંસએનની મા ફતેમએ જહરા હું, તું મારા ગરીબ મઝલુમ ફરજંદની મજલીસમાં ગઈ હતી. ને અહીંયા તારા ઘરે મહેમાન આવવાવાળા હતા, તે મારાથી કેમ જોવાએ કે તને તારો શવહર ઠપકો આપે ને ઇજ્ત પહોંચાડે, ને તું મહેમાનોની સામે શરમીંદ થા; તો એજ સખબથી અમો તારા મહેમાનોની દાર્બવતનો સામાન તથયાર કરવા આવ્યા છીએ, ને મારી દીકરી જએનખ, આ જિમ્મેકુલસુમ, ને તે બચ્ચી તેજ હુંસએનની દીકરી સફીના છે, મેં મારા હાથે ખાવું પકાવ્યું છે, ને આ બીબીયોએ ખીજાનું ખીજાવ્યું છે, એ મુજબ ફરમાવીને એ બીબીઓ નજરેથી ગએળ થઈ ગયા.

એજ વખતે તેણીના શવહર ચાળીસ મેહમાનને લઈને આવ્યો; મીશક (કસ્તુરી) અને અંખરની સુગંધ આવવા લાગી અને અંજળ તરાહનો ખનાવ પણ જોયો હશે એ કુલ હકીકત ઓરતને પુછી, ઓરતે તમામ હકીકત કહી સંભળાવી, પણ તેને ખાત્રી થઈ નહીં, ને જમવા બેઠા, જ્યાં હાથ લાંબો કરે છે ત્યાં એકાએક ગએળથી આવ્રાજ આવી કે

ખજરદાર ઇમાન લાવ્યા સીવાય ખાવામાં હાથ નાખશો નહીં, કેમકે આ ખાવાનું ખાસ
પયર્ગમખરે ખુંદા મોહંમદ મુસ્તફા અં ના હાથનું પકાવેલું છે, એ આવાજ સાંભળીને
તેઓ હેરતમાં પડી ગયા. ને તેણીને ફરીને હકીકત પુછી તે મોઅમેનાએ તેજ મુજબ
ફરીને કુલ વાત કહી, એ વખતે તેણીના શવહર તથા ચાળીસ મેહમાન મળીને તમામ
જણુ ઇમાન લાવી મુસલમાન થયા. ને તે દીવસથી તેઓ હમેશા આકે ઇમામ હુસેન
અં ની મજલીસો કરતા હતા; અને એક રીવાયતમાં એમ છે કે તેઓ જ્યારે પોતાના
ઘર પાસે આવ્યા ને ઘરમાં જવા ચાલું ત્યાંજ એક યુઝરગવારે આવીને કહ્યું કે ખજરદાર
ઇમાન લાવી હંઝરત મોહંમદ મુસ્તફા અં ની પયર્ગમખરીનો ઇકરા કર્યા સીવાય અંદર
દાખીલ થશો નહીં, કેમકે આ મકાન જનાએ ફતેમએ જહરા ખાંતુને જન્મતે સણુગાયું છે.
તો એજ વખતે તે સરવે મુસલમાન થઈ પછી અંદર ગયા, ને તે મોઅમેનાને તમામ
હાજ પુછ્યો ને તેણીએ તમામ કચેરીયત કહી.

ફસલ સતરમી ઇમામ હુસેન અં ની મોહંબત માટે જનમાલ
અને આખર કુરબાન કરનાર એક ચોરત.

મનકુલ છે કે જે વખતે અહલેબએતનો કરમલામાં લુટાએલો કદેલો શામની નજીક
પહોંચ્યો; તો યઝીદે હુકમ આપ્યો કે મારી તમામ રધયત હુસેનના કતલની ખુંશી કરે
ને ધામધુમ અને બનાવ સણુગાર કરે;

તેના ખૈર ખાહોમાં ઓહીયત શામી કરીને એક મરદુદ હતો, ને તેની ચોરત નેક
ખખત દીનદાર અહલેબએતની મોહીબ્યા હતી, તે મૈલા અંસી અં ના હાથપર ઇમાન
લાવેલી અને તેણીએ મવલા ઇમામ હુસેન અં ને ખોળામાં ખેસારીને રમ્માડ્યા હતા;
મજકુર વખતે એટલે યઝીદે જ્યારે એ મુજબ હુકમ કર્યો તો તે ઓહીયત શામીએ એ
મજકુર પોતાની ચોરતને હુકમ કર્યો કે યઝીદે પોતાના દુશમનપર ફતેહ પામી છે ને અ-
મેને ખુશહલી કરવાનો હુકમ આપ્યો છે, માટે તું પણ બનાવ સણુગાર કરીને ખુશલીની
તૈયારી કર !!! આ સાંભળીને તે મોઅમેનાએ પુછ્યું કે તમે કહો છો કે યઝીદે
પોતાના દુશમનપર ફતેહ પામી છે, તો તે દુશમન મુસલમાન હતો કે કાફર હતો ? ને
ક્યાંનો રહીશ હતો, તેણે જવાબ આપ્યો કે તે મુસલમાન અને મુસાફર હતો, તેણીએ
પુછ્યું કે તેનું શું નામ હતું ?

આ સાંભળીને તે નામ બતાવામાં અચકાણો કેમકે તે બદખખત જણુનો હતો કે
તેની ચોરત અહલેબએતની મોહીબ્યા છે. વળી તેણીએ પુછ્યું કે તેનું નામ તો બતાવો
કે કોણુ હતો ? તેણે કહ્યું કે શામાટે જખરાઈ કરે છે ? તને નામથી શું કામ છે? તેણીએ
કહ્યું કે મને ખીજે કાંઈ મતલબ નથી પણ સાંભળું છું કે યઝીદે ખાનદાને રીસાલતનો
દુશમન થયો છે, ને અંરખમાં અહલેબએત સીવાય ખીજું કાંઈ મોહકું ખાનદાન નથી.
ને હાજ હંઝરત રસુલે ખુદાના ખાનદાનમાં ફકત જનાએ ઇમામ હુસેન અં સીવાય
ખીજું કાંઈ નથી, ખુંદાવદે ફરીમ તેઓને મોહીબોના સરપર સચ્ચમત રખે;

આ સાંભળીને તે મરદુદ નાપાક ઉડીને ચાલ્યો ને કાંઈ જવાળા આપ્યો નહીં, ઓરતે છોડા પકડી લીધો ને કહ્યું કે તેં બરાબર ખુલાસો નહીં કર્યો, આ તારા ભરમ ભરેલા બોલવાથી મારું દીલ ઘડકે છે, ને ઘણી જાતના વહેમ અને શક આવે છે. મારે વ્યામુઘી માફ સાફ નહીં કહે ત્યાંસુધી છોડા નહીં મુકું. મરદુદે કહ્યું કે નદામી વાત ન કર, તને તો હરએક રીતથી અમારી ખુશી મનજીવ રાખવી જોઈએ. ઉપરાંત અગર તેજ હુસએન કતલ થયા હશે તો શું કરીશ ? મોઅમેનાએ કહ્યું કે જે કરીશ તે જોજો, આ કલામ સાંભળીને તે મલકન ગુસ્સામાં આવ્યો ને બોલ્યો કે લે તેજ હુસએન કતલ થયા છે.

આ સાંભળીને મોઅમેનાએ મોઢું અને માથું હાથે કરીને કૂટી લીધું, ને બોલી કે હાથ અફસોસ જનાએ રસુલે ખુંદા સં ના નવાસને શકીદ કર્યા, એ મલકન કેવો ગજબ છે ? કે જનાએ ફાતેમાહ અં તો વાળ બોલીને રોતા પીટતા બેઠીસ્તની બાહર નીકળે ને હું ઘરમાં બનાવ સણગાર કર ? અરે તારા પર ને તારી ખુશાલી પર ખુદાની લાઅનત થાય; એ મુજબ કહીને ઘરથી બાહર નીકળીને ચાલી, ને બોલી કે હવે તારા ઘરમાં રેહવું હરામ છે.

તે વખતે તે ઓહીયત મલકને દોડીને તે બીચારીના વાળ પકડી ખેંચીને યજીદના દરવાજામાં લઈ ગયો, યજીદ પહોંચે બીજાં શું સુજે ? તેજ વખતે હુકમ આપ્યો કે એ ઓરતને લઈ જઈને કતલ કરો. આ હુકમ થવાથી તે મરદુદ પોતેજ તે બીચારીને લઈને બાહર ગયો ને જમીનપર બેસારી તલવાર ખેંચીને બોલ્યો કે હજી પણ હુસએનની મોહબ્બત છોડી આપ તો તને મુકત કરું; ઓરતે કહ્યું કે એ મારાથી કેમ બને? કે જે ખુદા નો પ્યારો નબીનો લાડલો હોય તેની મોહબ્બત છોડી આપું. અરે તે જનાબને હંઝરત રસુલે ખુંદા સં ખમા પર અઝાવતા જીવરમલ ઝુલો ઝુલાવતા હતા.

પછી તે મરદુદ મલકન શકીએ હાથ ડાંચો કરીને તલવાર મારવા ઉગામી, ત્યાં તે નેકબખ્તે માથું નીચે કરીને જનાબે મઝલુમે કરબલાની ખાંદમતમાં અરજ કરી કે અએ હુસએન ગવાહ રેહજો કે હું તમારી મોહબ્બતમાં કતલ થાઉં છું, એ મુજબ તેણીએ કહ્યું ને તે મરદુદ તલવાર મારવા ચાલતો હતો ત્યાં તેજ વખતે તે હાથ સુકાઈ ગયો; તે મરદુદે બીજા હાથમાં તલવારને મારવા ગયો ત્યાં બીજો હાથ પણ સુકાઈ ગયો; તો કાંઈ ઇલાજ ન ચાલ્યો તો મોહામાં તલવાર લઈને મારવા ગયો; એકદમ આગેના ભડકા થઈ, તે મરદુદ નાપાક શકી પહોંચીને બાળીને ખાક કરી નાંખ્યો.

આ બનાવ જોઈને ત્યાં તમાશો જોવા ઉભેલા લોકોમાં શોર અને પોકાર થયો કે લ્યો ઇમામ હુસએન અં ના મોઅજીઝાથી ઓહીયતશામી બળીને ખાક થઈ ગયો, યજીદને આ બનાવની ખબર પડી તો ડયો અને વીચાર્યું કે અગર આ બાબતની શેહરના તમામ લોકોને ખબર પડશે તો લોક મારાથી ફરી જશે એથી હુકમ કર્યો કે તે ઓરતને સાંકળ માં જકડીને કેદમાં નાંખો. એ હુકમ થવાથી તે બીચારીને કેદખાનામાં મોકલી આપી બ્યાર તે બીચારીને કેદમાં નાખી તો કેદના ઉપરીને હમેશા રોષ રોષને પુછતી હતી કે મેં સાંભળ્યું છે કે અંરબનો સરદાર કતલ થયો છે તેઓના અહલેબએત કેદ થઈને અહીંયા આવે છે મારે કહો તેઓ કયારે આવશે.

પછી જ્યારે અહલેખએતનો કાફલો શામમાં આવ્યો ને ચારે તરફ શોર અને પોકાર થયો; તેથી તે મોઅમેના ચોકીદારોને પુછવા લાગી કે આજે ગામમાં શોર અને પોકાર કેમ થાય છે ? તેઓએ જવાબ આપ્યો કે અજે ઓરત હમેશા જે કચેદીઓ વીશે પુછતી હતી તે કચેદી આ વખતે ગામમાં આવે છે, આહ જ્યારે તે બીચારીએ અમુજબ સાંભળ્યું તો તમામની સામે હાથ જોડીને કેહવા લાગી કે મારા પગમાં સાંકળ છે તેથી તમને ખાત્રી થશે કે હું ભાગી નહીં જાઉં, માટે જો મને રજા આપો તો કેદખાનાના દરવાજા પર બિભી રહીને તે લોકોને જોઈ કે કંવા છે. તમામને તેણીની આજેજી પર રહમ આવી; તેથી બોલ્યા કે ભલે ચાલ દરવાજા પર બિભી રહીને જો.

રજા મળવાથી તે મોઅમેના દરવાજા પર આવીને બિભી રહી, ને જ્યારે અહલેખએ-
તના શહીદોના સર કેદખાનાની પાસે પહોંચ્યા તો જનાબે ઇમામે હુસએન અં નું સર મુખારક જે નેઝા પર હતું તે નેઝો ખુલી મલજનના હાથમાં હતો, તો તેજ વખતે ખુલોના હાથમાંથી મજકુર નેઝો છુટીને જમીનમાં ધુસીને બિભો રહ્યો, તેણે ઘણી મહેનત કરી પણ તે નેઝો બિખડ્યો નહીં; લાત્યાર થઇને નેઝા પરથી સર બિતારી લેવા ચાહ્યું તો તે પણ બિતરું નહીં, તો તે વખતે બીજો કાંઈ ઇલાજ બાકી ન રહ્યો તેથી નેઝાને કાપી નાખવા લાગ્યો, ત્યાં એકદમ બીહામણી આવાજ આવી કે ઓ શખ્શ આ શું કરે છે ? અરે હુસએન ઈરીય પોતાની મોહીબ્યાને જીવે છે, એ આવાજ સાંભળીને ખુલી મરદુદ ડોલે ને ગશ ખાઇને જમીન પર પડી ગયો.

આ બનાવ જોઇને શીમર ડરી ગયો, ને કાંઈ વીચારીને બીમારે કરબલા ઇમામે મજલુમ ઝએનુલ અંબેદીન અં ની પાસે ગયો, ને હઝરતને જે સાંકળથી જકડેલા તે પકડીને ખેંચતો ખેંચતો તે નેઝાની પાસે લઈ ગયો ને બોલ્યો કે તમારા બાપનું માથું નેઝાથી નીચે બિતારો; હઝરતે ફરમાવ્યું કે તમે શા માટે બિતારતા નથી ? આ સાંભળી ખખીસ નાપાક હરામઝાદા શીમરે નહસ બદખ્શ શકીએ અઝઝીને ગુસ્સો આવ્યો તેથી તાઝીયાનો લઇને કેહવા લાગ્યો કે મારા હુકમ મુજબ કરો વધારે બોલવાની જરૂર નથી.

અહ મોઅમેનીન બીમારે કરબલા શું કરતે ? નેઝાની પાસે આવીને પોતાના પંદરે ખુઝુરગવારના સર મુખારક તરફ અફસોસની નજરથી રોઈ રોઈને કેહવા લાગ્યા કે અજે બાબા તમામ વાંસો જખમી થઇ ગયો છે, હવે મારાથી તાઝીયાનાના ચાર ખવાતા નથી, તમોને શું મનઝુર છે ? એ મુજબ કહીને શીમરને કહ્યું કે ઓ શીમર અહીંયા એક મોઅમેના મારા બાપના સરના દીદારની મુસ્તાક છે ને તમારો જોવાવાળાઓની બીડથી તેની નજર પડતી નથી, તો જ્યાં સુધી તે ઓરત મારા બાપના સરની ઝીયારત નહીં કરી લીએ ત્યાં સુધી સર મુખારક આગળ નહીં ચાલે; આ સાંભળીને શીમરે સરવે લોકોને સામેથી હટાવી દીધા તો જોયું કે એક ઓરત પગમાં સાંકળ પેહરેલી કેદખાનાના દરવાજા પર બિભી છે, ને ઇમામ હુસએન અં નું સર મુખારક તેણીની સામે ગૌરથી જોઈ રહ્યું છે; હઝરત ઇમામ ઝએનુલ અંબેદીને તેણીને પાસે બોલાવી તે આવીને ચારે તરફ જોવા લાગી. આપે પુછ્યું કે શું જીવે છે ? તેણીએ જવાબ આપ્યો કે નાનપણમાં હુસએનને બોળામાં રમાડ્યા હતા, ને તેને હવે તો ઘણી લાંબી મુદત થઇ, હઝરતની દાદી પણ સફેદ થઇ ગઇ હશે, તેથી અટલા સરમાં બોળખી શકતી નથી, માટે બતાવો કે મારા શેહઝાદાનું કયું સર છે ?

હઝરતે ધર્શારો કરીને ફરમાવ્યું કે જોને તું ગોતે છે તેજ ખુઝરખવાર તારા તરફ જોધ રહ્યા છે, જો એ સર મુખારક ધમામ હુસએન અં નું છે. તેજ વખતે તેણીએ તે સર તરફ નજર કરીને પોતાનું માથુ કુટી લીધું, ને આદરને છેડો. ફેલાવીને કેહવા લાગી કે અએ શેહઝાદા હમારી મોહૂમ્મતમાં મેં બેડીયું પેહરી, કએદી થઈ, અએ આકા લાંબી મુદત થઈ કે મારી ગોદથી છુટ્યા છો, માટે આ વખત આવો તો કલેજથી લગાડું.

રાવી કહે છે કે એ મુજબ તે નેકબખ બોલી ત્યાં તેજ વખતે શૈરન હઝરતનું સર મુખારક નેઝાપરથી ઉચું થઈને તેણીના ખોળામાં ગયું. તેણીએ છાતીથી લગાડી સુકાઈ ગીએલા હોઠ ઉપર મોડું રાખ્યું, ને બએન કરવા લાગી કે અએ મારી ગોદના ખાજેલા તારો અવો હાલ કોણે કર્યો? અરે એક દીવસ રસુલે ખુદ સં ખબાપર ચડાવતા હતા, ફાતેમાની ગોદથી જુદા થતા નહતા, આજે તમારું સર નેઝાપર ચડ્યું છે, ને બેસર લાશ કોણે જાણે ક્યા જંગલમાં પડી છે, બચપણીમાં બેહીસ્તના હુલ્લા પેહર્યા હતા, ને આજે તમારી લાશને કફન પણ મળ્યું છે કે નહી? હાથ અફસોસ કોણે કફન કર્યા હશે? અરે મરદલોકોમાંતો કોઈ બાકી રહ્યું નહીં, ઝોરતો અને બચ્ચાઓ જેદ થઈને શામમાં આવ્યા, શીમર મલકેને જોયું કે ઝાઝીવાર થઈ તોપણ તે ઝોરત હઝરતના સરને મુકતી નથી, તેથી તાઝીયાનો લઈને પાસે ગયો ને એવા ઝોરથી તે ખીચારી મોઅમેનાને તાઝીયાનો માર્યો કે તેણીનો વાસો ફાટી ગયો; તેણીએ નજર તરફ મોડું કરીને અરજ કરી કે અએ મુશકીલકોશા આપ જુઓ છો કે દુશમન વગર કારણે મને મારે છે, માટે મારી મદદ ફરમાવો આહ આહ એકાએક એક આવાજ આવી કે ઓ બાઈ તને એક તાઝીયાનો વાગ્યો તેના પર સખર કરી શકી નહીં? અરે મારી ઝએનખને જો કે કરબલાથી અહીંયા સુધી તાઝીયાના પર તાઝીયાના માર ખાતી આવી છે.

પછી હઝરત ધમામ ઝએનુલ આંબેદીને તે ખીચારીનો હાથ પકડીને ફરમાવ્યું કે આંખો બંદ કરી લે, ત્યાં લોકોએ જોયું કે બેડીયું તો પડી રહી ને તે ઝોરત ઝએબ થઈ થઈ.

મુખહાનદ્વાહ દીનદારી અને ધિમાનદારી એને કહે છે કે આકાની મોહૂમ્મતમાં જન માલ અને આખરથી કુરબાન થાય, એવી ઝોરત કે ધરખારની પરવા ત કરી ને આકાની મોહૂમ્મત માટે તમામ ચીજો કુરબાન કરી.

ફસલ અહારમી એક નેકબખત મોઅમેના ઝોરતે હઝરત અંલી અંની મોહૂમ્મતમાં તેઓનાજ વખતમાં પોતાની જન ખોવી અને ધમામ હુસએન અંની મોહૂમ્મતમાં રોઝે આશુરા પોતાના ફરજંદને પોતાની નજરની સામે આકાંપર કુરબાન કરવો.

વાંચનાર જરા અંજખતો થશે મોલા અંલી અંની જમાનામાં જે ઝોરતે જન ખોઈ, તે રોઝે આશુરા ક્યાંથી?

મનકુલ છે કે કુશની અંદર એક ઝોરત કંમર નામની બહુજ દીનદાર મોહીખે

અહંવાલએતે અતહાર હતી; ને હંઝરત અંલી અં. ઉપર બહુજ એતેકાદ સંખતી હતી, હમેશા ગામની ઓરતો પાસે મૈલાના ફાગળેલ બયાન કરતી હતી, ને હંઝરતની મોહંમત ફેલાવતી હતી; ને મચ્ચાવીયાહની મજીમત કરતી હતી ને તે હંકપર નથી એ બાહેર કરતી એટલે સુધીકે ઘણી ઓરતોને સહેરાસ્ત ઊપર લાવી મૈલા અંલી અં. ની મોહંમત માં મજબુત કરી, પછી બ્યારે એ બાબતની માચ્ચાવીયાહને ખબર પડી તો તે ઓરતને કેદકરીને પોતાના દરબારમાં બોલાવીને કહ્યું કે મેં સાંભળ્યું છે તું મને બરહક ગણતી નથી ને હમેશા મારી મજીમત કરે છે આ સાંભળીને બેઘડક એકદમ તેજ વખતે તે મોચમેના બોલી કે હકીકતમાં અમીરલ મોચમેનીન હંકે ઉપર છે, ને જો તું હંક ઉપર હોતો હું એક સવાલ પુછ્યું તેનો જવાબ આપ, તેણે કહ્યું કે પુછ શું પુછે છે? કમર મોચમેનાએ પુછ્યું કે ખુદાએ નવ આસમાન પેદા કર્યા છે તેના જુદા જુદા નામ બયાન કર.

એ સવાલનો જવાબ આપી શક્યો નહીં, ને શરમીદ થઈને વીચાર્યું કે આ બાબતની જે લોકોને ખબર પડશે તો તે મારાથી ફરી જશે માટે આ જીવતી રહે તે ઠીક નહીં, એમ વીચારીને તે બીચારીને જનથી મારી નાખવાનો હુકમ કર્યો, ને તેજ વખતે તેના માણસોએ તે નેકળપ્ત બીચારીને મારી નાખીને લાશ ઉકરડાપર ફેંકી દીધી. બ્યારે તેણીના શવહર અંમદુલ્લાહને ખબર પડી કે મારી ઓરતને મારી નાખીછે તો તેની લાશ ઉકરડાથી ઉપાડી ગુસલ કઢન આપીને દફન કરી આપી.

બ્યારે એ જે બનાવતી ખબર જનાએ અમીરલ મોચમેનીન અંલી ઈબને અખીતાલેઅ અં. ને પડી તો તેણીના શવહરને ઘરે જઈ તેને ભેગો લખને તે મોચમેનાની કંબર પર ગયા; તો ત્યાં જોયું કે કંબરના ચારે ખુણા ઉપર એક એક સદેત પંખી બેઠેલું છે ને તે દરેક પંખીની ચાંચમાં અનાર (ડાળમ) ના દાણા છે, તે કંબરમાં એક બાંકોડ છે, તેની અંદર એક પંખી જાય છે ને ત્રણ મુરગ બાહેર રહે છે ને તે પંખી અંદરથી બાહેર આવી આવેતે તે પંખીઓની ચાંચમાંથી અનારના દાણા લઈ જાય છે. એ જોઈને હંઝરતે તેણીના શવહરને કહ્યું કે મારી મોહંમતનું ફળ જોયું? કે ખુદાએ તારી ઓરત માટે ચાર શીરીસ્તા મુકરર કર્યા છે કે તેઓ જન્મતના મેવા ખવરાવે છે. એ મુજબ ફરમાવીને હંઝરતે બેરકાત નમાઝ પડીને ખુદાવદે ફરીમની દરબારમાં દોઝા અને મુનાઝત કરી કે અએ પરવરદીગારા બેહંકે મોહંમદ વચ્ચાલે મોહંમદ આ નેકળપ્ત મોચમેનાને ફરીને દોઆરા હયાત અંતા ફરમાવ!

હજુ હંઝરતની દોઆ પુરી થઈ ન હતી કે એકદમ તેજ વખતે તે ઓરત કંબરમાંથી જીવતી થઈને બાહેર આવી; ને મૈલાના કંદમ પર પડી ગઈ. હંઝરતે તેની કએફીઅત અને અહંવાલ પુછ્યો; તેણીએ જવાબ આપ્યો કે યામવલા તમારી મોહંમતના સબ બધી હું જન્મતમાં સચેર કરતી હતી ત્યાં એકાએક એક શીરીસ્તાએ આવીને કહ્યુંકે અમીરલ મોચમેનીન વસીએ ખંતમુલ મુરસલીન તમોને બોલાવે છે, તેથી તે વખતે મને હંક તઆલાએ દુઆરા હયાત બખશી નેહું આપની ખીદમતમાં આવી છું માટે હવે શું હુકમ છે તે બયાન ફરમાવો.

હજરતે ફરમાવ્યું કે ખુદાવદે કરીમ તને ખીજા ચાળીસ વરસ સુધી દુનીઆમાં લં-
યાત રાખશે. ને તને એક ફરજદે અરજીમદ ખુદા અંતા ફરમાવશે ને તે રોઝે આશુર
ઝમીને કરખલામાં મારા ફરજદે ઇમામે હુસએનની કુમક અને મદદ કરીને તેનાપર પોતાની
જન કુરખાન કરીને શહીદ થાશે. પછી કેટલીએક મુદત બાદ ખુદાવદે કરીમે તેણીને એક
ફરજદે આપ્યો, ને તેનું નામ “વહુબ” રાખ્યું, ને એ એજ વહુબ ખીન અંખદુલાહ
કલખી છે જેનું બયાન મોહરમમાં આપણે મજલીસોમાં પડીએ અને સાંભળીએ છીએ
કે તેણે એવી વફાદારી એવા એન અએશ આશમના વખતમાં કે હજુ શાદી કરે ફક્ત
તેરજ દીવસ થયા હતા ત્યાં આકાપર જન કુરખાન કરી જેમકે મનકુલ છે કે

ફંસા જબ શાહ ઉસ દરતે જફામે=હુએ એક કરયા નવાહે કરખલામે*
વહાંથી એક ઔરત નેક અંજામ=ઔર ક્રિસ્કા એક બેટાથા વહુબ નામ*
હુધથી ઉસ જવાંકી કદ ખુદાઇ=નઇ દુલહનથી ઘર ઉરકેમે આઇ*
સુની ઉસ નેક ઔરતને જો અખખાર=કે હુએ નરગેમે પયગમખરકા દીલદાર*
ઉઠા દુન્યા વ માફીહાસે વોહ આસ=ગઇ રોતી હુધ અપને પીસર પાસ*

સાર—મનકુલ છે કે જે વખતે જનાબે ઇમામ હુસએન અં ને ઝાલીમોએ કાગળો
લખી લખીને મદીના છોડીને કુદે બોલાવ્યા ને ઇમામ હુસએન અં તેઓના બોલાવાથી
મદીના અને મક્કા છોડીને કરખલામાં પહોંચ્યાતો તે મલાઇનોએ ચારે તરફથી હજરતને ઘે-
રી લીધાને મહેમાનીને બદલે સખત દુશમને જન થયા, તે વખતે કંમર મોઅમેના કરખ
લાની બાજુના એક ગામડામાં રહતી હતી ને પોતાના વહુબ દીકરાની થોડા દીવસ થયા
શાદી કરી હતી, તે કમરને ખખર પડીકે ઇમામ હુસએન અં ને ઝાલીમોએ કરખલાના મએ
દાનમાં ઘેરી લીધા છે, તેથી એકદમ રોતી રોતી પોતાના છોકરાની પાસે ગઈ.

લગી કહને જુગર અપનેકે તઈયામ=કે અએ દોદીન ખીયાહે અએની કુનામ*
રવા કબ હુએ કે તુ હો ઘરમે ખુરસંદ=હો નરગે ખીચ પયગમખરકા ફરજંદ*
મંએતબ બખશુંગી તુજહં કે દુધકી ધાર=તુજહે જબ ખુનમે દેખુંગી સરશાર*

સાર—અને પોતાના કલેજને પકડીને કહેવા લાગીકે અએ બેટા નેકનામ અગર મેં
તારી શાદી કરી ફક્ત થોડાક દીવસ થયા છે, પણ એ કેમ બને? પયગમખરે ખુદા મોહ
મદ મુસ્તફાસં ના ફરજદે દુશમનોમાં ઘેરાએલા હોય, ને તું ઘરમાં આરામ અને ચએન
થી બેસે. માટે એ બેટા હરગીઝ હરગીજ એ નહીં બને, ને જ્યાં સુધી આકા ઉપર
તુ જન શીદ નહીં કરીશ ત્યાં સુધી મારું દુધ બખશીશ નહીં એફરજંદ અગરએ તારી
જુદાઇ મને ધણીજ નામવાર છે, પણ શું કરે? કે ફાતેમએ ઝહરાની કમાણી આ જંગલ
માં લુટાઈ જાય એવું લાગેછે; નેહજરત ઇમામ હુસએન ફરજદે રસુલથી તું મને પ્યારોનથી;

એક રીવાયતમાં છે કે કરખલાના મએદાનમાં તે કમર એક તરફ ઉતરી હતી ને
આકા ઇમામ હુસએન અં નો અહવાલ પોતાની નજરે જોતી હતી તેથી પોતાના દીકરાને

કહ્યું કે ઓ ફરજંદ તું જીવે છે ? કે ઈમામ હુસએન અંબારંવાર પોતાના ખએમા તરફ ચીરસોસની નજરથી જીવે છે. સવારથી જેમ જેમ કાઠિ આ ફોજમાંથી શહીદ થાય છે તેમ હઝરતની બેચએની વધતી જાય છે, ઓ બેટા વફાદારી અને દીલાવરીનો આજેજ વખત છે, માટે તું પણ હવે આકાપર જાન કુરબાન કર.

કહા ઉસ્ને જાઝા કલ્લાહ માદર=હુઈ તુ મુજહકો રાહેદીંકી રાહબર* મગર મુજહકો તુદે એકદમકી મોહલત=કેમએ હલહનસે દુક હોલું જે રૂખસત* ચેહ કેહ અપની બનીકે પાસ આયા=સુખન રૂખસતકા ઉસ્કે તંઈ સુનાયા* કહા અએ નેક ઝન પાકીઝા અવકાત=મએ તુજહસે પુછને આયાહું ચેહખાત* નખીકે ઘર ઉપરહએ બેકસી આજ=ધીરા હએ નરગેમે ઇબને અલી આજ* સો મંએઅબ તુજહકો બખશાનેહું આયા=તેરેસે મહર બખશાને હું આયા*

સાર—જ્યારે એ મુજબ વહએ પોતાની માતું ફરમાન સાંભળ્યુ તો બોલ્યો કે જાકલ્લાહ ઓ માદર, (ઓ મા તમને ખુદા નેક બલ્લા આપે) કે તમોએ મને દીનનો અવો ઉમદા રરતો બતાવ્યો, પણ હવે જે જર્ફ રજા આપો તો મારી ઓરતથી રજા લાગે; કેમકે મને શાી કરે હજુ ફકત સતર દીવસ થયાછે; ને તે ખીચારી પોતાના સગાઓથી જીદી પડીને અહીંયા આવી છે તે હજુ કોઇ સાથે હળીમળી પણ નથી, કેમકે કહયુ કે અએ બેટા હું મના કરતી નથી, પણ એટલુ ધ્યાનમાં રહે કે ઓરતોની અક્કલ નાકીસ હોય છે, તેથી એવું ન થાય કે એની વાતો સાંભળીને મોહબ્બતના ફંદામાં આવીને અવા મોહટા કામથી બેનસીબ રહે.

હાસલ કલામ પછી વહબ પોતાની ઓરત પાસે ગયો, ને પોતાના મતલબની વાત કહીને રજા માગી, ને બોલ્યો કે ઓ નેકળખ ઓરત હું તમારી પાસે મહર બખશાવાને રજા લેવા માટે આવ્યો છું, કેમકે આજે નખી સાહેબના ફરજંદને ઝાલીમોએ નરગીમાં ઘેરી લીધા છે, અગરએ રીતભાતથી બિલહું છે કે તે હજુ મારી સાથે જીવ દીવસ ગુજાર્યા ત્યાંજ તને છોડીને મરવા જાગે, પણ શું કરે લાચાર છું કે હઝરત ઈમામ હુસએન અંબારંવાર અવા અવા જુલમ થાય ને તેઓ બલામાં ગીરફતાર હોય ને હું ઘરે ચએનથી બેસું. ને પોતાની જાન છુપાવું;

કહી હુલહનકે અએ શખશે નેકુનામ=ફુલુલા મંએને સર આંખોસે ચે કામ* પર ઇતની શર્ત હું કરતીમે બેઆસ=કે મુજહકોલી તુલેચલ શાહકે પાસ* મુજહેદે સોંપ ઉસ મીરે ઉમમકો=સીફારીશ કર મેરી અહલે હરમકો* હુયમકર શાહકે આગે ચેહ ઇકરાર=કે જબ રોઝે કયામત હો નમુદાર* નમેરી યાદ તુ દીલસે બુલાવે=મેરે બીન કસરે જલતમે ન જાવે*

સાર—એ સાંભળીને તેની ઓરત નેકળખ કેહવા લાગી કે અફરો! છે કે ઓરતો માટે જહાદ કરવાનો હુકમ નથી, નહીં તો હું પણ આ વખતે આકા પર પોતાની જાન કુરબાન કરતો, હવે તમારી એવીજ મરજી છે તો હું કહું છું તે મુજબ અમલ કરો એકતો એકે મને હઝરત પાસે લઈ જઈને હઝરતના હરમમાં મને સોંપો ખીજું એકે હઝરતની સામે ઇકરાર કરો કે કયામતના દીવસે મને મુની એકલા બેહીસ્તમાં જવું નહીં,

ગૈરજ કુખસત હો બીબીસે વો દીદાર=ગયા માં પાસ વાંસે બાંધ હુશીયાર*
 પીસરકો ઓર બહુકો દેવો માદર=ગઈ વાં ઘા જહાં સીખતે પચમખર*
 કહી અએ નુરે જાંતે કીબરીયાઇ=મંએતેરે વાસ્તે શીદયા હું લાઇ*
 શીરા મંએદાંસે તેરે વાવરોંકો=તસદુક હોને દે ઇંસ નવ જવાંકો*
 ઇસે લે આધું હું મંએ સર કટાને=કમાઇ મેરી લગને દે ઠીકાને*
 તેરે આએ અખર ચે સુરખડકો=તો મુજહકો દોજહાંમે આખડ હો*

સાર—પછી બિબી પાસેથી વહન પોતાની માં પાસે હુશીયાર બાંધીને ગયો અને
 કમર પોતાના ઘીકરા અને વહુને લઇને હઝરતની પાસે ગઈ, ને અરજ કરીકે યા હઝરત
 હું તમારા માટે શીદયો લાવી છું, માટે આ વખતે તમારા અસહાબોને મએદાનથી પાછા
 ફેરવો ને આ નવ જવાનને કુરબાન થવા આપો, કે મારી કમાણી ફેકાણે લાગે, ને બને
 જહાનમાં મારા માટે આખર અને ઇજતમાં વધારો થાય. પછી તે દુલહને હઝરતને કહયું
 કે યા મવલા મને અહલેહરમમાં સોંપો ને મારા શવહરથી ઇક્રાર અને કયુલાત લીઓ
 કે મને મુકીને પહેલે જન્મતમાં ન જાએ. તે વખતે વહબે અરજ કરી કે યા મવલા હું
 ઇક્રાર કરું છું કે આ મારી ઓરતને મુકીને જન્મતમાં નહીં જાવું.

અહો ઉસનેક ઓરતકા કલેજ=પીસરકો કયા હુએ સાબીત હોકે લેજ*
 દીયા જળ વહુજકો શહને ઇજત=ચલા મએદાનકો વો ખુશ ઇરાદત*
 મુબારક જો બરાબર ઉરકે આયા=બચક ઝરખત ઝમી ઉપર ગીરાયા
 નમુંહસે બાલતાયા દુશમનોંસે=સુખન કરતાયા ખંજરકી ઝખાંસે*
 ગીરાયા ઉરકે ઉપર મીસ્લે અએર્મ=કીયા એકદમમેં સારી ફાજ દરહમ*

સાર—સાબાશ છે એ ઓરતને કે પોતાના ફરજદને મરવા માટે મોકલ્યો, એ વ-
 ખતે વહબ હઝરતની રજા લઇને દુશમનોપર દુટી પડ્યો ને શેરની જેમ જઇને હુમલો
 કરી ઝાલીમેરે કતલ કરવા લાગ્યો, એટલે સુધી કે થોડીજ વારમાં તમામ ફોજને વીખેરી
 નાખી, ને સામે આવે તેને તલવારથી મારી નાખતો તલવાર સીવાય જખાનથી વ્રત
 પથુ કરતો નહતો.

ગૈરજ હો ચુર ઝખેમાંસે વો નૌશાહ=શીર આયા રનસે વોહ દર હઝરતે શાહ*
 દે બોસા બર રીકાબે અફઝલુન્નાસ=ગયા લોહુમે લાલ અપની દુલહન પાસ*

સાર—પછી લડતા લડતા ઝાલીમેના ઝખમથી પોતે ચુરચુર થઇ ગયો, હઝ-
 રતના આખેરી દીદાર માટે રનથી મૌલા પાસે આવ્યો, મૌલાના સીકળ ઉપર બોસો આ-
 પોને પછી પોતાની દુલહન પાસે ગયો,

અલી કહતેથે બાહમ દીલકે ચેહ રાઝ=મુબારકકી ઉઠી જો રનસે આવાઝ*
 દુલહનસે બાતલી કહને ન પાયા=સદા સુનતેહી ફીર મએદાં મેં આયા*
 ગીરી ઉરકે ઉપર ફોજ ફોજ એકબાર=ચેહ તનહા ઓર હઝારોંચે વો મદાર*
 લગે ઝખમ ઓર લી હુએ હાથ ઉરકે=ઉડે પીછેસે દોનોં હાથ ઉરકે*
 તો ઇબને સામંદને દેખ ઉરકો લાઆર=દીયા સર કાટનેકા હુકમ ચેક બાર*

સાર—હજુ દુલ્હા અને દુલ્હન આપસમાં બસબર વાત પચુ કરવા પામ્યા નહતા ત્યાં રનથી પોકાર થયો કે કાણુ લડવા આવે છે ? એ આવાજ સાંભળીને વહન દુલ્હન પાસેથી તરત પાછા મઝેદાનમાં ગયા, આહ આહ કઈ કલમથી લખું અંજબ મુસીબતનો અહવાલ છે કે તેજ વખતે જાલીમોએ ઘેરો કરી લીધો, ને બને હાથ કાપી નાખ્યા, બે ઈબને સાચદે માથું કાપવાનો હુકમ આપ્યો.

સર ઉસ્કા જબકે કાફરને કટાયા=મુકાબીલ લશકરે દીં કે ફેંકાયા*
જો સર ઉસ્કેપે દુલ્હનની નજર ગઈ=મુંહ અપના ઉસ્કે મુંહ પર ધરકે મરગઈ*
જો દેખી ઉસ્કી માદરને ચેહુ સુરત=કે હુઇ બેટે બહુકી અબ ચેહુ મૌબત*
પકડ બએમેંકી ચુબ ઝૌર દૌડ આઇ=સફે અઝંદા પે મીરલે શેર આઇ*
અને સાબીત કંદમને ચુબસે માર=કીચેથે તીન કાફર વહાંપે ફીનાર*

સાર—પછી તે મલાઇતોએ વહજનું માથું કાપીને હંઝરતના લશકરમાં ફેંક્યું, જ્યારે વહબના સર પર દુલ્હનની નજર પડી તો તેઓના મોઝા પર મોંદું રાખીને આહ કરીને મરી ગઈ, ને તેઓની માં કમરે આ લાંસ જોયો કે દીકરો અને વહુ બને ગુજરી ગયા તો ખએમાની લાકડી લઈને કાફરોપર તુટી પડી ને ત્રણ મલદન જાલીમોને તે લાકડી થકી મારીને જહનમની આગમાં પહોંચાડી આપ્યા.

કે ઇસ્મેં શાહને ઉસ્કેા ફીરાએ=તસલી દે કે ચું ઉસ્કેા સુનાએ*
કે બસ અબ સબકર અએ નેક અંજમ=જહાદો જંગ નઇં ઝૌરાતકા કામ*
રહી વોહ નેક બન પાકીઝા ઈમાન=કીયા બેટેકેા ચું લીલાહ કુરબાન*
જીગર અપનેકેા હાથોંસે કટાયા=પીસરકેા ઇસ તરાહ રનપર લીબયા*
કીયા જો હંકેને ચેહુ અંજમ ઉસ્કા=રહા તારોઝે મહશર નામ ઉસ્કા*

સાર—પછી હંઝરતે કમરને કહયું કે ઝો નેકબખત બસ હવે સખર કર જહાદ અને જંગ કરવો તે ઝૌરોડું કામ નથી, એ સાંભળીને કમર ચુપ રહી.

કેમ સાહેબો ? ઝૌરતના દીલને જોયું કે કેવી પાકીબ અને દીનમાં કામીલ હતી. કે, દીકરા અને વહુને પોતાના હાથથી કુરબાન કર્યા, ને બને જહાનમાં નેક નામ મશહુર થયું. “નાજ” કહે છે કે મુબહીનદ્વારા દુનીઆમાં અવી પણ ઝૌરતો થઇ ગઈ છે કે દીનઇસલામ માટે બાદશાહથી ન ડરતા હંકેદીન બાહર કરતી હતી, ને આખર બાદશાહે બોલાવીને પુછ્યું તો પણ ખરેખરી હકીકત કહી આપી. ને તેથી શહીદ થઈ; વળી જોલાએ જીવતી કરી ને શેઝે આશુરા પોતાની નજરની સામે દીકરાને પથુ લડવા મોકલીને આકાષર કુરબાન કર્યો, વળી દીકરો પણ કેવો દીનદાર કે પોતાની જાન કુરબાન કરવામાં જસએ આનાકાની કરી નહી; ને દુલ્હન પણ એવીજ દીનદારકે હજુ થોડા દીવસ સહી થીએ થએલા તોપણ પોતાના શવહરને તરત રખ આપી.

અફસોસ એઓની હાલતપર કે દીનની મદદ એક તરફ પથુ સેહજ થોડી આવત ત્યારે દીનને છોડી આપે ને બેઇમાન થઈ જાય.

અહંવાલ નવમો.

ખાસ અક્કલમંદ અને હુશીઆર ઓરતોના અહવાલ.

તેની અંદર ચાર ફસલો છે.

ફસલ પહેલી એક હકીમના સવાલોના જવાબ આપનાર અક્કલમંદ
છોકરી.

મનકુલ છે કે ચમન મુલકના શહેરમાં એક મોગલ હકીમ (મધદ) બહુજ હુશીઆર
આપક અને અક્કલમંદ હતો; તેણે પોતે શરત કરેલી કે પોતા જેવી હુશીઆર અને ચાલાક
ઓરત મળે તોજ શાદી કરવી; ઘણી તપસ કરતો હતો પણ એવી ઓરત મળતી નહતી
એક વખત મુસાફરીએ ગયો રસ્તામાં એક અરબ શખ્શ સાથે રીફાકત થઈ, હકીમે અ-
રબને કહ્યું કે અએ ભાઈ તું મારો રફીક થયો માટે હવે બરાબર રીફાકત કરજે અરબે
કહ્યું કે સાહેબ શું કરું? હકીમે કહ્યું કે ભાઈ રસ્તે કાપનારી ચીજ લાવ તો રસ્તો કાપી
નાખીએ એટલે આપણે જલદી પહોંચી જઈએ; અરબે કહ્યું કે અએ મોગલ આ બીયાબા-
નમાં એવી ચીજ ક્યાંથી મળે? હકીમ સાહેબ સમજ્યા કે અરબ અણસમજુ છે. વળી
થોડે છેટે ગયા તો હકીમે કહ્યું કે અએ બીરાદર પહેલે તું મારાપર બેસીસ કે હું તારાપર
બેસું અરબે કહ્યું કે અએ અંઝીઝ હું તમારી પાગડી જા. શકું એટલી શક્તિ નથી, તે
તમને કેમ ઊપાડી શકું? તેમજ તમે પણ મને ઊપાડી નહીં શકો આ સાંભળીને હકીમ
સમજ્યો કે આ તદ્દન નાદાન છે; પછી થોડે છેટે ગયા તો રસ્તામાં અનજ વાવેલું તેના
નાના છોડ જીગીને તમામ જગ્યો લીલી થઈ ગઈ હતી, હકીમે અરબને પુછ્યું કે અએ ભાઈ
આખેતરની નીપજ ખાઈ ગયા છે કે હવે ખાશે? આ સાંભળવાથી અરબ બોલ્યા કે અએ
અનજમ (મોગલ) અનજ નાદાન શખ્શ છે, હજુ આ ખેતરમાં અનાજના ઝાડ બરાબર
જાયા નથી તેને હુડીઓ લાગી નથી ત્યાં તુ પુછે છે કે એ ખેતરની નીપજ ખાઈ ગયા
હશે કે હવે ખાશે? હકીમ સમજ્યો કે એ બીચારો અરબ તદ્દન જહીલ છે; પછી તો તે
દીવસ આખો કાંઈ વાત કરી નહીં; બીજે દીવસે એક ગામડામાં પહોંચ્યાં તો જોયું કે
એક સખ્શ ગુજરી ગયો છે, તેથી તેના જનાઝાપર મધ્યીતની નમાઝ પડ્યા; પછી હકીમે
પોતાના રફીક અરબને પુછ્યું કે આ જીવતો હશે કે મરી ગયો હશે? આ સાંભળવાથી
અરબે કહ્યું કે તારા દીવાનાપણાના સુખનોતો હું જવાબ આપવાથી લાચાર છું અરે
તારા જેવું બેવકૂફી ભરેલું કોઈ પણ પુછે નહીં, અરે આ મધ્યીત છે તે નજરે જુવે છે
તેનાપર નમાઝ પડ્યા, હવે તેને દફન કરવા લઈ જાય છે, જે તુ પુછે છે કે જીવતો છે કે
મરી ગયો એ અનજ છે. પછી હકીમ કાંઈ ન બોલતા ખામોશ રહ્યો.

• પછી ચાલતા ચાલતા અરબનું ગામ આગ્યું, અરબે વીચાર કર્યો કે આ મોગલ મુસાફર છે તે ક્યાં જશે કોને ઘરે ઉતરશે; ને આપણો રસ્તાનો રહીક છે માટે આપણે ઘરે મહેમાન કરીએ એમ વીચાર કરીને હકીમને પોતાના ઘરે લઈ ગયો; અરબની એક છોકરી હતી તે બહુજ ખુબસુરત રૂપાળી અને તે સાથે અક્કલવાળી અને ધણીજ હુશીઆર પણ હતી; તેણીની આદત એવી હતી કે બ્યારે તેનો બાપ મુસાફરીએથી ઘરે આવે તો રસ્તાનો અહવાલ પુછે તો પોતાના રીવાજ પ્રમાણે આ વખતે પણ પોતાના બાપને રસ્તાનો અહવાલ પુછ્યો; અરબે કહ્યું કે અએ દીકરી આ વખતે એક એવો નાદાન અને બેવકુફ મોગલ મારી સાથે થયો છે કે તેની બેવકુશાઈની હદ નથી; અરે દીકરી તેનાજેવો નાદાન અને બેઅક્કલ બીજે કોઈ જોયો નથી; રસ્તામાં દીવાનપણીની વાતો કરતો હતો, ને હું બહુજ કંટાળી ગયો; એ મુજબ કહીને તરત રસ્તાની તમામ હકીકત બયાન કરી ને બોલ્યો કે અએ દુખ્તાર (દીકરી) બેવકુફના જવાબમાં ખામેશી બેહતર સમજી તેની સાથે વધારે વાત કરી નહીં ને તેને આપણે ઘરે મહેમાન તરીકે લાવ્યો છું.

આ કએફીયત અને હકીકત સાંભળવાથી છોકરી બહુજ હુશીઆર અને ચાલાક હોવાના સબબથી તે હકીમની દાનાઈને પોતાના બાપની નાદાની સમજી તેમોલી કે અએ બાવાજન તે શખ્શ બેવકુફ નથી બલકે તેના સવાલોથી તે બહુજ આકીલ અને ફાઝીલ લાગે છે, તે તેની વાતો તમોજ સમજ્યા નથી; તેણે તમોને અજમાવા માટે એ સવાલો કર્યા છે. જુઓ! તેણે પહેલે કહ્યું કે રસ્તો કાપવાની ચીજ લાવ! તો રસ્તો ગાછો થઈ જાય તેના મતલબ એકે કોઈ એવી વાત અને કીસ્સો કહો કે તેના સબબથી રસ્તો જલદી કપાઈ જાય, ને રસ્તાનું છેડાપણું વરતાએ નહીં; બીજે સવાલ કર્યો કે તમે મારા પર બેસો છો કે હું તમારા પર બેસું? તેથી મતલબ એકે પહેલે તમે કીસ્સો શરૂ કરો છે કે હું શરૂ કરું? ત્રીજી વખતે તેણે પુછ્યું કે આ ખેતરનું અનાજ ખાઈ ગયા હશે કે હવે ખાશે તેથી મતલબ એકે એ ખેતરવાળાઓએ તે દાણા ઉપર પહેલેથી કરજ કરીને તેની કીમત ખાઈ ગયા હશે કે હવે ખાશે; અને ચોથી વખતે જે મઘીત જોઈને ને કહ્યું કે આ માણસ જીવતો છે કે મરી ગયો છે તેથી મતલબ એકે, તેની પાછળ તેનું નામ યાદગારી તરીકે રહે એવી કોઈ ચીજ હશે કે નહીં, ને તે યાદગારીની ચીજ ફરજ હોય, અથવા કોઈ કીતાબ બતાવી ગયો હોય, અથવા મસજીદ કે મદરેસો બનાવ્યો હોય, એમાંથી એક પણ ચીજ હોય તો તે જીવતો સમજવો અને અગર જે તેમાંથી એકેએ ચીજ ન હોય તો તે મરી ગયો સમજવો.

અએ બાવાજન તમારી ખતા થઈ માટે મોગલ પાસે માફી ચાહો, ને તેને તેના કહેલા સુખનોના આ મુજબ જવાબ આપો તો મને બેવકુફ સમજ્યો હશે તે ન સમજે ને અએ પદર આંહીમની સોહબ્બતમાં બેસવું ને તેના નસીહતના કલામો સાંભળવાબહુજ ફાયદાકારક છે.

પછી તે અરબ મોગલની પાસે ગયો ને તેની પાસે માફી ચાહીને બોલ્યો કે સાહેબ રસ્તામાં મારું મંગળ ઠેકાણું નહતું હું વીચારમાં હતો તેથી આપની વાતોનો વાજબી

જવાબ આપ્યો નહીં, પણ હવે હું પોતાને ધરે પહોંચ્યો મગજ ઠેકાણે છે માટે તે તમારા સવાલોના જવાબ સાંભળો. એમ કહીને છોકરીએ સૌમ્યવેશ જવાબ કહ્યો; એ સાંભળીને હકીમે કહ્યું કે અમે ભાઈ તમેએ જવાબ આપ્યા તે અસંભવ છે, પણ હું ખાતરીથી કહું છું કે જવાબો તમેએ કહ્યા તે તમારી સમજ અને અકલમથી કહ્યા નથી, માટે છુપાવો નહીં ને માની વાત કહો કે કોણે બતાવ્યા? અરજ સમજ્યો કે આ વખતે સાચું બોધના સીચય છુટકો નથી તેથી કહ્યું કે અમે સાહેબ મારી એક દીકરી બહુજ અકલમદં હુશીઆર છે, કે તે મોહટા મોહટા બીલીમોને પોતાની સામે કોઈ ચીજ ગણતી નથી; તેણીએ આ જવાબ મને સંપૂર્ણ છે.

આ સાંભળવાથી હકીમ તે છોકરીની મુલાકાતનો બેહદ આતુર થયો, તેથી બોલ્યો કે અમે ભાઈ અગર રજા આપતો તારી છોકરી સાથે કાંઈ સવાલ જવાબ કરે; અરમે રજા આપી હકીમે તે છોકરી સાથે કેટલીએક વાતો કરી તેથી સમજ્યો કે અલગ છોકરી બહુજ હુશીઆર અને ઇક્લમવાળી છે, હકીમ એવી ઓરત સાથે શાદી કરવા ચાહતો હતો ને એવીજ ઓરત ન મળવાથી પોતાની શાદી કરતો નહતો; કુદરતે ખુદથી પોતાની મરજી અને ખાલીશ જેવી છોકરી નીકળી આસી, તેથી તે અરખને પુછ્યું કે સાહેબ આપની દીકરી કુંવારી છે કે કેમ? અરમે કહ્યું કે કુંવારી છે, પછી હકીમે પોતાની મરજી જણાવી, અરમે પણ કયુલ કરીને પોતાની છોકરી સાથે તેની શાદી કરી આપી. હકીમ બહુજ ખુશ થયો ને બોલ્યો કે ઘણા વરસ થયા અરી ઓરતની તલાશમાં હતો પણ મળી નહીં, ને જ્યારે તેનો વખત આવ્યો તો વગર તલાશ મળી ગઈ, કેહવત છે કે “જેથી દાયાબી દા” એટલે જે તલાશ કરે તે પામે. પછી એ ઉમદા મન પસંદ ને અમત મળવાથી ખુંદનો શુકર કર્યો.

એ મુજબ હકીમ ખુશ થયો ને બોલ્યો તે સાંભળી છોકરીએ કુરઆનની આયતથી જવાબ આપ્યો કે, “વલ્લહીના જહદુદીના, લનહદેયન્નહુમ સોબોલના” મતલબ એકે ખુદા શરમાવે છે કે જે કોઈ અમારી રાહમાં કોશીશ કરીને હંક વાત તપાસે છે, તો અમો તેને સીધી અને રાસ્ત રાહ બતાવીએ છીએ. હકીમે આ આયત સાંભળીને તેના જવાબમાં આ આયત કહી, કે “હાઝામીન ફઝલે રખ્ખી” એટલે આ માત્ર મરવર-દીગરનો મારા પર ફઝલ છે,

ફસલ ખીજ આખીદ અને આલીમ કરતા, વધારે હુશીઆર અને પરહેઝગાર એક છોકરી.

મનકુલ છે કે બજાદની પાસે એક આખીદ બંદગીલું મકાન બનાવીને રહેતો હતો પોતાની નેવુ વરસગી ઉમ્મર થઈ, ત્યાં સુધી હમેશા પરહેઝગારી અને નેક અર્થમાલમાં મશગુલ હતો. એક વખત કુરઆન પડતા પડતા આ આયત પડવામાં આવી કે ખુદા શરમાવે છે કે “વનકેહુલ અયામામીન કુમ વસ્સાલેહીના મીન એખાદે કુમ વએમા એકુમ ઇનયકુલ ફાકરાં અ યુગનેહે મુલ્લાહો મીન ફઝલેહી વદલાહે વાસેકેન અલીમ” (એ આયતની તફસીર અને ખુલાસો નીકાલના બારમી આવી ગીએલ છે.)

જ્યારે આ આખત નીકાલ કરવાના બાજમાં વાંચી તો વીચારમાં પડી ગયો, ને હઝરત રસુલે ખુદ સં ની હદીસ પણ માદ આવી કે હઝરતે ફરમાવેલ છે કે “આલીકાહો સુન્નતી, ફમન રજેલા અનસુન્નતી ફલયસારીની” એટલે નીકાલ કરવા મારી સુન્નત છે ને જે કોઈ મારી-સુન્નતથી મોડું ફરવે તે માસમાંથી નથી એથી મજબૂર આખીદ એક આલીમની પાસે ગયો, (ને તે આલીમ બહુજ ધલિમવાળો અને ફાઝીલ હતો કે એ વખતમાં ત્યાં કોઈ પણ એવો આલીમ ન હતો.) ને કહ્યું કે હું તમારી પાસે એક બાખતનો મશવેરો કરવા માટે આવ્યો છું, માટે હું જે પુછું તેનો મશવેરો જે કાંઈ તમારા નેક વીચારમાં આવે તે આપો. એમ કહીને પોતાની તમામ હકીકત બયાન કરી.

આ સાંભળીને આલીમે જવાબ આપ્યો કે ઓરત કરવી તે બહુજ સાફ નેક કામ છે, કે તેથી દીન અને નફસ જળવાય છે, ને ખુદાની બદગીમાં વધારો થાય છે, માટે કોશીશ કરો ને ઓરત કરો, પણ માલવાળા ને રૂપાળા એ બાખતની તપાસમાં ન રેહવું, કેમકે એવી બાખતો તપાસીને ઓરત કરે તેને આખર પસતાવું પડે છે. પણ સારા નેક ઇસમતી ખાનદાનની મરદની તાબેદારી કરે એવી ઓરત કરો ને રૂપાળા ખરાબ આદતવાળા ઓરતથી તો બહુજ પરહેજ કરજો કેમકે કેહવત છે કે—

“ઝને બદ દરસરાએ મરદે નીકુ=હમ દરઈ આલમ અસ્ત દોઝખે ઊ*
“ઝીનહાર અઝ કરીને બદઝીનહાર=વકેના રખખના અઝા બહાર*”

મતલબ એ કે નેકમરદના ઘરમાં બદઓરત હોય તો, તે મરદને જીવતા દોઝખ જેવું છે, માટે ખરાબ ઓરતથી બચો ને ખુંદા પાસે દોઝખ કરો કે અંજાબથી બચાવે.

આ સાંભળીને આખીદે કહ્યું કે અએ સાહેબ હવે મને કયા ખાનદાનની ઓરત કરવા માટે ફરમાવો છો. આલીમે જવાબ આપ્યો કે સાહેબો, માળ્યાપ તરફથી ઇંકમ સીમેલી, મરદને દોસ્ત રાખે ને બચ્યા થતા હોય એવી ઓરત જે ઘરમાં કદમ રાખે તે ઘર ખચેર અને બરકતથી આબાદ થઈ નુરાની થાય છે, વીગેરે કેટલીએક બાખતો કહી. તે વખતે આખીદે કહ્યું કે અએ સાહેબ અવી મોટી ઉમ્મર થઈ તે વખતે ઓરત કરવા બાખતનો વીચાર થયો મે અવી તાઝીદની બખર પડી, એમ કહીને પોતાને લાં ગયો, ને તેજ રાત્રે પોતાના મુરીદોને બોલાવીને કહ્યું હું નીકાલ કરવા ચાહું છું, માટે કોઈ નેક ખાનદાનની તપાસ કરો; કે હઝરત રસુલે ખુંદા સં ની પએરવી કરે, અફસોસ કે અટલી મુદત સુધી એવી નેઅંમતથી મહંરમ હતો.

મુરીદોએ જવાબ આપ્યો કે તમો જલદી અને ઉતાવળ ન કરો અમો તે વીશે વીચાર કરીશું. આખીદે કહ્યું કે તમામ કામમાં ઉતાવળ ન કરવી પણ ફારેખેરમાં ઉતાવળ કરવી સારી છે. તે વખતે એક મુરીદે કહ્યું કે સાહેબ અગર આપની મરજી હોય તો મારી એક છોકરી બાલેઈ અક્કલવાળી સાહેબ અને પાકદામન પરહેઝગાર છે, જે ફરમાવો તો આપની ખીદમતમાં લાવીને હાજર કરે. આખીદે કહ્યું કે લાવો.

આ સાંભળીને તે શખ્શ પોતાને ઘરે ગયો ને આદર આપીને લાવે; આખીદે તેજ વખતે તેની સાથે નીકાલ કર્યા; ને મુરીદો પોતાને ઘરે ગયા. પછી આખીદે

તે છોકરી સાથે વાત ચીત કરી છોકરી પણ તેની પાસે બેઠી ને પોતાની ડાબી અને જમણી બાજુ જોતી હતી. ત્યાં તે ઇલાદતખાનામાં કોટા અને ચટાઈ જોઈ તેથી ઉઠી વંચુ કરીને બેરકાત નમાઝ પઢી, ને ઘરમાં ફરવા લાગી ને બીજા ઘરમાં ગમ્મ તો જોયું કે કેટલોએક દુનીયાદારીનો સામાન પડેલો છે. ને તે સામાન પણ અમીરોના ઘર જેવો જોયો; તેથી આબીદ પાસે આવીને કેહવા લાગી કે સાહેબ હું તમને તવક્કલવાળા ફકત દીનદાર જાણતી હતી, ને તમે પણ દરવેશીનો ઘવો કરો છો તે છતાં આ દુનીયાદારીનો સામાન શા માટે બેગો કર્યો છે ? ! અરે સાહેબ દુનીયા અને આબેરત કેવી રીતે બેગી થાય ? કેહવત છે કે “હુબ્બુદ દુનીયા, રાઅસો કુદસે ખતીયાત” એટલે દુનીયાની મોહબ્બત તમામ ગુનાહોનો સરદાર છે. ફકર અને દરવેશી અવલીયાઓને પસંદ હતી વીગેરે કેટલાંક નસીહતના કલામ કહ્યા.

આ સાંભળીને આબીદ બોલ્યો કે સુખહાનદલાહ મને એવી ખાત્રી નહતી કે ઓરતો પણ અચી નેક થતી હશે; આ છોકરી તો મોહટા આલીમ કરતા વધે એવી છે. ને દુનીયામાં અચી ઓરતો પણ છે.

પછી પુછ્યું કે અચે ઓરત તું તારા શવહરને ઘરે આત્રી તો જેહેઝ શું બાતી છો? તેણીએ જવાબ આપ્યો કે જેહઝમાં સખર કરવાવાળું તન, શુકરદરવાવાળું દીલ, અને ઝીકર કરવાવાળી જવાબ લાવી છું. આ કલામ આબીદને બહુજ પસંદ આવી. વળી આબીદે પુછ્યું કે તને કાંઈ હુન્નર આવડે છે? તેણીએ જવાબ આપ્યો કે બાગવાની મેવા અને દાણા વાવવાનું કામ જાણું છું ને કરું છું; આબીદે કહ્યું કે તારી પાસે એ સામાન ક્યાં છે? છોકરીએ કહ્યું કે મારું દીલ જમીન છે, નેક અંમલ મેવાના ને દાણાના બી છે; આંખોના ચશમાનું પાણી તેને પાવા માટે તૈયાર છે, ને એ ખેતીનું કામ કાજ કરવા માટે હાથ પગ સામાન છે, ને જ્યારે એ બગીચામાં મેવા અને અનાજ થાય તો ખુંદની તવક્કલના મએદાનમાં ભેગા કરું છું, ઇલાદતની મોગરીથી દાણા કાઢીને આબેરતની શાખની હવાથી કચરો ઊડાડીને સાફ કરું છું; ને ખુંદની રહમતના ખજાનામાં ભેગા કરું છું. ને તેનો એવઝ સુલતાને આદીલ (ખુંદ) ની દરગાહથી મળવાની જિમ્મેદ રાખુ છું, વીગેરે. આ કલામ સાંભળવાથી આબીદ બેહોશ થઈ ગયો, જ્યારે હોશમાં આવ્યો તો પોકાર પાડીને કેહવા લાગ્યો કે અચે છોકરી નેવુ વરસની જિમ્મરમાં હું આ બાબતો સીખ્યો હવે કેવી રીતે કરું તે બયાન કર.

છોકરીએ જવાબ આપ્યો કે મોઅમીનના દીલમાં દસ બોસ્તાન (બગીચા) છે ૧-લો, બોસ્તાન તવહીદનો; ૨-જો, ઇલમનો; ૩-જો, હીલમનો; ૪-થો, ઇખલાસનો; ૫-મો, તવાજોઅનો (નઅતાઈ) ૬-ઠો, સખાવતનો; ૭-મો, કીસમતનો; ૮-મો, રેઝાનો; ૯-મો, તવક્કલનો; ૧૦-મો, જિમ્મેદનો.

આ સાંભળીને આબીદ બોલ્યો કે આ બોસ્તાન કેવી રીતના છે? ને તેને શું કરવું જોઈએ? છોકરીએ જવાબ આપ્યો કે પહેલો બોસ્તાન તવહીદનો એટલે ખુદાને એક કરીને જાણવાનો છે તેને સાફ અને પાકીજ રાખે, ને શુબહા અને સકના કાંટા અને કચરોને કાઢી નાખે. બીજો બોસ્તાન ઇલમનો છે તેની અંદરથી નાદાની અને જાહીલપણાના કચરોને

કાઠી લાખવા ત્રીજો ખોસ્તાન હીલમતો છે તેમાંથી અંધવત અને હસદના કાંટાને કાઢી સાફ કરવા. ચોથો ખોસ્તાન ઇખલાસનો છે એટલે તમામ અર્થમાલ ખાલીસ ખુદાની ખુશી માટે કરવાને લોકોને બતાવવાની નીયતના કાંટાને દુર કરવા. પાંચમો, ખોસ્તાન તવાબોઆનો. તો તેની અંદરથી તકબ્બુરાઇ અને અહંકારના કચરા અને કાંટાને કાઢી નાખવા. છઠો ખોસ્તાન (બગીચો) સખાવતનો છે, તો તેની અંદરથી બખીલાઇ અને કંબુસપણાના કાંટા અને કચરાને ફેંકી દેવા. સાતમો બગીચો કીસમતનો છે, તો તેની અંદરથી ખેસબરીના કાંટાને કાઢી સાફ રાખી જે થાય તેના પર સખર કરવો. આઠમો ખોસ્તાન રેઝાનો; તો તેની અંદરથી ખુદાની રઝા પર રાજી ન રેહવાના કાંટાને જડ મુળથી ઉખેડી નાખે. નવમો ખોસ્તાન તવક્કલનો છે, તો તેની અંદરથી ખેતવક્કલીના બાબતોના કાંટા અને કચરાને કાઢી નાખવા. દસમો ખોસ્તાન ઉમ્મેદનો છે તો ખુદાની રહમતની ઉમ્મેદ રાખીને એવા ખૈદથી ખુદાની રહમતથી નાઉમ્મેદ કરે તે કાંટા કાઢી નાખવા. તો બ્યારે આ દસે બગીચા ખરાબીના કાંટા અને કચરાથી સાફ અને પાકપાકીળ થઇ જશે તો બહુજ સારો હાલ થવાનો, ને બહુજ નફા મળવાનો.

બ્યારે અવા ઉમદા દુરરે બેબહા (અમુલ્ય મોતી) જેવા કલામ આબીદે સાંભળ્યાતો એકદમ પોકાર પાડીને રોવા લાગ્યો, ને બોલ્યા કે અફસોસ નેવું વરસની ઉમ્મર થઈ પણ હજી સુધી એ દસ બગીચામાંથી એક પણ બગીચાને સુધાર્યો નહીં. એમ કહીને શેતો હતો ને ઇબાદતખાનામાં રહેતો હતો, હોકરીએ પુછ્યું કે શા માટે આ મુજબ બેકરાં કરોછો? આબીદે કહ્યું કે કેમ હું ન રોઉ ને પોકાર ન કરું કે શુનાહોની બીમારીમાં દસાએલો છું.

હોકરીએ કહ્યું કે હું દવા બતાવું છું તે લાવી આપો ને કહું તે મુજબ માનુન કરીને ખાઓ, ને એ દવા આ મુજબ લાવો. ૧-ફકર પર સખરનાખી. ૨-આજેજી અને નમર-તાઇની હરડે, ૩-ખુદાના ખૈદથી ડરતા રેહવાના મુળ, એ ત્રણે ચીજને તવખાના ખરલમાં તવફીકના દંસ્તાથી કુટીને પરહેજગારીની તપેલીમાં નાખી ખૈદના પાણીથી પલાળી, ઇખલાસની આગુથી જ્વેશ આપી ઝીકરના કબખીરથી બાહેર કાઢી, હીકમતના હાથમાં લઈ, ખુદાની રહમાં કોશીશ કરવાના કપડામાં ગાળી, શુકરની સાકરથી મીઠી કરી, મોહબ્બતના પંખાથી ઠંડી કરી, ઇસતીગદારના ચમચાથી લઇને ખાઓ તો તમારી તમામ બીમારી દુર થઇ જશે.

આ મુજબના હીકમતી ફીકરા સાંભળીને આબીદે બોલ્યો કે અટલી મુદત થઈ પણ કોઈ મરદ આ ઓરત જેવો જોયો નહીં. ને આ ઓરતની મુલાકાત થયા પહેલાં હું મારી મુસલમાની અને અકકલમંદી પર બગાડ કરતો હતો.

પછી તેણીને પુછ્યું કે અવી નાની એવી ઉમ્મરમાં અટલુ ઇલામ અને હુશીઆરી ક્યાંથી આવી? તેણીએ જવાબ આપ્યો કે મારા માબાપ તરફથી.

ફસલ ત્રીજી અક્કલમંદ અને વફાદાર, બે શાહનદીની હીકાયત.

મનકુલ છે કે જમશેદ બાદશાહના વખતમાં ચાર માણસો આપસમાં રફીક થઇને જતા હતા, ને તે ચારે જણની અદર એકની પાસે ઉંચી કીમતનું એક મોતી હતું ને તે જમશેદને હદીયો આપવા માટે લઇ જતો હતો; દરેક મનઝીલમાં જઇ એકાંતમાં તે મોતીને જોતો હતો, એક વખત એક રફીકની નજર તે મોતીપર પડી ગઈ તેથી હમેશા એ ફીકરમાં રહેવા લાગ્યો કે કોઈ રીતથી તે મોતી હાથ કરી લઉં.

એક દિવસે તે શખ્શ સુધ ગયો ને ગફલતમાં હતો ત્યાં બરાબરનો મવકો જોઈને તેના માથાની નીચેથી તે મોતી કાઢી લીધું, બ્યારે તે શખ્શ ઉઠ્યો તો જોયું કે મોતી નથી, તેથી બહુજ વીચાર અને ફીકરમાં પડી ગયો ને હૈરાન થયો કે હવે શું કરવું. વીચાર કરતાં ધ્યાનમાં એવું આવ્યું કે બેહતર છે કે આ વાત રફીકો પાસે જાહેર ન કરવી કેમકે તેઓ ત્રણ જણ છે ને હું એકલો છું વખતે બેગા થઇને મને કાંઈ ઈજ્જ પહોંચાડે એવો વીચાર કરીને ખામોશ રહ્યો. પછી ચાલતા ચાલતા મનઝીલો તએ કરતા કરતા મજબૂર બાદશાહના શહેરમાં ગયા, એક વખત તે મોતીવાળો શખ્શ વઝીર પાસે ખાનગીમાં જઈને પોતાનો અહવાલ બયાન કર્યો; વઝીરે બાદશાહને કહ્યું, બાદશાહે તે ત્રણે શખ્શોને બોલાવીને પુછ્યું કે આ તમારા મોથા રફીક પાસે મોતી હતું તે કેની પાસે છે? તે બતાવો ને જણે લીધું હોય તે સાચુ કહો.

આ સાંભળીને ત્રણે જણે ઇનકાર કર્યો તેથી બાદશાહે તેઓને રબ્બ આપી પણ પોતાના દીલમાં એવી કોઈ તદબીર સોંચતો હતો કે આ લોકોને ઇબ્જ પડ્યા વગર ખરો ચોર મળી આવે તો સારું; એ વીચાર અને ફીકરમાં ગરકાબ હતો, બ્યારે પોતાના મહેલમાં ગયો તો તેની એક છોકરી બહુજ અક્કલવાળી અને હુશીયાર હતી, તેણીએ પોતાના આપનો એહરો ઉદાસ અને ફીકરમાં પડી ગયેલો જોઈને પુછ્યું કે અએ બાબાજનન શામાટે તમે ફીકરમાં પડી ગયા છો? બાદશાહે બનેલી હકીકત બયાન કરી, કે એક શખ્શ ઘણો છોટથી મોહટી ઉમ્મેદ રાખી આપણા માટે હદીયા તરીકે એકમોતી લાવતો હતો પણ રસ્તામાં તેને ત્રણ રફીક મલક્યાથી તેઓમાંથી કોઇએકે તે મોતી ચોરી લીધુ છે ને તેઓને પુછતા કોઇ કમુલ કરતું નથી, તો હું ચાહું છું કે કોઇ તરાહની ઈજ્જ પહોંચાડ્યા સી વાય ખરો ચોર પકડાય ને બેગુનોહ મર્યા ન જાયતો સારું.

શહનદીએ અરજ કરી કે અએ બાબાજન એ કાંઇ મોટી વાત નથી તમે તે ચારે જણને મારી પાસે એકલો એટલે હું તપાસ કરી આપીશ, ને તે વીશે તમારે બેફીકર રહેવું. હું હીકમત અને તદબીરથી કોઈ જાતની ઈજ્જ પહોંચાડ્યા સીવાય તેઓ પાસે ઇકરાર કરાવી મોતી લઇશ.

બીજે દિવસે તે ચારે રફીકોને બાદશાહે પોતાની છોકરી પાસે મોકલ્યા, તેઓ શહનદીના મહેલમાં ગયા, શહનદીએ તેઓની ઘણીજ ખાતેરદારી કરીને બેસાર્યો, ને દરેકને ઇનામ આપી વાતો કરવા લાગી. પછી તેઓ રખસત લઇ પોતાને ઉતારે ગયા, શહન-

• દીએ હુકમ કર્યો કે હમેશા મારી પાસે ખેસવા માટે આવવું, ને તમારી મુસાફરીનો અહવાલ ને બીજી વાતો કરવી જ્યારે શેહજાદી તરફથી અવી છુટ મળી તો તેઓ હમેશા આવવા લાગ્યા ને આડી અવળી વાતો કહેવા લાગ્યા; ને શેહજાદી હમેશા કનિષ્ઠ પણ આપતી.

એક વખતે છોકરીએ કહ્યું કે અએ સાહેબોહું એક વાતનો ખુલાસો પુછુ છું માટે તમો તમારી દરેકની સમજ અને અક્ષર મુજબ કહેશો કેમકે તમો જહાંદીદ મુલકે મુલકની સરેર કરેલી હુશીઆર માણસો છો આ સાંભળીને તેઓએ ચરજ કરીકે અએ શેહજાદી ખુશીથી ફરમાવો જે કાંઈ અમારા ધ્યાનમાં આવશે તે અમારી અક્ષર મુજબ કહીશું.

છોકરીએ કહ્યું કે હું એક નકલ બયાન કરું છું તે સાંભળો, કે એક ખાદશાહની એક છોકરી હતી તે તેને બહુજ ચાહતો હતો એટલે સુધી કે તેને પોતાથી જુદી કરતો નહતો, એક દીવસ તે છોકરી પોતાની કનીજોની ભેગી બાગની અંદર સરેર કરવા ગઈ; ત્યાં એક ફુલના ઝાડ ઉપર નજર પડી પણ તે વખતે તે ઝાડના ફુલની મોસમ શરૂ થઈ નહતી; તેથી છોકરી લાચાર તે ફુલની ખાહીશમાં તે ઝાડ તરફ જઈ રહી, બાગવાનનો છોકરો ત્યાં ઉભેલો તેણે જોયું કે આ ઝાડના ફુલની ખાહીશ આ છોકરીને થઈ છે, એવું સમજી તે ઝાડમાં તપાસ કરી એક ફુલ તોડીને લાવ્યો, ને તે છોકરીને આપ્યું, છોકરી વગર મોસમે ફુલ જોયું તેથી બહુજ ખુશી થઈ, ને બોલીકે અએ છોકરા માગ તારી શું મરજી છે? જે માગીશ તે આપીશ; (એ વખતમાં એવો રીવાજ હતો કે કોઈ પહેલ વહેલું નવું મુલ અથવા મેવો આપે તો તે જે માગે તે આપતા.) છોકરો નાદાન તેથી બીજુ તો કાંઈ માગ્યું નહીં પણ એવું બોલ્યો કે અએ શેહજાદી જ્યારે તમારી શાદી થાય ને પહેલી રાત્રે શવહરના ઘરે જાઓ તો એજ કપડા અને એવર પહેરેલાં હોય તે વખતે મારી પાસે આવજો તો હું એક નજર જોઈ કે તે વખતે તમારો કેવો રંગ હશે. આ સાંભળીને છોકરી હસી ને તેણી વચનથી બંધાઈ ગીએલ તેથી પોતાનો વાએદો વફા કરવા માટે કમુક્તાત આપીને પોતાને ઘરે પાછી ગઈ.

• હાંસલ કલામ કેટલીક મુદતબાદ તે છોકરીની શાદી વજીરના છોકરા સાથે થઈ, ને જ્યારે પહેલી રાત્રી શવહર પાસે ગઈ તો પોતાનો કરેલો વાએદો યાદ આવ્યો, તેથી પોતાના શવહરને કહ્યું કે ફલાણે દીવસે મેં બાગબાનના છોકરા સાથે આ મુજબ વાએદો કરેલ છે માટે હું ત્યાં જઈ આવું છું, આ સાંભળીને તેણીનો શવહર ચુપ રહ્યો, છોકરીએ કહ્યું કે હું તમારી ચોરત છું પણ વાએદો વફા ન કરવો તે ઘણુંજ ખરાબ કામ છે હું પહેલે મારો કરેલો વાએદો પુરો કરો આવું. આ મુજબના કલામ સાંભળવાથી તેણે રજા આપી, તેથી તે છોકરી તે બાગબાનના છોકરા પાસે ચાલી; રસ્તામાં એક વાઘ મળ્યો તેને જોઈને છોકરી બોલીકે અએ વાઘ મેં વાએદો કરેલ છે તેથી ત્યાં જાવું છે રસ્તો છોડી આપ, ને હું વાએદો કરું છું કે પાછી અહીંયાથી નીકળીશ માટે તે વખતે તારે જે કરવું હોય તે કરજે, આ સાંભળીને વાઘ છોટે ગયો, ને છોકરી ત્યાંથી આગળ ચાલી જ્યાં બગીચાના દરવાજા પાસે ગઈ તો રસ્તામાં એક ચોર મળ્યો તેણે છોકરીને બહુજ સારા સારા કપડા અને એવર પહેરેલાં જોઈ બોલ્યો કે અટલા વરસ થયાં હું ચોરી કરું છું પણ હજુ સુધી કોઈ એવી નેચંમત મળી નથી, હવે હું તવંગર થઈ જઈશ મારા નસોમે જોર કર્યું કે વગર મેહનતે આ માલ મળ્યો.

એ મુજબ વીચાર કરીને તે છોકરી પર હાથ નાખવાનો વીચાર કર્યો; છોકરીએ કહ્યું કે અમે જવાન જરા સમ્પર કર બે કલમા મારા સાંભળ, ચોરે કહ્યું કે શું કહે છે? બોલા તેણીએ કહ્યું કે તમા બાગની અંદર એક જાણ સાથે વાએદો છે માટે હું ત્યાં જઈ વાએદો વફા કરી આવું. પછી તારી મરજી મુજબ મને લુટી લેજો પણ હાલ મને જવા આપ. આ સાંભળીને ચોર હેરતમાં પડી ગયો અલ્લાહરે ઓરતો પણ અવી આવફા થતી હશે? પછી રજા આપવાથી તે છોકરી બાગમાં ગઈ, તો જોયું કે તે છોકરો સુઈ ગયો છે, તેથી તેને જગાડ્યો; છોકરો ઉઠીને જુવે છે કે એક ઓરત નવ જવાન ખુબ સુરત ઉમદા ઉમદા કપડા અને ઝેવર પેહરેલા પાસે ઉભી છે; છોકરીએ તેને નાનપણમાં કરેલો વાએદો વાદ આપાવીને કહ્યું કે હું ફક્ત વાએદો વફા કરવા માટે આવી છું.

છોકરે નાનપણમાં બેસમજીમાં એ મુજબ કહેલ પણ હવે તો મોટો અને અક્કલવાળો થીએલો તેથી પોતાના આગળના કેહવાથી શરમાણો ને તેના પગ પર પડી ગયો ને બોલ્યો કે મેં નાદાનીમાં આવો ખરાબ વાએદો લીધેલો કે તમને અવા વખતમાં અહીંયા આ વવાની તકલીફ આપી; તમોએ વાએદો વફા કર્યો હવે જાઓ જલદી પોતાના શવહર પાસે જાઓ, કે તે રાહ જોઈ રહ્યો હશે.

છોકરી તેને વીધ કરી પાછી ફરીને ચોર પાસે આવી તો જોયું કે તે સુઈ ગયો છે, તેને જગાડીને બોલી કે અમે શખશ હું મારા વાએદા પર પાછી આવી છું, ચોરબોલ્યો કે અરે ઓરતો થોડી અકકલવાળી હોય છે તે ખરી વાત છે કે પોતાના દુશમનને સુતો જોઈ ચાલી ન જતા જગાડે છે. છોકરીએ જવાબ આપ્યો કે અમે બાઈ તેં મારા પર અહસાન અને મેહરબાની કરી કે હું તારા હાથમાં આવવા છતાં મારા કેહવા પર ચકીન કરી મને છોડી આપી, તો હૈફ છે કે તે એહસાનને લુટીને બેવફાઈ કરે, માટે હવે તારી પાસે આવી છું મરજીમાં આવે તો તમામ ઝવેર લુટીલે ને ખુશી હોતો રજા આપ તો ચાલી જાઉં, બાગબાન સાથે વાએદો કરેલ તેથી ત્યાં ગઈ તો તેણે કોઈ જાતની ખદી ન કરતા પગ પડીને રજા આપી, હવે જેવી તારી મરજી.

આ સાંભળીને ચોર બોલ્યો કે અમે નેક ઓરત તારી જેવી આવફા ઓરતોને ઈર્જન પહોંચાડવી હૈફની વાત છે જા! મેં અજમાવી જોયું કે આ દુનીઆમાં વફાદાર ઓરતો છે કે નહીં, ખસ જ તારો શવહર તારી ધનિતેજરીમાં હશે. પછી તે છોકરી તેને દોઝી કરીને આગળ ચાલી તો વાધ રસ્તામાં સુતો હતો તેને પણ કહ્યું કે અમે વાધ હું વાએદા પર આવી છું ને ખુદની કઝાથી કોઈ બાગી શકતું નથી માટે તારી મરજી મુજબ કર. વાધ બોલ્યો કે હું વાધ નથી હું તો જીન છું, પણ તેં તે છોકરા સાથે જે વાએદો કરેલ તેથી અજબ હતો ને વીચારમાં હતો કે ધનસાન વાએદો વફા કરતા હશે કે નહીં તેથી મેં તને અજમાવી જા! સહીદ અને સલામત તારા શવહર પાસે જ કે તે તારી રાહ જોતો હશે.

પછી ત્યાંથી છોકરી પોતાના શવહર પાસે આવીને તમામ હકીકત ગુજરેલી કહી સંભળાવી. આ કીસ્સો કલા આદ શેહજાદીએ તે ચારે રહીકોને પુછ્યું કે તમો ધણો મુલક કર્યો છો ને લાંબી મુસાફરી કરી છે, કહો કે એ કીસ્સાની અંદર જે ચાર ખાલ્સો સાથે

એ છોકરીને કામ પડયું, તો હવે તે ચારે જણની અંદર કોણ જ્યાં મરદ અને લાએક સમજવો તે કહો.

આ સાંભળીને તેઓમાંથી એક જણે કહ્યું કે મારી સમજ પ્રમાણે બાગ્યાનનો છોકરો તમામ કરતા વધારે જ્યાં મરદને નેક સમજવો કે એવો મવકો કે બાદશાહની છોકરી એવી ખુબસુરત તરાહ તરાહ જાતના કપડા અને ઝેવર પેહરીને રાતના એકલી આવી તે છતાં તેને એમજ પાછી જવા આપી તે બહુજ મોહટી હીમ્મત જાણવી. બીજા શખ્શો કહ્યું કે તમામ કરતા ચાર વધારે સારો હીમ્મત અને મુરુવતવાળો સમજવો કે તેનું ચોરીનું કામ હોવા છતાં એવી અધારી રાતમાં એવો ઘણો માલ વગર મેહનતે મળવા છતાં મુકી દીધો. ત્રીજે શખ્શો કહ્યું કે મારી અકલમુજબ તો તે વાધ અગર જીન નહતે ને વાધ હતો તો તેની હીમ્મત તમામ કરતા મોહટી સમજવી કે જંગલી હાએવાન પોતાનું ખાજ મળવા છતાં મુકી દીધો એ બહુજ મુરુવતનું કામ છે. ચોથો બોલ્યો કે હું તમામ કરતા તેણીના શવહરને બહુજ હીમ્મતવાળો સગજુ છું કે એવી ખુબસુરત ચોર-તને કપડા અને ઝેવર પેહરેલા ને વળી જાતના વખતે એકલી જવા દેવી એ બહુજ અજબ ભરેલું છે.

ચારે જણની વાતો સાંભળીને શાહનદી બોલી કે અએ સાહેબો તમે ચારે જણનું કહેવું જરામર અને વાજખી છે કેમકે જેવી જેવી તમારી તખીઅત છે એ મુજબ બયાન કર્યું કેમકે જે ઇનસાન જેવી ચાલનો હોય એજ બાળતો તેની જખાનથી નીકળી આવે છે, જે જે ખસલત તમારામાં હતી તે મુજબ તમેએ કહ્યું, એ મુજબ કહીને નોકરોને હુકમ કર્યો કે આ ચારે જણને પહેરામાં રાખો કાંઈ ભાગી જવા પામે નહી; એમ કહીને બાદશાહ પાસે ગયો. ને કહ્યું કે ફલાણા શખ્શ પાસે તમારું પોતી છે ને તેણેજ ચોરેલ છે તેમાં ફરક નથી. એમ કહીને જેણે ચોરની તારીફ કરેલી તેનું નામ લીધું પછી ચારે જણની સીદત બયાન કરી કે જેણે બાગવાળા છોકરાની તારીફ કરી તેને શહવત-વાળો જાણવો કે જે પરાધ ચોરત તેના હાથમાં આવી હોય તો છોડે નહીં. ને જેણે વાધની તારીફ કરી તેને શીકમ પરસ્ત જાણવો એટલે જે મળે તે ખાવું હલાલ હરામ-પર ધ્યાન ન રાખે, કાંઈ ખાવાની ચીજ મળવી જોઈએ. અને જેણે તેણીના શવહરની તારીફ કરી તેને ખેશરમ અને ખેમુરુવત જાણવો. ને જેણે ચોરની તારીફ કરી તેને ચોર સમજવો કે જે મળે તે લીધા વગર ન મુકે.

પછી બાદશાહે ચોરની પાસે માણસ મોકલીને મોતી મંગાવી લીધું. જુવો ફની-આમાં એવી પણ હુશીઆર અને અક્ષરમંદ ચોરતો થાય છે ફકત ઇનસાનના બોલવા ઉપરથી તેની અંદરની તખીઅતને ઓળખી શકે. અને બીજી શાહનદી જેવી પરહેજગાર અને વક્ષાદાર ચોરતો પણ થાય છે કે જે વાએદો વક્ષ કરવાની જગ્યાએ જરૂર ન હોય એવો વાએદો પણ વક્ષ કરે તો વીચારો કે પોતાના મરદના કામમાં કેટલી વક્ષાદાર અને ઇમાન-દાર હોવી જોઈએ ?

ફસલ ચોથી હાજર જવાબ 'વફાદાર' એક કનીઝ. • •

એક વખત હાજર રશીદની પાસે કોઈએ કહ્યું કે એક નાતકી નામના રાખશની પાસે એવી કનીઝ છે કે તેની અંદર કેટલીક વખાણવા લાયક સીકોતો છે; એકતો એ કે તે બહુજ ખુબશ્વરત અને રૂપાળી છે, બીજી એ કે બહુજ ચાલાક અને હુશીઆર છે કે કોઈ વાત કરે તેનો બરાબર રીતે જવાબ આપે છે, ત્રીજી એ કે તેની ચાલચલણ બોલચાલ બહુજ ઉમદા પસંદ કરવા લાયક છે. વધારે તો શું કહું પણ એવી કનીઝ મેં જોઈ નથી.

આ સાંભળીને હાજરે કહ્યું કે મારી બાદશાહતમાં અવી કનીઝ બીજીઓ પાસે હોય ને મારી પાસે ન હોય એ હવેફની વાત છે એમ કહીને તે નાતકીને બોલાવીને કહ્યું કે મેં સાંભળ્યું છે કે તારી પાસે એક કનીઝ બહુજ સારી છે, માટે જલદી મને લાવી આપ;

આ સાંભળીને તે ધ્રુવો ને ગમગીન હૈરાન પરેશાન ધરે ગયો, કનીઝે અવો હાલ જોઈને અરજ કરી કે અએ મારા ખવાબ તમારો એહરો શા માટે ગમગીન અને ઉદાસ છે? ખુદ તમારા ગમને દુર કરે, કહો શું થયું? કે તમારો એહરો પીળો થઈ ગયો છે; નાતકીએ જવાબ આપ્યો કે—

“આસુદા મરા ઝમાના બાતો ન ગુઝારત”

“ખુશ બુદ મરા બાતો ફલક ન પસંદીદ”

મતલબ એ કે તારી સાથે ઘણીજ સારી અને ખુશીની હાલતથી મારો ઝમાનો મુજરતો હતો પણ તકદીરને એ વાત પસંદ આવી નહીં, એમ કહીને પોતાપર ગુજરેલી હકીકત કહી કનીઝે કહ્યું કે એ સાહેબ જરા પણ ગમ ન ખાઓ ને ડરો નહીં, મને હાજર પાસે મોકલો ને બુવો કે ખુદ કરશે તો તમોને કોઈ વાતે હરકત નહીં આવે ને આ બલ્કથી નગત ખમશે.

પછી કનીઝને હાજર પાસે મોકલી, કનીઝ હાજરની ખીદમતમાં જઈને ઉભી રહી, હાજર તેની શીકલ અને સુરત જોઈને હૈરાન થયો, ને બોલ્યો કે એ કનીઝ તારી સુરત અને સીરત બહુજ વખાણવાને તાઅરીફ કરવા લાયક છે, કનીઝે ફૈરન તરત તેના જવાબમાં કુરઆનની આયત પડી “યઝીદા ફીલ ખલકે મા યશાઅ” મતલબ એકે ખુદ દરમાવેછે કે ખલકમાં ખુદ ને ચાહે તે વધારો કરેછે.

આ સાંભળીને હાજરે કહ્યું કે ઓહો? અરે બરીયા મારો જવાબ કુરઆનથી આપેછે? તુ કુરઆનની આયતો ખુબ જાણેછે? કનીઝે વળી કુરઆનથી જવાબ આપ્યો કે “હાઝામીન ફઝલે રખ્ખી” એટલે હા હું કુરઆનથી જવાબ આપું છું તે મારા પરવરદીઆરના ફઝલથી છે, એટલે એટલો ઇલમ આપવો તે ખુદાની નેહરપાની છે. આ મુજબનો જવાબ સાંભળીને હાજર અજબ થઈને બોલ્યો કે એ કનીઝ તારા ખુશ આવાઝથી કુરઆનની યોડી આયતો સંભળાવ! કનીઝને તો એટલુંજ જોઈતું હતું, હાકીમનો હુકમ થવાથી પોતાના છુટકારાના મતલબની આ મુજબ આયત પડી, “બીસમીલ્લાહીર રહુમાનીર રહીમ” “બુન્ના હાઝા અખી લહુ તીસઉન, વ તીસઉના નઅજતન; વલેયા, ન

• **અંબુન વાહે દાહ; કુંડલા અકફીલનીહા, વચ્ચુંની ફીલ ખેતીખ*** મનકુર આપત હારને સાંભળી તો રોવા લાગ્યો, ને કનીઝનો મતલબ સમજી ગયો ને તેણી સાથે થોડી વાત કરીને રજા આપી. તે નીચે લખીશ, પણ આ અપતનો ખાલી તરજુમો લખું તો વાંચનારને મતલબની ખબર નહીં પડે ને તે કનીઝનો જવાબ હારનું તેને મુકત કરવાનું કારણ ખબર નહીં પડે તેથી બેહતર છે કે એ આપ્તાની તફસીર લખું એટલે ખરાખર લખુંત મળી નસીહત હારીલ થાય.

મનકુલ છે કે હઝરત દાઉદ પયગંમખરનો એક ભાઈ હતો તેનું નામ ઔરયા બી-નહત્રાન હતું, તેણે એક ઔરત સાથે નીકાહ કરવા માટે પએગામ મોકલ્યો, ને તેઓ કયુલ કરે ને ઔરયાની શાદી થઈ જાય એવું હતું; ત્યાં બનવા કાળ એકાએક આપસમાં એવો ઝગડો અને તકરાર થયો કે તે ઔરતના વાલીઓએ ઔરયાને આપવાની મના કરીને તે વાત મવકુફ થઈ ગઈ. ને ઔરયાને યોખી ના પાડી કે અમો અમારી દીકરી તને નહીં આપીએ.

જ્યારે આ મુજબ બનાવ બન્યો તો હઝરત દાઉદ અંબુ તે ઔરત સાથે માગણી કરી, તેણીના વાલીઓએ દાઉદ અંબુ ની બાદશાહત અને પયગંમખરીના સખખથી કયુલ કરીને પોતાની છોકરીની શાદી હઝરત દાઉદ અંબુ સાથે કરી આપી. તે વખતે હઝરત દાઉદ અંબુ ને નગ્વાણું (૮૯) ઔરતો હતી, ને આ ઔરત આવવાથી પુરી એકસો (૧૦૦) થઈ. દાઉદ અંબુ ના ભાઈને આ વાતની ખબર પડી તો રંજીદ થયા, કે દાઉદ અંબુ ને નગ્વાણું ઔરત હતી તે છતાં આની સાથે પણ શાદી કરીને મારા માટે એની સાથે માગણી કરેલી તે પણ ચાલી ગઈ. હવે આ બાબતમાં દાઉદ અંબુ કાંઈ ચુનાહતું કે ખરાખ કામ કરેલ નહીં પણ પયગંમખરીના મરતબાને લાયક એમ ઘટતું હતું કે તે ઔરતના વાલીઓને સમજાવી જેમ તેમ કરીને ઔરયા સાથે તેણીની શાદી કરાવી આપવી હતી એ બેહતર કામ તરક થયું તેથી ખુદાવદે કરીમે તેઓને ઠપકો આપવાને એ બેહતર કામ જરૂર થયું. તેની ખબર આપવા માટે ખેરીશ્તાને ઇનસાનની સુરતમાં મોકલ્યા.

• **હંબુ દાઉદ અંબુ** પોતાના કામના વખત મુકરર કરેલા કે, એક દીવસ બેસીને લોકોના તકરાર ઝગડાના ચુકાદા કરે, એક દીવસ લોકોને વાએઝ અને નસીહત કરે, ને એક દીવસ પોતાના કારોબારનો બદોબસ્ત કરતા હતા; ને એક દીવસ ખુદાની બંદગીમાં ગુજરતા હતા, એ મુજબ ચાર કામનો હીસાબ રાખેલો. જે દીવસ દાઉદ અંબુ ની બંદગીનો હતો તેજ દીવસે તે બંને ફીરીશ્તા ઇનસાન બની આપસમાં તકરાર છે એમ જાહેર કરી ચુકાદા માટે ગયા; દરબાનોએ કહ્યું કે આજે દાઉદ અંબુ નહીં મળે કેમકે આજે ઇબાદતનો દીવસ છે.

ફીરીશ્તાઓને એ મુજબ જવાબ મળવાથી બીંત ઉપર થઈને હઝરત દાઉદ અંબુ ઇબાદત કરતા હતા ત્યાં ગયા; તો દાઉદ અંબુ ડરી ગયા કે અવી એકાંતમાં આ લોકો ક્યાં થી અને કેમ આવ્યા હશે; શાયદ દુશમનો મારવા માટે આવ્યા હોય; ત્યાં તેઓએ કહ્યું કે તમે ડરી નહીં, અમો તમારા દુશમન નથી પણ આપસમાં અમારે વાંધો પડ્યો છે તેનો ચુકાદો લેવા માટે આવ્યા છીએ; માટે જે વાજબી બને હક હોય એ મુજબ અમારો

ઇનસાર કરો ને હુકમ આપો. હજરતે કહ્યું તમે તમારો મુકદ્દમે બયાન કરો તૈઓમાં થી એક જણે કહ્યું કે “ઇબ્રાહીમ” તે આખર સુધી જેમકે તે આયત ઉપર લખાઈ ગયું, તો તેના માઇના એ કે-આ મારા બાઇ પાસે નજ્વાથું (દલ) બકરીઓ છે, અને મારી પાસે ફક્ત એકજ બકરી હતી (એટલે મને મળવા વાળી હતી) પણ મારા બાઇએ તે મનેજ રહે એવી ગોઠવણ ન કરતા તે એકને પણ પોતેજ લઇને પોતાની પુરી સો બકરીઓ કરી; તો હવે આ બાબતમાં તમે શુ હુકમ કરો છો? આ સાંભળીને હજરત દાઉદે ફએસલો કર્યો કે અગર એમજ છે તો તારા બાઇએ તારા પર ખુલમ કર્યો ગણાય, ને એને એમ છજવું નથી વીગેરે. જ્યારે આ મુજબ જવાબ આપ્યો તો તેજ વખતે તે ફીરીસ્તા હજરત દાઉદ અંની નજરથી ગાએબ થઈ ગયા; તેથી તરત દાઉદ અં સમજ્યા કે મેં તે ઝોરત સાથે નીકાલ કર્યા તે માટે ખુદાએ મને ઇપકો આપ્યો ને તેના ઇનસાર મારી જખાનથી કરાવ્યો, યા અલ્લાહ કેવા પયગંમબર ખુદાના ખૈદ્દથી ડરતા હતા કે અગરએ હરામ કરેલ નહીં પણ સવાબુ કામ તરક કરવાના સખબથી ઇપકો મળવાથી એકદમ સીજદામાં જઇને રોવા લાગ્યા એટલે સુધીકે આળીસ દીવસ સુધી સીજદામાં રહો ને રોતા હતા, ને તે ડોકાણે એટલા આંસુ પડ્યા કે તેથી ત્યાંની જમીનપર ખડ ડગો ગયું; ને આળીસ દીવસ સુધા સીજદામાં રહ્યા તેમાં ફક્ત નમાઝ માટે સીજદામાંથી ઉઠતા હતા; તે વખતે ખુદાવદે કરીમે પએગામ મોકલ્યો કે અએ દાઉદ આ બેહતર કામ તરક થયું તેની તોખામે કબુલ કરીને તમેને બખશી આપ્યા કે, ખુદા કુરઆનમાં ફરમાવે છે કે “ફગંફરના લહુ, ઝાલેક. વઇન્ન લહુ ઇનદના લહુલફા વહુસ્ના મચ્ચાબ” મતલબ એ કે-અમેએ દાઉદને બખશી આપ્યા ને જે તે બેહતર કામ તરક કરવાથી સવાબ આલ્યો ગયો! તે સવાબ આપ્યો, અને તે દાઉદ માટે અમારી પાસે મોટો મરતમો છે, વીગેરે.*

હકીકતમાં જેટલા પયગંમબરો થઈ ગયા તમામ ગુનાહથી પાક અને પાકી જા છે, કોઈ પયગંમબરે કે ઇમામે જાણીને અથવા ભુલથી કોઈ પણ ગુનાહનું કામ કરેલ નથક, ને જેઓ એવા ખુઝરગવારોની શાનમાં કહેણે કે પયગંમબરો પણ ગુનાહ કરતા હતા ને તેઓના ગુનાહ સાબીત કરી બતાવે છે તે તેઓની મોહટી ભુલ છે, હવે કુરઆનથી પણ સાબીત કરે છે કે ખુદાએ પોતે ફરમાવ્યું છે કે શલાણે પયગંમબરે ગુનાહ કર્યો ને મેં બખશી આપ્યો; પણ તેઓ તેનો મતલબ સમજતા નથી કેમકે એવા મોહટા દરજવાળા ખુઝરગવારોથી બેહતર કામ તરક થાય તો તેઓના મરતમાપરનજર કરતા તે ગુનાહ ગણાય છે; પણ હકીકતમાં ગુનાહ નથી, તે તેટલા માટે ખુદા તેઓનું ઇમતાહીન કરવા ને એ બેહતર કામ તરક ન થાય એટલા માટે ને આપણને નસીહત માટે ખુદાએ તેઓને ઇપકો આપેલ છે ને તેના બદલામાં મુસીબતોમાં ગીરફતાર કરેલ છે;

એક દાખલા તરીકે- જેમકે દુનીઆમાં જે જે સાહેબે મગદુર બસા અને લાયક માણસોનો દરજો મોટો ગણાયછે, ને નીચ અને હલકા લોકોનો દરજો નાનો ગણાયછે, હવે તે હલકા અને નીચ લોકો આપસમાં બેઠા બેઠા હસતા હસતા ખુશીના જોશમાં એક

* એ સીવાય બીજી રીતથી પણ તફસીર છે; ફક્ત એકજ બાબત અમેએ લખી છે.

ખીજને ધોલ ધખ્યા મારીને, મા, ખેન, સામી ખરાબ ગાળ આપે, તો તેઓને કોઈપણ એમ નહીં કહે કે આ લોકોએ ખરાબ ગુનાહનું કામ કર્યું, કેમકે તે તો તેઓમાં રીવાજ અને ચાલ પડી ગયો છે, તેથી તે બાબત પર કોઈ લક્ષ્ય પણ નહીં આપે. હવે મોટા મુરતબાવાળા માણસો આપસમાં બેસીને ગાળ આપવી તો એકતરફ પણ જરા બેઅદબી ભરેલા કલામ બોલે તો અકકલવાળા લોકો તેની વાતો કરશે ને કેહશે કે અવા કલામ કાઢવા આને સગવાર નહતા, ને તેણે મોહટી ભુલ કરી.

હવે એટલુંજ ધ્યાનમાં રાખવાનું કે પયગમબરો અને ઈમામો માટે કોઈ એવી બાબતો કહે કે તેથી ગુનાહ માલુમ પડે તો તે તદ્દન ખોટી અને ગુહી વાત સમજવી કેમકે કેટલા સાહેબોએ ખીજનું કાંઈ ન મળતા પયગમબરોની ખતાઓ અને ગુનાહો ખુદા જાણે ક્યાંથી લાવી સાંભળીને ચુંટી કાઢી છપાવેલ છે, જેમકે હઝરત દાઉદ અં નો કીસ્સો ઉપર મુજબ છે, તે કીસ્સાને ખીજ રીતે બયાન કરેલ છે કે દાઉદ અં એક શખ્શની ઓરત પર ઔશક થઈ ગયા, તેથી તે શખ્શને લગાઈમાં મોકલ્યો ને લોકોને કહ્યું કે તેને આગળ આગળ રાખજો ને તે શહીદ થઈ ગયો તો પછી હઝરતે તે ઓરત સાથે નીકાલ કર્યા; એ કેવું તરકટ અને બોલતાન છે; કે એક અદના ઔલીમ હોય તે પણ અવું કામ ન કરે ને પયગમબર થઈને એવા બદકામ કરે ને વળી ખુદા તેની તાર્બરીફ કરે, એ બનવા જોય નથી. અગરએ પયગમબરોથી ખતા થાયજ નહીં તોપણ સમજો કે વખતે ખતા થઈ હોય તોપણ દીનદારને લાઝીમ છે કે તે છુપાવે ને ફજેત ન કરે. વીચારો કે આપણા બાપદાદાઓએ ગુનાહ કર્યા હોય તો શું આપણે છપાવીને લોકોને જાહેર કરીશું કે?

હાંસલ કલામ, જ્યારે એ ઊપરની દાઉદ અં વીશેજ આવત તે લોંડી પડી તો હાઈન સમજ્યો કે આ આવતથી અને તાઅન (મેણુ) માર્યું કે તું બાદશાહછો તને ઘણી લોંડીઓ લોવા છતા હું મારા માલીકને એકજ લોંડી છું તે પણ લઈ લીએ છે? એ કેવી બેઇનસાદીની વાત છે?

ને હાઈન એ પણ સમજ્યો કે આ લોંડી પોતાના માલીકને બહુજ ચાહેછે. નહીંતો બાદશાહની પાસે આવવાથી ઈનકાર નકરતે નેઅવો જવાબ ન આપ તે પછી હાઈને કહ્યું કે આ જરીયા માલુમ પડેછે કે તુ તારા માલીકને બહુજ દોસ્ત રાખેછે ને તેની મોહબ્બત તારા દીલમાં પએવસ્ત થીએલી છે.

કનીઝે તેના જવાબમાં પણ કુરઆનની આવતથી જવાબ આપ્યો તેનો મતલબ એકે જ્યારે હાઈન આ મુજબના કલામ સાંભળ્યા તો, પોતે પણ કુરઆનની આવતથી જવાબ આપ્યો કે, “ લાતખાફી વલા તહુઝની ઈન્ના રાહુહો એલયકે ” આ આવત ખુદાએ હઝરત મુસા પએગમબરની માને ફરમાવેલ જે વખતે મુસા અં ને નદીમાં નાખ્યા તો તેઓની મા ગમગીન થવા લાગ્યા તેથી ખુદાએ ફરમાવ્યું કે અએ મુસાની મા ન ખોદ કરો ન ડરો હું તમારા શરજંદને તમારી પાસે પાછો પહોંચાડીશ; તો હાઈનનો મતલબ એકે આ કનીઝ તુ ડર નહીં ને ખોદ ન કર હું તને તારા માલીક પાસે પાછો મોકલી આપીશ પછી હાઈને કેટલુંક ઈનામ કપડા આપીને કનીઝને કહ્યું કે તુ તારા માલીક પાસે જ કેમકે તેનું દીલ તારા પર ને તારું દીલ તેના પર લાગેલ છે.

“નાશ” કહે છે કે આ હીકામતથી ત્રણ માનવ નીકળી એકતો તે કનીઝની મામડી અને દુશ્મણી કે કુરઆનની આમતોથી ખરાબર જવાબ આપીને હાથને શરમીદો કરી કાઢેલ કરી આપ્યો કે તેને પાછો મોકલ્યા સીવાય બીજો ધલ્લાજ રહ્યો નહીં. બીજી એ કે તે કનીઝ પોતાના આકાની કેવી નીમકહલાલ કે બાદશાહે ખાહીશ અને આહવાથી બોલાવી તો પણ તેને ત્યાં રહેવાનું કબુલ કર્યું નહીં; ત્રીજી એ કે પોતે કેવી પરહેઝગાર કે દુન્યાની દલલતપર લલચાણી નહી, કે બાદશાહના ઘરમાં તરાહ તરાહના એવર કપડા હોય તો પણ તેના તરફ જરાએ ધ્યાન કર્યું નહીં શાબાશ અને આફરીન છે એ કનીઝને ને અફસોસ છે કે કોઈ કોઈ ઝોરતો એવી થઈ ગઈ છે કે પોતાના મરદ કરતા રૂપાળો અથવા પછિશા વાળો બીજો કોઈ મળ્યો તો કાંતો ખાનગીમાં તેની સાથે દોસ્તી કરે, ને જો બની શકે તો તેને પડતો મુકીને બીજાના ઘરમાં જઈ બેસે. વાચ ! વાચ !! વાચ !!! એવી ઝોરતો પર, કબરમાં ને હશરમાં એવો અંજાબ થવો છે કે તે ફર્યાદ કરે તો પણ તેના પર રહેમ કરવામાં નહીં આવે,

અહવાલ દસમા.

બેવફા અને ખંરાબ ઝોરતોના અહવાલ.

તેની અંદર ચાર ફસલો છે.

ફસલે પહેલી એક બેવફા ઝોરતનો નમુનો.

મનકુલ છે કે નએશાપુરમાં એક ચોર હતો, પોતાના વખતમાં સરવે ચોરોથી વધારે ચાલાક અને ચોરી કરનાર હતો, તેણે ઘણા ખજાના ચોરેલા, રસ્તામાં કેટલાંકે કપ્પલા લુટી લીધેલા, હાકીમને ખબર પડવાથી, લશકર મોકલી તેને પકડી મંગાવી સુળીએ ચડાવી આપવાનો હુકમ કર્યો, ને કહ્યું કે તેને ત્રણ દીવસ સુધી સુળીપર રાખવો ને જો કોઈએ ત્રણ દીવસની અંદર તેને સુળીપરથી ઉતાર્યો તો તે વખતે જો ચોકીવાળા સીપાહી હશે તેને સુળીએ ચડાવવામાં આવશે,

બનવાકાળ પહેલીજ રાતે ચોકીવાળાને ગફલતમાં જોઈ તે ચોરના ચારે આવીને તેની લાશ ઊપાડી ગયા, જ્યારે ચોકીદારને ખબર પડી કે તેની લાશને ઊપાડી ગયા તો ચારે તરફ તેની તલાશ માટે ગયા, એક સીપાહી એક કબરસ્તાનમાં ગયો તો જોયું કે એક ઠેકાણે અજગજું છે, તેથી તે તરફ ગયો તો જોયું કે એક કબર ઊપર એક ઝોરત કાળા કપડા પહેરેલી બેઠી બેઠી રાવે છે, તેની પાસે ગયો ને તેણીના એહરાપર નજર પડી તો માર્બુમ થયું કે તે ઝોરત બહુજ રૂપાળી અને ખુબસુરત છે. તેથી તેણીનાપર આશક થઈ ગયો, ને દોઝા કરીકે પરવરદીગાર આ ઝોરત મને આપ.

• પછી તેણીને કેલવા લાગ્યો કે અમે દીલ રખા અમે નાઝની અવી તોની પુખ્તમુરતી છતાં કાળા કપડા પહેરી આ કબરસ્તાનમાં એકલી બેયારો. ગમખાર શા માટે બેઠી રાવે છે? તેણીએ જવાબ આપ્યો કે ઓ જવાન આ શખ્શ મારો સવહર હતો, તેની સાથે, ધણી વરસ રહી છું ને તે મને બહુજ પ્યાર કરતો હતો ને હમેશા મને રાજી સખીમારી મરજી સુજળ વરતતો, ને અમે બંને જાણુની અંદર એવી શરતો થઈ છે કે જે પહેલે મરી જાય તેની કબરપર બેસવું ફરીને બીજું ઘર કરવું નહીં, એટલે સુધીકે હયાતીના દીવસો ગુઝરી જાય તો બનવાકાળ મારા કરમની કહણાઇને લીધે પહેલે મારો સવહર ગુજરી ગયો; તો હવે તે વાએહો વફા કરવા માટે હું તેની કબરપર બેઠી છું; ને જ્યાં સુધી મને મોત આવે ત્યાંસુધી અહીંયાજ રહીશ ને મરવા પછી તેની બાજુમા મારી કબર બનાવા કહીશ.

આ સાંભળીને સીપાહીએ કહયું કે ઓ નાઝુકબદન દીનઈસલામમાં આવો હુકમ કબરપર બેસવાનો નથી, અરે પુદાએ ઓરતોને મરહો અને મરહોને ઓરતો માટે પેદા કરેલ છે માટે આ શએતાની વસવસાને છોડી આપ, ને બીજો સવહર કર આ બીયાબાન કબરસ્તાનમાં તારા જેવી નાઝની એકલો રહે તે પસંદ કરવા લાયક નથી; ને જો મારી સાથે શાદી કરોશ તો તારી ખીદમત તારા આગલા ખાવીંદ કરતા વધારે કરીશ, આ સુજળના કલામ તેણીએ સાંભળ્યા તો પોતાનો વાએહો વફા કરવો તેપર કાંઈ ધીઆન નરાખતા એકદમ તેના ફરેબમાં આવી તેની સાથે નીકાહ કરવા રાજી થઈ ગઈ;

જ્યારે તેણી તેના ફરેબમાં આવી બીજો ખાવીંદ કરવા લલચાઈ ગઈ, ને તેની સાથે નીકાહ કરવા હા પાડી, તો તે વખતે તે સીપાહીને પોતાનું કામ યાદ આવ્યું કે પોતે તે ચોરની લાશને તપાસવા નીકળ્યો હતો. ને વળી ખીયાલ થયા કે મારી ચોકીમાંથી તે ચોરની લાશ ખોવાઈ ગઈ છે તેથી જો તે લાશ નહીં મળે તો મને તેના બદલામાં સુળીએ ચડાવી દેશે, એવો વીચાર થયાથી એકદમ તેના ચેહરે ફીકા પડી ગયો; ને બોલતો બંધ થઈ ગયો. તે ચોરને જોયું કે આ શખ્શ વાતો કરતા કરતા એકદમ શા માટે ઉદાસ થઈ ગયો હશે? તેથી પુછ્યું કે શું અમે સાહેબ પહેલે મને રાજી કરીને હવે તમો પસંતાણા કે શું? કાંઈ વીચાર ફરી ગયો છે!

એ વખતે સીપાહી બોલ્યો કે અમે મારી જાન હું શું કહું? બકરાને પોતાની જાનની પડી છે ને કસ્સાબને તેના ગોસ્તની ફીકર છે, અરે હું એક સખત બલામાં ગીરફતાર છું તને જોઇને તે બલાને ભુકી ગીઓ હતો, પણ વાતો કરતા આખર તેં મારી સાથે નીકાહ કરવા કબુલ કર્યું, ને વાતો ખત્રાસ થઈ તો તે વખતે પાછી તે બલા યાદ આવી, તેથી હું વીચાર અને ફીકરમાં પડી ગયો, નહીતો તારાથી કાંઈ મન ફરી ગયું નથી ને તને મારી જાનની જેમ અઝીઝ ગણું છું પણ શું કરું અજળ તરાહની આદતમાં ફસાણો છું.

આ સાંભળીને તેણીએ કહ્યું ઓ સાહેબ જરા તે બલાની હકીકત ખુલાસા સાથે બયાન તો કરો! તેણે પોતાપર આવેલી આદતને તેની ફીકરને વીચાર વીગેરે કુલ કએદીયત કહી.

હવે જુઓકે ઓરતો વશાદાર બણીજ થોડી હોયછે, એ ઓરત એવી વફાદારી કરવા તૈયાર થયેલી ત્યાં આ સીપાહીના ફદામાં આવી પોતાની વફાદારીને તકે મુકી તેની સાથે

નીકાહ કરવા રાજ થઈ, એતો દીક પણ તેના જવાબમાં બોલી કે આ સાહેબ તમારું
બધા આવેલી દુર થવી મુશ્કેલ નથી. હું તેની તબીબી બતાવું છું; ને તમને એ બધામાં
થી છોડવું છું સીપાહી બોલ્યો કે અરે આ અધારી રાતમાં તું ચોરત જાત તારાથી તે શું
બનીશકશે? ચોરતે કહ્યું કે આ મારો મરદ મરી ગયો તેને ફક્ત ત્રણ જ દીવસ થયા છે, માટે
તું અને હું મળીને તેની કબર બોદી તેની લાશને બાહર કાઢીએ ને તું તેને લઈ જઈને
ચોરને બદલે સુળીએ ચડાવી આપ આ સાંભળીને સીપાહીએ દીલમાં કહ્યું કે યા અલ્લાહ
ચોરતો પણ એવી મકરબાજ ને બેઈમાન હોય છે કે શરૂઆત પણ તેનાથી હારી જાય. હવે
પોતાનો તો મતલબ હતો તેથી શામાટે કાંઈ કહે એતો તેણીની વાત તરત કમુલ કરી
બને જણ ભેગા થઈ તે લાશને કબરમાંથી બાહર કાઢી, તો જોયું કે તે દાઢી ધાળો છે
સીપાહીએ કહ્યું કે અરે આ મેહનત ફાકટ ગઈ, ચોરત બોલી કે કેમ? સીપાહીએ કહ્યું
કે તે ચોર દાઢી વગરનો હતો ચોરતે કહ્યું કે એમાં તે શું મોટી વાત છે? એ ધલાજ
પણ આસાન છે એમ કહીને તે પોતાના મરદની લાશની દાઢી મુઝી નાખી; પછી સીપાહી
મજબૂર લાવી તે લાશને લઈ જઈ સુળીએ ચડાવી આપી એ દીવસ પછી બાદશાહને
ખબર કરી કે સાહેબ ચોરની લાશને સુળીપર ત્રણ દીવસ થઈ ગયા છે માટે હવે શું હુ-
કમ છે? બાદશાહે કહ્યું કે આગમાં બાળી નાંખો. સીપાહીએ વીચાર કર્યો કે બીચારા
બેચુનાહની લાશને કબરમાંથી કાઢીને સુળીએ ચડાવી પોતાની જાનનો બચાવી. પણ હવે
એ બીચારાને વગર કારણે બાળી નાખવો એ દીક નહીં તેથી લાકડા લાવી અમરથાસળ-
ગાવી દીધા, ને તે બેચુનાહની લાશને કબરમાં દફન કરી તે કરેલી તકસીર માટે તેની ક-
બર ઉપર ઘણા કુરઆનના કારીઓને બેસારી એક મહિના સુધી કુરઆન પઢાવી તેની રહને
સવાબ બખશી આપ્યો.

ને તે ચોરત સાથે નીકાહ કર્યા નહીં ને જવાબ આપ્યો કે આ બેવફા નમક
હરામ તારી સાથે નીકાહ કરવા માફ દીલ કમુલ કરતું નથી કેમકે તે પોતે જ કહ્યું કે
આ મારો મરદ મારીબહુજ ખીદમત કરતો ને મને દોસ્ત રાખતો પ્યાર કરતો હતો, તો
એવો બનાવ હોવા છતાં એક પરાયા મરદ માટે થઈ તેને એવો ખરાબ હાલ કર્યો
તને કાંઈ શરમ આવી નહીં? આ સાંભળીને ચોરત રોવને પીટવા લાગી ને બોલી કે

મારી ભુલ થઈ ને હું કસમ ખાધને વાંચેદા કરું છું કે તમારી સાથે બહુજ સારી રીતે વરતીશ
સીપાહીએ જવાબ આપ્યો કે તે તારા પ્યાર અને બહાલા અને મેહરબાન મરદ સાથે વા-
ંચેદો કરેલ તે વફા નહીં કર્યો તો હું કાંઈ તેના કરતા બેહતર નથી કે મારી સાથે સારી
રીતે વરતે, આજે તેનો એવો હાલ કર્યો કાલે વખતે હું ગુજરી જાઉં તો મારા પણ એ
વા ખુરાહાલ કરીશ. માટે તુ કસમ નાખ કે તારા કસમપર મને જરાએ ભરોંસો આવતો નથી.

પછી તેણીના તમામ કપડા કહાડી ને જંગલમાં કાઢી મુકી.

“નાજ” કહે છે કે દુનીયામાં વફાદાર ચોરતો ઘણી જ થોડી હશે. પણ બેવફા
ચોરતો પોતાના કરત્યુકની સજાએ પહોંચે છે, માટે એમ ન કરતા જો ખુદની અને પોતાના
શવહદની ફરમાં ખરદારી કરી હરહાલમાં સખર અને શુકર કરી સંતોષમાં રહેતો દીન અને

દુનીયાની કેટલી બહાઈ અને નેકનામી થાય ? જુઓ કે ખરાબ ઓરતની આલ અને બદ-નામી દુન્યામાં છુપી રહેતી નથી કોઈને કોઈ વખતે ફજેત થયા વગર રહેતીજ નથી; ને નેક ઓરતોની નેકનામી પણ ઢાંકેથી ઢાંકતી નથી ને ચોતરફ તેની ખુબી અને વખાણ મશહુર થાય છે.

ફસલ ખીજી, એક નેક મરદને ગુનાહમાં ફસાવવા આહનારી બદ ઓરત.

મરદ લોક ઓરતને બદ કામમાં ફસાવી દીએ પણ ઓરતો પણ કોઈ કોઈ એવી થાય છે કે મરદને પોતાના ફંદામાં દોરેછે, હવે તે મરદ અગર નફસનો ગુલામ અને શ-એતાનનો ફરમાં બરદાર હોય તો તેના ફરેખમાં આવી પોતાની આકેબત બગાડી નાખે; પણ અગર જો ખુંદાનો ખૌફ ખાઈ દીન અને દુનીયાની ફજેતીથી બચવા આહતો હોએ તો એક શું લાખ ઓરતો પરી જેવીયું અતરાફ આવીને ઘેરી લીએ ને નાઝ અને નખરા કરી તેના દીલને લલચાવે તોપણ કોઈ તરફ ધ્યાન ન આપતા ખુદ પાસે મદદ માગે તો અલબત્ત તેની મદદ પાક પરવરદીગાર કરેછે જે વીશે ધ્યાન આપી સાંભળો અને વાંચો;

મનકુંદ છે કે મદીનએ મુનબ્બરની અંદર એક શખશ હતો, હમેશા તેના શરીરમાંથી ખુંશખો આવતી હતી તેથી કોઈએ તેને પુછ્યું કે અએ જવાંમરદ તારા શરીરમાંથી ખુંશખો કેમ આવેછે? તેણે જવાબ આપ્યો કે મારો કીસ્સો અંજળ તરાહનો છે, આ સાંભળીને તેણે કસમ આપીને કહ્યું કે ઓ બાઈ મને બયાન કર.

તે વખતે તે શખશ તેને ખાનગીમાં લઈ જઈને કહ્યું કે મેં શરૂઆતની જવાનીમાં કાપડ વેચવાની દુકાન કરી હતી, એક દીવસ એક ઓરત અને તેની લોંડી મારી દુકાને કાપડ લેવા આવી ને કેટલીએક જતનું કાપડ લઈને ખોલી કે મારી સાર્યે ઘરે આવીને કૌમત દાઈ જાઓ, હું તે વખતે દુકાન બંધ કરીને તેણીની સાથે ગયો. ઘરે પહોંચ્યા તો તે ઓરત ધરની અંદર ગઈ હું બાહર ઉભો રહ્યો થોડી વાર પછી મને અંદર ખોલાવ્યો, હું અંદર ગયો તો જોયું કે મકાન બહુજ સાર અને ઉમદા છે ઉંચી જતના ખીજાના ખીજાવેલા છે ને ઘણી જતના કામ વીગેરેથી તે ઘર ભરપૂર છે, હું ત્યાં ખેઠો; પછી તે ઓરતે પોતાના માથાપરથી આદર કાઢી નાખી તો મેં જોયું કે તે ઓરત બહુજ ખુબ સુરત અને રૂપાળી હુસ્નો જમાલવાળી છે ને તરાહ તરાહના જવાહરાત ઘગીના પેહરીને સણગાર કરેલ છે, તેણી એવી હાલતમાં મારી બાજુમાં આવીને ખેસી ગઈ, ને મશકરી ને હા કરવાને હસવા લાગી, મારા માટે આવની ચીજો લાવી અએએ તે ચીજો ખાધી; પછી તે ખોલી કે અએ જવાન હું તારાપર આશક થઈ તેથી તને મારે ઘરે એ કાપડના બહાનાથી લાવી છું. નહીંતો એ કાપડ તે શું ચીજ છે? મારા ઘરમાં ઘણી જતનું ઉ-મદા ઉમદા કાપડ પડેલું છે, માટે હવે તું મારા દીલની મુરાદ પુરી કર. જ્યારે આ મુ-જબની ખુશ જવાની ને ખારના કલામ મેં સાંભળ્યા ને એકાંતની જગ્યા વળી પરી જેવી ખુબસુરત ઓરત સણગાર કરેલી હોવાથી મારું દીલ લલચાઈ ગયું, ત્યાં કુદરતી આવજન

સાંભળી કે—“વનહન નફસા અનીલ હવા; કુંઘલ જનતા હેવલ માઝીવલ”
એના બહેરી મતલબ એકે જે કોઈ પોતાના નફસને હરામ અને ખરાબ કામથી બચાવે,
તો તેના માટે રેહવાની જગ્યા જનત છે. બસ એ આવાજ સાંભળવાથી એકદમ મેં
તે વીચાર માંડી વાળ્યો; ને ખુદનો ખૌફ પેદા થયો ને દીલમાં ઠંદરાવ્યું કે કોઈ કાળે પણ
એ બદ કામ કરવું બહી;

પછી તેણી મોઢે મશકરી કરતા કરતા હાથના ચાળા કરવા લાગી, મેં તેપર ધ્યાન
કર્યું નહીં ને પોતાના છુટકારાનો રસ્તો તપાસવા લાગ્યો. તેણીએ જોયું કે આ શખશ મારો
મતલબ પુરો કરે એવું લાગતુ નથી, તેથી કનીઝોને બોલાવીને કહ્યું કે આ શખશને
બાંધો, તેજ વખતે મને બાંધો લીધો ને બોલીકે હવે શું વીચાર છે? મારો મતલબ પુરો
કરતો હીક નહીતો જાણુકે તુ હલાક થવાનો. મેં કહ્યું કે અએ ઝોરત મને હરામ કામથી
બચાવ ને એની અંદર ફસાવ નહીં, આ વાત સાંભળીને મને એટલી લાકડીઓ મારીકે
મારા શરીરમાંથી લોહી નીકળવા લાગ્યું; (નાજી તરફથી ટચકું—શાખાશ અને આફરીન
છે એ મરફને કે એવી ખુબસુરત માઅશુકા ગોતી પણ ન મળે તે પોતે અવા એકાંતનાં
મકાનમાં બોલાવી મારી અને જખરાઈ કરીને તે કામનું કહે તે છતા તે પરહેજગારી કરે
એ કેવો જવાં મરદ ખુદાની ખુશી માટે હરામ કામથી બચનાર સમજવો? આ જમાનામા
તો પરાણે કેહવું એક તરફ અરે બીચારી ઝોરત પરહેજગાર હોય તેણીની વાસે કોઈ
કોઈ કમખખત લાગીને જખરાઈથી બદ કામ કરે, ખૈર, હવે તે શખશની અવી તાઅરીફ
કરવા લાયકથમ ગયો તો આપણે તેના માટે પાંચ સલવાત પડીને તેની રૂંદને સવાબ
બખશી આપીએ છ્યો હુંતો પાંચ સલવાત પડ્યો હવેતમે વાંચનારનો વારો આવે તારે ખરો.)

પછી જ્યારે મને બહુજ માર પડ્યો ને લોહી નીકળવા લાગ્યું તો મેં વીચાર કર્યો
કે આ ઝોરત મને છોડશે નહીં માટે હવે કોઈ હીલ્લો કરીને નજત મેળવવી જોઈએ.
એમ વીચારીને મેં કહ્યું કે મને મારો નહીં છ્યો હું રાજ થયો ને હવે તારા મનની મુરત
પુરી કરજી; તે વખતે મને છોડી દીધો, મેં પાયખાનામાં જવાનું કહ્યું તેણીએ પાયખાનું બ-
તાવ્યું મેં જઈને પાયખાનાની અંદરથી નજસ ચીજ લઈ મારા શરીરપર ચોળીને ખાહેર
નીકળ્યો તે વખતે મારી ખરાબ હાલત અને બદબોથી તે ઝોરત છોટે રહીને કાંઈ બોલી
નહી હું દરવાજા પાસે ગયો તો જોયું કે દરવાજાને તાળુછે, કુદરતે ખુદથી હાથ લગાડવાથી
તે તાળું ઉઘડી ગયું; ધરે જઈ કપડા અને શરીર પાક સાફ કર્યું ત્યાં કોઈએ કપડા લાવી
મને પેહરાગ્યા, ને મારા શરીરમાં “ખુશબો” લગાડી. ને કહ્યું કે અએ “મુતકી”
(પરહેજગાર) તે તારા નફસની ખાહીશને દુર કરીને આખેરતાના ખૌફથી હરામ કામ કર્યું

* હદીસમાં છે કે એક શખશે ખુદાના ખૌફથી ગુનાહતું કામ તરક કરેલ તે વખતે
એ આયત નાઝીલ થઈ છે ને તે હાલ કુરઆનના ૩૦ માં સીપારામાં છે; ને એ આયત
એના માટે છે કે ખાનગીમાં હરામ કામ સામે આવે ને તેને અટકાવનાર કોઈ ન હોય,
તેવામાં ખાસ ખુદાની ખુશી માટે તે હરામ કામને છોડી આપે. ને એ મુજબ ખરેખર
મજકુર શખશે અંમત કરેલ છે.

નહીં તેથી અમોએ તને એ બધામાંથી બચાવ્યો ને હવે આ કપડાને પાક સાફ રાખ ને આ ખુશખી તારા શરીરમાંથી જનાર નથી.

“નાજી” કેહેછે કે એવી પણ ખરાબ ઓરતો થાયછે કે જરબાર વાળી સાસુ ધરુ ની ઓરત હોવા છતાં પોતાના ઘરમાં પરાયા મરદને બોલાવ્યો તે કેવી નાપાક અને બદ બખત હોવી જોઈએ? ખુદ તેવી ઓરતોથી બચાવે.

ફસલ ત્રીજી સ્ત્રી ચરીત્ર, અથવા ઓરતોના મક્કરનો નમુનો

જાણવું જોઈએ કે દુનીઆમાં પરહેઝગાર ઓરતો ઘણી થોડી છે. અને ખરાબ ઓરતો બેશુમાર હશે; તેમાં પણ કેટલીક ઓરતો એવી ફરેબ અને મક્કરબાઝ થાય છે કે ઘણીની પાસે પરહેઝગાર પાકદામન દેખાય, ને ખાનગીમાં પોતાની મરજીમાં આવે તેમ કરે. પણ એવી મક્કરબાઝ ઓરતોના મક્કર અને ફરેબ લખવાની જરૂર નથી, કેમકે તે તો ઘણું ભાગે સરવે કોઈ જાણે છે; લોકો સ્ત્રીચરીત્રની ચોપડીઓ વાંચવા ઘરમાં રાખે પણ એ નથી જાણતા કે એ અગર ઓરતો વાંચે તો વાંદરાને નીસરણી આપવા જેવું છે, કેમકે તેથી અગર કોઈ બીચારી મક્કર કરવા નજાણતી હોય તો તે વાંચીને સીપે. હવે આ ઠેકાણે એક મક્કરનો નમુનો લખું છું, તે પણ એવો કે ઇન્ને બારીકીથી વાંચે તો ઓરતો પરહેઝગાર થવાની કોશીશ કરે.

મનકુલ છે કે એક શખશ બહુજ હુશીયાર અને ઓલીમ હતો, હમેશા ઓરતોના મક્કરની તપાસ કરતો, ને તેઓના મક્કરથી ડરીને ચાલતો, ને તેઓના કેહવા પર બરેંસો રાખતો નહતો ને કેહતો કે ઓરતોની નાકસ અક્કલ હોય છે ને પોતે એમ સમજતો કે મને કોઈ ઓરત ફરેબ આપી શકે નહીં, પોતે ઓરતોના મક્કરના બારામાં એક કીતાબ બનાવી ને તેનું નામ “હીલતુનનેસા” (યાને ઓરતોના ફરેબ.) રાખ્યું ને હજુ એ કીતાબ પુરી કરી નહતી, તે તપાસ અને શોધ કરતો હતો, ને જ્યાંજ્યાંથી ઓરતોના ફરેબની વાતો મળે તે તે કીતાબમાં ભરતી કરતો હતો; એક વખત કોઈ ઠેકાણે મુસાફરીએ જતો હતો રસ્તામાં બની અસદના કબીલામાં પહોંચ્યો, રાત થવાથી ત્યાં ઉતર્યો. જેના ઘર પાસે ઉતર્યો તે શખશ ઘરમાં ન હતો; થોડીવાર થઈ તો અંદરથી એક ઓરત પરીરૂ જેવી તેની પાસે જઈને સલામ કરી, તે શખશે સલામનો જવાબ આપીને મરહૂબા કહયું; ને ઓરતને ખુશમીઝાજ ને લાયક માણસ જોઈને કહયું કે અએ બાધ મહેમાનને દોસ્ત રાખે છે? તેણીએ જવાબ આપ્યો કે શા માટે મહેમાનને દોસ્ત ન રાખું! અરે મહેમાન છે તે ખુદ તરફથી હુદીયો છે, માટે મેહરબાની કરી મારા ઘરમાં ઉતારો રાખો; એમ કહીને તેને ઘરમાં લાવીને જે કોઈ હાજર હશે તે લાવીને ખવરાવ્યું.

તેણે પુછ્યું કે અએ બાધ મહેમાનદારી કોની પાસેથી સીખી છે? તેણીએ કહયું કે હંજરત રસુલે ખુદ સં ની હદીસથી, કે ફરમાવ્યું છે કે, “મન અકરમા હુઝુએફ ફહોવા મએયા વમઅા ઇબરાહીમ ફીલ જન્નહ” (યાને મહેમાનની જે ખીદમત

કરશે તે મારી અને હજાર ઇંચિસાહીમ અં ની સાથે બેઠીસતમાં રહેશે.) અગ્ને શંખ મેં હેમાન છે તે જન્નતતો રસ્તો બતાવનાર છે. આ સાંભળીને આલીમ સાહેબ તો દમ ભ્રમુદ થઈ અજ્ઞાન થયા કે આ ઓરત કેટલી હુશીઆર અને અક્ષતમંદ છે? પછી પોતે પોતાની બનાવેલી કીતાબ વાંચવા લાગ્યો; ઓરતે જોઈને પુછ્યું કે સાહેબ આ કઈ કીતાબ છે? કે બહુજ ધ્યાન લગાડીને જુઓછો; તે શખશ પહેલો હસ્યો પછી કહ્યું કે આ કીતાબ “હીલતુન્નીસા” છે, મેં તેને બનાવી છે.

આ સાંભળીને તે ઓરત હસીને બોલી કે આ સાહેબ તમોએ અજ્ઞાન કામ કર્યું છે જેમ ચારણીએ કરીને દરયાનુ પાણી ખાલી કરે એમ કર્યું છે; (એટલે પહેલે તો ચારણીમાં પાણી રહેજ નહીં, બીજુ દરયા કોઈથી ખાલી પણ ન થાય.) કેમકે આ કામ તમારાથી નહીં બને ને ક્યારે આ કીતાબ પુરી કરી રહેશે? અરે દરયાની અંદરથી વાટકો પાણી કાઢ્યું તોથુ તેથી તે તમામ થઈ જશે? અગ્ને બીરાદર ઓરતોના મક્કર બેહદ છે, અરે શએતાન પણ તેના મક્કરથી લાચાર કે શએતાને ઓરતોના મક્કર જોઈને પોતાનુ નાક જમીન પર ધસ્યું, અને, ખુદાએ કુરઆનમાં ફરમાવ્યું છે કે “ઇન્નકઅદા કુન્નઅઝીમ” એટલે ઓરતોના મક્કર બહુજ મોહટા છે; માટે તમો એ મહેનત સુકી દીઓ; ને આરામમાં રહો; એ બનવા જેવું નથી, ને પોતાની ઉમ્મરને બરબાદ ન કરતા ખુદાની ઇબ્તદામાં શુજરો તો તેમાંથી તમારું કાંઈ ભલુ થાય; આની અંદર કાંઈ નહીં બને ને ફાગટનો વખત શુમાવશો; પછી બીજે દિવસે તેના માટે ખાવાનું પકાવી ખવરાવીને બોલી કે ઓરતો એવા એવા મક્કર કરે છે કે તમો હેરત પામી જાઓ ને આ કીતાબને ધોવી પડે ને તમારી મગફરી છોડી આપો.

પછી મહેમાન માટે બીજી જગો ગોઠવીને ત્યાં રેહવા માટે જગ્યો આપી, ને પોતે પોતાનો હાલ બદલાવી ખુબ ઠાઠમાઠ સણગાર કરીને તેની પાસે જઈને બેઠી મહેમાન તેને જોઈ રહ્યો, ત્યાં તેણીએ એવા નાઝ અને નખરા કર્યા કે તેનું દીલ પાણી પાણી થઈ ગયું અને એવા એવા શીરીન મીઠા ખુશ કલામ કરવા લાગી કે તે બીચારાનું દીલ તેણી પર લાગી ગયું; બ્યારે જોયું કે બરાબર તેના દીલમાં તીર પએવસ્ત થયું તો બોલી કે સાહેબ જરા અંદર તો આવો એ બીચારો મફતુન દીવાના જેવો બની ગએલો તરત અંદર ગયો, તે વખતે એવા નાઝ અને નખરા કરવા લાગી કે તે પોતાની ટેક લુકી ગયો કે ઓરતોના મક્કરમાં ફંસાવું નહીં, તેના ખ્વાલ રહ્યો નહીં, એક તો ખુબ સુરત નાઝની, બીજુ એવર અને કપડથી સણાર કરેલો ત્રીજુ શીરીન જખાનથી કલેજમાં નક્તર પએવસ્ત થાય એવા કલામ કેહવા લાગી, એથુ એકાંતપણું હતું ને વળી વધારે ખાનગી જગ્યોમાં લઈ મઠ, અવા બનાવથી ભાઈ સાહેબની લગામ હાથમાં રહી નહીં; તેથી કેહવા લાગ્યો કે આ દીલરૂઆ, આ મારી જાન, આ ખુરશેદજહાં, અગ્ને રહેરવાં, અગ્ને શીરીન જખાન મારું દીલ ઠેકાણું નથી તો મારા દીલને કબજે કરી લીધું.

બ્યારે તેણીએ જોયું કે બરાબર ફરેખમાં આવી ગયો છે ને હવે તે મારા મક્કરની જાળમાં ફંસાઈ ગયો; તો બોલી કે આ સાહેબ તમને શું થયું છે? અરે તમો અવા

અકરમીદ હુસીયાર કીતાબ “હીલતુન્નેસા” ના કર્તા છે, તમને અણું જાણતું ને શો-
ભતું નથી; તેણે જવાબ આપ્યો કે અગ્ને મારો જાન પહેલે હું પોતાના કબજામાં હતો.
પણ આ વખતે તેં એવું કર્યું કે મારો કબજો છોડવી તારા કબજામાં પકડી અને જકડી
લીધો છે; હવે મારું અંજાન શું થવાનું છે, તે કાંઈ ખબર પડતી નથી વીગેરે; એ
મુજબ બંને જણ આપસમાં વાતો કરતા હતા. ત્યાં કનીએ આવીને કહ્યું કે ઓ ખીખી
અહીંયા શું કરો છો? અરે ખવાબહ (શેઠ) આવ્યા છે, આ સાંભળીને ખીખી ગભરાઈ
ગઈ ને સણગાર કરેલો તે ઉતારીને એક તરફ ફેંકી દીધો; આ હાલ જોઈને તે સાહેબે
પુછ્યું કે ઓ જાનેમન આ કેવો હાલ કર્યો? અરે તમને શું થયું? આરતે કહ્યું કે
મારો ખાવીદ ત્રણ દીવસ થયાં શીકાર માટે ગયો હતો તે આવ્યો છે, જો તને અને મને
એક કેદાણે જોશે તો બંનેને મારી મારી નાખશે; આ સાંભળીને તે સાહેબ ગભરાણા ને ઉલટાવી-
ચારમાં પડી ગયા કે હવે જાન કેવી રીતે બચાવવી? શું કરવું? ક્યાં જવું? એમ કહીને પડી ગયો.
આરતે કહ્યું કે ઉઠ આ પેટીમાં બેસીજાન નહીંતો માર્યો ગયો જાણુને; ખીચારો શું કરે
લાચાર થઈ પેટીમાં સુતો, તેણીએ પેટીને તાળું લગાડી પોતાના શવહર પાસે જઈ હસી
પુશીથી તેનો હાથ પકડી પેટીવાળા આગમાં આવી પોતે પેટી પાસે બેઠો ને મરદ સામે
બેઠો ને આપસમાં વાતો કરવા લાગ્યા, ત્યાં તે આરતે પેટી હલાવીને બોલી કે “મરદ
દરવાદીયે મકરોહીયલગામ” “કે અગમકરે યનાં ઉદ્દતી તુદરદામ” (એટલે મ-
કર અને ફરેખના જંગલમાં પગ ન રાખ, કેમકે આરતોના મકર અને ફરેખથી તુ ખા-
ડમાં પડીને ફસાઈ જઈશ) તેણીના શવહરે આ મુજબ સાંભળ્યું તો બોલ્યો કે અરે આ
શું કલામ છે? હું સમજતો નથી આ વખતે કેહવાનું કાંઈ કારણ ખબર પડતું નથી;
આરતે જવાબ આપ્યો કે આપણા ઘરે એક મહેમાન આવ્યો હતો, ને તેણે “હીલતુન્ને-
સા” નામની કીતાબ બતાવી છે, તેથી મેં તેને કહ્યું કે બાઈ તમો એ કામથી હાથ
ઢુપાડો. આરતોના મકર અને ફરેખથી બચવું બહુજ મુશકીલ છે, તેણે મારી વાતને ક-
બુલ નહીં કરી તેથી તેને મકરનો જરા નમુનો બતાવા માટે થઈને એક આરડામાં જ-
ગ્યો આખી, ને ખીજા ઠેકાણે જઈ સણગાર કરી તેની પાસે જઈ એવા એવા કલામ કહ્યા,
ને એવો મારો હાલ બનાવ્યો કે તે મારાપર આશક થઈ મારા ફંદામાં આવી ગયો, ને
હજી તેને ખુબ ફરેખમાં લેતી હતી ત્યાં તમો આવી ગયા, તેથી તેને છુપાવી દીધો છે.

આ સાંભળીને શવહરે કહ્યું કે અરે આ વાત ખરેખર સાચી છે કે મશકરી કરે
છે? આરતે કહ્યું કે ખોટું બોલનાર ખુદનો દુશમન છે હું હરગીજ ખોટું બોલી નથી
તેમ મેં ખયાનત પણ કરી નથી. પણ તેણીનો શવહર એકદમ ગુસ્સામાં આવી
ગયો. ને બોલ્યો કે ક્યાં છે તે નમકહશમ કે મહેમાન થઈને પારકી આરતોપર બદ ન-
જર કરે? એને એવી સજાએ પહોંચાવું કે ફરીને એવા કામ કરતો. લુક્ષી • જાન; આર-
તે કહ્યું કે અગ્ને ખાવીદ અટલો ગુસ્સો ન કરો જરા સખર કરો, મેં ફક્ત તેની મગ-
ફરી દુર કરવા આ કામ કરેલ છે બાકી મેં કાંઈ જાતની તમારી ખયાનત કરી નથી હું
ખાકદામન છું એવા કામથી છેટે છું, પણ તે સાહેબ કેહતા હતા કે આરતોની શું હકીકત

છે ? ને તેના ફરેખથી બચવું તે શું મોહટી વાત છે! તેથી મેં તે સાહેબની આજ્ઞા ધણા માટે અટલી આજ્ઞાત કરી મરદ બોલ્યો કે બસ બસ વધારે વાત ન કર તે કમળાખત મારી ઓરતપર શા માટે બદ નજર કરે? હવે હું તેને છોડનાર નથી જલદી બતાવ કે ક્યાં છે; આ તમામ વાતો તે ભાઈ સાહેબ પેટીમાં પડ્યા પડ્યા સાંભળતા હતા ને સમજ્યા કે હવે આપણું મોત આવ્યું હવે આ બલાથી છુટકારો નથી; પછી બહુજ કેલકાથી ઓર-તે કહ્યું કે હ્યો જુઓ આ પેટીની અંદર તેને છુપાવ્યો છે મરદે જોયું તો તેને તાળુ હતું તેથી તેની ચાવી માગી ઓરતે કહ્યું કે હ્યો આ ચાવી હ્યો મરદે તેણીના હાથ માંથી ચાવી લઈને તાળું ઉઘાડવા આહ્યું ત્યાં ઓરતે કહ્યું કે “મરાયદ તોરા ફરા મોશ” (એટલે મને યાદ છે ને તને ભુલીગયાછો; મતલબ એકે આપસમાં શરત થીએલી કે મશકરીમાં એક બીજાને કાંઈ કહવું તો તે સાચું ન બાણવું ને જો એક બીજા ભુલી જાય તો એ ઉપર મુજબ કેલવું એટલે સમજી જાય કે તેણે મશકરી કરી; આ સાંભ-ળીને મરદે તાળું ન ખોલતા ચાવી પાછી ફેંકીને બોલ્યો કે ઓરતો! પર ખુદાની લાજનત કે ઓહો અવા મક્કર અને ફરેખ કે અવી ખોટી વાત કહીને મને ગુસ્સામાં લાવી; યા અલ્લાહ મને બહુજ ફરેખમાં લાવી ગુસ્સે લાવી તું શએતાન ફરતા પણ વધીજ એવીછો, અરે સો વરસ સુધી શએતાન તારો શાગીરદ થાય એવું છે, એમ કહીને સમજ્યો કે આપ-સમાં જે શરત કરેલી તેના ભુલાવો આપવા માટે એ મુજબ બનાવીને ફરેખથી અવી વાત કહી.

પછી ઓરત હસવાની ને ખુશ થવાની બોલ વાતો કરો મરદને ખુશ ખુશ કરી આપ્યો; પછી જમવાનું લાવી બને જણ જમી બેઘડી બેસીને મરદ હમ્મામમાં નહવા માટે ગયો; પછી પેટી ઉઘાડીને તે અધમુવાને બાહર કાઢ્યો ને બોલી કે અએ મારા બીરાદર તુ અવો હુશીઆર ને પોતાની અક્કલ પર મગરર હતો તે છતા આનજવા સાદને સાદ ફરેખમાં આવી ગયો એ છાંતા કે હું તરાથી છોટે રહીને પોતાને પાકદામન રાખી, ને જો કોઈ ખરાબ બદ્દાત ઓરત મળતે તો તું ખરાબ કામમાં ફસાઈ પોતાની આકેઅત ખરાબ કરી નાખતે અરે પોતાની અક્કલપર જે મગરરી કરતો હતો તે છોડી ત્યપ, તું પોતે ઓરતોના ફરેખની કીતાબ લખેછે ને પોતેજ ફરેખમાં અવી ગયો.

આ સાંભળીને તે બોલ્યો કે ખરેખર ઓરતોના ફરેખથી બચવું ઘણુંજ મુશ્કેલ છે; વળી ઓરતે કહ્યું કે જોયું તારી અને મારી વચ્ચે જે વાત થઈ હતી તે સાચે સાચી મારા શવહરને બયાન કરી ને તારી જન જવાનો વખત આવ્યો તો તને પણ બચાવી લીએ; અએ ભાઈ કોઈ મરદ ઓરતને પાકદામન અને ચોખી સખી શકે નહી, પણ ખુદાના ડરથી ઓરત પોતે જ્યે ને ખરાબ કામથી છોટે રહે તો ખુદા તેનું ભલું કરે; બા-કી મરદ ઓરતને બદ્દામથી બચાવા આહે ને ઓરતની મરજી બદ્દામ કરવાની હોય તો તે જોઈએ તેમ કરી પોતાની મુરાદ પુરી કરશે; અએ ભાઈ તમામ ઓરતો કાંઈ ખરાબ હોતી નથી, અરે જોઈએ પણ પાકદામન ખુદાથી ડરનારી, ધણીની તાબેદાર, ધણીની ગરીબી અને ફકીરીપર સખર કરનાર પણ ધણી ઓરતો છે; હવે તારી જમ્મરમાં

જેમ ને કર ને ખુદની બંધની અને તાબેદારીમાં ગુજર, આ કીતાબથી તને શું ફાયદો થવાનો? માટે તેને પાણીમાં નાખીદે, ને નાહાકનો વખાલ માથા પર ન લે. આ નસીહત સાંભળીને મજકુર શખશ એકદમ ચેતી ગયો ને આંખ ઉઘડી, પોતાની ગફલતને ખબર પડી, છેથી તે કીતાબને પાણીમાં નાખી દીધી, ને અહંકામે ખુદનો ધલમ સીખવામાં મશગુલ થયો.

“નાજી” કહેછે કે દુનીયામાં એવી પણ ઓરતો થઈ ગઈછે કે મરદોને નસીહત કરે, પણ એવી ઓરતો ઘણી છોડીજ હોય, વળી નસીહત કરવી તો એક તરફ પણ પોતાને કેવી રીતે જાળવીને પાક રાખી એ વધારે અજબ ભરેલું છે, કેમકે હદીસમાં છે કે જ્યાં મરદ ઓરત બે જણ એકાંતમાં ફક્ત બેગાજ થાય તો શયેતાન કહેછે કે ત્યાં ત્રીજો હું જાઉં છું ને એ વખતે તે બહુજ દુખી મનથી છે કે ઘણે ભાગ ખરાબ કામ કરાવ્યા પીના રહેજ નહીં; વળી ઓરતબત્તને ફસાઈ જતા કેટલી વાર લાગે? પણ તે કેવી પાકદામન કે પોતેબચીને તેને નસીહત આપી; વાંચનાર બહેનોને ઘણીજ નમ્રતા પુર્વક અરજ કરવામાં આવેછે કે અગરચે તે ઓરત પોતાની પાક નીચતથ્થ તે મરદને સીખામણ આપવા માટે એવો બનાવ કરીને ગીએલી, પણ એવો બહુજ દીલની મજબુત કે નસીબ જોગે બચી ગઈ; નહીંતો સાચી નીચત પડતી રહે ને તે વખતે કાંઈ ધ્યાન ન રહે ને એવો એકાંતનો વખત હોવા છતાં બચી ન શકે; માટે ફક્ત આ ઉપરથી અને એટલી નસીહત લખીને પરહેઝગારીમાં વધારો કરવો. નકે તેણીની જોગ કોઈને નસીહત કરવા જવું, કેમકે નસીહત કરતા ફઝીહત થવાનો વખત આવતા વાર લાગે નહીં, જોયોની? કે તે મરદ એવો હુશીયાર ને ચાલાક ને ઓરતોના ફરેખની કીતાબ લખતો હતો તે છતાં તે દરમીયાનમાંજ કેવો ફરસાઈ ગયો? માટે જેમ અને તેમ એવી બાબતોથી છોટે રહેવું; ને પોતાની આકેબત સુધારવાની કોશીશ કરવી.

—

ફસલ ચોથી પોતાના આશક માટે, પોતાના છોકરાનું ખુન કરવા તૈયાર થનાર, ને ઘણીનો માલ ખરબાદ કરનાર એક ઓરત, ને તેજી છોકરાનું અચાનક બાદશાહ થવું, ને સખાવતનું ફળ.

—

મનકુલ છે કે બનીઘસિરાઇમાં એક શખશ દીનદાર પરહેઝગાર ગરીબ માણસ હતો, તે લાકડાનો ભારો લાવીને વેચવાનો ધંધો કરતો હતો, ને તેથી તેની ગુજરાન ચાલતી હતી. એક વખત લાકડાનો ભારો એક દીરહમમાં વેચીને આવતો હતો ત્યાં રસ્તામાં કોઈ ફકીર માણસ મળ્યો તેણે કહ્યું કે કોઈ એવું છે? કે રહે ખુદમાં મને કાંઈ આપે? ને આ વખત હું તંગદસ્ત છું તો મારો હાલ પર રહેમ કરે. ને મને આપવાથી ધનિશા અલ્લાહ ખુદાવદે કરીમ તેની ખેર કરશે, મજકુર લાકડાવાળે આ મુજબના કલામ સાંભળ્યા તો દીલમાં કહ્યું કે આ કામ કરતા બીજુ કોઈ કામ બેહતર નથી, કે આ દીરહમ રહે ખુદમાં આપી દઉં; તો તેના બદલામાં તે માર્ગબુદ મને ખેશુમાર ખરકત આપશે. એ મુજબ વીચાર કરી તે દીરહમ તે લાચારને આપ્યો તેણે દોઝી કરી કે ખુદાવદે કરીમ આનો બદલો દીન અને દુન્યામાં આપે.

જ્યારે ઘરે ખાલી હાથે ગયો તો ઓરતે કારણ પુછ્યું તેણે બનેલી હકીકત સંભળાવી; તે દીવસે તેઓ ફાકાથી ભુખ્યા સુઈ રહ્યા; બીજે દીવસે સવારના ઉડીને વળી ફાકડા લેવા ગયો ને ફાકડા લાવી એક દીરહમમાં વેચીને ઘરે આવતો હતો ત્યાં રસ્તામાં એક શખશને જોયો કે તે એક પંખી બહુજ રૂપાળું વેચે છે તેને તેની કીમત પુછીતેણે બે દીરહમ કહ્યા, ત્યાંપર એક દીરહમમાં ઠેરાવી વેચાતી લખને ઘરે આવ્યો, ઓરતે કહ્યું કે પંખી લાવ્યો પણ અનાજ વગરના શું કરીશુ ? અરે આજે બીજે દીવસ ફાકાનો થશે; તે કાંઈ વીચાર કર્યો નહીં કે મારા ઘરમાં દાણા નથી ને આ પંખી ઉપાડી લાવ્યો? આ સાંભળી તે બીચારો ગામમાં જઈ કોઈ પાસેથી કાંઈ કરજ કરીને લાવીને ઓરતને આપ્યું. તે રાત્રે પકાવી ખાઈને સુતા,

પછી કેટલાંક દીવસ બાદ તે પંખીએ પીંજરામાંથી આવાજ કરી તેથી સમજ્યો કે ભુખ્યું અથવા પ્યાસુ હશે તેથી તેની પાસે ગયો તો જોયું કે એક બેદુ આપેલ છે, પણ તે બેદુ અસલી બેદુ નહીં પણ એક ઉંચી જાતનો હીરો “ગવહરે રાખ ચીરાગ” (રાતના વખતે દીવા જેવું અજવાળું પડે એવો હીરો) છે. એ લખને ઓરત પાસે ગયો ને તે હીરો બતાવીને બોલ્યો કે જો ખુદાવદે કરીએ એક દીરહમના બદલામાં આપજોને આ હીરો આપ્યો; હવે આપણી ભુખ ચાલી ગઈ ખુબ ખાઓને વાપરો.

પછી બીજે દીવસે તે હીરો જવહરી પાસે લઈ જઈ પાંચ હજાર દીનારમાં વેચ્યો ને તે દીવસથી લાકડાનો ભારો લાવવો મુકી દીધો, ને ખુદાની ઈઆદતમાં મશગુલ થયો; ને એક મોહકું ઔલીશાન મકાન બનાવ્યું ને તે મકાનની લાયક ગાલીચા બીજાના દામ વીગેરે ચીજો લીધી. ને તે પંખી વરસમાં એક વખત એવીજ જાતનો હીરો બેદાને બદલે આપતું હતું. ત્રણ વરસ પછી ખુદાવદેકરીએ એક છોકરો આપ્યો, પછી નાણું ઘણું થવાથી ઓરતને કહ્યું કે હું હજી કરવા જવાનો ઈરાદો રાખું છું, માટે આ પંખી અને આ બચ્ચાની બહુજ સારીરીતે ખખર રાખજે. ને માણસો કનીજને પણ બોલાવીને દરેકને બલામણુ કરીને બચ્ચાને રમાડવા માટે ખાસ એક દાઈ રાખી મુસાફરીનો સામાન તૈયાર કરીને રવાના થઈ ગયો.

કેટલાંક દીવસ ગુજરવા બાદ તેની ઓરત એક વખત હમ્મામમાં નહાવા માટે ગઈ; રસ્તામાં એક ફાસેકે લુચ્ચો અને ખરાબ માણસ મળ્યો, તેની નજર આ ઓરતપર પડવાથી તેના પર એકદમ આશક થઈ ગયો, તેથી તેણીના ઘર સુધી પાછળ પાછળ ગયો, ને ઘરની પાસે આવીને તે ઓરતને પોતાનું ઈશિકપણું જાહેર કર્યું તેણીએ તે વખતે ધ્યાન ન આપી પોતાના ઘરમાં પેસી ગઈ; તેથી તે મલકેન શકી બદખખત નાપાક અને પલીદ ખાજો જઈ તેજ દોકરમાં રહી એક દલ્લાલા બુદીને ગોતીને પોતાના મનની મુરદ બચાવ કરી; તેથી તે મલકેના કુટણી દલ્લાલા તે ઓરતના ઘરમાં ગઈ ને બાતો ચીતો કરતા કરતા એ મરદુદ નાપાકનો ખપ્પામ પહોંચાડી તેનો ઈશિક જાહેર કર્યો કે તારા પર બહુજ તેનું મન લાગ્યું છે તેણીએ જવાબ આપ્યો કે હું શવહર વાળી છું વળી મારો શવહર સારો કામે એટલે હજી કરવા બીજો છે, માટે એ બદકામ કરવા હું રાજી નથી, (“નાજી”

કહે છે કે અરે ખાના ખરાબ પક્ષીદે એવો દીલો દીલો જવાબ શામાટે આપ્યો? એકદમ તે મલકના ડોશીને બે ચાર લાત મુઠ્ઠી મારી દીંકા પાડુથી ઉંધી પાડી દસ વીસ ગાળો ચોપડી કનીજોને કહી ઘસડીને બાહર ફેંકી દેવી હતી; અરે વાંચનાર મારી બેહનો ખબરદાર જોજો હો? એવી રાંડ દલાલા અને કુટમ્બી ડોશીઓ અમસથી ફક્ત એસવા ને તમને હમવા ને રાજી કરવા તમારી પાસે આવે તોપણ આવવા દેશોમાં હો !!! કેમકે તેણીયુંના મકકર અને ફરેબ બહુજ ઉંડા હોયછે, અરે રેહતા રેહતા રફતે રફતે ધીરજથી મોહબબત અને મીઠાસ કરીને પછી પોતાના ફંદામાં લઈ ગાળી નાખે છે, માટે પેહલેથીજ તેણીયુંથી છોટે રેહવું જરૂર છે જેમકે એક શખશે પોતાનાછોકરાને નસીહત કરી કે—

“ જા નાને પીરહુ ઝેપીરાહુ ઝનદાદ=અઝ શોઅબદઅ શાન હુઝાર ફરયાદ ”

“ હુરખાનાકે પીરાહુ ઝન નેહદગામ=ઇબલીસ શવદ દરખા ” સરે આરામ ”

એવો મતવજબ જો કે અજો ફરજદે, જે કોઇ એવી દલાલા ડોશીને પોતાના ઘરમાં આવવા આપે, તો તેના ફરેબથી હજાર ફરયાદ કરવી જોઈએ એટલે બહુજ ડરતુ રહેવું જેમકે જે ઘરની અંદર એવી ડોશીઓ પગ રાખે, ત્યાં શએતાન મલકીને બહુજ સાથ લાગે. એટલે તેનો મતવજબ પાર પડે કે ગુનાહમાં ફસવાનું સેહલામથી બની શકે.

“અઝ ફીતનએ પીરાહુ ઝન બે પરહેઝ=ચુ” પંખએ નમ ઝે આતેશે તેઝ”

એટલે જેમ નરમ રૂને ગરમ આગથી છોટે રાખે તેમ પોતાની ઓરતોને એવી મલકના ડોશીઓથી છોટે રાખવી જોઈએ)

હાસલ કલામ પછી તે બુદ્ધિયા તેણીના ના પાડવાથી ના ઉમ્મેદ ન થતા હમેશા તેણીના ઘરમાં આવજવ કર્યા કરતી હતી, એમ કરતા કરતા એક વખત બરાબર વાતોના પ્રસંગમાં લાવી તેના દીકરને લલચાવી દીધું, તે પણ કમનસીબ બેઇમાને કબૂલ કર્યું, આ બુદ્ધિયાને તો એટલુંજ જોઈતું હતુ તરત તેણીના આશકને જાણી ખબર આપી, તે મરદુદ તેજ વૂજતે પોતાની માઅંશુકની પાસે ગયો ને બંને જણ પોતાની ખરાબ સુરાદ પાર પાડી હમેશા એક બીજા અએશ ઇશરત ને મોજ મગ્નહ કરી જાહનમની આગ પોતા માટે તૈયાર કરવા લાગ્યા.

કેટલીક મુદત સૂધી એજ હાલતમાં બંને જણ હતા ત્યાં એક દીવસે તે પંખીએ આવજ કરી તે ઓરત તેને કાણો પાણી દેવા બિડી તેણીનો ચાર બોલ્યો કે ક્યાં જાએછે? તેણીએ જવાબ આપ્યો કે મારા શવદરે એક પંખી એક દીરહમમાં વેચાતી લીધેલ છે, ને તે પંખીની બરકલથીજ આ તમામ હોલત હાથ લાગી છે કે તે વરસમાં એક વખત બેઘાને બદલે એક બંચી જાતનો હીરો આપેછે; ને મારા શવદરે રાહબુદામાં એક દીરહમ આપેલ તેના બદલામાં પરવરદીગારે આ નેઅમત અનોને આપીછે.

આ સાંભળીને તે ચુપ રહ્યો, બીજો દીવસે બનીઇસિરાઇલના કોઈ આલીમ જાણવા વાળા હુશીઆર માણસ પાસે ગયો ને પુછ્યું કે તવરેતમાં તમેએ કોઇ ઠેકાણે એવું જોયું છે? કે જે કોઈ એક દીરહમ રાહબુદામાં આપેતો તેના બદલામાં ખુદાવદે કરીમ એક પંખી આપે, તેણે કહ્યું કે હા એવું જોયું છે ખરું, ને તે પંખીની ખાસીયત એવી છે

કે અગર કાઈ તે પંખીને ખાય તો તે બાદશાહ અને આ સાંભળવાથી તે મરદુદ નાખક બખીસ ફીકરમાં પડી ગયો કે એ પંખીનું ગોસ્ત કેવી રીતે ખાતું? એવો વીચાર કરીને તે પોતાની માથેશુકા સાથે ખુબ મોહબ્બત વધારી એટલી મોહબ્બત વધારી કે તેણીને તેના સીવાય એક ધડી પણ ચાલે નહીં, જ્યારે જોયું કે આ ઝોરતને મારા વગર ચાલતું નથી, તે વખતે એકદમ તેણીના ઘરે જવાનું બંધ કર્યું.

જ્યારે ઘણા દીવસ થયાને તે નાખક તેણીને ઘરે ગયો ત્યાં તેથી તે તડપવા લાગીને તે દલદલા યુદીઆને બોલાવીને પએગામ મોકલ્યો કે ઝો મારી જન તમે શા કારણથી મારી પાસે આવતા નથી? તેણે જવાબમાં કેહરાવ્યું કે મેં કસમ ખાધી છે કે જ્યાં સુધી તે પંખીને કાપીને તેનો ગોસ્ત મને નહીં ખવરાવે ત્યાં સુધી હવે હું તેણીની પાસે જનાર નથી; દલદલાએ એ પએગામ કહ્યો તે વખતે તે ઝોરત બોલીકે આ પંખી દર રોજે એક હીરો આપે છે તે તની ખરકતથી અમો માફા માફ થઇ ગયા છીએ, માટે એ જનના જોગ નથી. આ સાંભળી તે દલદલા મરદુદ બોલીકે ઝો મારી દાકરી અરે અતું શું કહે છે અરે તું જવાન છો તારી જવાનીના મોજ મઝાહ લુટવાના દીવસો જવા આશકની દોસ્તી અને મોહબ્બતમાં ખલલ પાડે છે તે મોટી નાદનીની વાત છે, અરે આશકની જનનપર પંખી કુરખાન છે એ શું મોટી વાત છે? અનેજ નહીં માટે રજા આપકે તેને બોલાવી લાવું વળી આ ઝોરત તેણીના ફરેખમાં આવીને બોલીકે ફીક જ બોલાવી લાવ ને કેહવેકે આજ રાત્રે તે પંખી કાપીને તેનું ગોસ્ત ખવરાવીશ. આ ખુશ ખબરી સાંભળી તે મલકોના તે નાખક પાસે ગઇ ને તમામ હકીકત બયાન કરી.

રાતને વખતે તે મરદુદ તેણીને ઘરે ગયો તેણીએ પંખીને કાપી પકાવી તેની પાસે લાવીને બોલી કે હવે આ પંખીનું ગોસ્ત છે આવો આપણે ખાઈએ; મરદુદ બોલ્યા કે મેં કસમ ખાધી છે કે એ પંખીનું ગોસ્ત હું એકલોજ ખાઈ બીજને ભાગ ન આપું, ઝોરતે કહ્યું કે બહુ સાર તમે એકલાજ ખાઓ. તે મરદુદ ખાવાબેઠો ત્યાં તે છોકરો લાવ્યાગ્યો તે પંખીનો ગોસ્ત માગવા લાગ્યો: તેણે વીચાર્યું કે ગોસ્તને બદલે અગર પંખીનું માથું આપુ તો હરકત નહીં; એમ વીચારી માથું છોકરાને આપ્યું તે બીચારે તેના પર સંતોષ કરીને ખાધું; તે મલકોન આપું પંખી ખાઈ ગયો. પછી હમેશના ધારા મુજબ તેણી સાથે કાળુ મોદું કરવા લાગ્યો, પછી તેણે જોયું કે બાદશાહત તો મળતી નથી, તેથી વળી ખીયાલ થયો કે વખતે પંખીના માથામાં એ ખાસીયત હશે તો? અરે નાહાક તે માથું તેને આપ્યું; વળી તે આલીમ પાસે ગયો ને સવાત્ર કર્યો કે સાહેબ તે પંખીના તમામ ગોસમાં એ ખાસીયત છે કે ફીકત માથામાં? તેણે કહ્યું કે માથું ખાવામાં એ ગુણ છે. આ સાંભળી મરદુદ ગમગીન થયો; ને પોતાની આંગળી કરડવા લાગ્યો. ને અફસોસ કરી કેહવા લાગ્યો કે નસીબમાં ન હોય તે ક્યાંથી અને? અરે કેટલી મુશકીલથી પંખી કપાવ્યું તો તેમાં વળી અતું થયું? વળી તે આલીમને પુછ્યું કે ઝો મલકોના હું સેજ પુછ્યું કે તે પંખીનું માથું અગર કાઈ ખાઈ ગયું હોય તો શું તે ખાતરના ગોસ્તમાં પણ એ ખાસીયત થતી હશે? કે તેનો કાંઈ ગોસ્ત ખાય તો બાદશાહત મળે? (તેને શું ખબર કે

શા માટે પુછે છે ને શું મતલબ હશે ને આવો બનાવ બન્યો હશે.) જવાબ આપ્યો કે હા તેનું કલેજુ કાઢીને ખાય તો અલગત તે ખાસીયત છે.

બાપુ હતુ ને વૈદે કહ્યું આ સાંભળીને તે મરદુદ ધરે ગયો ને તે દલ્લાલાને ખોલાવીને છું કે મને એક મુશકીલ પડી છે કે જ્યાં સુધી તે મારી મૈયશુંકાના છોકરાનું કલેજુ ન ખાઉં ત્યાં સુધી મારી મુશકીલ આસાન નહીં થાય માટે કોઈખી રીતથી તે કામ પર તેણીને રાજી કર ને કહે કે જ્યાંસુધી તારા છોકરાનું કલેજુ મને કાપીને નહીં ખવરાવ ત્યાંસુધી તારા ઘરમાં પગ નહીં રાખું (“નાજી” ને એકદમ ગુસ્સો આવ્યો છે, અરરરર !!! તે મરદુદ કેટલો વધી ગયો ! ને એવી ખાત્રી પણ થઈ કે તેના માટે તે રાંડ છોકરાનું કલેજુ પણ ખવરાવશે. બસ મારી પાસે પકડી લાવો તો મારી મારીને ચુર કરીને બાળી નાખી રાખ ઉઘાડી નાખું.) પછી તે મલકના દલ્લાલા તેણીની પાસે તે પએગામ લઈને ગઈ એ સાંભળી તે ઝોરતની તે વખતે તે એકદમ ગુસ્સો આવ્યો ને બોલી કે શું તેના માટે હવે મારા છોકરાને મારી નાખું? ના, ના, એ બનશેજ નહીં; દલ્લાલાએ કહ્યું કે અરે એમાં તે શું મોટી વાત છે? જો ચારની મોહંમ્મત રાખવી હોય તો છોકરાને પણ કુરબાન કરવો નવાઈ નથી! અરે તું જવાન છો, તે જવાન છે, ખીન્ને છોકરો થશે માટે આ છોકરાને તેની ખુશી માટે કાપી નાખ. એમ કહીને ખીજી કેટલીએક એવી વાતો મઝકર અને ફરેબની કહી કે આ વખતે પણ તેણીના દીલને પલાળી નાખ્યું, ને છોકરાને કાપીને કલેજુ ખવરાવવા રાજી થઈ. ને બોલી કે જાને કહે કે આજ રાત્રે છોકરાને કાપીને તને કલેજુ ખવરાવીશ માટે હવે મારી પાસે આવજો.

પછી રાતના તે બદખખત આવ્યો ને તે દલ્લાલા પણ આવી, હવે તે છોકરો દાઢને સોંપેલો તેણી હમેશા તેને ખવરાવે પીવરાવે તેને સાંચવે ને જીવની જેમ રાખે, તેણીથી છૂનું આ કામ કર્યું, તેથી હીલો કરીને તે દલ્લાલાએ દાઢને કહ્યું કે એક ઠેકાણે મળવા જવું છે માટે છોકરાને નહવરાવી સારા સારા કપડા પેહરાવી ખુશખો ઇતર વગેરા લગાડીને અમાસે જાસે લાવ!

મજકુર દાઢ બહુજ હુશીઆર અને ડાહી હતી ને તેણીના બદકામથી પણ વાકેફ થીએલી, તેથી સમજી કે વખતે કાંઈ દગો હોય તો શું કરીશ? એવા વીચાર અને ફીકરમાં પડી ગઈ, ખીજું તો કાંઈ સુઝ્યું નહીં પણ એકાંતમાં જઈ “પરવરદીગારે આલમ” ના દરખાસ્તમાં દોઆ કરવા લાગી કે—અએ ખુદાવંદા તું આ ઝોરતની હાલત જાણે છે, માટે તેણીના ઝુલ્મથી આ બચ્ચાને બચાવ! એવી રીતનાં મુનાજાતમાં હતી ત્યાં ગએખી આવજા સાંભળી કે ઝો ઝોરત ઉઠ ને આ છોકરાને ફલાણા પહાડની પાસે લઈજા ને ખુદાની કુદરતનો તમાશો જો. તે પહાડ પાસે પથ્થરની તખતો છે તેના પર આ છોકરાને બેસારજો, ને આ છોકરાની માએ તેને મારી નાખવાનો વીચાર કરેલ છે માટે હવે અહીંયાથી તેને લઈને નીકળી જા. દાઢએ આ આવજા સાંભળી તો ખુદાને શુકરના સીજદો કર્યો, ને તેજ વખતે છોકરાને સાથે લઈને મજકુર ઠેકાણે છુપીને ગઈ, કાંઈએ તેણીને જોઈ નહીં.

પછી ત્યાં તે તકતા ઉપર છોકરાને બેસાડ્યો ત્યાં તે પથ્થર ફાટી ગયો, ને આવાજ આવી કે છોકરાને તેની અંદર રાખ! કે ખુદા તેને સાંચવશે, દાઢએ તેજ વખતે તે છોકરાને અંદર રાખ્યો ને તે પથ્થર પાછો હતો એવો થઈ ગયો.

હવે અહીંયાતે આ મુજબ બનાવ બન્યો ને ત્યાં તે મેલાઇતો આશક માઅંશુક અને દલાલા તેની રાહ જોઈ રહ્યા હતા, ઘણીવાર થઈ ને દાઈ છોકરાને લાવી નહીં તેથી તપાસ કરી તો દાઈએ છોકરો કોઈ ઘરમાં નહતું, તે શખશ બોલ્યો કે અલખત આ બાબતની દાઈને ખબર પડવાથી છોકરાને લઈ ગઈ હશે, ફીકર નહીં કાલે તે બંને રેહવા નહીં પામે, સવાર સુધી રાહ જોઈ પણ આવ્યા નહીં;

હવે તે દાઈ તો ત્યાંજ બેઠી કે હવે શું કરું ક્યાં જાઉં એમ કરતા સવાર પડી તો જોયું કે એકા એક તે જંગલમાં દોલ અને નગારાની આવાજ આવવા લાગી, કે તેજ ગામના દલાલ તરફથી આવે છે, થોડીવાર થઈ ત્યાં જોયું કે એક મોહતું લશકર ચાલ્યું આવે છે કેટલાંક સ્વાર કેટલાંક પીયાદાહ છે; આવતા આવતા ને પથ્થર પાસે પહોંચીને ચારે તરફ તે પથ્થરને ઘેરી લીધો, આ જોઈને દાઈ ડરી ગઈ ને કોઈને પુછ્યું કે બાઈ આ શું છે? શા માટે આવ્યા છો? તેણે જવાબ આપ્યો કે આ પહાડ પાસે એક છોકરાની ખબર મળી છે, તેથી તેને લેતા માટે આ લોકો આવ્યા છે, દાઈએ કહ્યું કે અહીંયાતો કોઈ નથી, તે શખશે કહ્યું કે અમો પોતે અહીંયા આવ્યા નથી અમોને મોકલ્યા છે તેથી આવીયા છીએ, ને આ બાઈ તુ છુપાવ નહીં કેરો અમોને ખબર મળી છે કે તું એની દાઈ છો ને હકતઆલા તેને આ શેહરનો “બાદશાહ” કરવા ચાહે છે; આ સાંભળીને દાઈએ ખુદાનો શુકરનો સીન્દો કર્યો, પછી તમામ લોકો વઝીરો અમીરો તે દાઈ પાસે આવ્યા, ને સલામ કરીને મજકુર છોકરાનો અહંવાલ પુછ્યો, તેણીએ તેની નીશાની બતાવી, ને તમામ લશકરીઓ અને સરદારો ભેગા થઈ તે ખબર જોવા લાગ્યા, ત્યાં એકાએક કુદરતે ખુદાથી તે પથ્થર ફાટી ગયો ને તે છોકરાને અંદર જોયો તેથી તેને બાહર કાઢ્યો, ને તમામ જણ તેના પગ સુમવા લાગ્યા;

પછી તે છોકરાને અને દાઈને ઝર્રીન અમારીમાં બેસારી ધામધુમની સાથે ખુશી કરતા કરતા શેહરમાં લાવીને બાદશાહના તખ્ત ઉપર છોકરાને બેસાડ્યો, તે દાઈએ વઝીરોને પુછ્યું કે આ બનાવ બનવાનું કારણ કહો, વઝીરે કહ્યું કે ગઈ રાત્રે અમારો બાદશાહ ગુજરી ગયો, ને આ મુજબ વઝીરો અને અમીરોને વસીયતનામું લખીને કહી ગયો, ને અમોએ ગએબથી આવાજ પણ સાંભળી કે અએ બનીઈસરાઈલના લોકો ફલાણા પહાડમાં એક છોકરો છે તે અમારો બાદશાહ છે. તેથી અમો પરવરદીગારના દરમાનથી ત્યાં આવ્યા ને ખુદાની કુદરત જોઈ.

પછી તે દાઈ તે છોકરા તરફથી નાએબ તરીકે બાદશાહનના કામ અંદલ અને ધન-સાફ હુકમત અને રમૈયત પરવરી વીગરે બહુજ સારી રીતે ચલાવવા લાગી અને તેણીના આશક મરદુદ બનેને પકડીને કેદ કર્યા;

જ્યાં એક વરસ થયું તો મજકુર છોકરાનો બાપ હુજ કરીને આવ્યો, જ્યારે અખર પડી કે હાજ લોકોનો કાફલો આવે છે તો તે દાઈ છોકરાને સાથે લઈને લશકર ભેગુ લઈ

તેના બાપના ઇસતીફાલ માટે એ દરસખ સુધી સાંમે મઘ, છેડેથી હાથઓએ ન્નેયું કે લશકર આવ્યું આવેછે, તેથી નજીક આવેલા માણસોમાંથી તે છોકરાના બાપે કાઢીને પુછ્યું કે આ લશકર શા માટે આવેછે? તેણે જવાબ આપ્યો કે આ શહેરના બાદશાહનો આપ હુંજ કરીને આવે છે તેથી તે પોતાના બાપના ઇસતીફાલ માટે જાય છે, પછી જે લોકો તેના બાપને ઓળખતા હતા તેઓએ આગળ જઈને મજકુર બનાવની ખબર આપી;

જ્યારે નજીક ગયાતો દાઢએ બાદશાહને કહ્યું કે તમે બાપની તાર્થઝીમ માટે નીચે ઉતરીને પગે ચાલીને સામે જાઓ; તે વખતે તે બાદશાહ અને દાઢ બંને જણ ચાલીને આગળ ગયા, છોકરો પોતાના બાપના કદમપર પડી ગયો ને બોસા આપ્યા, બાપે પોતાના છોકરાને એવે મોહટે બાદશાહના દરજે પહોંચેલો જોઈ ખુદાને શુકરનો રીજદો કરી. છોકરાને ખોળામાં લઈને પ્યાર કરી બોસા લીધા; થોડીવાર પછી તમામ ચરકાને દબાવે ન્નેયું કે બાદશાહે પોતાના બાપના કદમ ચુમ્યા તેથી તમામ જણઓએ પણ તાર્થઝીમને ખાતર બાદશાહના બાપના કદમ ચુમ્યા.

પછી એક અમ્મારીમાં બાપ દીકરાને બેસારીને દરબારમાં લઈ ગયા, ને છોકરાએ બાપનો હાથ પકડીને પોતાની બદલીમાં તંખત ઉપર બેસારી તેને બાદશાહત સોંપી; ને તમામ ઇનસાફ અદાલત અને હુકમતના કામો તેને રીપુરફ કર્યા,

પછી દાઢએ ગુજરેલી તમામ કએશીયત બયાન કરી, તે વખતે મજકુર બાદશાહના બાપે પોતાની ચોરત અને તેના આશકને દેખાનામાંથી બોલાવી ચોરતને સંગસાર (પાણીથી કુટીને મારી નાખવી) નો હુકમ આપ્યો, ને તે શખશને સુળીએ ચડાવી આપ્યો; ને પોતે પોતાના તાજ ઉપર એવા મતલબનું લખાણ કાતરાવી પેલ્યું કે જે કોઈ રાહિ ખુદામાં ખ-એરાત કરે તેને માટે દીન અને દુનીયામાં બેહતરી છે; ને ખુદા તેને બેશુમાર બાલો આપેછે. હાસલકલામ બની ઇસરાફિની બાદશાહત તેનીજ નસલમાં જમી રહી.

“જાણ” કહેછે કે આ દીરસા બિપરથી કેટલોએક નસીહત લેવાની છે જેમકે—

૧—એકે છુઓ રાહિ ખુદામાં સખાવત કરવી તે કેવું બેહતર અને ઈઝીમ દીન અને દુનીયાના ફાયદાનું કામ છે, કે મજકુર શખશે ફક્ત એક દીરહમ તે ગરીબ મોહંતાજને આપ્યું તો ખુદાવદેકરીમે તેને એ પાખી આપ્યું કે જે વરસમાં એક વખત હજારો રૂપીઆની કીમતનો હીરો આપતું હતું, તેની આલાદને ખુદાએ હીદાજતમાં રાખી તેને બાદશાહીને દરજે પહોંચાડ્યો, હવે એ કારેબૈર એની હાલતમાં ર્યું કે પોતા પર ને પોતાના ઘરના થાણસો પર ફાકા થવાનું કમુલ કરીને તે ફકીરો દીરહમ આપ્યું. તેથી ખુદાએ એવે દરજે પહોંચાડ્યો; હવે જેને ખુદાએ સો બસો રૂપીઆ આપ્યા હોય તેમાંથી રૂપીઆ એ રૂપીઆ આપે તો અલખત સવાબ છે પણ એવે દરજે ન પહોંચે;

૨—એકે તે દાઢએ મુબાનદારી કરીને છોકરાને કતલ થવાથી અટકાવ્યો તો ખુદાએ તેની ગએબી મદદ કરીને આખેર તેને પણ મોહટે દરજે પહોંચાડી કે બાદશાહની મા-નીતી થઈ.

૩—એ કે તે ઓરત અને મરદે બદકામ કરીને દુક મુક્તમાં તેની સગ્ન મેળવી તો જાણવું કે બદકામમાં અગરચે પહેલે લીજ્જત મળેછે, પણ તેનો અંજનમ બહુજ ખરાબ છે, ને આખરમાં તેની સગ્ન મળ્યા વગર રહેતીજ નથી, વખતે કાંઈ મસલેહતથી જલદી નહીં તો મોડી પણ સગ્ન ધણે ભાગે મળે છે, એક વખત વખતે તે માઠા-પુઠ્ઠની એવીજ મરજી હોય કે દુનીઆમાં બીજા કારણોના સમજથી સગ્ન ન કરે તો આખરતમાં તો સગ્ન થવાનીજ; હવે ત્યાં પણ બાઅઝે નેક અંમલના સમજથી કેટલાક ગુનેહગારોનો છુટકારો થશે ખરો પણ કેમ માર્યાલુમ પડે કે આપણે શું હાલ થશે? માટે હર હાલમાં ગુનાહના કામથી છોટ રહ્યા કરવું.

૪—એ કે ખુદાવંદે કરીમે દુન્યાનો માલ જે નસીબમાં મુકરર કરેલછે તે અલખત મળી રહેશે માટે જરૂરી વાજેઆત અદા કરીને અલખત દુન્યાનો ગુજરશે આલ્યા માટે કામ ધંધો કરવો. પણ હાય દુન્યા વોય દુન્યા કરીને દીનને તડકે મુકી નમાઝ રો-ઝાની બેપરવાહ ન કરવી.

૫—એ કે જે કામ કરવું તો પહેલે તેના અંજનમને વીચાર્યો કે પરીણામ શું આવશે પછી જે પરીણામ સાફ આવે તો કામ કરવું; ને ખરાબ આવે તો છોડી આપવું. જેમકે આપણી સામે પાંચ જોવાની બાબત આવી હવે દીક્ષને પુછવું કે પાંચ જોવા પછી તેનું પરીણામ શું આવશે? તો તરત દીક્ષ બતાવશે કે તેમાં ઓછામાં ઓછી પાંચ જાતની નુકસાની થાશે ૧-ખુદા વ રસુલ નારાજ થશે. ૨-ગુનાહ થશે. ૩-દુન્યામાં ઇજ્જત જશે. ૪-પદશિની ખરાબી થશે. ૫-અમુલ્ય વખત બરબાદ થશે. માટે તે કામ કરવું ન જોઈએ, પછી તેથી ઉપરવટ થઈને કરે તો ગોયા દીવો લઈને કુચમાં પડ્યા જેવું છે.

હવે બીજી બાબત આપણી સામે મજલીસમાં જવાની આવી તો તે વખતે પણ દીક્ષને પુછવું કે મજલીસમાં જવાથી શું અંજનમ છે? તો તરત દીક્ષ કેહશે કે તેમાં બધું ઓછામાં ઓછા પાંચ ફાયદા છે. ૧-ખુદા અને રસુલ રાજ થશે. ૨-સવાબ થશે. ૩-દુનીઆમાં પણ ઇજ્જત છે. ૪-રોજમાં બરકત થશે ને બક્ષા દફ્તર થશે ૫-અમુલ્ય વખત ખરાબ અને ખાસ અફઝલ કામમાં ગુજરશે.

અહંવાલ અગીઆરમો.

પરચુરણ જુદી જુદી બાબતો

મનકુલ છે કે એક શખસ મુસાફરીએ જતો હતો તેની ઓરતે કંઈ કે મને ભેગી લઈ જા તેણે કંઈ કે મને એટલી શક્તિ નથી, ને હું ખુદને સોંપીને જાઉં છું, તેણીએ

જવાબ આપ્યો કે તમે અમેને ખુદને સોંપીને જાઓછો તમે પણ ખુદની ખુશીના કામ કરજો ને બીજાઓને ઓરતોપર નજર કરશો નહીં, તો ઈં અમારાપર પણ કોઈ નજર નહીં કરે.

મનકુલ છે કે એક વખત હઝરત રસુલે ખુદા સં જનાબ ફાતેમાહ અં ના ધરે ગયા, તે વખતે જનાબે ફાતેમાએ કેટલાએક સવાલ કર્યા ને હઝરતે જવાબ આપ્યા, તેની દરમીયાન ઓરત અને મરદના હંકે વીશે પણ પુછ્યું; તો હઝરતે જવાબ આપ્યો કે અએ બેટી ફાતેમા જાણો કે જે ઓરત પોતાના શવહરની તાબેદારી નહીં કરે તેના પર ફીરસ્તા લાઅનત કરે છે, ને જે તવબ્યા કર્યા વગર મરી જશે તો તેની જગ્યા દોઝખમાં છે; ને જે ઓરત પોતાના મરદને કહે કે તું મારા માલમાંથી ખાય છે ને પેહરે છે તો તે ઓરત બેહીસ્તનું મોદું પણ નહીં જીવે. ને જે ઓરત પોતાના મરદથી ખાદું મોદું કરશે તેને આસમાનના સીતારાની ગણત્રી પ્રમાણે શુનાહ થાશે ને જે ધણીને રાજી નહીં કરે તો દોઝખમાં જશે,

ને જે ઓરત પોતાના મરદને કેહશે કે મેં તારા ધરમાં નેકી નથી જોઈ તો તેના માટે બેહીસ્ત હંરામ છે; ને જે ઓરત પોતાના મરદના હુકમ સીવાય ધરની બાહેર જાય ને જેટલા કદમ ઉપાડે તેની ગણત્રી પ્રમાણે દોઝખના દરવાજા તેના માટે ઉઘડશે. અએ દીકરી ફાતેમા જાણો કે પોતાના શહવરને મકદુર ન હોય એવી ચીજ મરદ પાસે માગે તે ખુદની રહંમતથી દુર છે. અએ દીકરી અગર ખુદા સીવાય બીજાને સીજદો કરવો જાયજે હતો તો હું ઓરતોને કેહતે કે પોતાના શવહરોને સીજદો કરે. જે પોતાના ધણીને રાજી રાખે તેણીને હંજ અને શુલામ આઝાદ કરવાનો સવાબ મળે.

અએ દીકરી ફાતેમા ખુશાહાલ એ ઓરતના કે તેનો શહવર તેનાથી રાજી હોય, કેમકે એવી ઓરત હીસાબ આપ્યા સીવાય બેહીસ્તની અદર જવાની. ઓરતોની નજાબત અંની અંદર છે કે પોતાના શહવરની સામે ખુશ મીજબની રહે ને તેની ગરીબીપર સખર અને શુકર કરે. ૦

હઝરત દાઉદ અં ફરમાવ્યું કે ખરાબ ઓરત નેક મરદના માટે એક મોહટો ભાર માથા પર રાખવાની માફક છે. ને નેક ઓરત હીરાથી જડેલું તાજ માથા પર હોય એની મીસાલ છે, ને બ્યારે તે પોતાની ઓરતને જીએ તે વખતે તેની આંખો નુરાની થાય છે.

શેઅર.

અને બદલર સરાએ મહેનીકુ=અંદરીને આલમ અસ્ત દોઝખેઈ,
ઝીનહાર અઝ કરીને બદ ઝીનહાર=વકેના રખના અંઝાબત્તાર.

એટલે નેક માણસના ધરમાં બદ ઓરત હોય તો તે બીચારાને જીવતા દોઝખ જેવું છે. માટે હરગીજ હરગીજ ખરાબ ઓરત ન મળજે, અએ પરવરદીગાર ખરાબ ઓરતના અંઝાબથી બચાવજે.

હજરત સુલે પુદ્ગ સં કરમાયું કે એક જમાનો એવો આવશે કે ઓરતો મરદોને અને છોકરાઓ આપને છોડી આપશે; ને યુનાહોના કામ કરશે. માટે એ જમાનામાં દેસ મુકીને પ્રદેશ જવું અથવા ઓરત ન કરવી હલાલ છે. એથી મતલબ એ કે બેહતર છે.

એક શખશ કહે છે કે પુદ્ગની કસમ હું મરીગીએલાઓ માટે રોતો નથી પણ જેણે ઓરત કરી હોય તેના માટે રોક હું; એથી મતલબ માચલુમ પડે છે કે તે પી-ચારો ઓરતાના તરફથી સખત હુઃખમાં ફસાએલો હશે.

એક ઓરત એક મરદની સાંમે આ મુજબ શેઅર બોલી કે—

“ઇજન નેસાઓ રેયાહીનુન ખલકુખા=વકુલો કુમ યશતહી શુમ્મ રેરયાહીન”

એટલે ઓરતો કુલ છે ને તે તમારા માટે ખુદાએ પેદા કરેલ છે, ને તમે તમામ જથ્થા એ કુલની ખુશબોની લીજનત લેવા ચાહો છો.

મરદે એના જવાબમાં આ શેઅર કહ્યો કે—

ઇજનનેસાઓ શયાતીનુન ખલકુખલના=નઉઓ ખીલ્લાહે મીન શરરીશ શયા તીન

એટલે ઓરતો સએતાન જેવીયું છે ને અમારા માટે પેદા થઇ છે, માટે પુદ્ગ પાસે સએતાનોના ફરેયથી બચવાની પનાહ ચાહીએ છીએ.

મરવ ગામના કાઝીને એક છોકરી હતી તે જ્યારે મોટી પરણવા જેવડી થઈ તો તેણે પોતાના પાડોસી યહુદીને પુછ્યું કે ભાઇ આ આપણી દીકરી કેને આપીશું? યહુદીએ જવાબ આપ્યો કે ઓ ભાઇ તમે કાઝી છો લોક તમારી સલાહ લેવા આવે ને તમે મને પુછો છો? કાઝીએ કહ્યું કે એમાં શું હરકત છે? તમારા ધ્યાનમાં આવે. તો કહ્યો તે વખતે યહુદીએ કહ્યું કે રમના બાદશાહનો એવો મત છે કે પુખ્તસુરત હોય તેને છોકરી આપવી; ને ફારસના બાદશાહનો એવો મત છે કે માલવાગાને આપવી; ને આરબના બુઝરમ લોકોનો એવો મત છે કે તેનું ખાનદાન તપાસીને હસબ નસબવાગાને આપવી; ને તમારા પયગંમબરનો મત એવો છે કે દીનદાર અને પરહેઝગારને આપવી, માટે હવે તમેજી વીચાર કરો કે તેઓમાંથી કેના કેહવા મુજબ ચાલવું સારું છે, તેમ અંમલ કરો.

આ સાંભળીને કાઝીએ કહ્યું કે તમામ કરતા મારા પયગંમબરની પએરવી કરવી બેહતર છે એમ ચોકસ વીચાર કરીને તપાસ્યું તો પોતાનો ગુલામ બહુજ નેકમખત અને પરહેઝગાર હતો તેથી તે પોતાની દીકરી પોતાના ગુલામને આપી.

“નાજી” કહે છે કે આ જમાનામાં નાણાવાળો ને મોટા ખાનદાનનો માણસ તપાસવાનો વધારે રીવાજ છે, તે વીશે કાંઇ ન કેહતા એટલીજ અરજ કરવામાં આવે કે લોકો દીનદારી ન તપાસતા બેદીન શરખખાર ઝીનાખોરને છોકરીઓ આપે તો તે બહુજ મોહટી અને સખત શુદ્ધ છે માટે એ વાત પર વધારે ધ્યાન રાખવું બેહતર.

પદ્મશ્યામો હોય ને જોઈએ તો શરણી હોય તોપણ તેને આપવામાં આવ્યો નહીં આવ્ય, ને પરદેશગાર હોય ને ગરીબ હશે તો તેને આપશે નહીં, બધી જોઈને પોતાની જોઈરીને કુવામાં નાખવી તે કેવી નાદાની છે ?

અસમર્થ નામનો શખશ કહે છે કે એક દીવસ હું જંગલમાં ગયો ત્યાં એક ખંડે-મામાં એક ઝોરતને જોઈ કે બહુજ ખુબસુરત રૂપાળી છે, હું તેણીની પાસે ગયો તેણીએ મને ઘણીજ મોહબ્બતથી બેસારી માન આપીને જમાડ્યો; એ સલુકાઈથી હું અંજળ થયો; પછી થોડીવાર થઈ તો જ્યેષ્ઠ કે એક શખશ કાળા રંગનો બહુસુરતવાળો ત્યાં આવ્યો ઝોરતે તેને જોઈ તેની તાર્કીકીમ કરી સામે જઈ ઘરમાં ખંડેમામાં મળીને ખીદ-મત કરવામાં મશગુલ થઈ; આ જોઈને હું સમજ્યો કે તે મરદ તેણીનો શવહર છે;

પછી જ્યારે હું જવા લાગ્યો તો તેણીને ચાલતી વખતે પુછ્યું કે એ બાઈ અવી તારી ખુબસુરતી હોવા છતાં આ બદ્દશીલના બાણસ સાથે તારો જુનરો કેમ ચાલે છે ? ને શી રીતે તેનાથી તુ રાજી રહી શકે છે ?

તેણીએ જવાબ આપ્યો કે મેં સાંભળ્યું છે કે પયર્ગમજરે દરમાયું છે કે “ધમા-ન” ના બે ભાગ છે અરધું ધમાન “સખર” કરવામાં છે ને અરધું ધમાન “શુકર” કરવામાં છે તો હું જ્યારે પોતાના રૂપ તરફ નીગાહ કરું છું તો જુદાનો શુકર કરું છું, ને જ્યારે મારા મરદની બહુસુરતી જોઉં છું તો તેનાપર સખર કરું છું, ને તેથી મારા ધમાન કામીત થાય છે.

મનકુલ છે કે એક ખનાય ઝોરત હતી જ્યારે પાણી તો તેના શવહરે કહ્યું કે એ વાતમાંથી જે પરદ પડે તે એક વાત કમુલ કર, કે જોઈએ તો બાહર જવા આવવાનું તારી ખુશી ઉપર રાખ તો કપડા પહેરવાનું મારી મરજી પર રાખ. ને જે કપડા પહેરવાનું તારી ખુશી ઉપર રાખ તો બાહર જવાનું મારી મરજી પર આધારનાય કે મારા હુકમ સીવાય કશું કેકાણે જવું નહીં;

તેણીએ વીચાર કરીને કહ્યું કે કપડા તમારી ખુશીમાં આવે એવા પેહરાવો પણ બાહર જવાની છુટ મારી મરજી મુજબ રાખો; શવહર તો જાણતો હતો કે આ લુચ્ચી છે તેથી બાહર ગયા સીવાય રેહશે નહીં, પણ પોતે જે વાત કહેતે તેથી કમુલ કરું, ને એવા ખનાય જુના પુરાના ફટકા ફટકા કપડા તેણીને પેહરવા આપ્યા કે તે ધણી બાહર જાય પણ તેણીની સામે કોઈ પણ જુલે નહીં તેમ બોલાવે પણ નહીં, તેથી ‘હું’ક મુદતમાં તેણીએ બાહર જવાનું બંધ કરી પોતાની નાલનીપર તૌળા કરીને ધણીના હુકમ મુજબ ચાલવા લાગી. ને પોતાના મરદને કહ્યું કે ખુદવદે દરીમ તને જાણે બિર આપે કે નોં મને અવા કામથી અટકાવી ને જુનાહથી બચાવી.

“નાશ” કહે છે કે એથી મનસખ એ કે જેઓ પોતાની ઝોરતને બધી હણી સ-લુગાર કરી સારા સારા કપડા પેહરી રમ જમ કરતી ઊભી બજારે શાદી વીગેરેમાં જવાની

રજા આપે છે, તેઓ કેટલી ભુલ કરે છે? કે રસ્તાની અંદર અગર લોઢાની નજર કરવાની મરજી ન હોય તોપણ તેણી સામે એ ઘડી જોઈતો રહે બસ વધારે લાખવાથી કલમને પરીણે અટકાવું છું.

મનકુલ છે કે “તકપુરાષ” “અહંકાર” “બખીલાઈ” “ખોશ” એ ત્રણે સીધાતો મરદો માટે બહુજ ખરાબ છે, પણુ ઓરતો માટે એ ત્રણે બાબતો ફાયદા કારક છે. કે જો ઓરત મગરૂરી વાળી હશે તો પોતાના મરદ સીવાય બીજાની સામે નજર નહીં કરે ને તેની નજરમાં સમાશે નહીં, ને જો બખીલ હશે તો પોતાના મરદનો માલ કોઈને આપશે નહીં ને બરબાદ થવા નહીં આપે. ને જો ખોશ વાળી હશે તો ધણીથી ડરતી રહેશે.

એક શખ્શ એક જગદ માણસને ખબાપર બેસારીને મક્કામાં તવાફ કરાવતો હતો, કોઈએ પુછ્યું કે ઓ ભાઈ શું આ જગદ તમારો ક્ષાપ છે? કે તેને તવાફ કરાવો છો? તેણે કહ્યું કે નહીં તે તો મારો દીકરો છે, તેણે પુછ્યું કે અગે ભાઈ આ તમારો દીકરો તમારા કરતા પણુ જગદ લાગે છે તેનું શું કારણ છે? તેણે જવાબ આપ્યો કે સાહેબ તેની ઓરત બહુજ ખરાબ અને બદ છે તેથી તેની પીડાએ અયો બની ગયો છે.

મનકુલ છે કે એક શખ્શ સાલેહ અને પરહેઝગાર હતો, તેની ઓરત પણુ પરહેઝગાર અને એવી નેક બાબત હતી કે કોઈ જાતની તોહમત તેના છેડાને લાગેલ નહીં.

એક રાત્રે બંને જણુ ઓરત મરદ બેઠા બેઠા આપસમાં વાતો કરતા હતા; ત્યાં હસતાં હસતાં ઓરતે કહ્યું કે તમે મારી પાકદામનીની કદર જાણુતા નથી, ને આ નેઅમતનો શુકર કરતા નથી, કે ખુદાએ મારા જેવી ઓરત નસીબ કરી છે કે હજી સુધી કોઈ નામહરમ (પરાયા મરદ) ની નજર મારાપર પડી નથી. આ સાંભળીને મરદે જવાબ આપ્યો કે જે જેવું વાવે તેવું લણે; એ દાખલા મુજબ ખુદાએ મને નસીબ કરેલ છે કે હું બીજાની ઓરતપર નજર કરતો નથી તો મારી ઓરતપર કોઈ નજર કેમ કરે? વળી એટલુંજ નહીં પણુ ઓરતો થોડી અક્કલ વાળી હોય છે, પણુ મરદના રોઅબથી સારી ચાલ ચલણથી ચાલે છે.

ઓરતે કહ્યું કે એમ નથી પાંચ આંગળી કાંઈ બરાબર નથી; ઓરતો જે બદકામથી બચે છે તે પોતાની ઇસમત અને પાકીજખણથી બચે છે, નહીં તો મરદ અગર ઓરતને કાચના સીસામાં ઉતારી તેનું મોઢું બધ કરે તોપણુ તે પોતાના મક્કર અને ફરેબથી જે કરવા ચાહે તે કરી શકે, ખુદા ખુદાએ કુરઆનમાં ફરમાવેલ છે કે “ઈલા કહેદા કુન્ના અઝીમ” એટલે ઓરતોનો મક્કર ઘણો મોટો છે ઓરતો શમેતાન કરતા ફરેબમાં વધે એવી છે.

આ બાબતો સાંભળીને મરદને ગુસ્સો આપ્યો ને ગુસ્સામાં બોલ્યો કે મેં કોઈની ઓરત સાથે બદકામ કરેલ નથી મારી ઓરત સાથે કોઈ બદકામ કેમ કરે? લે જ તને રજા આપું છું કે તું ખાહેર જ ને તારી મરજીમાં આવે તે કર, પણુ મને ખાતરી છે કે તને ડગ નહીં લાગે એમ કહીને ઘણી કસમ આપી.

જીવન કેહવાને કસમ આપવાથી ઝોરતને પણ ગુસ્સો આવ્યો તેથી સચુગ્રહ કરી સારી પોશાક પેહરીને ઘરની બાહરે ગઇ ને બજારમાં ફરવા લાગી પણ કોઈ શખ્શો તેના પર નજર કરી નહીં; પણ જ્યારે પાછી ધરે આવી તો એક ગદલીની અંદર એક જવાને તેની પછેડીનો છેડો પકડીને ખેંચ્યો પણ આ ઝોરત અગરચે ગુસ્સામાં નીકળેલી પણ પોતે જાને પાકદામન પરહેઝગાર હોવાથી તરત બોલીકે આ ખુદાથી ન.ડરનારા આ શું કરેછે? એમ કહેતાજ તેણે છેડો છોડી આપ્યો ને તેણે તોળાહ કરી.

એ ઝોરતે ખુદાનો શુકર કયો ને ધરે જઇને મરદ પાસે તમામ હકીકત કહી સંબળાવી. મરદે કહ્યું કે જે મેં વાચ્યું તે લખું છું, એટલે તું પાકદામન રહી તે મારા સબખથી કે હું પોતે પરહેઝગાર છું. ને જાણુકે તારો છેડો જે એક જવાને પકડ્યો તે વાજી છે, કેમકે મેં મારી જવાનીમાં એક વખત એક ઝોરતનો છેડો પકડેલો ને તેજ વખતે શરમીદો થઇ તોળા કરેલી. તો તેનો આ બદલો છે કે તારો છેડો આજે પકડાણો.

૧—કેમરે પહોંચેલી બાલીજં. છોકરીની રજા વગર પરાણે માખાપ કોઈ સાથે નીકાહ કરી આપે ને તે છોકરી તે શખ્શ સાથે નીકાહ કરવા રાજી ન હોય તો તે નીકાહ બાતીલ અને ખોટા છે.

૨—કોઈ ઝોરત અથવા છોકરી સાથે નીકાહ કરવા હોય તો તેણીની ખુબસુરતી વીગેરે જોવા માટે થઇને તેણીના ચેહરા પર નજર નાખીને જોવામાં ચુનાહ નથી.

૩—ઝોરતને મારવાની મનાઇ છે, તોપણ કેટલેએક ઠેકાણે મારવાનો હુકમ છે જેમકે ન. માઝ ન પડે તો મારે વીગેરે.

૪—મરદને સજાવાર નથી કે પોતાની ઝોરતને ધરેણા વગર રાખે, અગર કાંઈ પણ ન હોય તો ગળામાં કોઇ એક દાગીનો પેહરવા કરાવે.

૫—પોતાના મકદુર મુજબ ઝોરત અને બચ્ચા માટે દરેક મોસમમાં મેવા લાવવા, અને ઝોરત માટે તેલ મેંહદી વીગેરે ઘરમાં રાખવું.

અહંવાલ ખારમો.

"વીરસા" વીશે બે બોલ.

જાણવું જોઇએ કે કોઈ શખ્શ મરી જાય ને પાછળ કાંઈ મીલકત મુકી જાય તો માત્રમાં છોકરા છોકરીઓ અને ઝોરત વીગેરેનો હક અને ભાગ છે, હવે તે કેટલો હક છે તે દરેકના અહકામ જુદા જુદા છે, તે અને લખું તો એક જુદીજ કીતાબ થાય. તે કામ પડે તો આલીમને પુછાવીને વીરસો વેંહચવો જોઇએ.

પણ આ ઠેકાણે મારે એ બોલ એ કેલવાના છે કે જ્યારે કોઈ ગુજરી જાય તો તેના છોકરા એમ સમજે છે કે જ્યાં બાપ મરી ગયા તે જ્યાં રૂપીઆની દોલત મુકી ગઈ છે તે એ ત્રણ ભાઈ હોય તે સરખે ભાગે વેહેતી લીએ છે; ને માને ફક્ત એક જણ પાળે તેને થોડો વધારે ભાગ આપે ને બેનને કાંઈ ખુશીથી આપવું હોય તો આપે, પણ નાના એમ નથી તેમાં માનો અને બેહનોનો તમામનો ભાગ છે, બેન કુંવારી હોય કે પરણેલી પણ બાપના વીરસમાં તેનો પણ હક છે, માટે મા અને બેનનો હક ખાઈ જઈ ન આવે તો જુદમ અને હરામ કામ છે; માટે જ્યારે જેને એવો બનાવ બને કે તરત તે શરૂ મુજબ સરવે હકદારોના હક વેહેતી આપવા જોઈએ. બાપને ઠેકાણે જોવામાં આવ્યું છે કે બેન ખીચારી દુખી હોય મેહનત મળુરી કરીને પેટ ભરે ને ભાઈઓ બાપની દોલતથી અએશ આરામ કરે એ કેટલી લુલ છે? કે બેન ઉપર એહસાન કરવો એક તરફ પણ ખુદાએ જે તેણી માટે હક ઠેરાવ્યો છે તે તો આપવા જોઈએ? તેમજ ઓરમાન માને પણ જુજ ખરચ આપી જુદી રાખે ને બાપનો પછશો છોકરા હોય તે પણ મોહટો જુદમ છે માટે તેનો હક પણ આપવો જોઈએ, જે પછીમાં બીજનો હક હોય તે આપવા સીવાય રાખી મુકવા વાપરવા હરામ અને ગુનાહને કયામતનો મોહટો વખાલ છે.

તેમજ ઓરત ગુજરી જાય તો તેણીના મહેર વીગેરેના જે રૂપીઆ હોય તેમાં તેણીના તેના મરદનો બચ્ચાઓનો અને માથાપ વીગેરેનો વીરસમાં હક લાગુ પડે છે, તે જોવાને સાંભળવા મુજબ આ જમાનામાં ઓરત ગુજરી જાય તો તેણીના માથાપને વીરસનો હક કોઈકે આપતું હશે, માટે એમ પણ થયું ન જોઈએ જે કોઈ ગુજરી જાય તેનો માલ મીલકત હોય તે વીશેના ખુલાસો મંગાવી હકદારોને વેહેતી આપવા જોઈએ.

ખીનું હાલ “વીલ” કરવાનો ચાલ નીકળ્યો છે તે વસીયતનામાના બદલામાં હશે પણ વસીયત કરતી તે પોતાના ત્રીજા ભાગની રકમથી વધારે થાયજ નહીં ને વધારે વસીયત કરે તો તેથી તે મરવા પછી કાંઈ હકદારોનો હક નીકળી જતો નથી તે એવું વીલ કે વસીયત કરનાર અને તે વધારે હક લેનાર બંને ગુનેહગાર છે, જેમકે કોઈ શખ્સ પાસે નવાણું હજાર રૂપીઆ હોય ને પોતાની બાદ તેમાંથી પચાસ હજાર રૂપીઆ કોઈને આપવાનું કે કારખેરમાં વાપરવાનું વીલ કે વસીયત કરતો જાય તો તે જાયજ મૈથી, હા જો પોતાના ત્રીજા ભાગના તેતરીસ હજાર રૂપીઆમાંથી જોઈએ તેથી વસીયત કરે. પણ જે પોતાની જાંદગીમાં પોતાને હાથે કરી જોઈએ તેટલું નાણું વાપરે અથવા કોઈને આપી દીએ તો તેની મનાઈ નથી; પણ મરવા પછી પાછળથી શરાથી વધુ એણું આપવા કેહવું તે જાએજ નથી ને બિલકુ હરામ અને ગુનાહનું કામ છે માટે તે વીશે ખીચાલ રાખીને વસીયત કરતી જોઈએ.

તા. ૧ લી શવ્વાલ (રોજાહદ) સન ૧૩૧૮ હી
લ. હાજી ગુલામઅલી હાજી ઇસમાઈલ ભાવનગરી.
હાલ અહમદઆબાદી ઈ. પાંચપટ્ટી.

અમારે ત્યાંની ક્રીતાઓ તથા ચોપાનીઆની હુંકી હુકી હુકીકત અને કી'મતનું લીરક.

૧ કુરઆને શરીફની તફસીર.

કુરઆને મજીદ કે આપણા માસીકા મુખતાર પરવર દીગાર તરફથી ખાસ આપણા માટે નાઝીલ થયું છે, તેમાં શું શું અને કેવી કેવી આવતો છે, તે વાંચવા અથવા વંચાવવા માટે આપણું દીલ કેટલું ચાહીને આવતુર હશે ?

કુરઆને શરીફની અંદર અહકામે ખુદા પયગમબરો, આબીદો, બાદશાહોના અહવાલ, ઉપરાંત કેટલાંક કીસ્સા તથા અહલે ખચેત અં ના ફઝાએલ વીં છે.

પણ બધાં સુધી અહલે ખચેત અં ના ફરમાન મુજબ તફસીર ન કરે ત્યાં સુધી રકત શબ્દે શબ્દના અર્થ અને તરજુમાથી મતલબ સમજાય નહીં;

તો અમારે ખુદા ઉપર તવક્કલ અને અહલેખેત અંના વસીલા ઉપર હીમ્મત કરી; હાપખાનું વે આવું લઈ તફસીર હાપવાની તૈયારીમાં છીએ.

હદીયાની વીગત.

૧—હીદુસ્તાન વાળાઓએ આખી તફસીરમા પોસ્ટેજ સાથે ત્રણ ભાગના ત્રીસ રૂપીઆ મોકલવા.

૨—આફ્રીકા વગેરેવાળાઓએ પોસ્ટેજ સાથે સાડી એકત્રીસ રૂપીઆ મોકલવા.

૩—અગર કોઈ સાહેબની મરજી ત્રણ ભાગનો હદીયો મોકલવાની ન હોયતો એક ભાગના દસ રૂપીઆ અને આફ્રીકા વીગેરે વાળાઓએ સાડાદસ રૂપીઆ મોકલવા અને મનીઆડરનો ખરચ તમારા સીરંછે વકફ કરનારે તથા ગરીબ બીરાદરે દરેક ભાગનો એક રૂપીઆ ઓછો મોકલવો.

૪—જો ત્રણ ભાગનો હદીયો મોકલશે તો અમારે છુટ થવાથી સામાન વીગેરે માટે વધારે સગવડ થશે પછી આપની મરજી.

૫—જેઓએ દસ આહક કર્યા હોય તેઓએ ફક્ત પોસ્ટેજ તરીકે એક ભાગ માટે આઠ આના અને આફ્રીકા વાળાઓએ એક રૂપીઆ મોકલવો, અને કરેલા આહક પાસેથી હદયો પણ મોકલવો.

વીસેષ ઇલ્લે માસ.

૧—તફસીરના નમુનામાં જે ગુજરાતી અક્ષર હાથે લખાવ્યા છે તે બીગદરોને પસંદ નથી તેથી ઇં ૮૫૫૫ વપરાવીશું ભલે ખરચ વધારે થાય.

૨—કેટલાંક સાહેબોની ફરમાશ છે કે અરબી અથવા એક આયાત લખીને તફસીર લખશે તો કહીને ફક્ત કુરઆન પડવું હોય તો ઠીક નહીં પડે; તો ઇં ચાર ચાર પાંચ પાંચ આવતો લખીને પછી તફસીર લખીશું.

૩—રખ્તની કેવી પછી ખુદા ન કરે ને ગુમ થાય તો તેનું જોખમ અમારે સીર નથી; માટે રજીસ્ટરના બે આના વધારે મોકલવાથી ઇં તે પૈસા નહીં રહે.

૪—નવા આહકોએ તાફીદે નામ સાથે હદીયાના રૂપીઆ મોકલી આપવા.

૫—જેઓ પહેલેથી હદીઓ નહીં મોકલે, તો તેઓને તફસીર મોકલવા અને એજ હદીએ આપવા બંધાતા નથી; કેમકે નક્કી થણી ઓછી હાપવીશું;

અગાઉથી આહક થનારને “નુરેઈમાન” ભેટ આપવા લખેલ; પણ કેટલાંકનું કહેવું એમ છે કે તેતો તમો હાપવેજ છે, માટે કોઈ નવીન ક્રીતાબ ભેટ આપવી જોઈએ; તો બાણુવું કે હાલનાં ઝમાનામાં દીની ક્રીતાબો ચોપાન્યા નીકળે છે ને તેમાં અરબી ફારસી શબ્દો વપરાય છે, તો ઇં એવા કહણ શબ્દોના અર્થની ગુજરાતીમાં એક “લોગત” (કાશ) બનાવી પાકા પુઠ્ઠા સાથે ભેટ આપીશું કે તે ઇં બહુજ ઉપયોગી થઈ પડશે.

૨—અહવાલુત્રીસા. આ ક્રીતાબ મશહુર છે રૂ ૧૧૧ પોસ્ટેજ ૦) આફ્રીકાના ચાર આના

૩ રહેનખત. ૨૦ પેનનું માસીક વાર્ષિક લવાજમ અગાઉથી રૂ ૧૧૧ આફ્રીકાનો રૂ ૧૧૧

૪ નુરેઈમાન. ૩૨ પેનનું બે માસીક વાર્ષિક લવાજમ રૂ ૧૧ આફ્રીકાનો એક રૂપીઆ

સાત આના. રહેનખતના આહક પાસેથી રૂ ૦૧ ઓછો.

૫-આદાખે મુજમેઅત.

ખાસ શીઆહ ઇસનાઅશરી મરદો માટેજ.

૩ પાળી અને રંગીલી છીંદના પાકા પુઠાની ૪૮ પેજની નાની કીતાબ.

જેની અંદર ખાસ કામની કેટલીક બાબતો અને ૯૩ આદાખ લખવામાં આવેલ છે જેનાથી ઘણા સાહેબો વાકેફ નથી; કીમત ચાર આના પેસ્ટેજ માફ પુઠા વગરની લેવી હોયતો ત્રણ આના પેસ્ટેજ માફ.

૬ ખેબરની લડાઈ. એક આનો; પેસ્ટેજ નેહએ તેટલી હયો. ૦)।

૭-"ઝહલ આખેરાત" ઉરદુ શેઅર ગુજરાતી હંયા, મોટા શોભાતા ટાઇપમાં દસ મળ લીસની; પંજતને પાક અં ના અને ખાસ કરીને કરબલાના તમામ શોહદના હાલમાં ર. ૧) = પેસ્ટેજ માફ આફ્રીકા ર. ૧।

૮-"દુરરેખેખલા" બાર ઇમામ બલકે ચહારદા માઅસુમ અંના અહવાલમાં, વીલાદત શહાદત, ફઝાએલ મોઅજ્જા વીગેરે ૨૧૨ પેજની ર. ૧ પેસ્ટેજ માફ આફ્રીકા ર. ૧) =

૯-"મીફતાહુલજનાન" ગુજરાતીમાં નમાઝ રોઝા હજ ઝકાત, મધ્યતના અહંકામ વીં ના સવાલ જવાબની રીતમાં ર. ૦। = પેસ્ટેજ માફ આં ૦ ૦। =

૧૦-"મફતીહુલજનાન" ઉરદુ અહર તથા ઉરદુજ્યાનમાં નંબર ૬ મુજબ બયાનની કીતાબ વધારા મુધારા સાથે કીમત સાત આના પેસ્ટેજ માફ.

૧૧-"નગ્નતુદારએન ઉરદુ હરફ અને જ્યાનમાં મોખાપના હકની એવી કીમત કીતાબ ઉરદુમાં હજુ જેવામાં આવી નથી, અમેએ ઘણી મહેનત કરીને તમામ કુરઆને શરીફમાંથી નુટીને મા અજ્ઞા હકની આપતો લખી હદીસો હીકાયતો વીં થી મોઝયન કરેલ જેના ૬૮ પેજ છે કીમત પાંચ આના પેસ્ટેજ માફ.

૧૨-નગ્નતુદારેન ઉપર મુજબ ઉરદુ જ્યાન છે પણ હાલ ગુજરાતી હરફમાં આપ છે. પાકા પુઠા સાથે આઠ આના પેસ્ટેજ એક આનો અને આફ્રીકાના બે આના.

૧૩-"સઝાએઝુલમ" ઇમામહુસેન અં ના ખુનના બદલાની મુખતાર વીં ની લડાઈની ર. ૦। પેસ્ટેજ માફ.

૧૪-"તોશએઉકબા" ઇમામ હુસેન અં ની જીયારતનો સવાબ તથા મુસાફરીના સમાન તથા રસ્તા વીં નું બયાન બે આના પેસ્ટેજ માફ.

૧૫-"કહરે ઝુલ્ફલાલ" બારમા ઇમામ અં ઇમામ હુસેન અંના ખુનનો બદલો લેશે વીં ઉરદુ શેઅર ગુજરાતી હરફમાં અટીઆના પો. માફ.

૧૬-તોહફતુલઆબેદીન નમાઝની માયના, ઇદની નમાઝ, જીયારતો, રજા શાઅ્યાબ, તથા માહે રમઝાન, મોહરમ, વીં ના અઅમાલ, આશુરાની જીયારત નમાઝ વીં ર. ૦। પો. ૦)।

૧૭-કમદ મોઅજ્જો એક છોકરીને જીનાની તોહમતથી જનામે ફાતેમા અં બચાવવી. ઉરદુશેઅર ગુજરાતીમાં સાર સાથે એક આનો પો. ૦)। ૧૮-"બાપ બેટો" બાપ બેટાને સવાલ જવાબ થીઆ હોય, એવી રીતે, ઇસલામની ચીજો કી. બે પછિસા. પો. ૦)।

૧૯-નુરેહાદાયત, વઝુ ગુસલ નમાઝની રીતની વકફ કીતાબ. ફકત પો. ૦)।

૨૦-તાગે મોઅજ્જો, કી. ૦)। પો. ૦)। ૨૧-વાજેબાતે નમાઝ વકફ પેસ્ટેજ ૦)।

૨૨-મુસતહફબાતે નમાઝ વકફ પેસ્ટેજ ૦)।

૨૩-તોહફતુલ મોઅમેનીન વકફ પેસ્ટેજ ૦)। ૨૪-મીલાદે શરીફબારમા ઇમામની

વીલાદતને ઉરદુ શેઅર ગુજરાતી હરફમાં અહવાલ કી. એક આનો પેસ્ટેજ ૦)।

૨૫-સહેનગત ૪ થી કીતાબ કીં ૩ ૦।। પો. માફ પુઠું બધાવીને ત્રણ આના વધારે.

૨૬-સહેનગત પાંચમી કીતાબ ર ૦।। પો. માફ પુઠું બધાવીને ત્રણ આના વધારે.

૨૭-નુરેઇમાન થીજી કીતાબ ર ૦।। પો. માફ પુઠું બધાવીને ત્રણ આના વધારે.

૨૮-નુરેઇમાન ત્રીજી કીતાબ ર ૦।। પો. માફ પુઠાના ત્રણ આના વધારે.

૨૯-મેઅરજનામુ કીમત ૩ આના પો. માફ.

અમારા તરફથી પ્રગટ થીએલા ચોપાન્યા અને કીતાબોની સદાકીકી
દેની ખુક બુદ્ધીજ છે. તે સીવાય બીજીથી સદાકીકેડ દુકમાં નોંધીએમ.

મુખ્યથી મેં હાજી કીલુબાઇ માણેક લખેલ છે તેમાંથી દુકસાર રાહેનગત અને
અહવાલુનીસા વીગેરેમાં ઘણી કીમતી ચીજો સમાવેલ છે; તેથી આપણી કોમવાળાને ઘણો
ફાયદો પહોંચે છે. તમેએ કામ મહાભારત ઉપાડેલું છે, ચારે તરફ દીનધસલામ ફેલાઈ રહ્યું
છે; બીલા તશબીહ ગોયા પેગમબરના ઝમાનામાં કોશીશ અને મેહનત બરી હતી તેવીજ
કોશીશ આપ કરો છો, આ ચીજોથી આપની કદર માલુમ પડી છે, લોકો ઇસીપીતાલ, ધર-
મશાળા, દવાખાના, યતીમખાના બનાવીને લાખો રૂપીઆ ખરચે છે, એ તમામ કરતા તમારું
કામ ખુદને વધારે પસંદ છે, તેને એ કામ પહોંચવાના નથી. મોલવી આલીમ અને મુજ-
તહેદ કરતા પણ વધારે આપ તરફથી લાભ મળે છે; તમે ઇલમ હાસીલ કરી તેની કદર
કરી તેને સારા ઉપયોગમાં લીએ છો, તમારા માતાપીતા અને ઉસ્તાદોને સદ આદરીન છે; ત-
મારા ઉસ્તાદોની દોઆથી ફતેહમદ થયો છો. મારા સમજવામાં તમારા ઉસ્તાદ, જનાવ મવલાના
મુદ્દા કાદર હુસેન સાહેબ તથા જનાય મૌલાના મવલવી સમીદ ગુલામ હુસેન સાહેબ છે;

મારા પ્યારા બીરાદર વધારે શું લખું! કલમને તાકત નથી કે આપની તાઅરીફ લખે,
એતો બદલો તમેને ખુદા રસુલ પંજતને પાક બાર હિમામ ચકારદા માઅસુમ અં અતા કરશે.

બુજથી મેં પીર હકીમુલ્લાહ શાહાબુદ્દીન સાહેબ લખે છે—અં ૯૦ અએ બાન-
ધએ આપણને પાક પરવરદીગારના શુકર કરવા જોઇએ કે પંજતને પાક અં ના વસી-
લાથી રાહેનગત ચોપાન્યાથી અધારામાંથી અજવાળામાં આપ્યા હઇએ; સાહેબો વીચારો
કે એ ચોપાન્યાથી આપણને કેટલો ફાયદો થયો છે? ફક્ત એક કચ્છો દાખલો કે આઠ
નવ વરસ પહેલાં ખોજ કોમ કેવી હતી ને હાલ કઈ હાલતમાં છે. રાહેનગતની રોશની ચોતરફ
ફેલાઈ રહી છે, નમાઝની ધામધુમ મસજીદો હિમામવાડા બની રહ્યા છે. તો સર્વે બીરાદરો અ-
ને મોટા પૈસાદાર સદ્ગુરુઓએ તેની મદદ કરવા જોઇએ, કે જેથી ગરીબ લોકોને પણ
લાભ મળે; ને ચોપાનીયું બરી રહે; કેટલાક એવા છે કે આહકોને ફેરવી નાખી દીલ તોડી
નાખે છે, શું સાહેબો એ આપણું કામ છે? દીલગીરીની વાત છે કે ગઈ સાલના રાહેન-
ગતની ખુરમાં દિરસામાં તેના અધિપતિએ પોતાના દીલનો ખુખાર જણાવ્યો છે ખરેખર
તેથી રંજ થાય છે. કે ઘણા લોકો તેને લીએ નહીં વાંચે નહીં ને ઊત્તેજન પણ આપે
નહીં; સાહેબો આપ જો એ ચોપાન્યાને ઉત્તેજન આપશો તો ઈં તેનો બદલો પાક પરવર-
દીગાર આપશે, મોટી દીલગીરીની વાત તો એ છે કે કેટલાંક તે લઇને લવાજમ પણ હજમ
કરો બએ છે, શું તેઓને ખુદનો ખોદ નહીં હશે? કે અવો હક દવાવવો, તેમાં કેવા કે-
વા ગુનાહ છે? આ ઠેકાણે અધિપતિ સાહેબનો આભાર માનીએ છીએ કે એવી મુશકીલો
છતાં ચોપાનીયું બરી રાખ્યું છે. તહકીક જેટલી શાખાશી આપીએ થોડી છે.

લખનઉથી જનાય મૌલાના સમીદ રઝવે અલીશાહ સાહેબ, "મનતુહાદૈવ" પર લખે છે
કે એ કીતાબ લખનાર જેની તાઅલીમ તવકીર વાજીમ છે, હાજી શું હાજી મું અં એવી લ-
ખી છે કે જેની તાઅરીફ કરવાથી જમાન કાસીર છે, ખુદાવદે કરીમ એથી વધારે લખનાની શક્તિ
આતા ફરમાવે.

દીલ્હીથી—એ કીતાબ પર જનાય મવલાના સમીદ આફતાબ હુસેન સાહેબ પેશ ન-
માઝ, લખે છે કે એ કીતાબ એવી લખી છે કે તેણે મોઅમેનોના છોકરાઓ પર એકસાન
કર્યો છે; અને દીનકરો માટે જાતના દરવાજ ખોલી આપ્યા છે. એ લખનાર જલીલુલ મતલબ

સિનનાથ હાથ ધરે. પુણવદે કરીમ દીન હુસામાં નેક મિત્રો આતા ફરમાવે.
જાગ્યાથી—આઈ કનીને માતેખાઈ (—) લખે છે કે—સાત વરુસથી રાહેનગત
ગરી છે તે વાંચી મહુજ ખુશી હાસીલ થાય છે વીં. પુણવદે કરીમ નેક અંદર અપા કરે.

જાગ્યાથી—મેંકરમાલીબાઈ ઇસમાઈલ લખે છે કે રાહેનગત અને નુરુમાનથી
દીનમાં બધો સુધારો થયો છે અને શાય છે, વીં.

હૈરાથી મેં મેમલુ માકુમબાઈ ઇસમાઈલ લખે છે. આહવાલુલીસા મળી છે, તે દીન
ઇસલામની મળી કાયદાકારક છે, હજુ સુધી એવી કોઇ કીતાબ મારા જોવામાં આવી નથી.
આપ દીન ઇસલામનો સુધારો કરવા બધો કામજી રાખોછો એવીજ રાખશો તો દીનપદીન દીન
વધતુ જશે; અને તેનો બહોળો પાક પારવરદીગાર તમોને આપશે.

કાનપુરથી મેં સયુરભાઈ ગાંગડભાઈ. આપના ચોપાન્યા રાહેનગત મારી નજરે
ગુજરા છે તેની તારીફ થું કહેકે મારી નજરેથી કેટલીક ઉરદુ અને ફારસી કીતાબો ગુજરા
છે, પણ તે તમામ કરતા. “રાહેનગત” માં વધારે લીજગત મળે છે.

પુનાથી મેં શેખ ગુલામેચાંકી મોહમ્મદલીબાઈ મુનગા પકીલ.

ચોપાન્યામાં જે દીનઈસલામની બાળતો, અહલેખઅની રીવાયતો, નસીહત વગેરે વગેરે જે
સમાવી છે; એથી ખુશી મગનનાર કોઇ ગુજરાતી ચોપાનીય આસીની નજરથી ગુજર નથી, જુદાગ
અને બનાવટના કોસ્સા કલાનીઓમાં દીનરાત મરાઈફ રેહવાને બદલે મજહબી દલાખતથી
તાકીફ થવું અઝહફ મેતાર છે. પસ આ ચોપાનીયાની સીદતમાં આ બચતકાફી છે.

“હું મેંવાહ ફસાહત ઇરમે” કે જો લાજવાબ હૈએ”

“હારએબ ચેહ કીતાબ ખુદાકી કીતાબ હૈએ.”

મુંબાઈથી. હાથ રેમતલાભાઈ જીવરાજભાઈ. ગળી મુલત થઇ મારા વંલ
મધે તમના હતી કે જે પ્રમાણે પારસા તથા હીંદુ લોકોની અંદર ગુજરાતી મધે ચોપાનીયા
બુદ્ધી બુદ્ધી બાળતો ઉપર છપાએ છે; તે પ્રમાણે જે એક ચોપાન્યું ગુજરાતી બાળા મધે
દીન સખથી બાળતો મોજે છપાએ તે જોગ્ય કામમાં વાંચવામાં આવે તો ઘણું સાફ, તો
આપે કાહેલું રાહેનગત જોઈને હું જે મારા દીનમાં ધારતો હતો તે ગાથા પુરેજકે આપ
સમજી ગયા હો એમ મને લાગે છે. તો તેથી મને કેટલી ખુશી પેલા થઈ છે ત કામ
મધે લખવાની તાકાત નથી. વાસ્તે હું તમારો ઘણો ઉપકારી છું. તથા ખુદ પાસે ફાયા
માંગુછું કે તમને દીનપરદીન વધારે કુવ્વત મળે ઈં તેનો બહોળો ખુદાવદે કરીમ તમને
જરૂર આપશે.

હેદરાબાદથી મેં હાથ રેમતલાભાઈ અલીબાઈ. વીશેષ લખવાનું કે મારા હાથમાં
તથા કબજામાં તાકાત નથી કે તમારા નેક કામની તારીફ લખી શકું. કે તમોએ ઇસલામનો
જડો જોખાડ્યો છે, ખુદ તમોને સલામત રાખે તે નેક તોફીકમાં વધારો કરે; હાલ જે ત-
મો ચોપાનીયા લખોછો, ને અરફને દીનની કીતાબો છપાવો છો તથા બાચીક વનસીહત
કરો છો તથા બકેરી કરો છો તે માટે તમોને ઘણીજ શાખાશી ધટે છે. પણ મારી જખાંન
કાસીર છે; શું તારીફ કરું, ખુદ અને સલાહ આચસુમને ખુશી કરોછો.

કોલોમ્બોથી મેં હસનઅલીબાઈ મુવહબાઈ. આપની તરફથી આવેલી કીતાબ દુરરે ખેબકા
પરેખર અમુક્ય મોતી છે, તેમાં એકબેતોને શક લઇ જવા જેવું નથી; એવા કીતાબ હીંદુ-
સ્તાનમાં કોઈ પ્રજા જેવ. માં આવ્યા નથી. પંજાબને પાક તેનો બહોળો તમો સાહેબને આપશે.

